

Lia Alb

MAICA ANGHELINA

Editura Marineasa
2007

Lia Alb

Taina Monastirii Bezdin

Lia Alb

Taina Monastirii Bezdin

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Alb, Lia

Taina Monastirii Bezdin / Lia Alb, pref. Cornel
Ungureanu. – Arad: Tiparnița, 2020

ISBN: 978-606-8836-71-3

I. Cornel Ungureanu (pref.)

Cartea întâi
Maica Anghelina

Nimeni nu a încercat să afle, nici măcar în ultimii ani, în vremurile post-comuniste, de ce Sadoveanu a scris și cum a scris Viețile Sfinților. Și de ce, între capodoperele sale se numără, Măria sa, puiul pădurii. Poate că erau exerciții de purificare sau poate că regalitatea scriitoricească (Sadoveanu, marele scriitor, închipuia o regalitate a scrisului) presupunea și conviețuirea cu aceste personaje.

În acest timp în care nevoia de modele devine covârșitoare, a scrie despre un om care trăiește până la capăt, sub semnul credinței, care își asumă valorile religioase „fără rest” mi se pare un privilegiu scriitoricesc.

Cartea doamnei Lia Alb nu mizează pe valorile pe care le poate oferi spectacolul literaturii. E o descriere limpede, sistematică, fără inițiativele subiectivismului artist, despre o femeie care devine călugăr. Și cum își trăiește călugăria. Cum își îndeplinește cu demnitate acest destin. Exceptional mi se pare documentarul existenței în mănăstire, cu momentele patetice și impasurile explicabile. Scriitor profesionist, cu pagini bune despre Sărbătoare, despre împliniri sub semnul sacralui, Lia Alb reușește să transcrie o experiență spirituală esențială, într-o carte ce se poate așeza între cele înalt validabile de literatură religioasă din România.

Cornel Ungureanu

Vorbe înainte

În pântecel pământului viețuiesc de la începutul veacului Blajinii, din neamul Domnului, poporul ales să-și ducă zilele doar în stirpea bărbătească, fără bucuria și plăcerea părții femeiești... Poate frumoaselor și adânc binecuvântatelor nu li s-au deschis măruntaiele pământului pentru a zămisli prunci din stirpea albă a Blajinilor, pentru că aceștia se bucură de darul ori pedeapsa nemuririi în balanța durerii de nevederea pruncilor și mândria ruperii de sine din dragostea binecuvântată a facerii.

Hrisoave vechi pomenesc de viața din adâncuri, de locurile fără fund care leagă ca niște fuioare de lână albă nevăzută, înnegrită doar ochilor muritorilor de rând, de mlaștinile ori fântânile bolborosind a mister, mlaștini sau fântâni care leagă lumea pământească de cea a Blajinilor.

Sunt ca niște găuri fără sfârșit, niște adevărate vârtejuri ce sună ascuțit ca un jungher otrăvit, îți taie sufletul, îți rupe suflarea, te amețește în licoarea muzicii.

Adevărat este că mulți și-au plecat urechea la poveștile lumii din adâncurile cele mai adânci ale pământului, însă doar o mână de muritori, după ce au ascultat muzica ascuțită din fluierul de trestie, pregătiți ani și ani de suferință și uneori de păcate iertate, au fost aleși să fie cuprinși de Vârtejul timpului, mângâiați de mlădierea dulce a muzicii și mai apoi sfârtecați în lunga călătorie de-o clipă ce le transformă adâncul propriu spre a fi demni de a pătrunde în adâncul cel mai adânc al pământului, în lumea albă a Blajinilor.

Se povestește la focuri de seară pe ale noastre meleaguri, de înțelepți cărora li se arată în nopți întunecate lucrurile nevăzute muritorilor de rând, despre neamul Blajinilor. Bărbați vâjnoși, însă vărsători uneori de sânge nevinovatu, care au fost osândiți de Domnul pentru necredința lor să-i înghită pământul pentru vecie, să-și ducă traiul în buricul pământului, acolo unde dă în clocot durerea și jalea, țipătul și urletul și, de ce nu, chiar dragostea Lumii.

Șoaptele înțelepților mai spun că sunt de stirpe bărbătească, blestemați să nu-și vadă niciodată odraslele crescând și nici muierea să nu le aline niciodată ori să le ispitească firea păcătoasă într-o începuturi. Îmbrăcați în alb, de statură potrivită, își înfășoară trupul scund în haine țesute din firele ce leagă măruntaiele pământului ca niște fuioare albe, fire țesute la lumina focului veșnic ce arde în buricul adâncului, din care și-au croit mantii largi și ițari strâmți pe fluierul piciorului, cămăși ca de borangic, care lasă să se vadă semnul adâncului crestă pe piept... Semnul înțelepciunii celei mai adânci, punctul care se mișcă de-a pururi, care ține în balanță suflarea păcătoasă, care, fiartă în focul veșnic, este în balanță cu spiritul eteric.

Bărbații în alb se roagă pentru noi, își înalță acolo, în adâncuri, ruga pentru toate necredințele noastre și o duc numa' într-un post tot anul, până primesc veste c-au sosit Paștile, c-a înviat din moarte, cu moartea pre moarte călcând, Fiul Domnului.

Postesc pentru noi, păcătoșii, așa spun într-un glas înțelepții la gura focului de noapte, se roagă ca Lumea să fie apărată veșnic de marea Primejdie, ca balanța din adâncuri, de deasupra focului, să rămână

veșnic în echilibru. Pentru ei sau viața lor din adâncuri nu cer nimic Domnului, primesc toate așa cum sunt, pentru că știu de marea rânduială din adâncuri.

Postul cel mare îl duc fără crâcnire până într-una din zilele săptămânii luminate dintre Paști și Duminica Tomii. Așteaptă tot anul Marea Vestire de Paști, care luminează tocmai prin fuioarele și vârtejurile ce leagă locurile fără fund pe-o parte și pâlnia deschisă spre lumea albilor Blajini.

În zilele luminate ale săptămânii de după Înviere, femeile simt, numai ele o știu, din adâncul lor muieresc, că a venit vremea să împletească frumoase coronițe de flori și spice de grâu verde, să coacă din făină cernută de șapte ori cozonaci ca floarea-soarelui, să cojească ouăle roșii, și cu toatele poposesc pe malul apelor, unde așază cu gesturi măsurate de vreme colacii galbeni, să le aducă aminte celor din adâncuri de lumina caldă, presară cojile de ouă roșii ca sângele Domnului, sânge care s-a scurs de-a lungul veacurilor din trupurile osândiților, și coronițele împletite din flori și spice, pe care să și le pună pe frunte, acolo, în adâncuri fără de verdele câmpului și mireasma fânului cosit în roua dimineților, când astrul răsare mirosind a flori de iasomie.

Mai cântă doine numa' de ele știute, să le legene sufletul, cu glas de muier, despre sfârșitul postului și puterea dragostei. Mai spun într-un glas: „A venit Paștele Blajinilor. A venit și Paștele Blajinilor.”

Și cozonacii umflați ca floarea-Soarelui, cojile roșii ca sângele plutesc pe ape până ajung în pâlnia Locurilor fără fund, de unde o iau pe cărările adâncurilor spre Lumea Blajinilor.

Cuvioșii, înveșmântați în alb, atunci și doar atunci, chiuie de bucurie, că altfel zâmbesc arareori acolo, în adâncuri, deși ochii le sunt de-a pururi luminoși și veseli... La sositul darurilor pământești ce anunță învierea Domnului, bolborosesc în veselie și toate măruntaiele pământului, că, vezi bine, marea sărbătoare trebuie prăznuită.

Atunci Paștele Blajinilor e praznicul adâncurilor, când tremură scoarța de jocul bărbaților mărunți, care într-o zi a anului primesc puteri nebănuite ce-i fac mai înalți ca brazii de care s-au despărțit într-o vecie.

Prinși în hore, cu brațele încolăcite unul într-altul, cu frunți îmbrobonate de sudoare, își așază pe cap, deasupra pletelor argintii, coronițele cu spice și flori, joacă în buza timpului de parcă-și dau duhul nemuritor în jurul focului veșnic ce clocotește mâncarea adâncurilor.

Mai apoi, osteniți, se așază cu picioarele încrucișate, roată vie în buricul pământului, și se înfruptă cu poftă din colacii rotunzi ca floarea-soarelui, de parcă lumina de deasupra pătrunde și umple trupurile albe, torțe vii ce luminează adâncurile.

S-a întunecat Cerul. Prea devreme s-a pogorât noaptea deasupra noastră, că sunt doar ceasurile șase după-amiază, când se vedea drumul șerpuind ca un vârcolac cuminte printre dealuri. De vreo două zile mă dor șalele și mă înțepă de-a lungul piciorului, acolo unde m-am rănit înainte de Marea Călătorie...

L-am rugat pe Teodosie să se lepede de mine, să mă lase paznic lângă lavra noastră, în fața chiliei unde mi-am petrecut mai bine de jumătate din anișori, da' nu s-a lăsat înduplecat în niciun chip... Când i se așează un gând temeinic în creieri, și mai abitir când gândul e binecuvântat de Născătoare, o știu nu numai eu, care-l cunosc din pruncie, o știu și ceilalți frați întru Domnul, musai să-i dăm ascultare și orice icnet sau crâcnit nu ar duce decât la tunete și fulgere în ochii Stăpânului nostru întru Domnul.

Și acum fulgeră dinspre apus, semn că se va lăsa cu apă multă deasupra capetelor și mai ales deasupra odoarelor ce le purtăm cu noi.

- Dii, călușilor, că se îndură Maica de noi și trecem și peste furtuna asta – șoptesc la urechea Surului, care dă semne de spaimă la auzul tunetului... Cel negru, ca pana corbului din curtea mănăstirii părăsite, e mai nesimțitor, trage încordându-și doar spinarea și fornăie încetișor. Albul pătează întunericul din fruntea convoiului, țeapăn ca un steag de pace în mijlocul luptei, nefiresc de alb și mândru, parcă zboară înșeuat la birja unde, sub pături și fân cosit în iunie trecut, se ascunde Născătoarea...

Mă trage pământul când îi șuier numele, genunchii îmi tremură, însă îngenunchez, așa cum m-am învățat, ori de câte ori și numai în gând îi pomenesc Sfântul nume...

Ascultarea noastră, a celor unsprezece monahi din Vinca, e adâncă, din pântecul pământurilor, fără puțință de tăgadă din partea vreunui muritor, d-apoi mai abitir din partea noastră... a purtătorilor de haine și gânduri mănăstirești... Te vom salva, Măicuța noastră, și

te vom duce acolo, departe, unde prădătorii otomani să nu te poate atinge nici măcar cu privirea lor blestemată... Ne vei spune când a venit ceasul liniștii prin gura lui Teodosie, care, mândru, cu bălaiul alături, în fruntea convoiului nostru, ne călăuzesc spre meleagurile de pace unde neamul păgânilor nu ne poate ajunge.

Îmi trec prin capul ăsta bătrân tot felul de gânduri, de îndoieli, pe care nu îndrăznesc a le spune nimănui, nici măcar lui Teodosie, când mă spovedește... Oare nu trebuia să ne lepădăm hainele cernite și să îmbrăcăm straiile luptei, să ne apărăm din spatele zidurilor biserica și mai ales să murim pentru Născătoarea noastră?...

N-ar fi fost mai drept și plin de curaj să luptăm până la ultima picătură de viață în sunetul clopotului din căruța trasă de armăsarii Negru și Sur în sunetul de forță și curaj? Oi fi eu împovărat de ani și durere, însă atunci când ne-a adunat la sfat Teodosie mă simțeam ca un leu rănit, când ultimele picături de sânge îți dau puterea muribundului.

Atunci și doar atunci am avut tăria să-mi ridic glasul împotriva Ascultării ce o datorăm lui Teodosie.

- Greșești, frate... Suntem creștini și nu avem voie să fugim din fața otomanilor... Noi avem o biserică de apărat, o Icoană de străjuit și un clopot care va suna mereu pe meleagurile astea, Teodosie, frate...

M-a fulgerat cu privirea-i de oțel – că Domnul știe cât de aprig e păstorul nostru când furia îi întunecă mintea... Și-a lipit brațul de sfoara cu care își legase sutana mai-mai s-o desfacă, s-o transforme în bici și să-mi ardă spinarea bătrână.

S-a scuturat degrabă de furia care-i cuprinsese nu numai lumina ochilor, ci chiar o parte din cuget.

- Tu ești cel mai albit de ani dintre noi... Tu vrei să fii viteazul care să-i înfrunți pe turci... Te simți atât de puternic cu toate oasele tale îndoite de vremuri și nevoi? Și mai apoi, ce crezi că vom face noi, unsprezece monahi, în fața puhoiului?... N-ai să apuci nici măcar să atingi buzduganul cu ținte, că-ți vor zbură capul...

Fulgerul îi pierise, tot așa cum s-a născut dintr-un țipăt, lumina ochilor și-a redobândit liniștea, m-a cuprins cu brațul încă tare pe deasupra umerilor:

- Sava, mai e și Glasul Blajinilor din pânțelece pământurilor... – Și pielea mi se strânsese ca la găina dinaintea cuțitului ce retează gâtul...

Am îngăimat:

- Blajinii... Ți-au vorbit Blajinii? Au glăsuț Blajinii?

Ceialți, care se strânseseră în jurul nostru, au scos un geamăt înspăimântător:

- Sava... Lipește-te cu burta de pământ și-ți toarnă țărână în plete – a glăsuț tremurat Nicolae.

- Fugi la Născătoare, că numa' Ea te mai poate ocroti... Ai pus la îndoială porunca Blajinilor?

- De unde să fi știut că așa glăsuțeră Ei, mai-marii adâncurilor?... De ce nu ne-au dezvăluit și nouă porunca Lor? – am șoptit temător printre gemetele celorlalți...

- Porunca e să plecăm... Și tu, Sava, vei plăti îndoiala...

- Plata mea e aici... Leapădă-te de mine și lasă-mă în fața chiliei mele, unde mă jurui să lupt cum m-oi pricepe mai bine cu necredincioșii. Mă jurui...

Teodosie... Mă jurui să mor vitejește, că n-am fost în stare să simt porunca Blajinilor...

- N-aveai de unde să o simți înainte de a-mi fi mie rostită în ceasurile dimineții de sânge... Știi la fel de bine ca mine că noi nu le putem ghici gândurile și poruncile. Trebuie doar să le aducem la îndeplinire fără crâcnire... Și s-au dovedit întotdeauna cele mai înțelepte linii și drumuri... – Și voi, ce stați ca momăile?... – tună Teodosie... Ajuțați-i să se ridice din țărână și mai apoi să ne pregătim de lunga pribegie...

Nici nu știu de ce am acceptat să-mi pierd timpul cu dulcegării caraghioase și mai ales în compania unor ratați... Ce sunt altceva decât niște bieți moșnegi, îmbătrâniți fără vreme braț la braț cu muieri înăcrite de mârلăniile consorțiilor și pretențiile odraslelor. Auzi, dragă, să se adune în vederea întâlnirii de 30 de ani de la terminarea liceului... O aniversare prostească, caraghioasă, unde fiecare se străduie să nascocoască în fața foștilor colegi tot felul de realizări închipuite. N-am fost nici la întâlnirea de 10 de ani, nici la cea de 20 de ani, și m-am găsit să mă prezint acu', la cea de 30 de ani de la absolvire... Puteam să inventez o delegație importantă, o deplasare a Consiliului județean în Spania, de exemplu, să-mi cer ipocrit scuzele de rigoare și eventul să le trimit o scrisoare motivată, în care să strecor abil cât sunt de ocupată... Nici nu era departe de adevăr, că tot mi se arată la orizont deplasarea asta la Madrid. Și ei, amărății, au văzut oare soarele Spaniei?... Cine știe câte sacrificii or fi făcut câțiva să se înscrie într-

o excursie organizată de vreo firmă de turism obscură. Cu bani puțini și multe vise în geamantan, or fi reușit vreo doi, înghesuiți într-un autocar fără aer condiționat, după zile și nopți de călătorie, de picioare umflate și nespălate, să se deplaseze afară, pe bulevardele Madridului... Ce le port eu de grijă? Uite că era să-mi rup tocul de la pantof pe scările terasei ăsteia împuțite unde și-au găsit să ne dea întâlnire Comitetul de organizare... Chiar așa s-a și prezentat Ovi, premiantul clasei a XII-a C, la telefon, de m-a anunțat tembela de secretară:

- Vă caută președintele Comitetului de organizare a întâlnirii de 30 de ani...

Eu, tâmpită, crezând că e vreo întâlnire importantă a clubului Lyons, am ridicat urgent telefonul.

Cu o voce mieroasă, vechiul premiant:

- Ovi la telefon.

- Care Ovi? – o clipită crezusem că așa e denumirea italiană a președintelui de onoare.

- Ce, nu-ți mai amintești, frumoasă, de banca ultimă, unde-ți trăgeam coada blondă?

Abia atunci am rememorat scena liceană, când, ca o grăsună ce eram, mă lăsam trasă de păr de premiantul clasei, căruia i se năzărise că am cele mai frumoase coade împletite dintre toate fetele cu uniforme albastre.

Nebănuț, m-am lăsat pradă surprizei și am acceptat să fiu președintele de onoare al Comitetului de organizare și să-i văd azi la 7, pe terasa asta împuțită unde unii susțin că ne întâlneam și pe vremea liceului.

Am telefonat la partid că lipsesc de la ședința obișnuită de joi, mințind, bineînțeles, că am o întâlnire mai importantă la Consiliul județean cu reprezentanții societății civile, și iată-mă strânsă bine în corset, cocoțată pe tocuri de 15 cm, cu părul proaspăt vopsit în galben pal, să le aduc aminte de coadele mele scâlâmbe... Am întârziat dinadins, să-mi fac intrarea triumfală în așa fel, încât să mă observe cu toții. Ce mai, sunt celebră și la partid, când intru în cele mai neașteptate momente, când lumea e adunată, încinsă în vreo discuție pe posturi și fripturi manageriale. Mi-am atârnat la gât colierul venețian cu smaralde și briliante încrustat în aur alb și platină, inelul și cerceii garnitură, cumpărate toate de pe o străduță din apropierea Pieței San Marco, unde m-am târguit zdravăn cu bijutierul evreu căruia i-a plăcut al naibii să se târguiască atâta cu o româncă a dracului, mai unsă cu toate unsorile decât toți neguțătorii din Veneția cea bătrână și decrepită.

...Unde naiba s-au ascuns... Nici nu se putea altfel decât în colțul cel mai întunecat al bodegii, strânși unii în alții, cu câte o cafea sau o bere trezită în față.

- Mona... A venit Mona... – țipă ascuțit fosta mea colegă de bancă, acu' o profesoară acră, ca fizic se prezintă acceptabil, care organizează tot felul de festivaluri idioate, de teatru, parcă... A fost și pe la Consiliu să ceară ceva fonduri când voia să facă și o tabără de creație, crezând că dacă e colegă de școală cu mine cade toată lumea pe spate și-i dau banii cât ai bate din palme.

Câțiva bărbați ofiliți, cărunți, cu părul căzut sau cu chelie, doar vreo doi arată mai acătării, păstrându-și

trupurile de atlet de odinioară. Ovi se repede să-mi pupe mâna:

- Ce onoare, ce onoare... – nu-mi dau seama cu exactitate dacă e ironic ori ba, oricum, întind un zâmbet de fotografie spre toată adunarea și trag cu ochiul spre fete – două și-au păstrat silueta și poartă haine elegante, chiar de firmă –, un deux-piece alb cu negru ce cambrează talia Feliciei din banca a treia, care tocmai povestește despre un proces important, despre pledoaria susținută la înaltă Curte de Casație și Justiție, și o fustă în clini largi, înflorată, strânsă într-un cordon de piele gălbui, asortat cu bluza crem decoltată, de lasă sânii pe jumătate dezveliți, sâni puternici, cu care parcă împunge toată adunarea, asta e Lori, fostă Miss-liceu din clasa a XII-a, acum profesoară chiar la școala unde ne-am ros coatele și nervii cu toți pedanții și ofuscații. Celelalte trei, lălâi și balcâze, cu rochii drepte, în dungi și una gri, de parcă atârnă pe sperietori, îngrășate, numa' bune de speriat ciorile și copiii. Nu le disting trăsăturile printre pudră și machiaj și nici nu mă străduiesc să le localizez nici trecutul și nici prezentul.

Cât despre cheliile ofiliților, prefer să le ignor, mai ales pe unu', care s-a perindat și pe la partid, m-a tocat cu nu știu ce programe sociale, care, zău, erau ca picate din cer, celălalt parcă e funcționar la Primărie și, bineînțeles, Ovi, fostul premiant, care s-a învărtit ceva mai bine, e mare patron la o firmă de transport intern și internațional. Energic, domină adunarea, crezându-se, pasămite, fruntașul clasei și după 30 de ani.

- Noi ne-am hotărât să te alegem pe tine în unanimitate președintele Comitetului.

- Nici chiar așa... – sare Lori să știi că eu m-am opus, eram contracandidata ta, însă am cedat la insistențele băieților...

- De ce ale băieților?

- Păi, ei sunt mai obosiți de viață și o funcție ca a ta îi îndoiaie ușor...

- Pe tine nu? – sar malițios.

- Nu depind cu nimic de politică și nici de Consiliul tău, my dear, așa că permite-mi să te văd așa cum ești în realitate.

- Și cum sunt oare? – marșez tăios.

Ovi sesizează tonul și intervine elegant:

- Voi, fetelor, vă întreceți în frumusețe și azi, da' nu-i cazul... Zău așa, sunteți la fel de arătoase... Oglindă, oglinjoară, care-i mai frumoasă din țară?

Izbucnesc în râs... Reușesc întotdeauna să trec nonșalantă peste situațiile neplăcute, însă nu uit persoana... Figura asta de profesoară atotștiutoare, intelectuală subțire, ajunge ea pe mâna mea vreodată' și atunci să te ții... Oricum, forțez nota și propun să intrăm în tema adunării, problemele organizatorice, data, ora întâlnirii, locația, invitații dintre profesori, meniul și costul distracției.

- Ce organizată ești, dragă..., mă bate părintește pe umăr un bărbat frumos, smead, cu ochi verzi, care aduce cu slăbănogul din clasa de fizică, mereu premiant la olimpiade. Surprinsă, scap întrebarea pe care îmi impusesem să nu o pun nimănui:

- Da' tu cine mama supărării ești?

Râde în hohote...

- Sorin, dragă, simpaticul tău de la reală.

Nu l-am încurcat, într-adevăr, e fizicianul fără nume.

- Am citit în presă că nu te lași, fetițo, dai tare cu politica.

- Eu nici bătuță n-aș fi în stare să fac și mai ales să suport politica, cu toată murdăria ei... se bagă în discuție una din grășane.

- Cineva trebuie s-o facă și pe asta – îmi sare în apărare Sorin, cu ironie subtilă... Chiar cineva puternic și forțos... o bărbată adevărată, nu-i așa, Mona?

Aprind a treia țigară și-mi repet rolul de mare organizator, când, tam-nesam, rochia gri, care seamănă cu Elena din banca întâi, un fel de scriitoare de basme caraghioase în revista liceului, sau desenatoare, oricum, cocheta cu arta de pe atunci, se bagă ca musca în lapte:

- Vreau să fac o propunere...

- Da' repede, dragă, că vorba multă sărăcia omului.

- Noi, Mona, ne-am adunat aici tocmai să pierdem vremea în chipul cel mai plăcut... mi-o taie scurt Elena gri.

Ce mai, cucoanele astea și-au pus în cap să mă enerveze.

- Mă scuzați, fetelor, da' timpul meu e drămuț, și cum am stabilit ce am eu de făcut, permiteți-mi să mă retrag, ținem legătura prin Ovi...

- Uite, eu nu-ți permit, dragă... Elena se ridică și ea în picioare și mă mângâie pe spate, cu un fel de dragoste părintească amestecată cu severitate drămuțată.

Mă las moale pe scaun, uimită peste măsură și mai ales surprinsă – nu sunt obișnuit să fiu pusă la punct cu drag.

- Vreau să spun că avem nevoie de ajutorul tău...
Noi ne-am gândit ca a doua zi după petrecere să ne
întâlnim cu Dumnezeu la mănăstirea Bezdin. Ne
așteaptă pe toți, și pe tine chiar.

- De ce pe mine? De ce chiar pe mine?

Ovi intervine serios:

- Cum de ce, pentru că tu ar trebui să aduci mai
apoi fonduri pentru repararea mănăstirii...

O mănăstire care mă așteaptă să aduc fonduri lui
Dumnezeu...

- Ți-ai face și tu propagandă electorală –
zâmbește larg Sorin.

- Cum spuneai că-i zice mănăstirii?

- Bezdin... „loc fără fund”, adânc până în
măruntaiele pământului...

- Ce să caut eu la Bezdin?

Trebuie să fii pregătit să primești Darurile
Domnului, să poți primi liniștea... Cât mi-a trebuit,
Doamne, cât m-am osândit, până am fost pregătită să
primesc, împăcată cu mine, cu toatele ale lumii
învolverate, să-mi descopăr ochii ce vedeau fără să
vadă... Cât mi-a trebuit?

Oare numai douăzeci de ani, de când viețuiesc
aici de una singură? Poate că mă pregătisem de mult,
fără să știu... Desigur, mi se pregătise drumul, da' cine
să-l vadă, d'apoi să-l găsească...

Câteodată mi se învârt gândurile bezmetice și mă
desfăț în fuga lor nebună, în hora ielelor... Chiar mă
complac în jocul lor, le las să zboare, să se încolăcească

unele în altele, să se frământă de iese cozonaci de gânduri frământate ca-n Joia Mare.

Noaptea s-a coborât de mult asupra mănăstirii, și-a depus faldurile argintii peste clopotniță, peste chiliile goale, din când în când o rază speriată de lună pătrunde în întunericul cuibului meu...

Nu mă îndeamnă nici raza și nici noaptea să mă întind, să-mi odihnesc oasele bătrâne. Veghez comoara mea așezată pe scaun în fața candeliei aprinse, cu spaimele ce fac să tresalte pieptul de sub haina neagră...

Mi-e rece olecuță, poate ar trebui să scot din ladă laibăru' de lână... e calduț și-mi alină durerea de șale. M-am ostenit azi prea mult frecând podelele din camera de oaspeți de la etaj... S-a anunțat peste o săptămână Sfinția Sa Episcopul. Obişnuiește în fiecare început de vară să petreacă câteva zile aici, la Bezdin. Cum sunt maniacă de-a dreptul în ale ordinii și curățeniei, încep din timp cu frecatul podelelor, spălatul și apretatul așternuturilor de damasc, mai bat, de le înnebunesc și pe ele și pe mine, preșurile țesute în trandafiri galbeni și, mai ales, împrăpătez cu var alb strălucitor pereții camerelor de la etaj...

Mă străduiesc și eu de una singură, că Leana, aciuată de o lună la mănăstire, e o delăsată...

- Fac eu, maica Anghelina, nu te osteni dumneata, că le fac eu...

Când, înșelată de trupul ei voinic, în puterea vârstei, m-am lăsat pe seama ei doar la lustruitul bucătăriei și a sălii de mese, au trecut mai bine de trei zile până a reușit să frece oalele și cratițele, să împrăpăteze vesela. Cât despre mine, dacă m-aș fi așezat pe lucru, terminam de lustruit și cratițele și

furculițele și lingurile și, mai ales, cuțitele, în cel mult o zi. Ce mai, când lucrezi, lucrezi, când stai, stai în pace.

Am căutat să-mi alin nerăbdarea văzând cum lălăie treaba bucuroasă că am un suflet ce respiră în camera de alături. Și mai e ceva. În timp ce freca alene fiecare cuțit așezată pe băncuța de sub nuc, murmură un fel de cântec, mereu același cântec despre o mamă ce-și vede pruncul crescând, se pregătește să-l mângâie ca flăcău și-și dorește o mândră fetișcană să-l însoțească când o veni ceasul la altar... Cuvintele se leagă cu greutate, însă melodia e duioasă, nespus de caldă, de-mi încălzește, chiar moleșește, chiar și mie pofta și energia cu care frec podelele din camera episcopului.

Ne-ar trebui un săculeț cu cartofi, că s-au terminat cei aduși de femeia bătută. Doamne, mai că mi-e teamă să-mi doresc câte ceva, că nu știu cum se face, doar la gândul vreunei nevoie, nu trece o zi și mi se împlinește vrerea, nevoia.

Mai alaltăieri, lui Mieunel, pisoiul roșcat, i se terminaseră bobitele. L-am învățat pretențios, cu mâncare din săculețe de la marketurile din oraș, săculețe cu pisici de rasă înfoiate și grase cere-și ling boticurile – KITICAT, parcă le zice... în urmă cu un an, o zgâtie de fată, care plângea de ți se rupea inima după iubitul ce-o părăsise și plecase la muncă în Spania cu alta, în fața altarului s-a trezit mângâiată de Mieunel, cu coada lui stufoasă... Ce să vezi, a doua zi m-am trezit cu fătuca plângăcioasă, care mi-a lăsat vreo treizeci de pungi cu mâncare pentru dumnealui, roșcovanul...

Ce să spun, de atunci s-a învățat cu binele și nu se înduplecă doar să bea laptele de dimineața, și asta cu

o privire mai că-mi zice: „îți fac un favor, femeie, da' mai târziu să-mi dai bomboane, că altfel e de rău.”

Cum spusei, alaltăieri i se terminaseră bobițele și gândeam îngrijorată ce mă fac, că doar n-o să-i pretind Lenei să bată drumul până la șoseaua principală și de acolo cine-o ia la stop, așa lălâie, până în oraș, la vreun market, să-i aducă de mâncare domniei sale, pisoiful.

Nici n-a trecut bine ziua, că, mai spre seară, m-am pomenit cu o avocată de la oraș, care auzise de noi, de locul nostru binecuvântat întru Domnul, care își dorea liniște după tumultul Tribunalului, o mare iubitoare de necuvântătoare și, mai ales, de mâțe dezmiardate. Avea și dumneaei pe scaunul din spate al mașinii, într-un coș pe perne de puf, adormit, un pisoie de rasă.

- Maică, aș vrea să fac și eu o danie mănăstirii... Cum se procedează? – m-a întrebat avocata, după ce s-a liniștit preț de vreun ceas pe un scaun din biserică.

- Cum ți-o fi inima... E o cutie a milei, așa-i spun eu, lângă raftul cu lumânări...

- Am zărit-o când am luat lumină... E așa liniște aici... Mi-a topit toți nervii, întinși peste măsură de ipocriții ăștia de clienți... îmi spun de mult că trebuie să mă pensionezez, să las naibii procesele, că m-o lovi apoplexia pe scările Tribunalului... Și altceva, maică... Pentru dumneata... N-ai nevoie de-vreun ajutor, că te văd singură în pustietatea de pe aici...

- Nu sunt singură... El veghează asupra noastră, a tuturor... – i-am zâmbit cu blândețe, că-i simțisem zbuciumul și întortocherea gândurilor... Și-l mai am pe el... Pe Mieunel... Poate el are nevoie de câte ceva...

- PISOIUL ăsta DRĂGĂLAȘ... ȘI dumneata ești o iubitoare de necuvântătoare...

- ȘI ei sunt fapăturile Domnului.

- Poate mai adevărate decât mulți care își spun oameni... Că, slavă Domnului, în cariera mea am întâlnit destui... ȘI ce spuneai, măicuță, de ce are nevoie pisoiașul?

- Păi... ÎNCURCATĂ, nu știam cum să-i spun că nu am de niciun fel, cum să-i cer să-l îndeustuleze pe mofturos...

- Am o pungă mare în portbagaj cu mâncare pentru pisici, din aceea specială. Tocmai am cumpărat-o pentru al meu, și dacă credeți... O las cu mare plăcere...

ȘI așa m-am trezit, doar la gândul unei dorințe pentru o mătă mofturoasă, cu un dar neașteptat...

Doamne, mi-e și teamă să-mi doresc, că prea lesne-mi împlinești dorințele... Ce să spun de atâtea și atâtea clipe grele cu adevărat, când mă rugam să vie de nu știu unde banii să-mi pot achita factura la curent, să primesc niscaiva făină pentru pâine și cozonacii de Duminică, de varul cu care am a albi pereții și câte altele.

Eu, una, cu mine însămi, de atâtea și atâtea ori, în anii singurătății mele, mărturisesc în fața Domnului și în sinea mea că mi-am dorit și unele lucruri necuviincioase... ȘI de când am conștientizat că cele mai ascunse dorințe se împlinesc, chiar și numai la nivelul gândului ascuns, mi-e teamă, mi-e groază, să nu care cumva slăbiciunea să aducă necuviința, necuviința bolnăvicioasă să învingă și să-mi trezesc împlinite vreri păcătoase.

În douăzeci ani de singurătate, gândurile grele m-au bântuit de nenumărate ori, au bătut la porțile gândului și, dosite în faldurile întunericului, s-au transformat în nebănuite dorinți fierbinți...

Pe la începuturile așezării mele la Bezdin, mi-am dorit cu ardoare o haină neagră de mătase, care să se lipească delicat de pielea udă, transpirată din timpul verii... O visam doar din mătase delicată, cu petala trandafirului. Mă înșelam de una singură, argumentând în căldurile de nesuportat uneori din timpul verii și mai ales cu pielea înroșită din jurul gâtului, coaptă, de-a dreptul, în cuptorul de peste 30 de grade de afară și mai cu seamă că de cu seara, când se lăsa potopul căldurii, lepădăm mantia și, rămasă cu pielea de pe brațe înroșită numa' bine pradă țânțarilor, obișnuirii terenului mlăștinos ce ne înconjoară ca un inel misterios biserica și chiliile, grădina, mica mea băncuță și nucul sub care privesc stelele în nopțile calde de vară...

Haina asta simplă, neagră, devenise o plăcere la care ajunsese să visez, o plăcere nebunească ușoară, o mantie a nopților mătăsoase...

Să vezi și să nu crezi, după vreo trei zile mă trezesc în curtea mănăstirii, sub nucul nopților mele, cu o femeie teribil de frumoasă, de o eleganță desăvârșită, o patroană a unei case de modă de la oraș... Purta femeia asta, că vara-și instalase puterile în ale căldurii, de-ți venea să te lepezi de haine, un costum ireal, de un galben pai, plin de căldură, însă surprinzător de ușor, parcă pluteau toate gălbenelele din poienița verde, gata-gata să-și ia zborul, ca aripile vreunui fluture rătăcit prin cărările pădurii.

Femeia, mai ușoară ca puful galben, mai ireală și mai dorită decât o boare răcoroasă, gata-gata să se destrame în cuptorul încins – a topit durerea, în genunchi vreme de vreo două ore în fața bisericii, neîndrăznind să intre în Sfântul lăcaș... Când m-a văzut încinsă în hainele mele de stofa neagră, și-a întetît plânsul, repetând, enervant:

- Și ea poate să rabde căldura, ea își rabdă nevolnicia în haine groase, și ea nu se plânge, Doamne, iartă-mi dorințele păcătoase.

Am lăsat-o în ale ei și mi-am văzut de treburi pe la bucătărie, că tocmai fierbeam roșiile pentru iarnă... Nu cine știe câte, vreo cincisprezece sticle cu bulion gros, care să-mi ostoiască pofta și dorul după gusturile și mirosurile verii.

- Și ea rabdă și nu se plânge, Doamne... Am eu dreptul să mă plâng? Am eu dreptul să mă simt nedreptățită?

Îi auzeam cuvintele prin ușa deschisă larg, să iasă aburul și clocotitul din cămăruță pe coridorul cât de cât răcoros.

Sărmanul suflet, fusese trădat de una din manechinele cu picioare lungi care i-a suflat amantul cu mult mai tânăr.

Către seară, când am purtat-o ca pe un copil de sub nuc în biserică, mai apoi din ultimele strane până în fața altarului și în cele din urmă, fără vorbe, doar prin gesturi, i-am arătat fața Născătoarei din fresca ce domină altarul, pe nesimțite zâmbetul i-a liniștit temerile, geloziile anapoda și acolo, în fața Maicii, și-a mărturisit dragostea bolnavă pentru bărbatul acela nevolnic, care i-a mâncat și banii și sentimentele.

Ne-am rugat împreună pentru sănătate, că, odată cu seara, s-au prelins de pe obrazul fardat și cremele și fondurile de ten, și pudrele fine, de rămăseseră la iveală doar șanțurile ridate adânc din jurul ochilor și de pe frunte, dungi, dungi de toate culorile, care pătaseră galbenul veșmintelor, că păruseră în lumina orbitoare aripi de fluture.

- Și dumneata, tot în hainele astea groase... De ce te canonești? Sau așa spun legile voastre pe aici, pe la mănăstire?... – se minuna, specialistă în modă de toate anotimpurile...

- Păi, să-ți mărturisesc, ca de la femeie la femeie, că doresc de ceva vreme un veșmânt mai răcoros, că mă topesc de-a binelea.

Și am continuat să vorbim ca două femei de haine, amestecat cu ofuri de dragoste trădată, de puterea noastră, a femeilor singure, mă dădeam și eu trădată și, de ce n-aș mărturisi, că și unele din fețele sfințite mi-au trădat și nu numai mie multe promisiuni în ale ajutorului pentru aranjarea camerelor de la etaj, unde primesc oaspeții și unde mi-aș dori un așternut ca lumea și vreo două rânduri de perdele, să acopăr sticlele sparte de la geamuri.

Mai că trecuse de miezul nopții și ajunsesem să și glumim pe seama unor grășane ce-și comandă haine scurte, cu văluri, la casa de modă, pe seama bărbaților ce se simt tauri adulmecători de bani și avantaje pe seama naivității multora.

- A mea, măicuță... Ce mai, sunt o babă proastă care credea că-și cumpărase armăsarul... De parcă un armăsar de rasă se poate cumpăra cu bani puțini...

- Știi cu adevărat că era de rasă? – i-am atras atenția printre hohote de râs...

Modista și-a scos oful din suflet și a plecat în trombă la volanul unei mașini argintii...

Ce să spun, după nici două săptămâni, m-am trezit cu mai multe cutii din carton scump, de culoarea gălbenelei coapte, legate cu funde mari, portocalii, aduse cu pompă de o mașină a firmei de modă... Am mulțumit și, cu un zâmbet jucăuș, le-am deschis pe masa de sub nuc, de-au sărit ca niște vietăți haine de mătase neagră, fuste și bluze fără mâneci, ușoare ca fulgul, răcoroase ca o dimineața de iarnă... ba chiar și mantii tot din același material, din care parcă fugise negrul spre răcoarea unui galben pal, imaterial...

Erau vreo duzină și, după oarece socoteală, am împachetat restul în cutii și le-am trimis printr-o femeie de încredere și măicuțelor de la mănăstirea Gai răcoarea hainelor de vară și mi-am păstrat doar unul din veșminte, o bluză, o fustă și o mantie neagră, care-mi atârnă și acum în dulapul din chilie.

Așa că, Doamne, mi-e fiică să-mi doresc prea mult, necuviincios uneori, luxos uneori, necesar de atâtea ori, că toate mi se împlinesc doar la puterea gândului... Și atunci, Născătoareo, cea mai adâncă și mai aprigă dorință, de ce nu se îplinește?... Sau, mai adevărat spus, cât mai am de răbdat în postura de paznic temător, când s-o găsi puterea în vreo forță omenească și nu numai pentru a-i aduce așezământului de aici strălucirea atât de meritată?

I

Ne-am așezat prin locurile Bezdinului, înfiorător de ciudate și în același timp de o frumusețe stranie, de mai bine de un an...

Când tristul nostru convoi de unsprezece oameni în sutane negre se apropia de mlaștinile ce înconjoară ca o salbă ocrotitoare biserica, mi s-a părut că văd, de mi-am frecat ochii cu marginea mânecii aspre a sutanei, mai-mai să-mi învinețesc vederea, mi s-a părut că zăresc un vârtej uriaș ce se ridica dintr-un lac ascuns după zidurile ce înconjoară mănăstirea dinspre soare-apune. Un vârtej ca o pâlnie cu gura spre mlaștina neagră fără fund... ce parcă lega adâncurile cu înaltul cerului...

Am scuipat în sân, m-am rugat la Născătoarea ce se odihnea în birja plină cu fân de sub păturile zdrențuite, deșirate după atât drum prin soare și ploii aspre de toamnă.

- Născătoare de Dumnezeu, dă-mi putere și forță să văd doar ce trebuie să văd și să înțeleg așa cum se cuvine semnele văzduhului și, mai ales, semnele adâncurilor...

Am căscat din nou ochii spre pâlnia de fum și foc, care, într-o clipită, parcă aprinsă de lumina unui fulger, s-a făcut nevăzută.

- Haide, Sava, c-am ajuns... Ce stai ca o stană de piatră în mijlocul drumului – am auzit ca prin vis îndemnul starețului Teodosie, care, în fruntea jalnicului nostru convoi, părea un mărșăluitor al disperării mândre că a rămas în viață după încercările la care fusese supusă un an și mai bine de peregrinări pe meleaguri străine.

Grea s-a dovedit a fi calea ce am urmat-o după plecarea din Vinca... Am traversat Dunărea cea bulbonată, de s-au speriat bidiviii strânși unul în altul, cu copitele înfipte zdravăn în scândurile bărcii plutitoare...

Teodosie strângea la piept Icoana Născătoarei și sub sutanele noastre lipite de piele acopeream fiecare cum puteam mai bine de ochii curioșilor candelile, odăjdile bisericești, cărțile sfinte, prapurile și clopotul – glasul nostru. Cât despre ușile împărătești, sculptate din lemn de trandafir și poleite în aur, le-am ascuns bine sub lemnul birjei, că prea străluceau ca soarele, putând ațâța lăcomia oricui le-ar fi privit întâia oară.

Mai apoi le-am clădit, cu toate odoarele noastre, în căruța trasă de calul cel negru, le-am acoperit cu fân ce mirosea a pajiște proaspătă, a câmpul cu florile din jurul Vincăi.

Născătoarea s-a odihnit toate zilele calvarului nostru în birja de frunte trasă de cel mai alb armăsar, de se mirau sătenii pe unde ne-au purtat pașii:

- De unde aveți frumusețea asta de armăsar... E mai mândru ca curcubeul după ploaie... s-a trezit a spune o femeie de la șes cu părul strâns într-o cârpă înflorată.

- Da' dumneata de unde ai năframa asta ce parcă a furat toate florile câmpului?... a glumit vesel Teodosie, de m-am mirat ce l-a apucat, că de felul lui e cam sărac în glume cu partea femeiască.

- De la târgul din vale... Nu te grozăvi, părinte, să-mi răspunzi printr-o întrebare, că eu te-am grăit prima. De unde ai armăsarul ăsta bălan?

- Parcă spuneai că lucește în culorile curcubeului...?

- Apoi, părinte, dumneata știi mai bine că albul uneori înseamnă toate culorile adunate la un loc...

- Ai dreptate, femeie... ai dreptate... Armăsarul nostru strălucește la fel cum se arată curcubeul după ploaie... Cât despre noi, află că am fost nevoiți să ne părăsim biserica din pricina necredincioșilor... Să luăm calea pribegiei până s-o îndura Domnul și ne-o arăta locul de popas...

- Și Domnul... femeia s-a închinat adânc... Și mai ales oamenii... Slujitorii Domnului... Să-ți dau un sfat, părinte... Dacă primești așa ceva de la oameni mărunți ca mine...

- Cum nu... Tocmai de la voi aștept întâmpinare și vorbe bune.

- Atunci... Și-a șters colțurile gurii cu năframa... Sfătoasă, s-a aplecat la urechea lui Teodosie, de parcă ar fi ascuns cine știe ce taină ce nu se cădea s-o audă urechile noastre, ale celorlalți...

Starețul s-a aplecat și el spre femeia mărunță.

- Am auzit de sfinția sa... Da, Nikola... Nikola îl cheamă... Episcopul cetății Timișorii...

- Nicolae, părinte... Nicolae... E blând și darnic cu toată lumea ca sfântul cu barbă albă din icoana de deasupra patului meu...

Sfatul femeii s-a adeverit de folos, însă nu cred că Teodosie nu știa de fapt că popasul de îndrumare se afla la porțile cetății Timișoara, unde ne-a lăsat sub ziduri să ne întindem tabăra sărăcăcioasă, să adăpăm armăsarii și să căutăm ceva de-ale gurii, că ni se terminase și făina și chiar ciuberele cu porumb și cartofi zăceau goale pe

fundul căruței... A plecat, după ce s-a spălat cu grijă, și-a primenit veșmântul deșirat cum a putut mai bine și chiar și-a pieptănat pletele încărunțite mai abitir după atâta cale.

- Voi cere sfatul și mai apoi aprobarea sfinției sale Nikolai, episcopul meleagurilor de pe-aici... Am semnele mele că stă în puterea Domniei sale să ne arate popasul final... Cât despre voi, aveți grijă de odoare și mai astupați cu mai mult fân icoana noastră... încă nu a venit ceasul să le arătăm dreptcredincioșilor...

M-au încercat din nou îndoielile în timp ce-țesălam pe cel negru, de parcă și armăsarul cu năbădăi, voinic și netemător de niciunele, se îndoia și el de ce n-am scos armele și nu ne-am apărat biserica noastră din Vinca... Nu-mi puteam scoate și nici acu' nu pot să-mi dau afară îndoiala din suflet, că prea ne-am înșirat spre fugă din calea pistolului otoman... De ce să nu recunosc măcar în sinea mea că mă roade și acu' îndoiala și mă sfredelea năstrușnica mai ales acolo, la porțile cetății Timișorii, în sufletul meu păcătos, uitându-mă spre câmpia întinsă ce mi se părea mai neprimitoare și mai lăsată la voia vântului și ploii, de parcă în jurul Vincăi nu s-ar fi întins spre soare-răsare tot o câmpie cât vezi cu ochii. Mi-am văzut de treburi bodogănind de unul singur și cerbicia armăsarului care se lăsa greu curățat de scaietii drumului, și scândurile ce abia mai țineau legată căruța noastră cu odoare... Cât despre birjă, zveltă ca o fată mare, de-abia se cojise ici-colo de ploi și burniță, își păstrase spițele roților lucitoare și pielea de pe dinăuntru neatinsă, moale și ușoară, fără nicio crăpătură.

Doi dintre călugări se tocmeau cu niște săteni ce așteptau și ei la porțile cetății nu știu ce aprobare de la comandantul străjerilor. După un schimb de vorbe amestecate cu gesturi caraghioase, s-au înțeles și au primit doi săculeți de făină albă ca laptele în schimbul unei candelă de argint și mai poșteau și un sac de porumb... Țăranii aruncau priviri iscoditoare spre birja arătoasă ce le lua privirile... Ceilalți monahi, simțind un eventual pericol, făcuseră zid din trupuri înveșmântate în sutane negre în jurul căruței și, mai ales, în jurul birjei.

Străjerii, curioși și ei, atenți atât la târgul sătenilor și, mai ales, la paza călugărilor ca niște ulii negri din jurul atelajelor, au oprit târguiala.

- Ce purtați voi, călugări străini? Ce aveți voi de ascuns sub fân și pături?... Și mai de întâi, de unde veniți?

- De dincolo de apa cea mare... de Dunăre... le-a explicat cum s-a priceput mai bine cel mai tânăr dintre ai noștri, monahul Vasile.

- Am fost nevoiți să ne părăsim mănăstirea de groaza otomanilor – m-am simțit eu dator să-mi scot oful chiar și în fața străinilor.

- Lasă, Sava, că știu dumnealor ce înseamnă puhoiul necredincioșilor, găsi de cuviință să mă pună la punct și mucosul cel mic, care-și pusese haina de călugărie doar de doi ani...

M-am simțit din nou caraghios și nevolnic.

- Vinca, așa se numea sfânta noastră biserică... Vinca...

-E de înțeles că ați fost siliți să plecați... Am mai văzut noi convoaie de oameni veniți de dincolo de

Dunăre care s-au așezat prin părțile noastre, da' călugări cu trei cai și două căruțe mai rar... Parcă v-am întrebat ce purtați și mai ales ce păziți cu atât grijă, ce aveți a ascunde în cuferele sau ce-or fi cele dosite în fân și pături...

- ... Păi... – m-am simțit dator să mă bag din nou în vorbă – Oameni buni, voi, străjeri curajoși ce apărați cetatea, și voi, săteni bogați, noi, dacă ne-au silit vremurile și păgânii să ne lepădăm de zidurile mănăstirii noastre, asta nu înseamnă că ne-am lepădat de biserica noastră... Uitați... o purtăm cu noi pe meleagurile voastre...

- Cum așa...? sări unul dintre țărani, mai trupeș, care avea căruța plină cu saci...

- Cum așa? se minunară și străjerii... Cum ați adus cu voi biserica atâta cale... Unde-i părintele? Că nu vedem decât o căruță gata-gata să se desfacă în bucăți de lemn copt, trei armăsari și o birjă, arătoasă, ce-i drept.

Continuu, fără a le băga în seamă nici mirarea și nici neștiința:

- E greu uneori să vezi biserica, alteori se arată cu ușurință, că doar e casa Domnului... Biserica noastră înseamnă câteva candelă de argint, vase de cult, doi prapuri din mătase aurie țesuți de meșteri iscusiți, cu înaltă credință, cărțile sfinte, ușile împărătești sculptate măiestru și...

- Și?...

- Vezi, Sava, ce faci... Teodosie nu ne-a încuviințat să împărtășim taina.

- Am știut eu... sări un sătean micuț la stat, oacheș, cu ochi vicleni. Popii ăștia ascund ceva necurat...

- Mai bine așeză-te în genunchi... Vorbești cu păcat în fața Născătoarei...

Oștenii înarmați cu puști și-au strâns armele neștiutori, speriați.

- Vorbește pe înțelesul tuturor, părinte, că altfel suntem nevoiți să vă dezbrăcăm până la piele, să vă scotocim în toate cele ascunse...

- Poate glasul clopotului nostru vă va dumiri îndeajuns încât să ne lăsați în plata Domnului...

Mirat, chiar plăcut surprins de agerimea tânărului călugăr Vasile, venit de scurtă vreme în obștea noastră, am încuviințat...

- Ce biserică viețuiește fără glasul clopotului? Ați mai văzut voi, oameni buni, vreo biserică fără de glas? Cum era să ne purtăm biserica peste ape și câmpii fără clopotul nostru de aramă?

Bucuros, scot la iveală de sub fân minunăția de clopot cu inscripția Vinca și anul de la Dumnezeu 1700, când un meșter vestit de pe meleagurile nemțești l-a turnat în bronz cântător, că numa' pe acele meleaguri știau oamenii să facă metalul să cânte, și nu oricum, ci în glasul credinței... Mai trag de sub odoare și ștreangul împletit din cânepă trasă de șapte ori...

Frații îmbrăcați în sutanele lor deșirate mă încuviințează din priviri. Ba, mai mult, unul mai vânjos scoate de sub veșmântul ponosit un baros uriaș cu care, cu gesturi măsurate, de taină, lovește de trei ori în cupa roșiatică, în dreptul literei V, care înseamnă Vinca, și poate victorie, puterea cu care am înfruntat primejdiile drumului până la zidurile Timișorii.

La glasul adânc, care parcă s-a spart nu numai în urechile curioșilor, ci a zguduit și zidurile cetății, care au

tremurat a spaimă și înțelegere, cu toții, atât păzitorii în veșminte bisericești, noi, cei unsprezece călugări, cât și curioșii gata de harță, au îngenuncheat.

- Ce se întâmplă aici?... tună Teodosie, starețul, mirat peste măsură văzând întreaga adunare îngenuncheată și, mai ales, speriat de glasul clopotului ce-l știa ascuns în căruța destrămată pe jumătate.

- Te-ai întors? N-am băgat de seamă... am îngăimat neputincios, înspăimântat de fulgerul cu care ne-a privit prea sfințitul nostru...

- M-am întors... Ce-am lăsat eu la plecare s-a schimbat, după câte văd... Oricum, avem zapisurile în toată regula și putem purcede la drum.

- Și cu priceasna? Nu ne binecuvântați și pe noi – insistă săteanul șiret, care se învrednici să-și ceară îndeplinirea rugii.

- Despre ce zapisuri e vorba?... intră în vorbă și căpitanul străjii.

- Păi... am fost primit de Nicolae, Episcopul Cetății, care, pe lângă că mi-a arătat unde se cuvine să ne așezăm noi biserica și rugile, mi-a dat toate documentele de liberă trecere până la mănăstirea Bezdin. Că acolo se sfârșește drumul nostru...

- Unde? Bezdin... – sări înspăimântat un sătean – La locul fără fund... – și își făcu o cruce largă, așa îngenuncheat cum rămăsese, cu palmele pline de țărână...

- Locul ce ne leagă de adâncurile pământului... îngăimă Teodosie...

A trecut anul de când ne-am descărcat comorile în curtea mănăstirii Bezdin, de când cei șapte călugări încărunțiți de ani ce viețuiau de la începuturi între mlaștini, lângă ziduri vechi gata-gata să cadă, paznicii locului ciudat, o mănăstire fără glas, că de ceva vreme nemăsurată în luni sau ani, li se rupsesse limba clopotului făcut din metal de rând, nu ca al nostru, turnat de meșterii cu mare știință pe meleaguri nemțești, ne-au înconjurat în tăcere.

Cei șapte de-ai locului, mai întunecați ca mlaștinile de primprejur, fumurii, cenușii, cu hainele aproape mai ponosite ca ale noastre ce rezistaseră lunilor de bejenie prin colbul drumului, s-au înțeles cu noi mai mult prin semne, că numa' unul o rupea în sârbește, limba neamului de unde purceserăm la drum, cât despre latina celui cu barbă sură, el știa câteva vorbe, de a reușit să se înțeleagă cu Teodosie al nostru, care cunoaște mai toate graiurile, și moarte și vii, graiurile pământului.

Starețul nostru i-a înfățișat zapisele de le Episcopia Timișorii care încuviințau așezarea noastră alături de ponosiții călugări ce nu reușiseră să-și toarne nici măcar un clopot ca lumea, d'apoi să repare zidurile coșcovite... Se mândreau, prin gesturi caraghioase însoțite de închinăciuni, de albul bisericii, proaspăt văruiată, cu tablele acoperișului lucitoare și, mai ales, de crucea din turla cea mai înaltă, aurită, care ne-a luminat poposirea finală.

S-au dovedit de-a lungul zilelor următoare calzi, pașnici, cu dragoste de oameni și, mai ales, înțelegători în toate ciudățeniile firii omenești.

Ceea ce i-a însuflețit, i-a îngenuncheat, a fost icoana noastră a Născătoarei de Dumnezeu, pe care am scos-o pentru întâiași dată de sub fânul cules de pe câmpiile Vincăi în curtea mănăstirii fără glas.

Am îngenuncheat și noi, purtătorii și păstrătorii comorii, și cei șapte, mai răpănoși, însă curați în simțiri. Au înțeles încă de pe atunci că, așa cum pentru noi locul și biserica lor însemnau o nouă casă, și pentru ei icoana și clopotul au rosturi mai adânci ca adâncul cel mai adânc din lacul ascuns în spatele zidurilor.

Am așezat-o împreună pe tronul Maicii Domnului, sculptat măiastru, aurit și marmorat, de parcă așteptase dintotdeauna icoana noastră să domnească de-a pururi și ea, împodobită cu aur, argint și pietre scumpe, închisă cu sticlă, strălucitoare de-ți lua ochii. Chipul sfânt e încadrat într-o ramă de argint curat, lucrată de un meșter giuvaer vestit pe meleagurile noastre, împodobită cu diferite portrete miniaturale de sfinți adoratori ai Măicuței. Pe deasupra sunt așezate cinci șireaguri de perle mărunte, de care atârână o cruce mică de aur alb, împodobită cu șase perle negre, mai atârână și o cruce mai mare de aur roșcat, cu trei rubine încrustate în mijloc, și o cruce mai mică de argint, lucrat în găuri filigranate cât ochiul de ac.

Clopotul l-am urcat mai apoi, după ce am reușit să le învățăm graiul și ei pe-al nostru, de se amesteca româna cu sârba într-o limbă a înțelegerii și îngăduinței și de o parte și de alta.

Mai mult, într-o seară, cel cu barba sură, înainte de slujba de noapte, când ne pregăteam cu toții să mulțumim Domnului pentru cele îndeplinite de-a lungul zilei, ne spuse:

- Aș dori să ne așezăm cu toții sub nucul de colo, știți, frații noștri aduși de Născătoare printre noi, aici sub copac, obișnuim noi să luăm hotărârile mai importante...

Un loc potrivit pentru o adunare, sub trunchiul nucului bătrân ciopliseră o masă trainică din stejar, rotundă, și, în jurul ei, mai multe scaune improvizate din trunchiuri nejluite, unele cu țepi care îți pătrundeau chiar și prin sutana groasă.

- Noi mulțumim Domnului că v-a călăuzit pașii la Bezdin, că trebuie să vă mărturisim că eram într-o cruntă nevoie și neștiință de mai multă vreme, de când și-a dat obștescul sfârșit starețul Antonie. Nu am reușit și nici nu am avut binecuvântarea lui Nicolae, Episcopul Timișorii, care înțelesese nevolnicia noastră, nehotărârea în a-i propune un conducător înțelept pentru obștea bisericească dintre mlaștini.

- Poate vederea v-a fost întunecată tocmai de fumul și duhul lor... murmură tânărul Vasile, fulgerat însă de privirea lui Teodosie, care ne-a cerut tăcere, să pătrundem în liniște mărturisirea primitorilor noștri.

- Cum vă spuneam, nu am reușit să vedem care dintre noi poate să ducă povara conducerii înțelepte, dătătoare de roade, și asta a înțeles Episcopul Nicolae, când v-a îndrumat pașii...

Ne-am rugat Domnului, cât ne-am rugat, pentru iertarea păcatelor, pentru că numai ruga în pustie și schimnicie face posibilă iertarea păcatelor. Știți și voi ce se spune, că Lumea asta n-ar exista, n-ar putea supraviețui, dacă o mână de eremiți nu s-ar ruga pentru iertarea păcatelor ei. Or, noi ne rugam și pentru iertarea

păcatelor noastre, pentru luminarea minților în a ne putea alege Ascultarea prin puterea unui stareț.

Abia atunci, tulburat, blând cum nu-i prea era în fire, Teodosie a continuat, cu o voce puternică și totuși mângâietoare:

- Rugile în pustie și schimnicie fac posibilă iertarea păcatelor Lumii și nu numai, chiar și iertarea păcatelor noastre, ale rugătorilor din pustie. Poate că n-ați fost suficient de puternici în credință și lepădare de sine, poate că rugile n-au izvorât din adâncul spiritului, încât să puteți îndupleca Divinitatea la iertare și luminare.

- Se prea poate să ai dreptate, Teodosie, și tocmai de aceea te numim îndrumător în ale ascultării și rugăciunii...

- Adică... Să înțeleg că mă doriți ca stareț?

- Chiar așa... murmură în barba sură monahul care ne adunase în jurul nucului pe butucii nejiluiți, înțepători.

- Și voi îndrăzniți să vă dați în mâna unui venetic, adus de colb și praf în curtea voastră?

- Adus de voia Născătoarei, care își căuta locul pe tronul aurit...

- Asta e adevărat... N-am fi crezut niciodată că locul ei e aici și că o aștepta un tron anume croit pe măsura puterii și strălucirii Maicii noastre... – continuu fără să-l privesc pe Teodosie, care ne ordonase din priviri tăcere și ascultare. – Și să știți, frați în ale credinței, că am fost ultimul dintre cei unsprezece care am dorit să ne părăsim biserica în fața pericolului turcesc... Aș fi rămas și acu', și poate n-aș mai fi între cei

vii, dacă nu mi-ar fi poruncit Teodosie să-i urmez pe ceilalți, să o aducem pe Născătoarea pe tronul de aur...

- Voi ne-ați adus icoana, un clopot și nu numai... A venit vremea să ne dați și un conducător în ascultare și credință... Primești, Teodosie?

Se lăsase o liniște de parcă și mlaștina din jur, pătrunsă până în adâncurile bulbonate, își deschisese urechile printre trestii și nuferi să asculte hotărârea lui... Teodosie s-a ridicat și ne-a făcut și nouă un semn să-l urmăm în biserică, unde a îngenuncheat în fața tronului împodobit măiastru... I-am urmat întru totul gesturile și am așteptat continuarea încuviințării. Și atunci am simțit cum se cutremură zidurile mănăstirii de se înfoiau prapurile din fața altarului și au căzut pe podea sfeșnicele de argint și chiar una din cărțile lăsate pe măsuta din fața altarului.

Pământul s-a mișcat din toți rărunchii adâncului, făcându-ne să ne lipim genunchii de podeaua rece, să ne prindem unii de alții legați în spaime și așteptare în jurul lui Teodosie... Mai apoi s-a pornit vuietul din adâncuri, o vijelie cum n-am mai pomenit, vântoase întunecate, de abia se mai zărea în biserică, doar tronul și icoana cu giuvaeruri ne lumina chipurile înspăimântate.

- Priviți-o... Maica noastră plânge...

- Plânge de bucurie... Ochii îi râd...

Într-adevăr, ochii Născătoarei râdeau printre perle și mărgăritare ațintiți pre chipul lui Teodosie, care, îngenuncheat, părea un trunchi falnic răpus de taine adânci la picioarele icoanei.

Atât mai vechii stătători, cât și noii veniți, fără a mai băga în seamă vijelia și cutremurul locurilor sfinte,

cu sufletul îmbălsămat în speranța din ochii icoanei ce le îndemna încrederea deplină spre Teodosie, au izbucnit în strigăte de bucurie... Doar eu, ca un nevolnic, nu reușeam să le împărtășesc nici veselia din mijlocul vijeliei și nici măcar speranța în ce va să vie... Drept care am luat-o la fugă trântind ușa bisericii, am traversat curtea interioară și nu mi-am oprit spaima până la locul fără fund, mlăștinos, care parcă era ochiul vârtejului și inelul cutremurului.

Învăluit în fum și pucioasă, vuietul din adâncuri se bulbuca în apele întunecate care, vălurite, rupeau trupul gingaș al trestii și vegetația plutitoare ascunzătoare de mister...

Am îngenunchat din nou bolborosind cuvinte fără de înțeles, mai abtîrî ca apele întunecate ce mugeau și ele într-un glas necunoscut nouă, muritorilor de rînd.

- De ce nu mă pot bucura de niciunele?... Sunt cel mai păcătos dintre toți călugării... Vincanii mei s-au legat cu frații, cu cei de pe aici, numai eu mă simt străin de toți și de toate... Ce păcate ispășesc eu, Doamne?

- Tu ești cel însemnat... însemnatul adîncului...

Prins doar în gândurile ce o luaseră razna, nu am auzit glasul bolborosit ce suia din adîncul locului fără fund.

- Doamne, dă-mi liniște și împăcare cu mine... Dă-mi putere să-mi înving demonii înăuntrului... Am ostenit de atîta luptă cu mine însumi... Cu mine însumi...

Vijelia îmi întorcea hainele întunecate, chiar a sfîșiat o parte a mantiei negre, mi-a împletit părul lăsat pe umerii încovoiați de durere și spaimă... Când din nou răsună glasul puternic din adâncuri:

- Porți blestemul neîncrederii, porți blestemul îndoielii de sine până când... până când... până când...

M-am trezit repetând ceea ce nu auzisem, însă pătrunsese în sinea mea fără să știu:

- ... Până când... până când... – treptat, afirmația s-a transformat în întrebare – PÂNĂ CÂND?... PÂNĂ CÂND?...

Toată natura învrăjbită din jur, norii fumurii, apa nămolosă, sălciile, cu toatele îmi vorbeau într-o limbă pe care, ca prin farmec, am priceput-o parcă mai bine decât pe cea a oamenilor.

- Fii cu răbdare și îngăduință spre tine și spre oameni... învață supunerea și învinge-ți cerbicia firii.... Te înfrânează, ființă necugetată, și ascultă glasul adâncului din adâncul cel fără de fund.

Nici nu știu cât am zăcut la marginea mlaștinii învăluit în vorbe când duioase, încurajatoare, când pline de dojană și chiar mânioase...

- Haide, frate, că te cheamă starețul Teodosie...

- Care stareț?... cine mă cheamă?...

Cu ochii vineți ca vânătorii apelor și hainele sfârtecate ca după o luptă cu stihiiile adâncului, am îndrăznit să leg vorbe mai cu înțeleș...

- Cine ești tu?

- Cum adică, frate Sava... Sunt eu, Vasile cel tânăr... Ai dispărut de trei zile... Unul de pe aici spunea că te-au luat apele învolburate, că mai obișnuiesc șturlubatele să-și ia tainul câteodată, de nu se mai știe de niciunele de cel ce îndrăznește să le tulbure...

- Tu ești, Vasile?... Tu ești, fratele meu Vasile?... – îl priveam cu mințile împrăștiate și mâinile tremurânde

pline de alge și înroșite de sângele trestiilor plângătoare...

- Ți-ai rănit mâinile... Pe unde ai umblat, Sava?... Unde ți-ai purtat pașii, văd că ai rămas și fără încălțări, cu picioarele goale și pline de nămol puturos...

- Păi... N-am rătăcit pe nicăieri... Sau poate vijelia să mă fi dus departe...

- Ți-e și veșmântul ud... De parcă te-ai scăldat în nămol...

Mi-am scuturat hainele grele de tina lipicioasă, speriat întrucâtva de imaginea oglindită în ochii mai tânărului Vasile, mi-am venit încetișor în simțiri, cu pași împleticiți, sprijinit de trupul vânjos, l-am urmat în curtea mănăstirii, unde Teodosie m-a binecuvântat, apoi a poruncit fraților să mă curețe, să mă spele, că prea eram în neputință după călătoria prin adâncuri.

Auzeam ca prin vis vorbele monahilor.

- Și unde zici că l-ai găsit, Vasile?...

- Aproape de mlaștina dinspre nord... Locul acela păcătos...

- Nu v-am spus vouă, vincanilor, să nu vă apropiați de locul fără fund?

- Nădăjduiesc că nu și-a pierdut mințile după atâtea zile de singurătate, fără apă și hrană...

- Nu te teme, e vânjos... Sava e cel mai puternic dintre noi...

Vorbe fără de înțeles și, ciudat, cele auzite în drumul meu din adâncuri mi se păreau mai cu sâmbure de înțelepciune decât întrebările caraghioase și tânguielele fără de folos șuierate parcă de gurile oamenilor. Au pătruns și au așezat liniștea ca o mantie de mătase, reușind să străpungă platoșa cu care mă

înconjurasem în misterioasa mea călătorie, doar vorbele nou înscăunatului Teodosie, care, în lipsa mea, primise și încuviințarea ca stareț al Bezdinului.

- Sava, fiul meu, aproape te pierdusem deja chiar pe când sălășluiam la Vinca... Simțisem eu că înăuntrul tău se golise de iubire... prea învinovățeai omul de lângă tine, crezându-te deasupra tuturor... Predicile tunate, de se speriau amărâții veniți la tine pentru mângâiere, din adâncul în care te prăbușeai încetul cu încetul, tu te credeai deasupra păcătoșilor, nu ai înțeles că te lepădai de înțelegerea greșelii tocmai din lipsa de iubire...

- Nu înțeleg, Teodosie... Vorbele tale sunt peste putința mea de pricepere... Mă auzi care cumva? Am păcătuit... Poruncește ascultarea pe care o crezi de cuviință...

- E prea târziu... Nimeni nu are puterea să-ți arate drumul... Tu ai păcătuit prin lipsa de iubire...

- Cum?... Mi-am dăruit viața Domnului, Născătoarei... M-am dăruit pe mine...

Teodosie și-a aplecat ochii în lacrimi, mi-a mângâiat creștetul înfierbântat:

- Adu-ți aminte de faptele tale fără de iubire... Asta e ascultarea pe care trebuie s-o urmezi. Asta e primul pas spre salvarea ta întru Domnul...

II

Am dormit după prânz, m-am lenevit nepermis de mult în așternuturile de mătase portocalie cumpărate de la Istanbul dintr-o prăvălioară descoperită din întâmplare la trei străzi depărtare de hotelul unde fuseserăm cazați... Vânzătorul, un șmecher fără pereche – nu departe de stilul neguțătorului venețian –, și-a găsit nașul... Un turcaleț simpatic, cu mustăcioară în furculiță și pantaloni negri ce-i strângeau burtica plină de sarailii și baclavale, mi-a oferit mai întâi pe o tavă argintată un pahar de apă rece, aburind după dogoarea de afară, pe o farfurie minusculă câteva lingurițe de șerbet și o cafeluță cât un ochi de bou, da' tare ca dracu', de-ți ațața simțurile spre valurile de lenjerie numai și numai din mătase de toate culorile și formele. Una era chiar deocheată, pentru taine de alcov și curtezane abile, de m-am întrebat cum găsisese secretara de la Prefectură magazinul ăsta dosit pe o stradă lăturalnică departe atât de bazar, cât și de centrul comercial, pentru a cheltui banii turistului de duzină. Mă simțise turcalețul simpatic că sunt o pricepută în ale târguitului, că vânzătorul care se respectă adoră târguiala, așa cum și cumpărătorul de clasă miroase unde e loc de reducere a prețului prin istețime și prefăcătorie...

De altfel, și politica nu este decât o târguială continuă... Se numește negociere, în realitate e un târg ordinar, pe mize cam mari, ce-i drept...

M-am lenevit care va să zică cam mult în mătăsurile turcului, luate la un sfert din prețul cerut inițial, mi-am întins oasele țepene după petrecerea de

aseară, unde am depășit ora din noapte normală, peste care trec cam greu chiar și la dineurile plicticoase, dar necesare. Nu știu ce m-a apucat să depăn amintiri cu Miss Lori și, mai ales, cu Felicia, cu care fusesem și colegă de barou înainte de a pricepe eu că banii adevărați nu se fac prin avocatură, chiar și pledând la înalta Curte de Casație, ci din mâncarea asta cu iz de scârbă pentru unii, însă nemăsurat de plăcută și ademenitoare pentru alții, mâncarea mea zilnică ce se numește politică, făcută cu profesionalism și dăruire, așa cum a încercat Lori să mă pieptene, fără rost, că tot nu-i sponsorizez festivalul de teatru underground după care se dă în limbă de te scoate din minți, nu alta.

- Tu, Mona, ești un exemplu pentru mine... Ai reușit, femeie singură, să-i bagi în buzunar pe toți prefăcuții ăștia din politică... șuieră Lori, după ce a mai tras un fum din portțigaretul lung, delicat, care, după părerea ei, îi dă un aer de divă misterioasă...

- Nu e cazul, dragă... Numai eu știu cât rahat am fost nevoită să înghit până am reușit să-i conving că am ceva mai multă minte decât ei în tărtăcuță, și nu numai asta... M-am educat să fiu organizată până la detaliu. Să-mi ordonez prioritățile, să știu cu precizie care e lucrul cel mai important pentru mine în momentul X.

- Și care sunt prioritățile tale, dragă?... - a continuat cu același aer voit misterios fosta Miss-liceu... Că ale mele sunt numai cele legate de conservarea trupului... înot, fitness, regim vegetarian, de mi-a ieșit salata verde și pe nas...

- Astea sunt fleacuri, my dear... Plictisită de posibilitatea vreunei cure de slăbire minune, am scăpat cu mult tact de conversația care amenința să devină fără

rost. Am acceptat cu plăcere să dansez cu Sorin un tangou languros...

Diva prăfuită și-a găsit un companion mai docil în Felicia, care se împlinise pe la șolduri, și un regim vegetarian era taman ce-i lipsea, așezată în fața unei mese îmbelșugate, că aici nu s-a zgârcit Ovi, deși la băutură tot a dat-o pe-a lui, cumpărând o poșircă pe post de vin de casă, în loc să cumpere de la Mall sticle îmbuteliate.

De altfel, de ce să mă îmbăt cu apă rece, că am renunțat de mult la minciuna de sine... Nici amintirile de la Tribunal și nici chiar lingușelile unora, pe care le-am perceput ca atare, nu m-au ținut până la trei dimineața. M-am complăcut în flirtul, schimbatul de priviri, languroase la început, și mai apoi chiar tangouri, în care ești nevoit să te lipești de partener, brațele vâjnoase, virilitatea fostului olimpic de fizică mi-au aprins simțurile, cam adormite de atâta prestanță prefăcută în funcțiile după care tânjisem de atâta vreme – președinta Consiliului județean și președinta partidului de dreapta, unde tai și spânzur după bunul meu plac și, mai ales, trag sforile în așa fel, încât blegii de pe-acolo să nu realizeze că îmi mănâncă din palmă.

Banchetul de după întâlnirea cu profesorii de la liceu s-a lansat ca o adevărată provocare în a arăta superb, și nu numai, în a le demonstra pârlitiilor unde m-am cocoțat, să-i încalec pe toți așa cum sunt obișnuită, să le încalec ambiția, demnitatea... Că nu degeaba am rugat-o pe madam Fio, patroana casei de modă în vogă din târg, să-mi creeze o rochie albă, neapărat imaculată, care să ascundă în același timp formele mai pline, peste dimensiunile acceptate, de pe la

șolduri, însă neapărat să-mi lase brațele dezgolite și, mai ales, spatele gol, așa cum mi-a rămas în amintire o toaletă purtată de ambasadoarea noastră de la Praga, o frumusețe de femeie ce a eclipsat toată asistența diplomatică.

- Mona scumpă, îți dorești din nou imposibilul... îmi ceri, de fapt, imposibilul... – se lamenta madam Fio, în timp ce eu mă străduiam să-i desenez în grabă ținuta albă, imaculată și provocatoare în același timp.

- Nu-mi fura vremea, madam Fio. Știi câte am pe cap. Mă bazez pe simțul tău.

- Ești dată naibii, Mona scumpă... Fii liniștită că te drapez eu de-or fugi tipii de la Parlament ca dulăii pe urmele tale...

Nu i-am explicat că-mi doresc ținuta specială pentru foștii mei colegi de liceu, era o explicație idioată, fără rost, și inexplicabilă pentru stilata Fio, care mă vedea tronând cu toaletele ei doar la recepții din lumea bună și nu în compania unor profesorași de duzină. Oricum, merita efortul și banii, că fandoseala asta de rochie a costat o avere, unde mai pui și pantofii aurii, asortați cu poșetuța minusculă, aduse din Italia de un macaronar pe care l-am servit cu o autorizație.

Dacă stau strâmb și judec drept, a meritat osteneala, că Sorin nu m-a scăpat din ochi toată seara și m-a purtat în brațe ori de câte ori orchestra se lansa într-un tangou languros sau o melodie sentimentală de pe vremea tinereților noastre.

Adolescenta ascunsă bine a reușit să iasă la iveală atunci când trebuia, să-și dea ochii peste cap la o atingere mai îndrăzneță, să arunce o ocheadă în timp ce dansa cu Ovi spre cavalerul lăsat pe margine să se

răcorească, să ceară mai apoi o cupă de șampanie de la același Bărbat derutat... Trucuri de 18 ani, care, am băgat de seamă, sunt o rețetă imbatabilă pentru cocoșii de orice vârstă... Ce să spun de zâmbetul înțelegător atunci când povestesc despre importanța covârșitoare a serviciului unde poartă pe umeri responsabilități imense și toți subalternii sunt niște idioți fără personalitate.

- Ai dreptate, Sorin dragă... Am fost nevoită să înlocuiesc și eu vreo trei secretare până am ajuns la madam Gina, care e o perfecționistă în public relations... Știi doar la fel de bine ca mine, că o secretară nu trebuie să exceleze ca pe vremuri în mănuitul mașinii de scris sau evidențe idioate, ci în agenda de telefon cu numere importante și în dreptul lor câte o informație utilă în orice împrejurare când personajul face pe deșteptul și-l poți pune pe linia de plutire urgent, aducându-i aminte despre vreo gafa din studenție sau o amantă dosită.

- Adică... o specialistă în șantaj?... se minunează frumosul meu curtezan.

- Nici chiar așa, darling... – mă prefac jignită... N-ai priceput? Poate șampania asta ieftină să fie de vină... – îl bat bărbătește pe umăr, schimbăm replici anoste, m-am convins că nu e decât un oarecare cu hoit frumos, cu minte cât felinarul din curul unui licurici... Ca acompaniator de ocazie e bun, taman duc lipsă de un fel de pudel drăgălaș, care să știe să stea pe fundul lui când strigi „jos”, și mai ales să se culce când am chef...

Când, în calitatea pe care o avusesem de responsabil cu imaginea partidului, am organizat prima întâlnire de reprezentare, am știut să mă folosesc de toate șiretlicurile învățate ca lumea pe băncile Tribunalului. Nu te uzezi în politețuri gratuite...

Zâmbești chiar și portarului, care e o mină de informații utile, de la cine intră primul, cine se dă la o parte din fața ușilor deschise și mai ales din fața cui... Cum deschid oamenii o poartă e la fel de important ca și cum o trântesc. Aduci câte o ciocolată registratoarei, care îți poate da termene utile despre momentul sosirii corespondenței, și grosimea plicului. Cât despre arhivari, sunt o mină de aur, drept care trebuie să le știi zilele de naștere, ale lor și ale copiilor și chiar ale bunicii, dacă bătrâna l-a crescut pe păstrătorul arhivei de mic... Așa se face că la prima mea recepție politică nu i-am invitat numai pe capii partidelor de pe eșichierul politic, ci, mai ales, pe umilii secretari care păzesc ușile șefilor la sediul partidului, micii organizatori de rețea de campanie și câțiva dintre șefii de filiale locale de la Cocârlații din Vale, cei mai nebăgați în seamă lideri, care știu însă pulsul ierbii de la rădăcină.

- Ce dracu' i-ai invitat pe amărății de pe buza muntelui... s-a scandalizat șeful de atunci, un nătâng care conducea organizația județeană de vreo doi ani, convins că ceremonia e în slujba viitoarelor alegeri interne, unde spera să învingă din nou.

- Nu te pricepi și îți cheltui banii de pomană... Am aflat că ai sponsorizat din banii cabinetului de avocatură toată șandramaua asta...

- Oricum, sponsorizarea e permisă de lege... De ce n-ar curge și spre partid la o adică... Mă implic și eu cum pot mai bine...

Ce implicare, o investiție pe termen lung... Mi-am golit azi buzunarul ca să-l umplu peste câțiva ani de trei ori. Știa și nătângul regula asta, însă nesățutul nu și-a umplut numai buzunarul, nu și-a burdușit sacoșa din

spinare, și-a umplut căruța să vadă lumea de ce-i în stare, neștiind că lumea nu-i proasta satului și te știe de unde ai plecat și unde vrei să ajungi pe spinarea lor, a mărunților.

Am servit atunci sute de mici, grătare de purcel împănate cu usturoi și, într-un colț, chiar icre negre pentru snobii care strâmbau din nas la vederea vulgului de la Cocârlați... N-am uitat să le șoptesc discret:

- Pentru voi... acolo, în colțul de după orchestră...
Câte un sandviciel cu somon fume și un Chivas Regal...

Se simțeau apreciați, ridicați la rangul de imbecil-șef, buni și ei la vreo întâlnire cu pretenții intelectuale, unde șopteau la urechile șefilor de redacții sau edituri:

- Mona e de-a noastră, fată subțire...

E absolut necesar să înveți glasul oricărei păsări ori mârâitul lighioanelor dizgrațioase din labirintul junglei.

Lecțiile astea ce par dure pentru naivi le-am învățat pe la treizeci de ani de la fostul meu consort... Fusesem stagiara lui vreo doi ani, cât prevedea Legea avocaturii, perioadă necesară să învăț filierele Tribunalului și nu numai... Am reușit să intru sub pielea maestrului până într-atât, încât mi-a propus un parteneriat și în căsnicie...

- Vezi tu, Mona dragă, parteneriatul în avocatură e lucrul dracului... Nu am ajuns la nivelul celor de afară, unde funcționează societățile de avocați, în care regulile sunt stabilite cu precizie și orice înșelătorie între parteneri sau între șef și subordonați e pedepsită ca la carte. Mai trece apă pe Mureș până vom fi funcționali în adevăratul sens al cuvântului. Până atunci, o căsnicie ce duce la parteneriat cinstit și pe plan profesional

reprezintă situația ideală, începutul corect într-o afacere judiciară...

I-am acceptat regulile, ca o găscă naivă, deși instinctul îmi spunea încă de pe atunci că le voi încălca mai târziu cu înaltă diplomație, că tot avusesem un dascăl pe cinste... Poate n-am fi ajuns la divorț și ruperea definitivă a parteneriatului ce funcționa profesional al naibii de bine, dacă nu i-ar fi intrat fumurile șefiei în capul strălucitor, de altfel, în ale legii, însă bolovan în ale vieții...

- Vom mai lua doi stagiaari, care să facă munca de rutină, bineînțeles, fără plată, să nu încurc socoteala veniturilor, de care te vei ocupa tu, ești în stare să-i dăscălești în ABC-ul Tribunalului...

- Cu așa un maestru... mă împăunam, fericită că are încredere în profesionalismul meu...

- Desigur, desigur, draga mea... Mai e ceva... Ca să ne facem un nume real în urbe e necesar să candidez, și nu numai, să și fiu ales decan al Baroului...

- Parcă asta nu fusese prevăzut în contractul nostru... – am sărit ca arsă...

- Un contract se modifică, situațiile neprevăzute cer schimbarea unor termeni contractuali... O știi chiar mai bine decât mine...

- E chiar necesar să-ți aglomerezi agenda cu ședințele baroului?

- Tot timpul e al nostru, dacă știm să-l folosim eficient...

Am priceput că nu are rost să insist, că tot ar fi făcut după capul lui, însă instinctul, care nu m-a înșelat niciodată, mi-a șoptit că e începutul sfârșitului unui vis de căsnicie durabilă... Visasem și eu, ca atâtea altele,

gâște bune de dus la cuțit, că o căsnicie înseamnă un parteneriat pe viață.

A început să mă utilizeze, să se folosească de puterea mea de muncă, și, mai ales, de sentimentele mele, fără limită, fără milă. N-am realizat îndepărtarea, răceala ce se instala cu pași de gheață în patul nostru, căutând să-l conving, sperând în van că-și dorește compania mea, așa cum tânjeam eu după ceasurile de începutul în ale mariajului.

- De ce nu putem fi și noi la sfârșit de săptămână împreună?...

- Păi, nu suntem împreună în fiecare zi?... la cabinet, în Tribunal, la masa de seară... Ce mai poștești?...

- Asta înseamnă muncă... Nu crezi că avem și altele de comunicat decât termene, recursuri redactări de acte, interesul clientului X? Și mai nou și problemele avocaților...

Între timp, devenise decanul Baroului, după o campanie mai mult decât stresantă, că pe avocați nu-i duci atât de ușor de nas ca pe votanții, pe alegătorii turmentați de acum. Am fost pionul de încredere, atât în a-i convinge să-l voteze, m-am folosit de știința manipulării, de farmec, de șantaj uneori, iar răsplata mi-a fost oferită de noul șef, cocoțat în biroul de stejar sculptat prin eforturile și știința soției devotate, pe care a găsit de cuviință, la nici un an, să o expedieze pe ușa din dos, să-i dea un picior în fundul apetisant. Am făcut urât, mi-am mușcat unghiile până la carne, ba chiar am fost în stare să-mi tund singură părul, să-mi retez frumusețea de coamă galben natural... Trebuia să recunosc că mă îndrăgostisem de un nemernic ce m-a

utilizat fără scrupule, îmi era de-a dreptul ciudă pe mine că mă lăsasem trasă pe sfoara propriilor sentimente. De atunci mi-am jurat să nu mă mai dau niciodată pe mâna sentimentelor și, mai ales, să învăț metodele, să nu mai fiu sluga pantalonarilor cu scule blege, a importanților bărbați. Am închis ochii, am tăiat sentimentele, lașitățile, ploconelile, zâmbetele false, chiar și dragostea, cu bisturiul de gheață. Propria analiză, urmată de o judecată obiectivă, m-a făcut să mă liniștesc, chiar să fiu mulțumită... Ce naiba, altfel nu aș fi reușit să ajung unde sunt acum, dacă lecția, dură, ce-i drept, nu m-ar fi învățat arta manipulării sentimentale, mai scurt, cum să folosesc chiar bunele intenții în favoarea mea, numai și numai în interesul meu... Ce-i drept, nu am lovit decât arareori prima, însă, în situații extreme, dacă sunt atinsă, chiar numai atinsă în dorințe, acțiuni, știu cum să dau replica în așa fel încât să-mi pot atinge ținta chiar ștergându-mi picioarele de pantalonarii, purtătorii de costume cambrate, dungate, coțcate, umflate sau zvelte.

Ce m-a apucat să-mi trec prin memorie poveștile astea prăfuite, răsfățul din așternuturile de mătase e de vină... Am sărit din pat, mi-am făcut dușul în baia cu robineți aurii, i-am montat numai de-al dracului, că a devenit un clișeu – împușcatul nostru conducător avea asemenea pretenții și, ca atare, toți cei ce îndrăznesc să-l urmeze în prost gust sunt ca el... Din spirit de frondă, la unele întruniri mă laud cu baia mea galben pal, asortată cu poleiala aurită, curioasă de reacția celor din jur.

- Spuneți, drăguților... Asta e o tâmpită de se laudă cu așa ceva... Spuneți ce gândiți... Oricum, nu voi sfârși împușcată, cel puțin răstignită sau alungată cu pietre din cetate...

E și asta un răsfăț și, uneori, chiar aștept să sară măcar unul, să-i sară demnitatea din buzunar. Nici vorbă, depind într-un fel sau altul de funcția mea ori își închipuie că depind, tocmai închipuirea asta o folosesc eu mai abitir decât realitatea dependenței.

Ajung, gata dușăluită, încorsetată într-un costum pantalon gri perle, strâns pe talie și pantaloni lipiți de fundul bombat, atât cât se cuvine unei femei singure și evazați către tocurile cui, pe care reușesc să mă țin, însă, în ciuda durerilor de coloană ce-mi aduc obraznice aminte că sunt la o anumită vârstă, reușesc să fiu punctuală și s-o iau pe Elena, să ne întâlnim cu restul colegilor în fața Primăriei, unde ne-am imbarcat cu toții în autocarul de ultimă generație, cu fotolii comode și aer condiționat – în direcția Bezdin...

- Ai fost de-a dreptul deplasată, Elena, cu propunerea asta... După o petrecere prelungită, nu era mai oportun să ne întâlnim și noi ca oamenii, la o cafea, dacă găseam de cuviință, ori plăcerea de a prelungi seara trecută?

- Noi am găsit de cuviință să facem cu toții excursia asta la mănăstire...

- Să duci șleahta asta de păcătoși la rugăciune? La slujbă... Apropo, se oficiază și slujba azi? E duminică doar...

- Se prea poate să vină preotul din sat, se prea poate să nu vină niciun preot și atunci se va ruga numai maica...

- Stai, stai, că nu înțeleg... – sar nedumerită de încurcătura asta de mațe bisericești – Cum adică, se prea poate să nu vină niciun preot la mănăstirea asta... Unde

sunt preoții, unde sunt călugărițele, maicile, că parcă așa spuneai, că e mănăstire de maici...

- La Bezdin viețuiește o singură maică... MAICA ANGHELINA...

- Și ceilalți?... Celelalte?... Unde sunt?... Au murit?...

- Păi, dragă Mona, de când au așezat-o pe măicuța noastră acolo, și asta s-a întâmplat de vreo cincisprezece ani, ea e singurul păzitor al comorii...

- Despre ce comoară vorbești?... Elena... Tu chiar bați câmpii și ne-ai purtat și pe noi, oameni în toată firea, într-o aventură adolescentină.

- Se prea poate să fie ceva legat de frumusețea anilor de liceu... Ceea ce nu era permis să uităm, să îngropăm o dată cu trecerea anilor peste noi...

- Vorbești în dodii... Nu de noi era vorba, ci de femeia asta care zici că păzește o comoară... Fabulezi... Ne faci căutători de comori ascunse în județul meu...

- Județul nostru are multe comori neștiute de autorități... Mai precis, ignorate... Păi, doamna președintă a Consiliului județean, ar cam trebui să cunoști lista monumentelor istorice din județ... Că dacă ai cunoaște-o, nu m-ai întreba senină ce comoară păzește femeia.

- Tu chiar aiurezi... Vicepreședintele Consiliului, cel pus de minorități, răspunde de problemele de cultură, el are și lista monumentelor istorice... Crezi că-mi încarc memoria cu ce nu-mi e de niciun folos?... Istoria e o știință a morții, eu conduc o comunitate cu probleme de viață, de zi cu zi...

- Gata cu discursurile – mi-o retează scurt Elena.
- Chiar îmi place cum mi-a tăiat la timp macaroana, că

altul se lăsa prins în capcană și mi-ar fi ascultat cu răbdare, nesusizând cum am reușit să întorc vorba.

- Mănăstirea asta datează de prin 1530 și se spune că a fost construită de obște și creștini, nu de familia Iaksic, o familie înstărită de pe aici. Este posibil ca ei să fi donat terenul pentru construcția lăcașului, dat fiind că se ridica pe terenurile lor, este cert că s-a ridicat cu știrea și aprobarea lor.

- Tu, Eleno, chiar crezi că-mi încarc memoria cu datele astea moarte? Că mă interesează sau voi reține cine e ctitorul bisericii?

- De ce nu?... – sare Sorin ca musca-n lapte, că se așezase în mașină pe scaunul din spatele nostru, să tragă cu urechea la științifică noastră conversație. – Eu întotdeauna mă documentez înainte de a vizita orice loc. La Paris am luat harta orașului, să identific minunățiile despre care am învățat în anii liceului, nu care cumva să scap vreunul...

- Parisul e Paris, Sorine... Nu se compară cu mlaștinile astea de primprejur...

- Asta vom hotărî după... Pictura murală, despre care istoricii de artă afirmă că provine de la finele secolului al XVI-lea, este de o frumusețe aparte... Mai ales fața Maicii Domnului... care ne zâmbește cald, duios, din spatele altarului... – continuă nestingherită Elena, cu alte și alte date care trec pe lângă creierul meu, fără a lăsa nici măcar o cută... Să compare drumul ăsta de țară plin de gropi cu bulevardele Parisului și clădirea ce se vede de la liziera pădurii de sălcii cu Notre Dame... Și frumosul de aseară care se crede doctor în arte frumoase...

- Fresca asta e comoara pe care o păzește călugărița asta? Nu mă mir c-au lăsat-o singură, dacă nu are altceva în grijă.

- Păzește multe altele, nu numai fresca... Și se roagă... E unul din călugării care se roagă permanent pentru toate păcatele Lumii, e unul căruia ar trebui să-i mulțumim că ne rabdă pământul...

- Tu, Eleno, ești o habotnică... De fapt, crezi în felul tău, îți manifesti credința după cum simți...

- Chiar nu te privește pe tine cum am înțeles eu să fac pace cu Dumnezeu, cu mine... – Cu o undă de tristețe, acra asta își lipește nasul butucănos de geam, cu ochii spre mănăstirea care prinde contur...

- Haide, fetelor, doar nu vă ofuscați din nimicuri... – Sorin caută un mod de conversație cu două femei nesuferite, așa că se așează lângă Ovi, pe bancheta din spatele microbuzului.

Pata albă, zidurile lăcașului prind contur... Nici prin gând nu-mi trece să-mi dau afară mirarea... Este o adevărată cetate medievală în piatră, cu ziduri puternice, înalte, săpate parcă. Aliniat, mai multe ferestre, cu ochiul acoperit de obloane de lemn maroniu, sparg albul pereților. Este un patrulator perfect care închide biserica, un colos alb care sparge liniște câmpiei...

- Pare destul de îngrijită... Mă așteptam la o ruină ce trebuie proptită... – încerc să leg din nou conversație cu bosumflata de lângă mine, de altfel, e singura care privește pe geam, că ceilalți râd în hohote de un banc cu femei trecute, spus în trepte, asortat cu spumă perversă, de Sorin, ale cărei priviri mă înțepă pe la spate.

- Chiar o ruină... Însă are nevoie de propte serioase ca să nu devină o amintire, un fost monument...
- Elena își păstrează asprimea vocii...

Are dreptate, pe măsură ce ne apropiem văd crăpăturile ce șerpuiesc de-a lungul clădirii albe, obloanele coșcovite de abia se mai țin în balamale și unele geamuri sunt sparte de-a binelea, mai ales cele de la etaj... Poarta rotunjită, din lemn masiv, sculptată în motive geometrice, se ține destul de bine, raportat la starea jalnică a geamurilor, e larg deschisă, lăsând să se vadă un colț al bisericii din interiorul patruleterului alb.

- Ce poartă maiestuoasă, rotunjită în zidurile albe... E un complex grandios... Exceptând ciulinii care străjuiesc drumul pavat cu pietriș mărunț.

- Ciulinii înseamnă loc părăsit, ori aici viețuiește o femeie, o singură femeie...

- Chiar voiam să te întreb, să-mi dai date mai precise... Cum adică, călugărița asta e lăsată în plata Domnului de prelați aici, în pustietate?...

- În anul 1985, de praznicul Adormirii Maicii Domnului, un episcop sârb, administrator pe atunci al Eparhiei Timișorii, a tuns-o la monahism pe mureșanca Victoria, dându-i numele monahal de Anghelina și a transformat mănăstirea în locaș pentru maici... Mai precis, pentru o singură maică...

- Ciudată strategie a șefilor Bisericii... Nu pot să înțeleg...

Uimită, nici n-am băgat de seamă când am oprit în fața porții boltite și nici silueta mărunțică, o pată neagră pe zidul crăpat.

- Haide, Mona... Dumneaei e maica Anghelina...

Stânjenită, nu știu ce să fac cu mâinile, văzând că nu numai bărbații se apleacă respectuos în fața femeii și-i sărută dreapta, ci și fetele fac același gest respectuos, smerit peste măsură... Hotărâsc în ultima clipită că e mai bine să-mi exprim respectul prin vorbe și nu prin exagerata aplecare spre mâna călugăriței...

- Mă bucur nespus că am reușit să vin în locul acesta sfânt... Spre regretul meu, am neglijat monumentul pe care dumneavoastră îl păziți de atâția ani...

- Bună să-ți fie inima, doamna președintă...

Glasul neobișnuit, între blândețe măsurată și o undă abia simțită de ironie și chiar mândrie autoritară, m-a frapat, făcându-mă să-mi ațintesc privirea în ochii femeii în negru. Și atunci, preț de o clipă, m-a fulgerat albastrul nefiresc ce parcă inunda figura ridată de ani, se prelingea peste veșmintele întunecate spre privirea mea care, neobișnuit, s-a plecat în dosul pleoapelor, nefiind în stare să suporte atâta albastru, care trecea de la nesfârșitul cerului senin din zilele înăbușitoare de vară până la albastrul înghețat al iernii ce-ți încrețește pielea și îți îndoaie spinarea.

Cât despre zâmbetul cald și totuși îmbrăcat în tristețe, eclipsat parcă de albastrul nesfârșit al privirii, mi-a mai scos o politețe ce m-a surprins, eu nefiind obișnuită cu politețuri exagerate care să nu-mi aducă un folos imediat.

- Dacă ați fi atât de amabilă să ne fiți ghidul locurilor sfinte, cum numai un om ce-și petrece toată viața între zidurile astea poate să o facă.

- Nu mă mir că v-a mers vestea ca unul dintre cei mai abili politicieni – zâmbetul se deschide mai larg, însă albastrul parcă s-a răcit dinspre dimineața geroasă.

- Dacă ziceți că sunteți izolată de atâta amar de ani, cum de știți despre performanțele mele în viața publică?

- Mona... nu crezi că ar fi mai bine să intrăm în curte?... Elena, stângace, în prezența călugăriței, mă împinge discret pe la spate.

- Doamna Elena... nu vă impacientați, nu e cazul... Pot să fac față singură... Femeia în negru râde acum cu gura până la urechi sau așa mi se par mie ridurile de la colțurile zâmbetului ce iau forma râsului...

- Cui să faceți față, maica Anghelina?... – marșez, spre mirarea grupului de colegi, maturii mei companioni, care se înghesuie ca un cârd de găște în jurul nostru...

- Unor provocări... Știți, doamna președintă, eu citesc ziarele, așa cum mi le aduc unii sau alții dintre pelerini sau vizitatori, mai am și un televizor, unde nu de puține ori țineți capul știrilor locale... Am auzit că ați alocat niște bani pentru drumurile din cartierul Gai... sau mă înșel?... pentru drumul acela ce leagă județul nostru de Bihor?

- Să fim preciși... Nu am competența în ceea ce privește drumurile orașenești sau municipale, însă sunt mama celor din județ. Ați sesizat bine preocuparea mea pentru mijloacele de transport, care...

- Gata, gata, Mona, că ne plictisești cu date tehnice și nu pentru asta suntem noi aici... intervine Felicia, care se vrea și ea remarcată.

- Aveți dreptate, cu toții aveți dreptate...

Ca în spatele unui veritabil conducător de grup turistic sau de pelerini, nu prea știu exact unde ne încadrăm, ne bulucim cuminți în spatele femeii mărunte, care, cu o gestică elegantă, prezintă istoria locului cu un alt ton, mai precis, lipsit de căldură, exact.

- Cea mai veche atestare documentară a mănăstirii este o însemnare de pe o Psaltire mănăstirească ce glăsuiește cam așa: „în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” – își face smerită cruce și aruncă o privire, pe care o surprind cu neplăcere, spre grupul turistic în care ne-a încadrat pe loc, fără să ne lase posibilitatea să alegem singuri categoria de pelerini sau simpli turiști... Ne-a încadrat ca gură-cască de la oraș ce doresc să-și încarce memoria cu tot felul de date care până mâine cel târziu vor dispărea total din memorie...

Continuă cu același glas clar, limpede – cum spunea Psaltirea: „... să se știe când a început să se făurească mănăstirea Bezdin de la facerea Lumii anul 7048, de la nașterea lui Hristos 1539, și i se stabili hramul VOVIDENIA NĂSCĂTOAREI DE DUMNEZEU, prin grija lui Ioasaf Milutinovoci arhimandrit și cu ajutorul întregii obști și al creștinilor pe când eram eu econom LEONTIE BOGAJEVICI ieromonah.”

Existența arhimandritului, a economului și a obștii sunt mărturii fără putință de tăgadă asupra existenței unei comunități monahale chiar înainte de anul 1539, dar sunt discuții dacă ea a existat în cadrul mănăstirii sau a venit din altă parte. Nu ne putem mândri cu prea multe mărturii despre mănăstire care să dateze din secolul al XVI-lea, însă aparențele duc la concluzia că nu a fost pustiită sau distrusă în timpul

ocupației turcești, deoarece în acel timp Patriarhia sârbă din Pecs își exercita atribuțiile, iar Timișoara era sediul episcopului ortodox.

Când Austria i-a izgonit pe turci și a ocupat Banatul în anul 1718, mănăstirea nu numai că a existat, dar și s-a împotrivit încercărilor noii administrații de a-i contesta dreptul de proprietate asupra domeniilor. Clădirile mănăstirești au intrat ca atare în secolul al XVIII-lea unele ruinate, altele degradate și necesitau reparații. Din nou era necesar ajutorul obștii și al creștinilor, ca atunci, în 1539, când obștea... mă urmăriți, doamna președintă?... a ridicat și mai apoi a reconstruit ce fusese distrus...

- Desigur... însă, repet, nu cred că e nevoie să ne încărcăm memoria cu atâtea date istorice... Mă scuzați, însă memoria noastră s-a cam tocit, la o anumită vârstă... arunc o otheadă jucăușă spre Sorin...

- Nu asta am vrut să spun... De altfel, m-ați înțeles suficient de bine...

Și, ciudat, s-a însoțit duritatea replicii cu un gest cel puțin neașteptat – neobișnuit pentru mine... Mi-a prins mâna în mâna ei puternică, aspră, muncită. Gest însoțit de o privire caldă, învăluitoare.

- Suntem destule profesoare, chiar de istorie, care nu cunosc istoria locurilor...

Una dintre anostele drapate în saci în loc de haine se găsește în treabă.

- După câte știu, au răspuns cu donații importante mulți creștini, printre care îmi aduc aminte de colonelul miliției mureșene Jovan Popovici Tekelija și de fratele său, maiorul Ostoja Tekelija. Drept recunoștință, ei sunt considerați a fi primii ctitori.

Obștea, care a înțeles că menirea ei era și aceea de a ridica ziduri mănăstirești, a considerat o mare onoare în a fi înmormântați în curtea bisericii – astfel că s-au păstrat din acea perioadă, pe partea exterioară a zidului altarului, pietrele funerare cu inscripții ale lui Milos Jonanici Modosanin, Jova Grubetic și a membrilor familiei sale și a lui Stojko Komleusanin.

Plictisită peste măsură de nume și date, rumeg doar afirmația că obștea se cere implicată în salvarea bisericilor. Știu că ăsta a fost scopul sau, mă rog, unul dintre țințele călătoriei după petrecerea de ieri, de a mă convinge să mă implic, într-un fel sau altul, în reconstrucția zidurilor albe. Tot complexul are mare nevoie de reparații. Deși zidăria pare puternică, cărămizi ce se așează în zidăria trainică, lată de aproape jumătate de metru, acoperișul e gata de zbor cu țiglele sparte și burlanele ruginite, îndoite, gata-gata să o ia la vale pe la coturi.

- Ce spui de zidurile astea?... Tu parcă ai o firmă de arhitectură și construcții? ... mă întorc spre Sorin, care, într-adevăr, examinează cu atenție pietrele vechi cu care este pavat coridorul interior ce leagă chiliile, camerele, de curtea interioară.

- Sunt trainice, cu o vechime nedefinită pentru mine... Mă impresionează pietrele astea lustruite de pașii călugărilor, ale mirenilor, cred că pot spune o căruță de povești... – râde molatic, în timp ce, îngenuncheat, mângâie o piatră verzuie, rotunjită ce se leagă de o alta mai mică, gălbuie parcă, una neagră, și tot așa, ca o gresie din alte timpuri...

- Dacă doriți să vizitați biserica sau poate mai întâi preferați o excursie spre Lunca Mureșului și

mlaștini... Vă las în voia dumneavoastră, dacă aveți nevoie de mine mă găsiți în chilie, doamna Elena știe unde mi-e patul și crucea... După o clipită, dispare într-una din camerele ce dau în coridorul boltit.

A lăsat, ca din întâmplare, pe măsuta din fața ușii o carte gri, tipărită la Timișoara... Sorin o răsfoiește curios...

- Ce spune despre conac...? În balans între a intra în biserica albă dinlăuntrul patruleterului medieval sau a propune o excursie în natură spre Mureș, arunc din nou întrebarea: Ce scrie, dragă?

- Păi... uitate: „...în partea sudică, mănăstirea are un conac spațios, cu chilii la parter și etaj...” adică astea... – continuă în șoptă... – aici sunt chiliile călugărițelor...

- Adică a unei singure călugărițe... precizează Elena, care nu mă slăbește o clipă.

- Lasă-l să ne citească... – mă prefac din nou interesată, în realitate, mă deranjează de-a dreptul mirosul de vechi, lănced, care parcă țâșnește din cărămizile roșiatice ce ies la iveală ici-colo, unde tencuiala și varul n-au mai prins zidăria.

- Pe latura estică, de asemenea, un conac cu etaj, cu încăperile stăreției, sufrageria, bucătăria și cămara... Pe latura nordică, un șir de încăperi gospodărești – cuptoare de pâine, afumătorii pentru carne, grajduri, șoproane. Pe partea vestică, o scurtă prelungire a laturii sudice a conacului și zidul de apărare. Toate conacele au o rețea simplă de canalizare. Spre curte stau coridoarele cu ziduri-parapet, boltite cu arcuri largi între stâlpi. Dedesubt se întind pivnițe spațioase, de asemenea, în boltă. Intrarea în mănăstire, în curtea interioară, se face printr-o poartă boltită dinspre sud și ieșirea pe partea de

nord, înspre Mureș, prin același tip de poartă...” Cuvinte searbede – comentează arhitectul... –, nu știu de ce-i spun minunii acesteia de construcție pe patru laturi conac, este mai precis o cetate construită cu pricepere de meșterii secolului al XVI-lea, trainică, făcută cu cap și destinată pentru o obște de gospodari.

- Gospodarii care lipsesc... – mă repet, unde sunt proprietarii acestui așa-zis conac?... Ai dreptate, Sorine, orice poți spune despre construcția asta impunătoare, numai că este conac, nu... Proprietarii care au lăsat grija administrării în sarcina unei femei. A unei singure femei...

- Nu numai proprietarii de drept, cuvioșii prelați sârbi, ci și autoritățile județene... – Bărbatul îmi aruncă o privire de-a dreptul usturătoare...

- Parcă ați înnebunit cu toții... Una mă bate la cap că nu știu lista monumentelor istorice, altul că sunt într-un fel răspunzătoare de ce se întâmplă cu un loc despre care nu știam nici că există pe hartă până acum. Ce mama dracului, că mă înfurii și-mi chem șoferul să mă ducă la ședința de partid de unde nu trebuia să lipsesc sub niciun chip... – Dau să scot celularul din poșetă, când silueta neagră apare din chilie cu ușa deschisă spre coridorul pietruit.

- Câteodată piere semnalul ca din senin... Puteți încerca, însă nu cred că puteți da un semn spre afară...

Într-adevăr, celularul e mut, furioasă, îl trântesc în poșetă.

- Unde sunt ceilalți?...

- Au intrat în mănăstire... Urmează-mă și dumneata până vine semnul... Sau semnalul, mă iertați...

Botoasă, o urmez în biserica albă pe dinafară, care nu-mi spune nici măcar bine ai venit. În interior mă izbește cu răcoare de cavou o navă de rugăciune cu tavanul semiboltit, ferestre înalte ce lasă razele de lumină să intre sfios în răcoarea locului. Ridic ochii spre pereți și, dintr-o dată, parcă mă furnică toate încheieturile. Cohorte de sfinți cu capul luminat în cercuri aurii, clădiri vechi cu uși deschise din care ies personaje biblice, îngeri în haine largi, strălucitoare, cu aripi deschise și ochi pătrunzători, ce scapă din răceala pereților, învățați în mână cu hrisoave înțelepte, scene biblice, o mulțime de personaje cu ochi pătrunzători ce se îndreaptă spre mine, mă privesc într-o mirare și dojană, o feerie de culori frumoase din care se desprind ochi, doar ochi, o mulțime de ochi încruntați – înțelepții teologi – și cruci maronii purtate în spinare de Cel Răstignit, cruci sfințite de trupul Lui, oșteni cu sulii în jurul trupului înțepat pe cruce... Răstignirea...

Mă trezesc că alunec, mă preling încet, încet, spre pardoseala tare, acoperită cu un covor ce mi se pare peste măsură de moale, ca un puf ce mă poartă cât mai departe de ochii îngustați a dojană și judecată...

Aud ca prin vis un glas speriat de bărbat în panică și un țipăt ascutit de gâscă proastă...

- Aduceți apă... Apă rece...

- Pe măsuta din fața chiliei mele e o cană...

- Ce-i cu fata asta?... Se surmenează prea tare cu politica... I-am spus eu s-o lase naibii în pace...

- Lăsați-o în seama mea... Am eu grijă. Mai bine vă rugați în liniște sau ieșiți la o plimbare... Femeia a leșinat, așa cum obișnuiesc femeile să se lase moale în brațele neputinței...

- Ce vorbești, măicuță?... Neputință la muierea asta? E mai tare ca o sută de bărbați la un loc...

Le aud vocile departe, în afara chipurilor de îngeri și sfinți care au coborât din albastrul zidului și mă simt așezată cu spatele lipit de un scaun.

- Bea câteva înghițituri și privește chipul Maicii noastre... Acolo, sus, în spatele altarului... Adună-ți privirea doar spre Măicuța noastră...

Îmi cuprinde fața cu mâinile aspre și îmi îndreaptă fruntea spre tavanul rotunjit de unde îmi zâmbește o față rotundă, îmbujorată de bucurie, aurită în dragoste, dragoste ce trăiește, se scaldă în ochii femeii, iese din zidul afumat, străpunge întunericul din spatele altarului, se întrupează... dragoste întrupată, coborâtă din chipul plin de lumină...

III

După ce descoperi acea desfătare a singurătății, ți-e uneori greu să te obișnuiești cu vânzoleala fără rost, cu furnicăreala oamenilor. Suntem insectele mărunte ce mișună în jurul mușuroiului, pe ceafa pământului scurmat de sentimente și ambiții și doar unele din furnicile din marea familie denumită omenire poartă aripile furnicilor zburătoare. Sunt dispusă să înțeleg tot felul de îndoieli, de mărturisiri păcătoase, iau asupra mea prin analiză și rugăciune fapte abominabile, însă mi-e cam greu să răspund mirării unora, stuporii altora, întrebărilor însoțite de palma pusă în jurul gurii sau cute încrețite de-a lungul frunții:

- De atâtea ani singură? Cum puteți suporta?

... și mai ales teama din ochii unora, materializată în tremurul vocii – când:

- Zi și noapte de una singură în pustietatea asta? Doar dumneata singură în miez de noapte? Unde sunt restul măicuțelor? Unde e preotul? Unde sunt oamenii?

CUM să răspund unor asemenea întrebări mai mult sau mai puțin justificate, când la începuturile așezării mele, și chiar înainte, am sperat, am visat un așezământ monahal după toate canoanele aici, la Bezdin...

Când am înțeles, când mi-am văzut drumul, trupul nu suferea cumplit, își pregătea puterea de a răbda destrămarea cărnii, izvorul sângelui... Mi se stabilise diagnosticul de cancer, clar, fără putința unor interpretări sau consultări ulterioare și singura șansă de a supraviețui, rețeta cu apă vie ce-mi acorda încă vreo

doi ani de rezistență a cărnii, se preconiza a fi o operație complicată de extirpare a tumorii.

Fiica mea era îndoită de atâtea lacrimi, că mi-a dăruit Dumnezeu carne din carnea mea, suflet rupt din capacitatea mea de înțelegere.

- Măine suntem programate la Timișoara... îți vor face un set de analize și tot felul de teste complicate, nu le pricep și nici nu le țin minte... Să-ți aduni bocceluța și - curaj, găină, că te tai!...

Încerca să-mi insufle curaj, glume nesărate, complet nelalocul lor. Cum poate o fiică să-și facă mama găină bună de tăiat și fiert în supă... Poate am fost prea îngăduitoare în larghețea dragostei de părinte, însă n-am greșit prea mult... Tocmai larghețea asta mi-a permis să discut cu fiica mea toate problemele ce o frământă, ea deschizându-și deplin porțile sufletului, fără reticența vorbei spuse în van sau spaima de penibil ce ne însoțește uneori cele mai intime gânduri.

Știam că e mai speriată decât mine, că și-a pus pe roate toate cunoștințele, toate pilele, să-mi asigure o rezervă, un salon elegant de-a dreptul, a plătit asistentele, le-a mituit indolența, zburau ca pe sârmă în prețuia operației.

M-am rugat toată noaptea cu ochii ațintiți spre albul tavanului, că-mi lăsaseră neonul aprins, de parcă era necesară veghea dinainte sau după o mare trecere.

- Poate e mai bine să nu stingem lumina... Ce spuneți, doamna Victoria?...

Victoria, cea neînvinsă, care va să zică, ăsta mi-e numele mirean. Un nume pompos, care nu acoperea nici pe un sfert zbuciumul, zbaterea cărnii femeii în plină putere ce-și ruga viața... Se spune că în clipita dinaintea

plecării definitive pe alte meleaguri îți vezi linia vieții, întâmplările și oamenii iubiți sufletului, de care te desprinzi în clipita ce urmează... În noaptea albă, albită de lumina neonului și spălată de amintiri, m-am văzut îmbrăcată în rochia albastră cu floricele albe, rochie pe care am dăruit-o Smarandei, fiica unor țigani corturari ce-și găsiseră adăpost într-una din casele dărăpănate de la marginea cartierului... Mai să-și piardă mințile biata mea mamă când s-a trezit cu mine în chilotei și maieu, acoperită pe la spate cu o năframă zdrențăroasă și soioasă pe care o promisem în schimbul mândreței albastre, cusută la croitoreasa de lux ce locuia lângă biserică și care lucra doar pentru cucoanele cartierului, nici că-mi aduc aminte cum reușise mama s-o înduplece să coasă taman pentru mine, un copil de opt anișori.

- Ce-ai făcut? Unde ți-e rochia?... Cum ai venit îmbrăcată pe stradă numai în chiloți și mizeria asta ruptă pe tine?

- Am dăruit-o... își dorea atât de mult s-o poarte. Fetița țăganilor din vecini... Nu fi supărată, măicuță, că sunt bine și așa, și mai am două haine în dulap...

- M-a costat o avere cusutul... Cum crezi că vom mai avea bani să-ți fac în grabă o rochie la fel?...

- Nu-i niciun necaz. Nu te amărî dumneata dacă mie nu-mi e de trebuință. Știi ce s-a bucurat fetița când m-am dezbrăcat și i-am dat-o?... Plângea cu lacrimi cât bobul de mazăre crezând că o iau înapoi... Nu...

- Ar merita să mă duc să le fac un scandal pe cîste...

Gata-gata să pornească pe urmele rochiei, am tras-o cu atâta putere să stea locului, încât mai să-i rup

unul din buzunarele șorțului cu care lucra în grădină și la bucătărie.

- Mamă, mămică, stai, te rog... Mie mi-a făcut plăcere... Mi-a făcut plăcere s-o dăruiesc... Nici nu știi cum i s-au luminat ochii fetei... Rochia nu merită...

- Ce spui, copila mea?... Cum le nimerești tu, fata mea...

Mama și-a șters și ea colțul ochilor cu șorțul șifonat și m-a lăsat în ale mele, fără să-mi mai comande haine scumpe, înțelegând că nu le prețuiesc și nici nu mi le doresc.

Plăcerea dăruirii, chiar și a unor lucruri mărunte, m-a urmărit toată viața.

Tot atunci, în tenebrele nopții albe, întinsă pe patul de fier scorjit, vopsit pe alocuri cât să ia fața plătitorilor, dinaintea morții, am vizualizat cu precizie și fața plină de bube, semnele vărsatului de vânt, parcă trăsăturile de vită ascunse sub un păr lăsat liber peste față, chipul, care de multe ori răsfrânge puroiul adâncului fiecăruia, și mai ales ochii subțiri ca două linii vii cu care ne urmărea șefa locului meu de muncă.

Obişnuiam să merg dis-de-diminează în piață să cumpăr roșii proaspete, ardei și fructe pentru pauza de prânz... Umpleam coșul împletit cu de toate, și nu numai pentru poftele mele, ci și pentru toate fetele din biroul de contabilitate. Scârba cu ochi iscoditori s-a revoltat în cele din urmă când a observat că și în timpul iernii îmi umplu coșul cu plăcinte calde de la bufetul din colț, umflate, dichisite cu zahăr pudră și gem de caise.

- De unde ai atâtia bani să cumperi bunătăți la toată lumea? Ce, fetele astea nu lucrează pe același salar ca tine?

- Știi bine că avem cu toatele aceleași drepturi...
- Știu, însă tu pari a avea supliment... Din ce? De unde?

Mirată, am dat din umeri.

- Poate părinții mei să aibă ceva venituri din cultivarea grădinii... Eu, mai puțin...

- De ce te ascunzi?... Crezi că nu putem cerceta?... Noi...

- Las-o în pace!... Ți-a plăcut să te înfrunți și tu din ce ne aduce Victoria... Să-i dai pace, că altfel ai de-a face cu mine... – Una dintre fete, soție de milițian, s-a găsit să intervină, să mă apere.

Stupefiată de tămbălăul iscat, întristată chiar, am șoptit:

- Dacă am, de ce să nu dau și la altul?...

Timidă peste măsură, fusesem obișnuită să stau deoparte când se mai luau la harță femeile, când își săreau unele în capul celeilalte, cu și fără motiv sau pricină.

- Din ce cauză te superi dumneata pe darurile mele... Mai bine însoțește-mă la piață să cumpărăm împreună... E sezonul cireșelor, să vezi ce ieftine sunt mai de dimineață... învață să dai și altora din ce ai sau ce nu ai... Mai ales din ce nu ai...

Mai târziu, după câțiva ani de singurătate, am înțeles că Hristos ne cere imposibilul... Ne cere să dăm ce nu avem.

Atunci, în confruntarea cu chipul pătat, nu am înțeles profunzimea spusei mele – să dăruiești și altora ce nu ai... Acum o înțeleg mai bine, practicând de ani buni dăruitul spre alții... „Dând lumina ce nu o ai, vei avea și tu, muritorule, lumină... Să îndrăznești a da ceea

ce vremelnic se întâmplă să-ți lipsească.” – Am citit spusele unui călugăr ca mine, care a priceput înțelesul adânc al credinței în Hristos, al cerinței Domnului... Să dai ce nu ai...

Și-a pus întrebarea – ca și mine, de altfel – ce ni se cere? Să dăm prisosul din averea adunată, să dăm câte puțin din ce avem sau credința ne cere să dăm totul?...

Un viitor călugăr, la intrarea în mănăstire, întreabă starețul, pe care eu nu l-am avut niciodată... Pentru că aici, la Bezdin, eu sunt și stareț și ucenic, și călugăr... Acel călugăr, neștiutor în începuturile drumului monahal, era rupt de îndoieli și spaime.

- Eu nu am credință, nu am lumină, nu am curaj, nu am de niciunele... Cum să cutez a intra în rândurile slujitorilor Domnului fără de credință?

Iar starețul, înțeleptul, care mie mi-a lipsit cu desăvârșire la începuturile singurătății mele, i-a răspuns:

- Nu ai credință?... Crezi că nu ai credință?... Ce are a face? Dăruind-o altora, o vei dobândi și tu...: nu te îngrijora, fiule...

Începătorul în ale înțelepciunii, bântuit de neîncredere și slăbiciune, a înțeles cu greu puterea vorbelor, așa cum și eu am înțeles cu greu că tocmai nesiguranța însingurării, uneori frica, groaza, îndoiala în veridicitatea renunțării la lume și claustrarea voită în pustietate, în lipsa credinței și a luminii, când cele două din urmă nu le ai, înțelegi că le poți dăru, pentru ca tocmai dăruindu-le să te învrednicești a le primi și le vei dobândi înzecit poate...

L-am văzut în clipele albe petrecute în patul de spital și pe tatăl fetei mele, de care am fost nevoită să mă despart, fără ranchiună și supărare durabilă, de altfel, de

ce i-aș purta pică, nu am de ce, că doar slăbiciunea lui și iubirea mea au dat ființă unui dar neprețuit, fiica mea...

În acea noapte m-am rugat Domnului și parcă gândurile, neputințele, spaimile tuturor bolnavilor de cancer din spitalul de oncologie m-au înfășurat în vaiet și țipăt ascuțit. În clipele din noaptea albă, cu neonul artificial ce-mi lumina încăperea, mi-am pus de sute de ori întrebarea – de ce Lumea asta mare și noi, bolnavii, mai ales, ne rugăm pentru sănătate, care să ne aducă ani mulți, optzeci, nouăzeci, dacă se poate, în traista vieții?

De ce nu înțelegem să ne rugăm Cerului ca atunci când ne vine ceasul să fim primiți de Dumnezeu, să ni se deschidă porțile împărăției cerești, să nu fim opriți de păcatele lumii știute și, mai ales, neștiute, din care ne-am înfruptat lacomi și nesătui, să nu fim opriți pentru vecie în fața ușilor ferecate și Domnul să nu ne primească niciodată în împărăția sa.

L-am rugat să facă ce o ști că-i mai bine pentru sufletul meu, să-mi îndrume pașii pe cărarea primirii și deschiderii de sine. Când aproape s-a luminat de ziuă, am stins neonul alb, artificial, ce-mi luminase gândurile și printre faldurile violet-sângerii mi-a pătruns ca o săgeată o promisiune, o făgăduială, din toate cele pe care nu le aveam și le dăruisem cu atât generozitate în momentele vieții mele de până la cincizeci de ani, o sfântă făgăduială.

„Dacă vrerea Cerului e să scap cu viață, Maică Precistă, să mă primești într-un tot în Grădina ta ca pe o călugăriță juruită azi pentru tot restul zilelor...”

Am coborât din pat, în genunchi, am făcut sfânta cruce de trei ori, am sărutat pământul și m-am mai făgăduit încă o dată călugăriei...

Așa îngenuncheată m-a găsit copilul meu și ea tot femeie în toată firea, care, în prima clipă, a crezut că mă lipisem de țărână doborâtă de durere...

Când colo, speriată de lumină, bucuria îmi inunda fața zugrăvită în culorile răsăritului ce tocmai depășea un nor în spatele copacilor din parcul spitalului... O bucurie atât de intensă, geamănă cu durerea insuportabilă, încât copilul meu, înspăimântat:

- Mamă, ce ai?... O nouă criză? Să chem sora de gardă?

- Liniștește-te... Sunt fericită că zorile vineții mi-au vorbit pe înțelesul meu, că arareori suntem capabili să înțelegem glasul sfintei naturi...

- Ce vorbești, mamă? Cine ți-a vorbit?... Cu cine stai de vorbă trântită la pământ?

- Am înțeles graiul copacilor ce lasă razele de soare să se strecoare în cămăruța asta de spital, valurile astea violete ce însoțesc răsăritul, și chiar ciripitul voios al vrăbiilor neliniștite din tei, cu toatele se bucură că am înțeles graiul lor, că mi-am găsit Calea...

- Aiurezi... Te-am rugat aseară să mă lași alături, aduceam un scaun pliant lângă patul tău și te vegheam eu toată noaptea... Organismul se cere odihnit înainte de operație... Ce va spune domnul doctor? Mai bine să nu afle sau să-i spun?... Cum să fac?...

Se canonea biata copilă să mă ridice de la podea, să mă așeze pe patul răvășit, cu cearșafurile îmboțite...

- Vom trece noi și peste încercarea asta...

Mă simțeam întărită și carnea străină crescută în boală și ură în corp se cerea parcă extirpată cât mai grabnic.

- Dacă e scris să supraviețuiesc după încercarea asta, să-mi făgăduiești și tu, copilul meu, că-mi vei înțelege ruga... Voi pleca pe drumul călugăriei definitiv, fără cale de întoarcere...

- Cum adică? Unde să pleci?... Tu vei scăpa cu bine, mamă... Chirurgical ne-a dat mari speranțe... Chiar dacă am întârziat noi... Ce bine era să fi venit acum un an... Șansele erau cu mult mai mari... Oricum, cu ajutorul lui Dumnezeu, vom trece și prin încercarea asta... Ce spuneai de un drum fără întoarcere?

- Nu de acela când ne rugăm Domnului să ne deschidă porțile, să ne primească, ci de un altul, aici, în țărână... Voi urma drumul mănăstirii, și te-aș ruga să mă înțelegi și, mai ales, să nu cauți să mă întorci din Cale.

Și așa a fost să fie ca operația să decurgă după toate regulile chirurgului și, după o pierdere a firii în care am căzut vreo trei zile, când am mijit ochii în salonul de terapie intensivă, văzând fața trasă, palidă, încercănată, ce mă garda, lipită de brațul meu atârnat într-o perfuzie:

- Am scăpat cu viață...

- Nu vorbi... Cruță-ți puterile... Am scăpat amândouă...

- Și fiecare vom pleca pe alte cărări, fata mea.

Pusă pe picioare, cu analizele care arătau în mod surprinzător o vindecare completă, fără urme de celule canceroase în corpul slăbit, am încercat mai întâi să primesc o îndrumare de la preotul din cartierul unde locuiam de ani buni.

- Dumneata, femeie în toată firea, să ai asemenea gânduri?

- Și dumneata nu mă înțelegi și nu-mi luminezi calea... Cunoști pe starețul de la Bodrog sau pe călugărițele din Gai... La ce poartă să bat, sfinția ta?

- Ar fi bine să cugeți înainte de a lua o asemenea hotărâre...

- Cale de întoarcere pentru mine nu există... Eu am promis cuiva.

- Promisiunile făcute Cerului se pot ține și printr-o viață mireană în smerenie și credință... Uite, îți propun să vii zilnic la biserică... Un fel de administrator – curățenie, grija luminărilor, a calendarelor... Sunt atâtea de făcut, că Minodora, vechea mea ajutoare, s-a prăpădit...

- Voi încerca... Voi încerca și asta...

M-am supus sfatului de bine, știind că îl rugase fata mea să mă înduplece să rămân acasă... Un compromis inacceptabil, care nu a făcut altceva decât să-mi întărească și mai mult dorința de a intra într-o mănăstire... Știu că, la rândul lor, securiștii au aflat de nebuna ce tulbură apele la biserica din cartier și chiar au făcut tot felul de netrebnicii, mai-mai să fie dată afară fiica mea și mutată disciplinar într-un sat de la marginea județului... Poate mârșăvia șoptitorilor, a informatorilor abjecți, care sub masca bunăvoinței o îndemnau să-și interneze mama la Gătaia, la un spital de nebuni, i-a zgândărit mândria și, în cele din urmă, s-a declarat învinsă, înțelegătoare, dar, în realitate, nu a înțeles nici pe departe sensul drumului meu.

Astfel, am ajuns în rai, așa am perceput noviciatul în oaza de curățenie și verdeață – mănăstirea Hodoș-Bodrog.

M-am supus într-o desfătare programului mănăstiresc sub îndrumarea și ascultarea maicii Veniamina, încă unul din eremiții care prin rugăciuni și smerenie fac ca Domnul să ne rabde pe fața pământului... Mă simțeam ocrotită, ca un copil care nu are altceva de făcut decât să asculte sfaturile, severe uneori, să-și urmeze părinții fără crâcnire, intuind și simțind că toate sunt pentru și spre liniștea și propria bucurie.

Starețul mănăstirii, privindu-mă în ochi și ascultându-mi glasul în corul celor trei călugărițe de la administrativ, mi-a șoptit încetișor într-o dimineată înainte de slujbă:

- Dumneata vei călători în bucurie pe calea asta... Sunt mulțumit că citesc în liniștea privirii tale albastre împăcare și alinare... Mă bucur pentru tine, fata mea...

Mi-am plecat ochii ca un copil, de parcă povara celor cincizeci de ani zburase deasupra zidurilor mănăstirii și a rămas să dea ascultare ritualurilor doar un copil, o fetiță de zece ani ce-și dăruise cu drag rochia albastră țigăncușei din Gai.

Totul, de la cele mai umile gesturi, de la curățatul cartofilor pentru masa de prânz, tocatul verzei, al legumelor pentru iarnă, totul mă umplea de încântare, eram ca un copil ce a deschis într-o joacă cutia legată cu șnur auriu plină cu dulciuri și jucăriile dorite...

Există în viață tot felul de bucurii ce pot fi descoperite sau pot rămâne ascunse în veci din pricina întunericului dinlăuntrul fiecăruia... Aici am învățat cum te poți bucura de cântul ce mișcă și dă viață frunzelor unui plop, frunze vorbitoare, cum poți vorbi și cu vântul și cu frunzele copacilor cenușii, cum să aștepți să răsară

firul ierbii, ce țipăt ascutit răsună prin pământul reavăn de după ultima zăpadă din albul florii de ghiocel voinic și puternic în lumina crudă de primăvară...

Zilele se împărțeau între muncă, rugăciune și comuniunea cu natura, care ascunde și, în același timp, desface atâtea taine... La început, în naivitatea copilăriei, am întrebat-o pe înțeleapta Veniamina:

- Cum poți vorbi cu trandafirul din colțul grădinii?... Dumneata vorbești cu florile în fiecare dimineață...

- Nu numai cu florile, ci cu tot ce ține de vietate și viață... Când vei reuși să asculți și glasul pământului, glasul adâncului, să-mi aprinzi o lumânare la mormânt și fii sigură, copilă, că te voi asculta și binecuvânta. Și mai ales voi simți bucuria ta...

- Vei simți? Și după moarte?

- Totul se leagă în univers și timpul de azi cu cel de ieri și cu cel de mâine, timpul care împarte și desparte viața de moarte... Prin rugăciune, prin ascultare, prin lectură și meditație și, mai ales, prin fapte adevărate, vei ajunge și tu să cunoști și să poți descifra glasul viului din orice – pământ, iarbă, floare, munte, deal, stele...

Prea pluteam într-un răsfăț nemeritat, până când același stareț ce s-a bucurat de bucuria ochilor mei m-a vândut întru credință...

Curajul de a mărturisi târgul nu l-am avut decât de vreo cinci ani, că până atunci, în anii de singurătate amară, nu voiam să mărturisesc cruzimea vânzării între prelații Bisericii, al cărei obiect fusesem, fără să realizez duplicitatea celor ce au încărcat învoiala lor cu povara credinței... În primii ani de singurătate, dacă aș fi

pronunțat cuvântul vânzare, m-ar fi doborât spaima și chiar neputința sclavului vândut în piața publică pentru un pumn de arginți. Doar că schimbul nu s-a făcut între oameni la o tarabă, ci ascuns, după zidurile unei mănăstiri.

Episcopul român și cel sârb, într-o tăcută colaborare și prietenie dintre Bisericile surori, s-au înțeles, că așa am aflat sau am închipuit eu târgul:

- Știu, sfinția ta, că există o femeie novice la Bodrog, jumătate româncă, jumătate sârboaică... Noi dorim, cu voia Domnului, să reînviem viața monahală întreruptă, după cum bine știi, de câțiva ani buni...

- Unde? Despre ce este vorba?

- Cum unde?... Știți bine că la Bezdin nu mai avem suflare de călugăr...

- Și atunci ce are de-a face femeia noastră cu dorința sfinției tale?...

- Cu îngăduința voastră, aș dori să-i dăm o ascultare împreună...

- Am înțeles... Să o așezăm întru Domnul paznicul mănăstirii... Dar... singură?...

- Poate o scurtă perioadă de timp... Vor veni și alte călugărițe... începutul e greu...

- Singură... Ea să fie începutul... Acceptați că începutul poate fi un sfârșit de la pornire?

- Cine știe când începem și când sfârșim ascultarea, sfinția ta...

Deși într-o complicitate bine mascată, amândoi au promis, atât starețul de la Bodrog, cât și celălalt, că ne vom așeza mai mulți, un adevărat așezământ monahal, în pustietatea Bezdinului, deși știau de la bun început că mă dăduseră pradă încercărilor singurătății.

Zis și făcut. M-am dus opt luni în Serbia într-un lăcaș unde am învățat limba slavonă și alfabetul chirilic, fără de care ușile ortodoxiei sârbe nu se pot deschide... Și tot acolo am învățat canonul călugăririi sterpe, unde rezistența ți-o dă rugăciunea și vorbele cu zidurile mănăstirii, aspre, din piatră crudă, plângătoare, mai abitir decât lacrimile îndoielii...

Chiar dacă puneam la îndoială necesitatea încarcerării mele, nu l-am întrebat decât o singură dată pe starețul de la Bodrog, care venise să mă vadă după vreo patru luni:

- Și chiar era nevoie să plec?... Și dacă asta a fost ascultarea mea, de ce nu m-ați așezat de la început direct la Bezdin?

- Vei înțelege, fiica mea, mult mai târziu vei înțelege...

Mărturisesc că nici azi nu pot înțelege pe deplin de ce m-au exilat într-un loc al tăcerii și, mai ales, de ce ulterior, când s-a pus în discuție aducerea altor maici la Bezdin, s-a condiționat așezarea lor de același canon, la care cu toatele au refuzat să se supună...

Grozăvia ascultării și, mai ales, tăcerea la care fusesem supusă a durat doar până am învățat să vorbesc pe limba mea cu pietrele chiliei, care s-au dovedit cele mai cuminți și ascultătoare tovarășe în suferința întrebărilor fără de răspuns...

Atunci aveam în față speranța unui nou început, însă în anii de singurătate ce au urmat, când am cântit mai aprig decât în Serbia, m-am îndoit de mine și de multe altele, vedeam cum văd și azi cu ochii minții serbarea minunată – jurământul meu de călugărie

întrupat cu mult fast în lumina zecilor de lumânări din mănăstirea ce mi-a devenit adăpost pe vecie.

La nici o săptămână după ce mi-a călcat piciorul în țara mea, pe malul Mureșului, la Bodrog, mi s-a spus că urmează ceremonia jurământului, precedată de zile de post negru.

În duminica luminată, dis-de-diminează, veniseră la Bezdin Sfinția Sa Episcopul sârbesc, o Maică Stareță din Iugoslavia, care aveam să înțeleg că-mi va fi nașă într-o călugărie, însoțită de trei călugărițe de peste graniță. Întrebam cu ochii ce avea să urmeze.

- Toate la timpul lor, fiica mea... Tu urmează-ți sufletul și roagă-te să te primească Maica Domnului printre cei aleși... Vei afla pe parcurs taina.

- De la cine?... întrebam naivă, necunoscătoare... și mai slăbită de zilele de post negru și, mai ales, postul de neînțeles îndurat în Serbia. Neliniștea, accesele de spaimă, tremuratul trupului slăbit peste măsură și-au pus pecetea pe toate gesturile dezlânate, de pasăre prinsă într-o colivie care știe că se va deschide într-un târziu ușa spre libertate.

Nu am reușit să-mi opresc tremurul până când nu i-am zărit pe sfinții călugări de la Bodrog și, mai ales, pe acela care mă vânduse.

- Sunteți aici? Nu mă lăsați...

- Cum să nu te lăsăm... Tu, Victoria, nu înțelegi că te așteaptă odihna de aur în brațele Maicii Domnului?

- În acest moment, părinte, nu mai înțeleg nimic, mă încearcă o spaimă soră cu moartea...

- Eu știu că ești pregătită... Dorința – făgăduiala ta, e pe cale să se împlinească...

Și-a așezat amândouă mâinile deasupra creștetului meu, lăsând să mă pătrundă o căldură învăluitoare, care s-a pogorât peste piept și mâinile tremurânde, reușind să încălzească și picioarele reci, să le transmită tărie și siguranță la atingerea pietrelor din fața chiliilor.

- Mă vindeți din nou?... am șoptit mâinilor ce primiseră arginții.

- Mai ai multe de învățat, Victoria, până vei pătrunde taina așezării tale ca paznic al locului fără fund...

Speriată, am ridicat privirea spre stareț:

- Care loc fără fund?

- Istoria nescrisă a locului fără fund, loc de trecere spre împărăția Blajinilor, ți se va înfățișa în clipita aleasă de ei... Tu ai menirea de paznic...

Nedumerită, cu trupul sub stăpânirea căldurii primite ce-mi asculta poruncile, am urmat alaiul în biserică, unde, în fața altarului, mă aștepta Nașa, stareța dreaptă, ca o statuie neagră luminată de zecile de lumânări albe puse în toate sfeșnicele altarului, precum și în suporturile candelabrului aurit. În spatele ei, călugărițele, cu urme de zâmbet în colțurile gurii, purtau și ele câte un sfeșnic aprins în mână, torțe multicolore reflectate în veșmintele întunecate.

Slujba de binecuvântare ținută în slavonă mi se părea de o dulceață neasemuită și răspunsurile maicilor, calde, cu voci mângâietoare, îți umpleau sufletul de liniștea mult așteptată.

- Vină, Anghelina, să juri în fața Mântuitorului...

Am priceput fără mirare că eu eram botezată din acel moment cu numele de Anghelina.

- Te așază în genunchi și te leagă în fața Domnului: Juri să trăiești de acum până la plecarea în lumea Domnului în credință adevărată?

- Jur...

- Juri în fața Mântuitorului să-ți dăruiești viața și gândurile slujirii Mântuitorului în vecii vecilor?

Am jurat să urmez Calea cea adevărată, cu ochii spre icoana Mântuitorului, cu glas din ce în ce mai puternic, de răsunau pereții bisericii, se cutremurau sfinții și îngerii pictați meșteșugit, zâmbetele maicilor se contopeau cu cele ale figurilor pictate, de parcă se adunase o lume amestecată din cea reală și imaginile frescelor.

- Se botează întru Domnul femeia aceasta cu numele de Anghelina.

- Se unge înaintea Domnului firul de om Anghelina.

- Se îmbracă în veșmintele călugăriei roaba ta Anghelina.

Taina botezului a fost urmată de îmbrăcarea în hainele sfințite de cel ce oficia ritualul... Cu gesturi sacadate, a întins Nașei cămașa lungă albă, care urma să-mi ascundă moliciunea corpului într-o pânză mătăsoasă ce-mi răcorea măruntaiele. A urmat veșmântul de corp, haina neagră încheiată până la gât, apoi mantia amplă, camilafca cu voal subțire ce mi-a acoperit pe vecie capul și părul strâns bine la spate.

Mai apoi, am înțeles că partea întunecată a veșmântului se poate schimba de-a lungul vieții monahale... Că doar nu se aștepta nimeni să reziste stofa sau mătasea sau voalul pe vecie... Doar cămașa albă ascunsă bine de restul îmbrăcăminții am purtat-o

atunci, la Jurământul călugăriei, am mai pus-o la spovedanie și urmează să-mi înfășoare trupul înainte de plecarea finală.

Cu timpul, albul a prins culoarea luminărilor arse, mai cald, mai omenesc, că doar el cunoaște până în adâncuri tainele și lașitățile spiritului... Se poate spune că a prins viață, vorbește celor în stare să descifreze viața maicii Anghelina, botezată întru Domnul de douăzeci de ani.

Pentru că anii unui călugăr se numără cu adevăr de la data botezului, din clipa în care ai jurat în fața Mântuitorului credință veșnică.

Astfel, anii mei sunt numai douăzeci, poate așa se explică tinerețea nelepădată niciodată, tinerețea ochilor mei ce se deschid larg spre păcatele lumii, spre nedumerirea unora ce-și calcă spaimile în fața icoanelor.

Când am simțit la încheietură mătăniile rotunde, am sărutat mâna Nașei, care zâmbea larg, la fel ca Icoana pictată din spatele altarului...

Nu am să înțeleg niciodată cum s-a transmis de la Icoană spre Maica Stareță sau de la călugăriță spre Icoană, căldura și lumina zâmbetului care m-a învăluit, care mi-a pătruns de atunci, de la oficierea botezului, veșnic în spirit... Un zâmbet de dragoste, dragoste fără de care nimic nu e pe lumea pieritoare.

După slujbă, au plecat cu toții, lăsându-mă singură în fața porții sculptate, poartă ce deschide curtea mănăstirii.

- Și ceilalți... Când vin ceilalți? am întrebat naivă, înveșmântată în hainele de sărbătoare, învăluită în căldura zâmbetelor și a dragostei.

- Care ceilalți?... se miră și una dintre cele trei călugărițe.

- Păi, obștea monahală... Duhovnicul, femeile... Sau rămâneți voi cu mine?

- Deocamdată rămâi dumneata paznic aici... Fii tare și bucură-te de menirea și botezul de astăzi.

- Singură... Nu mi s-a spus... Nu sunt pregătită pentru singurătate...

- Mai e o familie, doi bătrâni, care te vor ajuta în gospodărie...

- Singură?... – șoaptele speriate se prelingeau pe fața luminată... – Voi rămâne singură în pustietate... Părinte, m-ați vândut a doua oară...

- Femeie, eu te-am dat Domnului...

Răceala de gheață din vorbele părintelui meu de la Bodrog mi-a deschis mintea... Am înțeles să singurătatea mea va dăinui cât vor fi în picioare zidurile mănăstirii, mi-am înțeles jertfa...

IV

Astfel, cele două comunități monahale s-au unit în anul 1740, acceptându-l pe Teodosie ca stareț. Se spune, și pe drept, că acesta a fost înțelept, consecvent în refacerea bunăstării mănăstirii și, într-o bună dimineață, după slujbă, ne-a adunat din nou în curtea dinlăuntrul fortăreței la masa rotundă de sub nuc.

- Rânduiala, înainte de toate... Lucrurile se cer așezate la locul lor și într-o ordine desăvârșită. Începând de azi, ne-am unit întru Domnul și aș pofti să nu mai aud niciodată: vincanii spun una sau bezdinarii spun alta...

- Adică... noi ne lepădăm de Vinca noastră?... Asta nu ne poți cere... – am sărit ca ars. – Cum adică, să ne impună să uităm de unde am venit? Să uităm de mama noastră?

- Bezdin e mama noastră, a tuturor, Sava... m-a fulgerat a câta oară cu privirea lui rece, de gheață...

- Parcă hotărâsem pe drum că după plecarea otomanilor să ne întoarcem. Așezarea în mlaștinile de aici, cu toate tainele ei, nu poate duce spre niciunde.

Ceilalți, mai tihniți în ascultarea datorată starețului, se codeau în aducerea aminte... în tăcerea dimineții de primăvară, am înțeles a nu știu câta oară că starea mea se desprindea de gândurile și suferințele celorlalți, care se lipiseră de noua mănăstire, de tronul Maicii din biserica dărăpănată. Și, înțepat de neîncrederea fraților:

- Voi sunteți de acord să punem umărul, să ne unim puterile în a da viață unui loc străin, în loc să ne

întoarcem de unde am venit? Atât de scurtă vă e ținerea de minte?...

- Tu, Sava, bombăni în ascultare de când te știm... Noi suntem hotărâți să-l urmăm pe Teodosie în orice face și spune... îi datorăm ascultare, că este starețul nostru dintotdeauna. Dacă poruncește să fim ai acestui loc, iacătă că vom fi până la altă poruncă...

- Și simțămintele voastre?... Credința voastră?... stăruie, înfruntând privirea din ce în ce mai întunecată cu care mă învrednicea Teodosie.

- Sava, nu te însingura în toate... Credeam că te-ai lecuit de neascultare după scurta călătorie prin mlaștini. Uitasem că firea ta îndărătnică se cere strunită cu zăbală de fier...

Fratele cu barba sură mi-a pus mâna păroasă pe umăr, s-a lăsat cu toată greutatea trupului, de mi-a îndoit spinarea, mai-mai să mă pună la pământ:

- Tu ești un răzvrătit, un încurcă-lume, care ne poți aduce numai necazuri,... Ai face bine să te hotărăști în dorințe și puțințe... Dacă chiar tânjești după Vinca, ai calea deschisă... Ce mai aștepti?...

Vorbele ascuțite ce ascundeau în ele poarta surghiunului au trezit și năbădăioasa tinerețe din trupul tânărului Vasile.

- Ce să înțeleg?... Voi ne alungați de aici? Dacă așa stau lucrurile, haide, Sava... Eu nu-mi plec spinarea în fața nimănui, a niciunui pământean, în afară de Teodosie...

Barba sură și pletele fluturânde stăteau gata-gata să se împletească într-o încăierare după toate canoanele, când a tunat vocea aprigă:

- Îmi datorați cu toții, ați priceput, îmi datorați ascultare deplină!... începând de azi voi întocmi un Registru de însemnări, unde voi nota tot ce este important pentru viața mănăstirii...

- Un catastif? Ne așezi în catastife în loc de rugăciuni?... m-am minunat zâmbind hoțeste.

- Se va numi Registrul lui Sava, în aducerea aminte pe vecie că tu ai generat întocmirea lui... Răzvrătirea ta se cere mai întâi încondeiată printr-un protocol cu îndatoriri precise.

- Să înțeleg că mă veți picta doar pe mine în scriere și îndatorire?

Uimiți peste măsură, Vasile cel tânăr și Surul căscau ochii spre mâinile starețului, care desena nu numai cu vorbele, ci și cu mâinile, forma și puterea Registrului...

- Doar Sava va fi scris în protocol? De ce numai răzvrătirea aduce însemnare pentru viitorime... – Surul, mai ager la minte, a prins din zbor însemnătatea hârtoagelor.

- Fii liniștit... Cu toții vă veți găsi așezați în protocolul mănăstiresc, veți primi sarcini clare fiecare... Și de asta v-am adunat sub nuc în postul Paștilor...

Curioși, mai că uitasem de gâlceava pe tema plecării dintre mlaștini, prin sarcinile ce le primeam ne-am unit, așa cum și-a dorit, și în fapt a și dăltuit, înțeleptul Teodosie.

- Tu, Sava, că ești dat mereu spre drumuri și plecări neașteptate, vei avea datoria să te îngrijești de cei trei armăsari aduși de la Vinca, adăpost, fân proaspăt și ai grijă să ne aduci în grabă și un mânz din satul vecin... Pentru muncile câmpului și drumurile la Timișoara și

mai știu eu unde, avem nevoie de cai puternici, de trăsură întreagă și poate și de birja ce ne-a purtat odoarele până aici... Ai grijă de toate și, mai ales, caută un loc cât mai departe de biserică, să nu-i stingherească pe credincioși prin miros și alte cele ce țin de viața animalelor... N-ar strica, dacă tot mergi în satul vecin, să cauți și o junincă sănătoasă... Tu, Vasile, și tu, Surule, aveți în grijă sfântul locaș și în cel mult șapte zile să-mi aduceți un raport complet de ce avem nevoie pentru întărirea zidăriei. Mai apoi, ne sfătuim noi cu toții să refacem tâmplăria, altarul și poate și zugrăveala pereților.

Și așa, cei unsprezece și ceilalți șapte s-au trezit dintr-o dată cu îndatoriri clare, care se cereau respectate cu strictețe, că însemnase înțeleptul și pedeapsa pentru neascultare și nesupunere..

- Și clopotul? Cine-l ridică?... Care dintre noi e răspunzător de glasul mănăstirii?... am șoptit sfios, văzând că până la sfârșit niciunul nu primise însărcinările unui clopotar...

- Te-am așteptat, Sava... – râ âde pe sub barba deasă Teodosie, bucuros că toți supușii săi au înțeles fără prea multe explicații la ce să se aștepte de acum încolo pentru buna rânduială în care urma să ne ducem zilele mănăstirești. – Chiar mă minunam că nu ridici glasul... Se prea poate să înveți mai ușor greaua îndatorire a răbdării și a înțelepciunii.

- Păi, am tot așteptat, am tot așteptat, cu spaimă că vei învrednici pe altcineva... Și acum, că ne-ai încălțat pe fiecare în parte, nu mai înțeleg de niciunele... Cine-i clopotarul?...

- Nu există clopotar fără clopot, așa cum clopotul neașezat în turlă nu poate glăsui... Mai întâi vă uniți puterile în a-l ridica spre ceruri și băgați de seamă că nu-i ușor a înălța glasul Domnului și a-l așeza în clopotniță în așa fel încât să fie auzit cât mai departe în toate satele dimprejur.

- Să înțelegem că asta-i o îndatorire comună?... sare și barba sură.

- Ai priceput bine... Vă găsiți din timpul dintre rugăciuni și îndatoririle proprii, vă organizați singuri, fără sfaturi și îndrumări din partea mea... Ridicarea clopotului mai întâi de toate...

- Și clopotarul... Clopotul se cere tras din streangul de cânepă împletit de șapte ori... Și nu oricum.

Spaima că va dăruia altcuiva bucuria limbii credinței m-a făcut din nou necuviincios și, spre mirarea tuturor, care așteptau o sancțiune imediată, Teodosie mai-mai că râdea când mi-a prins cu amândouă mâinile creștetul...

- Tu vei fi acela, Sava... Potolește-ți clocotul ce-ți roade măruntaiele. Așa cum ai învățat graiul armăsarilor și, din câte văd eu, poți auzi și alte glasuri, tu ești cel mai potrivit să aduni oamenii și să le spui când și mai ales unde se pot ruga Domnului.

Mi-am înfrânat și ultima urmă de împotrivire și am fost inițiatorul și chiar împingeam pe la spate obștea, obosită uneori, pentru că fiecare își îndeplinea cu strășnicie îndatoririle scrise în Regulament și abia apoi se apucau de instalația complicată ce presupunea ridicarea clopotului greu din aramă. De lemn nu duceam lipsă, că Lunca Mureșului, bogată în salcâmi bătrâni și stejari cu trunchiul tare, ne stătea la

dispoziție, ba chiar se cerea rărită pe alocuri. Am construit schela, am împletit funiile groase, scripeții i-am bătut în fierăria unui țăran din Felnac, care ne potcovea și armăsarii și căruia îi murise înecat unul, dintre feciori și făcea parastase după datină și la șase săptămâni, și la șase luni, și la un an. Se lipise omul de Vasile cel tânăr.

- Părinte, semeni leit cu fiul meu... Ești mângâierea sufletului când îți ascult glasul în corul de lângă altar... Ce să mai zic, că aștept cu bucurie să ții dumneata slujba de duminică, că am chemat-o și pe muieră mea să te asculte și să vadă că semeni cu pruncul înecat.

Familia numeroasă, cu frați, surori, două fete, dintre care una măritată, au fost printre creștinii ce s-au legat cu adevărat de noi, călugării vincani, că, deși starețul ne-a interzis să ne mai numim după mănăstirea părăsită, noi o bună bucată de vreme ne strigam pe ascuns:

- Ce faci, vincane? Ești bine înjugat Regulamentului și mai ales protocolului?

Asta cu voce șăgalnică, pentru că, nu știu cum s-a făcut, însă locul ăsta mlăștinos și întunecat a ajuns să ne atragă, să ne farmece, unul câte unul.

Blândețea celor șapte de-ai locului a fost nețărmută, și nu numai atât, au o putere de muncă nebanuită în trupurile slăbănoage, că, în afară de Surul, ce-și poartă greutatea semeț pe sub sutană, ceilalți parcă țin post negru tot anul.

În cele din urmă, cu ajutorul fierarului, al ginerilor și fraților săi, într-o vineri, cu două săptămâni înainte de sfintele Paști, am reușit să încerc sunetul

clopotului adus de la Vinca ce acum și-a găsit înălțarea glasului din turla bisericii.

- Parcă și aiesta are vocea lui Vasile... Adâncă, tulburătoare, ca mlaștinile de primprejur și chiar microasă uneori... Ai auzit, părinte, că mlaștinile noastre pot fi meiroase până ce te cuprind în capcana mocirlei?

- Mai lasă-mă cu locurile astea ciudate... i-am întors-o, supărat că încerca să-mi tulbure bucuria izvorâtă din glasul clopotului ce-și găsisese după atâta trudă locul. Vezi Doamne, mă împăcasem, sau aproape mă împăcasem, cu gândul că ne-am așezat definitiv în mijlocul mlaștinilor fără de fund.

În ăst timp, Teodosie nu ne-a prea băgat în seamă, că era peste măsură de prins în stăruința de a redobândi terenurile ce le folosisese până înainte de venirea noastră Administrația băănățeană.

Înainte de a purcede la pornirea demersurilor oficiale, a studiat tot felul de hărți învechite și rupte pe la margini ce stabileau hotarul de drept al Bezdinului... Când a înțeles semnele și liniile însemnate pe hârtiile mototolite, m-a pus să pregătesc birja luxoasă, să-i înham armăsarul alb, ba chiar l-am însoțit la Timișoara, unde am fost nevoit să-l aștept în fața clădirilor Administrației și, mai apoi, chiar în fața Episcopiei, de unde a coborât cu obrajii îmbujorați și ochi de învingător.

- Va veni Comisia...

- Despre ce comisie vorbești, părinte? – am întrebat cu puțină furie în glas, că mă luase de la lucrul meu în ridicarea clopotului.

- Te văd cam absent, Sava... Nu te-ai învrednicit să mă întrebi pe drum ce caut la Timișoara să le bat capul și ușile mai-marilor locului.

- Păi, nici dumneata nu te-ai învrednicit să bagi în seamă cât sunt de prins cu înălțarea clopotului și reparatul turlei.

- Asta nu justifică pe niciunul, suntem datori a observa faptele aproapelui. Și nu numai atât, să punem umărul... Tocmai de aceea am socotit că la vremuri de început este necesar Regulamentul, care înșiră îndatoririle fiecăruia dintre noi.

- Să înțeleg că-l vei rupe după ce vom termina ce avem de făcut la mănăstire?

- Te înșeli, Sava... A câta oară nu observi adâncimea lucrurilor... Ai început, ce-i drept, să te deschizi în iubire, faci primii pași înceți...

- Și ce-ar trebui să fac? Mai mult decât mă ostenesc cu toate, cu caii, cu clopotul... Parcă nu se vede cu libertatea privirii...

- Te-ai apropiat mai mult de necuvântătoare. Poate familia fierarului sau Vasile cel tânăr să-ți închidă porțile cârcotelii în fața firii omenești...

- Am înțeles atunci, la întoarcerea spre Bezdin, că Teodosie se făcea că nu ne bagă în seamă pe fiecare din cei unsprezece și cei șapte ai locului, în realitate, reușea să ne înțeleagă și chiar să ne conducă slăbiciunile spre țelul ce și-l băgase cu strășnicie în cap încă de când a pus prima dată piciorul pe terenurile astea pline de trestii plângătoare.

Nu după multe zile, la două săptămâni după Paști, a venit și Comisia întrunită din membri ai Administrației și ai Episcopiei și, împreună cu Teodosie,

care flutura hârtiile pe sub bărbile popilor superiori și ai funcționarilor bătoși, de-mi venea să le trag una pe la spate, că prea își arătau uniformele împărățești cu nasturi lucitori printre apele vineții și pădurile înverzite, s-au pus pe măsuratul hotarului... între timp, noi am pregătit pietrele grele cu inscripții latine și slavone pe care le-a scrijelit unul din cei șapte bezdinari ce știa din bătrânii satului de mai jos, pe Mureș, că de acolo pornise spre călugărie, știa cu ochii închiși și hotarele mănăstirii, ca o hartă din cele rupte și mai ales numele postăților ce trebuiau însemnate pe borne.

Seara poșteau să citească mai ales funcționarii înțepați și unul dintre ofițeri inscripțiile adâncite în piatră.

- Asta-i pentru postata Remetak...
- Asta-i pentru Valea Iadului...
- Asta pentru Locul fără de fund...
- Ce loc fără de fund... care iad, că suntem într-un loc sfânt?... s-a rățoit spre cioplitor unul dintre mai-marii bisericii timișorene.

- Nu avem cum face altfel... Locurile de pe aici au nume ciudate în conștiința oamenilor...

- Ar trebui schimbate și numele și conștiința, că de aceea sunteți voi așezați la mănăstire.

- Cu voia Domnului... – a încuviințat al nostru, însă bornele au fost așezate tot cu numele din vechime.

După marcarea hotarului cu bornele scrijelite, a urmat o procedură oficială cumplit de complicată chiar și pentru Teodosie, că, vezi Doamne, rânduiala strictă a administrației austriece trebuia respectată întocmai. Se vorbea despre tot felul de proceduri, de mi s-a urât și mie de câte ori am înșăuat iapa și ne-am așezat pe

drumuri să batem la porțile ofițerilor și funcționarilor care de care mai importanți.

La întoarcere, pe drumul cu pietre ascutite ce despărțea Munarul de mănăstire, cu ochii lipiți pe câmpia arsă de soare, mă prefăceam că nu aud oftatul și bombăneala starețului.

- Nemții sunt nemți, ordonați, da' bătuți în cap, fără pic de inteligență și deschidere a minții... Ei cred că pot învinge... Se înșeală, scrobiții, că nu au înțeles cu cine au de-a face... Și oasele astea bătrâne mă dor, mai ales umărul... De atâta ordine, nu au reușit să închidă ușile ca lumea, de le umblă curentul pe sub picioare și pe la umeri...

Zâmbeam satisfăcut, auzindu-i văicăreala, și, în adâncul sufletului, mă rugam să termine odată cu drumurile și să mă lase în plata Domnului cu ale mele treburi, să pot trage liniștit clopotul, să-i ascult glasul puternic ce răsună până spre apele Mureșului și pătrunde în mlaștini de le răscolește vânatul alunecos mai abitir ca ploile de toamnă ori furtunile verii.

Prin iarna anului 1741, cu câteva săptămâni înainte de praznicul Crăciunului, învelit în blănuri scumpe, înfodolit până peste gât, un funcționar încruntat ce străbătuse câmpia albită de nea într-o sanie verzuie, s-a oprit la poarta mănăstirii. A cerut grabnic să fie primit de stareț, că are o depeșă din partea autorităților austriece.

Văzându-l cât e de grăbit, fără nici cea mai mică dorință să deschidă ușa bisericii și să se închine în fața icoanei, Vasile cel tânăr, care se nimerise în curte la sosirea saniei, l-a ținut în coridorul rece, pradă vântoaselor ce se întetiseră pe sub norii negri ce

anunțau o ninsoare pe cîste, la ușa lui Teodosie, care se închisese în chilie să-și înmoaie oasele în apă încălzită într-un ciubăr de lemn.

- Depeșa trebuie înmînată mai-marelui vostru. Voi nu înțelegeți că e important să i-o dau personal și să întocmesc actele de predare-primire? Sau...

- Aici avem vreme berechet, domnule... Nu ne grăbește nimeni...

- Păi, se lasă seara și nu mai ajung întreg nici până la Munar...

- Un pat s-o găsi și pentru oaspeți înalți de la Comandament... glumi Vasile.

L-a omenit cu un vin fiert și, în cele din urmă, a fost primit în chilia plină de abur, de s-au încrețit hrisoavele și mai-mai să se topească și peceteile împărătești. Nici că s-a scurs un sfărtaș de ceas, că am auzit ca un muget de furtună și trimisul autorităților s-a rostogolit de-a berbeleacul, de a alunecat cu fundul scrobit pe pietrele înghețate din pridvor.

- Cum ați îndrăznit să ne acordați doar folosința terenurilor? Voi credeți că suntem niște analfabeți care nu știu deosebi dreptul de folosință de cel de proprietate?... Cele trei componente ale proprietății... A auzit netrebnicul de ius utendi, ius fruendi și ius abutendi? Sunt trei componente ale dreptului de proprietate, am studiat și eu legile de cînd mă plec la porțile voastre și înghit învîrteli de tot felul...

- Eu sunt doar solia, sfinția ta... doar solia...

- Un sol învelit în blănuri scumpe și înșiretat cu aur?

- Nu eu hotărăsc cine are proprietatea în câmpia asta...

- Și asupra pădurii, și asupra mlaștinii... Și asupra zidurilor, a mănăstirii... Că am nevoie de pământ să pot face bani pentru reparatul lăcașului meu... La asta nu v-ați gândit?...

- Nu eu am puterea de a decide... se văicărea bărbatul, în timp ce-și aduna picioarele încălțate în cizme lustruite, blănurile aruncate vraște peste pietrele coridorului înghețat.

- Da' cine are puterea? Vorbește, că altfel te pun pe drum în miez de noapte și te las pradă lupilor ce dau iama prin câmpiile înghețate.

- Cum cine?... parcă sfinția ta nu știe că numai împărăteasa te poate descâlci... ea decide în tot ce mișcă, tot ce există ca proprietar în întreg imperiul... Chiar m-am mirat de ce ți-ai pierdut atâta vreme pe la ușile mărunților...

- Așa, care va să zică...; Bine că m-ai luminat în prag de seară... Pentru dezvăluirea asta îți rămân dator cu adăpost peste noapte într-o chilie cam friguroasă, că, dacă nu suntem proprietari, nu avem nici lemne să încălzim sobele și așternuturile.

Dis-de-diminează, l-am împachetat și chiar i-am țesălat calul să se ducă cu Dumnezeu, crezând că vestea adusă îl va opri în cele din urmă să mai umble după cai verzi pe pereți pe mai-marele nostru.

M-am înșelat amarnic că s-a domolit. Cât ce-au trecut sărbătorile de iarnă și Boboteaza, că a trimis un memoriu amănunțit împărătesei de la Viena, care, spre mirarea noastră, i-a răspuns, stabilindu-i o audiență în capitala imperiului.

Ne-am așezat amândoi la drum, după ce m-a pus să lustruiesc birja mai abitir ca pe o mireasă, să-mi spal

în apă de ploaie de mai multe ori sutana ponosită, și chiar dumnealui mi-a retezat vârfurile bărbii și pletele cărunte.

Astfel că din locul cel mai fără de fund am ajuns la locul cel mai înalt după o lungă călătorie prin ținuturile pustei ungurești, unde am văzut cai de o frumusețe rară ce alergau nebunește peste câmpii largi cât vezi cu ochii.

S-a cam răstit la mine în inima orașului, unde am încurcat străzile și graiul nemțesc până am găsit un han mai scăpătat, ca pentru buzunarul nostru, unde m-a lăsat să-l aștept o ziulică întreagă, cât a durat formalitatea audienței la înalta împărăție austriacă.

Nu îndrăzneam să plec de unul singur printre palatele uriașe, cu geamuri cât trei uși la un loc, așa că l-am așteptat ca un câine la ușa hanului până când a apus soarele după un turn mai înalt decât turla bisericii noastre, acoperit cu tablă aurită de-ți lua ochii în roșul asfințitului.

- Sava, asta da muiere lăsată de la Dumnezeu... Tare cât șapte bărbați la un loc, tăioasă ca sabia, însă dreaptă în judecată și-n spirit...

- Să înțeleg că ți-a dat dreptate...

- Mi-a ascultat jalba cu mare atenție și a înțeles că nu sunt dator să îngenunchez la picioarele tronului, așa cum făceau ceilalți supuși veniți din toate colțurile imperiului... Ne-am privit adânc unul pe altul, că nici eu n-am plecat privirea și am înfruntat ochii împărătești, ascunși sub strălucirea pietrelor scumpe din coroana ce-o poartă cu demnitate deasupra frunții boltite. Un oarecare sfetnic ce vorbea latina, nu numai cu mine, i-a șoptit ceva la ureche, de i s-au încrețit liniile frunții de

sub coroana strălucitoare... Mai apoi a aruncat o privire pe deasupra documentelor și hărților mele, i le-a pus în brațe slujbașului și, fără urmă de zâmbet pe fața de piatră: „Părinte, religia ortodoxă e la fel de puternică și lăsată de Dumnezeu să ne lumineze deopotrivă cu cea catolică. Mănăstirile au nevoie de proprietate pentru a-și îndeplini menirea sfântă de ajutor material și credință prin slujbe și rugăciuni. Am înțeles argumentele și sunt de acord întru totul cu ele... Fie ca voi să deveniți prin puterea noastră proprietari deplină asupra hotarului mănăstirii Bezdin, asupra domeniului funciar marcat de bornele însemnate.”

În lumina roșietică de după turnurile palatelor, fața starețului strălucea, înroșită de bucuria victoriei. Și-a dat drumul vorbelor mai mult ca niciodată, povestind despre parcul ce se întinde pe câteva zeci de hectare, îngrijit nemțește, ca soldații la paradă, despre fântânile țâșnitoare împodobite cu statui dezvelite, despre oglinzile până în tavan, însă făcea ce făcea și din nou repeta apăsător:

- Asta da muiere... Nici nu mă mir că ține partea asta de lume ca o cămară ordonată, cu rafturi unul ca altul, unde se știe până în amănunt unde stau și alimentele, și butoaiele, și hainele vechi, și cele de duminică. Nimic nu e la întâmplare, nici în mintea împărătesei și nici în ascultarea slujbașilor... Mai mult, a înțeles rostul lucrurilor și adâncimea faptelor... Voi încerca și eu, cu ajutorul Domnului, să iau aminte și exemplu de cele văzute pe aici, pe la curtea împărătească și, după puterile noastre, vom ridica mănăstirea, că tot suntem proprietari pe hotarul locului fără fund.

Simțământul proprietății nu înseamnă mare lucru pentru puterea mea de înțelegere și de aceea nu căutam să pătrund ce se ascunde în dosul vorbelor sale. Înflăcărarea peste măsură mă agita și-mi creștea înăuntru ca un cazan în clocot în care indignarea fierbea la foc mărunt.

Cum adică, starețul, stăpânul credinței noastre, se ocupă mai mult de proprietățile funciare ca un adevărat moșier, se comportă ca un apucat în cele lumești, în loc să se aplece spre nevoințele sufletești și ale noastre, ale călugărilor, nemaivorbind de cele ale mirenilor ce începuseră să bată la poarta mănăstirii. Astfel că poveștile despre primirea la curtea împărătească, despre palatul maiestuos, ordinea din grădinile îngrijite până la amănunt și chiar tăria din privirea Mariei Tereza, nu m-au atins cu nimic, îmi doream doar să ajung în preajma clopotului meu ce îmi aducea aminte de Vinca noastră părăsită și, tiptil, se mai strecura o plăcere bolnavă în a mă așeza la marginea mlaștinii bulbonate să ascult glasul adâncului...

Când am așezat birja în șopronul din afara zidurilor mănăstirești, după un drum peste măsură de obositor și lung din nou prin pusta ungurească, am auzit strigătele de bucurie ale tuturor viețuitorilor monahi la aflarea veștii că suntem adevărați proprietari prin voință împărătească asupra hotarului funciar...

- Și v-a primit chiar ea, împărăteasa?... A binevoit să asculte doi călugări din marginile imperiului?

- Străzile sunt pietruite? Am auzit că acolo poți pași și iarna și toamna fără grijă că ți se împotmolesc picioarele...

- Avem zăpăsul scris? Haide, scoate-l la vedere, sfinția ta, că sunt curios să văd pecețile împărătești...

- Ce au spus scorțoșii de slujitori și scribălăi când au aflat că i-am învins?

Toată vânzoleala mi se părea fără rost, așa că mi-am lipit preț de câteva clipe capul de crupa armăsarului alb ca neaua, realizând că niciunul nu categorisește să întrebe de fratele Sava, așa că mi-am găsit locul în afara zidurilor, lângă trestiiile cântătoare ce dansau alene, ogindindu-și siluetele gingașe în apa verzuie din dreptul locului fără fund.

Au mai trecut zile, săptămâni, în care donațiile unor gospodari de primprejur, care, înțelegând ceea ce gândul meu îngust refuza să priceapă, veneau cu daruri importante, ca o vie la Păuliș, fostă proprietate a căpitanului Miliției Mureșene, Vojin Mijatovic, și alta de la Șiria, a lui Petar Vlahovic, sau cărămidăria lui Cărmăneț Ioan.

Toate sub grija gospodărească a părintelui nostru, ajutat de Surul, care i-a devenit mâna dreaptă în ale administrării, au făcut să se construiască alte chilii, să se întărească cele vechi și chiar au purces la construirea unui loc de mâncare nu numai pentru noi, ci și pentru pelerinii care, auzind de minunile Icoanei, de frumusețea slujbei și aduși de glasul clopotului meu, veneau în zilele de duminică la Sfânta Liturghie, și nu numai, chiar și în zilele lucrătoare, să se închine și uneori rămâneau și peste noapte, fiind ospătați de ai noștri cu bunătați de post din roadele pământului.

Nu înțelegeam și nici acum nu prea pricep sau, s-o spun pe cea dreaptă, îmi găseam pacea nu în mijlocul oamenilor, ci mai mult între pasări și trestiiile

unduitoare, hoinăream de unul singur prin pădurea și Lunca Mureșului.

Am fost de-a dreptul fericit când au înflorit ca prin minune doi nuferi albi în mijlocul apei verzui, nedumerit fiind cum de niciunul dintre frații călugări n-au înțeles să se bucure împreună cu mine de minunea florilor ca două lămpașe ce luminează în miez de noapte apa învolburată.

Și iar s-au scurs zilele una după alta, până când o întâmplare m-a trezit din lunga-mi contemplare și însingurare. Fapte nemaiauzite, la limita poveștilor spuse de babele bătrâne la gura sobei unui cârd de nepoți sturlubatici.

Mai-marele nostru, Prea Sfinția Sa Patriarhul Arsenije IV, auzind, pesemne, de isprăvile noastre la curțile împărătești, de înflorirea gospodăriei proprii și mai ales de marea pelerinilor ce umplea curtea mănăstirii duminică de duminică, s-a socotit că ne poate lua ce aveam mai de suflet – Icoana Măicuței de la Vinca și o parte din odoarele scumpe așezate la vedere în mănăstire... în noaptea cu pricina, eu mă odihneam în grajdul cailor, că aveam în gând să ies în puterea nopții să ascult apele vineții și să mă luminez pe dinăuntru în albul nuferilor.

Când s-a deschis spre ziuă, m-au trezit țipetele de groază ale lui Vasile cel tânăr, care descuiase ușa mănăstirii să o curețe pentru slujba de dimineață:

- Săriți!... Hoții!... Săriți, oameni buni, au furat-o pe Măicuța!... Unde sunteți cu toții?... Sculați-vă, fraților!...

Cu ochii cât cepele, că de-abia mă întorsesem de pe marginea mlaștinii, am ajuns într-o suflare în

biserică, împingându-mă alături de ceilalți, care își trăgeau sutanele descheiate peste trupurile transpirate.

Mai că n-am căzut la pământ ca trăsnet când am zărit tronul Maicii pustiu, întunecat în nesiguranța zorilor fără de lumina Icoanei.

În genunchi m-am târât până la picioarele scaunului împărațesc și am început să pipăi lemnul aurit pe toate părțile, să simt ceea ce ochilor nu le venea să creadă. Buricele degetelor îmi dădeau același răspuns: Măicuța noastră fusese furată din locul în care o așezasem cu atâta drag la venirea de la Vinca.

Furia m-a cuprins ca o flacără mistuitoare, mi-a rupt carne din trupul îmbătrânit și am scos un muget sfâșietor ce întrecea țipetele tânărului Vasile și văicărelile celorlalți:

- Teodosie!... Unde ești, Teodosie?... Vină să vezi rostul pământurilor tale... Vino să vezi unde ne-ai adus... Ce-ai făcut, Teodosie?...

Mi-am rostogolit privirea printre călugării ce înnegriseră înăuntrul bisericii și n-am zărit nicăieri statura starețului... Ca un taur, doborând chiar vreo câțiva frați, care s-au treziți lipiți de strane și de iconostas, unii chiar de lespezile pardoselii, am ieșit în curtea mănăstirii, unde, cu fruntea lipită de zidul aspru, cocârjată, o siluetă neputincioasă aducea de departe cu statura țeapănă, mândră, cu care fusesem învățați până atunci.

- Tu ești, Teodosie?... Tu ești? Răspunde... Cum îndrăznești să taci... Nu te ascunde în tăcere, că rup toate canoanele...

Văzând că rămâne surd la strigătele mele, l-am prins de marginile sutanei cu atât putere, încât mai-mai să-i rup straietele întunecate...

- Vino-ți în fire, Sava... Lasă-mă să cuget... Să-mi adun gândurile...

- Cum să te las? Tu ești vinovatul... Ne-au furat ce aveam mai de preț... Poți să dai foc zapiselor împărătești, să dai foc grânelor și viilor, dacă nu ne ocrotește Maica...

Nu m-am mulțumit să strig, mi se părea că urletele mele nu-l fac să se trezească, așa că l-am prins de umerii largi și am început să-l scutur din toate puterile, încalcând orice canon de ascultare cu care sunt dator până la ultima suflare în fața mai-marelui mănăstirii. Spre surprinderea mea, puterea cu care-i scuturam trupul tare ca pietrele din pardoseala bisericii i-a dat putere, s-a îndreptat în lumina vineție a dimineții de vară:

- Îmi voi limpezi gândurile și îți jur ție, nesupusul meu monah, că voi aduce cu orice preț Icoana înapoi în jilțul împărătesc...

- Nu sunt vrednic de jurămintele tale, Teodosie... am repetat printre lacrimile sărate ce curgeau ca niște râuri nesecate din ochii plini de furie dezlănțuită.

Ne-am adunat cu toții în fața altarului, unde, îngenunchați, în frunte cu starețul neînvins până acum, am ridicat rugăciuni de iertare, socotindu-ne noi păcătoși peste măsură de ne-a fost dat să îndurăm o asemenea năprasnică pedeapsă.

Vestea dispariției fără de urme a Făcătoarei de minuni s-a răspândit ca o flacără prin satele dimprejur și o mulțime de credincioși ne-au urmat în zilele

următoare în rugăciuni și posturi mai negre ca tăciunele. În astă vreme, Teodosie, după ce a stat ferecat două zile în chilie, nelăsând să-i calce pragul nici picior de călugăr sau mirean, mi-a poruncit să înham armăsarul negru la birja făloasă, lustruită pentru drumuri împărătești, și ne-am așezat pe drumuri și iscoade pe la ușile gospodariilor cu multe slugi limbute, la porțile Episcopiei timișorene, la porțile țăranilor mai înstăriți și chiar am poposit în parohiile de primprejur, unde preoți cu bărbi înălbite de vreme își făceau cruci largi la auzul furțișagului ticălos.

Drumurile în care nu am mâncat decât pâine neagră și ne-am potolit focul lăuntric cu apă stătută s-au dovedit a fi cu folos. Într-una din seri, unul din popii ce păstorea obștea țărănească de peste Mureș ne-a dezvăluit șoptind din vârful limbii că taman Patriarhul Arsenije era în spatele mârșăviei fără de seamăn, că un alt preot, prea înspăimântat să dezvăluie el însuși taina, văzuse, lașul, sfânta Icoană în palatul patriarhal, unde o așezase sfinția sa spre vedere și închinăciune, de parcă i-ar fi aparținut de drept.

Bucuros, m-am scuturat ca după o boală lungă.

- Stai blând, Sava, că greul de-abia acum începe...

- Ce vrei să spui? Ți-e teamă de un hoț?

- Nici chiar așa. O fi având înălțimea sa vreo justificare în cele ce a făcut...

- Hoția e hoție, indiferent în ce haine se îmbracă...

- Ai dreptate... Fii sigur că mă voi lupta chiar și cu împărăteasa de va fi nevoie... scânteiară ochii și fața neînvinșului meu îndrumător.

Așa a și făcut. S-a împotrivit ierarhiei bisericești și nu s-a sfiit în fața niciunei fețe mai înalte în treapta

clerului, fiind nevoit, în cele din urmă, să intenteze acțiune în justiție chiar împotriva patriarhului pentru reîntoarcerea Icoanei și a odoarelor luate cu de-a sila.

A fost un tărboi cumplit și cazul nostru, al bezdinarilor, a ajuns în dezbaterea Consiliului aulic de război, care a dispus, după multă chibzuială și nehotărâre, Administrației timișorene să cerceteze cazul și să-i înainteze un referat cu motivațiuni detaliate.

Am fost încunoștințați că patriarhul și-a motivat fapta mârșavă prin aceea că Icoana, o dată cu odoarele, fuseseră trecute de cei unsprezece călugări din Vinca dintr-o eparhie în alta fără încuviințarea sa, ca singură autoritate legală... Uitase să adauge că fuseserăm nevoiți a ne părăsi mănăstirea din pricina pericolului otoman și nu făcuserăm altceva decât să salvăm Măicuța din ghearele turcilor.

În cele din urmă, Administrația împărătească s-a dovedit a doua oară dreaptă și neclintită în a ne da dreptate, dar abia după moartea patriarhului, ce s-a săvârșit la scurtă vreme după furtul odoarelor, după plecarea sa la cele veșnice, urmașul său ne-a înapoiat ceea ce ne aparținea de drept atât în fața mirenilor, cât și în fața oricărei fețe bisericești.

V

M-am prezentat ca o găscă grasă, am îndrugat tot felul de penibilități la emisiunea televiziunii locale transmisă în fiecare joi de la 8 seara. Mai mult ca sigur m-am enervat la coafor, nici nu știu ce m-a apucat să nu-mi chem coafeza acasă, așa cum fac de obicei, însă, presată de timp și de audiențele ce s-au încălecat peste vizita la aeroport, în lipsa șefului de cabinet, care știe întotdeauna să-mi programeze timpul cu o precizie de ceasornic elvețian, am hotărât, în ultimul moment, să o anunț prin telefon pe madam Eva, bună numai de încrețit freze și vopsit părul în trei nuanțe caraghioase.

- Desigur, doamna președintă... Desigur... Veniți fără grijă, vă iau peste rând. Dumneavoastră puteți veni oricând... Ne onorați salonul cu prezența, cum altfel?

Încurajată cu gândul să mai socializez și eu printre cucoanele urbei, am coborât din mașina Consiliului județean în fața elegantului salon de coafură deschis într-un spațiu cumpărat pe bani de nimic de tipa ce-mi aranjează părul de câțiva ani buni. M-a izbit mai întâi rozul aprins ce țipă din pereții salonului împodobit cu tot felul de flecușete de un prost gust desăvârșit – figuri de femei fardate, cu freze care mai de care mai sofisticate, înrămate în rame aurii, lunguiețe, atârinate una lângă alta de-a lungul pereților, cu aplici luminoase de-ți obolesc ochii peste măsură și geamurile înalte drapate în catifele în dungi roz bombon, legate pe la mijloc cu niște funde uriașe mov deschis.

Îi mijlocisem cumpărarea spațiului ce aparținuse statului fără nicio licitație, pe baza unui contract de

închiriere expirat și a unui certificat de handicapat, că are un copil cu traume psihice în urma unui accident pe drumul Timișorii.

Nici nu m-am așezat bine pe scaunul incomod, de o formă specială, modernistă, în formă de pară, că am auzit sușoteli în anticameră. Angajatele patroanei, îmbrăcat în halate roz cu buline mov, îi făceau semne disperate.

- Veniți, madam Eva, că face scandal soția domnului Amza...

- Mă scuzați, doamna președintă, însă fetele astea nu știu să se poarte... – și m-a lăsat cu părul pe jumătate uscat și foenul aprins, care îmi răvășea partea udă în draci, mai-mai să-mi intre în ochi clăia de păr tapat.

- Eu aveam programare la orele 18 și pretind să fiu servită de îndată.

- Vedeți că sunt ocupată cu o persoană cu funcții importante în politică... Dacă vă grăbiți, vă servește Aneta. Doar ați fost mulțumită de freza pe care v-a făcut-o data trecută...

- Și atunci m-ai pasat, madam Eva. Uite, nu accept, și basta...

Cu gândul că e bine să fiu cât se poate de amabilă cu potențialele alegătoare, m-am băgat ca musca în lapte în cercul muierilor, în loc să-mi văd de treabă, că tot eram grăbită să ajung la televiziune înainte de 8 pentru a pune la punct cu reporterul întrebările interviului.

- Sunt gata în câteva clipe... Eu am rugat-o, am insistat să fiu primită în locul dumneavoastră, și îmi cer scuze...

- Dumneavoastră? Vai de mine... – cu vocea schimbată la comandă, că se ascuțise ca un ac de croșetat în cearta cu șleahța de rozosine, o cucoană îmbrăcată cu stil într-un mantou scurt, de o culoare nedefinită, spre ou de rață, și o rochie croșetată în aceeași nuanță, cu nasturi de piele imenși ce-i împodobeau decolteul adânc... Pantofii Valentino din piele de șarpe și o mică poșetică asortată ce atârna elegant pe umărul stâng –: Mai-mai să nu vă recunosc...

- Din cauza frizurii neterminate... – mă întorc spre madam Eva, care căsca ochii, mirată de generozitatea cu care nu era obișnuită, știind că o bruftuluiesc ori de câte ori am ocazia pentru fleacuri –: Haide, drage mea, termină și partea udă, că sunt în contratimp și nu vreau să răpesc din timpul prețios al doamnei... Cum spuneți că vă numiți?...

- Mă scuzați, doamna Mona... Adică, președintă... se fandosește ca un pudel cu ochii bulbucăți și bretonul încrețit deasupra frunții înguste.

- Nu are importanță... Ne putem tutui, dacă dorești, bineînțeles – continuu la fel de amabilă, spre stupoarea coafezelor, care-mi cunosc toanele.

- Purtați aceeași frizură de mai mult timp, vă știu de la televizor, însă mi-aș permite să vă recomand o soluție de vopsit marca l'Oreal, o minunăție... întărește și revigorează părul la fiecare spălare.

Asta vorbește în reclame siropoase. Să văd până unde merge stupizenia, o provoc:

- Și manichiura? Ce unghii minunate aveți...

- Le-am dat cu un lac special, într-adevăr, manopera e laborioasă, însă merită... Firma e

franțuzească... Vai, ce proastă sunt, desigur, ați remarcat linia unghiilor...

- Să-ți spun sincer, draga mea, n-am remarcat nimic special la unghiile tale... Sunt comune și puțin butucănoase... – nu mă pot abține în fața spoielii toantei ce se dă mare...

- Poate aveți dreptate... La Paris, în ultimul sejur, am înțeles că ăsta e trendul... – râde zgomotos și continuă: Am fost să-mi văd fiul, care studiază în Franța... știți, relații internaționale, combinat cu ceva drept comercial bancar... A insistat soțul meu... Desigur, vă cunoașteți, e un renumit om de afaceri local...

- Amza? Ne-am întâlnit la Camera de Comerț... un veritabil om de afaceri – confirm ironic, însă fandosita nu sesizează sau se preface și începe să-mi explice cât a plătit pe micul studio închiriat în Cartierul Latin, care sunt taxele școlarizare...

- Este o universitate de stat... Să spun drept, nu sunt mulțumită să învețe cot la cot cu toți sărăntocii... Sper să-l conving pe Amza să-l transferăm la o facultate particulară, chiar dacă taxele sunt infinit mai mari...

- Pentru cifra de afaceri a domnului... se bagă în discuție și madam Eva, în timp ce-mi usucă și partea de cap necoafată.

- Tocmai asta zice și Doru – studentul meu... Dacă Amza își permite să dea bani grei echipei de baschet, poate să-i satisfacă și lui un moftuleț... Ce spuneți, doamna Mona?

Deși îi propusesem să ne tutuim, n-am de gând s-o corectez, că mă calcă pe nervi cu stupizeniile pe care le debitează pe bandă rulantă. Nici că se poate o întrupare mai perfectă de genul feminin a lui Tănase Scatiu... Un

Tănase cu fustă și pantofi de firmă, îmbogățiții de după revoluție, care cred că li se cuvine și Palatul Cultural, chiar și asfaltul din fața Primăriei, dacă li se așează pe chelie că doresc vreun concert de manele.

- Știți ce-și dorește mai nou?... Să intre în politică... Mereu vă dă ca exemplu și urmărește emisiunile televizate... N-ați crede că-și notează ce spuneți într-un carnet de piele pe care i l-am cumpărat de la Florența.

- Păi, madam, de politică să-l ferești ca de dracu'...

- De ce? Mi s-a spus că nu-ți poți proteja afacerile dacă nu te înscrii în vreun partid, cel de la putere, de preferință...

- Asta e pe jumătate adevărat, însă am eu o teorie ce s-a dovedit imbatabilă... Știi, politica e ca un virus... Un virus molipsitor și deosebit de periculos. O dată contractat, boala politichiei intrată în organism, nu mai poate fi tratată în veci... Cei prinși de acest virus rămân robii politicii până ce-i duce la groapă cu picioarele înainte...

- Nu prea înțeleg... cască ochii fardați cu gene false înroșiți de atâta culoare și vopsea aplicată pe pleoape...

- Uite, draga mea... Cunosoc un fost deputat de aproape 70 de ani, de-i tremură pantalonii pe vine, care visează la o nouă deputăție. Vine toată ziua pe la partid, emite tot felul de teorii fantasmagorice și le povestește tinerilor mai naivuți cum iniția el legi, ce activitate laborioasă a desfășurat în cadrul Comisiei de buget-finanțe. Este atât de penibil, că s-au prins și tinerii noștri de irealitatea teoriilor, însă n-au realizat că îi așteaptă,

în perspectivă, și pe ei aceeași penibilitate... Se vor molipsi și ei, se vor contamina de boala asta molipsitoare, o boală incurabilă...

- Și dacă soțul meu își asumă riscul?...

Mirată, am oprit pieptenele coafezei:

- Ești isteță, madam Amza... Poate treci pe la mine să te inițiez în activitatea organizației de femei...

- Cum credeți că am pus mâna pe un om cu bani, care să-mi îndeplinească orice moft?... V-am pus întrebarea... De altfel, mă scuzați că vă întreb: Și dumneavoastră sunteți bolnavă? Sau v-ați asumat riscul, cunoscând și beneficiile?

- De ce n-aș recunoaște că nu fac o excepție între internații din sanatoriul politicii... – râd mânzește... – S-ar putea întâmpla o minune să scap... Știți ce minuni face Dumnezeu la tot pasul...

Și atunci, cu pieptenele ce-mi tapă frizura, în fața oglinzii aurite, luminată de lampa roz, mi-a apărut imaginea măicuței întâlnite la Bezdin... Și m-am cutremurat amintindu-mi de leșinul inexplicabil din fața altarului și, mai ales, privirile sfinților pictați pe pereții înnegriți de vreme.

- Vă e rău, doamna Mona? V-ați schimbat la față...

Mă scutur ca după o ploaie venită pe neașteptate într-o zi senină de vară:

- Da' de unde... Ce-ți veni, Eva dragă... Mi-am adus aminte că am omis să fac un raport la București. Haide, termină odată de aranjat, că sunt grăbită...

- Plecați? Îmi pare rău... Vă pot căuta... în audiență?

- Dacă îți asumi și dumneata riscul... Să știi că îți vor sări ceva perne de sub funduleț dacă te înrolezi în armata mea...

Las un bacșiș gras, care nu îmi stă în obișnuință, și ies grăbită pe ușa împopoțonată, cu gândul tot la ochii îngerului, prea adânci să-i pot scoate din memorie... Ce-ar fi, pe la sfârșitul săptămânii, să o caut pe Elena... De ce n-ar accepta să mă însoțească în locul acela ciudat... Nu mă împinge nicio viitoare campanie de la spate și, inexplicabil, îmi doresc cu adevărat să mai văd fețele pictate... Doamne, cât am mai bătut bisericile înainte de campania pentru alegerile locale... Mă împrietenisem, l-am curtat cum m-am priceput mai bine pe un profesor de istorie de la Facultatea de Teologie ce cunoștea ca în palmă obștea bisericască din târg. Omul, un conștiincios, da' nu pe degeaba, că dorea un post de intrare în magistratură, a făcut un program detaliat de participare la slujbele de duminică în bisericile din oraș și în câteva biserițe din județ... Ajunsesem să știu slujba de duminică pe de rost, că începând de pe la 10, când preotul spune Tatăl nostru, și până la împărțirea anaforei, cât mai aproape de altar, să fiu văzută de masa credincioșilor, urmăream, făcând cruci largi, toată ceremonia religioasă... îmi pregătisem vreo două toalete cuviincioase, un taior închis până la gât, cu nasturi îmbrăcați în negru, doar pantofii îmi amintesc că-i alesesem pe cei cu tocuri cui asortați la culoare, însă înalți de 10 centimetri. A mers cum a mers vreo două duminici, însă mi s-au umflat picioarele ca două butii, că la noi, la ortodocși, slujba ține cât o zi de post și preotul te ține în picioare, să-ți canonești măduarele până la epuizare.

Ce mai, am fost nevoită să încalț saboții comozi cu talpă de plută, butucănoși peste măsură, fără importanță, de altfel, că la finalul celor zece săptămâni cucernice am obținut voturile de care aveam nevoie.

Nici nu mi-a păsat de comentariile răutăcioase spuse pe la colțuri:

- Ați văzut-o pe madam Mona cât de bisericoadă a devenit?

- Se joacă și cu Dumnezeu pentru atingerea scopului?

- Femeia asta nu are nicio limită...

Cum adică, m-am jucat cu Dumnezeu?... Ce, n-am făcut și eu rugăciunile ca orice mirean, nu am îngenuncheat la icoane? Cât despre donațiile făcute din buzunarul propriu, și nu din acela al partidului, pentru tencuitul bisericii din Șeitin, sau refacerea picturii religioase pentru biserica de la Șag... Chiar la sfaturile profesorului am comandat doi prapori cu fir auriu pentru catedrala orașului...

- Știi, Mona dragă, e bine să apară darurile pentru biserică la vedere. Vom comanda să brodeze pe mătasea ieporelui „donat de...” – mă înțelegeți?...

- Doar nu sunt proastă, n-am mâncat politica de ieri, de alaltăieri, profesore... Mă mir de dumneata, nu credeam că ai asemenea idee...

- Machiavelli e scris în bibliografia mea de mult, chiar dacă nu sunt înscris în niciun partid...

- Poate te hotărăști cândva... Și atunci ai face bine să mă anunți, sunt dispusă să-ți ofer chiar un post de conducere.

- Mulțumesc... Deocamdată îmi ajunge campania asta mai mult sau mai puțin păcătoasă...

Am sesizat ironia vorbelor, însă, ca de atâtea ori, socotind că pe moment e mai bine s-o trec cu vederea, am scris-o în memorie cu gândul să i-o plătesc la momentul potrivit, ales de mine.

Dacă am reușit să culeg voturile poporului credincios, ale cetățenilor cu frica lui Dumnezeu, nu pot spune că n-am fost nevoită să urmez un tratament pentru circulație, că mi se umflaseră picioarele de atâta canoneală, chiar purtând pantofii comozi... De altfel, nu înțeleg de ce nu pun bănci ori scaune, să ofere condiții civilizate în timpul slujbei? Te obligă să te freci de cel de lângă tine sau de cel din spate și să-i auzi bombănelile sau şușotelile necuviincioase... Am discutat și cu un preot de-al nostru, ortodox, mi-a făcut o adevărată teorie dezvoltând ideea necesității apropierii dintre credincioși, o apropiere fizică, susținând că asta duce la apropiere și comunicare spirituală. În biserică, oamenii se duc să se roage împreună, acest cuvânt „împreună” duce la comunicare, rupe granițele și înstrăinările, ca în final să se realizeze verticala rugăciunii spre Dumnezeu.

- Tocmai dumneavoastră îmi puneți această întrebare? Sau, mai bine zis, propuneți despartenia oamenilor?

- Nu m-ați înțeles, părinte... Doream condiții mai civilizate... Poate ar fi nevoie de o anumită modernitate în canoane și legi... Ortodoxia trebuie să țină pasul cu cerințele omului modern, agresat din toate părțile, grăbit, stresat... Acest om își dorește, printre altele, să stea comod în timpul rugăciunii.

- Să nu uite să se așeze în genunchi în fața Domnului.

- Și în genunchi, dar nu numai...

- Să înțeleg că dumneavoastră, oamenii politici, luptați pentru binele cetățeanului... Asta e lozinca ce o aud pe toate posturile de radio și tv și în toate discursurile domniilor voastre... Doamna Mona, chiar vă pasă de grijile cetățeanului sau a devenit ceva atât de abstract pentru dumneavoastră, încât, luptând atâta pentru binele lui, ați uitat, printre altele, că există? Când ați vorbit ultima oară cu un oarecare badea Ion sau cu vecina Florica de la bloc... Mă scuzați, nu locuiți în blocuri, voi, politicienii. Cu vecinul de vizavi sau cu vânzătoarea de la magazin?

- Dar dumneavoastră, părinte?... sar înțepată.

- Taina spovedaniei îmi aduce sute de suflete zbuciumate. Și nu numai spovedania. Știți, se spune că biserica, prin duhovnic, e răspândită peste tot.

- Și atunci se poate spune că putem da discursul bisericii la televizor?

- Nu despre asta era vorba... Despre faptul că îmbrățișarea fizică poate duce și la îmbrățișarea sufletească... Uitați, am auzit despre o biserică unde oamenii se îmbrățișează după slujbă...

- Nu sunt ridicoli, părinte?... Nici chiar așa! Să devenim caraghioși sub oblăduirea credinței... râd, bucuroasă că l-am prins la cotitură.

- Uite, doamna politician... în satele noastre s-au construit multe biserici mici, unde oamenii se întâlnesc ca într-o familie, se întreabă de sănătate, ce-i fac copiii, dacă s-a însănătoșit vaca din bățatură... Marii mastodonți ai credinței înstrăinează, răcesc tocmai relația umană caldă, existentă într-o comunitate restrânsă.

- Să înțeleg că respingeți ideea marilor catedrale, ale marilor domuri apusene?

- Gândiți-vă că acolo fiecare om, disciplinat, stă pe scaunul care îl închide, îl desparte de cel ce se roagă alături, chiar dacă acesta se mișcă, se mișcă... Există certitudinea corpului ce-ți este alături fizic, ca, mai apoi, să ți se alăture și sufletește, în rugăciunea făcută împreună. Disciplina lipsită de viață, de mișcare, nu poate duce la comunicare, la dragoste creștinească, în cele din urmă. Acolo, în marile catedrale, oamenii sunt disciplinați, comozi, dar singuri, cumplit de singuri. O biserică nu este ținută în picioare de mărimea, de splendoarea ei, ci de puterea credinței comunității.

- Să ne mulțumim cu micuțele noastre biserici de lemn?...

- Să avem grijă să nu ni le pierdem... Sunt comorile spiritualității noastre și tocmai dumneavoastră, politicienii, ar trebui să înțelegeți lucrurile astea atât de simple... Nu vă supărați... Vă pun o întrebare mai personală.

- Dacă tot sunteți preot... – încerc să glumesc, însă n-am niciun chef să fiu chestionată... Mă rog, dacă am acceptat să fiu pelerinul județului, treacă de la mine...

- Dumneavoastră nu v-ați simțit niciodată singură?

- Ce întrebare caraghioasă, părinte... Eu sunt mereu între oameni, la mitinguri, emisiuni televizate, ședințe de partid, adunări cetățenești și atâtea altele, pe care bine le știți...

- Repet întrebarea, doamna Mona... De la tribuna mitingurilor, cum spuneți, din spatele sticlei

televizorului, chiar în timpul ședințelor nesfârșite, nu v-a pișcat niciodată singurătatea? Știți la fel de bine ca și mine că poți fi cumplit de singur în mijlocul mulțimii.

- Eu nu sunt singură niciodată – am replicat cu convingere atunci –, cum aș putea fi, când sunt mereu ocupată, lucrez cu oamenii de dimineața până seara?

- Oare și pentru oameni?... înțelegeți noțiunea de comuniune... Un mare prelat a spus: „Comuniunea este o înălțime pe care nu o poate atinge politicul.” Aici este planul bisericesc și el dezvoltă comuniunea dintre oameni, care este iubire totală și jertfelnicie – să încetez să fiu doar eu însumi sau să-i disprețuiesc pe alții. – Vorbeam de rugăciunile înălțate în micuțele biserici din lemn sau piatră din satele noastre... Uite, doamna politician, în sate nu pot exista certuri nesfârșite între oameni, pentru că aceștia știu că trebuie să se roage împreună. Când veți reuși dumneavoastră, politicienii, să înțelegeți noțiunea de comuniune altfel decât prin superficialitatea discursului electoral sau a emisiunilor televizate?...

- Ce spuneam despre discursul bisericii la televizor? Pare simplu, însă e lucrul dracului – mă scuzați, părinte – să treci de sticlă – cum se spune –, să-i poți comunica lui Ion, care te urmărește plictisit acasă, din fotoliu, cu o bere alături...

- Nu cred, doamna mea, că se poate realiza comuniunea adevărată printr-o sticlă care desparte și nu numai, că zgândărește imaginația, îi dă puteri nebănuite și nu întotdeauna pozitive... Cum vă spuneam, nimic nu înlocuiește îmbrățișarea, strângerea în brațe, atingerea fizică de trupul lipit al celui de lângă tine, alături de care te-ai rugat într-o biserică...

Deși pe moment nu am percutat, pe parcurs, odată intrate vorbele popii în memoria afectivă, am căutat să țin seama de acea comuniune, am căutat să folosesc noțiunea în discursurile de la mitingurile electorale sau în aparițiile televizate. În lumea noastră, a veritabililor formatori de opinie, cum îmi place să spun mereu, imaginea e totul. Dacă dai bine pe sticlă, dacă știi să-ți vinzi bine imaginea în presă sau la televizor, ai șanse să intri în capul alegătorului, să te țină minte ca pe un reprezentant al intereselor sale, mărunte sau măricele, oricum, să-și aducă aminte de cuvintele și imaginea ta atunci când singur, în cabina de vot, este pus să pună ștampila pe sigla partidului tău sau pe numele imaginii... De fapt, nu pune ștampila pe omul, pe candidatul Pârvulescu, ci pe imaginea bine vândută a candidatului Pârvulescu.

Am învățat să târgui, sunt o parte în actul juridic de vânzare a propriei imagini. Și, mai ales, nu sunt dispusă să plătesc prea mult nesătuilor. Că sunt ca niște cerșetori obraznici mai toți reporterii și ziariștii la grămadă... Trag de tine cât pot, îți vânează orice gest sau replică anapoda, să-și umple prima pagină: „Doamna Mona S. și-a cumpărat o blană de nurcă ultima modă de la Paris” – de fapt, vor să spună că are bani cu lopata să meargă în capitala culturii pentru a face shopping pe banii contribuabilului, să ne întrebăm bine de unde și mai ales cum și-a plătit nu numai drumul până acolo, nu cumva a fost o deplasare oficială, să ne mai întrebăm cât poate costa o asemenea blană cumpărată din Galeriile Lafayette?

De fapt, astea sunt mizilicuri, nici măcar nu le mai bag în seamă, țin de abeceul vieții politice, mai

grave și pline de substraturi sunt concluziile unor talk-show-uri care îți pot aduce o scădere de 2-3 procente în sondaje.

Cum spuneam, m-am prezentat oribil la ultima emisiune – un fel de „Știrea zilei”, adică ultimul eveniment cu ecou în viața social-economică-culturală chiar din viața urbei... Discutase șeful meu de cabinet cu crainicul, puseseră la punct împreună toate întrebările și-mi strecurase în mapa din piele de crocodil tot graficul emisiunii. Grăbită, după socializarea de la coafor, am uitat să arunc o privire înainte de a mă așeza pe scaunul cam incomod din studio. Eram mai preocupată de frizură, de fruntea care se cerea pudrată, că e penibil să apari cu fruntea asudată pe sub freza neîngrijită, m-am pierdut în amănunte, importante, de altfel, și am uitat, ca o năucă ce sunt, că va trebui să apar, să casc gura și nu oarecum... Uitasem că mi se va pune o întrebare mai ascuțită, pe muchie de cuțit, la care puteai răspunde dacă îi știi sensul ori, dacă riști să fii luat pe nepregătite, îți poate zbura porumbelul din gură, de nu-l mai prinzi niciodată, nici măcar în campania de peste opt ani, pentru că nu mai prinzi acea campanie, ești legat pe veci la stâlpul infamiei.

Mă bazasem pe experiența dobândită de câțiva ani buni de când sunt capul de afiș în emisiunile de la televizor, cu soluții practice și imediate, că numai astfel nu lași uitarea să se aștearnă și rămâi în memoria cetățeanului, care e scurtă și nerecunoscătoare, și dacă apare o figură mai bine prezentată, o imagine mai bine lucrată, te uită de-a binelea.

Cunoșteam tematica emisiunii, astfel că am aruncat doar o privire superficială peste chestionarul

scris cu litere mari, să nu fiu nevoită să prezint telespectatorilor o figură îmbătrânită în spatele ochelarilor.

Se discuta despre ansamblul de măsuri preconizate de Consiliul județean pentru dotarea cu aparate de aer condiționat a saloanelor și sălilor de operație din cadrul Spitalului Județean și nu numai, preconizasem, ca o noutate, instalarea acelorași aparate și în casele de bătrâni și la centrul de preșcolari mai nou înființat pentru copii abandonați... Toate legate de căldura nebună ce s-a abătut asupra vestului în vara asta cu accente apocaliptice, când mai mulți oameni au leșinat sau chiar și-au dat duhul pe stradă și unul murise cu zile într-unul din saloanele mizere de la spital. În afara măsurilor guvernamentale pentru combaterea caniculei, caraghioase, ce-i drept, că doar nu și-a închipuit nimeni că poți opri căldura prin corturile amenajate în plin soare, unde te coci mai abitir decât în afara pânzei însemnate cu o cruce roșie sau că apa minerală oferită la colț de stradă poate fi o soluție viabilă când afară sunt peste 40 de grade.

Ca în orice stare de necesitate, tu, conducătorul obștei, ești pus în situația de a-ți pune la contribuție inteligența și imaginația, astfel, în dezastrul înăbușitor din saloanele bolnavilor este absolut necesară instalarea aerului condiționat pentru care se prevăzuseră fonduri, însă nemernicii folosiseră banii pentru altă destinație, paremi-se să cumpere nu știu ce aparat de dializă sofisticat și să doteze sala de operații cu aparatură de ultimă oră.

- Mai mult, dragii mei ascultători, am realizat că nu numai în spitale sunt necesare aceste aparate, ci și la

Căminul de bătrâni, unde își duc viața bunicii sau părinții noștri uitați de ai lor... Aici, unde sunt încăperi în care viețuiesc câte doi sau chiar patru în cameră, nu ne-am pus oare întrebarea cum pot rezista căldurii oameni de peste 70 de ani?

- Parcă spuneți ceva și despre copiii instituționalizați... continuă crainicul, bine instruit, aruncându-mi mănuașă cu intenții de pace.

- Desigur, desigur... Mă bucur că ați sesizat nuanța... – continuu, scăldată ca o găscă în apă, făcând o scurtă pauză și scăpând un oftat plin de compasiune. – Desigur, m-am gândit și la generația de mâine, la copiii din centrul preșcolar, unde vă promit că voi face tot posibilul să atrag fonduri pentru a le asigura un aer respirabil.

Și acum, hodoronc-tronc, privindu-mă șmecherește pe deasupra ochelarilor, că pe el puțin îl interesează să prezinte o imagine agreabilă pe sticlă:

- Doamna Mona, ați putea să ne spuneți când ați vizitat ultima oară azilul de bătrâni, precum și centrul de copii instituționalizați?

Am rămas interzisă preț de câteva secunde, clipind des cu genele vopsite ca niște aripi de pasăre jumulită și mici broboane de sudoare mi-au acoperit fruntea pe deasupra pudrei Channel. Știind bine că atunci când nu știi răspunsul, înțelept e să pui, la rândul tău, o altă întrebare:

- La care azil vă referiți, la cel din oraș sau la cel din județ?

Simțind că m-a atins, că sunt pe cale să-mi dau în petec, nemernicul, zâmbind cât se poate de amabil, continuă pe același ton. Am realizat prea târziu însă,

ceea ce e nepermis în politică, mai ales aici, unde trebuie să știi de unde bate vântul, să-ți păzești spatele mai abitir decât pe câmpul de luptă, am înțeles că fusese plătit gras de Ioan Dumitru, adversarul meu din propriul partid, să mă feștească... Uitasem lecția de bază în ale politichiei... Să te ferești mai întâi de prietenii din propriul partid, că pe dușmanii din partidele adverse îi cunoști mai lesne, își dau arama pe față, pe când așa-ziii prieteni și colegi îți înfig mai ușor pumnalul pe la spate dacă te prind nepregătit și naiv în a-ți dezvălui planurile și proiectele.

- Sunt convins, de altfel, că le-ai făcut vizite nenumărate nu numai în campania electorală... prinsă la colț, am realizat că n-o mai pot întoarce, știind bine amândoi că nu mai dădusem pe la vârstnicii din cămin de la Crăciunul de acum trei ani, când candidasem pentru postul de președinte al Consiliului județean, și, încărcată cu zeci de pachete pline cu dulciuri și cârnați afumați, am făcut pe moșul darnic, defilând prin fața sărmanilor ce-mi sărutau mâinile plini de recunoștință.

- Să fiu sinceră, din pricina sarcinilor importante, a problemelor cu care mi-am încărcat agenda... știi bine drumurile județene, piețele și rețeaua de apă, pe care am dus-o până în cel mai îndepărtat cătun, am neglijat să continuu vizitele și îmi fac mea culpa, recunosc că am greșit, dragii mei... respectabilii mei bunici și părinți... Vă promit că voi fi alături de dumneavoastră peste două zile, să ne bucurăm împreună de răcoarea binecuvântată a aparatelor moderne...

L-am lăsat mască pe șmecherul care uitase pe semne că nu e cazul să se pună cu o fostă avocat, care are în sânge replica în situații și mai dificile decât cea de

acum, în care încercase să mă atragă ca o vulpe vicleană. Oricum, chiar cu cenușa pusă în cap cât o găleată grasă, chiar recunoscându-mi culpa, tot ca o găscă tâmpă m-am prezentat, și pentru asta am eu grijă să plătească, și iubitul meu tovarăș de partid, și omul de televiziune, și, mai ales, flușturisticul meu șef de cabinet, pe care cred că o să-l zbor din post cât ai zice pește...

După o asemenea zi, am hotărât că-i înțelept să mă retrag în camera răcoroasă, să-mi întind picioarele obosite pe sofa din piele cafea cu lapte, să-mi ordonez gândurile și prioritățile... cu un pahar de coniac franțuzesc la îndemână.

În zadar, nici licoarea parfumată, nici țigara lungă, subțire, light, că încerc să mă lepăd de viciul ăsta gratuit și-mi cumpăr tot felul de invenții care să substituie gestul fumătorului înrăit, nici una și nici alta n-au reușit să-mi destindă nervii întinși ca niște corzi subțiri și tăioase. În starea de agitație ce nu-mi prieste defel și de care fug ca dracul de tămâie, am socotit într-o clipă, curmând nehotărârea, pe care o urăsc aproape mai abitir decât o decizie greșită, am sărit ca arșă de pe canapea, mi-am tras o pereche de pantaloni vechi și o bluză ușoară de vară și m-am așezat pe drumul ce duce la Bezdin.

- Ce mă bucur că vă văd... Bănuiam că veți reveni la noi... – Măicuța, mărunță ca o furnicuță, se ostenea cu văruiul coridorului din curtea interioară, aplecată peste o găleată ruginită unde mesteca soluția de var. – N-a venit și doamna Elena, că mie dor de dânsa? ... zâmbește

cu toată fața și își șterge mâinile înălbite de var de o cârpă roșiatică, deșirată toată.

- Plănuisem să venim împreună, însă eu m-am decis pe neașteptate, și iată-mă...

- Sunteți binevenită... Mă păsuți o clipă, să mă spăl pe mâini și apoi să stăm liniștite de vorbă... Dacă doriți, luați loc acolo, sub nuc, că e umbră... A fost o zi caldă, poate prea caldă, nu credeți?...

- Tocmai despre căldură am discutat și la televizor, așa că...

- Desigur... e mai bine să vă odihniți de una singură sub nuc...

Întinde mâna ca o aripă de rândunică și parcă se înalță în zbor deasupra găleții albe spre verdeța umbroasă...

Dau să o urmez, însă mă împiedic de găleata plină cu soluție de var, caut s-o ridic în grabă, neștiutoare și neîndemânică, nu reușesc decât să încurc și mai mult pensula cu cârpa ce plutește pe firul soluției albicioase... în cele din urmă, mă las moale pe banca de sub nuc și, dintr-o dată, realizez că-mi curg lacrimile șiroaie de-a lungul obrazilor pătați cu var și o durere cumplită îmi rupe pieptul, sfâșietoare și dulce în același timp, vaietul interior se cere scos la suprafață prin gemete și șiroaie de lacrimi ce nu pot fi oprite, din contră, mă desfată.

Femeia mărunță mă privește de sus și își așează mâna pe umerii scuturați de plâns...

Rușinată, îmi șterg fața udă cu dosul palmei.

- Lasă durerea să iasă, nu te sfii, aici nu te vede decât Cel de Sus.

- Nu-mi pot explica ce m-a apucat... Nici nu știu de când n-am mai plâns... Am încercat întotdeauna să mă țin tare, să-mi reprim sentimentele, slăbiciunile... În lumea din afară e periculos să-ți arăți sentimentele... Te lași pradă uliilor ce abia așteaptă să-ți ciugulească din carne, din suflet...

Sub privirea caldă, îmi deschid fără reticență baierile inimii și îi povestesc ce am pățit, cum m-a umilit șmecherul de la televiziune, îmi găsesc tot felul de justificări.

- Sigur, trebuia să mai vizitez Căminul de bătrâni și Casa de copii... însă n-am timp... Sunt presată din toate părțile într-un galop permanent. Nu pot să fiu în același timp într-o sută de locuri...

- Să nu spui niciodată nu pot... Am băgat de seamă că fumezi și asta ține tot de disciplina fiecăruia...

Într-adevăr, fără să cer voie, nici nu mi-a trecut prin cap că în incinta mănăstirii este interzis fumatul, îmi aprinsesem o țigară, din obișnuință...

- Munca stresantă de care nu mă plâng, ce-i drept, și mai ales momentele mele de singurătate cer o mică destindere... Știți, maică, ce plăcere simți când îți aprinzi o țigară, gestul în sine e minunat... De altfel, nici nu știu câte plăceri îmi pot permite cu adevărat. Nu pot să renunț și la viciul ăsta nevinovat.

- Să-ți povestesc o istorie legată de „nu pot”, de vorbele astea spuse din vârful limbii... Venise în urmă cu vreo trei ani un preot în puterea vârstei, un bărbat zdravăn, cu început de burtă, plin de viață... Se hotărâse să-și petreacă o săptămână într-o chilie și făceam tot felul de planuri cum să renovăm împreună două încăperi unde să-și petreacă o mică vacanță preoții din

parohiile învecinate. Omul a postit miercurea și vinerea, însă sâmbătă seara a poftit să pregătim pentru prânzul de după slujba de duminică un pui pe care îl adusese preoteasa, sosită și ea de cu seară să petreacă sfârșitul de săptămână cu noi.

- Aici nu se mănâncă decât de post... Numai de post...

Deși nu-mi stă în fire să-mi impun obiceiurile, canoanele, chiar am fost hotărâtă când i-am interzis femeii să gătească puiul în bucătăria mănăstirii... Speriată, s-a dus glonț să se plângă soțului.

- Maica Anghelina, mai lasă și dumneata puțin din postul ăsta... Eu nu pot fără carne... Mărturisesc că țin posturile, însă duminica și sâmbătă seara îmi lasă gura apă la gândul supei cu tăitei de casă și a tocăniței cu găluști făcută de nevastă-mea...

- Cu tot dragul v-aș lăsa, însă aici, la Bezdin, am hotărât eu cândva și sunt decisă să-mi respect promisiunea... Aici nu se mănâncă de dulce niciodată... Cum pot eu, vei putea și dumneata să te ții...

- Nu pot, măicuță, și basta... ăsta sunt eu, și nu păcătuiesc într-atât, prin mâncare... Ce-i natural nu-l poate supăra nici pe Dumnezeu...

I-am lăsat în plata Domnului, însă peste vreo șase luni m-am trezit din nou cu preotul la ușa mănăstirii. Slăbise, se făcuse jumătate din cel ce fusese înainte, de-i atârnavu pantalonii și cămașa-i flutura ca un steag în bernă...

Speriată, l-am întrebat ce s-a întâmplat și, rușinat, mi-a mărturisit că făcuse un ulcer duodenal și medicul i-a prescris numai cartofi în coajă și ceai de

plante o bună bucată de vreme... Nu m-am putut abține să nu-l întreb cu puțină malițiozitate, recunosc:

- Și acum poți, părinte?...

Așa că, scumpa mea, nu spune niciodată nu pot, nici în cele mai mărunte și mai nevinovate gesturi și fapte... Dumneata, care ți-ai impus o povară ce nu știi dacă ești în stare să o porți pe umeri, și nu reușești să spui „pot să arunc țigara”? Uite, la început, aruncă pachetul cât ești aici cu mine, la Bezdin...

Ascultătoare, am stins țigara zâmbind șmecherește, adolescentin: – ce dacă, parcă n-am s-o aprind mai târziu?

Am urmat-o apoi cuminte în biserică, unde am aprins câteva lumânări și am rostit o rugăciune și, speriată să nu mă apuce slăbiciunea ca la ultima rugăciune, am preferat să mă așez din nou la umbra nukului.

Măicuța mi s-a așezat alături, m-a prins de mână, cu ochii spre crucea din vârful turlei.

- Știi maică, eu mă rog Domnului în fiecare seară... – Din nou m-a cuprins rușinea, gândind că vorbesc ca un copil de zece ani ce se mărturisește mamei.

- Sunt convinsă, dragă mea. Depinde cum îți înalți ruga... Mulți dintre pelerinii care-mi bat la poartă au cerut să-i învâț abecedarul rugăciunii, unii având puterea să mărturisească sincer că n-au făcut-o niciodată. Uite, îți spun și dumitale ce le-am spus lor. În Sinaxar sunt 365 de zile și fiecareia îi corespunde câte un sfânt... Eu obișnuiesc să citesc în fiecă dimineață Sinaxarul și îmi plec capul în fața vieții și nevoițelor, jertfelniciei fiecărui chip sfințit. La începuturile în ale

singurătății mele citeam mecanic, mă minunam pe moment, mă alinam cu jertfă cuprinsă în fiecare clipă a vieții lor, ajunsesem chiar să fac comparații, să-mi asemăn singurătatea cu aceea din viețile lor. Mult mai târziu am înțeles că nu sunt vrednică să le fiu alături nici măcar prin rugăciune... Uite, câte un credincios spune: „Mă rog, citesc acatiste, citesc viețile sfinților, spun Tatăl nostru de zece ori pe zi...” Cum cu greu am pătruns și eu, încerc să le dezvălui, la rândul meu... Draga mea, nu asta cere Dumnezeu de la noi, muritorii. Lui nu-i este pe măsură să spui și chiar să faci... citesc rugăciunea sau o rostesc mecanic de zece ori, însă gândul îți zboară mai știu eu pe ce meleaguri.

Când te așezi și te apleci spre rugăciune, trebuie să ai inima curată, deschisă spre poarta rugăciunii. Este greu, însă neînchipuit de frumos. Nu-i chiar atât de ușor să primești darurile Domnului, trebuie să fii pregătit pentru asta.

- Știți, măicuță, n-ar trebui să facem deosebire între rugăciunea neîncetată a călugărului și cea a mireanului? Călugărul e rupt de viață, de grijile și spaimile cu care ne împovărăm existența... Pe când dumneata, mă iartă, nu vreau să-ți aduc vreo acuzație, călugărul este rupt de grijile cotidiene... tocmai zidurile astea coșcovite îl separă de lumea dezlănțuită...

- Și aici e numai jumătate de adevăr... Mireanul să nu-și exagereze grijile și călugărul să nu se desprindă cu totul de lumea dezlănțuită, cum bine spui... Nu mă încearcă pe mine teama că dumneata ești omul care să-și exagereze poverile, cât despre mine, sunt încovoiată uneori în dorința asta ce mă pârlă la foc mărunt... Ai observat crăpăturile ce se adâncesc pe zi ce trece și,

îndeosebi, cea de prin mijlocul lăcașului care despică de-a dreptul cărămizile cât o palmă? Uite, asta e grija mea... mi-e groază că se va despica biserica în două...

- Cum să se despice în două, nu pricep?...

- Asta e povara mea cea mare și cumplită... Un arhitect de vază, care construisese multe biserici, a fost adus de Mitru din satul vecin, că sunt rude apropiate dinspre nevastă... Omul, cu specialități în reconstruiri și recondiționări, mi-a spus cu tristețe, că se legase și dânsul de frumusețea lăcașului nostru, despre pericolul ruperii în două... Și cum nu l-aș asculta? Pot oare să mă amăgesc spunând că s-a înșelat? Mă rog cu tot ce am mai de preț, cu toate ce le-am adunat în mine de-a lungul anilor de singurătate, să se întâmple minunea și să fie salvată comoara al cărui paznic am menirea să fiu până la capăt... Să ne întoarcem la griji... Nici unul și nici altul să nu-și înfoaie grijile... în esență, nu sunt comparabile, deși uneori se întrepătrund... Grija mea poate deveni grija ta și invers...

- Poate dacă voi învăța să mă rog, grijile dumitale vor deveni, în adevăr, și grijile mele... – râd destinsă, pricepând că am prins-o de data asta... Nu se pune nici măcar o călugăriță cu puterea mea de percepție a adevărului ascuns în spatele vorbelor.

Cu șiretlicuri ieftine nu va reuși să mă implice în refacerea mănăstirii...

- Chiar dumneata, chiar dumneata îți vei dori să salvezi locul acesta binecuvântat... Nu se cere să te invit nici eu și nici altcineva... Locul fără fund își va spune cuvântul atunci când va suna clopotul adus de la Vinca...

VI

După multă suferință, cât am fost mâncată de neîncredere și îndoială, în nopțile de gheață, la lumina unei singure lumânări, nu înțelegeam de ce am fost pedepsită atât de amarnic, lăsată pradă viscolului ce rupea scândurile obloanelor de la ferestre cu zgomote sinistre, de-mi astupam urechile, uneori și ochii, preferând întunericul în locul luminii palide, sfielnice, gata să se stingă, să-și dea duhul în fața gurii de gheață ce se încăpățâna să-mi intre în chilie, nu puteam pătrunde necesitatea încercării, a jertfei la care fusesem supusă chiar de cei mai apropiați.

După douăzeci ani de călugărie, la vârsta adolescenței în ale monahismului, am înțeles, mi-am luminat în cele din urmă calea și nopțile însingurate.

Dacă s-ar fi întâmplat să rămân acești ani în raiul de la Bodrog, nu mi-ar fi trecut pragul, mie și locului fără fund, atâția oameni ce au nevoie de alinare și înțelegere. De vreo zece ani, s-a înmulțit numărul celor ce-și poartă pașii prin câmpia ca o tîpsie, pe drumul pavat cu pietre ascuțite și câte o groapă adâncită de camioanele hoților de lemn din Lunca Mureșului, care, noapte de noapte, încărcate cu trunchiuri schilodite, iau drumul gaterelor subterane, astfel că tot mai mulți schilodiți sufletește se intersectează în noapte cu mașinile încărcate, dricurile copacilor și dricurile oamenilor forfotesc nu numai noaptea, ci și ziua în amiaza mare, că nu s-a găsit ac de jocul hoților ce prind curaj pe zi ce trece.

Cât despre necăjiții, suferinzii care iau calea spre mănăstire, porțile le sunt întotdeauna deschise. Înăuntrul zidurilor îi aștept cu tot dragul, și-mi deschid larg brațele și porțile sufletului pentru istoria întortocheată a fiecăruia.

Am înțeles, am pătruns sensul jertfei necesare. Acolo, la Bodrog, mă rugam, urmam programul cu sfințenie, însă liantul direct cu cei ce vin să-și desfacă adâncul s-ar fi putut rupe undeva și, poate, încorsetat în organizarea obștei numeroase, nu ajungea până la mine. Acolo, rugăciunea mea, asemeni cu cea a oricărui păcătos, lua drumul Cerului întru iertarea și dezvăluirea propriilor păcate... Pe când aici, sunt inelul de legătură, atât de necesar uneori, între cei ce-și înalță ruga și înaltul Cerului... Ajut pe măsura puterilor cu care m-a înzestrat singurătatea, fac drumul mărturisirii mai drept, mai lipsit de meandrele neînțelegerii. Nu-i ușor să-ți pleci urechea spre atâtea și atâtea suferințe adânci, altele închipuite, să te încarci cu atâta durere și neputință, pe care de atâtea ori n-o înțelegi, însă caut, la rândul meu, să pătrund adâncul adâncului ce se ascunde în spatele trupului înveșmântat în durere și păcat.

Cât mi-a trebuit, Doamne, să-mi înțeleg menirea și, mai mult, să înțeleg târgul făcut atunci, demult, în urma căruia m-au așezat între zidurile crăpate, promițându-mi, și cei de la Bodrog, și prelații sârbi, o obște adevărată...

După ceremonialul jurământului de călugărie și plecarea fețelor bisericești, m-am trezit de una singură în curtea arsă de soarele verii ce-și arăta ultimele puteri pregătind calea toamnei. Ici-colo, câte o frunză de nuc roșiatică, o pată de culoare peste iarba pârjolită...

Doborâtă după atâtea emoții, m-am lăsat moale, mi-am întins oasele pe țărâna calduță, cu spatele sprijinit de trunchiul puternic... Nici nu știu câtă vreme s-a scurs până am auzit un glas sfielnic:

- Te-am așteptat, măicuță... Locul avea trebuință, suferea ca un suflet rătăcit... Dacă ciulești bine urechile, îi poți auzi vaietele.

- Dumneata cine ești?... am sărit în picioare, uimită peste măsură de arătarea ciudată ce mi se înfățișase de niciunde... un bătrân cu haine ponosite, strâns la mijloc cu o sfoară împletită și pe cap cu un fel de căciulă caraghioasă ce sfida căldura sfârșitului de vară.

- Eu cu baba mea locuim în casa de lângă drum... N-ai observat dărăpănătura din afara mănăstirii, care nu seamănă nici cu grajd, și nu aduce nici a adăpost omenesc?

- Să-ți spun drept, n-am băgat de seamă... Credeam că m-au lăsat de una singură...

- Asta cam așa-i, măicuță... Dumneata ești stăpâna mănăstirii, că noi locuim în afara ei... Nu ni se permite să ne adăpostim în vreo chilie, de parcă ar fi locuite cu toatele...

- Cine nu vă permite?... mă ridic cu greutate, desprinsă de țărâna caldă, înțeleg că bătrânul și consoarta lui sunt singurele suflete ce-mi stau alături în pustietate...

- Stăpânii, proprietarii locului... Aceia care te-au lăsat plată Domnului și pe dumneata, femeie singură în ditamai hardughia asta...

- Nu grăi cu păcat, omule... Aici e o biserică, mai întâi și-ntâi...

- Biserică, poate, dar nu așezământ mănăstiresc, că de la plecarea lui Pantelimon, ultimul călugăr, n-a mai călcat picior de sutană pe aici...

- Dumneata de unde le știi așa de bine pe toate?... mai mult de dragul vorbelor spuse în șagă decât din curiozitate, continuu să mă arăt interesată de poveștile bătrânului, cu gândurile întortocheate de spaima nopții ce-și arăta semnele.

- Păi, sunt de prin Munar și baba e de la Felnac... Cum să nu știm povestea mănăstirii și a locului fără fund dintre trestii și mlaștinile adânci?... Pantelimon a stat și a înfruntat cât s-a putut năpasta comunistă... A rezistat el, sărmanul, primejdii, că-l amenințau în fiecare noapte cu înecul în bulboana mlaștinii, până ce l-au găsit mort în altar, cu crucea pe piept, după ce trăsesese toată noaptea clopotul, de intrase groaza în noi, sătenii din Munar.

- Parcă spuneai c-a plecat...

- Păi, s-a dus dintre noi la Domnul... Dumnezeu să-l odihnească în pace, că amarnic s-a nevoit, sărmanul.

- Și când spuneai că s-a petrecut la cele veșnice?

- Păi, să mă socotesc... Să fie mai bine de treizeci de ani, că pe atunci rămăsesem eu fără de casă și masă, că mi-a luat-o președintele CAP, să facă sediu de vară pentru cooperativă... Mai bine spus, aveam un sălaș în afara satului, pe drumul ce leagă Munarul de mănăstire... Se lăcomiseră mulți la acareturile mele. Să știi dumneata că aveam de toate – și cai, doi armăsari puternici, două vaci și mai creșteam și câțiva porci prin bățatură... Le stăteam ca un ghimpe în spate ticăloșilor ce se simțeau stăpânii pusteii. M-au silit să-mi predau mai întâi frumusețea de armăsari, mai apoi am tăiat

văcuțele și doi porci, că nu mai eram în stare să-i hrănesc. Nu numai mie, n-a scăpat niciunul dintre înstăriții satului, pe toți ne-au furat de pământuri și pădurea din Lunca Mureșului... Să nu se odihnească, nemernicii, să le fie viața dincolo pe măsura ticăloșiei și nedreptății la care ne-au supus... Sperasem, și eu și baba, c-am scăpat, fuseseră luate mai întâi casele mai acătării din sat pentru dispensar și cămin cultural... Sălașul meu nu le-a sărit în ochi până n-a venit unul de pe la județ care l-a luat la răspăr pe președintele CAP-ului, unul Negruțiu, cum de n-a organizat un sediu de vară la holdă pentru mașinăriile și batozele luate cu japca de la oameni... Cum să știe rânduiala pământului nemernicul de Negruțiu, că fusese slugă la tata, și mai apoi la mine ...

A continuat povestea fostului lui sălaș până ce s-au ivit primele semne luminoase pe bolta cerului, și o arătare mai mărunță decât mine s-a strecurat, a lunecat ca o stafie pe lângă bătrân.

- Lasă femeia să se odihnească... Ne iartă, măicuță, dar moșu' meu e lung la vorbă și la aduceri-amine. Cum pe aici nu prea calcă picior de om de atâta amar de vreme și mai ales că ne-am cam terminat vorbele noi doi și ne înțelegem numa' din ochi în orice privință, se bucură de sosirea dumitale.

- Să spun drept, nici eu nu prea sunt lungă la vorbă... Oricum, mă bucur nespun că sunteți aici cu mine...

Mă agățam de cele două arătări ciudate și-i mulțumeam, în gând, Maicii ce m-a vegheat încă o dată.

- Uitați ce am hotărât... Veți dormi în chilia de lângă a mea... Mergeți să vă aduceți hainele de pat

pentru noaptea asta și de mâine mai vedem noi cum ne așezăm.

- Și stăpânii? Ce vor spune proprietarii?... îngaimă speriată femeia.

- Începând de azi, eu sunt răspunzătoare de ce se întâmplă aici... Hotărâtă, dau să mă îndrept spre poarta din zid, să văd mai bine așezarea ce nu-i nici grajd, nici casă...

- Păi, nici dumneata, mă iartă, măicuță, nu știi ce vorbești... Cum să dormim alături, când acolo nu-i nici pat și scândurile din podea au putrezit de mult...

- Nu înțeleg... înspăimântată, am rămas cu ochii lipiți de cei doi ca de brațul ce s-a coborât în apa tulbure să te salveze și dintr-odată dispare ca o nălucă și te lasă pradă bulboanei... – Nu există paturi în chilii?

- De unde, măicuță... le-au furat, ei, comuniștii, cum ți-am spus că ne-au prădat pe noi... Da' am eu o soluție... – râde șiret pe sub mustața zbârlită, și își strânge mai abitir haina, înnodând sfoara peste mijlocul deșirat. Noi avem un fel de pat, cam slab, ce-i drept, că l-am purtat în cocie de la sălașul nostru până aici și s-a desfăcut lemnul pe ici, pe colo, dar dacă-l luăm cu grijă face față cărăturii, că nu-i o lume între adăpostul nostru și chilie...

Astfel că, în toiul nopții, ca niște arătări din altă lume, eu înveșmântată în hainele noi cu care fusesem dată Domnului, care s-au umplut de praful și așchiile lemnului, bătrânul, cocârjat și slab ca un cocostârc ce-și trăgea și un picior, împiedicându-se de cel sănătos între picioarele patului, și bătrânica pe post de mare dirijor, care parcă se zbenguia în jurul nostru ca un pricolici, am ajuns în cele din urmă să așezăm și patul, și salteaua din

pănuși de porumb, și așternuturile cârpite, în chilia alături de a mea... Am căzut ca moartă pe scândura tare ce-mi servea de pat, fără să bag în seamă cu ce-am fost înzestrată la început de drum, fără să înțeleg prea bine ce mi s-a întâmplat în ultimele ceasuri, însă mulțumită că am alături două suflete ce respiră, forfotesc în tăcerea nopții, spărgând-o în mii de țandări mișcătoare, pline de viață.

Dis-de-dimineată, nici nu mă dezmeticisem din emoțiile și întâmplările ce păreau atât de departe, ireale, încât m-am întrebat ce caut în cămăruța cu geamul spre nicăieri și obloane desfăcute, o masă schiloadă trântită în mijlocul încăperii, cu urme de ceară căzute din candela ce se stinsese de una singură, și mai multe icoane atârinate strâmb de-a lungul pereților afumați, gri-verzui, de parcă un strat de mucegai cu desene fine de fum s-ar fi întrecut într-un model măiastru. Clikeam din ochii lipiți de zâmbetul încurajator, duios, de pe chipul unei icoane, când am auzit:

- E miezul zilei... Scoală, copilă, că ai multă treabă pe aici...

Am sărit ca arsă, când am zărit umbra părintelui vicar din dreptul ușii... Venise încărcat ca o albină, cu o furgonetă în care aruncase de-a valma două perini și o dună, mai multe cergi țesute în casă, încondeiate cu trandafiri și frunze încolăcite, un set de oale și cratițe colorate, tot felul de tacâmuri desperecheate și mâncare cât pentru un regiment înfometat.

- Ce să fac cu atâția saci de făină?... Unul e cu porumb? Și zahăr, griș, cartofi și ce de ceapă roșie... Că doar nu sunt balaur, să mănânc cât șapte...

- Fata mea, faci ce te-o lumina Cel de Sus... Eu mi-am făcut datoria și am strâns din toată parohia de ale gurii și câte ceva pentru cămăruța în care te-am așezat... Să-mi chem ajutoarele...

Părintele dă să iasă din curtea mănăstirii spre casa de nici un fel...

- Cei doi s-au așezat în camera de alături, sfinția ta...

- Cum adică, s-au așezat în incinta mănăstirii?...
Cu ce drept?

Speriați, cei doi, sprijiniți unul de altul, gândindu-se că vor fi alungați din nou, așa cum fuseseră puși pe drumuri de cei ce s-au numit comuniști, doritori de bine și egalitate pentru toți sărmanii, așteptau țepeni, neștiind ce să facă, să purceadă la descărcarea mașinii sau să-și adune bocceluța în spate și s-o ia la sănătoasă prin pusta pârjolită.

- Rămâneți pe loc, oameni buni... – îndreptându-mi privirea spre părintele ce-și încrunta privirile tăioase, gata-gata să izbucnească într-o predică fără de sfârșit -: Vor dormi în camera de alături... De acum încolo, eu sunt cea care răspund și hotărâsc cine viețuiește în pustietatea asta... Eu sunt aceea care fac legea aici... Până ce vă veți îndupleca și-mi veți aduce obștea monahală, așa cum mi-ați promis... Doar atunci sunteți îndreptățiți să-mi impuneți reguli și legi...

Stupefiat, pasămite niciun inferior în ale preoției sau călugăriei nu cutezaseră să-l înfrunte astfel, și mai ales în fața mirenilor, a bombănit câteva clipe și mai apoi ne-a lăsat să descărcăm mașina de unii singuri, în timp ce-și aduna gândurile și ambițiile în fața icoanelor din biserică...

- Mă voi întoarce peste o săptămână, să văd ce ispravă ești în stare să mai faci... Rămâi cu bine, Maica Anghelina...

Nelămuriți în niciun fel, bătrâneii se lipiseră de sacii trântiți în mijlocul curții.

- Și cu noi cum rămâne... Maică Anghelina, cu noi ce faci?...

- Nu vedeți că avem atâta treabă... Să rânduim proviziile astea într-un loc uscat și mai apoi să aruncăm împreună o privire prin toată clădirea asta imensă, că ne așteaptă poveri cât încape în spinarea nu a trei oameni, ci a treizeci și mai bine...

După ce-am adăpostit sacii, a doua zi l-am trimis pe bătrân la preotul din Munar, să vină cu o căruță sau cu ce-o putea să ia făina și porumbul, chiar și din cartofii ce-mi prisoseau, și să-i împartă nevoiașilor de prin sat.

Și noi, cei trei la început, mai apoi, se dusesse vestea că ființează din nou mănăstirea și sărmanii procopsiți cu de-ale gurii de preot s-au oferit să ne lipească crăpăturile zidurilor bătrâne, să tencuiască camere de la parter, să taie buruienile ce năpădiseră curtea dinspre mlaștină și, chiar din toată nevoința și sărăcia lor, au adus câte un pat, un scaun, cu care, încet, încet, am pus pe picioare viața în fiecare cameră.

Mă învășasem cu bombănelile moșului și delăsarea babei, care se nevoiau alături de mine, mai ales după ce fiica mea a picat pe neașteptate, că-i interzisesem să mă caute până n-o voi chema eu, nu doream sprijinul nimănui și, mai ales, nici temerile și neîncrederea familiei, a trecut peste interdicția stabilită fără rost și, știind nu știu de unde de cele la care sunt supusă, ne-a adus o văcuță care se cerea îngrijită și, mai

ales, iubită, ori bătrâna aciuită în casa-grajd sau grajdul-casă nu era dispusă nici s-o hrănească așa cum trebuie și nici s-o curețe, încât m-am apucat eu să-i arăt cum se îngrijește și un animal cu dragoste, de s-a apucat necuvântătoarea să dea la lapte cu nemiluita.

Seara, așezați sub nuc, bucurându-ne de strugurii aduși de unul din Podgorie, când toamna se lăsa a iarnă, mi-au spus cu părere de rău că sunt nevoiți să mă părăsească și ei.

- Chiar ne pare rău, măicuță, că mai sunt atâtea de făcut pe aici... – Bătrânul își freca mâinile sprijinite de genunchi, că așa obișnuia să stea când se străduia să-și adune gândurile spre trebi încurcate ce se cereau dezlegate degrabă... Fiul nostru, pământăul, a pus în cele din urmă piciorul în prag în fața neveste-si, care s-a lăsat mai moale și ne primește în casa de vară din Felnac, că au o gospodărie frumoasă, cu două case în ocol... Una mai mare, de gală, și una micuță, folosită mai ales vara pentru gătitul mâncării și așezarea proviziilor pentru iarnă într-o cămară încăpătoare și ferită de frig. Nu știu de ce și-a pus ochii cu năcaz pe baba mea, mai ales, și-l oprise pe băiat să ne primească în casa lor, că doar noi l-am făcut și l-am ișcolit din toată sărăcia, și ne bucurasem ca doi copii când s-a așezat în gospodăria lui, așteptând cu sufletul la gură, aici, în pustietatea Bezdinului, să ne dea un semn...

- Poate s-au rușinat de maica Anghelina... – șoptește bătrâna, cu capul tremurând pe sub cârpa înflorată... Nu înțeleg de ce-și leagă chipul micuț cu asemenea pânzeturi caraghioase, înțepător de colorate pe margini, ce-i dau aerul de țarcă bătrână, de nu mă mir că trezise adversități în capul nurorii...

- Cum adică, s-au rușinat de mine?... Nu-mi aduc aminte să-i fi cunoscut...

- Au venit și ei să aducă una-alta la mănăstire, că le era groază de oamenii din sat, care știau că părinții le stau la mănăstire și ei nu se îndură să se lipsească de nici unele și pentru noi și pentru măicuță... Chiar le-ai mulțumit pentru masa ce-am purtat-o cam greu la etaj, unde ziceai că-l vom primi pe sfinția sa... Era o masă trainică, mare, cu șase scaune, din lemn tare, de peste șazeci de ani... Cred că noră-mea s-a lipsit mai ușor de ea, că se lăuda cu noua cameră mobilată cumpărată pe rate de la Arad...

- Se prea poate... Nu-mi aduc aminte de fețele lor, că s-a perindat atâta lume pe la noi, și durează până le-oi ști la fiecare trăsăturile, mai ales la cei ce calcă o singură dată pragul mănăstirii.

- Fiul meu zicea că te-ai uitat în ochii lui în timp ce se opintea cu masa cea grea, de sus, din capul scărilor, de era să-și piardă echilibrul și s-o ia la vale. Știi, maică, și dumneata cât sunt de șubrede și ele, că ne-am legat să le întărim împreună... Zicea că l-ai fulgerat cu privirea și cu greu n-a lăsat tăblia mesei din mâini de spaima și rușinea ce-l cuprinsese acolo, pe trepte...

- Dacă el e cel cu masa, mi-l amintesc... Un bărbat frumos, care ne-a promis că ne ajută la înlocuirea lemnului și subzidirea scărilor spre etaj... Chiar dacă n-a avut tăria să spună adevărul atunci, să-și recunoască părinții, mă bucur nespun că v-a trimis vorbă acum...

Cei doi au mai rămas până după Crăciun și s-au nevoit împreună cu fiul și, mai apoi, și cu nora, alături de mine, nu numai la întărirea treptelor, ci și la ridicarea grajdului pentru vacuța grăsună, că se apropiau

vântoasele iernii și casa-grajd și grajdul-casă rămăsese cu o urmă de acoperiș și țiglele se spărseseră în timpul furtunilor de vară și, bătrâne și ele, nu mai erau de niciun folos...

Mai apoi, starețul de la Bodrog mi-a trimis un călugăr bătrân să-mi ție de urât până s-o duce iarna, din decembrie până în martie... Și, odată cu dezghețul mlaștinii și primele semne de primăvară, cu bucuria soarelui călduț ce-mi încălzea oasele abia dezmoțite, m-am trezit ca dintr-o poveste cu Moșul care aduce daruri cu tâlc copiilor neastâmpărați și nedumeriți ce se așteptau la cu totul altceva, m-am trezit ca ieșită din fumul sporheiului cu care m-am încălzit în nopțile geroase, de una singură, fără țipenie de om în preajmă.

Au fost șase săptămâni cumplite. În mănăstire nu se instalase curentul electric și nopțile întunecate, uneori fără de lumina lunii sau licărul stelelor, la lumina unei singure lumânări, că nu aveam provizii pentru a aprinde măcar două, mi se păreau cât un an, umflate de gândurile și îndoielile întunericii... Doar la ivirea zorilor, pe la 4-5 dimineața, cădeam lovită de oboseală pe marginea patului tare într-un somn vecin cu moartea, că prea îl așteptam să mă ia și să mă ducă din însingurarea chilieii în mijlocul oamenilor din vis ce-mi zâmbeau de fiecare dată înveșmântați în haine de lumină și-mi mângâiau fruntea cu mâinile ca niște raze calde, ușoare ca fulgul.

Șase săptămâni de însingurare, fără niciun suflet de om care să se lipească de clipele nopții, să respire

măcar, să-i simt viața pulsând în chiliile de alături. Noapțile sunt dureros de tăcute, misterioase, înspăimântătoare, câteodată... Și atunci, roasă de îndoieli și spaime nelămurite, trăgeam peste cămașa de noapte din pânză aspră un șal de lână împletit din fire groase ce-l adusesem din casa părinților mei, care îmi amintea de o bunică de-a mea curajoasă, care în ultimii ani înfruntase sărăcia lucie și deznădejdea atâtor depredați de tot avutul de vremurile roșii și de nemernicii ce le-au adus ca o năpastă deasupra noastră... Cu șalul prins deasupra sânilor și cămașa largă ce flutura atinsă de vânticelul rece de primăvară timpurie, ieșeam în curtea mănăstirii să alung Răul, stăpânul gândurilor și umbrelor misterioase ce se fugăreau unele după altele pe deasupra zidurilor albe, a căror strălucire în lumina lunii pălea, întunecată de vestitorii Răului...

Zgribulită, mă lipeam de trupul puternic, plin de viață, trupul nukului bătrân, șoptitor, înțelept, care m-a îndemnat să urc în turla bisericii și să trag clopotul cu inscripții învechite, scrijelite pe trupu-i de aramă. Glasul puternic tăia noaptea înghețată, se ridica spre cerurile împodobite uneori cu o puzderie de stele, alteori golite de lumină, pradă norilor ce înveșmântau întunericul cu forme ciudate, înfățișări care de care mai înspăimântătoare – balauri cu șapte capete, profiluri cu frunți încrețite deasupra nasurilor corioate, focuri bulbucate și flori nemaivăzute, urâte și schimonosite.

Trăgeam ca apucata de funia împletită în șapte, mă agățam de sfoara înțepătoare, care nu de puține ori mi-a tăiat palmele până la sânge, de nu știam dimineața cum de se pătase maroniu cămașa nopții.

Glasul clopotului se auzea până departe, răspândindu-se nestingherit peste câmpie și mlaștini până deasupra Munarului și am aflat, mai apoi, că oamenii, speriați, ieșeau din odaie crezând că bate a moarte în toiul nopții și fugeau spre casa preotului să întrebe cine a plecat spre cele veșnice... Aici se dumireau:

- Nu vă speriați, oameni buni... Maica noastră, Anghelina, trage clopotele la Bezdin... Nu a moarte, ci a viață ne glăsuiește clopotul...

- Cum a viață?... se minunau oamenii, ruși de somn, nepricepând de niciunele...

- Viața s-a reîntors la mănăstire după atâta pustietate și nepăsare... încerca să le explice preotul ceea ce nici el nu înțelegea prea bine.

Alteori, fără de vlagă să mă agăț de ștreangul din turnul mănăstirii, spre dimineață băteam toaca înconjurând biserica, o dată, de două ori, de zeci de ori, într-un ritm din ce în ce mai îndrăcit ... Doamne, iartă-mă... – Sunetele sacadate, tânguirea lemnului, se transformau pe nesimțite în ropot de toabă din ce în ce mai alert, care îmi aducea aminte de toba castanelor toamnei, toba castanelor pe asfaltul din curtea casei părintești.

Și glasul clopotului și tânguirea lemnului bătut mărunț cu ciocanul geamăn ajung la Bunul Dumnezeu și eu am simțirea și convingerea că, aducându-le la viață prin deznădejde și spaime adânci, vor reuși să-l înduplece să aline teama și pustiul din sufletul meu atât de singur... Doar nădejdea în Cel de Sus și în ajutorul Maicii Domnului îmi liniștea trupul sleit și, după osândă și trudă preț de atâtea nopți, în cele din urmă, să ajung

să trag clopotul în liniște și chiar să aleg ritmul de paradă în sunetul de toacă, în tânguirea scândurii bătute victorios de ciocanul de lemn tare...

După atâția ani și acum când se trag clopotele în orice biserică tremur din cap până-n picioare și ar trebui să mă târăsc în genunchi împrejurul clopotniței, că nu sunt vrednică să mulțumesc că mi-a așternut drumul spre Ceruri și liniștea mult așteptată, m-a pregătit să primesc Darurile Domnului.

Încetul cu încetul, n-am mai judecat nici târgul de neînțeles în urma căruia m-au alungat din raiul Bodroglui și nici promisiunea neonorată de a așeza o adevărată obște monahală aici, la Bezdin, și am deprins rânduiala gândului în așa măsură, încât acum singurătatea nu-mi mai trece niciodată prin minte, gândurile însingurării nu mă mai bântuie în miez de noapte... Am priceput că, așa cum Dumnezeu ne rabdă pe toți, așa suntem datori și noi să ne răbdăm unul pe altul, suntem siliți să înțelegem slăbiciunea și chiar schimnicia vremelnică cu care se împovărează semenii de lângă noi. Darul judecății nu ne aparține și, odată trecut pragul jertfelniciei, poți zburda în voie pe tărâmul darurilor cerești. Se poate spune, și unii ce se perindă prin curtea lăcașului știindu-mă singură de atât amar de ani, se minunează:

- Cum, nu vă e frică în pustietatea asta?... Chiar nu aveți un suflet de om alături? Nu e nicio călugăriță cu dumneata?... Unde-i duhovnicul mănăstirii?

Alții, revoltați de-a dreptul:

- Ne vom adresa Episcopiei. Mai-marii Bisericii trebuie trași la răspundere... Nu e posibil să lase o

femeie singură, de izbeliște, lângă pădurea și mlaștina dimprejur...

Cei ce înțeleg cât de cât frumusețea singurătății asumate, se oferă să-mi fie tovarăși, însă n-au rezistat mai mult de o săptămână sau cel mult două, lipsindu-le puterea jertfelniciei. Viața întru Hristos cere mai multe trepte, așa cum un înțelept le-a descoperit și desfăcut spre cunoaștere tuturor. Treapta întâi este purificarea, treapta a doua este iluminarea. Prin iluminare începi să vezi în univers tot mai mult rațiunile lui Hristos, să unești tot mai puțin patima cu lucrurile pe care le vezi, să le vezi curate, mai puțin amestecate. Pe când treptei a treia îi spune înțeleptul îndumnezeire – schimbarea totală a omului, unirea cu Dumnezeu. Te umpli tu însuși de lumină, iradiezi o lumină, nu mai este nicio separație între tine și Hristos. Prin iluminare, Hristos devine lumină în tine.

Cât despre mine, păătoasa, cu timpul am depășit purificarea, prin anii însingurați și plini de întrebări fără de răspuns, și sunt în pragul iluminării, am reușit să las patimile deoparte, să văd curățenia care zace ascunsă în fiecă ființă sau lucru, să amestec din ce în ce mai puțin semnele și darurile împărătești, să văd frumusețea în cele mai mărunte fapte sau gesturi.

Marea trecere de la treapta purificării s-a săvârșit spre sfârșitul celor șase săptămâni însingurate, când, în nopțile întunecate, trăgeam clopotul sau băteam toaca în jurul bisericii, fără să cutesc a deschide poarta lăcașului, să pătrund printre sfinții pictați, afumați, roși de vreme și nepăsare.

Nu se săvârșise procesul purificării atâta timp cât mă rodeau ca o carie găunoasă îndoielile și acuzațiile la

adresa celor ce mă părăsiseră în pustiu, mă osândiseră atât de amarnic, nereușind să înțeleg spusele starețului de la Bodrog când m-a lepădat la poarta Bezdinului. Când Maica pictată în spatele altarului s-a milostivit de sufletul meu pustiit de îndoieli și spaime, și-a deschis zâmbetul luminos, care a iluminat cărarea bătucită dinspre chilia mea zbuciumată până la poarta grea ce se ceruse zăvorâtă zile și săptămâni în șir. Când, într-o noapte de la sfârșitul lui martie, zorile vineții deschideau porțile cerului, după ce trăseseam de sfoara aspră de mai multe ori în noapte sfâșiind văzduhul, am cutezat să o deschid larg, să pătrund în întunericul bisericii, să aprind mai multe lumânări în sfeșnicele de argint și să privesc fără spaimă chipurile îngerilor, ochii sfinților și îmbrățișarea mucenicilor și a slujitoarelor Maicii Preacurate, care prindeau domol, domol, viață, se desprindeau parcă din răceala înlemnită, plutind ca aripi de ceață, înconjurându-mă, încurajându-mă să dau frâu liber cântului... M-am trezit cântând, ridicând imnuri neștiute, neînvățate de nicăieri, care prindeau viață dinlăuntrul iluminat, se roteau de parcă și cântul prinsese viață alături de sfinții desprinși din frescele bătrâne. Învăluită în cântec și lumină m-a găsit vicarul, care se trezise cu noaptea în cap, că și-a adus aminte să vadă de maica părăsită între mlaștini.

- Tu cânți atât de frumos, Anghelino? Nu știam că ai învățat cântările bisericii...

- Nici eu n-am știut că pot cânta... O fac pentru întâiași dată.

- Nici la Bodrog nu ți-ai dat drumul la glas? Nici în Serbia?...

- Câteodată la Bodrog am încercat să cânt în cor, chiar fredonam încetișor alături de maica Veniamina... Mai mult o imitam, mă prefăceam că înțeleg vorbele cântărilor și firul melodic. În Serbia, știți bine jurământul tăcerii la care m-au supus... Mi se impusese tăcerea, am îndeplinit porunca fără înțelegerea tainei... Pe când aici...

- Aici cânți de una singură... Minunat... Neașteptat... Cântă maica Anghelina...

Cu ochii înlăcrimați, s-a așezat într-o strană cu speteaza înaltă, printre puținele în stare să poarte o greutate omenească, că mai toate se dezmembrau de la o zi la alta. A ridicat degetele, binecuvântându-mi cutezanța... Și-a coborât pleoapele peste ochi și am băgat de seamă că-i curgeau șiroaie de lacrimi ce se opreau în barba stufoasă ca niște smaralde orbitor de frumoase, strălucind mai abitir decât lumânările din sfeșnicele de argint...

Am continuat să ridic cântarea, Ceasurile bisericești, spre Maica pictată din spatele altarului și chipul se îmbujora în bucurie și încântare strângând pruncul în brațe, de-i simțeam și eu puterea în jurul pieptului, de parcă Măicuța ocrotea nu numai Pruncul Sfânt, ci și copila din mine.

De la o vreme, speriată, crezând o clipită că s-au apucat sfinții bătrâni să mă acompanieze, am auzit o voce puternică, adâncă, ce venea ca un tunet din spate, dinspre strana șubrezită de vreme... Mi-am întors privirea și am văzut bărbatul îngenuncheat spre altar, cu palmele strânse în rugăciune, care cânta cu ochii larg deschiși o Sfântă Priceasnă. Ciudat, deși nu știam cuvintele, m-am trezit alăturându-mă cu vocea plină,

puternică, de parcă învățasem de când lumea și melodia și vorbele. Ne-am unit în glas și iluminare, văzând împreună ce nu deslușisem înainte, simțind împreună, devenind una cu sfinții și îngerii desprinși din albastrul frescelor învechite.

Timpul se dilatase, se săvârșeau orele în fugă, unele după altele, și ne-am trezit abia când am deschis ușa bisericii spre lume că se înserase de-a binelea.

- Era să uit pentru ce m-am pus pe drum... - Vicarul se transformase din nou ca prin farmec în preotul neînduplecat pe care îl știam dintotdeauna. - Am adus o familie cumsecade, doi tineri sârbi, care mi-au cerut chiar ei să le ofer casă și masă undeva, departe de lume... Nu am găsit în iarna ce s-a dus, că nimănui nu-i convine să se osândească în nevoi și pe deasupra în lipsă de foc și căldură din casa mică...

Mi-am înghițit vorbele, că-mi venea să-l întreb dacă s-a nevoit să afle cum am trecut eu de una singură peste gerul iernii și al însingurării.

Parcă ghicindu-mi întrebarea:

- Am aflat că sătenii din Munar ți-au tăiat lemnele și le-au rânduit în șopron, că te-au căutat din când în când să te ajute...

- Câteodată... câteodată...

Încordarea și slăbiciunea trupului au ieșit la iveală și, nedorind să continuu ca nu cumva să stric comuniunea ce o trăisem împreună prin nevolnicia și tremuratul cărnii, m-am retras în chilie, nu înainte de a-i mulțumi pentru ființele cu care mă înzestraseră... Totuși,

n-am putut ține ascunse gândurile și așteptările cu care venisem la mănăstire:

- Și obștea?... Călugărițele?... Duhovnicul?...

- Toate la timpul lor... Se va săvârși și obștea, maica Anghelina. Te roagă Domnului...

Știu că ceasul acela va veni cândva, însă de douăzeci de ani minunea în care am sperat, dorința arzătoare, nu s-a împlinit.

S-a petrecut vremea, cu lunile și anii...

Lumea a început să caute liniștea pustei și drumul spre mănăstire. Mi-au trecut prin fața ochilor tot felul de nevoințe și schilodiri sufletești sau trupești, îmbrăcat în haine scumpe sau zdrențuite.

Cu timpul, un inginer de la uzina electrică, văzând cum mă chinui în întuneric la lumina candeliei sau a luminărilor de ceară, că venise sărmanul să-și plângă copilul mort într-un accident îngrozitor pe drumul Timișorii, de nu-și găsea liniștea și ajunsese o umbră țeapănă, fără de judecata și vână bărbătească în trupul slăbit, s-a oferit:

- Mă prind, măicuță, să-ți introduc electrica în chiliile de la parter... Nici nu știu cum ai stat atâta vreme în întuneric...

- Nu chiar în întuneric, omule bun...

- Și mai-marii mănăstirii nu s-au gândit să facă o cerere la noi, la Uzina Electrică?

- Poate nici ei, și nici dumneavoastră, chiar dacă ar fi cerut, nu v-ați fi învrednicit să ne băgați în seamă...

Omul, cumsecade, s-a ținut de promisiunea făcută în ceasul de restriște și ne-a introdus curentul electric nu numai la parter, ci și la etaj, unde, ca prin minune, se umpluseră camerele cu mobile aduse de mai

știu eu cine, câte un dulap, o masă, la început, și mai apoi o familie înstărită, care se mutase într-o vilă scumpă, a încărcat un tir cu mobila veche și ne-am trezit cu garnituri complete pentru vreo patru camere.

Căutau în fel și chip, după puțința fiecăruia, să răsplătească liniștea dobândită în ceasurile petrecute în fața icoanelor.

Câte unii, în vacanțe, sau pensionarii cu timp s-au așezat săptămâni sau luni în chiliile ce prinseseră viață și își puneau puterea și priceperea în reparatul acoperișului, al sălii de mese și al bucătăriei.

Îmi aduc aminte de două familii de medici care au poposit o săptămână pe la noi, după ce unul greșise o operație complicată și îi murise bolnavul în sala de operație... Sărmanul, la înmormântare, când s-a hotărât să ducă o coroană, deși stătea ferit, mai departe de familia îndoliaților, s-a trezit blestemat printre crucile cimitirului să nu-și găsească liniștea în veci și, mai ales, să nu mai poată nenoroci pe nimeni... că așa zicea femeia, turbată în durerea ei: „Să nu mai poți pune mâna în veci pe bisturiu... să rămâi cerșetor ca mine... Să cerșești liniștea cum o cerșesc și eu în veci...”

Aduseseră cu ei și multe cărți, nu numai bisericești, chiar romane și jurnale de călătorie, și la plecare mi-au lăsat vreo zece, rânduite pe un raft.

- Ne iertați, măicuță, că îndrăznim să le lăsăm și pe cele laice... Ne iartă că n-am fost atenți... Trebuia să le lăsăm doar pe cele religioase...

- Da' de unde... Fiți liniștiți... Eu citesc tot ce-mi cade în mână... Călătoriile îmi sunt mai ales pe plac și chiar romanele... De ce NU? Poveștile scrise acolo seamănă mult cu cele ce-mi aud urechile în fiecare zi...

Am râs de ne-am prăpădit, chiar și medicul din pricina căruia s-au nevoit la Bezdin, când le-am povestit cu amănunte povestea lui Robinson Crusoe, adaptată pe măsură mea... Cu mlaștinile dimprejur, care ne separă de lume ca o mare învolburată, și Vineri, care pe atunci era un căpșunar de Spania care nu rezistase în căldurile toride și umilințelor patronului, că, vezi Doamne, el absolvise facultatea de limbi străine, franceză pare-mi-se, și se socotea un intelectual năpăstuit. Se botezase de unul singur Vineri, luând de multe ori în serios rolul de serv umil, dar înțelept și cârcotaș, în același timp. I-au sărit pernele de sub fund când a priceput că aici nu-i sanatoriu de tratat slăbiciuni și temeri fără rost și s-a trezit pus la muncă... Primisem câteva cutii de gresie și faianță albastră ca cerul de primăvară și am hotărât să faianțăm sala de mese și bucătăria unde așa-zișii noștri turiști își prepară singuri mâncarea de post... Că-mi impusesem legea și le ceream tuturor să o respecte fără cârcnire... Dacă dorești să te adăpostești în mănăstire, trebuie să ții post așa cum îl țin și eu dintotdeauna. De ce ar fi greu, că legume și verdețuri cresc în toate grădinile și făina e la dispoziția tuturor, că ne aduc brutarii din satele dimprejur nu numai pâine albă, cât roata carului, ci și făină nula, cum se zice pe aici, de se pot coace și plăcinte cu fructe în cuptorul de pământ. Vineri al meu, scrâșnind din dinți, a învățat cum se lipește și gresia și faianța, alături de un meșter din Felnac, și, mai apoi, s-a dovedit un bucătar priceput și gătea niște ghiveciuri de post să-ți lingi degetele nu alta. El, care căutase să se chivernisească la cules de căpșuni pentru spanioli, s-a acomodat de minune și mi-a fost „slugă” credincioasă, un alt fel de Vineri, mai bine de un

an. Slugă e mult spus, dar au înțeles ei, medicii, că slujea mai mult locului și mai puțin pe mine.

După plecarea doctorilor, care se spălaseră, ca și noi, în covăți de tablă verzuie și strâmbaseră din nas la început, socotind că încălcăm regulile de igienă cu care fuseseră obișnuiți, m-am trezit cu o echipă de meșteri dotată cu de toate, care ne-au introdus apa în două încăperi și în bucătărie și le-au amenajat cu toate cele de trebuință ca băi moderne, un pic cam luxoase pentru gustul meu, meșteri care mi-au lăsat la plecare o scrisoare care suna cam așa: „îți mulțumim, măicuță Anghelina, pentru darurile cu care ne-ai împodobit spiritul și permite-ne să înzestrăm mănăstirea cu ce ne stă în putință. P.S. Să le curețe Vineri în fiecare sară și dimineată, că așa sunt regulile medicilor și chiar ale spaniolilor.”

Nu-mi este și nici nu mi-a fost greu să ascult răbdătoare nevoințele, întâmplările cumplite uneori cu care veneau încărcăți, cu spatele cocârjat de greutatea poverilor, fel de fel de oameni.

Mă veselesc alteori observându-le slăbiciunile și ușurința cu care se leapădă de măruntele probleme umflate cât un buboi în mintea și simțirea fiecăruia.

Cumplit de greu mi-a fost să-l primesc, să-l adăpostesc și mai apoi să-i ascult păcatele Preotului păcătos, care a bătut într-o noapte ploioasă de toamnă târzie la porțile Bezdinului.

S-a nimerit să fiu din nou de una singură, îmi plecase chiar și omul care avea grijă de vacuțe, că din

una s-au făcut două și din două patru, și, obosită după ce le adăpasem pentru noapte și le-am curățat grajdul, mă pregăteam să mă desfăt cu o baie fierbinte. Uneori oasele bătrânilor se cer dezmiardate, înmuiate în cada adâncă plină ochi cu apă încălzită la boiler și înspumată cu tot felul de mirosuri care de care mai îmbietor, ca un câmp înflorit în miez de vară. Taman atunci aud bătaii puternice în poarta ce ne desparte de mlaștini, zăvorâtă cu un zăvor de lemn masiv, reparat recent de meșterii ce instalaseră băile, că cel vechi de peste o sută de ani, cum îi plăcea să-l boteze Vineri, se stricase și mai mult încurca decât încuia poarta masivă. Am tras la repezeală un halat plușat primit mai deunăzi în cinstea băii ce-i cam departe de chilia unde-mi aștern noaptele...

Era cât pe-acि să-mi pierd suflul la vederea arătaniei îngenuncheate ce bătea cu pumnii în lemnul porții. Un suflet de om îmbrăcat în haine preoțești, murdare peste poate, năclăite de noroiul mlaștinii fără fund, rupte pe la mâneci și deșirate în dreptul genunchilor zdreliți până la sânge, cu fața schimonosită de durere și lacrimi și părul zburlit, plin de scaieți și fire de trestie...

- Dumneata... părinte?

- Deschide poarta și fă bine a mă primi înlăuntru... – cu un glas ca din adâncul mlaștinii fără fund, a continuat să amestece cuvintele, bolborosind anapoda: – în genunchi... să ispășesc... Mi-am căutat liniștea... în zadar... Chiar și în Moldova... La Neamț... Nu pot să mai dorm... Vise încâlcite... Iertare... Măicuță, milă, măicuță.

L-am ridicat din noroaie cum m-am priceput mai bine, că era un bărbat puternic, vânjos, ce-și lăsa

greutatea moale, sperând parcă să se facă una cu pământul... Fără să-l descos de unde s-a pus pe drum, de când rătăcește prin ploaia rece și deasă, l-am târât până în chilia vecină cu a mea și l-am trântit pe patul din colț, care era gata să se rupă, că-l apucase un tremurat de-i zgâlțâia mădularele mai abitir ca frunzele nucului în prag de furtună, mai-mai să se rupă și el o dată cu scândurile patului.

Acolo, printre pereții albi, văruiți proaspăt, singurii ce luminau încăperea strâmtă, cu obloanele trase că nu lăsau să treacă nicio rază de soare printre lemnele vechi, rânduite recent de un tâmplar ce se odihnise și el mai multe nopți la noi, își adăpostise frica de marea trecere, că-l găsiseră medici vestiți de prin Ungaria cu cancer ganglionar la gât și mi-a cerut voie să-l las să fumeze în miez de noapte, când nu-l știe nimenea, că aflase de repulsia mea și nu numai, față de slăbiciunea otrăvirii cu nicotină, lege pe care am încălcat-o de mila lui, că de aceea sunt legile, să mai fie și încălcate, acolo l-am acoperit cu o pătură groasă de lână, țesută în casă de nevasta unui cioban ce-și păștea oile în pusta din jur, acolo l-am vegheat până spre dimineată, îngrozindu-mă de greutatea și nemernicia ce-i ieșea prin gura căscată ca o gaură neagră, plină de serpi veninoși, încolăciți între buzele omului.

N-a văzut lumina zilei aproape o săptămână, refuzând să scoată vreo vorbă, cât era conștient, că noaptea îi auzeam țipetele și urletele învăluite în demonii păcatului. În fiecare dimineată îi așezam pe măsuța acoperită cu o dantelă ca spuma laptelui o cană cu apă proaspătă și un codru de pâine, ca în lumina zorilor de a doua zi să găsesc pâinea neatinsă, doar cana

golită de apa limpede, dar plină cu spumă verzuie și sânge închegat... își luase povara postului de vorbit și al nemâncării, chinuit peste măsură, că se liniștea doar la auzul Psaltirii ce i-o citeam în fiecare seară și dimineață și, văzând că-i leacul, singurul pe măsura păcatelor lui, am petrecut ultimele zile pe de-a-ntregul la căpătâiul preotului păcătos, de ajunseseam să-i citesc și rugăciunile din Cartea sfântă și chiar m-am lăsat dusă să-i încropesc câte o vecernie de după-masă, îngrozită de-a dreptul de grozăviile ce-i ieșeau la iveală cât nu era la sine.

Strajă păcatului, m-am rugat: „Vai, vouă, bărbați nelegiuți, care ați părăsit legea Dumnezeului celui Preaînalt. Că de vă veți naște, spre blestem vă veți naște, și de veți muri, spre osândă vă veți osândi. Toate câte sunt din pământ, în pământ se vor întoarce, așa și cei nelegiuți din blestem în pieire.”

Până când am înțeles că lumina poate fi leacul, am deschis larg ferestrele, am tras șolocaturile de lemn cu scândurile rupte, lăsând să pătrundă nu numai aerul proaspăt ce a alungat mirosul acru de sânge închegat și haine mucezite, prospețimea s-a împletit în lumină cu rugile mele.

Îngrozit, și-a deschis ochii și am avut mare grijă să zâmbesc, știind prea bine că însuși zâmbetul e o lumină, întâlnirea dintre privirile noastre luminate în zâmbet e lumină ce duce spre sfânta întâlnire cu Hristos. Am încercat să-i transmit cum m-am priceput mai bine, senină și bucuroasă, conștiința că nu e singur, de izbeliște. Buimac, a continuat o vreme să lege cuvinte dezlânate, fără de înțeles, până când s-a ridicat în capul oaselor, s-a îndreptat spre fereastra strălucitoare în

lumina soarelui de amiază și a cuvântat din Cartea sfântă:

- Până când, Doamne, mă vei uita, până la sfârșit? Până când îți vei întoarce fața de la Mine?

Până când voi grămădi gânduri în sufletul meu, durere în inima mea ziua și noaptea?

Până când se va înălța dușmanul meu împotriva mea?

Caută, auzi-mă, Doamne Dumnezeul meu, luminează ochii mei, ca nu cumva să adorm într-o moarte.

Ca nu cumva să zică vrăjmașul meu: Întăritu-m-am asupra lui.

Cei ce mă necăjesc se vor bucura de mă voi clătina,

Iar eu spre mila Ta am nădăjdut, bucura-se-va inima mea de mântuirea Ta, cânta-voi Domnului, Celui ce mi-a făcut bine și voi cânta Numele Domnului Celui Preaînalt.

Și ne-am rugat împreună Tatălui nostru care ești în ceruri, până când noaptea și-a coborât faldurile negre pe deasupra mănăstirii, am aprins împreună candela pe măsuța acoperită cu dantela înspumată și păcătosul s-a învrednicit să lege cuvintele într-o mărturisire cutremurătoare.

- Mă alungă păcatele din casa parohială, din biserica satului meu de mai bine de un an, mă striveau, mă doborau ca o avalanșă de pietre ascuțite venită din vârful muntelui ce-mi sfârtecau măruntaiele, îndemnându-mă să iau Calea bejeniei, năuc, prin pustă, să pățimesc alături de ierburile și holda arsă de soare sau măturată de vântoasele iernii, să-mi las trupul pradă

soarelui dogorător, ca o tîpsie de flăcări ce dansează în jurul frunții încinse, de ajunseseam să încurc căldura cu gerul și iarna îmi lepădăm hainele simțind că ard pe dinăuntru și vara mă scuturau frigurile ca o zdreanță ruptă de viscol.

Mi-am purtat pașii prin Moldova, la Putna, Voroneț, Agapia, Neamț și mai știu eu pe unde, să-mi caut iertarea, să-mi caut liniștea, sperând ca un nevolnic în ușurința iertării, într-un drum al patimilor mai puțin abrupt și plin de prăpăstii. În zadar mi-am purtat speranța în ispășire prin acele meleaguri, că nu mi-a fost dat să mă liniștesc, să pot respira aerul tare din munții Neamțului, că mă înecam, mă sufocam mai abitir, cu cât mirosul de brad aducea mai multă prospețime, mie mi se părea că sunt în mijloc de pucioasă puturoasă, de-mi acopeream obrazul cu năframa preotesei, adusă în rucsacul greu din spate tocmai din pusta noastră. La întoarcerea acasă, chiar și biserica unde am slujit atîția ani părea de nerecunoscut și, scuturat din cap până-n picioare de fiori de teamă înghețată, mi se părea că-i văruiată în negru de jos până în turnul înalt, unde clopotarul bătea de vecernie și doar ochii vedeau silueta dintre clopote, că urechile refuzau să audă glasul clopotului.

În noaptea ce a urmat am visat locul acesta fără nume pentru mine, că nu știu nici acum unde mă aflui, am văzut mlaștinile dimprejur și am pipăit un chip cu ochi albaștri, reci, ascunși sub norii albastrii din nopțile cu lună plină, lumina albastră de pe chipul ascuns după umbrele lumii se îndulcea pe măsură ce noaptea trecea spre zi, și mă chema să urmez calea prin pustă în genunchi, doar în genunchi, până-oi ajunge la poarta

mănăstirii albe printre ciulinii și scaieții pusteii și potecile întunecate din pădurile și Lunca Mureșului.

Mărturia păcatelor de neiertat, când a șoptit la urechea călăilor cele aflate la taina spovedaniei, a întrecut puțința mea de înțelegere, de am început eu să scot un fel de vaiet de animal împuns în coaste de cel ce l-a hrănit și adăpostit lângă casă ce-și dă duhul cu ochii țintă în ochii criminali, căutând măcar în ceasul de pe urmă o fărâmbă de regret și milă. Împreună, și vaietul părea mai ușor, sutana ce și-a pierdut menirea sfântă, devenită strai de aur plătit cu prețul celei mai cumplite trădări, sutana în fața căreia, plini de încredere, credincioșii și-au deschis sufletul, tocmai haina nepătată, schimbându-și menirea preoțească, acoperea șoaptele trădării, sutana asta s-a lăsat ruptă, sfârtecată de mâinile mele aspre până ce trupul gol a cerut biciuire prin asprimea cuvintelor, până ce sângele a țâșnit ca dintr-un izvor cu apă puturoasă, izvor de pucioasă rău mirositoare.

Sfâșiat, cu trupul o rană vie, mi-a zâmbit și atunci am înțeles că venise vremea să ieșim în curtea mănăstirii și, tiptil, tiptil, ascunzându-ne, ne-am furișat în biserică, unde am răsuflet ușurată că semnele apocaliptice zugrăvite în colțul din stânga nu s-au desprins de pe pereții pictați să ne supună altor chinuri de neîndurat pe amândoi.

I-am îndreptat fața spre Maica din spatele altarului, care ne zâmbea amândurora cu aceeași strălucire dintotdeauna, strângându-și pruncul în brațe, gata să ne cuprindă și pe noi în îmbrățișarea caldă, iar arhanghelii ce o păzeau de-a stânga și de-a dreapta și-au

deschis larg aripile deasupra trupurilor noastre, acoperindu-le cu taina iertării.

Mă întreb acum ce-o fi pătimit spiritul politicienei ce m-a căutat mai alaltăieri în acele clipe când s-a făcut una cu pietrele reci de deasupra mormintelor călugărilor îngropați sub biserică.

Este pregătită pentru drumul din adâncuri? De ce a fost ea aleasa Blajinilor?

Cât despre Preotul păcătos, s-a canonit cât s-a canonit, trecând uneori printre ziduri ca o umbră, trecând uneori și prin puterea pietrei ce-și lăsa urmele tăindu-i carnea, sfâșiind-o până la os, a trecut clipele înșirate în șirag de mătăanii vorbitoare până când într-o zi:

- Maică, a venit timpul... Cred că am curajul să plec din nou în lume...

- Te du cu Domnul, părinte...

- Mă duc cu binecuvântarea și iertarea Lui și te rog deschide poarta și arată-mi Calea...

- Calea ești dumneata, părinte, de mult, ai pierdut-o doar câțiva ani... Bucură-te, scaldă-te în bucuria regăsirii...

- Iartă-mă, Doamne, și să mă ierte și cei pe care i-am trădat...

- Mărturisește, părinte...

Nu știi dacă a avut tăria mărturisirii, însă știu că a făcut minuni în satul său, înviind spiritul religios, de s-a refăcut ca prin minune biserica veche și a gătit-o ca de nuntă, o mireasă ce uimește pe oricine își poartă pașii în satul Preotului păcătos.

VII

E vremea Blajinilor... în Săptămâna Luminată dintre Paști și Duminica Tomii e Vremea Blajinilor, când Lumea de deasupra se pregătește să anunțe Învierea Domnului și Poporului Sfânt ce viețuiește în măruntaiele pământului. Pentru că cei osândiți de Dumnezeu, ce-și purtaseră povara postului de un an, simt apropierea Sfintei Sărbători, își desfac aripile albe ce luminează buricul adânc al pământului și zboară în cercuri largi pe deasupra și așteaptă vestirea de Paști...

Osânda dintru începuturi, osânda pentru clipa de necredință, osânda Blajinilor înghițiți de măruntaiele pământului, își oprește cercul durerii, se transformă într-o dulce așteptare a Marii Vestiri...

Și atunci, în Săptămâna Luminată, când poporul Blajinilor așteaptă Marea Vestire, călugării cei mai sfinți, așa cum îi numesc cei de deasupra, zboară cu aripile sufletului deschise larg, luminează hăurile cele mai întunecate, așteptând lumina așternută pe ape, lumina ce va pluti, se va prelinge încet, molcom, prin locurile fără de fund, până în Lumea Lor.

Pentru că ei, călugării cei mai sfinți, nu au cerut și nu cer nimic, nu îndrăznesc să ceară înțelepciunea atât de jertfelnic dobândită, ei doar așteaptă sfânta săptămână, când vor auzi Glasul Domnului: Veniți de luați Lumină – și doar atunci se dezleagă Postul Cel mai Lung, și doar atunci vor fi dezlegați de Postul Durerii spre feeria desfătării între răs și bucurie dezlănțuită.

Cei de deasupra simt că a sunat Glasul Clopotului și muierile coc colacii din făina cernută de șapte ori,

împletesc coronițele din flori albastre și roșii, macii câmpului și picătura de albastru din mijlocul lanului, cojesc ouăle înroșite de Paști, sună clopotele din clopotnițele înălțate spre ceruri, bat toaca și cu toate împletitele pregătesc Vestea cea Mare care se va purta pe luciul apelor spre Adâncuri, se va rostogoli în vârtejuri și prin Locurile fără de Fund, va dezlega baierile Postului, va birui întru Bucurie Sfântă în Lumea din adâncuri.

E Vremea Blajinilor, și Mona, și Sava, fără să știe, fără să simtă că li se apropie Ceasul, urmează Calea spre Locul fără de Fund de lângă mănăstirea numită Bezdin...

Ostenit după Sfintele Paști, când se trudise să tragă de funia împletită de șapte ori cât se pricepuse mai bine, să ducă Glasul Clopotului de la Vinca spre ceruri, cu mâinile bătucite și buricele degetelor înroșite, zdrelite până la sânge de așchiile ciocanului cu care bătuse toaca de trei ori pe noapte și de tot atâtea ori în lumina zilei, și-a așternut culcușul în grajdul necuvântătoarelor, unde cei trei armăsari bătrâni îl priveau cu ochi catifelați și blânzi...

- Tu, Negruțule, ești pe ducă... Ți s-au scurs anii, prea mulți ani în care ai slujit... Doamne, cât te-am ocărat... Cât te-am mai ostenit... Ești bătrân, frățioare...

Cu mâna zdrelită de așchiile lemnului, mângâie crupa neagră ca tăciunele și își lipește obrazul ars de soarele primăverii de buzele animalului deschise larg, ca într-un zâmbet omenesc.

Armăsarii își privesc stăpânul în liniște, de parcă-i înțeleg tulburarea ascunsă...

- Ce știți voi? Ori poate știți mai bine decât mine... Ce mă trage spre mlaștina din spatele mănăstirii de parcă acolo e un drum ce mă așteaptă de mult...? Oare n-a fost îndeajuns călătoria de la Vinca până aici? Oare n-a fost îndeajuns pentru sufletul meu cât am îndurat atunci când mi-am părăsit locurile și zidurile mănăstirii? Oare ce mi-e mai dat să îndur, Doamne?...

Dar Cel Negru ca tăciunele, bătrânul armăsar cu picioarele tremurânde, respiră greu sub povara anilor și se lipește de trupul călugărului.

- De-aș putea să-ți dau puterea mea, să-ți lungesc zilele... Și pe tine te așteaptă un alt drum, Negrule... Să nu-ți fie teamă, că nici mie nu mi-e teamă de nimic... Acum, că s-a întors Măicuța la noi, sunt pregătit cu de toate... Mi-am umplut traista durerii de-a dat pe margini... Bine că s-a întors Măicuța... La noapte te duc în biserică, să te închini și tu la Icoană, că poate îți mai dă câteva zile din firul vieții tale, Negrule... Mă auzi?

Armăsarul își pleacă ușor capul spre obrazul colorat de vântul cald al începutului de vară, tremură ca frunza și o lacrimă cât un bob de strugure alunecă spre barba încâlcită...

- Mă voi ruga Măicuței... Știu că îți dorești să mai rămâi alături de mine, să mai tragi birja pictată...

Brusc, ușa grajdului s-a trântit de peretele dat cu var alb și o umbră deșirată, cu multe brațe, înalte cât crengile nukului din curtea mănăstirii, se prelinge pe deasupra cailor până spre trupul călugărului.

- Cu cine te sfătuiești, Sava... Cui îți deschizi inima?...

Trupul înveșmântat în sutana plină de paie se zvârcolește câteva clipe lângă crupa calului și, mai apoi, se ridică molcom în fața umbrei.

- Nu gândeam că ai să vii, Teodosie... Ce te aduce în grajdul meu?... Tu ai atâtea griji și îndatoriri de îndeplinit...

- Una din grijile mele ești tu, Sava... Nu știu dacă ești pregătit îndeajuns...

- Mie mi-ai cerut întotdeauna să fiu pregătit pentru orice încercare și mai ales mi-ai poruncit să nu crâcnesc... Să nu-ți întorc în niciun fel spusele și hotărârile... Adu-ți aminte de Vinca...

- Tu chiar crezi că eu am uitat de Vinca? Tu chiar n-ai priceput că nu aveam altă cale de urmat?... Că trebuia să salvăm Icoana?

- Cum de nu... Doar că mi-a sângerat inima... Nu știu nici acum dacă nu s-ar fi potrivit mai bine să rămân acolo de pază și să-i înfrunt pe necredincioși... Le-aș fi arătat eu ce înseamnă puterea unui singur om...

- Ai fi murit degeaba... Și misia ta se cerea îndeplinită...

- Ce tot mă asuprești cu misia mea...

- Vei înțelege... De altfel, cred că ai înțeles de mult, însă te faci mai neștiutor decât pari...

Teodosie mângâie și el spatele armăsarului bătrân...

- Am înțeles că vrei să-l duci în biserică...

- Nu știu dacă se cade... Însă tare mă rog ție să-mi dai învoirea să-l plec și pe el în fața Măicuței... Poate...

- De ce nu ți-aș dezlega vrerea, Sava? La noapte, du-te cu armăsarul în fața tronului... Știu că ți-e mai drag ca lumina ochilor, mai drag chiar ca orice ființă

omenească... Știu că n-ai reușit nicicând să-ți desfaci baierile sufletului în fața oamenilor...

- Doar cu tine, Teodosie... doar cu tine...

- Asta nu-i îndeajuns, Sava... Dumnezeu e dragoste mai înainte de toate. Dragoste de toate ființele Lui. Ori tu ai înțeles doar dragostea necuvântătoarelor și ți-ai judecat prea aspru semenii, fără să ai puterea înțelegerii spre încâlcita fire omenească...

- Cum așa, Teodosie?... Că doar mă înțeleg și chiar îi ajut pe sătenii din jur...

- Asta de nevoie... Tu nu înțelegi decât graiul necuvântătoarelor... Pe al omului îl îndepărtezi, ți-e frică să-l apropii de haina monahală... Vei învăța tu, că doar ești pe Calea din care nu ți-e permis să te mai întorci...

- Iar vorbești de Calea mea... Mai bine ai veni cu mine și Negrul la noapte, să ne rugăm Măicuței...

- Dacă asta ți-e vrerea... Ne putem bucura împreună, că mult ne-am osândit să o aducem aici, unde-i e locul... Vrednică femeie e împărăteasa de la Viena... A înțeles întotdeauna că dreptatea era de partea noastră... Chiar m-am îndoit a dona oară, când am fost nevoit să-l împrucesez pe înaltul patriarh...

- Dacă ne-a furat odoarele...

- Nu te pripi în judecată, Sava... Avea și Preasfinția Sa partea lui de adevăr.

- Cum atunci?... Avea dreptul să ne fure Icoana și odoarele?

- Uneori lucrurile nu sunt ceea ce par... Că doar știi și tu povestea încâlcită din vechime... Cât s-a preumblat Icoana până și-a găsit locul...

- Mai bine adu-mi aminte... - Ca un copil, bătrânul călugăr și-a proptit spatele de crupa

armăsarului, așteptând cu ochii țintă spre starețul cel înțelept...

- Dacă ți-e vrerea... Păi, bătrânii spun că Icoana noastră își are originea de departe, de prin meleagurile rusești, și a fost adusă pe ascuns de niște călugări bezmetici în ale drumului de la Kiev până la Vinca...

- Tot niște răzvrățiți ca mine...

- Chiar ai pătruns miezul lucrurilor... Spuneam eu că ești pregătit pentru drum... Dar mai bine ai face să nu mă oprești din povestit, că-mi pierd firul... – râde pe sub barba îngrijită, mângâindu-și firele drepte. – Prin 1727, egumenul Pajsije, înaintașul meu de la Vinca, s-a bucurat nespus, mai ales că știa de șederea vreme de doi ani, de popasul ce-l făcuseră călugării din Rusia la catedrala mitropolitană din Beograd cu Vladimirka... Că așa i se spunea pe atunci Măicuței, după mănăstirea Sfanțul Vladimir din stepa rusă. I-a primit cu dragoste și s-a închinat cu toată obștea Făcătoarei de minuni, că doar știi câți și-au văzut sănătatea și mințile vindecate... Așa cum își îmbrățișează Pruncul, cu dragostea cu care își lipește de piept născutul și nu făcutul Prunc, așa s-a înduplecat de toate păcatele noastre...

Cei doi ingenunchează în rând cu armăsarii – cel alb, cel sur și chiar bătrânul cal, negru ca tăciunele, și-au îndoit picioarele din față, cu capetele plecate spre ușa grajdului ce dă spre altarul mănăstirii...

Și, într-un glas, înlănțuit cu glasul necuvântătoarelor:

- Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, bucură-te, Ceea ce ești plină de har, Domnul este cu Tine...

Binecuvântată ești Tu între femei și binecuvântat este rodul pântecului Tău, că ai născut pe Hristos, Mântuitorul sufletelor noastre...

Prea Sfântă Marie, roagă-te pentru noi, păcătoșii, acum și în ceasul morții noastre,

Sub îndurările Tale scăpăm și noi. Rugăciunile noastre nu le trece cu vederea și de primejdii ne scapă, una Curată și Binecuvântată.

O, Maică și Fecioară fără de prihană și Stăpână. Stâlpul și întărirea credinței noastre. Bucură-te, mireasă nenuntită, maică fără de bărbat și fără de prihană, pururea fecioară, ceea ce ai ținut pe mâinile Tale și ai purtat în brațe pe Acela ce ține în palmă cerul și pământul și pe toate le cuprinde. Tu fii mie, robului tău, ajutătoare și apărătoare și mă păzește de toate relele de pe pământ.

O, Stăpână a îngerilor și Doamna Lumii, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu Tine. Împărăteasa împărăteselor, Doamna doamnelor și Sfânta sfințelor, ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită decât serafimii, acoperă-mă și mă păzește pe mine, robul tău, care te laud și zic: Bucură-te, năstrapă cu totul de aur, ceea ce ai primit pe Hristos, mana cea dumnezeiască. Bucură-te, Fecioară Marie, ajutătoare celor păcătoși, Bucură-te, rug însuflețit și nears. Bucură-te, munte netăiat și palat desfătat. Bucură-te, a mucenicilor floare mirositoare. O, Maică Fecioară, ajută-mi mie, robul tău cel ce mă rog cu credință, că s-au întunecat ochii minții mele de norii cei grei ai păcatelor și Tu, Prea Sfântă Fecioară, încinge-mă cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei cruci a Fiului Tău și

Domnului nostru, Iisus Hristos, și mă îndreptează a mă duce pe calea cea bună, către mântuirea sufletului meu.

Cu mâinile strânse într-o rugăciune, călugării se roagă, fiecare fir din fânul grajdului împrăștiat de jur împrejur prinde viață, înfășoară ca prin farmec picioarele legate în opinci zdrențuite, se ridică ușor, ca niște funii gingașe, până spre gâtul ascuns în bărbile stufoase, se împletesc înverzite dintr-o dată până spre frunțile înalte, îmbobocite în sudoarea rugăciunii ce le dă puterea vieții până la floare, de s-a umplut grajdul cu mirosuri îmbietoare care de care mai îmbătător, plin de puterea florilor mirositoare.

Cei trei armăsari, îngenunchați și ei, cu capetele plecate spre picioarele îndoite, se scutură de neputința anilor, părul din coamele împletite se desface în vântul încărcat de arome, fluturând plin de puteri și forță, ca-n vremurile în care alergau liberi în pădurile dimprejurul Vincăi. Și glasul bărbaților se împletește cu firele ierbii însemnate de flori strălucitoare într-o armonie desăvârșită.

Teodosie se scutură primul din visul plin de vrajă.

- Va trebui să împletim mâine coronițele... Avem flori cât ne pofteste inima...

Sava, cu fața luminată și spatele lipit de crupa armăsarului Negru care parcă mâncase jărat:ic:

- Coronite ce vor pluti pe ape... vor pluti și-n bulboanele mlaștinii din spatele mănăstirii...

- Va trebui să coacem cozonaci... Tu, Sava, să aduci Grâul din sat și să ajuți femeile la frământatul aluatului... Ascultarea asta e cea din urmă înainte de pași spre calea adâncului...

- Să frământ aluatul?... – se minunează bătrânul călugăr, nedumerit până peste poate... – Cum așa? Înțeleg să aduc Grâul, să pregătesc covățile din lemn pentru frământat, să le car apă neînchipuită muierilor... De ce mă osândești din nou? Nu mă simt în largul meu alături de muierile gureșe, cu fustele și mânecile suflecate...

- Crâcnești din nou... Sudoarea ta se cere picurată în făina colacilor... Numai sudoarea frunții tale va crește aluatul cât roata carului, numa' bun de împletit colacii rotunzi ce vor pluti spre Locul fără de Fund să le vestească Blajinilor învierea Domnului...

Ostenită după Sfintele Paști, când se trudise, se canonise atâta la slujba de înviere din Catedrala Episcopală alături de alte oficialități, cu toții care de care mai aplecați spre cele sfinte, murmurând rugăciuni și făcând temenele la icoane spre văzul mulțimii, că, vezi Doamne, credincioșii sunt alegătorii de mâine și dă bine să te vadă om cu credință în Dumnezeu și cele sfinte, înconjurase sfânta biserică cocoțată pe tocuri de 7 centimetri, că uitase de anii și greutatea ce nu permiteau picioarelor umflate efortul ritualului îndeplinit până la capăt, de la înconjurul lăcașului în convoiul preoților și episcopului și al mulțimii ce se târa ca un melc uriaș împodobit cu prapurii brodați în aur, purtați de bărbați vânjoși ce nu simțeau, ca o femeie coaptă și răscoaptă, truda și oboseala, ba își și pătase pardesiul din brocart cu garnitură de catifea aurie cu ceara ce picurase din

lumânarea politicianului din partidul de opoziție ce parcă anume și-a apropiat flacăra de haina scumpă...

- Mă scuzați, doamna președintă... Iese cu ziar și fierul încins... Așa face și nevastă-mea...

- Să-i fie de bine neveste-ti, că n-o văd la slujbă...

- E în spate, doamna președintă... între alegători... Mă scuzați...

Era ostenită peste măsură și de slujba din ziua Paștilor, când fusese invitată în micul sătuc din pustă nu departe de mănăstirea Bezdin de președintele filialei locale a partidului, ales și primar trei mandate la rând, care în perspectivă era bun adunător de voturi pentru alegerile viitoare, nu numai pentru cele parlamentare și locale, ci, mai mult, pentru președinția partidului, unde avea contracandidați serioși ce o lucrau mai abitir ca opoziția molâie, de care nu s-a temut niciodată... Știa bine că dușmanii din propriul partid sunt mult mai periculoși decât cei din partidele adverse, pe care îi recunoști ca adversari mai ușor decât pe cei ce stau cu tine în aceeași bancă.

Luase parte la slujba lungită peste măsură alături de țăranii din pustă, țărani impropriu numiți, mai mult navetiști, angajați la firmele din oraș, și numai câțiva încăpățânați care se trudesesc să lucreze pământul retrocedat ce aparținuse pe vremuri bunicilor și părinților, adevărații truditori ai pământului, urmași și revendicatori de profesie, care se luptă cu prețul ridicat al motorinei, cu biruri și impozite sau cu tot felul de dobânzi la băncile investite să le acorde credite preferențiale, că altfel n-ar fi în stare să-și cumpere utilajele agricole la mâna a doua aduse de italieni și olandezi, aruncate la gunoi în Vest și numa' bune pentru

aşa-zisul țăran român, încăpățânat în dragostea purtată de generații întregi ca o sfântă povară...

Fusese pregătită să facă și o baie de mulțime, așa cum se obișnuiește în ale politicii, după slujbă, când în curtea bisericii amărății o agasau cu tot felul de întrebări stupide:

- De ce ați majorat impozitul pe pământ? Guvernul ăsta nu înțelege că nu avem de nici unele, de unde să mai plătim atâția bani pe hectar?

- Dar subvențiile pentru agricultură când se plătesc, că ne tot amăgesc cei de la Camera agricolă?

- Și Uniunea asta din Europa nu are de gând să ne ajute și pe noi?

S-a străduit să explice cum a știut mai bine, afișând o mască înțelegătoare și mai ales atotștiutoare, în așa fel încât să le inspire siguranță și încredere, furându-și căciula, conștientă că nu numai ea, alesul oamenilor, nu-și crede propriul discurs, dar nici cei care ascultă nu-l mai cred, însă au și unii și alții nevoie de o amăgeală poleită și de un firicel de speranță în ajutorul Celui de Sus, mai mult decât în minciunile mieroase debitate și îmbrăcate în vorbe frumoase.

În cele din urmă a acceptat invitația la masa de sărbătoare întinsă în cerdacul casei primarului, unde nevasta și nurorile așternuseră pe masa acoperită cu un nailon alb, să nu se păteze fața de masă brodată, scoasă din lada de zestre, tot felul de bunătăți. Trona drobul de miel, că se lăudase capul familiei cu câteva oițe ce pășteau în Lunca Mureșului pe o pășune retrocedată, mai bine și-ar fi ținut gura, că știa tot satul, de ajunsese vestea și la județ, că o tot spune, moștenită după un unchi închipuit, cu mari averi și hectare de pământ,

picate din cer în traista noului îmbogățit, că avea cuțitul și pâinea la îndemână, el fiind președintele Comisiei de fond funciar ce taie și spânzură în retrocedarea și împrăștierea depozitelor de pe vremurile comuniste...

Au ciocnit și ouă roșii și a lăudat cozonacul pufos, strălucitor ca un soare roșietic, copt din făina de anul trecut, că se îndurase bunul Dumnezeu să le dea ploaie la vreme, de crescuse grâul ca peria în pusta arsă de soare.

La dreapta bărbatului stăteau cei doi feciori, unul care terminase agronomia și încropise o mică fermă nu departe de Lunca Mureșului, și altul, medic cu ifose, că-l trimisese taică-său la specializare pe banii statului undeva pe la Viena, să învețe cum să trateze bolile femeiești.

- Când termini specializarea? se prefăcu interesată Mona.

- Mai am anul acesta și la primăvară susțin lucrarea... De-abia după aceea îmi voi deschide clinica de ginecologie... – Mândru, viitorul specialist a continuat să-i explice în termeni de neînțeles ce aparate sofisticate are de gând să achiziționeze de prin străinătăți.

- Mai ușor, băiete... Mai ușor, că toate astea fac bani mulți... căuta să-l potolească maică-sa, o femeie micuță și iute ce se tot învârtea în jurul mesei, îmbujorată, mândră că o are musafiră pe șefa de partid de la județ.

- Lasă, muiere, că ne descurcăm noi... – fălos nevoie mare, primarul ridica pahar după pahar din țuica

tare făcută în cazanul din ogradă chiar de mâna dumisale...

- Ce spuneți, doamna președintă? Are o aromă de mai adă...

- Nu înțeleg ce spui... Cum adică?

Cei trei bărbați râd mânzește, și asta o cam scoate din pepeni, că n-are chef să pară neștiutoare în vreun domeniu.

- Adică să mai aducă țuică, și dacă doriți vă punem la pachet o damigeană de vreo zece litri, să serviți și dumneavoastră pe acolo, pe la partid, unele obligații, înțelegeți doar... – se băgase în vorbă și fermierul agronom, cam gras pentru cei treizeci de ani ce-i declarase:

- Am treizeci de hectare cumpărate recent, atâtea câți ani am...

- Nu te lăuda cu hectarele, că nu-i a bună... Nici ciobanul și nici proprietarul de pământ nu spun niciodată câte oi pasc în turmă și nici cât pământ au sub mână. Nu-i așa, doamna președintă?

- Așa o fi... Dumneata știi mai bine... – Și, tamesam, i-a venit ca din senin pe buze întrebarea: Când îmi aduci proiectul pentru șoseaua până la mănăstire?

Rămas cu gura căscată, de i se vedeau dinții cariați pe alocuri, plini cu drob mestecat pe jumătate, primarul se bâlbâia, înghițind cu greu carnea:

- Până la Bezdin?... Nu știam că sunteți interesată de drumul ăsta amărât!... Au intervenit și la dumneavoastră cei de la forestier? Nemernicii, au trecut peste mine...

- Nici vorbă, dragul meu... – Mieroașă, Mona se pregătea de atac, simțindu-l descoperit. – Mă gândeam

la oamenii care se duc la mănăstire să-și mărturisească păcatele, la pelerinii de prin alte părți și chiar la maica Anghelina... O femeie singură, uitată de lume...

- Aveți dreptate, doamna Mona... – Nevasta, mărunță și iute, și-a tras un scaun alături, oprindu-se din servitul mesenilor, și, după ce a tras de două ori aer în piept, a continuat cu voce pițigăiată: – Nici nu știu cum pot uita, lăsa de izbeliște și popii ăștia, o femeie, doar o femeie, să aibă grijă de mănăstire... Nu puteți face ceva pentru maica noastră? Să le trageți un perdaf, că merită, nesimțiții... Și mai spun că au credință în Dumnezeu și milă de oameni... Doamne, iartă-mă, că fac slujbe frumoase, câteodată, vorbesc de îți dau lacrimile, însă uită de comoara aceea și o lasă să ducă tot greul de una singură...

- E jurisdicția lor... Nu mă pot amesteca în ciorba lor... Ceea ce pot face e drumul până acolo și asta cu ajutorul bărbatului dumitale, că de aceea e primar... Și nu unul de rând... E cel mai bun primar din câți a dat partidul nostru... – Conștientă că e necesar să-l perie, a continuat să-i înșire meritele, de se umfla ca un păun colorat.

- Vă promit că aduc proiectul și dumneavoastră ne dați banii... Apoi las' pe mine, doamna președintă... Cunosc eu și locurile și oamenii... în locul ăsta mi-am petrecut eu tinerețile pe când eram maistru-șef la SMT pe vremea comuniștilor.

- Cum adică?... Nu înțeleg...Te rugai la mănăstire în vremurile acelea?... Curajos om, n-am ce zice...

- Da' de unde... – împins de paharele băute, de țuica ce i se urcase nițel la cap, plescăind din buzele crăpate: După 1960, când plecaseră și ultimii călugări de

la Bezdin, s-au dus întru Domnul, că și așa au rezistat ca sfinții la caznele ce-i supuneau cei de la Securitate, după moartea celor doi, că nu le mai țiu minte numele, trecuse mănăstirea în sarcina și administrarea preoților de mir, care mai mult se fereau să fie văzuți pe acolo, de teamă că vor fi luați la întrebări prin beciuri... Rămăsese pustie, de șuiera vântul prin chiliile fără uși și de-abia se mai ținea încuietorea bisericii... Poarta putrezise pe alocuri. Răspundea de noi unul Oancea, de la raionul de partid, un bețivan și mâncău, de ajunsese peste 150 de kile și își purta cu greu burta ca o tobă peste pantalonii bufanți și cămașa descheiată, că nu-l mai încăpea pânza deșirată pe la subțiori... După ce ne dăduse indicațiile tovarășului câte kile de porumb trebuie să raportăm în toamnă, că altfel ne leagă și ne duce cu duba la raion, i s-a năzărit să facă un chef chiar în curtea mănăstirii... Cu greu l-am convins, că i se urcase tăria la cap, să întindem mesele la cantonul de vânătoare din apropiere, la poala pădurii, unde am crezut că-l dăm gata cu vinul și țuica fiartă de trei ori... Ce să vă spun, ținea la mâncare și băutură cât trei, de a trebuit să dau țuica pe sub masă să-i pot ține rândul... în cele din urmă, nu s-a lăsat și, în mână cu o sticlă de vin golită pe jumătate, ne-a târât după el în curtea mănăstirii. „Păi aici e numa' bine să facem o școală de partid... O școală de vară. Chiliile astea le putem transforma în camere pentru tovarășii de rând și la etaj amenajăm un apartament pentru primul secretar, că are nevoie și el, drăguțul, de odihnă, după câte trage cu voi, putorilor.” Ne făcuserăm toți micuți, ascunși după stâlpii coridorului, amețiți de răcnetele bețivanului, făcându-ne cruce pe ascuns cu ochii în clopotnița mănăstirii... Speram să nu se împingă spre

ușa bisericii și să-i mai treacă cine știe ce drăcovenie prin capul burdușit cu vin, că eram oricum compliciti nemernicului, lași și speriați, incapabili să-i tragem câteva picioare în fundul gras și să-l scoatem afară din curtea sfântă...

- Și atunci?... Ce ați făcut? A reușit să transforme mănăstirea în școală de partid?... – Curioasă, Mona și-a aprins o țigară, simțind că-i tremură mâna cu țigara aprinsă pe jumătate.

- Cum să vă spun, dragii mei... S-a întâmplat o minune... Nici până în ziua de azi nu am aflat cine a tras clopotul de la Vinca... Că știți de clopotul adus de călugării din Serbia de câteva sute de ani... Se vede pe el inscripția – primarul își îngustează privirea, ochii șireți capătă culoarea oțelului –: „Acest clopot este al mănăstirii Vinca, cu hramul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, din cnezatul Serbiei”.

- De unde știi ce scrie pe clopot?... Mona mai trage un fum din țigară și apoi o stinge nervos în scrumiera de sticlă colorată.

- Păi, după întâmplarea nemaiauzită de atunci m-am urcat și eu în clopotniță de vreo trei ori, doar, doar oi dezlega misterul... Pe când burtosul șef de la raionul de partid făcea planuri urlând de unul singur în curtea mănăstirii, de se mișcau și frunzele nukului, dintr-o dată ne-am pomenit că sună clopotul, un dangăt venit parcă din adâncurile mlaștinii dimprejur, care ne spărga urechile, ne învăluia în groază și mai apoi se ridica din nou spre cer, ca să coboare iar prin urechi până în rărunți, de ne zguduia ca apucați, așa ascunși cum eram prin colțuri... Noi, ca noi, cât despre șeful de la raion, tremura ca apa prinsă la răciturile de Crăciun, de-i

căzuseră nădragii pe vine și-i săriseră și ultimii nasturi peste burdihanul păros... „Cine trage clopotul? Cine trage clopotul, oameni buni?...” – atâta reușea să îngaime și, mai apoi, doborât ca de trăsnet, s-a prăbușit cu capul, de a sunat ca o ludaie coaptă, la poala nucului din curtea mănăstirii... L-au dus cu o trăsură până în sat și a zăcut vreo două luni prin spitale... Și de atunci n-a mai pus piciorul pe la Bezdin și nici n-a mai suflat o vorbuliță despre clopotul ce s-a tras de unul singur și nici despre școala de partid plănuită prin chilii...

- L-a pedepsit Dumnezeu... șopti femeia făcându-și cruce de trei ori.

- Uite așa s-a sunat clopotul: Ding... dang... ding... dang... – repeta ca apucat, de parcă-și suna prohodul propriei lașități...

Tulburată, Mona a rămas mai puțin de un ceas la masa de Paști, rugându-i mai apoi să o scuze și, spre mirarea tuturor, i-a cerut șoferului de la Consiliul județean, care o așteptase la poarta primăriei, s-o ducă pe drumul plin de gropi până la poartă mănăstirii...

Aici, ca o statuie de abanos, cu mâinile încrucișate peste piept, măicuța străjuia în fața zidurilor crăpate. I-a deschis larg poarta scorojită de vremuri și, cu un surâs cald de sub seninul ochilor mai albaștri decât cerul începutului de mai:

- Te așteptam, fata mea...

Și au intrat amândouă în curtea înconjurată de rotundul chiliilor, de un verde crud, că iarba prinsese putere sub soarele verii timpurii, iar călugărița înveșmântată în negru s-a așezat pe banca de sub nuc, cu ochii pierduți undeva spre clopotnița veche, iar Mona, cu pași măsurați, s-a aplecat să-i sărute mâna,

înfiorată de atingerea pielii încrețite de vânt și, mai apoi, și-a purtat nevolnicia spre biserică, unde, printre frescele vii, căuta temătoare spre Maica pictată din spatele altarului o fărâma de liniște.

Doar aici s-a potolit tremurul picioarelor obosite, sub oblăduirea și zâmbetul deschis ca un rug în floare ce lumina peretele mai abitir decât razele soarelui ce pătrundeau prin ferestrele înalte.

Mai apoi a împărțit liniștea alături de femeia în straie negre, care, pe nesimțite, i-a prins mâna împodobită cu inele scumpe, scoțându-i-le unul câte unul și înșirându-le ca soldații pe masa de sub crengile nucului...

S-a lăsat moale, fericită, de parcă scăpase de o povară cumplită ce-i încovrigase umerii și spatele, murmurând la nesfârșit cuvintele citite cu ani în urmă într-un îndreptar al fericirii:

- „Cred, Doamne! Ajută necredinței mele.”

- „Cred, Doamne! Ajută necredinței mele.” repeta și măicuța, cu un zâmbet împăcat...

- Spunea un înțelept că dacă din toată Cartea Sfântă nu ar rămâne decât ele, ar fi îndeajuns pentru a dovedi esența divină a creștinismului. Chiar dacă e paradoxal, e însă și taina actului de credință... Cred, eu, păcătoasa, mărturisesc aici, la Bezdin, că totuși știu că nu cred cu adevărat... Din moment ce-l mărturisesc pe Hristos, îi spun Doamne și, în același timp, îl implor să vină în ajutorul necredinței mele.

- Teama, angoasa... De câte ori nu m-au încercat și teama și tenebrele, însă întotdeauna am știut că am cui cere ajutor, cuiva care îmi poate înțelege ca nimeni

altul necredința, ajutându-mă să-l pot ruga tocmai pe El să vină în ajutorul necredinței mele.

- Mă rog Celui în care știu că voi crede... continuă Mona, fericită...

- Cred, Doamne... Ajută necredinței mele... repetă și călugărița, împletindu-și vorbele cu cele ale femeii despuiate de podoabe și de multe alte nimicuri împovărătoare...

Când soarele s-a ascuns după turla înaltă a bisericii, Mona a dat drumul șoferului.

- Rămân peste noapte aici...

- Și mâine?... Vin să vă iau? La ce oră?... – Uimit peste măsură, învățat să execute întocmai ordinele femeii îndărătnice și imprevizibile, s-a așternut pe drumul prăfuit lăsând o dâră lungă de praf în urma mașinii scumpe, înțelegând din ochii șefei că nu e momentul s-o mai întrebe de nici unele...

- Să înțeleg, maica Anghelina, că din 1960 și până în 1995, mănăstirea a viețuit de una singură, așa cum și dumneata viețuiești în singurătate de atunci?

- Întocmai, draga mea... întocmai... Câteodată au mai rămas peste noapte femei sau bărbați o zi, două, cât i-a lăsat sufletul, însă nu s-a așezat niciunul așa cum m-am așezat eu până ce mi-oi da duhul aici de strajă veșnică...

- Și ce știi să te faci cât e ziua de lungă... întreabă ca un copil mirat femeia în puterea vârstei ce se lăsase pe deplin în voia maicii.

- Îndeplinesc ritualul monahal...

- Haide, povestește... cu lux de amănunte... – se dezmiardă, lăsându-se în voia glasul domol.

- Când se ridică soarele pe deasupra pusteii, citesc din Cartea de rugăciuni vorbele dimineții și mulțumesc Domnului și Măicuței că m-a fericit să apuc încă un răsărit, cerându-le puterea să pot îndeplini în pace cele rânduite... După utrenie, mă îndălui apoi la trebușoarele mele de zi cu zi... Ce să-ți spun, văd de văcuțe, pregătesc mâncarea de post, că eu nu pun gura pe carne de mulți ani, legume, finețe, ce s-o nimeri prin cămări... Mai plivesc buruienile, drăguțele, și, câteodată, mă cert cu năzdrăvanul ăsta... motanul meu, că prea l-am învățat cu bobițe și alte bunătăți.

La vremea prânzului, când bate de 12, trag clopotul amiezii și citesc două catisme din Psaltire. Nici nu știu cum trece după-amiaza, când ascult radioul, îmi place să fiu informată cu cele de afară, să nu crezi că nu știu de zbaterea Lumii – de cele ce se mai scrie prin ziarele lăsate de unul sau de altul ce-mi calcă pragul.

Când ziua se răstoarnă spre înserat, officiez cum mă pricep mai bine vecernia, și-mi place să cânt, acolo, în biserică, de mi se pare uneori că mă însoțesc toți sfinții pictați pe drumul cântului și chiar se prind alături de mine în zbor spre înaltul clopotniței...

În adâncul nopții, pe la unsprezece, după ce îmi odihnesc oasele bătrâne sub nuc, spun cu glas tare rugăciunile nopții și uite așa, s-a mai dus o zi, s-a înșirat ca un mărgăritar în salba singurătății mele...

- Cred, Doamne! Ajută necredinței mele... - murmură Mona, moale ca o mână de lut proaspăt în mâna măicuței...

- Vino să te odihnești în chilia de lângă mine... Ți-am pregătit patul îndată după slujbă, simțeam că te voi adăposti la noapte...

- De aceea m-ai așteptat în fața porții? De aceea...
- De multe ori am așteptat și eu în fața porții tăiate de vremuri, căutând în linia nesfârșită, pe tipsia câmpiei, vreun suflet de om care să se abată pe tărâmul locului fără de fund...
- Și mâine? Ce va fi mâine?
- Vei învăța să pregătești făina pentru colacii Blajinilor... Se cere descântată, cernută prin sita mărunță până se așterne ca neaua peste ștergarele brodate.
- Și poimâine? Ce va fi poimâine?
- Vei învăța să frământă aluatul până s-o umfla cât roata carului...
- Să frământ aluatul?... Păi, habar nu am cum se face... Eu cumpăr cozonaci de la patiserie...
- Se pregătesc covățile de lemn, se cară apă neîncepută, descântată de trei ori și apoi, cu mânecile suflecate, frământă aluatul până îți va picura sudoarea frunții picătură cu picătură, de-o crește aluatul cât roata carului... Numai sudoarea frunții tale îl crește, îl umflă, să fie numa' bun de împletit colacii rotunzi ce vor pluti pe apa Mureșului și apoi prin mlaștina bulbonată, să le vestească Blajinilor învierea Domnului.

E vremea Blajinilor...

E sfânta zi de Joi din Săptămâna Luminată dintre Paști și Duminica Tomii.

E ceasul în care se pregătește ofranda pentru cei din măruntaiele Pământului, e ceasul Vestirii, e clipa bucuriei, când Lumile se leagă, se înnoadă cu nodul Jertfei o singură dată din curgerea anului...

Învăluți în glas de clopot, muritorii se pregătesc să dea semnul Paștilor celor din adâncuri, poporului osândit de Dumnezeu pentru necredincioșia dintru începuturi să-și ducă zilele nesfârșite în măruntaiele Pământului, să-i înghită pe vecie hăurile lumii pline de taine nedelegate.

E vremea Tainei ce se desface, acoperă trupul și simțirea trăitorilor de deasupra ce-și îndeplinesc cu sfințenie menirea de vestitori ai învierii...

Și acum, când câmpia miroase a tihnă și pace desfăcută toată în lumina răsăritului, lânțezită parcă în dulceața primelor raze pe drumul șerpuit dintre Bezdin și satele dimprejur, se aștern la drum muierile, câte două, câte trei, înșirate ca furnicile, purtând în spinare saci cu făină cernută de șapte ori, grăbind pașii spre poarta mănăstirii unde se va îndeplini întocmai Jertfa.

Dacă tipsia câmpiei începe să ardă tihnit, apele Mureșului le strecoară în spirit neastâmpărul și chiar spaima lucrului neîndeplinit încă. Și astfel, îndoite, furnicuțele cu sacii în spinare grăbesc pașii, nerăbdătoare să li se deschidă porțile, să înceapă slujba de sfințire ce le va da putere și îngăduință să lege făina, să frământa aluatul, să-l amestece cu gânduri și spaime nespuse nimănui, până ce-o crește cât roata, numa' bun de copt în cuptoarele de pământ ars, vărute în alb, de strălucesc ca nestematele în dogoarea soarelui.

Apele Mureșului, adânci și largi, cu bulboane și gropi, ape înșelătoare, glăsuiesc și ele Taina, mișcând frunzele tremurânde ale plopilor din păduri, ape ce-așteaptă să primească pe undele lor colacii, coronițele, cojile de ouă și, mai ales, lumina de ceară, să le ducă, așa

cum numai ele o știu, spre locurile fără de fund, de unde își vor prelungi plutirea spre Lumea Blajinilor.

Obștea călugărilor de la Bezdin așteaptă în fața porților larg deschise convoiul femeilor gureșe, iar Teodosie, cu fața deschisă în zâmbet le poștește pe rând să-și lase povara, s-o înșire de-a lungul chiliilor până ce o săvârși Sfânta Liturghie...

Doar Sava lipsește, stă ascuns în spatele armăsarului negru printre baloții de paie clădiți până în tavanul grajdului, doar-doar l-o uita starețul în osânda la care fusese supus... Nu pricepea în niciun fel cum să se așeze în rând cu muierile la frământatul aluatului el, doar el dintre toți călugării, că doar s-ar fi supus la orice cazne, numai că nu îndure umilința de neînțeles pentru puterile bătrânului călugăr, umilința amestecului printre partea femeiască atât de năbădăioasă ca un stol de vrăbii ce-și scutură aripile după ploaie, ca un cârd de ciori ce croncăne la nesfârșit după ce s-au înfruptat cu grăunțele câmpiei.

- Sava... E vremea... Unde ești, omule? Unde te ascunzi? – Glasul de tunet cu care s-a obișnuit i-a încrețit pielea ca de găină și, cu capul plecat, s-a așezat în rândul fraților în ale călugăriei până la sfârșitul slujbei, sperând, rugându-se cu ochii la icoane, că doar-doar s-o îndura Teodosie și-i va da altă ascultare...

S-a înșelat amarnic, că după ce s-a cântat ultima priceasnă:

- Și acum, cucernice femeii, să ne punem pe treabă... Și tu, Sava, pregătește covățile de lemn, adu lavițele din cămară să vă așterneți la lucru cu toții...

- Cum cu toții ...? încercă pentru ultima oară.

- Cu toții, tu și femeile veți frământa aluatul, că se apropie mijlocul zilei, când e vremea coptului.

Cu capul plecat a trântit lavițele de jur împrejurul nucului bătrân, a aranjat covățile una câte una de-a lungul ogrăzii și s-a lăsat încins de una din muieri cu o pânză albă, țesută mărunț, de-a lungul mijlocului.

- Să nu te albești prea tare pe sutană, părințele... Că am priceput că ne ajuți la frământat... Ce spuneți, suratelor, se pricepe sfinția sa la întors aluatul?

- Deși-i cam bătrân... Doamne, iartă-mă, pare puternic... - îndrăznește o alta, mai trecută, cu ochii limpezi ca cerul. - Nu te mâhni, părinte, că asta ți-e misia azi... Dacă așa a hotărât Teodosie, trebuie să te supui, că așa-i rânduiala la mănăstire...

- Asta o știu mai bine decât dumneata... se răstește bătrânul călugăr, stingherit peste măsură de pâna strânsă în jurul soldurilor.

- Te pricepi la frământat, că legătura cu apă și drojdie o pregătim noi?... Mai punem și ouă proaspete ce le-am adunat de cu seară din cuibare, să gălbenească aluatul atât cât cuprinde...

- M-oi învăța, că m-am dat eu la multe în viață... - încrunțat, și-a suflecat mânecile sutanei și, cu ochii plecați, s-a pus la trântă cu aluatul moale și lipicios, de i se încurcau degetele în coca gălbuie.

- Atâta se cere să-l frământă până s-o dezlipi de palme... Până atunci asudă, părinte, că așa-i datina... - Cu obrazul rumen, una din femei se dă atotștiutoare, chicotind pe la spate.

Cu timpul, broboanele de sudoare au însuflețit făina amestecată cu apă, s-au prelinș una câte una, bob cu bob, pline de gânduri nespuse, înșirate ca

mărgăritarele pe fruntea asudată... Și, ca prin minune, și covata de lemn jiluit cu grijă, și coca lipicioasă au prins viață în forme ciudate, bolborosind în glasul colacului ce se năștea.

Între timp, călugării încinseseră focul în cuptoarele de pământ mai albe ca laptele și pregăteau lopețile din lemn gălbui, ars pe la margini, unde femeile presăraseră nori de faină, o neauă de iarnă ce se va topi pe jăraticul încins.

Mai apoi, au împletit aluatul în cozi de fată nemăritată și l-au rotit de trei ori împrejur, dând formă colacilor cât roata de car.

După ce au bătut bine gălbenușul de ou proaspăt, l-au întins cu pana de găscă pe deasupra împletiturii, de luceau sub soarele de amiază mai abitir ca aurul.

- Vezi, părinte, cum e jarul... Te pricepi?

- Cum adică... Jarul e jar... – dă din mâna albită de sub mâneca sutanei, sperând să fie oprită osânda...

- Lemnele pot arde până ce încing cuptorul pe dinăuntru și atunci jarul e jar, numa' bun să umfle colacii – intră în vorbă muierea trecută cu ochii limpezi.

Mai-mai să-și ardă barba, cu fruntea plecată spre gura cuptorului, unde trunchiurile roșietice se desfăceau în steluțe de toate culorile, murmură ostenit:

- Dacă îmi arde pielea obrazului, va coace și colacii voștri...

- Ai noștri, Sava... Sunt ai noștri... – Pe nesimțite, Teodosie, aflat în spatele său, pune, alături de două muieri bătrâne, împletitura crescută cât roata pe cele două lopeți înnegrite de foc și, mai apoi, le-au așezat cu grijă, ofrandă jăraticului încins.

Mai potolite, muierile s-au așezat roată în jurul bisericii și au împletit coronițe din florile câmpului și spicele îngălbenite, descântând pe îndelete cu vorbe numai de ele știute fiecă floare, fiecă picătură de culoare din împletitura măiastră.

- Așează-mi coroana, să o duc apelor... – și, una câte una, și-au pus pe creștet coroana de flori, zâmbitoare, așteptând să scoată minunățiile din cuptoarele încinse, au decojit ouăle roșii aduse în coșuri acoperite cu ștergere colorate.

Odată trecută vremea coptului, scoși la lumină din dogoarea cuptorului, colacii luceau, umflați cât roata carului.

Și în alai, în frunte cu Teodosie, care sfințise și colacii și ouăle, s-au așternut la drum cu toții spre apele Mureșului, pe cărăruia din spatele mănăstirii printre sălcii și plop.

Aici, îngenuncheați, călugării și femeile ce-și adunaseră coronițele roată, nu înainte de a le săruta cu sfințenie, au așternut pe calea apelor colacii împunși la mijloc cu câte o lumânare aprinsă, ploaia de flori și cojile de ouă mai roșii ca sângele.

Sfios peste măsură, Sava și-a lăsat privirea să urmeze pe firul apei lumina înfiptă în sufletul colacilor, s-a îndepărtat pe furiș de alaiul îngenuncheat, alai cântător:

- Să ajungă sufletul colacului în lumea adâncului...

- Să ajungă mirosul florilor în hăul întunecat...

- Să vestească lumina învierii Domnului...

- Să se ospăteze Călugării cei mai sfinți cu bucatele noastre...

Cu spinarea îndoită, s-a strecurat printre sălciile plânse spre locul fără de fund, unde ştia că vor ajunge una câte una coroanele de flori şi luminile aprinse pentru a lua drumul Blajinilor...

Mlaştina se umfla, bolborosea întruna printre trestii şi nuferi ca o fiinţă vie ce aşteaptă să înghită sufletul abătut printre ierburile încâlcite, încolăcite de pe margini.

Femeile şi călugării, cântând întruna, au aşteptat doar până ce au apărut ca prin farmec, aduşi pe ape, colacii ce străluceau ca soarele roşiatic înghiţiţi de tipsia câmpiei dinspre apus.

Doar el, Sava, nu se putea desprinde de Locul fără de Fund, cu faţa înseninată, zâmbitoare, luminată în întunericul care se înstăpânise pe deasupra trestiilor subţiri, delicate, ca lumânările înfipse în sufletul colacilor.

E vremea Blajinilor...

E sfânta zi de Joi din Săptămâna Luminată dintre Paşti şi Duminica Tomii.

E ceasul în care se pregăteşte ofranda pentru cei din măruntaiele pământului, e ceasul Vestirii, e clipa bucuriei, când lumina se leagă, se înnoadă cu nodul Jertfei o singură dată din curgerea anului...

Maica Anghelina, călugăriţa, singura călugăriţă străjer al mănăstirii Bezdin, aşteaptă în faţa porţilor deschise alaiul femeilor, furnicuţele cu sacii în spinare, câte două, câte trei, purtând cu demnitate faina cernută de şapte ori, grăbind paşii prin tipsia câmpiei trezite de

razele calde spre poarta mănăstirii, unde se va îndeplini Jertfa.

Mureșul, bulbonat, cu ape adânci, tulburătoare, ce glăsuiesc Taina, așteaptă să-și primească tainul – colacii, coronițele și cojile de ouă și, mai ales, lumina de ceară să le poarte pe luciul mișcător cum numai ele o știu spre locurile fără de fund, de unde își vor lega plutirea spre Lumea Blajinilor.

Doar Mona, îndoită în propria neputință, se sprijină cu spatele de nukul bătrân, căutându-și parcă un răspuns, un singur răspuns, la îndoiala ce o cuprinsese din nou, întrebare ce o roade de cu noapte:

- Ce caut eu aici, la mănăstire?... Și totuși, de ce nu sunt în stare să mă desprind de zidurile crăpate, de poala maicii străjer și să uit... Să uit și de frescele iluminate, de crăpăturile din pereții bisericii ce stă să se rupă în două, de drumul ce se cere pregătit cât mai grabnic, de gropile hurducătoare, de mlaștina misterioasă.

Era îmbrăcată într-o fustă de pânză groasă și prinsă la mijloc cu un cordon împletit din piele grea, cu picioarele odihnite în sfârșit, desfătate larg pe talpa dreaptă a papucilor comozi, cu mâinile lăsate liber, goale de la coate în jos, că-i suflecaser de dimineață măicuța bluza de căpătat, așa cum erau și celelalte, avertizând-o că-i multă treabă de îndăluit în ceasurile de mai apoi.

Doar când convoiul gureș a pătruns în curtea mănăstirii și au început pregătirile sub ochiul sever al maicii, care s-a dovedit un organizator pe cinste când le îndruma cum să așeze covățile de lemn de jur împrejurul chiliilor, cum să așeze gălețile cu apă

neîncepută la îndemâna fiecărei frământătoare, când se pregăteau să desfacă sacii cu făina cernută de șapte ori, doar în clipita când, după ce au ridicat cu toatele, îngenuncherate la icoane, cântece și rugăciuni de binecuvântare, doar în acea clipită, când mirosul de făină proaspătă amestecată cu apa neîncepută i-a dezmoțit simțurile, au pătruns una peste alta amintirile ca un șuvoi, se vedea fetișcană de paisprezece ani în curtea din casa bătrânilor ce o crescuseră după moartea părinților, că se prăpădiseră amândoi într-un accident cumplit, când un autobuz condus de un bezmetic amețit de băutură a intrat din plin în căruța tatălui ce aducea de la Arad o mașină de semănat, lăsând-o în grija nimănui, de s-au milostivit cei doi vecini amărâți și bătrâni s-o primească în băătătură și să-i poarte de grijă până spre toamnă, când au înscris-o la internat la Arad, că intrase prima la examenul de treaptă.

Simțea mirosul din casa bătrână, acruț și dulce în același timp, amestecat cu acela de neconfundat, când bătrâna frământa colacii pentru Paștile morților din Duminica Tomii și o rugase s-o ajute la frământat: „Haide, maică, ești tânără și zdravănă, că mie mi s-au cam terminat puterile și nu mai sunt în stare să dau viață din viața mea aluatului...” Mirată, copila de atunci, că aluatul prinde viață din viața frământătoarei, și temătoare să nu se scurgă sufletul din trupul îmbătrânit și să se trezească orfană din nou, s-a aplecat asupra covății și a frământat din toate puterile aluatul, de au ieșit niște colaci pe cinste, cu care s-a lăudat în cimitirul de la marginea satului nu numai bătrâna, ci chiar și moșneagul, care le istorisise tuturor cum orfana s-a ostenit peste măsură să dea viață colacilor în amintirea

celor duși la Domnul, înmormântați unul peste altul în colțul țințirului.

Frecându-și ochii cu palmele goale, femeia, până mai ieri neîndurătoare, speriată de înțepătura amintirii, tulburată, și-a suflecat mai abitir mânecile bluzei de căpătat și, în rând cu muierile, fără nici un îndemn din partea măicuței, care zâmbea din colțul gurii, de parcă văzuse și ea fetița strecurată în mintea Monei, s-a apucat să dea viață aluatului.

- Atâta se cere să-l frământă până se dezlipește de palme... intră în vorbă una din gureșe ce se nimerise alături.

- Îmi amintesc... îmi amintesc... – cu broboanele de sudoare ce picurau una după alta în aluat, Mona n-o băga în seamă, prinsă în lupta cu coca pufoasă.

Și, ca prin minune, covata din lemn jiluit cu griță și amestecul alb au prins viață din sufletul femeii, în forme care de care mai ciudate.

Între timp, maica Anghelina, împreună cu omul de pe la grajduri, încinseseră focul în cuptorul de pământ bătut și pregăteau lopețile din lemn înnegrit, ars pe la margini.

Mai apoi, muierile au împletit aluatul în cozi de fată nemăritată și l-au rotit de trei ori împrejur, dând formă colacilor cât roata carului, sporovăind vrute și nevrute:

- Păcat că nu ne-am putut închina Icoanei... Maica noastră de departe... Ne-au luat-o... E dusă departe...

Curioasă, Mona, ștergându-și fruntea asudată:

- Care Icoană? Că n-am văzut decât fresca din spatele altarului... Maica de acolo de sus mi-a încălzit sufletul...

- A, nu aceea... Nu despre asta-i vorba, doamnă... Vorbim de Icoana făcătoare de minuni, care după primul război mondial viețuiește la Vârșeț, în Serbia.

- Mi-a povestit și mie o colegă de liceu de periplul Icoanei... îmi amintesc că fusese adusă din Rusia și, mai apoi, de niște călugări din Vinca, pare-mi-se, care luaseră drumul bejeniei și s-au învrednicit s-o poarte până aici, la Bezdin...

- Cam așa ceva... Bătrânii călugări ce-și duc somnul de veci sub lespezile din biserică, ei au ascuns-o de păgâni, că altfel nu ajungea ea aici, pe meleagurile noastre... Păcat că ne-au luat-o...

- Cum așa? Și popii ce păzesc?... De ce n-o revendică?

- Asta nu ne întrebați pe noi...

Auzindu-le, maica Anghelina le-o retează scurt:

- Nu e treaba voastră și nici a mea... Acolo, la Vârșeț, își are locul ei de cinste în Palatul Episcopal... Dacă chiar vreți, luați drumul Serbiei și vă închinați acolo...

A fost odată ca niciodată, că de n-ar fi nu s-ar povesti, doi muritori, unul dinspre partea bărbătească, altul dinspre partea femeiască... Un călugăr întunecat, cu barba încâlcită și ochii vineți, ros pe dinăuntru de viermele îndoielii, pe numele său Sava, și o măiastră în ale politichiei, cunoscătoare de vorbe meșteșugite,

înșelătoare, prefăcută peste măsură, de nu-și mai găsea chipul ascuns în spatele atâtor măști, pe numele ei Mona, și amândoi, ca două stane de piatră, s-au trezit înțepeniți, cu picioarele prinse în fuoare de trestii și ierburi la marginea mlaștinii, locul fără de fund din spatele mănăstirii cu numele său Bezdin.

Și amândoi, deopotrivă, nu-și puteau dezlipi lumina ochilor de șirul colacilor ce se învârtteau în cercuri largi pe luciul apei bulbonate, pentru ca apoi să dispară ca prin farmec înghițiți de apele verzui.

Iar doi dintre împlețiții frământați cu suflet au prins viață și s-au încercuit ca niște lipitori uriașe de mijlocul bărbatului și al muierii îndărătnice și din corzile aluatului pufos au ieșit la iveală o mulțime de ochi mai întunecați decât negura ce se coborâse pe deasupra mlaștinii... în zadar au încercat să-și desprindă brâul mișcător, aluatul lipicios luase forma corpului încordat, ba începea să se scurgă spre picioarele înțepenite în spaimă și atunci au dat amândoi să se prindă de coronițele din flori și spice ce pluteau, se roteau în cercuri din de în ce mai mici printre trestiile firave...

Și florile împletite și spicele îngălbenite au prins a se mișca, a se încolăci pe creștetul muritorilor ca niște coroane împărătești din aur greu, gălbui ca spicul de grâu bătut în pietre nestemate.

Și apele s-au deschis în conuri de umbră mișcătoare și negura s-a coborât tot mai grea pe deasupra bulboanei, până când, din adâncuri, s-a ivit inelul de jărat, Inelul Vremii, care i-a învăluit pe amândoi, coborându-i în vârtej de foc, răsucindu-i de li s-a oprit răsuflarea, dezgolindu-i de veșminte, cu

trupurile zvârcolite acoperite doar de ierburi și rădăcini mișcătoare ca niște șerpi cu solzii ascuțiți ce le răscolea carnea și măruntaiele...

Țipătul le-a înghețat în gâtlee și pleoapele grele s-au coborât deasupra ochilor înspăimântați și atunci s-a îndăluit amestecul Vremii, de-și simțeau, de-și vedeau clipele prunciei dulci ca mierea ce-au desfăcut încordarea trupului și spaima spiritului, clipe amestecate cu visurile adolescenței și coacerea împlinirii maturității.

S-au văzut, el călare pe armăsarul cel negru ce scotea foc pe nări, călărind ca vântul și ca gândul pe câmpii nesfârșite, și când și-a frecat ochii, crezând că i se năzare, a mirosit împrejur iarba câmpului strivită de copitele calului, de-și ferea obrazul când pe-o parte, când pe alta, de crengile ascuțite, unele fără de frunze și altele cu țepi uriași, ca de brad bătrân.

Nechezatul armăsarului cu coama în vânt era ca un prelung cântec de dor și jale, și nu mică i-a fost mirarea, când s-a zărit într-o oglindă uriașă îmbrăcat ca Făt-Frumos cel viteaz ce răscolise trei zile și trei nopți până găsisese pe fundul unui tron vechi armele și hainele tatâne-său de când era flăcău, strălucitoare ca soarele, și mantia albă ca laptele, brodată pe spate cu soarele și luna îngemănate printre stele și luceferi.

Și-n goana năprasnică au pătruns pe moșia Ghionoaiei cu iarba pe de o parte înflorită și pe de altă parte pârlită de lighioana ce vărsa foc și smoală pe nările căscate pe deasupra capului micuț ca o minge de copil și trupul acoperit cu solzi de fier, de fu nevoit să-și scoată din tolba prinsă la spate o săgeată otrăvită, de-i zbură

cât colo capul, care s-a rostogolit pustiind iarba pârjolită.

Și-n depărtare se vedea palatul înconjurat de fiarele cele mai sălbatice, palatul Tinereții fără bătrânețe și vieții fără de moarte.

Și ea, muiera trecută, s-a văzut ca Ileana Cosânzeana, cu părul ca aurul împletit în coada groasă și veșminte de borangic ușor ca fulgul, zăvorâtă în palatul zmeilor cu trei capete ce o păzeau ferecată după uși cu șapte lacăte.

O minunăție de fată cu trupul ca fuiorul și mâini prelungi ce aștepta într-unul din turnurile înalte ale palatului venirea lui Făt-Frumos, cântând la alăuta fermecată.

Și, brusc, clipita minunată a dispărut, râsul li s-a șters pierdut în neanturi și s-au trezit amândoi într-o peșteră întunecată, plină de șerpi veninoși încolăciți unul peste altul ce se târau cu repeziciune, gata-gata să le încolăcească picioarele, printre pietre ascuțite... Ochii șerpilor au străpuns pleoapele coborâte, fermecându-i ca niște fecioare despletite și despuiate.

Și au răs încolăciți în plâns și au plâns încolăciți în răs, de și-au sfârtecat aluatul colacilor ce le lega mijlocul, dorind parcă să intre în pielea lucioasă, pielea șerpilor cu corn de mărgăritar.

Adâncurile îi înghițeau în gurile peșterilor de sare, unde au rămas împietriți în grăunțe albicioase, stane de sare, preț de o clipă, o lună sau ani, alături de stalactitele și stalagmitele cu forme ciudate ce așteptau și ele venirea muritorilor ce le vor da sărutul vieții dezlegător din platoșa zgrunțuroasă...

Muritorii puternici, dezrobiți dinăuntru, au rostit cântarea clopotului bisericii de deasupra de s-a zguduit tavanul peșterii, a cântat și orga plutitoare pe umeri de stele, până ce toate viețuitoarele încorsetate de ani au prins viață și s-au prins alături în jocul Inelului de Foc – Inelul Vremii.

Și glasurile dezlănțuite anunțau cu sunet de trâmbiță arămită:

- Se apropie tărâmul Blajinilor... Sunteți la poarta luminii întunecate... Bateți la Poarta Blajinilor și le vestiți învierea Domnului...

Și pe dată, ca prin farmec, colacii lipiți de mijloc s-au desprins, coronițele strânse deasupra frunților au căzut și cu toatele și-au reluat plutirea pe firul apei limpezi, liniștite, luminând cu ceara aprinsă, sfielnic, poarta de fum auriu ferecată cu lacăte de bronz vechi de când lumea.

- Hristos a înviat... glăsuiește Sava, care s-a trezit în palmele făcute căuș cu ciocanul de lemn și scândura jiluită, înțelegând de îndată că se cerea să bată toaca la poarta Blajinilor...

Muierea, nedumerită și ea de coșul acoperit cu ștergarul brodat ce-i atârna de brațul drept, s-a pus pe numărat ouăle roșii ce țipau și ele ascuțit din fudul coșului:

- Hristos a înviat!...

Și de după poarta aurie păreau a se auzi glasuri puternice:

- Adevărat c-a înviat!...

- Adevărat c-a înviat!...

Lacătele de bronz bătut de vremuri s-au rupt în scrâșnet și vaiet mistuitor, deschizând larg fumul auriu

al porților din spatele cărora s-au ivit călugării cei mai sfinți, ființe plutitoare, cu trupul auriu desfăcut în aripi lungi, unduitoare...

- Voi sunteți Blajinii..., repetă Mona, oferindu-le coșul cu ouă roșii și îndreptând mâna spre șirul colacilor cât roata carului.

- Voi sunteți oamenii din adâncuri..., repetă Sava, oferindu-le ciocanul din lemn tocit și scândura jiluită, îndoită de toaca bătută mărunț.

- Voi sunteți cei care nu cer niciodată nimic...

- Voi sunteți cei osândiți dintru începuturi...

Ca fermecați, s-au apucat care mai de care să istorisească vrute și nevrute, amestecând întâmplări trăite sau visate, calea adâncurilor cu cea de deasupra, despre vajnicul Teodosie și maica Anghelina, despre mănăstirea gata să se rupă în două și Icoana furată, ba chiar muiera s-a apucat să-și înșire isprăvile și toanele politichiei, convinși nu numai că sunt ascultați, ba chiar au înțeles pe deplin tăcerea vorbelor ființelor strălucitoare, cuvintele nespuse izvorâte doar din ochii mai negri ca tăciunele din măruntaiele pământului.

Și, încet, încet, s-au umplut de o bucurie copleșitoare, așezându-se cu toții alături la marele ospăț al Paștilor... înfruptându-se fără teamă din colacii însuflețiți și ouăle înroșite...

Dulcea desfătare și înțelegerea deplină i-a făcut sa creadă în mod ușuratic că locul lor e de-a pururi printre Blajinii muți, cu ochii vorbitori, mai negri ca măruntaiele Pământului, simțind că niciodată în vremelnica lor viață nu fuseseră binecuvântați cu o mai puternică și tainică comuniune.

Când, dintr-o dată, un gas ca de tunet i-a făcut pe cei din adâncuri să se strângă unii în alții și mai apoi, cu ochii înlăcrimați, să-și privească oaspeții, neputincioși.

- Nici unii, nici alții, nu v-ați înțeles pe deplin misia divină... Voi, Blajinilor, veți rămâne de-a pururi singurii viețuitori ai adâncului... Știați dintru începuturi că doar voi vă puteți înfrupta din osânda bucuriei și luminii întunecate... Știați că nu vă puteți deschide brațele spre muritori, voi, cei dăruți nemuririi...

Cât despre voi, muiere și bărbat nesăbuiți încă, veți face calea întoarcerii, înlănțuiți în Inelul Vremii, veți fi jertfa însuflețită, cărămida ce va lega trupul mănăstirii, o va însufleți de-a pururi, loc de închinare și rugăciune... Pentru că nimic nu poate dăinui dacă nu i se dă viață și suflet prin sacrificiul unei alte vieți.

- Și Drumul? Calea prin locul fără de fund? Rostul rostirii?

Bucuria ospățului înlănțuit, bucuria trăită împreună în dragoste și jertfelnicie...

O zi minunată de vară, când norii se fugăresc alene și ochii maicii Anghelina caută neliniștiți când spre crucea ce înțeapă cerul din înaltul clopotniței, când spre apele verzui, involburate, ce fierb în bulboane, o mlaștină vie ce parcă se pregătește să-și verse mațele pe dinafară și, ciudat, doi nuferi albi, misterioși, s-au înălțat din pâlnia adâncului, și atunci a știut că nu a așteptat în zadar, că nu a însemnat în van zilele, lunile, anul de când cei dimprejur nu mai aveau nădejde că Mona mai suflă, pierdută în Joia Luminată la marginea apei din

spatele mănăstirii, a mai știut că nădejtile lui Teodosie, starețul înmormântat sub lespezile grele din biserica gata-gata să crape în două, se vor împlini, îngemănate cu speranțele ei, străjerul însingurat, păzitorul Bezdinului.

S-a așezat senină, cu fruntea deschisă spre ceruri, și atunci când două siluete albe s-au înălțat din nuferii gingași, au pășit pe deasupra apelor verzui, dând la o parte tulpinile cântătoare ale trestiilor subțiri, s-a așezat cu spatele lipit de trunchiul nucului bătrân din curtea mănăstirii, văzând cu ochiul interior cum femeia învăluită în lumină și bărbatul cu barba încâlcită se desprind din lumea adâncului și deschid larg poarta grea din lemn înnegrit, calcă cu picioarele desculțe prin iarba deasă și, râzând fericiți, se prind împreună de ștreangul clopotului bătrân, de a cântat pădurea, s-a trezit tipsia câmpiei, sunând ca o tobă de aramă bătută pe margini.

- Bun venit, Mona... Bine ai venit, Sava... V-am așteptat de cum s-a luminat de ziuă...

Și cei doi însemnați, călătorii lumilor amestecate în timp și spațiu, gâlgâind de răs, lăsând clopotul să-și ducă glasul de unul singur, să vestească muritorilor că a venit ceasul, istorisesc din ochii mai negri ca tăciunele cum vor readuce Icoana, cum o vor așeza pe tronul de aur, cum vor lega cărămizile vechi, cum vor ciopli zidurile despicate, cum vor încinge în chingi de oțel mănăstirea primejduită să se rupă în două.

Și abia în clipita dragostei împlinite s-a desprins oftatul de ușurare, oftatul străjerului însingurat, oftatul maicii Anghelina, care și-a împreunat în rugăciune mâinile zicând:

- Se împlinesc azi douăzeci de ani de când m-am născut pe drumul călugăriei și: Cred Doamne! Ajută necredinței mele!

- SFÂRȘIT -

Cartea a doua

Pădurea din biserică

Personajele acestei cărți coboară din alte cărți ale Liei Alb cu mănăstiri, călugări, ritualuri creștine, momente sărbătorești, lin topos care construiește în jurul lui o adevărată geografie literară este Mănăstirea Bezdin. Vin aici personaje care definesc o imagine a Imperiului, a secolelor de demult. Mănăstirea Bezdin e legată, prin personajele ei de Viena și de Dalmația, de spațiile sârbe ale ortodoxiei Lia Alb încearcă să stabilizeze trasee noi ale romanului românesc prin pelerinaje, exil, detenție. Printr-un documentar întocmit cu atenție, ani în șir.

Cum se desfășoară domo religiosus în închisoare, acasă, în Provincie, în mănăstire, cum se trăiește el sub semnul credinței? Romane sau jurnale numeroase, unele memorabile, au stăruit în cercetarea acelui loc sacru regăsit după 1989. Reconstruit după 1989.

Personaj-cheie ai romanului este călugărul Kirill, care coboară în teritoriile „Blajinilor”! Lumea blajinilor sadovenieni este ușor rectificată, blajinii capătă în roman pagini demne de întreaga stimă a cititorului de roman.

Despre „blajini”, despre icoană, despre pictura bisericească, sunt în carte fișe explicative – rânduri lămuritoare. Pagini de dicționar. Există „lângă” călugărul Kirill, pictorul Petru care și el, ar fi putut da viață altui roman senzațional. Într-un roman de referință, Andrzej Kusniewics a avut răbdare și a stăruit asupra felului în care se pictează o biserică; a decupat, pentru cititor, un manual de pictură religioasă. Doamna Lia Alb trece repede de viața pictorului care face închisoare în România, învață să picteze, alege, în anii 80, exilul și

devine celebru prin străinătăți. Devine un artist de seamă. Toate că și Kirill și Petru vor reveni în romanele următoare ale Liei Alb cu biografii detaliate, sprijinite pe documentele necesare.

De altfel, și cel mai viu personaj al romanului Mona, are o biografie care ilustrează și valori morale excepționale și șansele unui timp al credinței. Ea agită o lume mondenă, cu buni și răi. E un avocat care își slujește cu har profesiunea: „lecția de avocatură” ilustrează paginile unui profesionist. Sunt demne de atenție paginile urcușului Monei în cariera politică. Devine un om politic exemplar care obține succese spectaculoase pentru cauze abandonate de alții. Tipologia lumii politice „de azi” poate asigura succesul acestei cărți – ca și a romanelor viitoare a doamnei Lia Alb.

Carte neobișnuită prin informațiile pe care le aduce asupra unui spațiu al culturii și al religiei, roman pedagogic prin istoriile exemplare din jurul omului religios, al vieții religioase, **Pădurea din Biserică** continuă un demers cultural – o construcție culturală necesară vestului românesc.

Cornel Ungureanu

I

Cei doi răătăcitori, regăsiți poate, au purces din adâncul mlaștinii pe drumul spre mănăstire, călători ciudați, misterioși, nedeslușiți și înlănțuiți în temeri întru necunoscutul drum al adâncurilor.

Pe Mona o credeam moartă de când se topise fără de urmă în săptămâna luminată cu trei ani și mai bine. Cât despre Sava, călugărul cu ochi vineții, deși necunoscut în trăsături și forme, îl recunosc, îl simt de la o poștă ca fiind unul dintre cei unsprezece care au pus piatra de căpătâi aici, la Bezdin... Nu știu cum se face că s-a întrupat alături de frumoasa politiciană, nu știu cum s-au legat drumurile lor, însă pot spune cu mâna pe inimă c-au venit din măruntaiele pământului, din locul fără de fund al mlaștinii ce-mi înconjoară singurătățile.

În ziua aceea splendidă de vară liniștită, când căutam cu ochii chemători spre crucea clopotniței, când parcă așteptam ca bulboanele să-și verse măruntaiele la soare, să se coacă în arșița cuptorului din pustă, doi nuferi albi, mai albi ca lumina ce-mi orbea privirea prelinsă spre apele învolburate, au purces prin pâlnia adâncului vestitorii celor doi dăruți de lumea Blajinilor, aruncați pe tipsia pusteii prin mlaștina fără de fund nouă, muritorilor, ce ne închinăm nevoitorii Bezdinului.

Și mai apoi cu toții ne-am lăsat moale, prea sleiți de truda drumului cu atâtea înțelesuri, la umbra nucului pe banca de lemn care parcă și ea a prins viață oftând din toate încheieturile sub greutatea sufletelor descătușate... Le-am urat amândurora să fie bineveniți.

- Bun venit, Mona... Bine ai venit, Sava...

L-am simțit ca pe unul de-al meu, călugăr din vechime, și m-a izbit tresărirea mirată și cetindu-i temerea din ochii vineții.

- Sava mă numesc. Eu am trăit aici... Eu am viețuit aici cu Teodosie, cu ceilalți, cu murgul meu – Negruțul... Apoi a fost călătoria... A doua călătorie a mea... În Lumea Lor... cele două călătorii în lumea lor, de unde m-au izgonit de două ori...

- Cum adică ce două ori?... Că am urmat drumul împreună doar o dată... – se trezește vorbind și Mona, femeia splendidă, lucitoare în lumina caldă de vară istovitoare, atât de frumoasă, că îmi vine să plâng de bucurie că o am alături în curtea mănăstirii atât de aproape încât o pot atinge cu buricul degetelor.

Bolborosesc amândoi tot felul de lucruri încâlcite despre colacii și drumul lor, despre luminile aprinse pe ape și despre flori ce se încolăcesc de-a lungul pieptului și trunchiului răsucit în fuiorul apelor. Își deschid larg brațele ca niște porți uriașe.

- Așa ni s-au deschis porțile Lumii Lor când am vestit Învierea Domnului. Și coronițele și colacii pluteau sfielnic pe firul apei, prin porțile fumurii, cu lacătele zdrobite, din spatele cărora s-a ivit Ființa Blajinilor.

- Poate e mai bine să vă odihniți... Ca o gazdă ce mă simțeam datoră să le ofer tot ce am mai bun în casa mea, m-am apucat să înșir ca bezmetica – avem mai multe chilii umbroase, cu așternuturi curate, apretate, cu plapome ușoare, de puf, că le-am primit de pomană de la o fermă de găște grase, unde stăpâna s-a nevoit să umple șase plapome cu puf ușor și le-a adus nu de mult, toate îndesate în portbagajul mașinii, de-au prins miros de benzină și a trebuit să le soresc mai multe zile...

Noroc cu vremea asta bună, că n-a mai plouat de câteva săptămâni, deși s-ar cere, că Mitru, cel ce administrează pământul mănăstirii, se plânge că se răsuțește frunza porumbului fără vreme și nu leagă rodul.

- Plapome de puf, Măicuță... De când îmi doresc să mă trântesc pe o plapomă de puf adevărată... Este extraordinar... Nu-i așa? Ce părere ai?

Sava ne întoarce o tăietură din ochii vineții și dă din mâna plină de nămolul mlaștinii.

- Eu vreau să dorm în chilia mea... Numai în chilia mea am dreptul să dorm... Am fost închis după prima întoarcere din Lumea Lor, preț de mulți ani... Am fost osândit, cu Kirill alături, să nu văd lumina soarelui de cei ce n-au înțeles vorbele mele aduse din adâncuri... Se prea poate să nu fi avut priceperea și darul vorbirii. Nu m-am făcut înțeles, însă acum sunt dator să dorm și să-mi întind mădulele în chilia mea... înțelegi dumneata, maică?

- Desigur... Desigur...

I-am aprobat temătoare dorința, deși habar nu aveau despre ce chilie vorbește.

Mai întâi i-am dus în spălătorie, unde, spre fericirea și nevoința tuturor, este trasă apă curentă, de s-au putut spăla pe rând de noroaiele și mazăga adusă din mlaștini... Mona chicotea ca apucată în timp ce-i turnam apă încălzită la soare peste pletele încălcite și s-a apucat să le scuture ca o iepușoară tânără în lumina ce pătrundea prin ferestrele spălătoriei de face ca gresia albastră de pe jos să fie strălucitoare ca sticla. Sava, curios, căuta printre țevile îngropate în perete și se minuna de zgometul apei ce se scurgea prin rotundul țevăriei.

- Este și asta o drăcovenie folositoare... Nu mă privi cu dojană, maică, că așa sunt eu... Și Teodosie mă dojenea mereu pentru vorbele-mi nesocotite.

- Nu am obiceiul să dojenesc pe nimeni... Cu atât mai puțin pe dumneata care...

- Care ce... Care am stat închis atâta vreme...

- Nu știu cât ai stat închis dumneata... Știu doar despre închisoarea singurătății mele de aici...

- Am trebuință să mă dumiresc... Prea multe s-au petrecut fără să le pot desface spre înțelegere... Minteaa mea nu poate cuprinde ce s-a așternut peste viețile mele... Că am avut mai multe vieți pe tărâmul viilor... Ce să mai vorbesc despre lunga mea călătorie... Și despre cea de-a doua, cu muierea asta alături... Chilia aceea mă așteaptă... Și mănăstirea... Icoana... Unde-i Icoana, să mă închin, înainte de toate...

- Icoana... Tronul de aur... – Ce pot să explic? Cum pot să justific nedreptatea vremii... a oamenilor ce s-au lăsat duși de vremuri...

- De ce te ferești, Măicuță? Că doar nu le-au furat turcii, austriecii, poate?

- Mai rău decât turcii... Au trecut atâtea peste mănăstire... Peste noi... vreme de mulți ani aici n-a mai călcat picior de preot sau monah... Comunismul și-a făcut de cap și pe aici... A sucit mințile oamenilor și mai cumplit le-a înnegrit spiritul...

- Stai... Povestești prea repede... Fă-mă să înțeleg... Ce-i aceea comunism? Cum a reușit cuvântul ăsta să sucească mințile monahilor, să-i facă să părăsească mănăstirea? Așa ceva nu se poate...

- Au mai fost și războaiele... Și primul și cel de-al doilea... Da' niciunul nu a adus atâta pârjol cum a adus molima roșie...

- Și molime? Au fost și molime pe aici...

- Ziceam și eu așa... Să te fac să înțelegi... Comunismul a fost mai rău decât o molimă... mai pustiitor și mai ucigaș decât o boală... îndeosebi a lăsat urme ce nu se vindecă decât după multă vreme...

- Înțeleg... Urmele lăsate în suflet nu se vindecă niciodată... Cât le oblojești, poți pune tot felul de licori, că nu se lasă niciodată închise... Doar rugăciunea... Că așa spunea Teodosie... înțeleptul meu... Zicea că rugăciunea e leacul sufletului... Rugăciunea făcută din inimă cu sârg și pocăință poate aduce liniște și împăcare...

- Știa el ce spunea, Teodosie, starețul...

Din ce vremuri se trage Sava cu privirea lui vineție și barba încâlcită... Pare o arătare înspăimântătoare ce a fost azvârlită din adâncuri... Tocmai o asemenea arătare ne poate fi de folos... Doamne, iartă-mă că gândesc cu păcat... însă de atâtea nevoințe câte are locul ăsta, socotesc de multe ori numai prin prisma folosului... Și nu al meu... al mănăstirii...

- Nu mi-ai spus unde-i Icoana...?

- Războiul și mai apoi molima de care-ți spusesem au făcut să fie dusă de aici în capela Palatului Episcopal de la Vârșeț.

- Din nou în Sârbia... Și noi, care am adus-o aici... Oare unde-i e locul?

Asta Cel de Sus o poate spune, că El le știe și le rânduieste pe toate. I-am însoțit în biserică, unde Mona, cu ochii lipiți de fresca din spatele altarului,

îngenuncheată, în rochia neagră lungă pe care o găsisem într-un sipet vechi, lăsată de mai știu eu ce femeie milostivă ca veșmânt pentru călugărițele ce nu s-au ivit defel pe aici, cu părul ud, proaspăt spălat, despletit, și ochii umezi, e nespus de frumoasă. O strălucire care m-a speriat și când i-am admirat trupul reflectat în sala de baie albastră, de se înmulțise în pietrele gresiei ca într-un mozaic venețian.

Cât despre Sava, întunecat peste măsură, cu ochii ce taie obscurul din biserică, se pleacă în genunchi în fața altarului improvizat... și începe a da din mâini a neputință...

- Și tronul... Și Maica... îngaimă fără de șir.

- Și tronul de aur... Și Maici nu mai sunt aici. Pereții n-au putut fi dărâmați... Și clopotul care glăsuiește din când în când...

- Clopotul e sus... Clopotul meu e sus? îți mulțumesc, Doamne... Glasul tău...

La vestea că bătrânul dangăt se mai aude din turlă, Sava se închină de câteva ori la icoanele dimprejur, peste măsură de voios, ciudat, chiar caraghios, dă din mâini ca apucatul și își agață trunchiul bolovănos de frânghia clopotului și mai apoi o trage cu putere din ce în ce mai tare... Dangătul... Frânghia și omul ce-și leagă puterile de nodul capătului ei par a fi un singur trup ce devine glas, sunet, ființă...

- Doamne, ce daruri mi-ai dus...

Speriată, înspăimântată chiar, îngenunchez în fața altarului, realizând doar acum, când dangătul s-a întrupat în ființă luminată, că sunt dăruită cu ceva mare, al cărui înțeles nu se dezvăluie acum, însă își arată

puterea de început miraculos ca un tăvălug de sunet și lumină.

S-a scurs picătura vremii în ceasuri lungi în care ne-am rugat împreună, și Mona, și Sava, care se ostoise în dangăt și bucuria regăsirii vechii mănăstiri din Vinca, unde-a purces cu sute de ani în urmă.

Când am deschis ușa bisericii, m-a izbit răcoarea dulce a serilor de vară, starea de bine de la începutul nopții, când ziua se îngemănează cu întunericul și pictează împreună acel cenușiu misterios...

- Tu, Mona, poți dormi în chilia de lângă a mea. E pregătită întotdeauna cu așternut curat și dună de puf, așa cum îți poftește inima...

Femeia surâse misterios, de parcă puful are ceva magic, îi poate aduce somnul bine meritat, ușor ca ceața ce se ridică dincolo de ziduri dinspre mlaștini și bulboane.

- Chilia mea... Unde-i chilia mea? – se întreabă Sava cel întunecat, speriat parcă de lipsa locului său de odihnă...

- Găsește-o de unul singur...

Nu-i pot oferi, nu-l pot conduce, deși bănuie că și el s-a nevoit în încăperea-temniță de care auzisem atâtea... Să fie el oare? Chiar a trăit în negură de două ori?... Sunt întrebări care-mi îngreunează mintea, o încurcă în negură mai abitir decât cea care se lasă încet peste curtea bisericii venită de dincolo de ziduri, din mlaștini.

S-a făcut nevăzut, prelingându-se de-a lungul zidurilor groase, nu l-am urmărit cu privirea, mă încerca un sentiment de teamă nelămurită, neștiind și chiar nedorind să aflu unde și-a găsit odihna. Știe el mai bine

unde-i e locul, unde-și poate odihni oasele bătrâne... Dacă-i adevărat că s-a întrupat de-a lungul atâtor veacuri, dacă el este călugărul blestemat să suporte zidurile și ușa zăvorâtă, știe el mai bine și ce face și la ce se supune.

Sleită cu totul, neștiind dacă să mă cufund în bucurie sau într-o spaimă lunecătoare, m-am întins pe patul tare, cu ochii la candela aprinsă din chilia mea, unde mi se pare că sunt apărută de toate relele ce s-ar putea abate asupra capului meu și a acestui loc... îndoiala mă macină și nu lasă trupul să intre în odihnă, să se lase moale pradă somnului... Icoanele parcă joacă de-a lungul pereților albi și flacăra candeliei întrupează făpturi misterioase ce se ascund în spatele icoanelor...

„Cred, Doamne. Ajută necredinței mele...”

Repet la infinit vorbele, care, încet-încet, pătrund în spirit, deschizându-mi fruntea spre ascuțimea gândului, și se coboară lin spre suflet...

Înțeleg că se cere să mă las în voia a ceea ce va să vină fără a pune întrebări fără rost... Nu e clipa răspunsurilor la întrebări de felul: De unde au apărut cei doi? Într-adevăr, au urcat din pâlnia locului fără de fund, s-au nămolit în mlaștini și, mai apoi, înfruntând timpul, au purces în ograda bisericii și apoi chiar în chiliile mănăstirii? Clipa răspunsurilor se va dezvălui mâine, poimâine sau mai târziu. Cât despre mine, am priceput cu mare greutate că nu stă în puterea mea să cer și nici să aflu în noaptea caldă ce se strecoară prin obloanele vechi deschise larg spre stufărișul dimprejur, în noaptea mea caldă de vară, răspunsul spaimelor amestecate ciudat în bucurie... Și totuși, bucuria a învins

când mi s-au lipit pleoapele în somnul bine meritat după atâta zbucium ce-mi frământase trupul slab.

Am căzut în brațele visului ce m-a învăluit așa îmbrăcată în haina mea neagră de toate zilele, că nu mai apucasem, și, de fapt, nici nu mi-a mai trecut prin cap să-mi lepăd hainele când mă lăsasem pe patul tare din colțul chiliei...

Spre dimineață am sărit ca arsă, buimacă, neștiind unde mă aflu. Mi se întâmpla, arareori, ce-i drept, să mă trezesc cu trupul de copil din casa părinților mei, fără de griji și spaime, așa cum numai copiii știu să înfrunte lumina zilei. O bucurie zburdalnică, veselă, ce dansează de-a lungul trupului, îndemnându-l la chiote de fericire deplină... Ca și atunci când mama mă trăgea din căldura patului, plimbându-mi pe la nas ceașca de lapte cald, mulș de vreo oră, lapte înspumat dulce-amărui.

Deschid larg obloanele chiliei, care scâncesc ca un prunc trezit din somn, și bag de seamă că soarele s-a ridicat bine deasupra pusteii și scaldă aurind trestii și stuful cântător.

Nu mai sunt copilă și nici în casa din Gai, n-am băut laptele din ceașca înflorată cu viorele albastre, sunt o bătrânică, așa cum mă dezmiere uneori, o bătrânică în putere, cu straiile șifonate, cu mâinile murdare și trupul nespălat... Spun în gând *Tatăl nostru* și dau să ies în coridorul dinspre curte, când m-a străpuns ca un pumnal întrebarea:

„Ce fac oaspeții mei?... Cine sunt oaspeții mei...? Ce mă fac cu cei doi?”

Las nedumeririle la o parte și, după ce mă spăl cu apă rece ca gheața, să-mi alung moleșeala somnului ca

turta dulce, mă trec gândurile prunciei ce pasămite nu vor să-mi dea pace în dimineața asta... Ce-ar fi să citesc povestea lui Făt-Frumos din Lacrimă? Mi se întâmplă să-mi doresc a-mi citi singură povești și asta cu voce tare, să mi se pară că-mi citește doamna învățătoare de la școala primară din Gai, cea vizavi de biserică, cu glasul ei tăios, că era o femeie bărbătoasă, care își întărea glasul mai abitir când ne citea povești la orele de citire, punându-ne mai apoi pe fiecare în parte să silabisim câteva rânduri, de începea basmul în ton de violoncel și se termina mai subțire decât fluierul sau țambalul.

Era o brambureală curată când micul cititor căruia îi venise rândul, silabisea – și fa-ta de îm-pă-rat... s-a tre-zit dis-de-di-mi-nea- ță cu ochii um-flați de ne-somn – un fel de cântec ritmat, că obișnuia doamna învățătoare să bată ritmul cu o bătuță subțire în catedră, să nu care cumva să greșim împărțeala silabelor. Amestecul dintre întâmplările fantastice și ritmul impus de silabisirea cuvintelor, când zmeii se dezmembrau în bucăți, pierzându-și din mister și spaimă înainte de a le tăia capetele Făt Frumos cel viteaz, care, la rândul lui, mi se părea făcut din bucățele de vitejie stropite cu sângele Lighioanei, iar Cosânzeana își regăsea frumusețea în mii de cioburi de oglindă spartă, despărțitul cuvintelor în silabe m-a obsadat toată viața de atunci, că sunt în stare uneori în cele mai dramatice situații să desfac în părticele de litere orice cuvânt ce acoperă un mister de nedelegat pentru puterile mele.

Mă reîntorc cât pot de repede în chilie, unde am o mică bibliotecă și alături mai multe rafturi înșirate pe perete, îndoite de sub greutatea cărților... Brusc, m-au izbit rafturile aproape goale și micuța bibliotecă,

întristată și ea fără coperțile multicolore. Cum să găsesc cartea cu copertă verzuie, în care stăteau, gata-gata să zdrobească cititorul, un cal înaripat și un călăreț nespus de frumos, auriu, prinși fiecare în lacrimi măiestru pictate, ce se prelingeau din ochii împărătesei?

Cum să le găsesc când îmi rămăseseră numai cărțile de rugăciuni și câteva dintre scrierile părintelui Steinhardt, Sofianu și Arsenie Boca... Bine că măcar pe astea s-a îndurat să nu le prăpădească nesimțitoarea care a cutezat să se atingă de intimitatea chiliei mele.

Mă las neputincioasă pe scaunul de lângă masa unde stau înșirate rugăciunile de dimineață și de seară și viețile Sfinților și repet a nu știu câta oară, cu mare înțelegere și înțelepciune, fără niciun fel de revoltă sau brumă de nesupunere... Fiecare este dăruit de Domnul cu bune și rele. Fiecare trebuie să se bucure pentru darurile și pierderile zilnice, să se mulțumească cu ce are. Crâcneala nu aduce liniște și împăcare, dimpotrivă, nemulțumirea se amplifică, se poate transforma într-o nefericire continuă, răutate și împotrivită luptă în zadar.

Cât am repetat la începutul singurătății mele, acu' douăzeci și mai bine de ani: De ce trebuie să fiu lăsată de izbeliște aici?... în plină pustietate, fără nicio suflare care să-mi asculte pasul? Sau măcar o ființă pe care s-o simt că mișună în chilia de alături, să aud cum trăneste vreo cratiță, că se lovește de masă sau scârțâie vreun scaun șchiop... Să-i aud pașii pe lespezile coridorului... Zgomotul tălpilor cuiva mi-ar fi de ajuns... Orice sunet, mișcare de ființă omenească, m-ar face să râd, să mă veselesc mai abitir ca la o nuntă.

Memoram aceleași întâmplări, veșnic aceleași, când am îmbrăcat mai întâi pânza mătăsoasă ce-mi

răcorea cazanul fierbător în emoție și zbucium, haina neagră încheiată până sub bărbie, mantia și camilafca din voal subțire, și când m-au lepădat în fața porții mănăstirii, gătită pentru sărbătoarea botezului în ale călugăriei, neștiind eu că îmbrăcasem hainele singurătății. Atunci îi întrebam nedumerită și pe cei din Serbia și pe starețul de la Bodrog:

- Și ceilalți?... Când vin ceilalți?...

Așteptam oastea monahală promisă... Călugărițele, părintele care să se așeze împreună între mlaștini...

Revolta nu s-a lăsat așteptată, c-am și izbucnit:

- Părinte, m-ai vândut a doua oară...

Cum puteam să înțeleg, în clipele în care mi se năruiau cerurile și parcă turla clopotniței de unde răsuna pierdut glasul clopotului s-ar fi prăbușit peste trupul gătit de sărbătoare. Nu eram pregătită să pătrund vorbele călugărului înțelept.

- Femeie, eu te-am dat Domnului.

N-am înțeles... Și astfel am împletit nopți și zile, frământată nu arareori de durere și-n așteptarea fraților ce ar putea împlini promisiunea, monahiile, să ne rugăm împreună, spunându-mi că rugăciunea pornită din mai multe piepturi e mai puternică, se înalță cu repeziciune spre ceruri, ca mai apoi să poată coborî în alinare peste cei ce o rostesc din inimă.

Așteptarea neîmplinită se transformă nu arareori în revoltă, determinându-mă să-l întreb pe protopopul de la Arad:

- Ce se aude cu călugărițele din Serbia? Sunt tot pe drum?

- Lasă, Maică Anghelina, că vor veni și ele...

- Când, Sfinția ta... Că drumul pe care au pornit e mai lung decât înconjurul Pământului...

- Răbdare și credință, Măicuță... Toate la vremea lor.

Și vremea s-a împlinit pe neașteptate, când m-am trezit într-o dimineață cu un apel pe celularul pe care mi-l dăduse fiică-mea, prea speriată de palpitațiile ce-mi încearcă inima de vreo două luni, să am la îndemână permanent un telefon, că cel cu care mă dotasem de vreo zece ani, cu furcă neagră și cadran rotund, cu cifre înrămate în găurile albe și care clămpănește caraghios după ce-ți vâri degetul să formezi numărul, de se rotește cadranul ca un ceas vorbitor, nu mai e bun de nimic... Furca, și mai ales cadranul, se asortează perfect cu noptiera pe care tronează, alături de un vas din porțelan alb cu gât de lebădă, împodobit mereu cu câte o floare, chiar și iarna, că se îndură oaspeții mei să-mi împlinească dorințele nerostite și-mi dăruiesc câte o garoafă, câteodată chiar și trandafiri. Melodia modernului telefon micuț, elegant, mă distrează, mă înveselește chiar, e un soi de fanfară zornăitoare care trezește din somn și morții ce-și află odihna în cimitirul mănăstirii.

M-au anunțat că vor veni două călugărițe din sud să se odihnească la mine, oaspeți de seamă, un fel de antemergători în ale viitoarelor obști...

Două femei, una tânără și limbută, cu trăsături de înger, palidă peste măsură, cu un chip ce uneori se strâmba uluitor, devenind boțită ca o față de pernă necălcată, și una mai trecută, cu gura strânsă în riduri și ochii acoperiți pe jumătate de sprâncene stufoase, de-ți era mai mare groaza să încerci a le căuta culoarea și

vorba privirii. Le-am oferit cele mai bune chilii, având grijă să le curăț podeaua cu leșie, de străluceau scândurile vechi albite cu praful ce-mi arsese buricul degetelor până la rană.

Pernele și dunele se soriseră câteva zile la rând, așternute pe banca și masa de sub nuc, așa cum mă sorisem și eu în bucuria așteptării închipuind tot felul de întâmplări minunate ce le voi petrece împreună cu oaspeții mei.

Limbuta se arătase încântată de liniștea mlaștinii ce se întinde până spre Lunca Mureșului, dispărea după rugăciunea și încropeala de slujbă oficiată de sprâncenata încruntată, iartă-mă, Doamne, că spun încropeală, însă cum o pot numi altfel, că nu respecta niciun fel de canoane, și asta nu m-ar fi oropsit prea tare, că nici eu nu sunt omul ce se supune întocmai regulilor, din contră, mi-am confecționat propriile linii și limite după putință și nevoie uneori, n-aș fi băgat în seamă o oarecare indisciplină monahală dacă taman ea n-ar fi trâmbițat din prima zi că la mănăstire sunt ascultări peste care nu se poate trece sub sancțiunea păcatului... Tinerica dispărea cu ceasurile, de-mi intrase spaima în suflet.

- Ai grijă, sunt pământuri mișcătoare ce ascund capcane la tot pasul. Nu te lăsa înșelată de frumusețea nufurilor sau de mlădierea trestiiilor...

- Nu-mi purta dumneata de seamă... Am trăit eu prin mlaștini mai mari decât asta.

- Unde, maică? – mă minunai, curioasă. Dorind în realitate să încropesc o conversație cât de cât.

- Prin Deltă... Delta Dunării, că acolo mi-am început noviciatul.

- Atât de departe...
- Știi și dumneata că pentru călugări nicăieri nu e nici departe și nici aproape... Mie mi s-a arătat Duhul apelor prin păpurișul Deltei când urmăream un pelican gușat...
- Duhul apelor? Despre ce vorbești?
- Acolo unde apele sălășluiesc fără a curge, unde se amestecă cu pământul în gropi și bulboane, acolo unde locurile fără de fund ne leagă de alte Lumi, acolo viețuiește și Duhul apelor... Nu se arată oricui, doar aleșilor, așa cum doar aleșii pot călători pe drumul apei – înspre adâncurile cele mai adânci.
- Ești cam ciudată... Vorbești despre lucruri ce nu-mi sună bine... – caut să schimb drumul vorbelor...
- Și dumneata, maică, ești din cei însingurați, care pricepi și înțelegi mai multe decât spui...
- Se prea poate... Nu mă numi însingurată... Mie nu-mi place singurătatea. Am fost nevoită să mă supun ascultării la Bezdin... Mie mi s-a promis o obște călugărească în urmă cu mulți ani.
- O obște înseamnă mai multe suflete, fiecare după chipul omului, după faptele trupului...
- Sau invers, drăguță... Chipul se construiește după frumusețea sau micimea spiritului. Nu crezi?
- Te-am încercat, Măicuță... râde mai veselă, că tocmai i se boțise fața într-o strâmbătură respingătoare. Spuneai că ți-ai dorit întotdeauna o obște așa cum făgăduiseră cei ce te-au așezat aici... Greșit... Cu totul și cu totul greșit...
- Cum așa? Tu n-ai trăit în mănăstiri cu mai multe călugărițe? Sau te-ai retras în schituri ori, mai bine spus, în vreun bordei ascuns în păpurișul Deltei?

- Nu am avut eu puterea sfinților ce-și înalță credința de unul singur.

- Cu Cel de Sus alături...

- Căutarea Celui de Sus e zilnică, și dumneata știi mai bine decât oricine, maică Anghelina...

Mă bucur de ascuțimea spiritului tinerei, însă mă roade curiozitatea.

- Spuneai ceva despre însingurați...

- Să fie pe cea dreaptă... Eu mi-aș dori mai mult ca orice să rămân aici la Bezdin de una singură decât să fiu nevoită întru ascultare și să viețuiesc alături de alte mame acolo de unde am venit.

- Cum așa... Una e să-ți dorești momente de singurătate și alta e să te nevoiești în fiecare clipă a zilei și mai ales a nopții de unul singur.

- Nu zic eu că-i tocmai simplu, însă e de preferat să te suporti pe tine cu metehne și răutăți, doar pe tine, să nu fii supus toanelor a câtorva zeci de femei...

- Mi se pare că exagerezi – sar îngrijorată de calea pe care s-a așezat vorbăria noastră... Pe de altă parte, eram cucerită de sinceritatea femeii care-mi dezvăluise o realitate de care uitasem sau mă prefăcusem că nu o cunosc, idealizând traiul în mijlocul dezlănțuirii omenești.

- Desigur că exagerez. O spun pentru a te face să înțelegi mai bine. Câte bordeie, atâtea metehne. Că nu suntem unul ca altul și nu arareori pot izbucni discuții de tot felul ce pot degenera...

- Oprește-te. Chiar nu vreau să aud așa ceva – mă dau indignată, când în realitate curiozitatea mă împinge să adâncesc faptele.

- Dacă suntem diferiți înseamnă că simțim altfel unul față de altul și fiecare în parte altfel față de cele străine mănăstirii sau obștei, cum vrei să-i spui...

- Diferiți și totuși uniți întru credință și rugăciune...

- Unite în rugăciune și mai ales în ascultare...

Ascultarea din mănăstire mi se pare o joacă de copil la Bodrog, unde îndeplineam bucurioasă munca la bucătărie sau la gospodăria anexă, nemaivorbind de posturi și alte rânduieli.

Cât despre șederea mea la Bezdin, nu arareori îmi inventam eu ascultări de tot felul, porunci împovărătoare, pe care le îndeplineam ca la carte, de parcă mi le dictase cineva.

Cu greu strunesc caii, le strâng frâul pe drumul meu... mai bine spus, îmi strunesc curiozitatea și descifrez cu greu cele rânduite din întâmplarea, semnul venirii călugăriței din sud la Bezdin. Suntem în mâna Domnului, crâcnelile veșnice nu aduc alinare, dimpotrivă, încurcă mai abitir gândurile. Am bodogănit, o babă cârtitoare, neînțelegându-și rostul în singurătatea dintre zidurile mănăstirii, ziduri care se deschid, de vreme ce sprijină poarta meșteșugit lucrată în lemn tare de brad, o deschidere largă spre curtea ca un pătrat înzidit pe lături, poarta ce-ți îndreaptă privirea și mai apoi pașii spre biserica din mijloc.

Nu am pătruns întotdeauna rostul meu și-mi doream altceva, roiul omenesc alături, o obște monahală după toate regulile, când obștea eram eu dăruită pe deplin cu puterea de a da speranță credincioșilor ce urmează drumul șerpuit prin pustă, se apropie temători

printre ape tulburate de vânt și ape ce fierb pe dinăuntru.

De câte ori nu am sfătuit câte o biată femeie ce-și ruga moartea din pricina bărbatului posac și a plozilor neastâmpărați.

- Nu mai pot, Măicuță, îmi vine să-mi iau lumea în cap... Nu e zi lăsată de la Dumnezeu să nu facă câte o prostie. Ba rup gâtul vitelor vecinului, își fac zdrențe și hainele, se noroiesc ca niște porci, că sunt nevoită să spăl cât e ziua de lungă și detergentul e scump, mânca-l-ar focul. Și el, bărbatu-meu, întoarce spatele, că nu-i pasă, se face surd și orb, ba câteodată mai trage și la măsea... M-aș lipsi de toți, că mă chinuie de dimineața până seara.

- Vorbești cu păcat, fata mea.

- Să mă lase cu toții în pace că m-am săturat... îi servitoresc cât e ziua de lungă, mă obosesc țișetele pruncilor și mai ales lenea lui.

- Stai nițel... Potolește-te, fata mea... Gândește-te de te-ar lipsi Dumnezeu printr-o întâmplare nefericită și de copii și de bărbat... Crezi că o dată ce ai gustat din pelinul căsniciei, pelin dulce-amar, te poți lepăda de ei? Te-ai topi de dorul pruncilor și nu ți-ai mai găsi rostul.

Am știut să fiu sfătoasă cu alții de atâtea ori și totuși a fost nevoie de venirea de nicăieri, parcă, de povestea călugăriței cu fața boțită, să-mi deschidă mintea și inima... Doamne, îți mulțumesc de darurile și încercările cu care m-ai dăruit și nu mă lăsa ispitei crâcnelii fără de temei.

Cât despre cealaltă călugăriță venită, avea un glas minunat când îmi cetea din viețile sfinților cu o mlădiere aparte, dând parcă noi înțelesuri, noi pilde,

întâmplărilor. Trei sute șaizeci și cinci de zile, trei sute șaizeci și cinci de sfinți, câte un dar pentru noi, muritorii, în fiecare zi a anului... *Prologul – Sinaxarul* ce mi-a fost de leac în nopțile de nesupunere, când nu prețuiam darul singurătății, nu pătrundeam înțelesul, luam doar povestea de viață, fără a deschide haina înțelepciunii.

Mă desfățam în dulceața vocii maicii cu sprâncene stufoase și într-o seară, când întunericul se pogorâse pe de-a-ntregul peste mănăstire și ne-am retras între zidurile chiliei pentru a mai citi din Sinaxar, m-am trezit vorbind înflăcărată la gândul cum vor suna din gura maicii cu glas de mătase poeziile lui Blaga.

- Oglinda din adânc – e una din poeziile mele preferate... Unde-am pus, oare, poeziile – cartea? Subțire, cu copertă roșie. Mirabila sămânță din colecția Biblioteca pentru toți...

Cele două se ridicară ca arse și una după alta, se urnesc spre mica bucătărie, de parcă ar fi dat laptele în foc, că pusesem la fiert în oala mare vreo trei litri de lapte proaspăt, primit în dar de cu seara din gospodăria muierii de la marginea satului vecin.

- Unde plecați...? – și mă străduiesc să recit, să-mi reamintesc mai bine spus: „Când mă privesc într-o fântână,/ mă văd cu-adevărat în zi/ așa cum sunt și-am fost și-oi fi.”

Îmi pun ochelarii cu rame negre, cei făcuți recent, să văd mai bine titlurile și culorile cărților din biblioteca mea cu care mă înzestraseră de-a lungul anilor pelerinii aciuiți pe la mănăstire. S-a întâmplat să rămână un profesor de limba română peste noapte, cu câțiva copii, că auzise de taberele de vară, când preoții

sârbi aduceau câte cincisprezece copii neastâmpărați să se roage, să se închine, să asculte din cărțile sfinte și, bineînțeles, să se zbenguie prin Lunca Mureșului sub stricta supraveghere a sutanelor negre ce înfășau un început de burtică, sutane speriate să nu se avânte neastâmpărații în apele Mureșului ori să se piardă în noroiul mișcător al mlaștinii... Profesorul ăsta de română avea un rucsac plin cu cărți, că-și stabilise un program pe zile – câte o carte în fiecare seară, un fel de bibliografie școlară, citită pe timpul vacanței, să se asigure că învățăceii nu-l vor trece cu vederea nici pe Blaga și nici pe Labiș...

Am ascultat cu mare plăcere recitalul de poezie din curtea mănăstirii de sub nuc, când micuții ascultători, iubitori de literatură, că prinseseră gustul, purtați de dascălul lor și-n alte veri cu rucsacul plin de cărți în spinare, îndeosebi unul mărunț, cu ochelari mai caraghioși ca ai mei, că i se bulbucău ochii sub lentilele groase ca unui broscoi, micuțul broscoi citea cadențat din Blaga și, cu răbdare de înger, îndrumătorul în ale literelor îi explica lui, deslușind de fapt pentru toți ce ne așezaserăm pe iarbă în jurul băncii de sub nuc, misterul poeziei.

- „Nemișcați deodată brazii/ Sevele se-așează-n noapte,/ Iese liniștea din munte/ unde locul i-a fost strâmt...” – Haideti, copii – repetați după mine: – „Iese liniștea din noapte” – și aici, la mănăstire iese liniștea din noapte, din munte...

Au mai rămas încă trei zile minunate, mă sculam dis-de-diminează să le pregătesc cacao cu lapte cald și gem de caise, cartofi prăjiți în tavă și chiar prăjituri cu fructe, cu gândul la serile de poezie când ascultam

fermecată versurile ce ieșeau ca niște perle înșirate gingaș din glasurile pruncilor. La plecare, dascălul mi-a oferit câteva cărți, printre care și asta ce n-o găsesc – subțire, roșie, un roșu aprins din care ia ființă mirabila sămânță.

S-a întâmplat să primesc și romane de tot felul, le-am citit, însă tot de poezie mă simt legată și, mai apoi, Jurnalul părintelui Steinhardt și învățăturile părintelui Arsenie Boca mi s-au lipit de mâini până am boțit de-a dreptul fiecare pagină.

Agitată că nu-mi găsesc rostul, nici n-am băgat în seamă avertismentul, semnalul a ce aveam să pățimesc la întoarcerea de la Policlinică.

M-a luat fiică-mea, cu noaptea în cap, cu o mașină, să consult un cardiolog, că mă încercaseră de vreo trei luni palpitații în te miri ce moment. Uneori le pot lega de agitația slujbei de sfântul maslu, alteori apar din senin, când, destinsă, privesc clopotnița și ascult liniștea de una singură, cu coatele sprijinite de lemnul pridvorului.

- Mă reîntorc după-masă.

- O mai țin eu pe mama până spre seară la mine. Aveți grijă dumneavoastră de mănăstire, că doar nu o fură cineva...

Încercând să glumească, fata asta a mea a riscat o privire aspră de sub sprâncenele stufoase.

- Cum să fure oricine o mănăstire... E locul Domnului...

- Iartă-mă, Măicuță – s-a scuzat jenată și m-a apucat de sub braț și m-a condus grăbită spre mașină.

- Cine sunt femeile astea?

- Nu niște femei, draga mea... Sunt monahii ca mine.

- Scuze, mamă... Cum se face că azi îmi cer mereu scuze... Călugărițe, da' încruntate foc... Dumneata n-ai fost niciodată întunecată, aspră...

- Ți se pare.

- Da' de unde... Dacă cu asemenea femei te dăruiește protopopul, mai bine te lipsești de companie...

- Să lăsăm lucrurile astea în grija Domnului. Mai bine spune-mi, ce mă așteaptă la doctor, că sunt puțin speriată.

- Dumneata, mamă... Te prefaci, că știu eu mai bine că dacă nu te băteam la cap, amânai până la paștile cailor să te vadă un specialist... Nu-i de glumă cu inima, chiar dacă e vorba de una curajoasă ca a dumitale.

Și biata mea inimă încercase să-mi dea semnale că voi trece printr-o încercare, încă o treaptă, încă niște pași icniți, grei, pe spirala înțelepciunii. Medicul, o fată tânără și nu prea, mi se păruse mie prea firavă și la început de meserie, m-a supus la tot felul de teste, de la electrocardiograma pe care o mai încercasem de câteva ori, la un test complicat cu un televizor unde tresăltau imagini pierite, ca niște umbre, pentru ca în cele din urmă să decidă hotărât că nu sunt modificări cardiace majore, oricum, nu de natura „necesității internării”.

- Măicuță, ai o tensiune de astronaut și unele modificări de ritm pe fond emotiv, mai mult neurovegetative...

Simțeam că minte, socotea că e mai înțelept să nu se exprime direct, probabil că-i va spune fetei mele adevărul, așa crede că-i mai bine, are tactica menajării pacientului, deși am citit că unii medici obișnuiesc să

taie în came vie, devoalând chiar un cancer, că, vezi Doamne, pacientul își mobilizează în felul acesta toate resursele și puterile în lupta cu boala. A scris o rețetă și mi-a smuls promisiunea că voi reveni la control peste o lună. Bucuroasă c-am scăpat lesne din ghearele halatelor albe, am rugat-o să ne reîntoarcem cât mai repede, de parcă presimțeam că acolo se întâmplă ceva ce nu pot controla, se întoarce rânduiala întronată de mine, cu mine ca singur supus și executant.

- Credeam că dorești să te odihnești. Ți-am pregătit și un ghiveci special. O rețetă cu vinete coapte și ardei tocați mărunț, dimpreună cu multe zarzavaturi... Haide, mamă, că nu arde...

- Altă dată, fata mea. Luna viitoare, când m-a reprogramat doctorița. Acum mă grăbesc.

- De parcă numai azi te grăbești... Ești mai legată de locurile Bezdinului decât de mine?

- Nu-mi forța mâna... Discuția asta s-a mai purtat între noi.

- Și fără rost. Fără rost, măicuță...

Am simțit durerea din glasul copilului meu și, ca la comandă, s-a rostogolit inima în piept, ca o minge de tenis zgâriată de zgura terenului, o dată, de două ori, de mai multe ori, de m-am nevoit a pune palma pe căușul pieptului.

- Te-ai albit... Iartă-mă, Măicuță... Repeta „Măicuță”, ca fetele nesigure ce-și caută sortitul la icoane.

- S-a potolit... Nu se mai rostogolește... – rîd mînzește și apoi hotărât:

- Nu scoți cheia? Pornește automobilul ăsta că n-am vreme de zăbavă...

Nu fără temei mi-am zorit odrasla. Stau ghemuită într-un colț al mașinii, de parcă aş fi vrut să deschid uşa din mers, de-a lungul drumului pietruit ce leagă şoseaua asfaltată şi satul de lângă mănăstirea pierdută în stuf şi papură mai înaltă decât porumbiştea uscată de soarele verii.

Când, istovită peste măsură, m-am întins în răcoarea chiliei, pe patul tare, de-au trosnit oasele bătrâne, am cerut un pahar cu apă fetei mele, care rânduia lucrurile în bucătărie, mi-au fugit ochii spre biblioteca de la picioarele patului.

- Unde sunt cărţile mele... Cine s-a atins de comorile mele?... – vocea piţigăiată tăia liniştea înghesuită între zidurile groase.

- Poeziile, scrierile, cărţile... Cine mi le-a furat? Cine a îndrăznit? – sar ca arşă de parcă luaseră foc scândurile patului peste cuvertura de lână aspră ce-mi înţepa oasele abia întinse spre odihnă.

- Despre ce vorbeşti... Care scrieri?

- Tu nu vezi... Biblioteca mea e goală...

- Mai sunt câteva cărţi, mamă... Uite Sinaxarul, Psaltirea... Rugăciunile de seară...

- Dar celelalte... Unde sunt?...

Speriate de ţipetele mele piţigăiate ca strigătul păsării însingurate ce uneori se tânguie între sălcii, cele două musafire dau buzna în chilie.

- Ce s-a întâmplat.... Se simte rău... Ce-a spus medicul?

- Voi trebuie să ştiţi... Cine a îndrăznit să intre în locul meu? Cine mi-a pângărit culcuşul?

- Nici chiar aşa, Măicuţă... sare tinerica... Noi am făcut curat. Voiam să-ţi facem o surpriză, să găseşti totul

în ordine... Nu vezi c-am spălat și perdelele... Că ne-am zorit să le uscăm la soare, să le găsești curate, călcate și puse înapoi pe geam... Am bătut și preșurile...

- Dar cărțile? Voi trebuie să știți cine mi-a luat cărțile...

- Chiar așa! Parcă mama avea biblioteca plină... – sare în ajutor copila mea, de parcă aveam nevoie de ajutor în fața celor de un leat cu mine.

- Eu am prăfuit scrierile dumitale și mai apoi am considerat că-i înțelept să le sortăm și să ducem unele în camera de sub pod...

- Sortare spui dumneata... După care criterii și rânduiești...

- După rânduiala Domnului... Și dacă am greșit, iartă-ne, maică Anghelina...

Înțelegând ce s-a petrecut în mintea lor, m-am lăsat moale, ca după o caznă cumplit de grea, pe scaunul din fața mesei, am întins mâna după paharul aburind, că apucase să-mi aducă apa proaspătă, sorb câteva înghițituri și-mi întind mâinile ca niște aripi frânte de-a lungul trupului.

Fiica mea, care-mi cunoaște gestul renunțării, resemnarea ce-și cere dreptul la tăcere, șoptește:

- Vă rog să plecați... Cred că e cazul să o lăsăm de una singură...

- Poate dorește să aducem cărțile buclucașe înapoi? Ce spui, Măicuță? Mă reped și le aduc din spate dacă dorești... – tinerica, speriată, e gata-gata să se repeadă spre ușă, de s-a lovit de canaturile grele.

- De ce să le aduci înapoi... Maica pricepe că nu-și aveau locul aici în chilie... – vorbele cad ca niște stropi

de ploaie ce prevestesc grindina grea ce toacă firul ierbii și munca truditorului.

- Vă rog să mă lăsați singură. Așa cum m-ați găsit... Vreau să mă rog... în pace...

I-am cerut Domnului îndurare pentru toate cele de neînțeles pentru mine și pentru monahiile scurt găzduite la mănăstire, că au plecat după câteva zile în care ne-am retras fiecare în singurătate și tăcere deplină. Și de atunci n-am călcat nici în camera de sub pod, așteptând să vină ceasul când voi înțelege înțelepciunea dezgolită a singurăteii bibliotecii.

II

M-am odihnit de minune afundată în puful plapomei. Constat că mi s-au asigurat condiții de patru stele în modesta chilie de la parter, unde patul înalt cu două tăblii de lemn mâncate de carii, înzestrat cu o saltea moale de te afunzi până la gât în așternutul curat și apretat, îți dă o senzație de bine de cum faci ochi. Lenea amestecată cu starea de liniște și siguranță m-au făcut să mă complac în a nu face nimic, cu ochii în tavan, nu planific momentele zilei, nu mă privește nici ceasul ce zace pe undeva uitat printre lucrurile împrumutate, îmboțite și aruncate pe un scaun de la picioarele patului – un morman negru ce nu mă deranjează pătează caraghios albul pereților... Cât despre obloanele vechi ce scârțâie uneori în bătaia vântului de dimineață, lasă umbre, linii maronii de-a lungul pereților spoiți, linii viețuitoare ce se mișcă molatec ca niște brațe într-un ritm așezat, cuminte, care mă îndeamnă la somn și uitare.

Probabil că starea asta de mulțumire și nedorință de niciun fel s-ar fi prelungit după gustul meu zile în șir, dacă n-ar fi pocnit într-un moment al zilei ce nu-l pot ști, era dimineață sau spre seară, că nu măsurasem zilele decât printr-o schimbare de lumină ce făcea să dispară umbrele maronii, să se zbată obloanele sau să lumineze soarele printre scândurile mâncate de vreme, cineva izbea cu pumnii în ușa chiliei.

- Scoală, femeie, că s-a împlinit vremea... Fă bine și te leapădă de lene, că m-am săturat așteptându-te...

Buimăcită, n-am recunoscut vocea răgușită, guturală, cu accente sârbești.

- Lasă-mă în pace, cine-oi fi... Ce-mi ții dumneata socoteala?

- Sava, eu sunt Sava, și te poftesc afară, că avem de îndeplinit multe.

- Care Sava... – leneșă, mă culcușesc cât mai adânc în moliciunea pufului.

- Nu-ți stă bine să te prefaci, muiere... Nu mă fă să sparg ușa și să-ți aduc aminte de misia noastră...

Mi se încrețește pielea pe gât și de-a lungul spatelui și, brusc, sar ca un arc spre ghemotocul de haine boțite și trag zdreanța neagră peste cap.

- Vin de îndată, ies...

Ca fulgerată, mi se îngrămădesc în fața ochilor imaginile drumului alături de cel ce-și spune Sava și bocăne ca apucatul la ușa mea... Drumul prin pâlnia mlaștinii, neamul din adâncuri, mănăstirea... Se amestecă frânturi de tot felul în mintea odihnită, tulburându-i liniștea și adormirea moleșită de câteva zile.

Speriată, am deschis ușa spre coridorul cu bolți rotunde și mozaic rece care mă face să mă grăbesc, desculță fiind, spre iarba din curtea mănăstirii, încălzită de soare.

Zdrahonul, drapat și el în veșminte negre, mă urmărește îndeaproape.

- Te spală, te schimbă, că ești îmboțită toată, și haide la slujbă, că poate așa te trezești.

- Ce atâta grabă, frate dragă... E timp cât hăul și dulăul... – mă pufnește răsul văzând cum se agită ca o

cloșcă împrejurul meu, de parcă s-ar simți răspunzător de faptele și înfățișarea cu care am ieșit la lumină.

- Tu ai treaba ta, așa cum eu am misia mea... N-avem timp de pierdut. O știm amândoi, și nu pricep cum te-ai înmuiat ca o cârpă, că te știam mai aprigă.

Continuu să râd cât mă țin baierile, ba chiar am început să sar ca o țarcă împrejurul călugărului cu ochii vineții și barbă încâlcită ce mi se pare teribil de caraghios în încercarea de a-mi aminti cu obstinație că am ceva de îndeplinit, când eu mă simt ușoară, destinsă, fără încorsetarea vreunui program stabilit pe ore, minute, secunde, așa cum obișnuiam să-mi ordonez viața înainte de...

- Tu ai uitat de unde am urcat noi?... – și mă târăște de-a lungul curții pe poarta din spate spre limba de pământ de lângă mlaștini. Revin în memorie de data asta cât se poate de clar, de parcă-mi taie cineva mintea cu un cuțit înroșit, cozonacii luminați, plutind pe ape învolburate, coronițele împletite multicolor și, mai ales tărâmul lor, al Blajinilor, unde ne-am ospătat, ne-am așezat cu toții la marele ospăț al Paștelui înfruptându-ne fără teamă din colacii însuflețiți și ouăle roșii. Și vocea, mai ales vocea, parcă-mi sparge timpanele, aud Glasul Adâncului ce ne-a poruncit să fim cărămidile ce vor lega trupul mănăstirii.

- Avem o misie de îndeplinit... – tună bărbatul furios, înverșunat, gata-gata să-mi rupă veșmântul de-a lungul umărului.

Mai supusă decât mi-e obiceiul, îi încuviințez întru totul și gesturile brutale și vorbele de ocară.

- Să mergem înăuntru... La slujbă... Că ne așteaptă maica...

Doar zâmbetul plin de căldură cu care bătrâna călugăriță ne-a primit în ușa bisericii, ochii albaștri, au liniștit ca prin farmec zbuciumul amândurora când ne-a condus tainic să ne închinăm la icoane, în timp ce rostea cu voce molcomă rugăciunile dimineții.

Mai apoi am examinat pe îndelete crăpăturile din zidul mănăstirii, care coboară din clopotniță, din tavan și până spre podeaua pietruită, zdrențuită și ea.

- Trebuie să plecați amândoi în lume.

Ochii albaștri, cu totul diferiți de cei vineți ce m-am smuls din somnul lunecător și dulceag, mă îndeamnă cald spre acțiune, amintindu-mi că nu pot ocoli în niciun chip misia cu care m-am procopsit.

Și astfel, m-am trezit la ușa apartamentului meu după un drum cu un cunoscut al mănăstirii ce fusese chemat după-amiază, un bătrânel simpatic, care s-a ferit să pună întrebări, nu-l mirau nici veșmintele mele caraghioase, nici părul neîngrijit și despletit în lațe ce atârnav pe spate.

Buimacă, văd că nu pot descuia casa, de-a trebuit să sun la ușa vecinilor unde lăsam de obicei un rând de chei pe vremuri, când obișnuiam să bat drumul Bucureștiului de câteva ori pe lună.

- Doamne păzește, doamna Mona... Dumneavoastră sunteți? Că noi vă credeam moartă – apare vecina, o gospodină sadea, că iese din holul lunguiet un miros apăsător de carne prăjită și ceapă ce mă face să-mi astup nările cu mâneca hainei negre.

- Haide, doamna Nuți, că n-oi fi o stafie... Eu sunt... Te rog să-mi dai cheile, și-ți mulțumesc că ai avut grijă de casă în lipsa mea.

- Chiar sunteți dumneavoastră... Și așa îmbrăcată... Haide, Gicule, să vezi cine-a venit...

Apare și consortul, un domn cu burtică respectabilă ce se rotunjește din maieul alb lăsat moale deasupra pantalonilor scurți.

- Ei, asta-i bună... De unde-ai apărut, cucoană?...

- Gicuțule, fii respectuos... E doamna noastră... Ce, ai uitat? Vecina noastră cea importantă, cu funcții...

Mă pufnește râsul de caraghiosul situației și mai ales de fâstâceala celor doi, care nu știu cum să reacționeze – să se mire, ori să se ploconească în fața unei fantome – nu le prea vine la îndemână.

- Știu că am lipsit ceva vreme, dar...

- Care ceva vreme, doamna Mona... Mai bine de trei ani s-au scurs, de v-am dat dispărută și ziarele și televiziunea și rudele...

- Care rude?... – mă minunez, că nu mă știam cu neamuri de sânge de niciun fel de la moartea părinților și divorțul de nemernicul ce ajunsese decanul baroului de avocați.

- Unchiul și mătușa care ne-au cerut cheile la scurtă vreme după ce dispăruserăți...

- Și voi le-ați dat?... fără consimțământul meu?...

- Păi, ce să facem, dacă nu aveam nicio veste și se anunțase peste tot că ați dispărut fără urmă... Însă ne-am făcut un rând de rezervă, așa, pentru orice eventualitate.

- Care va să zică s-au înstăpânit străinii pe aici... – bolborosesc fără indignare și revoltă, și nici lipsa unor

lucruri de valoare din casă nu m-a făcut să-mi ies din pepeni, în timp ce îmi plimbam privirile înjur.

- Noi n-am luat nimic... – sar neîntrebați cei doi, care au rămas proțâpiți în prag.

Și dacă au șterpelit și ei câte ceva, nu-mi prea pasă, să se înzestreze și ei pe la bătrânețe cu niscaiva bibelouri din Franța ori cu serviciul de argint adus din Germania... Noroc că garderoba a rămas intactă, probabil că neamurilor fără nume nu li s-au potrivit nici pantofii eleganți, lustruiți, care au rămas înșirați pe rafturile din debara, și nici paltoanele din stofă țesută ori deux-piece-urile din mătase și stofă subțire. Dispăruseră doar blănurile, că-mi cumpărasem vreo șase, două din nură, una cafea cu lapte și cealaltă amplă, gri-perlă, o minunăție, cumpărată din Grecia, împreună cu colierul asortat de aceeași nuanță... Rămăsese stingheră blana de astrahan, roasă la mâneci, luată de mama după ce am terminat facultatea, la intrarea în avocatură, crezând, sărmana, că o răblăgită de blană demodată din astrahan negru îmi va aduce prestigiu în meserie.

Până târziu în noapte, după ce mi-am răsfățat trupul cu o baie fierbinte stropită cu ulei parfumat, că sticla de cristal din baie rămăsese la locul ei, am urmărit știrile și comentariile canalului Realitatea TV... să mă pun la curent cu politichia. Am priceput că partidul meu ajunsese la guvernare și am văzut figuri cunoscute printre membrii noului cabinet... Nu mică mi-a fost bucuria când am priceput că doamna N. ocupă fotoliul Culturii. Ascuțimea minții nu s-a tocit după întâmplările și isprăvile mănăstirești, speculațiile și arta de a storce foloase din orice împrejurare favorabilă scopului. Cât

despre cauza mea, că mi se întipărise ca o pecete aplicată cu fier înroșit în suflet, nici mai mult, nici mai puțin decât – bani, mulți bani, cu care să se pună pe picioare Bezdinul.

De dimineață mi-am pregătit reapariția în lume cu migală și răbdare, că nu-i puțin lucru să-ți faci apariția din neant, să te repoziționezi între vipurile urbei... Am dat culoare părului încărunțit pe la tâmpile, cu penseta, scrâșnind printre dinți câte o înjurătură, mi-am smuls filele rebele din sprâncenele ce coborâseră spre pleoape dând un aer tâmp ochilor și mi-am dres cum m-am priceput mai bine manichiura, bombănind de una singură pe scăunelul din fața toaletei. Pe vremuri aveam o armată de coafeze și manichiuriste ce-mi purtau de grijă, ori acu' sunt nevoită să mă canonesc de una singură, cu foarfecele boante și neascuțite și oja întărită, noroc că e Valmy și nu s-a scorojit de tot, ca una de doi lei.

M-a surprins plăcut în fața oglinzii înalte din dormitor suplețea siluetei, burta trasă și picioarele fără celulită sau început de varice, că-mi dăduseră dureri de cap, cu veșnice consultații și tratamente scumpe. Cocoțată pe tocuri de 7 centimetri și drapată într-o fustă amplă de mătase înflorată, cu o bluză roșie, asortată cu macii brodați manual de-a lungul fustei, deschiată până la mijlocul sânilor, ca mai apoi să închid speriată năstureii mărunți, am ales fără rețineri colierul cu granate, filigranat cu lucrătura măiastră a maeștrilor venețieni și, în cele din urmă, m-am declarat mulțumită de femeia strălucitoare ce-mi zâmbea încrezătoare din apele oglinzii.

Gătită ca o paparudă de clasă, că și paparudele pot fi de mai multe feluri, depinde de țoalele cu care-și scot în evidență nurii, m-am înființat la sediul partidului.

- Mona, scumpa noastră Mona... Unde-ai dispărut taman când aveam mai mare nevoie de tine?... Campania, dragă... Am trecut peste o campanie – secretara, o acritură cu veleități de mare organizatoare, își dă ochii peste cap și-mi pătează fața cu rujul ei ieftin, că s-a simțit datoră să mă îmbrățișeze, uimită, ca o țarcă cu coada tăiată, sare în jurul meu și țipă:

- Veniți, scumpilor... A apărut Mona...

Era ceva lume prin camerele proaspăt vopsite, se vede că ajunseseră la putere, că pereții străluceau, fără nicio pată de igrasie pe la colțuri, au schimbat și mobilierul în sala de ședințe, unde tronează o masă lungă, lustruită, în jurul căreia mai multe figuri noi studiază un vraf de hârtii înfoliate în plastic albastru.

- Veniți, domnu' președinte, să vă vedeți pupila...
- Țarca bătrână îl împinge pe deșiratul domn S., un fost securist.

- Sărut mâinile, Mona... Te-ai evaporat, și, cu toate relațiile mele, n-am reușit să-ți dăm de urmă...

- Adevărat grăiești, drăguțule – îi întind mâna să-l văd cum se apleacă dezlânat, deșirat, cum l-a lăsat Dumnezeu. Remarc căutătura tăioasă, de șarpe veninos – dacă nici dumneata, cu toate relațiile trecut și prezente, nu mi-ai dat de urmă, asta înseamnă că m-am pitit mai abitir decât dizidenții de pe vremuri... Felicitări... Văd că ți-ai împlinit visul, că mai știm și noi cât ți s-au scurs balele după funcția asta.

- Tot plină de umor ai rămas... Și totuși, n-ai de gând să ne dezvălui pe unde te-ai ascuns?... Și mai ales de ce?...

Asta-l roade, ca un vierme păcătos se află. Care-i dedesubtul misterioasei dispariții? Cu cine m-am întâlnit, ce am pus la cale, îi cunosc temerile și umorile.

- Am bătut pământul de-a lungul și de-a latul, într-o minunată croazieră oferită cadou de...

- De cine?

- De cineva important... De sus...

- De un admirator secret – intră în vorbă o fufa, o filigranată și încorsetată cu o cingătoare de lac negru ce-i sugrumă mijlocul.

- Nu toată lumea se bazează doar pe admiratori mai mult sau mai puțin secreți – o repede lunganul deșirat... Mona e altfel și nu se vinde la colț de stradă.

- Oricum, ne-ai lipsit în campanie, scumpo... secretara are un fix. – Probabil au folosit-o la maximum în fosta luptă electorală. Știu bine ce înseamnă hârțogăria, dosarele candidaților, procesele verbale de ședință și mai ales pentru cea secretă, cu sponsorizările mai mult sau mai puțin pe lege...

- Haide, nu-mi oferi o cafeluță?... – o cultiv, că-i suficient de prostuță să mă pună la punct cu starea națiunii, cu toate bârfele ce-mi pot fi de folos. Bag de seamă că filigranata s-ar vârî și ea în ciorba noastră, însă lunganul i-o taie scurt:

- Dumneata, Lilico, ar trebui să mă însoțești până la Consiliu, că avem nevoie de copiile ședințelor. Nu lipsim mult. De-abia aștept să-mi istorisești pe unde te-ai plimbat, răsfățato...

Mă retrag împreună cu atotștiutoarea secretară în camera din spate, așa-zisă arhivă, un loc cochet, amenajat încă pe vremea când domneam fără concurență la sediu, cu mai multe fotolii și rafturi pline cu hârțogăria partidului disciplinată în dosare arhivate cu grijă.

- Uite cafeluța și țigările – scoate din buzunarul vestei croșetate un pachet în degrade roz-lila...

- Ce fel de țigări s-au mai inventat?

- Nu-mi spuneți că v-ați lăsat...

Deși nu mă îndemn, aprind o țigară subțire, elegantă, cu gust de mentă, și mai-mai să mă înec cu fumul albăstrui.

- Am mai rărit, că, știi dumneata, nu face bine la frumusețe...

- Ce ți-e și cu frumusețea asta... Ați băgat-o de seamă pe sfrijita ce-a plecat cu președintele?

- Chiar voiam să te întreb ce hram poartă... Nu mi-o amintesc defel...

- Păi, să vedeți, doamna Mona, câte s-au întâmplat de când ați lipsit... O adevărată poveste...

Fericită că are cui istorisi întâmplările pipărate, fapte din care poți trage folosul te miri când, se îndeasă cât mai comod în fotoliu, plină de importanță, cu buzele țuguiate și ochii subțiri:

- A adus-o la partid doctorul... Vă amintiți, bărbatul acela cumsecade, cam bleg, ce-i drept, da' apreciat în lumea medicilor, și nu numai. Că se impusese și în partid după plecarea dumneavoastră și avea toate șansele să fie ales președinte... Să fiu sinceră, ar fi fost mai bine să vă ia el locul și nu șarpele cu

clopoței... – șoptește speriată rotindu-și ochii de-a lungul camerei.

- Că doar n-or fi microfoane și aici... Ce te sperii așa, madam... – râd, surprinsă de figura femeii, îngrijorată, care se subțiasse subit.

- Nu vă prefaceți c-ați uitat... Ne spionează, nemernicul, mai rău ca la securitate... Mai și șantajează... Să vedeți cum a tras foloase din aventura doctorului... Era într-o vineri după-amiază înainte de ședința de Birou de la șase. Mă întorsesem pe neașteptate la sediu, să mai verific, cum mi-e obiceiul, documentele ședinței, ceva legat de municipiu, și pe scări aud două voci de femei care se înjurau mai abtirit ca la ușa cortului... Ceva de genul: „Să-mi lași bărbatul în pace, curvă slăbănoagă fără țâțe și cur... Ce, crezi că așa ușor se strică casa omului?...” – M-am lipit de zid, trăgându-mi geanta pe marginea treptei, și am auzit vocea stricatei: „Ce insinuezi, femeie... N-am nimic cu bărbatul dumitale... Sunt o femeie respectabilă... Cum îți permiți să mă insultezi?” Ce să vă spun – circ curat –, că soția doctorului nu se lăsa impresionată de fițele slăbănoagei, și dă-i înainte: „N-am să-ți permit să-ți distrugi casa, unde te crezi, nenorocito... Îți arăt eu ce înseamnă moralitate... Cuvă de șters la fund politicianii... Ordinaro...”

Văzând că se îngroașă gluma, și mai ales că se auzeau pufnituri de tot felul de-a lungul scărilor, am scos capul, am mai urcat câteva trepte și ce crezi că mi-au văzut ochii... Nevasta doctorului o altoia cu poșeta dumneaei, o sacoșă mai bine zis, destul de măricică, din lac maro, ce trosnea de fiecare dată când se lipea cu sârg de capul colegei noastre de partid, moțat și coafat

proaspăt, de fundul și spatele aplecat, că se făcuse ghem, pasămite nu se așteptase la o asemenea păruială. Ar fi încasat-o pe cinste dacă n-ar fi intervenit împricinatul, doctorul nostru, care a apărut pe nesimțite din spatele meu: „Opriți-vă, femei bune. Ce înseamnă mizeria asta.” – I-a replicat nevastă-sa cu înjurături: „Tu ți-ai găsit să întrebi... Las’ că-ți vine și ție rândul mai târziu acasă.” Fără să bage în seamă ploaia de înjurături, a reușit să le despartă, priceput, vezi Doamne, de parcă la spital numai cu încăierări între muieri are de-a face. Mai apoi și-a tras nevasta, care rotea poșeta ca pe o secure de război, pe scări în jos, făcând pe la spate semne să se adăpostească sus, la sediu, iar curvulița strofocată, roșievănătă pe la ochi, a fugit cum a putut mai bine, cu un pantof în mână, în sala de ședințe, unde am găsit-o eu și securistul, care apăruse și el din senin, de parcă știa că e rost de scandal, încăierări ascunse sub preș. Prilej numa’ bun de șantaj. Cum bine știi.

- Mi-am ieșit eu din mână ori m-am prostit... – pufnesc în râs, imaginându-mi-o pe moțată ciufulită și ciupelită ca o găscă proastă ce se afla. Impardonabil pentru politică să te lași descoperit într-un asemenea hal.

- Mona, scumpă, știi dumneata mai bine că n-ai voie când ai intrat în partid să-ți lași spatele descoperit... Despre tine, familia ta, afacerile ce le învârți, numa’ de bine... Nu te plângi, că n-ai umăr de sprijinit, nu te destăinuiești nimănui că...

- Că orice slăbiciune e o armă în mâna adversarului... – continuu să-i fac plăcere –, mai bine zis, a dușmanului... știi povestea cu Churchill și tânărul din Parlamentul englez...

- Haide, spune-o... – bucuroasă, femeia își caută carnețelul.

- Ce faci?... Notezi?...

- Cum nu... întotdeauna notez ce cred că-mi va folosi în viitor... Nu de puțin ori ți-am copiat ideile în carnețel, că de la dumneata am avut ce prinde...

- Să continuu, așadar... Tânărul îi spune ceva apropo de dușmanii din băncile de vizavi, opuse, ocupate de cei din partidul advers, iar bătrânul vulpoi îl corectează șugubăț: „Dragul meu Anthony – să zicem –, cei de vizavi sunt adversarii noștri, că dușmanii sunt cei de alături, pe banca pe care stăm, și la stânga și la dreapta.”

- Câtă dreptate... câtă dreptate... – murmură proteste, în timp ce-și notează conștiincios butada. – Dușman i-a fost securistul nostru candidatului la președinție – doctorul aventurier... Că doar de aia l-a iubit cu atâta înfocare viespea strofocată... Credea, tâmpită, că va ajunge sfetnicul din umbră, însă i-a dejucat planurile ureche lungă...

- Văd că avem o adevărată menajerie pe aici – o complimentez, știind că-i face plăcere.

- Cum îți spuneam, în timpul campaniei pentru alegerea președintelui, așa-i la noi, dintr-o campanie în alta, ne-am pomenit că-și retrace candidatura, el, care avea cele mai mari șanse... sunt convinsă că l-a oprit spionul numărul unu, l-a șantajat, mai bine zis, cu povestea bătăii de pe scările partidului, când s-au ciufulit mândrele.

- De unde a aflat oare?

- Cum de unde? – sare indignată privindu-mă ciudat, probabil gândește că mi-am pierdut din

îndemânare cât am lipsit din viața politică, unde, dacă nu stai la pândă, nu-ți ciulești urechile și nu ești mai informat decât KGB-ul, n-ai ce căuta...

- A, repar gafa, că nu-i cazul să cobor prea jos de pe pedestal valorile inverse, realizez eu ce s-a întâmplat... A văzut-o pe strofocată plânsă, bătută, i-a oferit o compasiune sinceră până ce a aflat în cele mai mici amănunte detaliile bătăii cu poșeta.

- Desigur... L-a înlăturat ca pe un prost și ne-am trezit cu un nou președinte mai periculos decât toți cei ce s-au perindat pe aici... Asta visa el de la început, când s-a infiltrat în partid, că avea de îndeplinit o misiune, ca toți securiștii, strecurați în partide, mai ales cele cu tradiții...

Obosită peste măsură, abia apuc să ajung acasă, în apartamentul devastat, unde am să pun Ceaikovski, să mă liniștesc în vreme ce mi-oi pregăti o baie pe cinste... Pe vremuri o asemenea discuție mi-ar fi ascuțit simțurile, pot mărturisi că-mi putea provoca chiar plăcere, nu numai o simplă distracție, ci încă o notă, de care trebuie să țin seama în viitoarele relaționări.

Palpasem trecutul doar printr-o simplă vizită la sediul partidului, fără să intru în miezul evenimentelor, să particip activ, să țin un discurs, să trag pe cineva pe sfoară cu zâmbetul pe buze de să se creadă avantajat, protejat, fraierul, care spera într-o fărâma de bună-credință. Povestea cu încăierarea cucoanelor e un mizilic față de atâtea alte murdării care îmi intraseră sub piele, deveniseră o obișnuință, ceva cât se poate de normal.

Normalitatea, faptul că îmi asumasem un asemenea comportament ca normal, mă îngrijorează, mă sperie azi, spre seară, când îmi îmbăiez trupul în apa înspumată cu gândul la Bezdin, cu mlaștinile și călugăriile ce așteaptă să-mi înfăptuiesc misia...

Paradoxal, năzuințele lor, dorința fierbinte de a reclădi mănăstirea, mi se pare mult mai reală, mai apropiată de simțămintele mele, mai normală, pe când cei întâlniți azi, începând cu secretara gureșă și atotștiutoare, președintele securist infiltrat printre cei ce-i știu sau bănuie misiunea și se lasă manevrați cu obstinație, coafata profitoare agresivă între neveste, care schimbă așternutul și partenerul în funcție de interesele de moment, cu toții îmi par monștri, nefiind dispusă ca altădată să le acord niciun credit. Înainte de călătoria asta ciudată, cumplit de frumoasă, devastatoare pentru ce va să fie, pentru că simt, mi-e imposibil să mă reîntorc în lumea grotescă în care doar imaginea contează, doar ce se scrie în ziare despre omul politic în diferitele ipostaze, de președinte de partid, consilier local, județean, ministru... Rememorez cuvintele unui coleg linge-blide ce se dădea important, dorind cu orice preț să intre în grațiile ziariștilor.

- Mâine apare un articol despre luarea mea de cuvânt în ședința Consiliului local... Am atacat problema iluminatului public din toate părțile cu un discurs fulminant... Aveți grijă, băieți, ați scris mot-à-mot... Dacă v-a scăpat câte ceva, am o copie a discursului...

- Cum, domnule consilier... Aveați discursul pregătit dinainte?... – se bagă-n vorbă o pițipoancă tinerică, gureșă, care dă din coate să se afirme.

- Desigur, m-am pregătit conform cu ordinea de zi a ședinței de consiliu... Dacă doriți amănunte, vă stau la dispoziție... Poate la o cafea...

Și sunt în stare amândoi să mai tragă mîța de coadă vreo două ore în cafenea din centru pe banii consilierului, care nu se dă în lături dacă e cazul să plătească și o votcă mică pentru a intra în grațiile presei, să-și asigure câteva rînduri favorabile în cotidianul local. Astea sunt învîrteli mărunte, mai cu moț, mult mai cheluitoare sunt aranjamentele prin care cei ce au buzunarele pline, conturi în bancă pitite prin străinătate, cumpără acțiuni la ziare, televiziuni, la început câteva, mai apoi ca o caracatiță, se extind, fiind acționari majoritari, ei, personal, sau prin interpuși. Sunt prezenți în toate emisiunile de știri, rozosini, bombonei poleiți în laude.

- Domnul F., luptătorul nostru, a obținut fonduri atât de la Guvern, cât și o finanțare de la Banca Mondială, pentru mall-ul ce se va construi în centrul orașului... Ce aveți a ne declara despre eforturile făcute?

Li se ridică mingea la plasă, ba sunt în stare să o așeze chiar în rachetă, numa' bună să marcheze punctul dorit în mintea tembelilor care cred mai abitir decât la biserică în știrile și discursurile televizate. Că sunt capete pătrate, rămase așa de pe vremea comunismului, și sunt în stare să-ți aducă ca suprem argument „așa s-a dat la televizor”, dacă s-a spus la știri sau dacă un oarecare a cuvîntat prin sticlă, asta înseamnă adevărul absolut.

Și cel ce și-a băgat banii în postul de televiziune local sau central răspunde minunat, cu un surâs dulce, explică avantajele construirii imensului conglomerat de

magazine cu marfa expirată printr-un parteneriat public privat din care și-a luat cu certitudine partea leului, parte pe care o împarte mai apoi cu directorul televiziunii, că banul trebuie să circule, domnule, în ziua de azi.

Îmi frec corpul cu buretele aspru până mi s-a înroșit pielea pe brațe și picioare, de parcă pot îndepărta în felul ăsta brutal toată mîzga ce-mi fusese platoșă atât vreme, amintindu-mi cu plăcere de lutul uleios și ierburile din mlaștină ce parcă aduceau o oarecare savoare pe lângă cocina în care voi fi nevoită să mă scald o vreme până ce voi reuși să obțin banii necesari restaurării... Fac chiar un plan de bătaie pentru a doua zi – primul atacat ca importanță în funcție e vicepreședintele de la Cultură, care are în mîna planurile și fonduri guvernamentale destinate artelor frumoase, literaturii, monumentelor istorice, și mai știu eu câtor acțiuni cu spoială de cultură.

- Pofțiți, frumoasă doamnă... Mă bucur nespus să vă cunosc, că n-am avut plăcerea după instalarea mea și mai ales după dispariția dumneavoastră intempestivă...
- m-a primit ceremonios un bărbat ce se voia cultivat și elegant, însă nu reușea de niciunele... Costumul gri deschis se boțise la mâneci și reverele încrețite abia acopereau cămașa albastru deschis șifonată binișor împrejurul gulerului scrobit, peste care se prelingeau două șiruri de grăsime ce legau trunchiul grasuț de bărbia durdulie. Vocea subțire de cocoș castrat grasea

franțuzește reușind o combinație galico-ardelenească de tot râsul.

- Mulțumesc, sunteți amabil, însă nevoile m-au adus la dumneavoastră – intru direct în subiect, că nu sunt în stare dis-de-dimineață să-mi pierd vremea cu politețuri inutile.

- De ce atât de grăbită? Aveți vreo sarcină de la președintele partidului, că-l știu militaros...

- Nu are legătură cu partidul... Este o problemă a urbei, mai precis, a județului de care cu onor răspundeți.

- Mă faceți curios, n-au venit colegi de-ai dumneavoastră să-mi ceară câte ceva, că doar sunteți la guvernare, ați câștigat alegerile...

- Și dumneavoastră sunteți printre câștigători – nu uit să-i aduc aminte că micuțul lor partid, cu 7-8 procente, a reușit să târguiască bine influența și ponderea necesară majorității, obținând un post de vice la Consiliul județean și chiar unul de ministru...

- Am făcut și noi ce am putut... Dumneavoastră ați lipsit pe timpul campaniei și nu știți ce isprăvi au făcut cei din opoziție – una mai ales, de pomină, cu bocancii... O știți?

Văzând că nu-i chip să o scot la capăt fără să divagăm, fără să ocolim subiectul, așa cum se obișnuiește între politicieni, mă prefac curioasă.

- Despre ce bocanci e vorba, că doar nu s-au dat mită și bocanci?...

- Sunteți pe aproape... Păi, un candidat de primar, un gestionar oarecare, mare patron și proprietar de magazin universal sătesc, că întâmplarea noastră se petrece undeva la munte, știți comuna V., care se întinde pe mai multe dealuri până la poalele Apusenilor,

omul nostru cu simț practic, cunoscător că în casele răsfirate pe dealuri viețuiesc oameni sărmani pentru care încălțările valorează ceva în veșnicele drumuri din deal până în vale, cum spune cântecul, s-a socotit că bocancii sunt la mare preț, așa că a încărcat o mașină cu câte un bocanc...

- Stați, că nu pricep... ce spuneți... câte un bocanc, ce înseamnă asta? – zâmbesc nedumerită.

- Păi, doamnă dragă, numa' dreptul din fiecare pereche. A pus, să zicem, zece perechi numărul 37, deci, zece bucăți bocanci de la piciorul drept, apoi zece bucăți 38, tot numai bocancul drept, și așa mai departe...

- Și... care-a fost șmecheria?... mă prefac curioasă, deși prinsesem mișcarea tembelului.

- Simplu ca bună ziua... Le-a spus: „Fârtaților, acu' primiți un bocanc, și dacă mă votați îl primiți și pe-al doilea.” Știa el ce știa... Că alții au cheltuit ceva bani dându-le de băut la birtul din sat și degeaba, că tot nu s-au ales cu voturi. Ori, așa i-a constrâns pe toți să se prezinte încolonați în ziua votării, că bieții oameni chiar aveau nevoie de încălțări pe hârtoapele dealurilor.

Își freacă palmele vesel de parcă el ar fi inventat șmecheria de doi bani ce l-a adus în fruntea urbei.

- Și a câștigat?

- Bineînțeles, doamna mea... El neagă mita electorală, deși vestea s-a răspândit peste tot și-i bună de exemplu.

- Discutabil... – zâmbesc strâmb, închipuindu-mi mașina încărcată cu câte un bocanc zdrăgănind pe la ușile amărâților. Și, după victoria ingeniosului candidat, aceeași mașină burdușită cu bocancul stâng ca semn de mulțumire și răsplată electorală ce descărca pantofi pe la

casele oamenilor răsfirate pe dealurile din comuna V., un fel de Moș Crăciun electoral ce împarte daruri amare ca pelinul.

- Se vinde și se cumpără orice... Uite, știind că te voi ruga ceva cu totul special, ți-am adus și eu un cadou... – scot din geanta maro lăcuită și destul de încăpătoare un album vechi editat interbelic cu vederi ale orașului îngălbenite de vreme, cu o patină aparte și comentarii de epocă, „Strada Mare în zi de Paști”, „Parcul municipal cu orchestra armatei în concertul de duminică”, „Piața Catedralei în zi de târg”...

- Ce cadou minunat... Vă mulțumesc mult... Răsfoiește interesat, comentează cu umor scenele cu târgoveți adunați în zi de piață cu coșurile în spinare și rafturile pline cu de toate, de la zarzavaturi până la găini și cocoși pintenți ce se zbat în coșeri de nuiiele împletite, și florărese legate la cap oferind buchete cucoanelor grăsuțe.

Mă las înșelată de bucuria simplă, reală, crezând că-l voi sensibiliza mai ușor.

- Mă bucur că-ți face plăcere. Uite, îți mai fac o propunere care ți-ar aduce o oarecare faimă, poate și un mulțumesc nu numai din partea iubitorilor de artă, ci și din viitorime... – însoțesc cuvintele cu un gest larg.

- Nu mai spuneți... Sunt eu demn de o așa propunere?

- De ce nu? – plusez în continuare... Cum dumneata răspunzi de tot ce ține de cultură, ai putea să te implici și în restaurarea monumentelor istorice.

- Nu-i prea mare pălăria pentru capul meu? – se izmenește demnitarul, răsfoind distrat paginile albumului.

- Orice pălărie se poate ajusta pentru capul fiecăruia... Depinde de înțelegerea și bunăvoința capului. Să n-o lungesc prea mult răpindu-ți din timpul prețios... Cred că știi mai bine decât mine lista monumentelor istorice din județ. Sau, dacă n-o știi, o poți afla cât ai zice pește de la cei în drept să o dețină... Oricum, pe lista asta la loc de frunte e și o mănăstire veche de câteva sute de ani, din secolul al 16-lea, mai precis, de când a fost atestată documentar... – scot din geanta cu cadouri o mică broșură tipărită recent de comunitatea sârbă și primită de la maica Anghelina înainte de plecare și citesc cu oarecare emoție ce răzbate din glas: „Cea mai veche atestare a mănăstirii Bezdin este o însemnare de pe o Psaltire mănăstirească: în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Să se știe când a început să se făurească mănăstirea Bezdin: de la facerea lumii anul 7048, de la nașterea lui Hristos 1539 și i se stabili hramul Vovidenia Născătoarei de Dumnezeu prin grija lui Ioasaf Milutinovic arhimandrit, și cu ajutorul întregii obști și al creștinilor pe când eram eu econom Leontije Bogojevic, ieromonah.”

- Interesant... interesant... – mormăie costumul cenușiu... Curios mi se pare că tocmai dumneata, care... mă rog, aveai alte preocupări și valențe, te interesezi de mănăstiri...

- Nu m-ai cunoscut îndeajuns, sau poate cei ce ți-au povestit de eleganta Mona nu m-au cunoscut nici ei, sau mai bine zis, nu m-am cunoscut nici eu, dar asta e cu totul altă mâncare de pește... – râd, minimalizându-mi faima... Mănăstirea asta e în pericol să se rupă în două.

- Cum așa, că doar nu am auzit de niciun cutremur pe la noi...

- Nu e vorba de mișcarea pământului, ci de trecerea anilor peste frumusețea locului și despre nepăsarea noastră, a muritorilor... S-au făcut ceva studii și specialiștii au stabilit cu precizie că în condițiile în care nu se intervine rapid crăpăturile și instabilitatea terenului pot rupe splendoarea, o pot despică în jumătate... Ce să mai vorbesc de complexul chiliilor dimprejur, care stă să cadă din pricina acoperișului cu țigle sparte și lemn putred. O adevărată comoară ce ni se oferă cu generozitate și noi ne prefacem sau, mai bine zis, refuzăm să o admirăm, să ne-o punem în buzunarele sufletului...

- Am înțeles, doamna Mona... Aveți nevoie de un alt fel de publicitate electorală... De ce nu-mi spuneți direct și mă luați pe ocolite...

Pricep că nu are rost să-l fac să înțeleagă că demersul meu nu are de-a face cu șmecheriile politice, prefer să las lucrurile în suspans, să se poată înțelege orice, să se poată interpreta în orice chip.

- Chiar dacă inițiativa îmi aparține, sunt dispusă să împart cu dumneata sau chiar să-ți cedez întâietatea în proiect...

Își strânge ochii înecați în grăsime și își scarpină bărbia gelatinoasă.

- Pentru a cere fonduri de la minister ar fi necesară o documentație pe care s-o vizez și mai apoi să le-o trimitem sus... O documentație amplă a Muzeului Județean și a Direcției de Patrimoniu... Bănuie că e declarată monument istoric mănăstirea asta Bezdin...

- Bezdin... Așa se numește, Bezdin sau loc fără fund. Fonetic, denumirea Bezdin este asemănătoare cuvântului Bezdan, adică adâncime fără de fund, și provine de la râul Bezdna numit astfel din vechime. Se spune că în contractul prin care s-au angajat meșterii pentru realizarea podului râul se numea Bezdna. Bănuie că ai sesizat că în documentul din care ți-am citit se spune că mănăstirea a fost construită de „obște și creștini”, și nu așa cum susțineau unii istorici, de o familie nobiliară de prin partea locului cu numele de Jakšić... Dacă atunci obștea s-a străduit să o ridice, de ce nu și azi tot obștea ar putea să o salveze de la pieire...

- Obștea sub conducători inteligenți... – se împăunează înfoindu-și pieptul și îmi dă speranțe că am reușit să-l atrag în proiectul meu îndrăzneț. – Uite cum văd eu lucrurile, doamna Mona... Vă propun să mergeți la directorul Muzeului să-l sensibilizați cum știți mai bine, doar vă pricepeți, sunteți o artistă chiar, și după aceea să treceți și pe la cei de la Patrimoniu, care dorm în cizme de ani buni, și cu toții să redactați documentația de care am nevoie.

Pricep că nu are de gând să miște un deget, că nu-l prea interesează subiectul, dar, în același timp, dacă e să-i cadă o plească din care să-și mai dregă imaginea și așa destul de șifonată, nu s-ar da în lături să se împăuneze cu meritele reușitei unui proiect de care oarecum este răspunzător.

Cât despre vizita la muzeu, ce să vorbesc, am dat de un troglodit, un împiedicat:

- Păi, să vedeți, noi am luat toate măsurile, am făcut toate demersurile, ba chiar am și publicat o carte despre așezământul Bezdin.

- Nu e chiar un așezământ, o mănăstire, un monument istoric care...

- Știu, știu ce este, doar a fost studiat de specialiștii noștri. S-a publicat și cartea – se apleacă pe sub birou, unde sunt îngrămădite, aruncate alandala, mai multe cărți, unele mirosind a cerneală proaspătă mă scuzați, nu este pe aici. Edițiile mai vechi se țin în bibliotecă... – țișă apoi strident chemându-și secretara: Vă rog să căutați prin bibliotecă, anii '90-'95, cartea despre topografia Bezdinului.

- Care carte? – se minunează fufa cu fustă mini ce-i și cercetător pe domeniul artelor vechi, și secretară, și etnolog de ocazie.

- Lăsați că o găsesc eu – dispare câteva minute și, victorios, îmi oferă o broșurică mai bine zis, despre niște măsurători topografice, hărți și planuri de tot felul, care nu-mi spun de niciunele.

- Bănuî că a costat ceva, pe lângă plata inginerilor, a muzeografilor care au întins panglica, tipărirea...

- Desigur, avem un fond special aici, la muzeu.

- Uitați ce vă propun, la indicația vicelui de la județ, care vă e șef, bineînțeles, să-i puneți la treabă pe cei de la istorie, monumente vechi, mă feresc să vă dau sfaturi, că sunteți mai acasă decât o juristă... Oricum, dacă ar fi să trimitem la Guvern cărțulia asta, care a costat ceva, nu obținem bani pentru restaurarea mănăstirii. Nici nu știu la ce folosesc date despre hărțile topografice imperiale, ridicarea la scara de 1 la o mie... – simt că mi se urcă sângele la cap și am să încurc ițele de nu le-o mai descurca nici dracu' tămâiat de zece ori...

La secția monumentelor istorice, care își avea sediul într-o clădire impunătoare gata-gata să se dărâme peste birourile mâncate de carii, am dat de fratele geamăn al celui de la muzeu, care, mai săritor, s-a oferit să înceapă chiar de mâine strângerea de date, să-și pună la treabă funcționarii din subordine, pe Gelu și Răducu, absolvenți de istorie cu masterate recente, să-i mobilizeze și să țină legătura cu muzeul pentru întocmirea documentației.

Acasă, printre lucrurile desperecheate, realizând că lipsesc și tacâmurile de argint și așternuturile de mătase, noroc că taburetul tapetat cu catifea albastră e la locul lui și-mi poate sprijini picioarele umflate, mă simt din nou străină, jinduind după liniștea locului fără de fund, după albastrul privirii învăluitoare plină de căldură de sub vălurile Măicuței.

Mă simt fără vlagă, obosită peste poate, o stare de sleire de scurgere a puterii din trupul zdrențuit, îmi vine să-mi frec mâinile cu spirt tare mirositor ce înțeapă nările ca gerul Bobotezei, să rad urmele palmelor și buzelor umflaților de care depind fără să vreau, ca de atâtea și atâtea ori... înainte de coborârea din lumea Lor, de fuiorul timpului amestecat, o asemenea provocare mă excita de-a dreptul... Cu cât aveam de-a face mai mult cu tâmpiți așezați în posturi-cheie, cu înzidiți în propria suficiență, cu atât mă ambiționeam, mă învârtoșam mai tare în a le învinge lenea și prostia, reușind să-i fac a crede că ideile le aparțin, să-i determin să se obosească, la rândul lor, de să le curgă slănina topită în zi de zăduf de-a lungul fâlcilor grase și pe sub brațele împutite, să-și dorească să se zbată în transpirație rău mirositoare.

Deocamdată e posibil să fiu pe drumul cel bun, sistematică și diplomată cum mă știu, nu am bătut apa în piuă în cele două zile de când m-am reîntors în casa mea, între cei ce se dau importanți și chiar au putere decizională, nu m-am lăsat descoperită, dezvelită, în groaza, teama cumplită ce mă strângea ca o curea lată de piele tare de porc în jurul măruntaielor, în spaima că vor descoperi scârba ce mă cuprinde în prezența lor, și nu numai, neînțelegerea propriei scăpări – a compromisului asumat atâta vreme, când mă simțeam ca rața în apă în compania și vorbăria lor goală, absurdă și fără nicio finalitate reală.

Permisivitatea propriei compătimiri nu vine decât din pâlnia adâncului, lenea canapelei orientale acoperită cu fumul visului nu-mi este îngăduită, știu că doritele clipe de liniște de sub nukul mănăstirii nu-mi vor fi îngăduite decât după ce voi fi în stare să dăruiesc eu Bezdinului o fărâamă măcar din înzidirea de pe vremuri.

Privirea se plimbă de-a lungul pereților pătați ici-colo cu câte un tablou în ulei, peisaje sau naturi moarte înrămate în rame scumpe, cumpărate sau primite cadou cu ocazia expozițiilor și vernisajelor la care fusesem invitată ca personalitate a urbei. Alegeam cu grijă nume consacrate, chiar dacă vasul cu flori sau coloritul mi se părea anost; importantă, pentru că așa înțelegeam că este de bon ton, este semnătura ce valora sau putea face ceva bani în perspectivă. Ciudat, nu zăresc nicăieri, de parcă n-aș fi în propriul bârlog, vreo icoană... Să nu fi achiziționat niciodată icoane? Cele vechi, pe lemn sau pe sticlă, știu că sunt valoroase și e posibil să găsești într-un anticariat prăfuit sau prin casele de la țară, picturi pe sticlă de prin secolul al 17-lea. Ferestre

albăstrui, figuri de sfinți cu chipuri de țărani sadea. Unde-or fi litografiile bunicii, îmi amintesc că erau deosebite, renașcentiste, nici habar nu am cum s-au rătăcit în casa unor țărani din pustă. Probabil că le-am mătrășit, m-am lepădat fără rețineri de amintirile ce mă legau de viața simplistă, fără perspective, atât a bunicii, cât și a mamei, îmi amintesc că bunica mi-a croșetat jerseul albastru cu negru de pe scaunul înalt din lemn tare așezat sub una din icoane, cea cu Maica Domnului, atârnată între geamurile de la stradă.

Obișnuia în ceasurile de după-amiază să croșeteze tot felul de nimicuri nefolositoare și nu era de mirare că s-a apucat când m-a trimis la școală la Arad, după ce dădusem admiterea, treapta pentru liceu și reușisem pe locul trei, a găsit de cuviință să-mi îndeplinească ceva mai special, un sfeter mai lung, să mă ferească de frig la șale, fără guler, cu mânecile îndoite și nasturi negri asortați cu lâna găsită printre gheamele din pod. După ce că arăta ca haina sperietoarei de ciori din grădină, mai și mirosea a rânced, că materialul adus din podul casei, stătut, plin de praf, te izbea ca o palmă puturoasă peste nări și obraji. În zadar s-a străduit mama să-l spele cu detergent mirositor, să-l parfumeze cu soluții ieftine cumpărate de la tutungerie, izul vetust a persistat în prima zi de școală, când m-a luat în primire una din sclifositele clasei, înconjurată de băieți și fete de bani gata, îmbrăcați ca la carte.

- Tu de unde-ai mai apărut? Ești sigură că n-ai greșit clasa?

- Las-o, dragă, nu vezi că se sperie? E sfioasă, mititica... – un băiat înalt, frumușel, cu pantalonii în furculiță și o cămașă albastră, care doar prin culoare

semăna a uniformă, condescendent, îmi ia apărarea cu o grimasă strâmbă.

Strângeam jerseul înfășurându-mă în lâna mirositoare, dorind să se întâmple o minune să mă fac nevăzută cu hainele mele caraghioase cu tot. Am auzit-o pe fandosită șoptind suficient de tare, un fel de fâșâit de șarpe: „Ce caută țăranca asta aici? Ar trebui interzisă intrarea cu asemenea haine într-un liceu de tradiții ca al nostru.”

Nu mi-a interzis nimeni nici intrarea, nici nu m-au dat afară, că doar aveam o origine sănătoasă, mama muncitoare și bunicii țărani, nu aflaseră ei de hectarele bunicului cedate la cooperativizare pe numele unchilor și mătușilor. Mai mult mă înrăisem, de învățam ca o fiară, mâncam, nu alta, și cărțile școlare și cele împrumutate de la bibliotecă, învățasem pe de rost și problemele și teoremele matematice, că nu m-am priceput niciodată la calcule fixe, clare, îmi plăcea să găsesc soluția pe ocolite, încurcând datele problemei, de se minuna dascălul cum de găseam soluția corectă mai repede chiar decât matematicianul clasei.

Îmi intrase în cap că trebuie să le demonstrez copiilor de medici și profesori sau fiicelor de gestionari cu funcții importante în comerțul socialist că sunt cu două clase deasupra lor, și nu mică le-a fost invidia când am reușit să mă procopsesc cu premiul doi la serbarea de sfârșit de an, când am urcat pe scenă cu același sfeter rău mirositor, împletit în două culori, cu fruntea transpirată, că era cald la jumătatea lui iulie, strângând la piept cele două cărți și diploma din carton maroniu.

Când am trecut pe lângă familia de medici ce veniseră să o însoțească pe sclifosită din pricina căreia

m-am învărtoșat să fiu mereu luată în seamă, lăudată, invidiată chiar, am șuierat eu: „Țăranca a luat premiul doi... Ce premiu ai luat tu, drăguță?...” Știam bine că abia târâș-grăpiș se procopsise cu o mențiune, luată și așa pe barba tatălui, care le tratase pe jumătate din profesoarele bolnave de stomac.

Nu știu ce m-a apucat să-mi răscolesc prin traista amintirii, că m-am ferit întotdeauna să scormonesc în trecut, știind bine că emoțiile strică la frumusețe, provoacă insomnii și dezleagă demonii.

Poate ar fi de trebuință să-i iscodesc pe cei doi ce se dau unchi și mătușă, or fi din neamul bunicii și poate știu ei de urma icoanelor, mai ales de cea cu Maica Domnului dintre geamurile de la stradă. Le spun că sunt gata să le trec cu vederea ce-au șterpelit din casă, doar să dea sfoară în țară printre nemotenii și vecinii din sat care au cumpărat din lucrurile împrăștiate de mama după moartea bunicii, să-mi recuperez cu orice chip amintirea jerseului împletit în două culori.

III

Semnul veșnicei tulburări, al veșnicelor îndoieli și spaime nepermise se pare că va trona de-a pururi deasupra capului meu. Spunea și Teodosie:

- Porți blestemul neîncrederii, porți blestemul îndoielii de sine până când... până când...

- Până când, părinte?... întrebam atunci și întreb și acum, de când m-am reîntors din Marea Călătorie... Acolo, doar acolo, în buricul pământului, pot mărturisi că s-a așternut liniștea și împăcarea peste mădularele trupului și valurile sufletului meu păcătos. Atunci când s-au desfăcut lacătele de bronz, când s-au ivit călugării cei sfinți, ființele plutitoare cu trupul auriu desfăcut în aripi ce-ți unduiau lin neliniștea și frica, atunci când ei, Blajinii, ne-au poftit la marele ospăț al Paștelui, cuprinși de bucurie copleșitoare ne-am înfruptat din colacii însuflețiți și ouăle înroșite. În nevolnicia mea am crezut că locul meu va rămâne de-a pururi între cei muți cu ochi vorbitori, adulmecând măruntaiele pământului, o slugă în mâna Glasului din adâncuri. M-am înșelat, am fost nevoit să-mi înfrâng bucuria ospățului înlănțuit, bucuria trăită împreună în dragoste și jertfelnicie, și, Doamne, cât e de greu să dai la o parte clipele de desfătare, să le socotești inexistente, să-ți pleci capul poruncii neiertătoare:

- Voi veți fi jertfa însuflețită, cărămida ce va lega trupul mănăstirii, o va însufleți de-a pururi ca loc de închinare și rugăciune.

Nu știi dacă muierea alături de care m-am nevoit este vrednică de misia ce ne-a fost încredințată, că prea

s-a lăsat pradă lenei și odihnei oferită cu îndoită căldură și îngăduință de Măicuța gazdă și păzitoarea Bezdinului...

Spaima cumplită ce mi s-a înlănțuit ca o iedără neagră pe suflet poartă neputința înțelegerii celeilalte Călătorii... Nu știu dacă am făcut-o de unul singur, dacă am însoțit pe altcineva, în care vremi mi s-a întâmplat să cobor prin pâlniile mlaștinilor bulbonate?

Când am ingenuncheat în biserică s-a încolăcit furia văzând că Icoana, Măicuța de la Vinca, lipsește, mi s-a bătut un cui în piept, o nouă provocare și poate încă o misie pe viitor.

Bântuiam ca o fantomă coridoarele largi, că mă lăsase Măicuța de unul singur să-mi caut culcușul să deschid ușile chiliilor înșirate de-a lungul pereților albi ca niște guri negre ce închid secrete tulburătoare. Sunt blestemat să dezleg rostul vremurilor încâlcite, să încerc a pătrunde înțelesul timpurilor de azi, să urmez firul întâmplărilor trăite sau închipuite doar. Când să dau colțul târnațului, m-am oprit ca o stană de piatră în dreptul ușii zăvorâte cu un lacăt uriaș, agățat de un drug din fier ruginit.

Am recunoscut lacătul, am știut unde este dosită cheia, am descuiat cu mâinile tremurânde, cu pielea încrețită de teamă auzind scrâșnetul fierului și, temător, am adulmecat aerul umed ce se așterne ca o mantie rece de-a lungul spatelui încovoiat, prinde viață în stropi strălucitori ce-mi fac barba să lucească în lumina înserării...

M-am apropiat de fereastra îngustă cu gratii ce taie imaginea stufului cântător, a pădurii neliniștite în verdele plin de viață al digului, al doimii ridicate de-a

lungul Mureșului să ție piept apelor înșelătoare ce se bulbonează, se încolăcesc în curgerea fără oprire, se scurg mai apoi în nămolul mișcător.

Cum picioarele încep să tremure mai abitir ca frunzele pădurii de afară, pipăi cu mâinile pereții reci, văruiți în alb, să caut patul în care să-mi las moale trupul vlăguit...

Recunosc fiecare crăpătură ce dantelează albul zidului, simt ca o veche mângâiere asprimea păturii ce acoperă patul tare din lemn și brusc mintea se învârte ca o moară în vârtejul amintirilor ce mă copleșesc, mă înspăimântă.

Văd un chip ce pare geamă cu al meu, cu ochi vineții, tulburi într-o suferință, neliniștea lui seamănă cu întunecimile mele, întrebările lui sunt și ale mele.

- Doamne, de ce eu? Cu ce am greșit să îndur atâtea?

Aud vocea lui Teodosie și acum și parcă e aieva când mă surprindea amețit, nedumerit, revoltat uneori:

- Darurile sădite în om așteaptă vreme cu prilej, așteaptă împrejurări de tot felul ca să se arate cele ascunse în firea omului, fie bune, fie rele, precum și lupta dintre ele. Toate împrejurările și întâmplările prin care trecem printre multele lor rosturi este și acela – să vădească, să scoată la lumină cele sădite în ascunsul omului...

Și el, Kirill, a știut, s-a priceput să mă ajute să scoatem la iveală ascunsele mele daruri despre care nici nu bănuiam că se dosesc în puterea minții și sufletului meu necredincios. Și eu l-am ajutat sau m-am ajutat, asta nu pot desluși acum, să pot trece peste anii de temniță aici, în chilia mănăstirii...

- Kirill... – șoptesc temător – ... ești aici cu mine?
Sau ai rămas întemnițat cu sufletul tău tulburat ascuns
printre crăpăturile varului înzidit în pereții mănăstirii?...

- Suntem împreună, despărțiți și uniți în același
timp, frate Sava... Suntem din nou împreună meniți să
salvăm sfânta credință întru Domnul nostru...

Glasul vine din vis, din fuiorul anilor grei de
temniță, singurătatea noastră ne-a aruncat ca într-un
abis al suferinței și suntem datori să ne străduim din
toate puterile să ieșim, să ne omorâm temerile și
suferința. Vom fi supuși altor încercări, altor stavile de
tot felul ce dau rost lămuririi și chiar prin foc ne vom
purifica în rugul credinței noastre.

- Repet ce m-a învățat sfânta carte – ca să arate
gândurile ascunse ale inimii, ca să se arate cele mai
dosite speranțe și dorințe din adâncul sufletului nostru,
să se lase descoperite nouă și, mai apoi, să le facem
cunoscute celor dimprejur...

Și astfel, am căzut pradă odihnei bine meritată,
că doar mă întorsesem din adâncul cel mai adânc al
pământului, am rătăcit ca buimac prin coridoarele cu
bolți rotunjite până ce-am regăsit ușa chiliei noastre,
unde mă aștepta să-mi ogoiască neliniștea, să scoată
gândurile inimii, să le așeze pe tava jertfei de sine, să
aducă liniștea trupului chircit, înveșmântat în rasa
monahală mai aspră decât pătura dungată ce acoperă
patul cu spătare înalte, mă aștepta înzidit ca o icoană
veche bunul meu Kirill.

Dis-de-dimineață m-am spălat cu apă rece în baia
domnească de la parter, unde curge apa printr-un fel de
țevă bolborosită și țâșnește ca apucata în bolul de
porțelan alb de nu se mai oprea nici când am bătut

țevile din metal greu și nici când le-am dat câteva scatoalce – în zadar de-am fost nevoit să strig după ajutor.

- Maică! Unde ești, Măicuță, că se revarsă apele pe-aici...

Veselă, pufnind în râs, s-a arătat bătrânica ce ne-a întâmpinat cu o zi înainte.

- Doamne, că neîndemânatic te-a mai lăsat Dumnezeu... Nu vezi robinetul?

- Ce robinet... Care-i robinetul și ce să fac cu el?...

- A... Da, da... Tu cine știe din ce vremuri ai apărut la ușa mea, le voi descâlci eu pe toate când le-o veni rândul...

Îmi arată cu blândețe cum se manevrează un astupător ca la butoaiile cu vin de cuminicătură, cum se învârte la dreapta-stânga, când să dai drumul apei lălăie cu gust dulceag de mlaștină stătută și mai apoi la stânga-dreapta, când oprești scurgerea.

- Poate ar fi mai potrivit să mă spăl la apa curgătoare de dincolo de dig sau să-mi aduc un butoi în curte, să nu stropesc, că sunt mai neîndemânatic... E aici piatră curată pe jos... S-a lucrat ceva la încăperea asta.

- E singura noastră baie mai ca lumea... Mă bucur c-au tras apa măcar aici pentru copiii ce vin vara... Dar asta nu te privește pe dumneata... Dacă dorești n-ai decât să-ți speli trupul la Mureș, mai faci înviorarea de dimineață peste dig...

Curat, cu haine proaspăt călcate, dintr-o stofă moale, m-am simțit ușurat ospătându-mă la masa din curte, de sub nuc.

- De unde s-a țesut materialul ăsta moale... Așa poartă călugării în zilele de azi?

- E veșmântul unui preot... A rămas uitat de când a dormit peste noapte cu un grup de copii năzdrăvani de la școala din sat, aduși la slujba de duminică împreună cu doamna învățătoare.

- Mă rog, în lipsă de altceva... Știi, Măicuță, am văzut grajdul din afara conacului... Te pomenești că ai și niscaiva cai pe-acolo...

- Doar unul mai slăbănog și două văcuțe grase...

- M-oi duce să văd de animale, că-mi sunt dragi ca lumina ochilor... Și mai apoi să-mi dai de lucru până s-or alege apele și cu muiera asta leneșă. Că noi doi am venit cu misie.

- Știu. Bănuiești... Toate la vremea lor... – surâde albastru maica.

- Vremea s-a-ntrupat acum... Nu putem risipi clipele de față... Tocmai de aceea aș fi curios să aflu dacă dreptcredincioșii dimprejur te-au ajutat în vreun fel... Pe vremea mea, cei înstăriți, nobilii, se întreceau să ajute așezămintele monahale... Cereau în schimb să le fie zugrăvit chipul pe pereții din spatele bisericilor și mai știu eu câte alte beneficii, că nu-și risipeau ei parte din averi degeaba...

- Dumneata vorbești de nobili... Ăștia au murit de mult, cât despre oamenii sărmani ce-și caută alinare pe aici, obolul lor este modest, pe măsura posibilităților... Ce să-ți spun, câte un sac de faină, unul de țărâțe, ceva lemne de foc, în special bucate, de-ale gurii, de parcă eu aș mânca, ce să zic, cu șapte guri... Le mulțumesc oricum pentru darurile lor, însă ce pot face decât să le dau mai departe la azilul de bătrâni din oraș sau, cu ajutorul preoților, să le împart mai departe sărmanilor

de prin sate... Cu bucate nu pot lipi biserica, nu pot repara acoperișul, nu pot angaja meșteri.

- Tocmai despre asta e vorba... De ce nu se oferă ei, sărmanii, c-or fi și bărbați puternici, lucrători ai pământului, să-și pună forța în slujba mănăstirii, să lucreze ei – să zidească, să taie lemnul, să vopsească. Câte nu se pot face cu spinarea și cu brațele... – mă simt neputincios în fața resemnării ce mi se pare a o citi pe chipul Măicuței.

- M-ai întrebat de nobili... în zilele de azi sunt numai câțiva care au în proprietate peste 100 de hectare. Cei mărunți, fie că îl lucrează de unii singuri cât să-și asigure hrana familiei din roadele și așa destul de slabe, fie că l-au dat în arendă... Și arendașii știi dumneata cum sunt...

- Un fel de administratori ai moșiei... Și stăpânii nobili aveau așa ceva...

- Administratori nesupravegheați, care au un singur scop – să se îmbogățească, și cât mai repede cu putință, Sava dragă. Lor nu le trece prin cap să-și dea parte din câștig pentru mănăstire...

- Poate nu s-a găsit cine să le aducă aminte că sunt datori față de...

- Față de cine? Eu sunt datoare să-i ajut cum pot mai bine... Nu mi-a stat în fire să le aduc aminte de datoria lor.

Vorbele Măicuței mi s-au înfipt ca un cui înroșit în țeastă și le-am tot măcinat în cap toată noaptea, iar dis-de-dimineată, când ceața mai plutea leneșă pe deasupra stufului, m-am așezat pe cale spre unul din satele din apropiere... Drumul șerpuiește alene printre mlaștinile aburinde, se contopește cu pusta nelucrată,

bag de seamă câteva turme de oi păzite de ciobani înfășurați în șube, deși căldura de vară se simte chiar la primele ceasuri ale zilei, mai apoi se întretaie cu unul placat cu un fel de piatră sfărâmată mărunț, măcinată ca făina, de circulă tot felul de drăcovenii, monștri netrași de cai, care trec ca vântul, fluturându-mi poalele sutanei de m-am tras pe potecuța de pe margine, spre copacii bătrâni ce o străjuiesc... Cel puțin ei, copacii, sunt la fel ca pe vremea mea... Ce să spun, cât m-am bucurat când s-a auzit trapul cailor și mai apoi o voce de femeie:

- Unde mergi, părinte... Dacă dorești, urcă lângă mine.

- Spre satul cel mai apropiat.

- La Felnac? E comună... Ai noroc, că acolo mă duc și eu... Cu bostanii, să-i pregătesc pentru piața Aradului de mâine...

- Frumoși pepeni... Un soi mai special, nu turcești... – admir bostanii, cum le zice femeia, mari, lunguiți, cu dungi verzui ca spatele porcului mistreț, și socotesc că-i nimerit să o trag de limbă, că altfel cum să-mi duc la împlinire planul făcut astă noapte.

- Dumneata lucrezi singură pământul?... Sau numai partea cu pepenii...

- Eu am numa' un hectar la lucru... Celelalte cinci le-am dat în asociație, că nu sunt în stare...

- Care asociație... Un fel de arendă... – insist, văzând-o gureșă și cu chef de palavre.

- Părinte, dumneata de unde ai aterizat?... Că la mănăstire știu că e o singură călugăriță... – șireată, femeia mă descoase și ea, aruncându-mi o privire iute de sub marama legată în vârful capului pe deasupra ochilor jucăuși.

- Sunt găzduit o vreme la mănăstire...
- Și atunci unde ai pornit-o așa de dimineață...
- Te-am întrebat de asociație, sau mai bine spune-mi cine e cel mai înstărit om de pe aici?

- Păi, Milan... El are vreo 150 de hectare, jumătate moștenite de nevastă-sa, că moșii ei au fost cei mai bogați din pustă, și cealaltă cumpărată de la cei ce n-au fost în stare să păstreze ce au obținut prin legile pământului... Uite, eu nu vând niciun metru de pământ...

- Bine faci... Și bine a făcut Milan ăsta c-a îndoit averea... să-mi spui unde locuiește...

- În Felnac, pe ulița a 6-a, dacă ne grăbim poate-l mai prinzi acasă, că pregătește tractoriștii pentru aratul miriștii.

Ce să spun, s-a dovedit de mare folos, m-a lăsat la poarta celui mai înstărit om din sat, una mare din fier, deschisă larg, că tocmai ieșeau din ogradă vreo trei mașinării cu roți înalte, conduse de bărbați arămii, bine prinși de soare.

- Uite, Milan, părintele vrea să te cunoască. Poate-l știi, că-l găzduiește Maica Anghelina la mănăstire și tu, credincios și cu frica lui Dumnezeu...

Bărbatul înalt cât statura mea, robust, cu capul acoperit, de abia-i pot zări privirea de sub borurile pălăriei împletite din spice de grâu uscat, mă poștește respectuos la umbra unei drăcovenii colorate ce seamănă cu coroana unui salcâm peleg.

- Cu ce vă pot fi de folos, părinte...

Femeia, curioasă, s-a așezat și ea la umbră, ștergându-și fruntea de transpirație cu cârpa înflorată, de-a ieșit o mândrețe de păr lăsat liber ce fusese strâns

la ceafa cu baticul transformat în ștergar. Arunc o privire spre fundul curții, unde se vede o casă ridicată pe jumătate, doar fundația și câteva rânduri de cărămizi roșii până la nivelul ferestrelor.

- Văd că ridici o casă nouă... Mă bucur pentru dumneata...

- E a fiului meu... I-am dat locul din spate, că s-a însurat și are nevoie de o casă a lui... Nu prea se descurcă el cu mâna de lucru, că tractoriștii mai sunt prinși cu aratul...

- Tocmai de asta e vorba... Mi-a ajutat Cel de Sus ca de atâtea ori când mă aflu în încurcătură. Mă ofer eu să vă ajut la construcția casei...

- Dumneata?... - Cei doi, femeia gureșă și bărbatul robust, sar, minunându-se într-un glas... Cum, dumneata? La noi călugării stau în mănăstiri, se roagă pentru noi, păcătoșii, nu se apucă de lucru pe la casele oamenilor...

- Eu mă ofer să te ajut pe dumneata, pe fiul dumitale, mă rog, la ridicarea casei, însă am o pretenție, o rugămintă, mai bine spus...

- Nici nu știu ce să spun... Ce târg propui, părinte... s-a ridicat în picioare și dă din mâini caraghios, vădit speriat de spusele mele.

- Uite cum stau lucrurile... Eu vin să vă ridic casa, mă rog pentru voi, lucrez pentru voi, însă la sfârșit de săptămână, în loc de plată, vă rog să veniți și dumneata și feciorul și poate cu argații voștri la Bezdin să mă ajutați și voi, să rezidim împreună Casa Domnului...

Milan bolborosește, repetă vorbele ce l-au zăpăcit:

- Adică părintele lucrează pentru casa noastră și noi lucrăm pentru mănăstire... Ce fel de târg e ăsta?

Deși nu prea a înțeles, de rușine, speriat nițel, s-a lăsat prins în ascunzișul vorbelor mele, și astfel m-am trezit argat la schimb.

Obținusem în felul acesta o poartă deschisă spre sufletele sătenilor de pe aici și năzuința că voi convinge mai mulți să mi se alăture în misia cu care mă întorsesem din adâncurile pământului.

Exemplul faptelor luate ca mărturie s-a dovedit suficient de puternic, încât să ne trezim la sfârșitul săptămânii în care mă ostenisem îndeajuns la ridicarea casei feciorului, harnic și el ca taică-su, că la sfârșitul zilei de lucru la arat, când se întorcea cu tractoriștii de la holdă, lua câteva linguri de supă caldă și apoi mă ajuta la ridicarea zidurilor exterioare, cărămidă lângă cărămidă, voios și mândru nevoie mare că-i ridica nevastei tinere o casă pe măsură, și el, și chiar tată-su, au îndemnat oamenii plătiți pentru munca la câmp să ne însoțească de vineri după ceasurile prânzului la mănăstire și astfel, ne-am pomenit cu mai bine de zece muncitori în curte strânși la umbra nucului.

- Sava, prietene, spuneai că ai de lucru pentru noi... Vorba e vorbă, munca la schimb parcă așa ne înțeleseam... – râde cu poftă Milan.

- Părințele, să te ții, că noi suntem gata de treabă...

Măicuța, pregătită de mine de cu seară, s-a simțit datoră să adauge:

- Păi, Milan dragă, cât ne-ai promis că vei ridica un altar de vară aici la umbră, că se apropie Sfânta Maria

Mare și oamenii își doresc de ani să asculte slujba în curte...

- Păi, asta-i o nimica toată, Măicuță... Doar pentru atât ne-ați chemat?

- Mai sunt ele și altele... bombănesc eu în barbă.

- Spuneți-le toate de la început, să știm la ce ne așteptăm... – se băgă în vorbă și feciorul proprietarului, că se simțea, vezi Doamne, și el urmașul tatălui în a porunci.

- Fecioraș viteaz... Tu nu vezi cum se prezintă zidurile astea bătrâne, ca mine, sau mai arate de vremi... Sunt crăpate, coșcovite... Nu crezi că le-am putea da o față nouă?... Că de ciment nu ducem lipsă... Cariera de piatră nu e departe de noi... Mai la vale, pe Mureș...

- Văd că te-ai informat, părinte, ce avem noi pe aici... – sare Milan în ajutorul feciorașului...

- I-am spus eu de unele și altele... Și de lemnele din pădure... Și de italienii ce se îmbogățesc din nisipul și pietrișul apelor... – Măicuța zâmbește viclean de sub vălurile negre...

- Care va să zică, să dăm tencuiala asta veche la o parte – Milan lovește zidurile bătrâne suficient de tare încât varul și cimentul să cadă bucăți cât palma peste iarba curții, lăsând urma de praf albicios. – Mai apoi, să ne îngrijim de ciment și var și să-i spoim o față nouă. Cu îngăduința Domnului și cu munca noastră, poate le-om îndeplini...

Ne-am ostenit cu toții, o mână de oameni, vreo trei săptămâni, și vineri, înainte de a ne apuca de lucru, ne-am pomenit cu o mașină uriașă, basculă, cum i-am auzit pe oameni.

- A trimis italianul o basculă cu pietriș și nisip – minune, nu altceva, și străinul care nu s-a închinat pe aici se îndură de mănăstire...

Și nu mică le-a fost mirarea oamenilor de început, cei aduși de Milan, când s-au trezit ajutați nu numai la descărcatul materialului de șoferul italianului de pe basculă, ba chiar și de alți muncitori de la balastieră, care auziseră de zilele de clacă dintre mlaștinile Bezdinului...

Trecuse o lună, când într-o joi, când făceam de unul singur tot felul de planuri pentru vinerea și sâmbăta în care gândeam să reușim tencuiala pereților dinspre Mureș, maica m-a tras deoparte.

- Măine după amiază faceți și voi o pauză... Avem zi de maslu.

- Cum așa? Să ne întrerupem când ne mergea ca pe roate... Cum așa, Măicuță...

- Dumneata, Sava te porți uneori ca un mirean... Din vremurile din care vii, călugării erau doar gospodari?

- Iartă-mă, Măicuță... Mă luasem cu lucrul...

- Te iartă doar Cel de Sus... El vede cum te-ai ostenit din rărunchi, însă vremea maslului e la noi în flecare primă Vineri din lună, când sunt aduse Moaștele Sfântului Gheorghe și se adună suflarea din pustă și chiar de la Arad și Timișoara pentru slujba de vindecare...

- Și zici că vine lume și țară pe aici?... Vor vedea cu toții, așadar, cum n-am așezat pe treabă... Puterea faptelor ca izvor în fiecare...

- Te-ai gândit bine, Sava... Sigur că vor vedea ce-am pornit noi aici... Și poate și-or deschide baierile

sufletului... Că mare-i puterea Domnului... Așa că fă bine și te pregătește și dumneata pentru slujba de mâine...

- Așa să fie, Măicuță...

- Uite că vin femeile cu provizii... Sper că n-au uitat ciupercile, că trebuie să facem o piță de post...

- Ce să faceți... Ce mâncare e asta... Pița?...

- Am învățat și noi de la italieni unele și altele... E o mâncare spornică și ușor de făcut... Că avem făină bună, slavă Domnului, cei de la câmpie nu s-au zgârcit și mi-au adus câțiva saci, de trebuie să mai dau și la azil vreo doi... Roșii și ardei ne-a lăsat Milan de săptămâna trecută și cu ciupercile femeilor iese o mâncare pe cinste pentru toată suflarea ce va veni aici pentru maslu...

- Stai că nu înțeleg... Ei vin să se roage, nu la ospăț...

- E adevărat, Sava dragă, însă așa i-am obișnuit, ca târziu, în nopte, înainte de a pleca fiecare pe la sălașele lor, să-i ospățez cu ce pot și eu... Acu' o piță, altă dată sarmale de post sau cartofi în dubă... După cum se nimerește să am în cămară. Sunt de mare ajutor Stana și Victoria, care vin de cu joia seara să ne pregătim de toate...

Am găsit de cuviință să mă retrag în chilia mea că gureșele ce se laudă în fața maicii cu treburi muieresti mă cam scot din răbdări.

Prin ușa pe care o lăsasem întredeschisă spre coridorul cu bolți rotunde pătrund vocile ascuțite.

- Să curățăm ciupercile de cu seară și ar fi bine să le și dinstuim în ulei.. Ce spui, Victoria, avem destulă ceapă sau cobor în pivniță?

- Să ne dea maica cheile, că nu le văd în tablou... Ce faci, Măicuță, ții totul zăvorât pe aici...

- Vouă, fetelor, vă arde de glumă și acuși se întunecă... Bulion... Avem bulion la conservă... La ce-ați cumpărat, dacă tot prisosesc roșiile?...

- Tot cei din Curtici s-au îndurat de mănăstire, Măicuță? C-am văzut o ladă cu părădăici minunate în pivniță...

- Vedeți că se ajunge în pivniță după voia sufletului, nu vă văicăriți că încui ușile, le zăvorăsc de una singură... Ordine mai întâi de toate, Stano...

- Poate ar trebui să mai mătur în fața porții de la intrare... Meșterii ăștia au lăsat numai urme de ciment de-a lungul drumului...

Cine-i supraveghează, că nu fac curat pe urmă?...

- Cine să-i supravegheze, femeie? Doar bunul Dumnezeu că aici fiecare ajută după cum poate...

- Are dreptate maica, Stano... De când n-ai mai văzut atâta lume la lucru, ca furnicile, ajută fiecare cum poate și ce nevoie am avea de băgători de seamă... Călugărul ăsta ciudat, venit de niciunde, parcă ține rânduiala...

- Sava știe rândul la toate, să știți – recunosc glasul maicii și mă ung la suflet vorbele bune...

Obosit, m-am întins pe deasupra păturii aspre, nu înainte de a închide ochii, să-mi pot face rugăciunile în liniște... Cu pleoapele lipite spre somn și mâinile împreunate pe deasupra pieptului, murmuram în gând vorbe vechi sârbești, aduse din Vinca, o rugă veche învățată de la starețul Teodosie...

„Doamne, îndură-te de necredința noastră și dă-ne putere să ne înălțăm rugile spre ceruri... îndură-te, Doamne, și ne iartă nouă păcatele și cele cu voie și cele

fără voie și dă-ne puterea luptei atunci când cerurile ne-o cer.”

- Puterea de a lupta pentru dreapta credință... n-ai uitat de mine, frate Sava...

Trupul sare ca ars, tremur din toate încheieturile oaselor bătrâne și îngenunchez la picioarele patului.

- Kirill – Tu ești aici? Kirill, fratele meu, mai scump ca lumina ochilor...

- Cum credeai că nu te însoțesc în vrednica-ți încercare...

Lacrimi grele se scurg de-a lungul obrazilor oprindu-se în barba neîngrijită.

- Aveam nevoie de curajul și credința ta... Mi-ar fi fost frică să mărturisesc că-ți simțeam lipsa în drumurile mele printre săteniiăștia ciudați călare pe tot felul de mașinării ce le zic tractoare, balastiere...

- Sunt vremuri noi, însă te-ai dat după ele mai ușor decât aș fi bănuیت vreodată... Sunt alături de tine în noile rânduieli, așa cum mi-ai fost și tu alături în greii ani de temniță.

- Chilia asta ascunde multă suferință și speranță amestecate cu varul pereților... Simțim amândoi fiecare crăpătură ce dantelează pereții, fiecare linie neagră ce brăzdează tavanul, auzim amândoi vântul ce suflă dinspre Mureș, se răsuțește printre trestiile apelor întunecate, ca mai apoi să zgâlțâie lemnul obloanelor vechi. O fărâmă din noi a rămas să trăiască între pereții chiliei și se vede că ne este dat să viețuim în continuare în vremurile astea ciudate tot împreună...

- Câteodată mă simt același disperat, neînțelegând rostul încercării la care fusesem supus

vreme de patru ani... Lungii mei ani de întemnițare alături de frații întru credință.

Și amândoi am țesut din firul sufletului povestea lui Kirill, călugărul din Dalmația sârbească.

Fusese și el, ca și mine, un trăitor într-o lavră veche, o cetate a ortodoxiei numită SAVINA, în vremurile tulburi ale uniației, când credința a fost omorâtă cu tunul din ordinul stăpânilor imperiali, care au găsit de cuviință ca în numele Domnului să pună tunurile pe ctitoriile ortodoxe. Multe mănăstiri au fost doborâte de ghiulelele armatei disciplinate conduse de generali cu inimi crunte. Porneau să sune clopotele la ora vecerniei sau a rugăciunii de noapte vestind credincioșii că vine pericolul crăiesc ce zguduia pământul și marginile văzduhului. Vaiete omenеști și glasuri de clopot sunau parcă din măruntaiele pământului vestind martiriul la care s-au supus nu numai călugării ce nu-și lepădau credința strămoșească, ci și femeile și copiii care căutau adăpost între zidurile mănăstirilor.

Murmurau a revoltă țărani iobagi și călugării se îndârjeau mai năprasnic și chiar unii dintre ei s-au alăturat răzvrătiților în lupta împotriva celor ce socoteau că e simplu să facă un neam să renunțe la credința venită din vechime. Printre cei care și-au legat veșmântul bisericesc cu o sabie prinsă de o funie împletită de-a lungul pieptului s-a aflat și Kirill din Savina, care în iarna lui 1821 s-a alăturat răsculaților din orașul Šibenik Dalmatic...

Vremea era rece de-ți intra gerul adânc pe sub veșminte, la fel ca sufletul armatei imperiale ce venise să-i pacifice pe ereticii nesupuși ai Coroanei.

Multe dintre locașurile sfinte dimprejurul mănăstirii cu numele de Savina au fost rase de pe suprafața pământului și chiar fusese dat ordin să fie scoasă și piatra de temelie a altarului ce străjuia coasta Dalmată.

Între zidurile groase de peste trei metri, înconjurate de șanțuri de apărare ca o prăpastie acvatică și cu poarta sprijinită în stâlpii groși de pin din spatele podului mobil, aici se simțeau în siguranță nu numai călugării, ci și bătrânii și femeile cu pruncii în brațe ce se refugiaseră în grija crucii înalte poleită cu aur din turla bisericii...

Generalul din fruntea armatelor imperiale, înfuriat peste măsură, crezând că aici la Savina s-au refugiat și unii dintre capii dalmați, a hotărât să trimită în miez de noapte un sol la starețul mănăstirii.

L-au primit cu smerenie în fața zidurilor mai mulți călugări în veșminte negre, mai negre ca noaptea ce se lăsase peste așezământ, o mantie nevăzută țesută din spaimele mamelor ce-și ogoiau pruncii în spatele zidurilor.

- În numele împărăției vă somez să vă predați de îndată cu toate odoarele bisericești. Dacă înțelegeți uniția ca singură credință a celor supuși împăratului, veți fi cruțați și voi și cei ce se ascund printre voi pravoslavnicii.

- Avem refugiați femei, bătrâni și copii...

- Conducătorul armatei imperiale are vești că ascundeți și răzvrătiții din Sibenici... Aveți datoria să apărați suflete nevinovate, nu să le dați pradă mândriei voastre nemăsurate...

- Credința noastră din strămoși nu înseamnă fală deșartă, înseamnă mândrie într-adevăr – s-a ridicat Kirill, unul dintre călugării ce ascultau vorbele înșelătoare ale solului crăiesc...

Nici n-a apucat calul sur să-l ducă înapoi în rândurile atacatorilor, că s-a și pornit urgia.

Au călcat în copitele cailor trupurile călugărilor ce n-apucaseră să se refugieze în spatele zidurilor pe care le-au rupt sub ghiulelele tunurilor, lăsând găuri fumegânde ca niște guri roșiatice între cărămizile și pietrele zdrențuite... Kirill, rănit de un călăreț, a reușit să se târască prin mărul șanțului adânc, spre curtea interioară, unde măcelul continua, călăreții iadului treceau prin foc și sabie nu numai obștea călugărească, ci și femeile și bătrânii îngenuncheați spre altar.

A sărit în spatele unuia ce ridica o torță aprinsă îndreptând-o spre ușa spartă ce deschidea lumina din biserică.

- Nu ne arde sufletul... Nu și biserica Domnului... Ce fel de credincioși sunteți voi?

Când i-a văzut privirea tăioasă, plină de ură, a înțeles că nu-i scăpare și l-a trăsnet cu mâna sănătoasă peste spatele ce se arcuia în șaua calului. Atacatorul s-a prăbușit, dar înainte de a atinge pământul a apucat să arunce torța aprinsă spre o femeie ce străjuia ușa mănăstirii cu un prunc înfășat în cârpe albe cu franjuri roșii.

Limbile flăcărilor au cuprins la început straietele femeii care, nedumerită, nu înțelegea ce se petrece, până când veșmântul s-a aprins ca un rug. Abia atunci a urlat ca un animal rănit, ridicându-și pruncul deasupra capului de parea o floare roșiatică spre vânt cu petale

mișcătoare, o floare ucigașă ce închidea între petalele fluturânde urletele mamei și plânsetul copilului...

Călugărul a sărit lepădându-și veșmântul negru, încercând să stingă vâlvătaia. În zadar, trupul femeii ardea ca o torță uriașă... Cu ultimele puteri, a reușit să smulgă pruncul din brațele fumegânde, să-l ascundă la piept și să se strecoare printre cadavrele bătrânilor și călugărilor, să fugă prin spatele mănăstirii, prin pădurea de pini spre schitul de lemn din munte.

Aici a stat ascuns o zi și o noapte, jurând în fața Domnului să răzbune, să treacă peste îndurarea creștinească, să uite cele sfinte, să se alătore răsculaților din Sibenic, nu înainte de a duce pruncul la vale, unde știa că trăiește o femeie milostivă ce-l va putea ține în viață.

- Știu că ție ți-a murit cu ceva vreme în urmă un prunc de țâță... Prin voia Domnului, iată, ți-am adus un orfan... Te vei milostivi să-l crești așa cum se cuvine?

- Ce-a fost acolo, la mănăstire? Am auzit că soldații au făcut prăpăd.

- Au ucis fără milă și femei și copii și pe mama pruncului...

- Și dumneata, cum de ai scăpat?

- Nu mă întreba că nici eu nu știu... S-a îndurat focul să lase în viață pruncul și să-mi lase mie cale liberă... Nu mai lungi vorba că am multe de îndeplinit... Te învoiești să-l primești?

- Cum de nu... – femeia a oblojit la sânul puternic ființa ce s-a liniștit ca prin farmec dând de căldura țâțelor dătătoare de hrană...

Cât despre Kirill, s-a alăturat răsculaților din Sibenic, lepădându-și straiele și milostenia deprinsă la mănăstire, devenind unul din capii revoltei.

- Dacă părintele e cu noi, vom reuși...

Nădărdiau sărmanii înarmați cu ciomege și săbii făurite în atelierele fierarilor de la marginea urbei, sperau că vor învinge armata imperială.

- Credința noastră e mai veche, mai adâncă decât uniția lor... Vom învinge... Noi vom învinge...

Au sperat în zadar, ura generalilor a transformat orașul într-o Golgotă martirică, lăsând în urmă suferință și sânge de creștini. Le-a îngenuncheat o vreme îndărătnicia și neclintirea ortodoxă, dărâmând mănăstiri, făcându-le una cu pământul, însă nu le-a putut șterge din memorie credința străbunilor.

Cât despre călugărul războinic, încins cu sabia pe deasupra rasei monahale negre, a fost încătușat și mai apoi trimis în temniță, fără judecată sau sentință militară.

Gândea, sărmanul, încercând să-și tămăduiască cum se pricepea mai bine rănila cu leacuri aduse pe furiș de unii paznici mai milostivi, ortodocși pârâți ce mușcaseră din pâinea trădării, gândea la încercările și crunta durere ce i se instalase în suflet mai puternic decât rănila trupului.

„Doamne, de ce mă încerci? Am greșit pesemne că am ridicat sabia asupra aproapelui... Dar îi pot numi apropiați pe cei ce-au ucis femei și copii? Au sperat să ne facă lepădători de credință prin puterea armelor. Și atunci sunt și eu un păcătos asemenea lor? Sunt vrednic oare de o moarte aici, în temnițele imperiale? Dacă așa e ascultarea cu care sunt dator, dacă așa e pedeapsa

pentru crimele pe care le-am săvârșit, mai bine să mă omoare odată decât să-mi port zilele departe de lumina soarelui, departe de mănăstirea și biserica noastră cu turn înalt și cruce poleită. Nu mă încercă frica de moarte, frica e un sentiment ce vine și pleacă tot atât de năvalnic cum s-a instalat în trup... Pe când groaza ce-ți cuprinde sufletul se întronează săptămâni, luni, ani buni, domnește asupra gândurilor și speranțelor, lovindu-le mai abtut decât lama de oțel a paloșului. Sunt îngrozit privind în urmă asupra faptelor mele nelegiuite și mai ales știind că nu există nicio porțiță de salvare a credinței, știindu-mi locul de rugăciune dăruit, groaza îmi încrețește pielea, întunecă lumina ochilor ca o piele de animal plină cu țepi ascuțiți ce înțepă adânc până ce sângele dă pe afară, amestecat cu lacrimile sărate. Groaza omoară orice nădejde, orice geană de lumină pregătește, prin suferința trupului, moartea spiritului...”

Se zvârcolea în temnița îngustă, făcut covrig între paiele muced, șoptind fără de vlagă rugăciuni spre Maica Domnului.

- Sunt încercări grele... Știu că numai celor aleși le sunt date, însă groaza e mai puternică decât mine... Maică, ajută-mă să înțeleg voia Fiului Tău...

În acea vreme fără de început sau sfârșit pentru Kirill, pruncul salvat din vâlvătaia focului creștea dolofan în brațele femeii din valea mai jos de mănăstirea arsă.

Și cum vestea întemnițării eroului de la Savina a ajuns și în coliba modestă din pământ bătut, acoperită cu stuf, femeia s-a hotărât să purceadă la drum spre cetatea cucerită de trupele imperiale, cu speranța că-l va

putea ajuta într-un fel pe cel ce i-a adus bucuria și nădejdea în casă.

Pe drum, gândurile s-au așezat, s-au rânduie într-un plan curajos. – Mă voi duce până în fața generalului neamț... Numai el are puterea să-l țină în viață pe Sfinția sa Kirill. Este și el om ca noi, amărății, un om cu credință și frica lui Dumnezeu... De dragul pruncului salvat de la moarte îmi va asculta ruga.

Fără a mărturisi gărzilor pentru ce s-a înscris în audiență la mai-marele ținutului, înșelându-le vigilența, făcându-i să creadă că venise cu un prunc înfășat în pânză albă ca semn de închinare în noua credință, i s-a dat dezlegare în a-și spune păsul:

- Înălțimea Ta, călugărul Kirill a salvat viața copilului ce-l port în brațe... Nu cred că e drept ca unul ce-a rupt o viață focului chiar dacă a aruncat altele în adâncimile iadului, să fie pedepsit atât de aspru.

- Viețile curmate de un călugăr sunt ale soldaților mei ce-au murit ca niște viteji din porunca împăratului...

- Iertați-mă, Înălțimea Voastră... Am greșit... O fi fost și ei sub povara jurământului militar și-i plânge poate o mamă îndurerată acolo, în țara lor...

- Gândești cu înțelepciune, femeie... Acum gândești cu înțelepciune... Călugărul pentru care îngenunchezi va fi osândit, la rândul lui, morții... Nu încerca să mă îndupleci, că nu am altă soluție acum...

- Nu-l dați morții, că mai poate salva și alte suflete, dacă-l lăsați în viață. Găsiți o altă pedeapsă pentru greșelile lui, suspina femeia printre lacrimi, simțind că mai există o fărâmbă de nădejde ascunsă sub armura metalică ce acoperea pieptul generalului.

Acesta dădea semne de oboseală sub povara audienței neașteptate, atunci când acceptase s-o primească nu bănuise că-i va împunge cu vorbele oțelul armurii. – Punea sub semnul balanței cei câțiva ortodocși pedepsiți exemplar, unul chiar bătut în cuie în văzul celor mulți, pentru ca nimeni altcineva să nu mai cuteze vreodată a se plânge că cei de altă credință sunt persecutați, cântărea morții din rândul armatei cu posibilitatea de a-l ierta pe unul din capii revoltei, chiar dacă purta veșmântul monahal.

Pentru a câștiga timp și nedorind să lase audiența fără vreun rezultat, așa cum bine fusese deprins la curtea imperială, unde lucrurile sunt duse până la capăt și nu amânate până la calendele grecești, așa cum obișnuiesc orientalii și pravoslavnicii atât de greu de disciplinat, a dat poruncă străjerilor:

- Aduceți deținutul să-l vedem la chip... Poate zilele de sub gratii i-au adus înțelepciunea veșmântului ce-l poartă...

Când temnicerul a aruncat o găleată cu apă ca leșia pe deasupra rănilor abia vindecate, Kirill a strâns din dinți, gândind: „A venit clipa când se curmă groaza din adâncul meu... Chiar mi se terminaseră puterile să îndur spinii ce-mi înțepau măruntaiele dis-de-dimineată, de parcă fiecă zi e o coroană blestemată ce-mi întunecă mințile, încrâncenează fiecă fibră din trupul chinuit, zdrențuit, supus cumplitelui simțământ al groazei. Pentru că blestemata asta deschide poarta amintirilor cumplite, văd în fața ochilor doar morții, cei uciși ce-mi rânjesc sălbatic. O fi venit și pentru mine clipa ispășirii... Cu moartea sunt dator pentru cele săvârșite.”

Nu mică i-a fost mirarea, aruncat fiind de gărzile ferecate în armuri strălucitoare la picioarele generalului, când a ridicat privirea de sub sprâncenele stufoase și a auzit gânguritul pruncului de sub pânza albă, înfășurat strâns la pieptul femeii și a zărit ca prin ceață zâmbetul sfielnic ca o umbră mișcătoare, pe chipul îndurerat.

- Doamne, că rău l-ați mai schingiuit, Înălțimea Ta... Trupul ăsta e o rană vie, nu alta... – și, fără să ceară încuviințare, a lepădat micuța ființă din brațe mai de o parte pe podeaua rece din pietre șlefuite în fel de fel de culori și s-a apucat să oblojească cum se pricepea mai bine, ștergându-i fața și mâinile cu apă stătută din plosca de la brâu.

Oboseala și furia se împleteau deopotrivă, dându-i generalului un sentiment amestecat de disconfort și nehotărâre... Brusc, dregându-și glasul, de parcă ar fi dat socoteală cuiva:

- Gata cu comedia asta de prost gust... Am hotărât. Voi întocmi o depeșă spre înștiințare împăratului... Voi cere un act de clemență pentru tine, Kirill.

- Doamne, îndură-te... Mulțumescu-ți Doamne... – murmură femeia cu o mână legănând mogâldeața ce dădea semne de neliniște, începând a plânge ascuțit dintre scutecele ascunse de pânza mai albă ca varul pereților, și cu alta oblojind rănila călugărului.

- Nu te grăbi, femeie... N-am terminat. Voi cere clemența, dar nu eliberarea deplină... Răzvrătitul va fi exilat din Dalmația și dus cât mai departe, pe alte meleaguri, să i se piardă urma faptelor criminale, în capătul opus al imperiului, să-și ispășească pedeapsa între alte nații și seminții.

Și astfel s-a pomenit exilat pe meleagurile Bezdinului Kirill, călugărul dalmat, dus cu un convoi ostășesc ce luase drumul Vienei, într-o căruță șchioapă, prins cu lanțuri grele de osia bătrână.

„Pe măsură ce trec zilele, groaza înstăpânită în sufletu-mi frământat și-a luat rămas-bun, de parcă mă aștepta o mare bucurie în locurile în care m-am trezit zăvorât din nou, de mi s-a părut o adevărată binecuvântare, o taină minunată ce mă aștepta între zidurile groase.”

Spaima, nu groaza, l-a cuprins și pe Sava, când s-a trezit din somnul povestirii, de parcă el ar fi purtat încercările dalmatului... Nu-și putea lega amintirile îndeajuns de puternic încât să știe care din ei a stat ani lungi, prea îndelungați, închis în chilia de sub podul mănăstirii. Îl apăsa frica lui Kirill, ca o alinare după îndepărtarea groazei amestecată însă cu speranța că împreună, cei doi, ca unul, se vor face cărămidă în zidurile bătrâne.

IV

Ceea ce părea cumplit de greu la începuturi s-a transformat ca prin minune într-o muncă ușoară, de parcă pluteam dintr-o dată pe o mare de zâmbete grațioase, de mâini delicate, ca de balerină, ce se ofereau care mai de care să mă ajute să ajung la țärm. Drumul la București în compania celor de la partid care fuseseră convocați la o ședință de Birou Central pe tema alegerilor din toamnă mi-a refăcut amintirile de pe când activam, și nu numai, când eram sufletul acestui soi de deplasări ce mi se par azi de un caraghios ascuțit, un fel de marșuri pionierești de pe vremea comuniștilor, când copiii cu cravate roșii la gât mășăluiau cadențat în ciorapii trei sferturi ce le strângeau glezna de mama focului, cântând cântece idioate din care nu înțelegeau mare brânză, însă aveau un soi de melodie avântată ce purta încălțările drapate în caraghioșii ciorapi trei sferturi să parcurgă kilometri întregi în voieșie și fără de finalitate.

Purtam și eu într-o geantă de piele maro, cu un design special, italianesc, de Florența, toată documentația avizată, parafată, semnată de cei în drept să ceară banii pentru monumentul istoric atestat de peste 400 de ani, iubitul meu loc dintre mlaștini. În capitală am stat doar cât să fiu observată de capii partidului, care nu s-au ferit să se minuneze și mai apoi să se bucure că am revenit pe post de cal bun de bătaie.

- Scumpa noastră Mona... Unde te-ai ascuns atâta vreme? Te-a furat unul cu jeep 4x4 și te-a dus ca vântul și ca gândul prin fiordurile Nordului? – au sărit pe mine

câteva dintre activistele de la Centru, doritoare de o bîrfă cu parfum stătut, sau Sever, cu ochii stinși din spatele ramelor groase ca degetul – președintele onorific ce-și păstrase autoritatea și cuvîntul greu la toate întrunirile importante.

- Mona, chiar aveam nevoie de pragmatismul tău... Sper să pui pe roate toată brambureala asta cu materialele de propagandă... Te știu un scamator în ale mediei, nici n-am întîlnit unul mai priceput, care să manevreze mai subtil ziaristii și comentatorii aștia blestemați ce ne toacă în fiecare seară la televizor... Ai putea chiar să stai câteva zile și pe la noi, că joi e o conferință de presă importantă, și am nevoie de tine... Nu mă poți refuza, copilă!

Chiar dacă n-aș fi avut nevoie de o săptămână pentru vizitele la Ministerul Culturii, un fel de milogeală permanentă poleită în cuvintele frumoase, de neînțeles pentru cei normali și socotite ca ștaif englezesc pentru unii snobi care stau în spatele birourilor și ghișeelor atât de importante pentru documentele mele, chiar dacă nu mi-ar fi fost absolut necesare câteva zile în care să-mi pun la încercare farmecul și știința manipulării, tot i-aș fi onorat rugămintea, știindu-l ca unul din marii domni adevărați, un dinozaur în ale politichiei... De altfel, nu s-a dezmințit, și, aflînd ce fel de pasiune am dezvoltat dintr-o dată pentru un monument istoric de pe meleagurile județului meu, așa cum i-a plăcut să se exprime într-un anume cerc de intelectuali, printre care era și ministeriabilul de la Cultură, responsabil taman cu visteria din care jinduiam și eu câțiva arginți, nu s-a sfiit să pună o vorbă bună.

Astfel că, șederea mea în capitală s-a dovedit rodnică și pentru cei de la Centru, cărora le-am organizat o conferință de presă pe cinste, unde i-am învățat pe degetul cel mic pe cei de la televiziunea ce-și pusese tunurile pe viitorul nostru candidat de București, de au plecat convinși de calitățile acestuia de bun organizator în ale administrației, s-a dovedit cu foloase nesperate chiar pentru mine. După ce obținusem semnăturile necesare, acțiunea Bezdin a primit girul organizației de București, a venerabilului fost președinte și al mai câtorva mahări, cărora le venea bine să se laude c-au zidit și ei câte o cărămidă pentru o mănăstire de care nu auziseră niciodată, dar vorbeau de frescele de secol 16 de parcă numai ieri se închinaseră la icoane și sfinții pictați.

- E o crimă să nu ne îngrijim de averile culturii... Lăsăm să se prăbușească o mănăstire azi, mâine poate vom lăsa să se dărâme Ateneul sau Muzeul Țăranului...

- Avem ca ținte și locurile în care ne închinăm și ne mângâiem sufletele cu spusele călugărilor...

În cele din urmă, cu vorbe meșteșugite plasate unde și cui trebuie, am obținut ultima aprobare și promisiunea fermă că în maximum o lună va pleca prin poșta specială cecul pe numele mănăstirii, direct, și nu prin intermediar, că, vezi bine, știau și ei că dacă s-ar fi trimis așa o sumă mare la Consiliul Județean, chiar cu destinația expresă pentru Bezdin, era posibil să o ia pe altă cale și banii să ajungă la mai știu eu ce manifestări așa-zise de cultură, în realitate, tot vreun concert cu iz electoral.

Așa s-a făcut că sunt de o săptămână la mănăstire, unde îmi permit o binemeritată odihnă în

chilia vecină cu a Măicuței mele, dar am stat liniștită numai în primele zile, că apoi m-a luat Sava la trei păzește.

- Tare te lenevești, femeie... Spui că vin banii cu care să reparăm acoperișul, să întărim zidurile bisericii, da' mai sunt atâtea de făcut chiar azi. Ai face bine să ajuți la văruitul chiliilor din spate, că una dintre muieri s-a dus în sat că-i naște fiica.

- Las-o, omule, în pace, că are alte misiuni mai importante decât să dea cu bidineaua...

- Vreți să spuneți, Maica Anghelina, că munca noastră, sudoarea oamenilor dimprejur, nu-i atât de folositoare pentru țelul nostru?... se încruntă călugărul, cu barba vâlvoi, însă cu luminițe vesele în ochii adânc băgați în orbite.

- Știi la fel de bine ca mine ce vreau să spun... zâmbește blând Măicuța, când dintr-o dată i s-a luminat fața la vederea unui preot cu părul sur și o sutană cam ponosită, care s-a aplecat să-i sărute mâinile, de apăruse ca o nălucă în curtea mănăstirii.

- Ce mai faci, părinte, că nu te-am văzut de ceva vreme pe la noi... Am auzit că ai restaurat pictura bisericii de dincolo de Mureș cu meșteri adevărați... Mi-au spus credincioasele care s-au nevoit pe la rudenii dincolo de apă că-i o adevărată minune...

- Așa se spune, Măicuță... Așa se spune... Ne-a ajutat Dumnezeu și credincioșii și-au deschis baierile pungilor...

- Să înțeleg că v-au ajuns banii doar din daniile credincioșilor? – mă bag în vorbă, că tot eram acasă cu fondurile și achizițiile restaurării.

- La noi a fost o nimica toată, doamnă... O simplă restaurare a unor fresce din secolul al 19-lea destul de bine conservate... Pe când aici? Am auzit, că veștile bune circulă mai repede la noi, cei credincioși, decât cele rele, mi s-a spus că v-ați apucat de o mare lucrare, Măicuță... Le-a dat Dumnezeu minte celor cu bani de la București?

- Cam așa ceva, părinte... Doamna Mona s-a zbatut pentru noi și urmează să sosească banii cei mulți...

Îmi aruncă încă o privire de sub potcapul ce-i ascunde părul argintat pe la tâmple.

- Mă bucur nespun să vă cunosc și mai ales să aflu că v-ați implicat personal în munca noastră de Sisif... Noi, păcătoșii, avem câteodată mari izbânzi, nesperat de mari, și nu pe măsura păcatelor săvârșite, ci pe măsura pocăinței...

- Dacă ar fi pe măsură păcatelor, s-ar sfârșîm de-a dreptul toate zidurile – intră în joc și Sava, bucuros că vede încă o posibilă mână de lucru la zidărie...

Așa s-a și întâmplat până spre seară, că părintele s-a arătat dornic să rămână peste noapte să-și verse gândurile și nevoințele maicii, cu care se simțea că are o legătură aparte. Părintele vânjos a fost de mare ajutor la ridicarea unor grinzi ce se năruiseră în chilia din spatele grajdurilor.

Nu știu ce au pitrocit cei doi la lumina gălbuie a lumânării ce a pâlpâit până târziu în noapte la geamul Măicuței, doar că m-am pomenit dis-de-dimineță că m-au anunțat cât se poate de ceremonios, de parcă urma să primesc o invitație la o recepție de mare gală:

- Mona dragă, părintele te va însoți la Mănăstirea Gai, unde ai de îndeplinit o misie pentru noi...

- Chiar așa, Măicuță, mă izgonești și dumneata?... Că Sava nu prididește să-mi aducă aminte că stau aici într-o stare de nepermis... Ori mă pun serios, sănătos, pe treabă alături de femei la spoit pereții, ori mă trimite să urgentez sosirea banilor... Nu mai înțeleg nimic... Ce aveți cu toții de mă pisați dis-de-dimineață?

Deși o dădeam spre glumă, maica a simțit imperceptibilă iritare din glas.

- Nu te oțărî la mine... Dacă poțestești, o consideri ca o excursie de documentare religioasă la o nouă mănăstire... C-au răsărit ca ciupercile după ploaie în ultima vreme.

- Să înțeleg că vă miră risipa de spirit creștinesc?... intervin cu o răutate nepermisă, și caut să o dreg cât mai repede cu putință... - Cum să nu îl însoțesc la Gai... Haide, părinte, să o luăm din loc, că dimineața asta nu-mi miroase a bine...

Măcinată de vorbele nepotrivite aruncate Măicuței, nici n-am băgat de seamă arhitectura noii mănăstiri și m-am trezit pe neașteptate, de parcă mă teleportase părintele sur, pe treptele de marmură nejeluită din fața bisericii albe.

- Intră fără de teamă, fata mea... Vei avea o surpriză...

Chiar aveai nevoie de o bucurie în dimineața asta lăsată de Cel de Sus, minunată în senin și soare blând...

Ce să spun, nu-mi păsa nici de albastrul nepătat și nici de căldura plăcută de sfârșit de vară... Am intrat, cu gândurile aiurea și capul plecat, de m-a izbit răcoarea dinăuntrul bisericii ca o palmă rece peste fruntea coaptă de atâtea gânduri și planuri. Am ridicat ochii și m-am trezit la marginea unei păduri cu trunchiuri drepte și

coaia de copac ici-colo desprinsă în forme ciudate, o pădure deasă ce mă atrăgea prin semeția copacilor falnici fără de frunze.

- Dumnezeuule, mi se năzare sau a crescut o pădure aici, în biserică?

Îmi frec lumina ochilor cu pumnii strânși, ca un copil buimac ce nu-și crede privirilor în fața bradului împodobit feeric.

- E adevărată pădurea asta...

Mă lipesc cu trupul de trunchiurile copacilor, mă strecor sfielnic printre lemnele rotunde, pline de viață, ce parcă freamătă a bun venit.

- O pădure fără de frunze, și totuși vie... Pădurea asta trăiește, părinte.

Prind curaj și urmăresc de-a lungul trunchiurilor spre înaltul bisericii, și undeva, acolo, sus, sus de tot, mi se pare că lumina aurie se încolăcește într-un albastru imaterial, care se prăvale peste fruntea înfierbântată...

- Pădurea asta se urcă spre cer, părinte... Ne dezvăluie sfinții...

Într-adevăr, acolo unde trunchiurile gri, maronii și negre, sprijină albastrul azuriu se întrevăd aripi de înger și fețe luminate feeric.

- Pădurea din biserica asta, părinte, ne urcă la Dumnezeu...

- Ne duce la Domnul, fata mea, dacă avem puterea să urcăm noi înșine...

- Ce vrei să spui, că se poate urca, adică putem urca noi până sus la îngeri? Glumești...

- Urmează-mă și vom ajungem sus... sus de tot...

Dintotdeauna mi-a fost o groază cumplită de scările fără balustradă, de parcă hăul are puteri magice și

mă atrage, îmi face semne tandre să-mi las corpul pradă lui, întunericului înșelător, care dă senzația dureroasă de zbor posibil.

- Eu nu urc acolo... Este minunată pădurea cu îngeri, însă nu-mi cere, părinte, să-mi depășesc limitele...

- Dumneata, Mona, ți-ai depășit limitele în ultima vreme. Ai îndeplinit cu sânguință ce nu ți-ar fi trecut prin cap că e posibil pentru felul dumitale de a fi, mai bine spus, cu ceea ce credeai în mod înșelător că ești și poți fi...

- Cam complicat, părinte, însă eu tot nu mă încumet să urc...

Preotul zâmbește șagalnic, poate puțin prea atotștiutor, când, făcându-și palmele căuș, strigă spre înaltul albastru viețuit de îngeri și sfinți:

- Domnul profesor e sus? Ne primiți? Ne îngăduiți să urcăm?

- Cu drag, părinte... Chiar vă așteptam de dimineață... Pofțiți! Cerurile se deschid pentru păcătoși, și nu numai...

- Adevărat graiți, Domnu' profesor... Cu toții suntem păcătoși în fața minunilor ce ne așteaptă în înalt.

- Cu cine parlatezi în grai bisericesc, părinte?... E vreun sfânt ascuns în vârful copacilor ce-și spune profesor? – râd, mai dezghețată, lipindu-mi trupul fierbinte de lemnul înrăcit, umezit, fără de coajă...

- E Domnul profesor, care dă viață bolții.

- Un pictor, care va să zică...

- Nu e un simplu pictor de biserici... Este învățătorul culorilor din înaltul pădurii... Haide, nu mai

sta... Ne așteaptă... Mai precis, ne face cinstea să ne primească... Și asta nu-i puțin lucru, fata mea...

Ca vrăjită, îmi lepăd sandalele cu toc și, fără fir de teamă, am început să urc pe lângă trunchiurile pădurii, ori poate ținându-mă de ele ca un copil ce se cațără fără de frică, înarmat cu platoșa de candoare argintie ce-i dă puteri nebănuite, chiar magice... Mi-a dispărut ca prin farmec și teama, spaima de întunericul ce se îndepărtează lin, cu mâinile înțepate câteodată de așchiile lemnului, cu picioarele zdrelite, însângerate pe la călcâie, cu toată ființa concentrată în ochii care nu se mai puteau dezlipi de lumina albastră ce se așternea ca o plapomă peste simțurile ascuțite. Nu știu și nici n-am băgat de seamă cât a durat urcușul, cățăratul, simt doar că sunt în fața Nașterii Mântuitorului și știu că dacă întind mâna voi atinge Pruncul alb, strălucitor, de lângă Mama înveșmântată în același albastru ireal, aud glasul animalelor din ieslea sărmană și mai ales mă lipesc de păstorul îmbrăcat în straie de pe la noi, în șuba mițoasă de oaie și cămașa cusută la mâneci în roșu și negru.

Păstorul cu barbă și plete albite îi șoptește lui Iosif, chiar și mie, că a venit ceasul îngenuncherii în fața Minunii ce s-a înfăptuit.

Nu-mi pot înfrâna pornirea de a întinde mâna să cuprind albul veșmântului de lumină al Pruncului înconjurat de spice și paie gălbuie, fericită peste măsură că m-am împuternicit să-mi cațăr frica, să o agăț de trunchiurile copacilor, să o lepăd atât de ușor.

Aud glasuri în spatele meu de-a lungul scândurii înguste ce leagă trunchiurile cioplite.

- Îmi permiteți, Domnule profesor, să v-o prezint pe Doamna Mona, un politician de vază al urbei...

- Chiar așa? Și un politician și-a făcut vreme să urce la noi? După știința mea, ei sunt peste măsură de preocupați cu cele de jos...

Simțind ironia și categorisirea cu care fusesem pecetluită, m-am trezit din farmecul dulce al frescei.

- Părinte, dumneata greșești prezentându-mă în felul acesta... Mai nou știi prea bine că mă ocup cu folos și de altele decât de aranjamentele politice...

- Îmi cer iertare, Doamna Mona, însă asta e primul lucru ce mi-a ieșit pe limbă...

- Poate știți mai bine ce-i e propriu doamnei în preocupare și știință...

Mă întorc pe jumătate, înțepată de vorbele bărbatului și, brusc, am înțeles că în fața mea se află Magicianul... Omul care a dat viață pereților, meșterul de albastru, pricep că nu am voie să-i ripostez.

- Sunt nespus de onorată să vă cunosc... Sunteți un veritabil vrăjitor...

- Greșiți, Doamnă... Sunt un pictor de biserici... Unul dintre cei mai buni pictori de biserici...

- În alte circumstanțe, aș fi fost tentată să vă acuz de vanitate, însă, văzând viața dăruită pereților, vă dau întru totul dreptate.

Fruntea înaltă, la fel de semeță ca pădurea din biserică, împodobită cu albul strălucitor al părului, nu fac decât să-i deschidă lumina pătrunzătoare de sub sprâncenele stufoase... O privire intensă, cu străfunduri nebănuite, care îți străpunge adâncul și te face să te înflori, să te temi de fulgerul negru ce-ți poate pătrunde în cele mai tainice ascunzișuri, dezvăluind cele mai ascunse gânduri și patimi...

- Poate glasul dumneavoastră mi-a dat puterea să urc... Sau albastrul ce-l creați în vârfurile pădurii? Nu știu... Oricum, vă mulțumesc pentru ce mi-ați oferit, sunt clipe de înălțare de care aveam cu adevărat nevoie, eu, păcătoasa – și râd mânzește, socotind că am spus destule prostii în dorința de a-mi ascunde neputința.

- Bucurați-vă, privirea, Doamna mea... Bag de seamă că v-ați oprit la începuturi...

- Tocmai voiam să vă întreb... Păstorul... acela sfătos, înțelept, cu șuba mițoasă pe umeri... Este unul de-al nostru... un cioban vreau să zic...

- Putem spune și așa, stimată Doamnă... Putem spune că i-am țesut mânecile cu modele atât de dragi mie... Din pânză topită, încrustată în cruci și romburi de sânge și abanos.

- E atât de expresiv... De aici, de unde am ajuns grație dumneavoastră, pot desluși cu exactitate înțelepciunea bătrânului cioban care se închină Minunii săvârșite.

- E privilegiul dumneavoastră să puteți admira pictura mea atât de aproape, din vârful schelei...

- De jos cred că e cu totul altă perspectivă și chiar impactul... aprob, de parcă aș fi știut dintotdeauna să fac diferența.

- Trebuie să vă mărturisesc că uneori m-a încercat teama, când am fost nevoit să ridic schela, să cobor din lumea mea, să-mi văd plăsmuirile de jos, de acolo unde se vor ruga credincioșii...

- Nu-mi vorbiți de schele, de scânduri fără de viață. Aici, în biserică, e o pădure ce trăiește plină de tremur și durere.

- Despre ce pădure vorbiți? – se miră părintele care îmi purtase pașii dis-de-dimineată aici, în mijlocul minunilor.

- Cum adică, părinte, dumneata nu ai văzut pădurea? Sau nu o poți percepe din pricina uscăturilor?... – ironia nu face bine și bag de seamă că profesorul se retrage fără cuvinte, alunecă în vârful copacilor mai spre răsărit, prinde cu grijă o pensulă subțire, delicată, între degetul arătător și cel mijlociu, ia de jos un borcan cu vopsea albastră și mai apoi cu gesturi de vrăjitor, ignorându-ne, cu ochii negri îndreptați doar spre fresca ce prinde forma unui înger, dă suflu prin culoare aurie figurii subțiri și aurei strălucitoare.

Prezența Maicii Domnului atât de vie, atât de aproape, gestica mâinilor larg deschise, care parcă ne îmbrățișează în căldura ce numai o mamă o poate dăruia fără opreliști și condiții, faldurile mantiei albastre care se desface în mii de raze azurii, apostolii înțelepți și sfinții blânzi, încadrați între bolți rotunjite în arcade miraculoase, cu toții mă învăluie într-o horă, într-un dans al imaginilor ce se desprind din zid și devin realitate palpabilă puternică.

Nici nu știu când doi băieți tineri, în pantaloni scurți și maiouri vineții, ucenicii vrăjitorului, i-au șoptit preotului meu călăuzitor că e vremea să coborâm din înălțimea pădurii, nu-mi recunosc pașii și nici puterea mâinilor care au ajutat trupul să se încâlzească, să pășească în cele din urmă pe iarba din curtea mănăstirii, unde o călugăriță senină ne-a poftit la masă.

- Haideți, părinte, că se răcește mâncarea... Știu că nu vă dați în lături nici de la un pahar de vin de-al nostru mănăstiresc.

- Așa să fie, maica Serafina... Dacă spui dumneata, cum te-aș putea contrazice... – voios ca un pițigoi, mă împinge spre chiliile din spatele grădinii înflorite...

Mă ametește mirosul unui trandafir agățător, roșu aprins, care se cocoată de-a lungul bolții albe ce se deschide spre sala de mese din fundul coridorului. Nu-mi pot reține oftatul:

- Dacă ar fi Bezdinul nostru măcar pe jumătate atât de îngrijit și reparat ca mănăstirea asta, mai c-aș îngenunchea de trei ori pe zi, ca în fața minunii din biserică.

- Păi, ai putea, Doamna mea, să o faci și acum, că rugăciunea și îndurarea spre iertarea păcatelor ar împlini ruga... îmi răspunde maica Serafina de sub negrul năframei.

Îmi spăl mâinile într-un lighean de porțelan alb și sunt îndrumată să arunc apa peste straturile de zarzavaturi și roșii cărnoase ascunse privirii de gardul acoperit cu iederă stufoasă.

Mi-am ocupat sfielnic locul la masa încărcată cu bunătăți, dar nu-mi stătea în putință să le identific forma, doar pete roșii, galbene, verzi, de parcă mă molipsisem de beția culorilor din vârful copacilor.

- Domnul profesor când vine? – îndrăznește preotul să-l întrebe pe unul din ucenici, un tinerel cu părul lung prins la spate și mâinile alungite.

- De îndată, că s-a dus Doamna după dânsul, altfel se uită de dumnealui...

- Întotdeauna doamnele sunt datoare să ne aducă cu picioarele pe pământ – punctează părintele, care se simțea ca acasă, șușotind cu o altă maică, înaltă, pătată cu o aluniță maronie pe frunte, care îi turna într-un pahar înalt vin rubiniu, pe care l-a așezat tacticos în dreptul farfuriei înflorate de la unul din capetele mesei.

Tinerii au sărit ca arși când a intrat perechea princiară, magicianul însoțit de o femeie cu forme pline și ținută de regină, în contrast izbitor cu albul părului de deasupra privirii adânci și totuși asortată cu el prin părul negru bogat, care ascundea privirea aspră, rece ca gheața...

- Ce mai zici, părințele, n-ai mai dat pe la noi... Parcă spuneai că ne ajuți cu schela pentru altar... Sau numai promisiuni deșarte?... – se încheagă o discuție tehnică între cei doi și-mi permit ușurată să mă las moale pe scaunul tare, de lemn rece, între cei tineri, până când înțeleg că se cuvine să mă ridic din nou la sfânta rugăciune de dinaintea mesei, care le-a permis mesenilor în cele din urmă să se înfrupte din bunătățile ce-au prins forme pantagruelice – roșii borțoase printre ardei grași galben-verzui, cartofi prăjiți rumeni și crocanți, o salată de vinete usturoiată bine și pâine de casă, frământată în cuhnia mănăstirii.

- Ce spui, Doamna mea, de bucatele mănăstirești? Și un pahar de vin... nu te sfii, că nu ai ocazia în fiecare zi să deguști o asemenea licoare.

Însoțitorul meu, părintele care m-a purtat prin pădurea din biserică, mă îmbie să mă servesc și, la rândul său, soarbe fără de sfială din vinul roșu, mănăstiresc, cu arome adânci, închizând ochii de parcă s-ar ascunde de ochii Măicuței, care, îndatoritoare ca o

gazdă ce se află, zâmbește pe la colțurile gurii, mulțumită de splendoarea mesei. Dau și eu peste gât licoarea înșelătoare, gândindu-mă că, dacă nu m-a doborât urcușul printre crengile și trunchiurile copacilor din pădure, cum o să mă dea gata un pahar, două, de vin?

- Am priceput că sunteți un politician de seamă al Aradului – mă trezește din reveria nepermisă consoarta regină, care își aștește privirea rece spre mâna cu care am pus paharul de fața de masă albă, scrobită, fără urme de pete pe sub farfuriile încărcate cu bunătăți.

- S-ar putea spune și așa... Nu-mi neg aplecarea spre politică... însă în ultima vreme m-au preocupat și altele...

- Păi, doamna Mona ajută Bezdinul... – se bagă ca musca-n lapte părintele, care își mai turnase între timp un pahar de vin.

- Vezi, părinte, că mai avem de făcut un drum cu mașina. Și dacă servești în felul ăsta nu știu cum o să te poți urca la volan... – mustrea am făcut-o cum știu eu, într-un amestec de cochetărie, dându-mi puțin ochii peste cap, ca mai apoi să-i acopăr cu pleoapele numai pe jumătate...

- Lasă dumneata grijile deoparte... La o adică, putem rămâne peste noapte și aici, la Gai, că doar măicuțele au fost înștiințate de sosirea noastră...

- Cum adică, au fost înștiințate... – mă miră lipsa de politețe, de parcă n-ar fi gazda în veșmânt monahal de față...

- Doamna Mona – ca răspuns, călugărița zâmbește complice –, Măicuța Anghelina ne-a telefonat că sosiți și ne-a îndrumat să vă găzduim la nevoie...

- Ce ți-e și cu tehnica asta... – rîd ca o caraghioasă. Ca tâmpa în târg, când s-a dus să-și vîndă vaca slabă, de s-a trezit că-i oferă un țăran mai scăpătat o sumă peste așteptări, și netoata n-a mai dorit să-și vîndă animalul, crezînd așa, dintr-o dată, că slăbănoaga ce nu dădea nicio cană de lapte dimineața s-a transformat într-o vacă cu uger mare și țâțe dodoloațe.

- Ce tehnică, doamna politician... Internetul, faxul...? – se bagă-n vorbă soția regină.

- Mă refeream și eu la celularul cu care s-a cadorisit maica noastră de la Bezdin... Uitasem că-l are în dotare mai nou... Mă rog, dumneaei e o călugăriță în ton cu vremea, dacă se poate spune așa... – realizez că scot pe gura asta spurcată tot felul de nerozenii... Ar fi mai bine să-mi văd de paharul de vin ce mă îmbie săgalnic, dimpreună cu roșiile cărnose și salata de vinete de post cu ceapă și usturoi de-ți înțepă cerul gurii numa' bine să-ți îndoii setea cu un alt pahar.

Părintele se îndoapă și povestește în partea sa de masă cu ucenicii pictorului în timp ce-și întinde tacticos peste felia de pâine un strat verzui din salată și mai taie din telemeaua grasă, cu găuri pe la margini, brînză adevărată, care se lipește de lama cuțitului, lasă urme, de-ți vine să-l lingi, cu riscul de a-i indigna pe meseni.

Simt o oarecare dezaprobare în ochii reginei întunecate, explicabilă, poate, când s-a pomenit cu un popă mîncău și o politiciană cherchelită, care vorbește despre o pădure ce viețuiește alături și prin picturile consortului său, și o călugăriță cu celular în ton cu vremurile. Și parcă mi-a citit gîndul, șmechera...

- Despre vremuri ar trebui să ne luminați dumneavoastră, doamnă... Noi, pictorii, avem nevoie de dascăli buni pentru a supraviețui...

- Și dumneavoastră pictați? – strecor întrebarea ironic.

- Doar El, omul meu... îi sunt de ajutor uneori...

- De ajutor?... – sare și se bagă ca musca în lapte însoțitorul meu, care se dă atotștiutor, cunoscător în ale picturii bisericești, de parcă, dacă el și-a restaurat biserica și a văzut vreme de un an cum se amestecă culorile, poate da lecții neavizaților... – Păi, doamna Mona, dânsa e sufletul și mintea limpede...

- Chiar așa, părinte? – intervine și meșterul cu fruntea înaltă, domnu' profesor, cum am auzit că i se spune... își așează mâna peste spatele femeii, cu un gest delicat de protecție și alinare în același timp.

Deși îmi dau seama că mintea-i zboară pe alte meleaguri și doar mai trage cu urechea politicos la vorbele noastre, caut să-l atrag în horă.

- De când pictați aici, la Gai? Pentru mine a fost o mare bucurie și, pot spune, o surpriză fără seamăn, să pot admira o frescă de aproape... Să o pot atinge. De parcă poți pipăi frumusețea și taina...

- V-am spus și acolo sus, pe schelă, că mă încercă uneori spaima când lucrarea e terminată, când trebuie să-mi ridic lemnele, să cobor, să pot vedea prin ochii celor de jos ce am pictat... Dar asta e o altă poveste, care nu se lasă amestecată cu pătlăgele și vin roșu...

Îi sesizez enervarea, iritarea, ba, mai mult, realizez că în fața lui nu stau în picioare farmece ușoare, ca la conferințele de presă...

- Desigur, maestre... E o emoție care m-a încercat și printre copacii din biserică, dar și acolo, sus... Poate vom mai avea prilejul să-mi dezlegați tainele dumneavoastră...

- Cum de nu, doamna Mona... Sunteți invitata noastră ori de câte ori doriți... Parcă întrebați de când lucrăm aici... De mai bine de doi ani... Prin nevoința maicilor, sper să terminăm lucrarea în vara de la anul...

- Cum adică, nevoința maicilor?... – continuu nestingherită conversația pe tema banilor adunați cu atât trudă de măicuțe și starețul mănăstirii, despre dărnicia credincioșilor, când m-a izbit Pictorul:

- S-au adunat banii necesari fără niciun ajutor din partea autorităților locale sau, mai bine zis, al dumneavoastră, al politicianilor.

Simt că-mi tresaltă pielea pe spate și mai gata să-i sar la beregată, uitând cu desăvârșire unde mă aflu, ba, mai mult, șterse-mi sunt din memorie și picturile și chiar freamătul pădurii.

- Aveți o percepție cu totul greșită despre ce-i stă în putere și atribuții unui politician oarecare. De altfel, nu credeam că puteți cădea și dumneavoastră pradă generalizărilor. Mă enervează când se spune: Toți politicienii sunt hoți, bandiți, nemernici, și mai știu eu cum...

- Doamna mea, departe de noi gândul să vă jignim, însă majoritatea celor ce fac politică în România sunt de felul acesta... – intervine consoarta ca o leoaică în spatele soțului...

Împăciuitoare, că doar nu-mi pierdusem cu totul simțul realității, le cânt în strună, de nu mai știu nici eu care din vorbele ce-mi curg din gură înșiruie unele

după altele sunt expresia gândurilor mele sau spală ca o apă de munte piatra gândului fără urme vizibile, ci doar peste ani se va vedea urma apei ce-a reușit să modeleze, să rotunjească tăria simțurilor ascuțite.

- Păi, vedeți dumneavoastră, am și eu nemulțumirile mele... Neîmplinirile legate de viitorimea politicii.

- Mai pe înțeles, mai pe înțeles, să auzim și noi...
- intră în vorbă un tinerel dintre ucenicii maestrului.

- Uite, dragul meu... Mă gândeam la tinerii care intră în politică. Multă vreme am socotit că voi, tinerii, cei nemânjiți de comunism, voi, cei netimorați și necocârjați sub povara compromisurilor de felul celor cu care noi, cei trecuți de jumătatea vieții, ne-am pricopsit de-a lungul anilor roșii, care va să zică voi, tinerii, erați speranța mea... Și, chiar în măsura în care a fost posibil, am căutat să le înțeleg problemele, să mă apropii de ei în diferite moduri...

- Și care ar fi acestea?... – ironic, tânărul pictor mă cam ia peste picior.

- Păi, cam în felul în care încerc să-ți explic și ție, înfrânându-mi pornirea să trag o înjurătură zdravănă – iartă-mă, părinte –, prin lungi povestioare la o cafea, prin cărți pe care am socotit că sunt potrivite în deschiderea minții spre sociologie, psihologie, cultură civilă. Ba, mai mult chiar, trecând peste consemnul de a nu invita în casa mea decât vreo trei prieteni apropiați, că rude nu prea mai am, i-am invitat la o mică agapă elegantă în propria sufragerie... Și așa, încetul cu încetul, am priceput că lupii tineri, cum le place să se numească, sunt niște bătrâni fără tâmpile argintii, mai bătrâni decât maica Anghelina de la Bezdin...

- Măicuța noastră e sprintenă ca o căprioară – lăcrimează părintele din capul mesei. – Sprintenă și ageră la minte și spirit...

- N-o cunosc pe maica de care vorbiți... Dar parcă generalizați și dumneavoastră când spuneți „tinerii sunt bătrânii politici”... îmi permiteți o întrebare concretă?... Că așa suntem noi. La concret, frate, că de teorii suntem sătui până peste cap... – pictorașul își trece palma peste părul vâlvoi, pătat ici-colo cu vopsea albastră...

- Bravo, copile... combate, că doar așa deschizi dramurile... Combate cât îți stă în putere...

Maestrul, mândru de ucenicul său, care, înfierbântat, mă urmărea din priviri ca un mânz buiastru ce-așteaptă greșeala stăpânului, să-i scape hamul, s-a lăsat și el prins în jocul meu.

- Concret, băiete dragă... – Mai sorb câteva înghițituri din paharul rubiniu și-mi opresc cu greu plescăitul de plăcere... – Uite, unul cam de vârsta ta, terminase de câteva luni o facultate... Să zicem, de drept... Deci, un licențiat în drept și publicistică, venit cu pantalonii rupți în cur de la țară, slinos, unsuros, de-ți venea mai tot timpul să-i dai o batistă sau mai bine un prosop să-și curețe fața lucitoare. M-am lăsat și eu amăgită de vorbele care de atâtea ori acoperă o realitate, sunt înșelătoare, prin repetarea lor la nesfârșit... „băiat sărman de la țară, ambițios, care s-a străduit să termine facultățile prin forțe proprii”. Mi-am pus obrazul pentru tânărul de viitor de la țară ce sprijinea și el pereții pe la partid, sfios nevoie mare, dornic să se afirme și în ale politicii... L-am recomandat, care va să zică, unui director, tot membru de partid de nădejde, să-l angajeze ca jurist, de s-a trezit flăcăiașul meu la numai câteva luni

după ce-și susținuse licența angajat în toată regula, cu un salariu bunicel, pe picioare proprii... Ba, mai mult, cu tact, am găsit de cuviință să-l port cu mine pe la un magazin de confecții de marcă și să-l cinstesc, să-l îmbrac de sus până jos... Ce mai, arăta acceptabil în costumul albastru închis cu ape argintii și cravată în dungi discrete gri cu alb. Nu pot să-i uit figura tâmpă când, înțolit de sus până jos, s-a pomenit invitat la cină alături de încă trei în sufrageria mea cochetă, de trebuia să aleagă cuțitele și furculițele înșirate de-a stânga și de-a dreapta farfuriei la întâmplare, că doar nu era să-l instruiesc de la început în mânuirea lor... – râd cu gura până la urechi, urmărind reacțiile comesenilor... Regina trupeșă nu s-a abținut:

- Cu o mână dai, cu alta iei de trei ori... Oarecare sadism nu vă este străin... doamna binefăcătoare...

- Nici vorbă... Sunt convinsă că așa a ținut minte ipostaza penibilă în care s-a pus... Pe de o parte, aveți dreptate... Am primit ce am meritat când proaspătul jurist s-a cocoțat încet-încet pe treptele politiciei...

- Păi vedeți? – bucuroasă, consoarta regală zâmbește disprețuitor...

- Chestia e, tinere pictor, că al meu învățăcel mi-a purtat ranchiună pentru umilința din acea seară, uitând cu totul că datorită mie a ajuns să mănânce o pâine și tot datorită ajutorului meu, toiașului meu, a sărit câte două-trei trepte deodată. S-o scurtez, că la asta voiam să ajung... Că a rămas la fel de slinos și unsuros și când a fost ales președintele organizației de tineret, nu m-a deranjat prea mult, că gândeam, ca o tâmpită, în imposibilitatea nemernicului de a-și depăși condiția...

- Se spune că cine nu s-a născut domnișor nu poate ajunge domn niciodată – mă completează soția pictorului.

- Este și asta o discuție... – am întâlnit eu la mitinguri și nu numai țărani adevărați, e adevărat, trecuți de o anumită vârstă, care puteau da lecții de înaltă etichetă oricui, însă ăsta, slinosul meu, nu se trăgea din vâna lor. A învățat, pot spune că s-a străduit chiar să învețe parșivismul, minciuna, lipsa de scrupule, nesiancristozitatea, s-a scăldat în lenea și puturoșenia multora dintre colegii de ăst fel... De fapt, el intrase în politică ținut... Să-și găsească o slujbă călduță, mai apoi călcând cu bocancii lui noroiși să se cocoate cât mai sus pe scara ierarhiei de partid...

- Povestea asta v-a schimbat părerile despre tineri, care va să zică? – disprețuitor, pictorașul a dat să plece.

- Stai, tinere domn... Că al meu protejat s-a învățat să cumpere voturi pe găleți de plastic și un deț de țuică de prună slabă... Mai apoi să măsluiască voturile în alegerile de partid, să-și ducă șefii pretabili la astfel de distracții pe la fufe și baruri de dezbrăcat țâțe și cururi...

- Haide, Mona, că nu-i cazul... – bine a făcut părintele că se ridicase din capul mesei și şușotea cu călugărița într-un colț...

Uimită că-și permite el, un oarecare necunoscut, să-mi cenzureze vorbele, reacționez pe măsură, uitând cu totul unde mă aflu.

- N-are rost, sfinția ta, să ne maimuțărăm când vorbim de politică și faptele ce o întrupează...

- Doamna mea... Dumneavoastră, ca femeie sensibilă ce sunteți, ar trebui să treceți cu eleganță peste

un incident... – Maestrul îmi acordă circumstanțe atenuante, îmi scuză limbajul neadecvat sfințeniei locului și, tam-nesam, începe o altă poveste.

- Parcă vă interesa unde locuim, v-au pasionat frescele noastre...

- Desigur... – îl aprob, că doar nu-mi pierdusem ușurința conversației elegante... – Parcă am înțeles acolo, sus, în pădure, că sunteți oaspeții mănăstirii și că ați fugit din țară de câțiva ani buni.

- Ce ne amețiți cu pădurea noastră, pădurea închipuită de dumneavoastră, când bag de seamă că sunteți o dură, o înrăită... – micuțul pictor, cu trăsăturile ascuțite de curajul vorbelor, se stropșește ca un cocoșel tânăr la prima luptă cu un cloncan bătrân, cu pinteni tociți și vineți.

- Doamnele nu pot fi jignite... – râde regina maiestuoasă – La o masă ca a noastră nu se cade să ne jignim musafirii de sex feminin...

- Eu sunt cam fără sex... De altfel, doamna mea, sunt fericită că a sărit la bătaie... O astfel de atitudine am așteptat eu mereu de la tinerii noștri. Să-și spună punctul de vedere verde-n față. Pe când dumnealor au învățat să te șteargă, să te perie, să te aprobe chiar când mănânci căcat, atunci când bănuie doar că pot trage un avantaj din poziția în care te afli în acel moment sau te vei afla în viitorul apropiat... Nu mai mult, protejatul meu, după ce lipsisem ceva vreme de la cârma organizației, de crezuseră că-mi luasem lumea în cap, la revenirea mea neașteptată îmi aruncă în scârbă un salut peste umăr și strecoară pe la colțuri întrebări de genul: „și mai crede madama cu ifose că poate candida la vreo

funcție, că mai are influență și putere?”... Asta mi-au servit-o alții, care mai văd în mine un potențial pericol...

- Poate avea dreptate... Și ceilalți, mai tineri, vorbesc, s-au mârânit la fel?

- Dragul meu... Oful, durerea ce mă încearcă, este că sunt pe același calapod cu toții... Rupți în cur și slinoși, fără să fi reușit în vreo profesie, că-i dă lenea afară din casă, au mirosit că în politică e rost de chivernisit posturi pe vorbe și înșelătorie... Mult mai simplu decât să-și roadă coatele și mintea pe la masterate sau pe la concursuri nearanjate...

- Păi, au avut dascăli ca dumneavoastră și alții la fel... – scapă pictorașul curajos...

- Nici nu știam că am un asemenea viteaz pe lângă mine... – satisfăcut, profesorul, care uitase și el de regulile etichetei, îl bate protector pe spate și-i face un semn femeii trupeșe să se ridice. – Cred că s-a făcut târziu... Măine dis-de-dimineață avem peretele dinspre răsărit la pregătit. Ai adus maroul, l-ați pregătit pentru mantii?

- Desigur... Fiți liniștiți... E totul pregătit pentru Sfântul Macarie...

- Vă rog să mă iertați pentru divagația politică. Aș fi dorit să aflu mai multe despre dumneavoastră, ce ați mai pictat, ce minuni ne-ați mai dăruit nouă, păcătoșilor...

- Poate altă dată, doamna mea... Altă dată... Noi, ca păsările migratoare, vara suntem aici, acasă, și iarna o luăm către locurile de ședere din alte țări, acolo unde-am fost zvârliți de întâmplările și meandrele vieții...

După plecarea lor, întunecată și mâhnită, am fost nevoită să aud poliloghia părintelui, care, trezit din

aburii vinișorului, s-a apucat să-mi predice mai abitir ca la altar... Că, vezi Doamne, noi fuseserăm trimiși cu un oarece scop, că ar fi fost nimerit să-l farmec cu vorba meșteșugite pe Marele Pictor, să-l aduc, într-un fel sau altul, la Bezdin. Că de unul ca el avem noi nevoie să-și pună talentul și iscusința în restaurarea frescelor adormite de pe pereți... El, doar el, le poate reda viața și frumusețea de altădată...Că m-am apucat ca o neroadă să fac politică, aici, la masa oferită cu atâta generozitate de călugărițele de le Gai, care și ele erau în temă cu scopul vizitei noastre... Că nu se așteptase nimeni să sar peste cal, să-mi dau poalele peste cap, să vorbesc vrute și nevrute, ca în ședințele de partid, unde nătăfleții se dau mari oratori pe nimic.

Sătulă, agasată, am socotit, ca de atâtea ori, că noaptea e un sfetnic bun pentru amândouă și am rugat-o pe Măicuța ce traversa curtea să-mi dea adăpost într-una din chilii...

- Cu tot dragul, doamna Mona... Maica Anghelina are încredere în dumneavoastră și asta ne face să vă primim și adăpostim oricând cu dragă inimă...

V

Nu știu ce mă atrage, ce m-a determinat în final să o caut a doua zi de dimineață pe femeia ciudată, uneori guralivă și impulsivă, care ne-a cam tulburat liniștea mesei de prânz. A vorbit câte în lună și stele despre o mănăstire cu o singură călugăriță, o ruină ce parcă ar aștepta mâna unui artist să redea viață picturilor de prin secolul al XVII-lea, despre un tânăr murdar, nespălat, care, uzând de orice mijloace, a reușit să se cațere în ierarhia politică a țării mele, pe care n-o înțeleg de niciun fel de când ne-am întors, ne-am repatriat, cum ar spune un neștiutor în ale vieții exilului românesc, cum obișnuiesc a ne cataloga pe la posturile de televiziune, unde tot felul de filosofi de duzină se erijează în cunoscători, disecând cu ușurință fără a cunoaște viața fără de rădăcini, existența plutitoare pe tărâmurii mișcătoare și, mai ales, fără să fi simțit vreodată cu adevărat ce înseamnă cuvântul „dor” de micul fir de iarbă, de turla unei biserici sau, pur și simplu, dor de taifasul prelungit la o cafea după o masă îmbelșugată.

Se prea poate că un astfel de taifas prelungit să se fi înfăptuit ieri și taman ghiveciul de vorbe despre tot și toate ce pare o pierdere de vreme levantină să mă fi atras spre femeia ciudată, politician în afara tiparelor de pe ecran, m-a făcut să o poftesc la o cafea pe terasa din fața chilieii unde suntem găzduiți, mai bine spus, un fel de apartament de gală pregătit pentru oaspeții de seamă ai mănăstirii.

Și-a cerut scuze cât se poate de politicos pentru ieșirile necontrolate.

- Nici nu știți cât mă simt de penibil... M-am dat în stambă ca o țată de cartier... M-au amețit copacii din biserică... Asta e cauza, credeți-mă... că altfel nu-mi explic diareea verbală de aseară.

- V-am auzit repetând mereu „pădurea din biserică”... Sunteți amabilă să mă luminați despre ce pădure vorbiți... – pedalez, înfrumusețez prin gesturi și modulări vocale mirarea, că despre asta e vorba... Cum a putut o femeie fără sensibilități de niciun fel să scoată pe gură minunăția asta – „pădurea din biserică”?

- Pădurea Maestrului... A soțului dumneavoastră. Pur și simplu, m-a izbit în moalele capului, mi-a dat aripi, ca mai apoi să mă așeze în fața unor imagini tulburătoare...

- La mine a fost tot un fel de lovitură în moalele capului... Când am plecat la Bucea am crezut că plec pentru o lună și am rămas pentru o viață...

- Să înțeleg că acolo l-ați cunoscut?...

Prinde din zbor, șmechera... M-a luat gura pe dinainte și am deschis o poartă pe care de obicei o țin ferecată... Taifasul de aseară e de vină, că altfel nu-mi explic ușurința cu care am deschis drumul mărturisirilor...

- Bucea a fost prima biserică pictată, după un șir de icoane și alte picturi bisericesti. El obișnuiește să spună: „Mi-am luat nevasta și rucsacul și am îndeplinit rugămintea preotului... Biserica mă aștepta albă ca un duh sfânt. Un lucru minunat, frumosul ce aștepta să-l duc cu mâinile mele până la capăt...” Și astfel, l-am

urmat o viață, am fost purtătorul trenei, sfetnicul din umbră, soția pictorului...

- Chiar sunteți modestă... Intuiesc eu că însemnați cu mult mai mult în cartea maestrului...

- Femeile, și mai ales dumneata, intuiesc cele mai ascunse taine... Cât despre mine, eu m-am măritat încă înainte de a ști că exist... Cununarea mea cu arta lui s-a pregătit pe îndelete încă pe vremea când colaboram la emisiunile de radio și apoi de televiziune cu răposatul Iosif Sava... Pot spune că am început în viață prin scriitură și spunere, prin transmiterea sensurilor pe calea undelor, având un dascăl de o cultură și adâncă înțelepciune.

- Îmi amintesc și eu, urmăream și ascultam emisiunile acelea cu sufletul la gură... Mă simțeam mărunță, neînsemnată și nu de puține ori m-au îndemnat să ascult un disc cu Ceaikovski sau o sonată de Beethoven... Alte vremuri... – oftează Mona.

Mi se pare că e sinceră, nu se apropie de mine cu spoiala lingușelii... Au fost în acele vremi ferestre de cultură și îndemn pentru mulți... Pentru mine, o pregătire pentru ce avea să mi se întâmple, un covor minunat care a așternut scara destinului... Oftez cu drag, de parcă aș mulțumi sorții că m-a pregătit îndeajuns, mireasa pictorului...

- Fatalitatea existenței mele... Fascinația unui destin, eu fiind Penelopa care a fost aleasă să-i țeasă potecile, să-i ocrotească drumurile, să-i descurce răscrucile.

- Nu dintotdeauna... Că doar nu l-ați cunoscut din adolescență, din copilărie... – râde Mona.

Încearcă să mă descoasă cu stângăcie... Mă așteptam la o muiere ca asta să posede mai abilități trasul de limbă... Oricum, sunt dispusă să-i astâmpăr curiozitatea.

- Vezi dumneata, prietenă dragă, maestrul a fost însemnat încă de la naștere...

- Mă bucur că-mi acordați prietenia, după gafele de aseară...

- Nici chiar așa... Obişnuiesc să-i numesc prieteni pe cei ce se arată interesați de biografia lui Petru. E și asta un mod de a-ți atrage simpatia și de a câștiga interesul interlocutorului... Că nu știi niciodată de unde sare iepurele...

- Te referi la un posibil ajutor oferit de un necunoscut care, simțindu-se măgulit de apelativul prieteniei, poate să-ți sară în ajutor?... Asta ți-a rămas din vremea când vânturați drumurile lumii?

Mona pătrunde dincolo de zâmbetul meu de față și asta mă deranjează nițel, dar nu îndeajuns încât să închid filmul copilăriei... De altfel, și răposatul Iosif Sava spunea că am talentul de a descrie cinematografic, „nu și suficient talent în a diseca stări, sentimente, însă descrii cu o meticulozitate nu numai natura, urbanul, clădirile, chiar reușești să tragi în cuvinte ceea ce numai o peliculă transmite – culoarea sentimentului, materialitatea trăirilor...”, îmi spunea de multe ori când pregăteam emisiunile radio.

Așa că mă pun pe treabă și derulez pelicula unei copilării magice:

- „Cei care și-l amintesc încă la vremea aceea, vorbesc despre un copil bolnăvicios, flămând, închis în tăcere, desenând invariabil pe orice îi ieșea în cale cu

resturi de creioane, cărbune ori cu sucuri colorate obținute din plante la îndemână pe bucățele de hârtie smulse din cine știe ce deșeuri... ciopind în lemn ori în piatră, inventând forme deseori ireale, rezistente, fragile și temporare, de frumos iluzoriu...

Manifesta încă de atunci o înrudire magică cu personaje și apariții stranii, numai lui cunoscute, o înfrățire dusă până la identificare cu apele vijelioase și căznite ale Bistriței pe valea căreia își petrecea copilăria, în seama unei naturi intime, fabuloase..."

- Înrudire cu personaje și apariții stranii... - repetă Mona...

- Îți mărturisesc că m-am înrudit și eu cu personaje la limita fabulosului. Pot spune că am făcut o călătorie stranie în adâncurile pământului, în Ținutul Blajinilor... Am coborât însoțită de un călugăr în măruntaiele contorsionate, amestecate cu foc și pară, adânc, tot mai adânc, de parcă ne-am fi coborât în noi, în neliniștea și tulburarea propriului spirit... Nu știu cât a durat după măsura timpului de sus călătoria misterioasă, ceea ce știu cu adevărat, și glăsuiesc adevărul, e că acolo, după vârtejuri și întortochieri ce mi-au ars trupul, l-au pârjolit pe alocuri, acolo, în cercul și hora Blajinilor, mi-am găsit liniștea... Doar acolo... Puterea Blajinilor ni s-a dezvăluit, mie și călugărului însoțitor, la capătul unei călătorii în care ne-am fiert suferințele, neliniștile, păcatele, dorințele cele mai tainice...

- Dumneata fabulezi... De fapt, sunt obișnuită cu asemenea povestioare... Mi le istorisește și el, Maestrul, câteodată... Mă uimești... Nu te credeam în stare să legi

o asemenea istorie... O călătorie în adâncuri în compania unui călugăr...

- Poate s-a întâmplat, poate s-a înfăptuit doar în mintea mea...

Mona râde șugubăț... Femeia asta are sâmburele de mister ce lipsește cu desăvârșire din portretul unui politician...

- Parcă spuneai că se trage din Bistrița... – nerăbdătoare, Mona nu-i dispusă la alte mărturisiri și le așteaptă pe ale mele... îi îndeplinesc pofta.

- „El, copilul misterios, se împletea cu zburătoarele nevăzute, dedat dealurilor și pădurilor, copacilor și pietrelor, complăcându-se într-o joacă desăvârșită, care se va imprima în spiritul său ca o stare eternă, o matrice definitorie, care îi va permite – în mod salvator – să transmuteze acel joc în creație... într-un limbaj metaforic pe care l-a sumat în cele din urmă într-un proces perpetuu”...

- Jocul desăvârșit transmutat în creație... Se joacă prin curcubeu, se joacă cu pensula fermecată, se joacă cu noi, muritorii privitori...

- M-a prins în jocul său de copil matur pe deplin... Și cum să nu te lași prinsă... îl văd cu ochii minții când spune: „sunt convins că zburam... mă înălțăm cu adevărat deasupra tuturor și a toate, și asta nu mi se petrecea în vis, ci într-o realitate a cărei desăvârșire se prelungește și azi...”

- Drumul meu în adâncuri nu a fost un vis... El se continuă și azi și mâine și poate va reveni, magnetul adâncurilor, dacă te-a cuprins în forța-i nemărginită, nu te dezleagă niciodată... – murmură Mona...

- Mai spune Petru: „...pluteam, aveam imagini clare a ceea ce vedeam din perspectiva aeriană, îmi amintesc și acum creștetul oamenilor, acoperișul caselor, vârfurile copacilor, trecerea peste dealuri cu mult mai departe decât aș fi putut s-o fac vreodată în mod natural în picioare. Pătrundeam în ținuturile îngerilor, mă întreceam cu norii, mă țineam după câte un bondar mai hazliu, scormoneam prin scorburii și cuibare de păsări... Săream de pe o stâncă pe alta, ușor ca un fulg, proveneam cumva dintr-o lumină de taină, creșteam din zbor, mă auzeam crescând și asta îmi dădea un nesaț – pe care nu l-am pierdut niciodată – de a zămisli imagini, de a transforma întreaga lume, așa cum o descopeream fără încetare în imagini, după cum mi se înfățișau ele mie însumi... într-o perpetuitate magică...”

- Vorbește despre lumina de taină... Pare ciudat, însă acolo, în Ținutul Blajinilor, ne-a învăluit pe amândoi lumina de taină... Deși ajunsesem undeva în adâncul întinericului, taina lumina mai puternic ca soarele într-o amiază de vară... Lumina asta m-a adus și aici, mi-a purtat pașii prin pădurea din biserica pictată de voi...

Pădurea din biserică ce i s-a înfățișat inexplicabil ei, gureșa care se străduiește să-mi inventeze o poveste incredibilă, copacii ce viețuiesc printre picturile noastre, m-au îndemnat să continuu confesiunea...

- O copilărie modestă, un copil dăruit cu forță divină, provenit din lumină... Forța care l-a făcut să simtă în vremea liceului ticăloșia puterii roșii de atunci, și nu numai s-o simtă, ci și să i se opună, cu sufletul de licean romantic... Este acuzat, la numai 19 ani, că ar

conduce o organizație contrarevoluționară împotriva Securității statului. Puterea comunistă recent instalată a simțit nevoia să dea un exemplu, să însceneze un proces politic, la Iași, unde Tribunalul Militar, judecătorii înrobiți în robe negre, judecători fără de judecată și simțul legii, l-au condamnat fără ezitare la doisprezece ani închisoare politică și a fost internat în Penitenciarul de maximă siguranță de la Gherla. Aici, în beciurile fără lumină, găuri negre, lipit de cimentul ud, cu ochii în tavanul din care picura apa și sudoarea morții, s-a întâlnit din nou cu puterea divină... îngeri înaripați i-au ridicat duios, molatec, corpul lipsit de vlagă și i-au însuflețit puterea zborului spre firicelul de lumină strecurat printre gratii. Înlănțuit, se simțea liber, înrobit, îndrăzne să zboare...

- Lumina de taină... – murmură Mona...

- Ai dreptate... Aceeași lumină de taină, izvorul tămăduitor, a renăscut în trupul tânăr forța, a eliberat spiritul, a dat puteri magice mâinilor. Minunea dumnezeiască s-a împlinit când a început să deseneze cu o cretă strecurată de te miri cine, să întrupeze de-a lungul zidului îngeri în zbor alb.

- Cine a avut curajul? – se minunează Mona.

- Un gardian bătrân, țăran de la Izvoarele Bistriței, care a furat-o, la rândul lui, din sertarul învățătorului... Că, vezi Doamne, avea un nepot cam nătâng, căruia bătrânul dascăl din sat se nevoia să-i bage literele în cap cu orice chip, și asta la rugămintea gardianului, care înțelesese că numai știința de carte mai putea salva ce era de salvat în acele vremuri tulburi.

- Doar cretă albă?... – Mona face ochii mari, schimonosindu-și trăsăturile într-o mască oribilă.

- Și cretă și cărbune, și chiar picuri de roșu aprins din cutia cu sulemeneli ascunsă bine de fică-sa, care se angajase țesătoare la oraș.

- Ce mai, o trusă în toată regula... – se strâmbă jalnic, curajoasă fără de curaj ce se face, sau chiar nu știe cum s-au petrecut zilele durerii pentru mulți dintre ocnașii politici.

- A dat viață înaripaților ce luminau celula mai abitir ca orice policantru aurit... îngeri, calzi, plini de dragoste, cu trăsături aurii, că-i dăruise deținutul din celula de alături verigheta înțepenită pe deget, pe care nu i-o putuseră scoate la interogatoriu și se milostiviseră de bătrânul medic și nu i-au tăiat degetul, i-au lăsat aurul de pomană, nebănuind că într-o seară, cu apă rece și prin puterea dinților, va reuși s-o scoată și s-o strecoare tânărului pictor... Se răspândise vestea că în celula din capătul coridorului se înfăptuia o minune...

- Și gardienii n-au șters picturile?... Cum de a terminat de pictat?

- Liniile, formele, la început nu le-au atras atenția, și doar într-o bună dimineață, când au deschis larg ușa zăbreliată și au pătruns cu bocancii grosolani bocănind pe piatra rece, cu gândul să-l mai ducă la un interogatoriu, i-a trăsnet lumina care pentru ei apusese de mult, de-au picat cu toții în genunchi cu ochii în lacrimi. „Iartă-ne, Doamne!” – se tânguiau ca apucații la picioarele îngerilor, cu brațele încolăcite peste tălpile lui Petru... El, trecut de abisuri și tenebre, visător, a întins mâinile să-i fie încătușate. „Nu putem!... Tu ești un înger ce zbori, te lipești de pereți și ne privești, ne vezi așa cum ne-am nevoit.” Într-un târziu, speriați, temători, se aflau în fața unei dileme tulburătoare... Să șteargă

îngerii, era peste puterile și îngăduințele oricui, că erau și ei, temnicerii, aduși de prin sate, unde se mai cânta o priceasnă și se citea Credeul pe ascuns... Să lase celula transformată în biserică, ar fi dus nu numai la chinuri groaznice pentru tânăr, ci și la torturi pentru cei ce îngăduiseră un asemenea act de curaj și sfidare a noii orânduiri. S-au sfătuit ei ce s-au sfătuit sub privirile liniștite, că el, tânărul, avea o liniște înspăimântătoare în gesturi și ochi care le băga frica și mai adânc în oase... În cele din urmă, cei mai bătrâni dintre gardieni, după ce-și răsfiraseră firele de păr ca o căciulă de oaie țurcană de-a lungul și de-a latul scăfârliei teșite, au găsit salvarea: „Le spunem că flăcăul e prins de friguri și nu-i în stare de nimic, că zace pe scânduri și-l doftorim noi până mâine... Mai apoi, de acasă ne apucăm să scotocim printre boarfele nevestelor după șurte negre cât mai multe cu care acoperim pereții peste zi, când mai dau șefii prin beciuri...” Zis și făcut. A doua zi dis-de-dimineată s-au furișat în celula luminată de parcă devenise peste noapte mai minunată și mai plină de viață și au lipit cum s-au priceput mai bine de-a lungul și de-a latul pereților fâșii de pânză neagră tare. „Noi nu ștergem, nu ne atingem de îngerii dumitale, doar îi păzim de necredincioși... Peste noapte poți să dai jos zdrențele negre și poți picta ce dorești sau te poți ruga la cele zugrăvite până acum.”

Se crease un fel de solidaritate sfântă și nu păcătoasă între Petru și gardienii torționari și, mai apoi, au intrat în cercul lor ciudat și ceilalți deținuți... Că, știi bine, în închisoare circulau veștile mai abitir decât își poate închipui cineva obișnuit cu comunicarea modernă... Bătutul în perete, semnalele Morse, semnele

secrete, umbrele celor duși la vorbitor și mai știu eu câte. Se aflase de celula cu îngeri care ziua îmbrăca hainele negre din șorțurile nevestelor neștiutoare că hainele lor de sărbătoare astupă complice chipul înaripaților și că la lăsarea întunericului se aprindea ca o torță de lumină dând culoare închisorii prin simplul faptul că exista... Și mai istorisea câte unul, care scăpase după ani lungi de temniță grea, că lumina îngerilor chiar pătrundea prin gratiile celulei, se strecura în întunericul coridoarelor întortocheate ca un șarpe cu solzii de aur, pentru ca în cele din urmă să lumineze mai toate grottele unde-și târau zilele politiciii...

Ca orice taină, a fost imposibil să fie ferecată prea multă vreme, și a ajuns la urechile torționarului-șef, care, la rândul lui, n-a dormit prea bine câteva nopți, speriat de povestea îngerilor ce ieșeau noapte de noapte din celula tânărului condamnat la vârsta de 19 ani... Se perpelea, nefericitul, că nu știa dacă-i chiar înțelept să te pui cu îngerii Domnului ori să ascunzi de mai-marii Securității taina, minunea... În cele din urmă l-a salvat o activistă de partid care îi încălzea patul de trei ori pe săptămână, o altă poveste ce se cerea ascunsă de ochii și urechile Securității. „N-ai ce face, trebuie să raportezi. Ca să nu te bată Cel de Sus, mai spune-le să facă cum or ști ei mai bine, să te scape pe tine și chiar să se salveze și ei de pacostea asta, dă-le ideea să-l scoată din închisoare pe nefericit... Să-i dea drumul afară, să picteze, futu-i mama lui, unde-o vrea, și să ne lase în pace cu minunile lui cu tot... Fără el, se sparge complicitatea dintre voi și deținuți, care te poate costa nu numai slujba, ci și chiar viața.”

- Așa a ieșit mai repede? Nu și-a ispășit întreaga pedeapsă?... – gâfâie Mona, șocată.

- S-a pus în mișcare mecanismul infernal, că temnicherii torționari, de mână cu cei de la Securitate, nu excelau în curaj atunci când era vorba de funcții și scaune...

- Ca întotdeauna, de altfel... – mă completează politiciană.

- Le mai era însă teamă, o groază atavică, care îi măcina în nopțile lor fără de lumină, de căldările iadului... Ce s-o mai lungesc, a scăpat după trei ani, lăsând în urmă doar îngerii, care au viețuit în spatele pânzeturilor până după anii '90, când ne-am dus amândoi să-i anunțăm pe noii stăpâni ai Penitenciarului să dezvelească pereții... Nu mică le-a fost mirarea să găsească în beciuri o mică capelă cu îngeri...

- Asta s-a întâmplat după ce a pictat biserica din Bucea?... – încurcă Mona asta vremurile și întâmplările... De altfel, nici nu mă mir, că doar azi s-a pomenit cu poveștile mele pe cap...

- Nu, draga mea... Biserica albă ca un duh sfânt, așa cum o alinta Petru, s-a împodobit în 1980, o biserică de vis, unde a plantat peste noapte pădurea de care vorbești și dumneata... Pădurea din bisericile lui... Că schelele viețuiesc, pregătesc misterul picturii ca niște arbori misterioși, am perceput eu dintotdeauna, însă n-am avut viziunea pădurii, a întregului ce însumează nu un pâlc oarecare, ci o simfonie de culori și sunete pe care numai o pădure le poate dăruir...

- Sunt oameni dăruiți de Dumnezeu... Dumneata ai avut șansa să întâlnești, ba, mai mult, să trăiești în preajma unui asemenea om...

Chiar nu am nicio aplecare să mă deschid deplin în fața necunoscutei... De altfel, mărturisirile făcute, împletite cu întâmplările din viața lui, sunt suficiente...

- Chiar s-a descoperit capela cu îngeri? Poate voi ajunge și eu la Gherla vreodată...

- Noii gardieni și noii securiști, angajați în serviciile secrete, s-au scuzat la început că nu apucaseră să reconstruiască aripa de nord, unde se păstrau beciurile foștilor politici ca în vremurile comunismului... A fost o întâmplare care a făcut posibilă păstrarea vechii celule în starea și forma ei de odinioară... Ne priveau prostiți, neștiind cum să-și așeze mâinile... Să îngenuncheze cu palmele împreunate, să pună mâna pe telefoanele celulare și să-și anunțe superiorii... Ce să-ți spun, că supușenia și teama rămăseseră aceleași, la fel cu cârpele negre ce zăceau pe jos, de le călcam cu toții în picioare, eu chiar dorind să le sfâșii cu tocul pantofilor.

- Și ce au hotărât mai-marii de azi? – curioasă, Mona, practică, de altfel, vrea să pună totul în ordine...

- Păi, am înțeles mai târziu că au luat legătura cu Asociația Foștilor Deținuți Politici și cu Fundația care se ocupă cu dezgroparea martirilor, mai precis, a nenorocirilor și grozăviilor îngropate în beciuri și celule, și s-a hotărât transformarea în Muzeu a părții de nord a Penitenciarului...

- Și Petru?... Cum a supraviețuit după eliberarea din temniță?

- Cu mare greutate i s-a permis să urmeze Facultatea de Arte Plastice, și „după absolvire, deși considerat un element periculos, un dizident veșnic sub observație și supraveghere, i se permite, totuși, în anii de după absolvire, să funcționeze ca profesor. În curând va

deveni clar că visul său de a se manifesta ca artist se va izbi de un zid implacabil de neacceptare. O incompatibilitate sistemică, o respingere viscerală, o discordanță vibratorie... într-o lume în care intelectualitatea era periculoasă și condamnată, iar creația suspectă și represabilă. Astfel, lucrările sale sunt eliminate sistematic din expozițiile naționale importante, expozițiile personale îi sunt cenzurate, șansele de expresie artistică personală îi sunt din ce în ce mai diminuate în timp ce dictatura ceaușistă se extinde definitiv și iremediabil. Este nevoit ca în 1977 să-și dea demisia din învățământ și, într-un efort dramatic, își redirecționează forțele creatoare către pictura religioasă. Astfel, începe pictarea bisericilor, printre care și cea din Bucea, unde ne-am legat pe viață.

- Pictor de biserici... Se cere o pregătire specială... Nu-i de ici, de colo, să te joci cu cele sfinte...

- Desigur... – o completez... – Cunoașterea picturală presupune mai multe etape... Studiul și adâncirea în tainele Bibliei... Mai apoi, dogmatica și în cele din urmă erminia, cartea picturii bisericești... „Spiritul său creator a avut șansa de a se desfășura pe câmpuri largi de mii de metri pătrați asupra cărora se arunca cu o bucurie fără margini și simțindu-se împluternicit să facă vizibilă – potrivit înțelegerii umane – Biserica lui Dumnezeu.”

- Icoanele... Pictor de biserici... – Mona mă fixează ciudat... încă de când am zărit-o intrând în trapeză însoțită de preotul gurmand am palpat licărul ciudat ce-i animă privirea... Ceva asemănător cu strălucirea din ochii lui... Par atât de diferiți, și totuși, se aseamănă... Alesul meu, cum îmi place să-l alint în taină,

se aseamănă cu șturlubatica politiciană... Curiozitatea de a descoperi, nu hotarul ce o desparte, ci tocmai țesătura ce-i leagă, mă face să continuu...

- Acolo, la Bezdin, e o frescă veche... Distrusă, parcă spuneai?...

- Este Icoana Maicii Domnului dincolo de altar... Maica ce aduce bucurie, alinare... Cu mâinile întinse, te așteaptă să-ți așezi capul la poalele ei, să îngenunchezi, să te pleci sub mantia alinării și a bucuriei. Ești un copil care a făcut tot felul de năzdrăvănii și, temător, așteaptă reacția mamei... Și teama copilului se transformă în alinare, în dulceața înțelegerii și iertării... Asta e Măicuța noastră de la Bezdin... – Lacrimi se aștern pe obrazul chinuit...

Încerc să abat discuția. Nu mă simt în stare să fiu protectoare și înțeleghătoare, cu atât mai mult în fața unei femei ce se dă tare și mare în ale vieții.

- Sinodul ecumenic de la Niceea din anul 787, ținut în plină luptă iconoclastă, profitând de adeziunea împărătesei Irina, restabilește de drept cultul icoanelor. Astfel, bazându-se pe tradiție și pe ideile unor iluștri înaintași, ca Vasile cel Mare, Grigorie Teologul sau Grigorie cel Mare, precum și pe cele ale unor tot atât de valoroși contemporani, ca Ioan Damaschinul și Teodor Studitul, cu participarea a 375 de episcopi reprezentanți și delegați ai papalității, a elaborat tezele cu privire la icoane.

Mă urmărește sau se prefăce binișor, și, chiar dacă n-ar face-o, simt nevoia să-mi expun cunoștințele ca la școală... Să predau cele învățate alături de Petru... Nu arareori am regretat că nu mi-am urmat pasiunea pentru dascălie... – „Astfel, evitând adorația sacră, sau

fără a renunța la venerație, reprezentarea în pictură a sfinților și a scenelor din viața lor istorică este îngăduită. Plecând de la dogma întrupării, deci, admitând posibilitatea de a-L cunoaște prin simțuri pe Dumnezeu-Fiul – al cărui chip s-a imprimat miraculos pe ștergarul trimis de regele Agar și pe vâlul Sfintei Veronica –, precum și de la redarea figurii Maicii Domnului, care, conform tradiției, a fost portretizată de evanghelistul Luca – reprezentarea Chipurilor este considerată logică și posibilă. Permișiunea de a reda prin imagini nu se limitează numai la vârful ierarhiei divine, ci se extinde și asupra altora, sfinți, sfinte, martiri, cuvioși și cuvioase, ale căror viață și fapte erau istoricește cunoscute. La acea vreme, puternicul partid iconoclast era asigurat că nu vor mai constitui un obiect de adorație, ci vor fi numai cinstite.”

- Cinstirea icoanelor... – zâmbește Mona... – Cinstirea lor presupune grijă pentru viața lor dincolo de implacabila trecere a clipei... Noi am uitat, ne-am dezbatut de datoria față de Chipul Măicuței de la Bezdin... O lăsăm de izbeliște, nepăsători... Frescele de acolo ți-pă după ajutor... înțelegi, dumneata?... Sau îl poți face să înțeleagă pe cel căruia i-ai închinat visurile, tainele?...

Mă prefac că nu-i înțeleg cuvintele și continuu pe același ton neutru de dascăl:

- „Icoana devine, ca și Evanghelia, un obiect indispensabil desfășurării fastuosului ceremonial al cultului ortodox, în fața ei credincioșii se pot închina și pot aprinde lumânări, dar acestea rămân gesturi onorifice și nu constituie o venerație a obiectului însuși. Se consideră că icoana, pictura, redă în imagini plastice

ceea ce Vechiul Testament și Noul Testament exprimă prin vorbe. Mai mult, este o completare, o reușită de ordin psihologic, prin care se acționează asupra sensibilității umane nu numai pe cale auditivă, ci și pe cale vizuală.”

- Aici Maestrul s-a desfășurat pe aria întinsă oferită de biserici... Am înțeles că a pictat și icoane... Simple icoane...

- Icoana nu este niciodată simplă... Redarea imaginilor sacre prin linii și culori presupune sfințenie și har divin... Darul Celui de Sus ce se revărsă pe deasupra și în interiorul pictorului, care este conștient că va aduce prin penelul său prezența divină nu numai în biserică, ci și în casele și căminele credincioșilor... Este un echilibrat care nu se lasă târât sau înălțat, nu pot spune cu claritate, să mă înțelegi, nu se lasă constrâns de dogmatică, care nu-i poate lega viziunea. Parcă m-ai întrebat despre icoane... A pictat multe icoane în exilul nostru... Câtă vreme ne-am vânturat prin lume...

- Și când ați părăsit țara? – curioasă, Mona nu se controlează și scapă lozinci caraghioase.

- Păi, am fugit afară, am părăsit România în 1987, cu o viză obținută pentru vizitarea Locurilor Sfinte, mai precis, a Așezământului Românesc de acolo... Am ajuns în Austria, unde „începe astfel la Viena un exil care se va dovedi deopotrivă minunat și mizerabil, glorios și derizoriu, provocator și mistuitor...”

După o ședere de doi ani în Austria, unde i se recunoaște măiestria nu numai prin succesul a trei expoziții personale, semnalate semnificativ de presa de specialitate, vânzarea unui număr considerabil de lucrări, ci, mai ales, deosebita contribuție la repictarea

frescelor istorice de la Maria Alm din Salzburg, ne-am îndreptat, totuși, spre Canada și America... La Ottawa, unde ne-am așezat, mi-am permis și eu să-mi înfăptuiesc o năzuință, un vis...

- Pe lângă Maestru, bineînțeles... – ironică, nu realizează că-mi atinge un adânc ce nu trebuie tulburat în niciun fel.

- Și pe lângă, și cu el... Mă rog, e vorba despre o Galerie de Artă, al cărei manager am devenit și chiar am reușit să mă descurc binișor... Astfel, i-am organizat prima expoziție...

- Tot lui. – intervine Mona.

- Tot lui, că nu mă apucasem de pictură din senin... – Mă agasează, însă nu suficient ca să pun capăt istorisirilor... Ceva mă împinge să povestesc și înșir vorbele... Un soi de spovedanie aiuristică în fața unei străine.

- Prima expoziție, despre care ziarele au scris cu uimire „SOLD OUT” – adică „vândut în întregime” –, o performanță uluitoare pentru un necunoscut. A fost un început în cunoașterea pictorului român, ale cărui minunății vor fi expuse și achiziționate de galerii de prestigiu din Ottawa, Toronto și Montreal.” În 1994, Muzeul Civilizației îi achiziționează una dintre cele mai importante lucrări de artă sacră produse vreodată, piesă ce se află astăzi în expoziția permanentă a muzeului.

- Aha... – face ochii mari de sub sprâncenele ridicate și recunosc că mă las gădilată, trufașă pentru munca noastră, a amândurora...

- Era prin 1994... După cum știi bine, se deschisese în România ușa și pentru noi, cei fugiți

afară... Nici nu știu de ce se spune afară pentru noi, înăuntru, pentru cei rămași în țară...

- Cum pot să-ți explic, draga mea... Este un fel de mândrie prost înțeleasă... Mândria celui care a rezistat, a mâncat salam cu soia, cum nu de multe ori am auzit vorbele astea caraghioase în gura unor intelectuali cu pretenții, de parcă numai mâncarea ne-a zidit înăuntru, legați de glie, fără nicio perspectivă de a trece granița totalitarismului...

- Stop... Că nu ești la un miting electoral... – simt nevoia s-o opresc, sincer, mă dezgustă infinit suferințele etalate fără jenă... M-aș mira ca o astfel de femeie să fi îndurat ororile trecutului comunist... S-o fi strecurat dumneaei, că nimic din ce sună „a te descurca”, „a face rost”, nu-i este străin.

- Dumneata mă întrerupi fără să aștepti terminarea ideii... Spuneam că nu numai lipsa de mâncare, cozile interminabile la orice, începând de la pâine, lapte, ouă, carne, brânză, ci și, sau mai ales, teama atavică de semenul de alături, care putea fi turnător la Securitate, te putea picta în fel și chip, dacă ai fi avut îndrăzneala să comentezi în vreun fel dictatura ceaușistă...

- Scumpa mea... Dragă mea prietenă... – mă scoate din sărite cu vocabularul de lemn... Oamenii ăștia, nu numai ea, parcă au uitat să vorbească românește... Sunt incapabili să găsească cuvinte simple, normale și, voind cu orice preț să impresioneze, se încurcă în fraze-tip, întortocheate, care înmoaie creștetul capului, te lovesc ca o grindină ascuțită după o zi toridă, când ai așteptat setos ploaia și te-ai trezit doar cu ropotul strident pe deasupra tărtăcuței.

Înțepenit, dialogul, sau, mai bine zis, monologul meu, s-a hotărât să se odihnească. Tocmai se lăsase căldura și în cerdacul mănăstirii... Nici nu știu când a trecut Petru cu ucenicii, când au început truda pe schele, că azi e ziua cupolei, și nu le plâng de milă, dar nici nu-i invidiez, că doar știu bine ce înseamnă spinarea cocârjată și ochii roțiți în cercul ce închide tavanul bisericii.

Câteva maici robotesc, pete negre mișcătoare sub arșiță, de parcă negrul le îngheață trupul, nu-l lasă să se topească în arșița pusteii... Stau aplecate în jurul stratului de flori și pigulesc cu grijă fiecare buruiană. Există o ascultare, o ordine desăvârșită, care explică minunile săvârșite aici. Fiecare dintre purtătoarele hainei negre știe care-i e menirea... La bucătărie, la grădinărit, la animalele din spate, nu în ultimul rând rugăciunea... Ruga neîntreruptă, că nu de multe ori urmărindu-le mișcările de robot, mâinile ce parcă roagă floarea să învingă buruiana sau pământul uscat, sau tocatul mărunț ce lovește lemnul mesei din bucătărie, toate sunt numai paliative, că înlăuntrul lor se roagă neîncetat... Și din pricina asta nu m-am simțit vrednică să conversez, că stăpânele mănăstirii, sau mândria mea ce ridică țepii ariciului, m-au împiedicat să-mi dezleg baierile sufletului în fața lor... Cu atât mai mult, nu-mi explic cum de a reușit femeia asta ciudată, care și-a aprins o țigară și trage fumul cu sete, de parcă-ar înghiți o cremă delicioasă ce-i destinde de plăcere trăsăturile aspre, cum de a avut abilitatea să mă tragă de limbă, agreabil, plăcut... Probabil s-a învățat, a fost educată de alți maestri în ale politichiei, că altfel cum ar reuși să-și atragă electorii, să-i determine să le dea votul la alegeri...

Deși îi simt defectele până în rărunchi, la o adică aș fi capabilă să-i acord încrederea, că altfel cum de m-a adus în starea deschiderii depline, destăinuindu-i drumul meu „afară”, și m-a înduplecat să-i istorisesc, să-i descâlcesc nu numai viața alesului meu...

- La Neamț, unde am poposit și unde Petru l-a reîntâlnit pe vechiul său prieten, arhimandritul Irineu, la stăruințele acestuia a pictat frescele din zidurile de incintă ale mănăstirii Neamț... Aici ne-a găsit apelul din Statele Unite prin care ni s-a confirmat că a fost selectat dintr-un număr impresionant de artiști să picteze muralele unei noi biserici construite în stil renascentist la Facultatea de Teologie a Universității Stanford din Birmingham – Alabama.

Am discutat îndelung înainte de a începe proiectul... Pentru pictorul meu se ivise o nouă provocare – să pictezi o biserică neoprotestantă, să-i faci pe rugătorii de altă credință decât cea ortodoxă să rezoneze la frumusețea „ICOANEI”... în biserică, Templul lui Dumnezeu, așa cum o înțelege și cuprinde el, lumina christică îmbrățișează spiritul rugătorului nu numai prin slujbă, prin ritualul religios ca atare, ci și prin frumusețea picturii murale... „Mai trebuie să țin seama de arhitectura templului, de locul lui în comunitate... Mi-e teamă... Voi reuși oare?”

Din documentația primită de la Universitate am înțeles că donatorul fondurilor cu care s-a înălțat capela și-a dorit-o ca un Dom cu o cupolă rotundă în care să strălucească un nor de martori mărturisitori ai credinței, a ceea ce se întâmplă în lumea asta mare, a ceea ce s-a scris și gândit de-a lungul vremurilor...

Și deasupra lor și cu ei, Iisus, cu brațele deschise, ocrotitor și îndrumător al lor și al nostru, în noi și cu noi...

- Presupun că au fost necesare tot felul de planuri, desene, schițe, sau cum le spuneți voi... O pregătire specială...

- Ai sesizat una din laturile problemei noastre...

- O ghicitoare cu un singur răspuns... – mă tachinează femeia asta, care nu înțelege prin ce am trecut eu când i-am văzut imaginile înșirate de-a lungul camerei... suluri strălucitoare, luminoase...

Pentru că în seara aceea m-au cutremurat până în adâncuri portretele celor 16 martori de la Augustinul, Luther, Calvin sau Bunyan, fiecare în firida lui, străjuit de coloane superbe, cu cărțile sfinte sub braț, cu pene în mâinile prelungi și privirile ce depășeau marginea hârtiei, înțepau sufletul privitorului... Și totuși, ceva mă neliniștea, mă frigea pe dinăuntru, neștiind cum pot să-i explic fără să-l jignesc îndoiala ce se cuibărise în minte... Cum, prin firea-i sensibilă, intuiește, simte mai mult ca oricare altul nemulțumirea sau neliniștea celui ce-i privește imaginile, și cu atât mai mult mă simte și mă cunoaște pe mine, așa cum percepe culoarea și asprimea pensulei de lângă șevalet, culoare ce tremură sau se așează cuminte pe pânză sau perete, s-a burzului ca un arici...

- Ce te nemulțumește, draga mea?... Am împărțit rotundul cupolei în 16 părți egale, în 16 ochiuri de lumină în care viețuiesc învățătorii. Deasupra lor, în norul de îngeri, norul albastru țipă lumina lui Iisus, care își desface brațele în Bindecuvântare și Mântuire... Spune, nu mă frige și tu...

- Ceea ce ai simțit și ai creat e miraculos... Eu văd totul în fața ochilor în perspectiva rotundului împodobit și plin de lumină. Nu știu însă dacă cei de acolo, profesorii universitari, dascălii, vor reuși să cuprindă frumusețea lui, mâinile deschise ocrotitoare, lumina ce se desprinde din înalt...

- Chiar nu pricep, nu știu ce aștepti de la mine... sau ce așteptați cu toții de la mine... Cum adică nu vor reuși să vadă ceea ce e atât de ușor de văzut, să vadă ceea ce e atât de ușor de înțeles?

Am simțit că discuția poate degenera, că se pot rosti cuvinte grele ce nu mai pot fi întoarse...

- E doar o impresie, dragul meu... Poate greșesc...

A urmat o noapte de coșmar... Se perindau prin fața ochilor cele 16 lăcașe, egale, 16 registre cu portretele învățătorilor... Mă vedeam studiind alături de Petru viețile lor, citindu-le tezele, cele 95 ale lui Luther, bătute în cuie de foc ce-mi perforau creierul, ca în cele din urmă, ei, cei 16, să se desprindă din nemișcarea desenului, să prindă viață, să mă dojenească, să-mi pretindă să urcăm împreună sus, cât mai sus, în cupola bisericii, și de acolo să se întrebe dacă învățătura lor coboară printre profesorii așezați în genunchi, care, la rândul lor, mă socoteau pe mine vinovată că nu reușesc să-i descifreze prin lumina galbenă ce se cobora difuză din înaltul cupolei... Nu știu de era vis sau realitate atunci când veghea se transformă în somn și somnul în stare de veghe... De dimineață, m-am trezit limpede, cu mintea clătită de gândurile întortocheate din noaptea cumplită și neagră... Am știut ce am de făcut, ce am de meșterit... Trebuia să fac un rotund la scară redusă, o cupolă din carton, un fel de veioză uriașă, pe care s-o

tapetez pe dinăuntru cu picturile alesului meu... Am înțeles că numai în acest fel îi voi face să înțeleagă pe cei ce ne comandaseră lucrarea. Macheta, abajurul din carton, va întruchipa pe înțelesul lor perspectiva uluitoare a gândului și măiestriei lui Petru...

- Să înțeleg că ai conceput un fel de umbrelă în formă de cupolă sub care să te adăpostești de ploaia neînțelegerii?

- Mai precis, abajur...

- Abajur, umbrelă, tot aia e... Ingenioasă ideea...

- Mulțumesc... – simt oarece ironie în glasul Monei...

- Nu râde, că nu-i nimic de râs...

- Ce-ți veni? Mă străduiesc să înțeleg până unde te-a dus mintea. Și asta dintr-o atât de mare dragoste...

Știu că înțelege ce m-a îndemnat, ce m-a tulburat atunci.

- Nu era vorba de o simplă prezentare în fața comisiei... Ceea ce imaginase Petru trebuia... înțelegi? Trebuia cu orice preț să prindă viață, să se materializeze... Ori asta presupunea câștigarea concursului, mai precis, avizarea din partea conducerii Universității...

- Vorbești cu „trebuia”, de parcă numai de tine depindea concretul... Semisfera de carton, umbrela, pe lângă faptul că se cerea meșterită cu grijă, nu o percep ca pe o simplă cartoneală fără de imagini...

- Cum fără de imagini, dragă Mona... – mă revoltă... Oare chiar nu pricepe sau mă trage de limbă să afle tot felul de picanterii?...

- Imaginile pictate de profesor... la asta mă refeream...

- Le-am lipit pe dinăuntru, cum altfel... Fâșie cu fâșie, întinse pe cartonul tare ce imagina pereții interior ai cupolei...

- Și el... Ce-a spus? A acceptat? Ți-a împărtășit ideea sau te-a dat de toți pereții cu machetă cu tot?...

- Chiar întinzi coarda... Dacă am avut discuții de-a lungul vremii, certuri chiar, nu m-a dat niciodată, nu m-a îmbrâncit de vreun perete...

- Cu vorbele, dragă... Ce, nu te prinzi la glumă?

Izbucnim amândouă în râs... Eu imaginându-mi cum ar fi fost posibil ca sus, pe schelă, când nu de multe ori ne-am ciondănit, ne-am împuns cu vorbele din pricina culorilor sau a rotundului auriu ce încadrează fețele sfinților, acolo, la înălțime, pe scândura îngustă, să mă fi împins sau dat de pereții pictați... Aș fi rămas și eu lipită de fresca proaspăt pictată... O icoană caraghioasă dintr-o scenă biblică...

- Și el nu a știut, că doar nu te-ai pus să furi munca omului, chiar și consort, care va să zică?...

- I-am explicat... La început, rezervat, chiar morocănos – „Dacă nu sunt în stare să înțelegă, mai bine renunț... Nu am nevoie de machete sau explicații fără rost... Pictura mea nu se cere explicitată, ci privită cu sufletul, așa cum am creat-o.”

- Normal... Și eu m-aș fi revoltat... Auzi, ce idee... Să te prezinți în fața simandicoșilor rectori, profesori universitari, înarmat cu o umbrelă sau veioză...

- Chiar așa ne-am prezentat în cele din urmă... Comisia se întrunise în biroul rectorului, o încăpere imensă, cu pereții lambrisați în lemn și rafturi încărcate cu cărți legate în piele. El, Petru al meu, nițel emoționat, ironic la propria emoție, și-a prezentat în cuvinte simple

proiectul, viziunea asupra lucrării în ansamblu, pentru ca în cele din urmă să ajungă la punctul culminant – cupola, Christul de lumină cu brațele deschise, portretele celor 16 învățători ai creștinismului... Un nor de martori mărturisitori a ceea ce s-a întâmplat și se va întâmpla în Lumea Mare. Și-a etalat, dacă pot spune astfel, cunoștințele despre datele biografice ale martirilor pictați, că, vezi Doamne, le studiasem temeinic împreună... „Spiritul prinde viață – asta mi-am dorit întotdeauna... să dau viață vieții sufletești. Prin imagini voi sensibiliza înăuntrul omului creștin. O teologie în culori și lumină... Culorile luminii...”

- Spiritul ce prinde viață... Asta am simțit și eu acolo, sus, în vârful copacilor din pădure...

- Nu mă întrerupe, draga mea, că-mi pierd firul emoțiilor... – exagerez și nu prea... Că ori de câte ori povestesc cele întâmplate acolo, în biblioteca cu rafturi ce parcă se prăbușeau în capul meu, mă cuprinde frigul, tremurul sufletului... Dacă în momentele de răscruce care mă privesc în exclusivitate nu m-am lăsat niciodată cuprinsă de temeri care să aducă emoția, nesiguranța, teama... atunci când e vorba de Petru starea de neliniște se dublează, se triplează chiar...

- Pădurea din biserica maestrului... – Mona repetă obsesiv imaginea pădurii ei... Așa cum ea imaginează pădurea ce dezvelește sus în vârful copacilor minunea pictată, așa eu repetam obsesiv în gând momentul în care urma să mă prezint cu semisfera mea din carton, veioza fără picior sau umbrela fără mâner...

- Am așteptat răbdătoare să-și termine expozeul, să răspundă întrebărilor și curiozității profesorilor... Reticența lor, rezerva, teama chiar, era ambalată

politicos... Mai târziu, am aflat că nu puțini, protestanți fiind, s-au împotrivit la ideea pictării bisericii lor simple și austere. Noi, amândoi, eram misionarii artei creștine, ai teologiei în culori...

- E un spin... O diferență esențială... – remarcă Mona.

- Despre asta vom vorbi altă dată... Un subiect delicat, care se cere disecat cu atenție.

- Și nu prea... – împunge politiciană...

Agasată, întreb:

- Pot continua? Mă întrerupi chiar în miezul poveștii...

- Cum altfel... Aștept cu nerăbdare intrarea ta în scenă înarmată cu umbrela pictată...

- Cam asta a fost impresia scorțoșilor ce socoteau că prezentarea artistului se terminase și urma ca dumnealor să delibereze... Am oprit vorbele rectorului, când, înarmată cu semisfera mea, am început plimbarea înceată printre scaunele și fotoliile profesorilor... Nedumeriți, își aplecau capetele să vadă ce se ascunde sub cartonul alb, că, pricepi tu, draga mea, eu nu sunt un uriaș să mă înalț peste capetele oamenilor, chiar dacă sunt așezați pe scaun... Nu pricepeau o iotă din toată defilarea mea triumfală, chiar își dădeau coate – gata să pufnească în râs. Și atunci am blufat... O clipită am surprins privirea dezaprobată, nedumerirea soțului meu, însă am continuat. „Vă rog, stimați dascăli, să vă așezați jos, mai precis, să binevoiți să luați loc pe covor. E curat, suficient de moale... Numai astfel puteți privi, înțelege, ce se ascunde sub cartonul meu... Veți putea admira cupola la fel ca în biserică...” Indignați peste măsură, în loc să coboare la nivelul podelei, s-au ridicat

în picioare unul câte unul, dând să iasă din încăpere, când rectorul, care aruncase cu colțul ochiului o privire înțepată, s-a lovit de lumina și căldura brațelor Christului, le-a făcut un semn ferm: „Ascultați ce spune femeia asta... Chiar merită...” S-a ridicat din spatele biroului și, primul, s-a așezat cu picioare încrucișate pe covorul bordo din lână groasă... De voie, de nevoie, ceilalți l-au urmat, formând un cerc în mijlocul camerei, trupuri omenеști înlemnite, fără niciun fel de rezonanță.

- Chiar așa? Ai reușit să-i apleci, să-i umilești?

- Nu de umilire e vorba... O neputință neînțeleasă... acceptată însă la ordinul șefului.

O dată împlinită coborârea trupului, de sus, de astă-dată, am plimbat cupola tapetată cu imagini printre fețele țepene, fără expresie. Și brusc, cum ai aprinde deodată lumina într-o încăpere întunecată, ochii Christului auriu, brațele deschise, primitoare, îngerii înaripați, cohorta de martori mărturisitori, Luther, Calvin, Augustinul, s-au dezvelit în adevărata lor splendoare, deschizând porțile sufletului pentru fiecare privitor în parte...

Între timp, Petru, înțelegând mesajul meu plin de curaj, de inconștiență, poate, a așezat de-a lungul pereților și rafturilor țepene schițele Magilor, Botezul, Răstignirea, Învierea, Înălțarea...

S-a așternut o tăcere adâncă, întreruptă de câte un oftat moale, câte un sunet, o vocală joasă, șoptită, de parcă nu îndrăzneau să rupă misterul.

- Ai realizat o proiecție în viitor... I-ai așezat prin puterea imaginii ca rugătorii ce vor să vină...

- Cam așa ceva... Numai în felul acesta am putut să le zgândăre imaginația. Numai astfel au înțeles lucrarea lui Petru... O lucrare dumnezeiască...

- Nu ai fotografii de acolo? Mi-aș dori să văd și eu Capela... Nu știu dacă am să ajung vreodată în America, la Birmingham...

- Sunt pe aici, pe undeva... încearcă să vezi cu ochii minții ce s-a întâmplat acolo... Momentul...

- Desigur... – aprobă Mona... Și astfel a fost ales Maestrul să picteze Capela Besson.

Mă bucur că a pus punct poveștii mele. Mă simt sleită, doborâtă... îmi doresc să fiu lăsată în ale mele, să-mi savurez de una singură amintirile.

VI

Dis-de-dimineață, afundată până-n gât în așternuturile de mătase argintie, de cum am mijit ochii, am căutat instinctiv telecomanda plasmei din colțul dormitorului... într-o vreme, la recomandările unui prieten, medic radiolog, aproape mă hotărâsem să-l dau afară frumușel din locul de dormit, însă de dragul momentului dimineții, când, moleșită, mai lenevesc preț de o jumătate de ceas în culcușul cald, îmi făcea plăcere să urmăresc știrile de primă oră... Informațiile, chiar nedigerate, sunt folositoare pentru restul zilei, când te poți da mare – repetând un simplu amănunt neobservat de privitorii neavizați... Și simpla știre, faptul prezentat neutru de crainica prețioasă, rămâne un eveniment șters, care, dacă nu-l treci prin filtrul rațiunii, nu-l decojești ca pe un miez de nucă tare, rămâne o întâmplare ce se flutură în trecut fără nicio urmă... Cum spunea maestrul meu, primul meu învățător adevărat, cel care m-a inițiat în ale avocaturii:

- Mona, dulceață... Ce-i așa de greu de înțeles? Omul, clientul ce-ți calcă pragul cabinetului, îți prezintă o stare de fapt... O povestește cum se pricepe el mai bine, ba chiar o deformează în propriul său interes, crezând că dacă te trage pe tine pe sfoară va fi ușor să-l amăgească și pe cel ce împarte dreptatea... Tu, ca specialist în ale dreptului, ce ai de făcut?

- Păi... îi fixezi onorariul și apoi...

- Îți plac banii, scumpețe... Bravo... Nu-i rău nici asta... E normal ca unei fete tinere, cu vino-ncoace, să-i

placă hăinuțele scumpe de marcă. Și cu ce se cumpără zdrențucele și botinele?

- Se cumpără cu bani... – repetam, pufnind pe sub pumnii încheștați, că-i simțeam ironia de la o poștă...

- Dulceață, dulceața mea... Nu despre asta e vorba... Repet, când vine amărâtul și-ți prezintă faptele, necazul lui, tu, ca avocat cu experiență, ai două lucruri de făcut ... UNUL – și își răsfira degetele noduroase, cu unghii neîngrijite, separându-l pe cel arătător – Unul și primul lucru – se cere să dai deoparte balastul din povestea omului... Să selectezi din multitudinea faptelor pe cele care au relevanță juridică...

- De ude știi care au relevanță juridică? Și care nu? – întrebam ca proasta-n târg...

- Păi, din cărți, dragă... Din ce ai tocit tu patru ani la facultate. De exemplu, la divorț sunt relevante doar acele împrejurări care duc la concluzia că este imposibilă continuarea căsătoriei și relațiile de familie sunt iremediabil destrămate...

- Să înțeleg... – mă dau mare – Dacă soția povestește că soțul era nemulțumit de dunga cămășii sau de praful ce se depunea pe mobilierul de nuc... în antiteză cu altul, care o snopea în bătaie de trei ori pe zi, doar bătăile și scandalurile pot fi considerate motive de divorț în sensul legii...

- Bravo, fetițo... Așa te vreau...

Eram fericită, sensibilă la aprecieri și laude. Dar naivitatea tinereții te face ușurel la minte, și doar mai târziu, după vreo cinci ani de Tribunal, am înțeles că-i bine să fugi ca dracul de tămâie de laude și mai ales de lăudătorii ce-ți perie aplecați haina de scame invizibile...

- Și - AL DOILEA lucru - își răsfiga din nou degetele descărnate, ridicând inelarul, încolăcindu-l cu celelalte ca într-o menghină -, să îmbraci în haina potrivită starea de fapt sintetizată...

- Haina legii...

- De două ori bravo, fetițo... Te prinzi iute... Vom face treabă bună împreună... Sper...

Mă îmbujorasem cu totul, de se vedea pe fața mea mulțumirea, puteai citi ca pe o carte... Am învățat tot pe băncile Tribunalului să nu-ți destăinui, să nu-ți dezvelești sentimentele în fața nimănui... Nici bucuria, nici furia, nici amărăciunea... O figură destinsă, permanent zâmbitoare până la limita permisă, care nu poate fi descifrată decât atunci când permiți sau când dai tu cifrul unui număr limitat de ființe.

- Și se mai cere ceva...

- Încă ceva... La naiba cu atâtea cerințe...

- Lecția asta valorează mai mult decât poate da un stagiar oarecare... Ori dumneata...

- Eu nu sunt un stagiar de duzină...

- Sper să nu mă înșel... Uite, stagiarul meu special, să-ți deschizi mintea, să judeci... Să desprinzi sinteza, logica ce duce la finalul pledoariei... Că sunt o mulțime de avocați, ajunși chiar în prag de pensie, care se pierd în amănunte ne semnificative ce nu se leagă, nu curg unul din altul spre concluzia logică și logic... Să înveți știința răspunsului la cele trei întrebări: Ce am? Ce vreau să am? Și cum? Care-i drumul spre izbândă, în câștigarea procesului...?

Toată știința asta am aplicat-o și în anii de advocatură și mai târziu, în politică, pornind de

dimineața, când urmăream aparent leneșă știrile, stările de fapt, pe ecranul televizorului...

Întâmplător, butonând de pe un canal pe altul, m-am împiedicat printre reclamele strălucitoare... pantofi cu toc cui, botine cu vârf ascuțit, espadrile delicate, cizme cu carâmbul rășfrânt, fermoare ascunse pe lateral și toate la prețuri reduse... Se deschidea un mare MALL, care își făcea vizibilă existența chemând cucoane ca mine doritoare de o shoppingăreală. De ce nu? Mă pot destinde de minune hoinărind de colo-colo, cu atât mai mult cu cât neamurile cu care mă procopsisem deunăzi mi-au cam golit garderoba.

Dușată, cu părul proaspăt spălat, întins cu foenul, am văzut câteva fire albe strecurate prin blondul arămiu... îmi pun ochelarii să le zăresc mai bine – dezastru nu sunt doar câteva, s-au adunat în smocuri pe la tâmpile și în creștetul capului... Dezarmată, realizez că nu mă pot prezenta în lume ca o babă neîngrijită. Chiar până acolo n-am coborât în delăsare și nesimțire încât să uit spoiala cu care fiecare femeia e datoare să se ajute când se trezește dimineața... N-am suportat niciodată suficiente care, după unul sau doi copii, se apucă să înfulece ca apucatele fripturi, torturi, plăcinte în foietaj și mai știu eu câte bunătăți ce-ți aduc satisfacția momentului... ca mai apoi să simți cum se depun care mai de care pe la șolduri, coapse și fund... Feminitatea se cere îngrijită, indiferent de vârstă, că altfel cum poți profita de avantajele unui mijloc subțire, unor sâni obraznici ce știu să iasă din rotundul decolteului sau a fundului bombat cât să semene cu un pepene necopt... Un stilist pe care-l urmăream cu plăcere sâmbăta dimineața, un homosexual simpatic, englez parcă,

lansase o idee salvatoare pentru multe delăsate, amărâte, care își pierduseră cu anii încrederea și ambiția, speriate de propriul trup, le era chiar teamă să se mai privească în oglindă.

Lua astfel la bucată trupul femeii și îi modela formele, garderoba, hainele lălâie, largi, menite în gândul unora să ascundă forme împlinite peste măsură, le tăia cu foarfeca și, zdrențuite, simțea o satisfacție nebună să le arunce în stradă, să le calce în picioare, alături de cobaiul ce se lăsa experimentat... O plimba mai apoi, cum îmi doresc și eu azi să-mi umplu ziua, o purta pe la magazinele de firmă, unde, știind ce să scotocească, îi prezenta toalete noi, provocatoare, cu care nici măcar nu visa să se mai poată îmbrăca vreodată... Să nu uit de lenjerie... De la el am învățat și eu ce important e sutienul, forma și textura, când dorești să-ți pui în valoare bustul apetisant... burtiera ce trage slănina și formează clepsidra perfectă, culoarea chilotului, și mai știu eu câte.

O marionetă dusă la un dietetician a reînvățat mintea, a pus imaginația la contribuție în pregătirea unor feluri de mâncare fără calorii – salate, fructe, friptură fără prăjeală și, mai ales fără pic de zahăr – și după câteva săptămâni au ajuns până la performanța de a poza goale în fața unui fotograf de meserie, să depășească nu numai teama de a se privi în oglinda din dormitor, ci să accepte ideea că pot fi privite în splendoarea nudității chiar din vitrina unui magazin unde o expusese aproape goală pe una dintre grăsuțele de odinioară... Reușea să le redea încrederea în propria frumusețe după vreo două luni de renunțări, lecții istovitoare uneori...

Noroc că am găsit în dulăpiorul din baie un șampon ce amăgește firele albite și mi-am dres cum m-am priceput de una singură clăia de păr necoafată de atâta vreme... Cum am putut uita cu atât ușurință lecțiile stilistului, un fel de viață chiar? Unde naiba m-au purtat picioarele – într-un ținut imaginar, prin măruntaiele pământului, mai apoi îngenuncheată la icoane... Nu am de gând să desfac firul în patru... Acum știu că am nevoie să privesc în oglindă femeia îngrijită, elegantă, sigură și, de ce nu, impertinentă uneori.

Râd de una singură și, odată vopsită, mi-am pus costumul-pantaloni violet din stofuliță subțire, cu mâneci trei-sferturi, și o pereche de pantofi crem cam scofâlciți, pe care am să-i arunc de îndată ce voi găsi alții noi.

Mall-ul, un acoperământ din sticlă ce adăpostește alei lucitoare din gresie marmorată, de-a lungul cărora se înșiră unul după altul magazine cu vitrine multicolore... Am probat pantofi italienești la Benvenuti și Leonardo cu barete în spate și tocuri de 10 cm. Fățându-mă de colo-colo pe tocurile cui sau pătrătoase, m-am simțit ușoară, dovadă că n-am pus kilograme în plus care să îngreuneze mersul, să deformeze curbura tălpii.

La Steilman, o firmă nemțească, am găsit un costumaș superb din lână albă care se mulează pe piept și pe coapse atât cât să fie la limita decenței.

- Vă vine superb... Măsura 46 nemțească e numai bună...

Vânzătoarea, o fetișcană de vreo 23 de ani, mă privește cu admirație și îi zăresc invidia strecurată pe la colțurile ochilor, și asta, sunt convinsă, nu raportat la

cât de bine arăt, ci, după numărul de plase lăsate în cabina de probă, a dedus că am ceva mălai în poșetă și îmi permit orice moft... Avusesem grijă să scot din bancomatul de la parterul uriașului bănuți suficienți încât să nu-mi pun problema prețului dacă mi se lipea privirea de vreo marfă.

Ostenită, am hotărât să urc la ultimul etaj, unde e locul cafenelelor și al restaurantelor... Ce mai! buni comercianți, ăștia de au inventat mall-ul... Nu-i suficient că te aventurezi în tot felul de cumpărături de care ai sau nu ai nevoie, îți mai și pun sub nas un popas ademenitor, la o cafea, unde să cheltuiești ceva bănuți în plus pe un capucino parfumat și un suc natural, stors proaspăt din portocale sau lămâi și grepfrut... Ce să zic de cei pofticioși, care pot umple o tavă cu aripioare crocante sau cu o mâncare chinezească picantă. Moda asta vine de peste ocean, și-mi spune un prieten care călătorește în America de curând că plimbarea și shoppingul în magazine acoperite, adunate cu toatele sub același acoperiș, amestecate cu cafenele și restaurante, este o necesitate în zonele călduroase din sud, unde nu te poți plimba în miezul zilei, că te topești la 40 de grade... E posibil, da' mă întreb eu ce făceau înainte vreme, când nu se inventase aerul condiționat... Micuțele magazine cu vânzători politicoși, care îți mai istoriseau și câte o bârfă din târg sau povesteau de drumul mătășii, pe unde venea sulul moale, înflorat, terasele cafenelelor ascunse de soare sub umbrele uriașe, cu scaune împletite și mese acoperite cu față de masă, nu pot fi în niciun chip înlocuite de sticla și inoxul lucitor, impersonal, sau gresia alunecoasă din pardosea. Roboți dirijați, oamenii își beau cafeaua în grabă, de

parcă cineva îi alungă de la spate să forfotească din nou printre rafturile pline de țeale și parfumuri.

Simt o oarecare furie; gândul înțepător mai-mai să-mi strice plăcerea cumpărăturilor îndesate în plasele din carton înflorat.

- Doamna Mona... – îi spuneam eu lu' Ioane că sunteți dumneavoastră... Nu v-am văzut niciodată aici, la Mall... Obişnuți? S-a nimerit?

Uimită, întorc capul și îi deslușesc printre mese pe doi din tinerii lupi. Despre unul ştiu mai multe, că maică-sa, profesoară de istorie, mi-a fost pe vremuri clientă când divorțase de tatăl băiatului și mai apoi am sfătuit-o în ceea ce privește un partaj de bunuri comune...

- Poftiți... Vă ofer cu plăcere un suc, o cafea... La alegere...

Se așează sfioși oarecum.

- Am văzut că v-ați reîntors în arenă... Și noi chiar ne-am bucurat... – încearcă fiul profesoarei să lege conversația...

- De ce să vă bucurați... După câte-mi amintesc, nu prea aveam trecere la tânăra generație...

- Cine v-a îndrugat minciuna asta?... – sare cel ce și spune Ioane.

- Chiar te interesează?... Cine nu spune minciuni în politică, drăguțele? Asta nu v-a învățat la facultate?

Râd amândoi mânzește... Ştiu c-au urmat cursurile unei facultăți intitulate pompos „Relații internaționale” sau „Diplomație politică” – sau cam așa ceva... O mare porcărie, care atrage visurile adolescente, spulberate apoi după absolvire, când constată că posturile de diplomați nu stau atârinate pe

garduri, că dacă nu ești dotat de acasă cu pile și relații e aproape imposibil să-ți găsești din prima vreun post de conțopist în Minister sau chiar la administrația locală.

- Și voi ce faceți? V-ați angajat undeva?

Râd amândoi... pe ascuns.

- Dacă ne-am angajat? Ce cuvânt antic, doamna Mona... Cine dracu' angajează tineri fără experiență?

- Păi bine, drăguților... Suntem noi, partidul nostru e la putere. Credeam că ați găsit și voi un post pe ici, pe colo...

- Da' de unde... Ne scuzați vocabularul, doamna Mona, da' cum dracu' credeți că mai avem loc de babălăcii care se dau mari cu trecutul lor și au înhățat tot sau aproape tot.

Îmi aprind o țigară și îi urmăresc printre rotocoalele de fum... Au partea lor de dreptate... Cunosce bine de ce sunt în stare așa-zișii membri fondatori care își revendică dreptul primului venit. Că doar n-au stat degeaba patru ani în opoziție ca atunci când am revenit la guvernare să nu prindă un os zdravăn și mai ales să nu le pese nici cât negru sub unghie de cățelandrii tineri.

Parcă ghicindu-mi gândurile, fiul profesoarei:

- De aceea ne-am bucurat că vă reîntoarceți. Avem și noi un sprijin, un port-drapel...

Știu să gâdile orgoliul muierei ambițioase și chiar îmi place asta. Ar putea fi interesant să reintru în arenă în fruntea unor tineri ambițioși.

- Chiar se apropie alegerile și ați putea candida și dumneavoastră cu șanse reale...

- Ce alegeri, frate... Că doar de doi ani l-ați ales pe securistul convertit... - mă mir, interesată, ațâțată, la auzul veștii.

- Păi, era vorba de un mandat interimar... Că-l schimbasesse pe muieraticul... Știți de aventura dintre cele două cucoane pe treptele partidului... Ce aș fi vrut să fi văzut și noi păruiala între două pațachine bătrâne.

- Nu fiți obraznici, că nu ține... – mă prind ușor în vocabularul de cafenea... – Fostul președinte a uitat că niciodată nu-ți faci nevoile lângă casă sau lângă locul de muncă, recte, partid... Că putea a naibii și duhoarea îți intră în haine, ți se lipește de corp, de-i pui pe fugă pe toți ce te credeau spălat și parfumat...

- Gigea cocoșul... După păruiala cucoanelor, el a ieșit de prost... – se dă înțelept cel ce-și spune Ioane.

- Pentru că nu a știut să gestioneze întâmplarea. E vital să poți întoarce o neghiobie, s-o faci dragălașă, s-o împachetezi în hârtie aurie și s-o mai faci și cadou... altora...

- Vezi, Ioane... asta e doamna noastră... De la ea avem ce învăța... – se dă rotund fiul profesoarei.

Se învârt în cap tot felul de planuri, idei... N-am știut niciodată să mă bucur de liniștea femeii care croșetează adâncită într-un fotoliu comod, care își odihnește spiritul în țăcănitul acelor, care se mulțumește cu tihna lucrului ieșit din mână proprie... Nu găsesc nicio satisfacție în lustruitul argintăriei sau în datul cu ceară pe parchet, corvodăriile, cum îmi place să le numesc, le-am dat în sarcina femeii de serviciu, că m-am străduit să-mi ofer luxul unui ajutor săptămânal dintotdeauna... Asta nu înseamnă că, mai rar, când sunt un pachet de nervi, nu întorc casa cu fundu-n sus, scot toate cărțile din bibliotecă, aspir rafturile, mut mobilierul de una singură și-l reșez în alte colțuri, unde parcă lumina cade mai potrivit, arunc la gheena de

gunoi câte o carpetă demodată și, lac de transpirație, mă fericesc c-am terminat corvoada cu corpul ostenit, da' cu mintea mai potolită.

- Ce spuneți? Vă surâde planul nostru?

- Care plan, copilași, că n-am încropit de nici unele... Să fim atenți, că ne-am putea rupe gâturile cu toții. E foarte important să-ți apreciezi just posibilitățile, forțele, să nu te îmbeți cu apă rece, să nu te lași dus de valul ambițiilor deșarte...

- Nu ne vorbiți în șabloane, că de asta suntem sătui... Dacă credeți că nu avem nicio șansă, mai bine spuneți-ne-o verde-n față, că așa-i mai cinstit...

- Nu-i vorba despre asta... Ești naiv, băiete... – îl mângâi protector pe creștetul capului, de-l fac să se tragă speriat...

- Nici noi n-am făcut umbră pământului degeaba... Am tras cu urechea când se şușotea pe la colțuri, mai știm tot felul de secrete ce v-ar folosi ca viitor candidat.

- Să fii bine informat e o necesitate în politică, însă nu-i suficient... Să vă povestesc două istorii... Poate le știți sau poate nu le-ați băgat în seamă... Vă aduceți aminte de Radu Onișor, ecologistul care ajunsese vicepreședintele Consiliul județean?... Îl cunosc de când făcea stagiatura la Baroul de avocați... Un băiețel frumușel, vesel, cam leneș el, însă deosebit de plăcut, politicoș cu toată lumea... Se știa face indispensabil pe termen scurt, și dacă îl trimiteai să-ți plătească o factură restantă, o rezolva de îndată, fără penalități, că avea tot felul de amici și la finanțe și la mediu, la camera de comerț, unde cumpărase amabilitatea fetelor cu o șocolată și o floare frumos împachetată.

- E acel Onișor care a murit recent?
- S-a dus, sărmanul... Nu cred că-i știți adevărata istorie...

- Parcă dăduse în băutură cam mult...
- Ai dreptate, asta era numai una din problemele lui... Oricum, așa băgăreț, superficial, a socotit că avocatura cere prea mult efort, că-mi amintesc de-o vorbă a lui: „Doamna avocat, cum naiba suportați în fiecare zi căcatul ce trebuie să-l înghițim și de la judecători și de la clienți, ce mai, de la o lume întreagă?” – și s-a înscris și el ca voi într-un partid unde-l dusesse un client cu bani... Și-a știut etala locvacitatea, că avea verb în discursuri, nu-l emoționa o sală plină și mai ales nu-l durea gura niciodată să-și umple desaga cu tot felul de promisiuni chiar fără nicio acoperire. I-a surâs norocul și lui și micuțului partid la alegerile locale, unde au obținut câteva procente, atât cât le era necesar alor noștri să facă o majoritate... Și, drept recompensă, la masa tratativelor au obținut postul de vice, și s-a trezit peste noapte Onișor al nostru al doilea om al județului...

- S-a întâmplat de atâtea ori ca un partid mare să facă mezialianțe cu un pitic fără de care nu-și poate asigura majoritatea voturilor...

Ioane gândește cu voce tare...

- Te-ai prins... – râd zgomotos.

- De ce mă luați peste picior?

- Nu-mi permit, drăguțele... Te rog însă să nu rostești platitudini, păstrează-le pentru tine... e mai înțelept, crede-mă...

- Și mai apoi? Ce s-a întâmplat cu Onișor...? – celălalt oprește conflictul la timp, că tinerelul era mai gata să se ridice și să ne lase baltă.

- Ajuns sus în ierarhia decizională, deși avea cuțitul și pâinea în mâinile lui, a socotit că-i mai comod să accepte rolul de marionetă a partidului. De fapt, a șefului mai tare... O fi încercat el să se impună la vreo împădurire pe la pădurea Ceala, poate s-a implicat în proiectul Lunca Mureșului, dar când era vorba de vreun proiect mai serios, cu bani grei în spate, s-a lăsat tras de sfori ca o păpușă stricată...

- Tâmpitul... Că avea doar puterea în mână... S-o fi lăsat cumpărat?

- E posibil... Însă nu cred... Se mulțumea cu un șpriț și o masă bună...

- Exagerați... sau ne luați de proști... – înțepat, gânditorul de la Hamangia în variantă modernă nu se lasă...

- Departe de mine gândul... Cum aș îndrăzni să iau la bătaie tinerețea. Chiar prin vorbe nu am curajul...

- Nu mi-e rușine nici cu dumneavoastră... Lăsați, că știm noi... Totuși, n-ați terminat cu Onișor... Să zicem că nu lua șpagă, că era mai mult sau mai puțin naiv, că se lăsa dirijat din comoditate, că-i plăcea băutura și o masă pe cinste... Ori de aici până să-ți dai duhul e cam mult de mers...

- Dacă am pus de o poveste, să o ducem până la capăt... Mai avea sărmanul o plăcere ascunsă... Atât de ascunsă, încât o știau toți șoferii de la Consiliu, și dacă o știe șoferimea, atunci...

- Târgul vuieste ca dracu'... – continuă râzând amândoi...

- Dis-de-dimineață își lua șoferul și, cu mașina de serviciu, o lua de nebun prin pădurea Ceala până spre Mureș, unde-s terăsuțele acelea cochete cu vedere spre

apă... Se așeza la o masă, și chelnerul, știindu-i tabietul, se prezenta cu o cafea scurtă și suta de votcă. Nu scotea o vorbă, nici la dus, nici la întors, adâncit în ale lui, făcea tot felul de proiecte de revitalizare a pădurii, visa alei pentru biciclete, băncuțe de lemn și un program de atragere a tineretului la curățarea mediului...

- Dacă nu vorbea nici la dus, nici la întors, de unde știți? – sesizează Ioane.

- După ce micuțul partid a ieșit din cursă la următoarele alegeri, a plecat precum venise, fără să lase nimic în spate, și s-a întors în avocatură... Aici l-am întâlnit, în sala mare, unde aștepta alături de cei fără clienți să-i pice vreo plească. Se buhăise, se umflase, semne de boală sigură, și când l-am întrebat de sănătate, a schimbat subiectul și s-a oferit să-mi aducă la secretara partidului, la sediu, documentația și proiectul la care lucrase diminețile pe terasa de la marginea apei... Păcat că a rămas în amintirea șoferimii și a altora doar ca un chefliu, un pierde-vară...

- Fute vânt... Că doar noi n-am auzit de nici unele... Chiar dacă am venit mai târziu în politică, tot trebuia să știm ce-a învățat, nenorocitul...

- Iartă-l, Doamne... Că s-a prăpădit fără vreme, ca urmare a băuturii ce l-a dat gata... Ajunsese să ceară bani pentru o sticlă, pentru un pachet de țigări...

- Până acolo s-a coborât, amărâtu? L-a dat gata politica... Pe noi, fiți sigură, nu ne doboară atât de lesne... Suntem armați până-n dinți... – râd mânzește.

- Cât sunteți de pregătiți, rămâne de văzut... Ceea ce voiam să dezvolt cu istoria lui Onișor este că nu tot natul, tânăr mai ales, poate face față ghețușului, alunecării ce pare o minune, pe gheața subțire ce se

poate sparge când ți-e lumea mai dragă... Spuneai că sunteți înarmați, că le știți pe toate...

- Sau aproape pe toate... – râde Ioane.

- Nu știți mai nimic și n-aș dori să le învățați doar pe propria piele, că poate fi prea târziu.

- Tocmai de aceea v-am chemat... Să ne dăscăliți dumneavoastră.

Alegerile pentru președinția partidului s-au amânat din nou cu șase luni sau poate cu un an, o manevră a securistului, care își simțea preșul zburând ca un covor blestemat, zbura peste capetele noastre înfierbântate. M-am reîntors în forță în arenă, azi câte un pic, mâine picul a ajuns la jumătatea paharului, ca mai apoi vinul amețitor al puterii să dea pe dinafară, de-a mănjit toată masa... Am acceptat să-i întâlnesc pe tinerii lupi, cum le plăcea să se poreclească, lupi tineri, însă cam năpârliți, uneori lipsiți total de curaj, fără a mai vorbi de cruzimea și curajul unui animal tânăr...

- Măi copii... Sunteți tălâmbi, înfricați, gata-gata de orice compromis pentru un os fără pic de carne...

- Decât nimic, doamna Mona... Decât nimic... – mârâia unul, care terminase dreptul la o facultate particulară și nu știa nici ce e un act juridic, d'apoi să-l pui să caște gura în instanță...

- Orice e mai mult decât nimic... Aici poate ai dreptate... Însă dacă te mulțumești cu firimituri, niciodată nu vei spera la mai mult... Îți pierzi puterea și chiar speranța...

- Taci, nevoie vânătă, și las-o pe doamna să zică, că de aia o sprijinim noi.

La început, povesteam la o cafea prin barurile orașului, de fapt, mai mult eu încercam să-i iscodesc, să văd ce le poate mintea... Fiul profesoarei, pe care-l întâlnisem în urmă cu câteva săptămâni la Mall, și încă vreo trei, asta cu indulgență numărând, își păstrasera o brumă de bună-credință. Unul visa restaurarea centrului vechi al orașului, că făcuse studii de arhitectură, și chiar mi-a arătat câteva planuri și schițe, însoțite de tot felul de date tehnice ce făceau posibilă reînvierea vechilor monumente...

- Ți-ai făcut și planul de profit economic?... Platforma...

- Ce să mai fac? Nu-i destul că dau mură-n gură un plan urbanistic ce poate fi copiat în Consiliul Local, literă de literă?... – a sărit cu ochii bulbucați cât cepele.

- Ce sari, frate... Las-o să vorbească...

- Nu-i supărare, băieți... E vorba de fonduri, de banii cu care se poate realiza planul lui...

- Din fonduri europene... Din atragerea proprietarilor...

- Documentația europeană e absolut necesară și nu numai... Parcă spuneai de cointeresarea proprietarilor... Trebuie să-ți dai seama că unele case au fost retrocedate vechilor proprietari și ăștia sunt moși și babe săraci lipiți pământului... – caut să-i aduc aminte...

Am întors subiectul pe o parte și pe alta și chiar m-a bucurat când i-am văzut licărul din ochii încercănați... Licărul care m-a făcut să prind putere atunci când am primit într-o seară un telefon de la Bezdin...

- M-a întrebat Măicuța din altar de dumneata și n-am știut ce să-i răspund... – glasul maicii Anghelina, care îmi vorbea de cealaltă Maică din spatele altarului, mi-a făcut inima să se rostogolească de câteva ori în piept, de mi-am pus mâna s-o ogoiesc, să-i opresc tremurii.

- Fac bine... Sunt bine... – nu-mi găseam cuvintele și asta-mi provoca o ciudă imposibil de ascuns în glasul ce se dorea puternic, sigur...

- De ce te superi, fata mea... Noi doream să știm dacă ești sănătoasă la minte și la trup... Doar atât...

- Mulțumesc... De sănătate nu mă pot plânge...

- Dacă-i așa, înseamnă că voi opri neliniștea lui Sava...

- Da' ce are Sava cu sănătatea mea?... – am sărit ca arsă...

- Zicea că poate după călătoria ce ați făcut-o împreună în adâncuri ai rămas cu o oarecare sensibilitate...

- Exagerează, Măicuță... Dar ce-i mai nou pe la mănăstire?... Sava a terminat cu acoperișul?

- Acușica, acușica, dragă mea... Milioanele aduse de dumneata au făcut minuni... Lemnăria pentru acoperit e pusă sus, nouă, unde s-a cerut și chiar o parte din țiglă... Nouă... Multă țiglă nouă, să nu ne plouă...

- Voi veni și eu să văd... S-o văd, care va să zică...

- Țigla? Țigla doar?... – glasul Măicuței tot mai molatec, dă semne de oboseală ... Și cum știu bine ce înseamnă asta, am rupt convorbirea...

- Mă bucur nespus că m-ați chemat și promit să viu cât mai grabnic... Doamne Ajută...

N-am cerut ajutorul nici pentru sănătatea mea, nici pentru a Măicuței, ci am cerut puterea să-i pot ajuta, reprezenta, pe tinerii mei companioni. Dacă mi-ar auzi gândul, Măicuța mi-ar râde în nas – pentru trufia și lipsa ta de smerenie nu te poți ruga, că degeaba o faci...

Acoperind gândurile care îmi tulbură somnul, știind că a doua zi urma să am o întâlnire importantă cu presa, că aflaseră jurnaliștii de posibila mea candidatură la șefia partidului, am luat un Extraveral și m-am cufundat într-o baie fierbinte, înspumată și garnisită cu uleiuri parfumate, de m-a înfășat moleșeala și mai apoi un somn frate cu leșinul... Și totuși, gândurile alungate și nedorite au lăsat urme, nenorocitele, că m-am trezit dimineța cu cearcăne vinete și obrajii buhăiți, de-a fost nevoie de o mască adusă din Grecia ce face minuni pe loc și mai apoi de un strat gros de fond de ten care să acopere fața căzută, plină de riduri.

În fața ziariștilor ne-am prezentat toți potențialii candidați... Fostul securist, care dorea un mandat definitiv, slinosul meu, fostul meu protejat, și eu, ca reprezentantă a reformatorilor... O primă încercare după călătoria mea prin măruntaiele pământului... Urmele drumului alături de călugăr s-au imprimat puternic în amintirile mele, mai puternic decât urmele lăsate prin mlaștini, ies la suprafață când te aștepți mai puțin... în toiul discuțiilor, în fața ziariștilor avizi de noutăți picante, la o întrebare am rămas înțepenită, incapabilă să fac o mișcare barem, să-mi dau părul pe spate, să fac cumva să treacă neobservată tulburarea:

- Unde ați fost timp de doi ani? Am auzit că v-ați călugărit?

Se lăsase o liniște mohorâtă, și cu toții, mai ales tinerii mei susținători, așteptau răspunsul întrebării pe care și-o puseseră de multe ori, însă n-au avut curajul să mi-o pună în față...

Stană de piatră, cu trăsăturile înțepenite sub masca fondului de ten lucitor, căutam cu disperare o față deschisă, luminoasă, printre cele schimonosite, de țăță ce de-abia așteaptă să afle ce s-a întâmplat în așternutul vecinei când a lipsit de-acasă fiind plecată la băi să-și trateze reumele.

- Și doamna candidat are dreptul la secrete cum avem cu toții... – condescendent, securistul îmi luă apărarea în felul său protector al minciunii și înșelăciunii ce se cer iertate din moment ce le găsim în coșul tuturor... Asta m-a enervat suficient de tare încât să mă scoată din nemișcarea drumului, a amintirii adâncurilor străbătute cândva, a glasului Blajinilor ce parcă răzbătea pe undeva prin cotloanele sălii...

Întrebarea ziaristei cu părul ondulat și ochii șireți ascunși sub claia de zulfuri rămăsese atârnată undeva de candelabrul chior.

Mulțumindu-i în gând și ei și mai ales turnătorului, am simțit cum se aprinde sângele, urcă mai întâi în fundul ochilor, îi face să pulseze întunecându-mi privirea câteva secunde, se coboară ca un torent nervos de munte spre încheieturi, palme și degete, care zvâcnesc în pantofii cu vârful ascuțit, gata-gata să arunce pantoful cât colo până-n gâtul audienței.

- Nu e vorba de niciun secret... O călătorie... O lungă călătorie în compania unui călugăr din alte vremuri... Un drum lung și întortocheat în măruntaiele pământului, în ținutul Blajinilor...

Unii au pufnit în râs, alții cască ochii mari, nedumeriți, bănuind că fie o iau razna pe arătură, fie vorbesc în parabole.

- De ce vorbiți în șarade, că nu suntem inițiați...

- Sinceritatea mea nu vă face bine nici vouă, nici contracandidaților mei... Mai pe înțelesul tuturor, am locuit o vreme la Bezdin, mănăstirea veche, de lângă Mureș, de prin secolul al XVI-lea...

- Am auzit că le-ați făcut rost de fonduri pentru restaurare... – sare o tânără mai dezghețată, cu un moț răsucit în vârful capului și o bluză albă de in transparent ce-i lasă nurii să iasă la iveală.

- De ce vă molipsiți și voi, tinerii, de cuvintele noastre, ale vechilor comuniști... „Să facem rost” – doar în vremurile trecute trebuia să facem rost de orice – de la mâncare până la o carte, de la benzină până la un bilet de tratament la băi...

- Scuzați, dar a intrat în vocabularul tuturor... – obraznică, plusează. – Și dumneavoastră vă recunoașteți veche comunistă?

- Am fost și eu membru de partid, unul dintre cele patru milioane, dacă asta te interesează... Dar să nu divagăm... Nu am făcut rost, ci am reușit să obțin prin bunăvoința guvernului nostru fonduri pentru refacerea construcțiilor mănăstirii aliate în straie de dărăpănare acută... Până la restaurare mai avem de făcut multe...

- Și veți continua să vă ocupați de mănăstire?... – nu se lasă obraznica... Provocarea însă îmi face plăcere.

- De ce nu? Sunt printre puținii care dacă începe un lucru nu-l lasă, nu-l pierde pe drum... – mi-am mușcat limba, că știu bine ce fac chiar în acest moment... Am pus deoparte, le-am ascuns pe după ușă,

și visele Măicuței Anghelina, și nevoința lui Sava... Și ce dacă... Deocamdată altele sunt prioritățile... – Mă aud gândind cu voce tare: Nu v-am abandonat... Este o scurtă ocolire...

- Să înțelegem că n-ați abandonat politica?

- Din moment ce sunt aici, în fața voastră, cu un program structurat, gata să intru în cursă... – câțiva dintre susținătorii mei aplaudă zgomotos... Făcusem o adevărată regie cu o seară înainte și tocmisem aplaudacii de nevoie și chiar unele dintre întrebările ziariștilor... Ce naiba, că doar nu mi s-au șters din memorie memorabilele conferințe de presă care au adus partidul printre primele trei din județ. Să-ți asiguri rezonanța în public, plătind chiar câțiva care să bată din palme zgomotos la un mic semn convenit din timp, nu e o crimă, din contră, dă bine nu numai în emisiunea TV, dacă conferința de presă e transmisă pe post, ci și în cronicile de a doua zi din presă, unde ziariștii să nu uite mențiunea „discursul a fost primit cu căldură de cei din audiență”.

- Fiind vorba de priorități, chiar nu înțeleg de ce nu ne întrebați de prioritățile fiecăruia?

- Cum adică?... Despre program?... – întreabă slinosul, căruia și mintea i se încheiase de când, în fruntea organizației de tineret, se pregătea pentru funcția de președinte la seniori și mai apoi pentru deputăție, probabil.

- Cum vrei să ne alegă masele, drăguțele, dacă nu-ți prezinți sintetic gândurile, liniile de reformare a partidului?...

- Noi nu avem nevoie de reformare, eventual, de o mai bună organizare și disciplină... – sare ca musca-n

lapte și securistul, care visa ca-ntotdeauna organizare perfectă, să se știe ce are fiecare în cap, ce gândește, să nu ne așteptăm la surprize de genul celei la care-i supusesem prin reîntoarcerea în arena cu lei.

Câțiva din ziariști își freacă mâinile, bucuroși că atmosfera prinde viață, că doar din asta trăiesc, din contrele la care asistă, și nu din platitudini, când toți candidații se pupă și își fac complimente reciproce.

- Eu sunt pregătită să vă expun câteva idei ce m-au măcinat, și nu numai pe mine, ci mai ales pe tinerii pe care-i reprezint.

Le-am făcut capul mare, cum e cu erodarea partidelor ce ajung la putere, cum odată cocoțați în funcții din administrație își așează fundurile cât mai adânc în fotolii și uită pentru ce au fost aleși, uită de cele promise în campaniile electorale... Nu știu decât să organizeze licitații pentru drumuri și utilități, licitații din care să câștige cel ce dă șpaga mai mare, și asta nu-i totul, că, odată încredințată lucrarea, uită să urmărească realizarea ei... Nu mai departe drumurile, plătite cu bani grei din taxele locale de noi toți, se strică după o zăpadă și un ghețuș de primăvară... îți rupi mașina în craterele lăsate în asfalt.

- Să înțelegem că vă referiți chiar și la confrății dumneavoastră, la cei din partidul de la putere? – se întreabă pe bună dreptate unul dintre ziariștii mirați de ce pot scoate pe gură...

- La unii dintre ei, da... Că boala e molipsitoare în politică... – confirm, ațâțată mai ales de șușotelile securistului din dreapta, care strecura la urechea slinosului „să scurtăm conferința asta, că altfel nebuna ne umple de rahat pe toți”.

- Cred că doamna, contracandidata noastră, a reușit să vă monopolizeze atenția, și e cazul să ne lase și pe noi să ne prezentăm programul... – și a continuat ca un cadrist adevărat, prezentând tot felul de date, statistici, cu numărul de membri pe diferite organizații din cartierele municipiului, comunele și satele județului.

- Subscriu celor arătate de colegul meu în ideea absolut necesară de a crește numărul membrilor de partid... – continuă slinosul, preluându-i ideile și cuvintele.

- Păi, draguților, asta nu-i o problemă, că atunci când suntem la putere se înghesuie tot felul de neisprăviți să se înscrie în partidul ce le poate oferi câte ceva de ros...

Presa, mai ales, două ziariste, se amuză copios.

- Vă așteptam, doamna Mona... Cu dumneavoastră nu ne plictisim niciodată – cea cu ie albă își face vânt cu vrafal de notițe, gata-gata să le răspândească peste capetele înfierbântate.

- Vorbind de programe și oamenii ce se încadrează în ele... Cred că ar fi necesar să ne raporteze toți aleșii locali, ca și cei județeni, cum și-au făcut datoria în consiliile locale și județene... asta ca să vorbesc și eu în felul tovarășului meu mai vechi în ale politichiei... – surâd lipicios spre bătrânul informator.

- Dacă este cuprinsă în programul dumneavoastră, subscriu și eu ... – îi obțin prea ușor aprobarea, știind bine că în momentul în care-i de acord, coace în același moment un plan diabolic să te întorcă pe urmă cu cracii-n sus...

În realitate, asta s-a și întâmplat, și am înțeles că mâna lui lungă și glasul de șarpe s-a strecurat pe la

urechile celor din capitală, care au decis amânarea alegerilor... Asta am priceput-o de îndată, însă oferta venită pe neașteptate n-am dibuit-o ca pe o capcană decât mult mai târziu.

Solul de pace s-a dovedit a fi taman președintele tineretului, care s-a dichisit ca un ginere pentru întâlnirea de taină într-un restaurant retras de la marginea orașului. În prealabil, așa cum cere eticheta pe care mă străduisem doar să i-o bag în scăfârlie când îi cumpăram costume și cărți, când colindam împreună librăriile și bibliotecile orașului, când mai credeam că băiatul de la țară, modest din fire, necizelat, poate să-și depășească limitele și mai ales și suficiența de tină slinoasă, cu două zile înainte de ora fixată a dat un telefon.

- Sunteți liberă vineri seara pe la șapte sau opt, cum doriți? Îmi permit să vă invit la o cină neprotocolară... Ca în vremurile bune... Sper că n-ați uitat de minunatele seri petrecute împreună...

- Măi, băiete, vorbești ca un iubit ce dorește reînnodarea poveștii de amor... Apreciez politețea din glas, dar mai bine spune ce dorești de fapt?

- Nu mă luați peste picior, vă rog frumos...

- Dacă mă rogi frumos, și mai ales dacă faci frumos, de ce te-aș refuza? Când spuneați? Vineri?

- Poate fi și sâmbătă, însă am crezut că poate aveți un alt program la sfârșit de săptămână... Poate mergeți pe la mănăstire... – ironia strecurată brutal m-a deranjat.

- Când și cum și de ce merg eu la Bezdin, nu e treaba ta și a niciunuia de la partid...

- Iar am călcat cu stângul... – mă obligați să cer mereu scuze...

- Nici vorbă, dragule... Nici nu mă așteptam să înțelegi drumul meu la Bezdin și nici nu-ți cer așa ceva... Oricum, sunt curioasă care-i motivul invitației, că nu te-ai omorât să mă cauți în ultima vreme...

- Și dumneavoastră ați preferat compania altor tineri...

- Sper că nu mă faci corupătoare de minori prin ale politichiei? – râd veselă, aluzia subțire mă distrează...
- Vineri, spui... Vineri să fie...

Deși ajunsesem cu 10 minute mai devreme, l-am zărit la o masă din colțul sălii făcându-mi semne discrete cu un buchet de trandafiri galbeni ce-i flutura caraghios pe deasupra capului... După politețurile de rigoare, că asta a prins din vechile povețe când i-am turnat cu tolcerul codul manierelor elegante în relația cu o femeie pe care fie vrei s-o cucerești, fie dorești s-o folosești ca să obții vreun avantaj cu ajutorul nurilor și farmecelor muieresti...

- Ce bine arătați, doamna Mona... Aceeași ținută de regină... Impecabilă și coafura...

- Mulțumesc, drăguțule...

Știu bine că mă piaptănă, recunosc că-mi fac bine complimentele, mă fac să mă simt fără câțiva ani în valiză...

Între aperitivul greoi, că-l lăsasem să facă el comanda de unul singur, și nelipsitul grătar cu cartofi prăjiți, l-am îndemnat să vorbească, că-l simțeam stingherit și își înnodea mereu vorbele.

- Dorim, credem, ne-am hotărât, noi, conducerea partidului, să vă facem o ofertă pe care să n-o puteți refuza...

Mai să mă înec, aducându-mi aminte că astfel începeam și eu negocierile – oferta pe care n-o putea refuza este calea cea mai sigură să obții ce dorești.

- Și care-i oferta asta, drăguță? Bagă de seamă, să fie chiar de nerefuzat, că altfel pierzi vremea cu mine...

- Știți că subprefectul nostru s-a îmbolnăvit și e nevoie de cineva cu experiență și talentul dumneavoastră să facă față problemelor înaltei administrații... Trebuie găsit de urgență un jurist de talie care să se descurce în problemele de fond funciar și nu numai... Mai sunt și probleme de cultură, că cel care le gestionează o face cât se poate de prost...

Uimită peste măsură:

- Ai reușit să mă prinzi cu garda jos... Nu mă așteptam la o propunere de genul ăsta... Cui i-a trecut prin cap? Ție sau mai degrabă președintelui, feblețea mea?

- Păi, să vedeți... Ideea a fost și a dânsului și a celor de la București, care vă apreciază în mod special. În realitate, cu toții am achiesat...

Mi-am aprins o țigară și printre rotocoalele de fum vedeam chipurile tinerilor care își pusese răzămășița în puterile și meșteșugul meu... Oare nu vor fi dezamăgiți? Știam bine că odată intrată în administrație, formal cel puțin, ieșeam din lupta politică deschisă.

- Depinde, dragul meu... Trebuie să cumpănesc bine înainte de a da un răspuns... Oferta este atrăgătoare, însă nu de nerefuzat.

- Nici răspunsul nu poate aștepta o veșnicie...

- Depinde cât va dura amânarea alegerilor... Trebuie să trag și eu niște sfori, să aflu datele problemei de la sursă...

De a doua zi m-am pus pe dat telefoane pe la București, unde aveam câțiva oameni apropiați, mai apoi am tras-o de limbă pe secretara de la sediu, să aflu amănuntele murdare, de culise, am încercat să descurc ițele propunerii, care, în esență, mi se părea atrăgătoare, cu atât mai mult cu cât aflasem că intenționau să amâne alegerile interne până după alegerile generale. Partea juridică de care urma să răspund ca înalt funcționar mi se părea o floare la ureche în comparație cu munca din avocatură. Cât despre responsabilitățile culturale, ce să mai vorbesc, sunau ca un val amețitor la urechile împodobite cu cercei alungiți din aur cu safire...

Înainte de a da răspunsul, am decis să fac o călătorie la Bezdin, să iau binecuvântarea Maicii... O lașitate imensă, că doar știam prea bine ce-mi doresc...

VII

Poate fi numit un act de clemență cel prin care am fost scos din temnița dalmată și trimis aici, la Bezdin... La rugămințile femeii în brațe cu pruncul salvat de mine și mai ales din rațiuni de stat, Înălțimea sa Împăratul a poruncit exilul cât mai departe, în capătul opus al Imperiului, într-o mănăstire... Până aici se chema că mă iartă, trimițându-mă printre rugători ca mine, călugări care nu au lepădat haina rugăciunii îmbrăcând mantia războinicului... De fapt, stăpânii administrației austro-ungare doreau să scape de mine, reprezentam un pericol atâta vreme cât mai viețuiam chiar și în temnița dalmată... Se dusesse vestea că Kirill trăiește, un licăr de speranță pentru dreptcredincioșii ortodocși.

O șiretenie care s-a prins la unii, însă mulți au înțeles că musai se cerea să fiu uitat prin pocăința la o îndepărtată mănăstire... Într-adevăr, prostimea s-a lăsat dusă de nas o vreme, împăcându-se cu gândul că cel ce luptase cu sabia într-o mână și crucea în alta e plecat departe, printre străini și nu prea... Uitaseră cu bună știință să anunțe, să ascundă, mai bine spus, că acea mănăstire dintre mlaștini este tot una de-a noastră, ortodoxă.

Închis într-o cușcă de lemn, zăvorât între scândurile nejeluite, aspre, căutam disperat să înțeleg spre ce meleaguri, între ce fel de oameni îmi voi duce restul zilelor... De-a lungul drumului, oștenii, paznicii, s-au dovedit omenoși, că seara, la popas, mă scoteau dintre scândurile rău mirositoare și-mi permiteau să-mi

întind oasele, să sorb o farfurie de mâncare caldă și o gură de apă din plosca metalică încrustată cu inscripții împărătești ce-mi era oferită generos de mai-marele soldaților.

- Bea, părințele... Astâmpără-ți amarul, că mai avem de mers și ai nevoie de putere...

Trupul zdrențuit, cu spatele și mâinile încă nevindecate de rănilor torturii, căuta disperat să se înzdrăvenească. Mai puțin înăuntrul, tulburarea inimii îmi secase puterile, că nu înțelegeam ce se va petrece cu mine acolo, în pustietatea mlaștinilor, despre care auzisem că se întind de-a lungul unui mare râu, pe malul căruia se află mănăstirea...

- Am auzit că acolo obștea călugărească e foarte puternică... Oameni gospodari, care își grijesc averea și zidesc chilii, împodobesc biserica, – mă încuraja soldatul milos, cu frica lui Dumnezeu, măcinat poate de gândul că taman el trebuia să ducă la îndeplinire o asemenea misie. – Umblă vorba că un stareț din vechime, Teodosie, care s-a tras tot din Serbia, a pus pe picioare obștea călugărească... Se mai spune că l-a înfruntat pe patriarhul Arsenie, care le furase o parte din odoare, de s-au judecat până la Curtea de la Viena... Curajos om...

Firul subțire, împletit cu speranțe și dorințe nemărturisite, se îngroșa pe dinăuntrul meu, și atunci când, după săptămâni de mers, am ajuns la porțile mănăstirii, am izbucnit în lacrimi ce se prelingeau în barba încâlcită, încărunțită pe la margini.

Arătări drapate în haine lungi, negre, ne-au înconjurat din toate părțile, de băgaseră spaima între soldați.

- Am adus prizonierul... Rămânem doar o noapte, să ne tragem suflul, să vă predăm scrisoarea împărătească... și de bună seamă și omul.

Una dintre arătări s-a apropiat furtunos de căruța în care văzuseră cușca mea. A făcut un semn brutal, hotărât.

- Deschideți, scoateți omul la aer și lumină.

- Cu respect vă amintesc că este un răsculat periculos...

- Și atunci de ce nu l-ați ținut în lanțuri? Nu v-a lăsat inima? – călugărul nu se lasă, nu-și îndoiaie spinarea în fața cătanelor împărătești.

- Taman dumneata ne întrebi de ce nu l-am înlănțuit atâta cale? Nu înțeleg... – mai-marele soldaților, nedumerit, m-a scos la lumină, provocând un cor de zgomote ciudate între arătările negre, care parcă luau culorile nopții lăsate pe nesimțite pe deasupra convoiului...

- Mai întâi intrați cu toții în biserică... E vremea slujbei de seară, și mai apoi vom vedea ce-i de făcut.

Mai gata că uitaseră de mine, curioși, soldații au pătruns în curtea mănăstirii, înconjurată ca o cetate de chilii văruite în alb... I-am urmat cu spinarea îndoită și încetul cu încetul am simțit cum se îndrepta puțin câte puțin în timp ce intram în biserică... Urmând gesturile călugărilor, și soldații s-au închinat în Fața Maicii Domnului, o Icoană uriașă, cel puțin așa o vedeam printre lacrimile ce se prelingeau neîncetat în barba stufoasă...

Așa, îngenuncheat, peste măsură de fericit, când am auzit slujba atât de dragă sufletului meu, ba chiar am

început să cânt, să dau răspunsurile cerute de ritul pierdut, regăsit aici între zidurile Bezdinului...

Doar mai târziu, după slujbă, când se întunecase cu totul de abia se mai zăreau ușile chiliilor albe, adunați tot în curtea interioară, într-un cerc perfect, soldați și călugări, au ascultat porunca împărătească rostită cu glasul de gheață de mai-marele oștenilor:

- Azi, 13 august 1842, am adus aici la Bezdin pe Protosinghelul Kirill din porunca împăratului... Noi ne-am îndeplinit misiunea de a-l păzi de-a lungul drumului și-l predăm în stare bună Obștii călugărești. Porunca pentru domniile voastre sună astfel... Protosinghelul Kirill rămâne la statutul de prizonier, urmând a fi întemnițat aici, în mănăstire, până la noi porunci... Răspunderea îndeplinirii osândeii împărătești vă revine în întregime și va fi supravegheată la 6 luni o dată de oșteni împărătești. Se repetă voia împăratului încă o dată pentru domniile, pentru sfințiile voastre... Kirill are statutul de prizonier, de pușcăriaș, mai bine spus, închis sub lacăte și lanțuri sigure...

Frații s-au retras, au ținut sfat și, în cele din urmă, doi mai vânjoși m-au prins pe sub brațe, de le-am simțit mușchii puternici, ca două clești ce-mi strângeau carnea chinuită. Am urcat împreună câteva trepte și am urmat coridorul pietruit spre nord-estul conacului.

În fața unei uși din lemn solid de brad jeluit pe la margini s-au oprit, au îngenuncheat, împiedicându-se în straiile lungi, aplecându-mi și mie trupul, am rostit împreună o rugăciune.

- Doamne, iartă-ne păcatele noastre cele cu voie și cele fără de voie. Ajută-ne, Doamne, să împlinim

Porunca Ta mai presus de toate și dă-ne puterea să îndurăm și bune și rele până la împlinirea de mai apoi...

Ușa grea s-a deschis în durere, scârțâitul tăios parcă-mi cresta mintea mai abitir decât chinurile din temnițele dalmate. Întunecimea ce s-a pogorât nu lăsa să deslușesc nici pereții chiliei, nici patul, nici masa din colțul dinspre fereastră, le-am pipăit doar, neîndemânatic, m-am întins moale cu spatele lipit de peretele zgrunțuros și apoi peste podeaua rece... Cei doi nu s-au învrednicit să-mi aprindă nici lumânarea de pe masă și nici lămpașul atârnat deasupra patului... Din bolboroselile rostogolite prin bărbile încărunțite:

- Aici... Ispășești... Pedepsa...

Au făcut seninul crucii pe deasupra mea ieșind și au trântit ușa grea, de n-am înțeles dacă o zăvorâseră ori ba... Preț de-o clipă mi-a trecut prin minte să încerc să văd dacă pusese răvorul, însă am renunțat, mi se părea mai dulce delăsarea podelei ce parcă se legăna ca o căruță, împiedicată în gropile drumului... Ciudat, parcă îmi continuam calea închis de astă dată între patru pereți, mai deschiși și cu mai mult lărgământ decât în cușca de lemn.

Aici mi-am petrecut patru ani, de patru ori 365 de zile, de 24 de ceasuri și mii de clipe, în care nu o dată mi-am dorit moartea, și-l rugam pe Cel de Sus să-mi ierte gândurile păcătoase...

După plecarea oștenilor, care se înșiruiau ca un vierme mișcător pe tipsia câmpiei, că-i urmăream din colțul geamului cum au ieșit pe poarta mare din lemn greu, poarta ce închide zidul conacului, cu spatele întors spre pădurea și mlaștinile ce ne înconjoară, drepti și

falnici în nimicnicia lor, misiunea lor fiind împlinită, m-au lăsat în brațele fraților mei într-o credință.

În prima seară, o dată cu lăsarea întinericului, un călugăr albit de vremuri a deschis încetișor ușa și mi-a făcut un semn ciudat ce însemna și „urmează-mă” și „îngenunchează”... Nemișcat, îi urmăream privirea căutând să înțeleg ce-mi rostuiseră noii mei temnicipi.

- Ridică-te și urmează-mă... E nevoie să te cureți, să te speli, înainte de slujbă...

Hainele zdrențuite, purtate pe cale, prinseseră un miros greu și trupul nespălat, crestat și plin de răni, unele vindecate, altele supurând, își dădea duhurile pe dinafară... L-am urmat ascultător, fără lanțurile de la picioare puteam călca nestingherit de-a lungul coridorului, am putut coborî fără a-mi împiedica pașii pe scările din lemn spre o încăpere din curtea interioară, unde mi-am lepădat straiile puturoase, ajutat de fratele care, cu gesturi molcome, îmi turna apa rece de-a lungul spinării, și apoi mi-a curățat rănilor, le-a doftorit cu o licoare necunoscută, ascuțită la miros.

- Ai acolo, pe laviță, și încălțări și haine curate... Acum te poți înfățișa Domnului... Zorește-te, că îndată începe slujba...

În fața icoanei, aurită, strălucitoare de-ți lua suflarea, m-am aruncat în genunchi, rostind cu glas tare răspunsurile și mulțumind cerului că mi-a îngăduit să urmez slujba moșilor mei, cea ortodoxă.

Se înnoptase de-a binelea, când, înconjurat de obștea mănăstirească, am ieșit în curtea interioară și, cu inima strânsă, am așteptat să văd cum îmi rânduiseră soarta noii mei temnicipi.

- Ziua vom urma întocmai porunca împărătească... Dar o dată cu noaptea, după slujba de cu seară, ușa chiliei nu va purta zăvorul din timpul zilei...

- Să înțeleg că mă eliberați?

- Oarecum, Kirill. Oarecum. Sub pavăza întunericului te poți plimba în jurul bisericii, ai cerul deasupra să-ți îndrume pașii, însă cel puțin deocamdată nu te dezlegăm să ieși pe poarta cea mare în afara mănăstirii.

- Și voi, frații mei, mă înlănțuiți... Sunteți mai necruțători ca oștenii împăratului...

S-a așternut o tăcere grea, apăsătoare, ca durerea surdă ce-ți toacă nemilos carnea, fărâmə cu fărâmə, clipă de clipă...

- Deocamdată nu înțelegi... Supune-te și vei pricepe mai apoi... Supune-te, Kirill...

Cu mintea înfierbântată, nu pricepeam de ce și ei, frații mei, mă socotesc vinovat, mă pedepsesc cu atâta asprime... Dacă mă străduisem să înțeleg faptele celor împotriva cărora luptasem cu sabia în mână, le omorâsem mulți soldați, i-am mistuit în foc de atâtea ori, ascultarea la care urma să mă supun nu suna ca una obișnuită în mănăstire, era, de fapt, tot o închisoare, mai blândă, ce-i drept, însă tot pedeapsă însemnează... Ori pedeapsa este urmarea firească a faptelor nepermise, grele... Lipsa lor de înțelegere pentru sensul și motivarea lepădării crucii și intrării mele în lupte mi-a alungat și bruma de înțelepciune de care eram capabil.

- Nu am nevoie de mila voastră... Dacă porunca împăratului a fost să fiu întemnițat, așa să fie... Nu voi ieși din chilia în care m-ați zăvorât voi, nici zi, nici noapte.

Chilia din mănăstirea întemnițată are cinci pași mari de-a lungul și patru pași mai mici de-a latul... Pașii mari se socotesc când îți miști piciorul fără îndoirea genunchiului, un fel de mers cadențat, cu o mică îndoire a trunchiului, o aplecare în față împreună cu vârful ce musai se ridică de pe podea... Pașii mai mici se aseamănă cu cei mari, însă poți să îndoi genunchiul, să-l lași mai moale, ca un soi de plimbare molatecă într-o zi însorită... Măsurătoarea cu pasul s-a repetat în toate diminețile, de parcă mă străduiam să găsesc o mică diferență de la o zi la alta, cu gândul că poate peste noapte, printr-o minune, a mai crescut cumva, s-a mai lărgit sau lungit cămăruța îngustă...

Fereastră o poți cuprinde cu brațele dacă le deschizi larg și îți întinzi coatele și degetele palmelor, străduindu-te să nu tremure nici brațul și nici palma lătareață. Partea de jos a canatului de lemn pornește de pe mijloc, aproape de buric, cu o palmă deasupra și cu partea laterală se ridică bine deasupra capului... Nu mă pot plânge, dimpotrivă, lumina pătrunde generos prin geamurile împărțite în șase părți... Patru egale în partea de jos și două mai mici, care îmi depășesc creștetul capului... Cele patru de jos sunt zăbrelite cu gratii din fier lucrat la forjă, greu, zidit peste marginea zidului...

Pereții spoți cu alb, zgrunțuroși, lasă imaginația să zboare în tot felul în timp ce îmi plimb palmele pe deasupra, uneori ușor, abia atingând zidul, alteori apăsând și palma sau trunchiul pe șanțurile și ridicăturile peretelui, o plimbare pe tipsia câmpiei sau urcând dealuri molcome...

Patul din lemn tare, cu saltea din pănuși de porumb înțepătoare, nu mă deranjează, din contră,

uneori o dau la o parte și îmi întind hoitul, că ajunseseam să-mi simt trupul asemeni unui hoit puturos, fără vlagă... și puterea lemnului, țepii nejluiți, aduc aminte neobrazării lenevoase că nu-i acasă în trupul meu... Atunci bat cu putere în ușa zăvorâtă și cer să-mi fie adusă o găleată cu apă rece și straie curate...

Culcat cu capul îndreptat spre fereastră, pot zări cerul, care îmi oferă un adevărat spectacol, o adevărată feerie, mai ales noaptele, când se aprinde lămpașul stelelor, ori vara, când, după un senin orbitor, se plimbă leneș norii pufoși ca găștele din ograda unui țăran dalmat... M-am deprins să urmăresc feeria bolții doar culcat, atunci evaderez de-a dreptul cu privirea și spiritul spre verdeața pășunii din spatele mănăstirii ori spre copacii vineți și mai ales spre galbenul mișcător al trestiiilor.

Până să mă obișnuiesc cu noutatea peisajului, îngrădit și el de marginea ferestrei, am căutat să-mi adaptez simțurile și așa ațâțate peste măsură la dimensiunea înlăuntrului zidit.

O neînțelegere necuprinsă, imensă, întinsă cât coasta dalmată, zdrențuită de valurile mării, mă roade și ziua și noaptea...

Cum de s-a putut înfăptui o asemenea nedreptate, frații mei, călugări de o credință cu mine, să fie temnicherii unuia de-al lor? De cine se tem oare?... Cine ar putea să ducă vestea împăratului despre îndeplinirea poruncii, a sentinței?... Lașii, mi-au propus să-mi deschidă zăvorul chilieii, să ies la adăpostul întunericului, speriați că voi fugi... Unde oare, Doamne?... Că doar în Dalmația mea dragă în grabă nu-mi pot purta pașii... Spre satele dimprejur, de năuc ce-aș

căuta oare? Fără putință de tăgadă că n-au judecat, sau eu nu le înțeleg defel argumentele și teama... Că nu se poate numi altfel decât teamă, lașitate, ceea ce îndeplinesc cu mine, prizonierul lor.

Câteva zile le-am strigat vorbe grele, de suna ecoul prin coridorul îngust, se învârtea printre bolțile spoite în alb, se lovea de turnul clopotniței... Am urlat mai apoi ca o fiară înlănțuită, doar, doar se vor îndupleca să deschidă zăvorul, să mă lumineze cu pricina pentru care, nesiliți, necontrolați, au întemnițat credința... În mândria cu care mă înveșmântasem, mă socoteam un purtător și apărător al dreptei credințe, eu, doar eu, viteazul luptător... Mă visam cu sabia ascuțită în mâna dreaptă, răzbunând arderea bisericilor, omorul pruncilor.

Noaptea se amestecau cu zilele, întunericul albit în zorii zilei aluneca privirea peste negura pădurii ce-mi foșnea nu departe de fereastra dinspre nord. Însă atunci când nisipiul înserării se înnegrea cu puterea nopții, întrebările și durerile sufletului, parcă prinse într-o horă nebună, mă transformau într-un animal rănit care își urlă disperarea... În van au încercat frații, unul câte unul, că intrau în puterea nopții, înspăimântați de grozăvia animalului nestăpânit, întemnițat din poruncă împărătească:

- Kirill... Sângele ce-ți pătează mâinile s-a spălat de mult... îngăduință, răbdare și rugăciune...

- Să mă rog vouă?... - mă făceam că nu înțeleg spusa unuia.

- Noi știm cui ne rugăm, cui îi mulțumim, cui îi aducem laudă, Kirill frate...

- Nu sunt fratele vostru... Sunt doar un prizonier care trebuie pedepsit.

În cele din urmă au renunțat, îmi aduceau doar mâncarea dimineața și seara, pâine, apă rece, brânză uscată de capră și un fel de fiertură de frunze și legume rău mirositoare... de am aruncat-o în hârdăul ce-mi servește drept latrină... Pâine și apă cât să nu-mi pierd puterea de a-l înfrunta chiar și pe starețul Bezdinului.

- Sunteți nedreți... V-a pierit credința... Blestemați să fiți voi, călugări fără de milă...

- Nu blestema, omule, că se întorc relele...

- Răul se va întoarce spre voi, nu spre mine, supusul vostru...

- Nu te supui Domnului. Cum te-ai supune nouă? Sunt încredințat că va curge apă pe Mureșul nostru până se vor limpezi bulboanele sufletului tău... Încercările nu s-au terminat pentru tine, Kirill...

- Voi aveți curajul să-mi dați mie încercări? Tocmai voi?

- Domnul te încearcă... Râvna încercărilor va trece peste trupul și sufletul tău cu mare greutate și nevoință...

Și am fost abandonat în brațele Răului, să-mi consum până la capăt nevrednicia de unul singur, și asta până într-o noapte cu lună plină, când mi s-a arătat Sava, bunul meu frate Sava...

- Kirill... amărătule... ridică pleoapele și lasă lumina dinăuntru să zburde, să se bucure.

- Nici noaptea nu-mi dați pace... Sună porunca crăiască să mă lipsiți și de somn?... – crezând că-i vreunul dintre călugări, mi-am întors fața spre zgronțurile peretelui...

- Sunt Sava, din alte vremuri...

Vocea tainică, şuierată, mi-a ascuțit simțurile, am realizat o prezență altfel decât lumescul călugărilor dintre mlaștini...

- Care Sava?...

Întorcându-mă spre fereastra scăldată în argintul lunii, am deslușit o siluetă uriașă, bine conturată, care astupa pe jumătate canaturile înalte. Cu mâinile tremurând, am început să-i pipăi straiiele, încălțările, fricos să nu-i ating mâinile și fața, cu teamă să nu se destrame ca o stafie din abur și fum.

- Sunt unul din cei unsprezece oameni în sutane negre plecați din Vinca noastră dragă în pribegie...

- Care va să zică, tot din Serbia te tragi și tu... Te-au închis și pe tine aici? Tot oștirile Imperiului? Te-ai luptat cu ei?

Ca o cascadă de munte, ca valurile înspumate ce pregătesc furtuna, așa curgeau întrebările mele pline de nădejde că am alături pe unul de-al meu, unul ce va pricepe, va pătrunde îndoiala și revolta.

- Huo... Oprește-te, nestăpânitule... Am plecat și noi din calea puhoiului otoman, însă...

- Turcii... Păi asta a fost în alți ani...

- Nu-ți încărca spatele cu vremurile și cursul lor... Asta-i altă poveste, ce-o vei pricepe ori ba...

- Ce să pricep? Cum să pricep? Cum ai intrat aici?

- Parcă voiai să-mi auzi istoria?... – schimbă vorba neîndemânatic.

- Spune atunci istoria cu otomanii...

- Calea din Vinca peste Dunăre și mai apoi la porțile Timișoarei s-a dovedit peste măsură de grea...

Teodosie, conducătorul nostru, strângea la piept Icoana Născătoarei...

- Icoana din biserică... M-am plecat și eu. E nebanuit de frumoasă...

- Maica noastră, binefăcătoarea noastră, că numai ea ne-a purtat pașii până între mlaștini, de parcă știa că aici și numai aici îi este locul ce ne leagă de adâncurile pământului...

- Despre ce adâncuri vorbești?

- Vei afla și tu, Kirill... Vei urma și tu drumul dintre mlaștini...

Cu spaima în suflet, amestecată însă cu bucuria unei prezențe vorbitoare alături, l-am rugat:

- Povestește cum ai ajuns și voi aici? Veneați de la Vinca în număr de unsprezece... Unsprezece monahi?

- Așa-i... Noi, cei unsprezece venetici, am fost primiți cu brațele deschise de cei șapte localnici ce își duceau zilele între trestiile duioase, înșelătoare, paznicii locului, ai unei mănăstiri fără glas, că li se rupsesse limba clopotului...

- Și clopotul de acum?

- L-am adus cu noi, are limba tare, turnat pe meleagurile nemțești. L-am găsim și lui locul în turla bisericii, așa cum am găsit locul Icoanei pe tronul aurit care o aștepta dintotdeauna... Se bucurau cu toții, și cei șapte, și noii veniți, de glasul clopotului, și mai ales de unirea dintre cele două obști călugărești, doar eu, nevolnicul, am cântit vreme îndelungată, nu mă puteam bucura de nici unele, tânjind după Vinca mea dragă, și mai ales neînțelegând de ce ne-am părăsit biserica fără luptă, fără nicio rezistență în fața otomanilor...

- ... Cum să nu te înțeleg, frate Sava, că doar eu am fost răzvrătitul care am ridicat sabia împotriva altor năvălitori...

- Mult mai târziu am pătruns eu rostul supunerii, al fugii noastre peste Dunăre și, mai apoi, înțelesul așezării aici... Se cere să te străduiești și tu să-ți pătrunzi rostul...

- Cum oare?... Cum pot să-i iert?...

- Vorbești de iertare, de luptă, de răzbunare?... Voi avea de tras cu tine, vom învăța împreună lecția umilinței, lecția iubirii...

- De aceea ai fost trimis?... Și cine te-a adus acum, peste ani?

- Ți-am mai spus că pui prea multe întrebări fără să te cunoști pe tine mai întâi. Înțeleptul Teodosie a predicat nu o dată lecția iubirii.

- Iubirea de cine și de ce? De frații care m-au închis? Ei au uitat de iubire?

- Tu îi osândești pe cei din jur... Cât despre tine, tot binele...

- Nici vorbă, Sava, frate... Mă judec neîncetat, mă urăsc chiar... Îmi doresc să nu fi văzut lumina zilei mai bine decât să fi fost nevoit să ridic sabia în locul crucii...

- Ai uitat treptele iubirii?...

- Treptele iubirii? treptele iubirii... – repet să-mi intre în capul ce fierbe ca o căldare, să se așeze cuminiți ca vorbele rugilor, să coboare într-un târziu spre inimă... Suișuri și coborâșuri pe trepte ale iubirii...

Uriașul ce îmi tulburase liniștea celulei sau, mai bine zis, o zdruncinase ca o deschidere spre o altă și liniștită dragoste, mă îndeamnă să mă așez pe marginea patului, îmi apasă umerii cu palmele lui late, zbârcite...

- Să se coboare harul și mila lui Dumnezeu asupra ta...

- Harul...

- Harul, Kirill, darurile Domnului...

- Mila...

- Da. Mila, Kirill. Noianul îndurărilor și mângâierilor lui Dumnezeu. Că numa' așa vei rostui treptele iubirii... Mai întâi și mai întâi să vorbim de iubirea de slugă... Iubirea cu care suntem datori prin naștere... Fiecare suntem îndreptățiți să ne iubim...

- Cum glăsuiești? Să mă iubesc pe mine mai întâi și întâi?...

- Kirill, cântitor veșnic... E scândura de jos, când îți pui temelia conștiinței de sine... Cum să îndrăznești, când te urăști așa cum te urăști tu, când te judeci așa cum te judeci tu, iară să aștepti milă, fără să știi să ceri mila dumnezeiască... Să-ți cunoști gândurile tale cele mai ascunse, cele mai înnegrite, truțiile, iubirile, ura, înțelegerea sau neînțelegerea... Caută să-ți vezi faptele așa cum le-ai purtat din pruncie și până la ridicarea paloșului... Doar după ce vei rostui chipul tău încât să-l privești cu dragoste în oglinda apelor tulburi, doar atunci poți păși pe treapta de jos, vei înțelege legea celei de-a treia trepte a iubirii – Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși.

- Iubirea de aproape... Doar din dragoste față de cei de-o credință cu mine am ridicat lama ascuțită... Din dragoste am ucis...

- Dragostea motivează faptele ucigătoare uneori...

- Și atunci voi putea să urmez legea în întregul ei... Să-i iubesc pe cei ce mă țin în lanțuri ca pe mine însumi...

- Da, Kirill. Dacă vei reuși să te iubești pe tine însuși – să-ți ierți greșelile cu voie și fără de voie, vei reuși să-l iubești și pe cel care îți este aproape, cu toate ale lui, greșelile cu voie și fără de voie, față de tine și față de alții... Și te vei apropia încet, cătinel, spre cea de-a doua treaptă a iubirii, înțelegând sensul cuvintelor Lui – Să vă iubiți unul pe altul precum Eu v-am iubit...

- Cumplit de greu... Poruncile tale de dragoste sunt ca niște saci cu nisip ud, scos de curând din albia râului...

- Nu sunt poruncile mele, Kirill...

Sava se străduiește să mă dăscălească ca pe un copil neștiutor... Mă scald în covata îngăduinței sale de dascăl înțelept și-i cer din priviri să mă urce pe ultima treaptă, să mă îndrepte spre Legea celei dintâi trepte a iubirii...

- Să-l iubești pe Domnul Dumnezeu tău... aiasta-i Legea supremă a iubirii, ultima și cea dintâi lege a dragostei creștine. – Iubirea de slugă, iubirea de argat și iubirea de fiu întru Domnul... Temelia, piatra de început, ascuțită, zgrunțuroasă, locul în care să-mi cunosc păcatele, să le înțeleg gravitatea, să le așez pe cântarul meu, să pot drămui de unul singur greutatea pentru a crea echilibrul...

Blând, cu silueta-i deșirată de strigoi, Sava se canonește răbdător, îndemnându-mă să-i istorisesc întâmplări din vremea când, prunc fiind, mă lipeam de fusta mamei, o țărancă din Dalmația care își ducea zilele pe lângă o mănăstire de călugări din pădurea de pini de la malul mării... Mă zbenguiam, sturlubatic, în jurul căldării cu apă în care mama arunca crumpele curățite pentru masa de prânz... Era o bucătăreasă pricepută și

nu de puține ori o chemau la bucătăria din spatele bisericii să pregătească bucatele monahilor... La îndemnul mamei, adunam cojile pline de noroi într-un coș de nuiiele deșirate și le aruncam în spatele bucătăriei, să le ciugulească găinile și purceii dolofani... În timp ce aburii cartofilor se amestecau cu mirosurile verdețurilor din oala mare, ascultam cu ochii cât cepele istorii despre pericolul otoman ce venea de dincolo de mare, despre zidurile din piatră grea ce se ridicau zvelte, puternice, să ne poată apăra de năvălirea musulmanilor... Zidurile s-au ridicat prin osteneala mirenilor și a călugărilor, însă n-au putut sta stavilă în fața altui pericol – furia habsburgilor.

La fel ca mama, și alte femei și-au căutat adăpost între zidurile mănăstirilor, au fost supuse martiriului, li s-a dat foc cu prunci în brațe. Parcă văd și acum privirea rea, sticloasă, simt ura atacatorului, care, înainte de a se prăbuși din șeaua calului, a apucat să arunce torța aprinsă spre trupul femeii de la poarta mănăstirii. Atunci, în focul luptelor, am reușit să sting rugul fără a salva viața mamei, însă am salvat viața pruncului...

- Tu ești iubit, ești pomenit de pruncul ce-ți datorează viața, ești amintit în cântecele și poveștile sărmanilor cu grumazul supus terorii împărătești... – astfel m-a învățat, răbdător, prietenul meu Sava.

Sprijinit, improptit în fiecare noapte de fantomaticul meu frate, sub mantia întunericului uneori argintat în lumina stelelor, am învățat, am parcurs cu răbdare și multă rugăciune lecțiile iubirii... Că ajunsesem să repet ca un școlar sânguincios, să-mi pregătesc lecțiile de-a lungul zilei.

- Prima treaptă a iubirii – iubirea de fiu, iubirea de Dumnezeu, a doua treaptă a iubirii – iubirea de argat, iubirea creștinească, să ne iubim unul pe altul precum Tatăl ne-a iubit, și a treia treaptă a iubirii – iubirea de slugă – iubirea de aproape ca de tine însuși...

- Legile iubirii... Legile ce se învață doar după ce ai așezat temelia scării iubirii... Doar după ce-ți găsești rostul, pentru că cine nu e în puțință a se cunoaște, a se înțelege pe sine însuși, nu va reuși niciodată să urce scara...

- Să adăstăm la cunoașterea păcatelor, să le cântărim greutatea și să cerem îndurarea întru iertarea păcatelor, să căutăm de unul singur frumosul din firea noastră cea păcătoasă...

M-am spovedit, am găsit puterea, curajul mărturisirii, așteptând împreună harul și mila Domnului, noianul îndurărilor și mângâierilor lui Dumnezeu...

S-au trecut zile, luni, s-au adunat clipele în coșul de nuiele din colțul chilei ce devenise strălucitoare, imaculată, ca proaspăt văruită cu gânduri și speranțe, până când, într-o noapte curată de iarnă, Sava, privindu-mă la fel de adânc ca atunci când s-a arătat pentru întâia dată:

- Clopotul cu limba tare a sunat pentru tine, Kirill...

- Ce vrei să spui cu asta?... Mi se apropie sfârșitul?...

- Nici vorbă, frate, că mai ai de îndeplinit multe nevoi în lumea asta, mai avem de împlinit împreună o zidire, de bătut drumul adâncurilor, mai știu eu câte...

- Și atunci?... Cum să înțeleg?... Căroră le-o fi venit rândul și rânduiala...

- Ai de îndeplinit o rugă a fraților ce te hrănesc, îți dau apă să-ți astâmperi setea și să-ți curățești trupul...

- Că doar sunt frații noștri... Au îndeplinit și ei o poruncă atunci când m-au zidit de viu în nordul mănăstirii... – peste măsură de îngăduitor, simțind cum mi s-a topit neîncrederea și mai ales ura, am strigat cât m-au ținut puterile:

- Nu-i nimeni doritor a-mi deschide zăvorul? Că doar așa mi s-a promis. Noaptea pot ieși în curtea mănăstirii... Oameni buni, țineți-vă făgăduința...

De astă dată vorbea un suflet care cerea înțelegere și îndurare, dispăruse pentru totdeauna animalul rănit, furios, care fusese închis din poruncă împărătească într-o vară de august.

De parcă ar fi știut dintotdeauna că sufletul meu pocăit le va cere să spargă zăvorul celulei în prag de noapte, călugării mi-au deschis pe rând ușile tuturor chiliilor ce se înșiră de-a lungul coridorului... Mă poftesc să le simt nevoințele, rugăciunile, să le înțeleg privațiunile, să le visez visele... Cămăruțe înguste, cu ușile ce dau spre rotundul bolților albe dinspre curtea interioară și geamuri înalte, cu vederea spre mlaștinile dimprejur sau spre pădurea ce foșnește pe malul Mureșului...

Noapte de noapte mi-am purtat pașii prin curtea interioară, am urcat scările din lemn spre bolțile rotunde, de unde mi se părea că ating mai lesne turla bisericii... După slujba de seară, rămâneam de unul singur în biserica răcoroasă, îngenuncheat la picioarele tronului, rugându-mă neîncetat, bucuros nevoie mare

de picătura de libertate ce-mi fusese dăruită cu atât larghețe și îngăduință.

Rătăcind prin iarba înaltă, am socotit de la o vreme că-i de folos să caut prin șopronul cu acoperișul stricat de ploi, întors pe-o parte, o coasă cu lama groasă, cu care m-am apucat să cosesc iarba, de s-au minunat a doua zi dis-de-diminează când au zărit firul tuns scurt, ordonat, și o căpiță mică în fața șopronului... Zâmbetul îngăduitor al starețului mi-a dat curaj:

- Să fiu și eu de folos întrucâtva...

- Îți mulțumim, Kirill... Te nevoiești și tu alături de noi...

- De ce-aș fi străin de voi, că doar împreună ne rugăm Măicuței...

Roșind ca un școlar, că-mi pierdusem obișnuită vorbelor, i-am cerut îngăduința:

- Aș dori să repar și treptele, că lemnul s-a ros, cariile își fac treaba și se cere o mână de tâmplar.

- Ochiul tău de gospodar nu se înșală... Credeam că zărești doar dușmanul și îți îndemni mâna doar pe paloș... – zâmbește fără răutate starețul.

- Împins de vremuri am purtat armura războinicului... O știți mai bine ca nimeni altul, părinte...

- Ai înțeles în sfârșit rostul încercărilor, al drumului tău, al purtării noastre...

Mi-am plecat fruntea, și de a doua noapte am jiluit scândurile în spatele șopronului de luceau netede ca mătasea și dis-de-diminează, odată ce clopotul ne chema pentru rânduiala rugăciunii, l-am bătut în cuie treaptă de treaptă.

Lunatecul, că doar eu duceam viața mângâiat de razele Doamnei Noptii, mi-am găsit neostoit de lucru măldărind pereții scorojiți ori îndreptând vreo bârnă din acoperișul bucătăriei... până într-o noapte binecuvântată, când am găsit zăvorul porții dinspre Mureș, poarta din spatele conacului, desfăcut, ușa deschisă pe jumătate. îndemnându-mă să ies, oferindu-mi libertatea deplină, fără niciun zăvor care să-mi blocheze drumul.

Călugării temnicheri înlăturaseră orice piedică și nici prin viu grai nu mi-au interzis în vreun fel să părăsesc pe timp de noapte curtea mănăstirii, astfel că în miez de noapte pașii s-au îndreptat siguri spre mlaștina ce înconjoară zidurile exterioare înspre Mureș.... Foșnetul trestiiilor mlădioase în boarea caldă a nopții de vară leagă sunetele întunericului, câte un țipăt ascuțit de cucuvaie ori trosnetul crengilor sub pașii sălbăticiunilor pădurii dese de aluni și salcâmi bătrâni...

Aici, între apele mișcătoare ce prind viață sub lămpașul de argint al lunii, s-a arătat Sava, că-l așteptasem cu sufletul la gură noapte de noapte, de parcă aș fi știut că ne vom porni spre lunga călătorie împreună. Era săptămâna luminată de după Învierea Domnului și femeile din satele de pîmprejur aduseseră colacii înfiți cu lumini aprinse ce pluteau printre trestiiile subțiri și mai apoi pe apele Mureșului.

Urmăream ca fermecat drumul pâinii luminate ce se învârtea în cercuri largi pe luciul apelor bulbonate, pentru ca apoi să dispară ca prin farmec înghițit în adâncuri verzui.

- Seva deschide Inelul Vremii... din Pâlnia întunericului...

- Inelul Vremii... Bulboanele astea înghit orice ființă omenească... Ne înecăm, frate Sava...

- Nu te teme, Kirill... Ne cheamă Ceasul pe amândoi... Drumul spre adâncuri din cele mai adânci se parcurge în doi... Singur te poți pierde, meandrele înșelătoare te duc pe alte tărâmurii, nu spre ținutul Blajinilor...

- Auzisem eu, femeile care au frământat aluatul colacilor cântau tot felul de cântece ciudate despre Blajinii ce viețuiesc în pântecul pământului.

- Cunosoc ele, că știu ei, bătrânii, ce se ascunde aici, doar aici, în mlaștina Bezdinului... Mai scriu și hrisoavele cele vechi despre neamul Domnului, poporul ales de stirpe bărbătească doar, nemuritorii adâncului... Sunt locuri fără de fund ce leagă ca niște fuioare de lână albă vremea noastră cu mlaștini și apele înșelătoare, lumea noastră, pământească, de cea a Blajinilor... Vârtejurile, mlădierile cântecului fermecat ce te învăluie, te face să uiți de toate grijile și temerile lumești, pentru ca mai apoi să te sfărtece în clipa călătoriei...

- Cine sunt Blajinii din adâncuri? Că n-am înțeles prea bine ce jeleau femeile cu colacii...

- Bărbați, că doar din stirpea bărbătească sunt îndurați acolo jos, au fost osândiți pentru necredința lor ascunsă să-i înghită pământul pentru vecie, să-și ducă traiul în buricul lui. Îmbrăcați în straie albe, se roagă neîncetat pentru iertarea și mântuirea noastră și o duc într-un post neîntrerupt tot anul, până primesc veste că au sosit Paștile, că a înviat cu moartea pre moarte călcând Fiul Domnului...

- Spuneau femeile ceva despre Paștile Blajinilor...

- Știu ele ce știu, că nu degeaba frământă aluatul mai abitir ca niciodată, de se fac colacii cât roata carului, umflați și rotofei ca soarele, împletesc coronițe din florile câmpului și le dau drumul împreună cu colacii să plutească pe apele ce se scurg prin Pâlnia Vremii spre adâncuri, unde ei, Blajinii, așteaptă ospățul trudei lor femeiești.

- Și noi, noi doi, bieți călugări, ce însemn purtăm acum, în săptămâna luminată?... Mai ales eu, pedepsitul să ispășesc pedeapsa împărătească?

- Ne așteaptă. Blajinii ne așteaptă... Haide, dă mâna și mai ales nu te teme de nici unele...

Mi-a încolăcit spatele, mi-a strâns mâinile și ne-am aruncat amândoi în vârtejul ce se deschidea ca o pâlnie uriașă în mijlocul mlaștinii... Inelul Vremii ne-a învăluit, ne-a coborât într-un vârtej de foc ce ne-a ars veșmintele negre, de s-au acoperit trupurile cu ierburi și rădăcini mișcătoare ca niște șerpi ce răscolesc carnea și măruntaiele mai dureros ca orice tortură din pivnițele crăiești.

Am urlat, de parcă durerea sfârtecătă provoca un fel de eliberare păcătoasă, dar n-am scrâșnit din dinți și nici nu mi-am mușcat limba până la sânge, așa cum îndârjit știam că trebuie să rezist fără a cere îndurare călăilor dalmați, pe când acum chiar și carnea sfârtecătă de ierburi cerea un fel de plăcere ciudată...

Sava, tovarășul meu de drum, se învărtea ca un titirez prins de un fuior de foc albăstrui și mi-a tras, mi-a smucit mâna spre alte meleaguri, unde vietăți ciudate se rostogoleau alături, șerpi cu solzi de aur, ghionoaie cu unghii de fier, și armăsari negri ca tăciunele ce-și șuierau coama într-un galop nestăpânit.

Brusc, amalgamul de imagini, șerpi, armăsari buieștri, liane întortocheate, păsări cu cioc de fier, s-au spart ca un vitraliu din biserica catolică ce-o construiseră cătanele austriece după războiul uniației. Mi s-a așezat în memoria sufletului vitraliul uriaș cu scena Răstignirii ce străjuia în dreapta altarului... Când l-am zărit întâia oară, m-am speriat de posibila spargere a sticlelor mărunte, de pierderea imaginii cu toate semnele. Cu ochii minții înspăimântate văzusem atunci eventualitatea fărâmițării ferestrei uluitor de frumoase... Or aici, în adâncurile lumii, s-au spart toate cele văzute în vârtejul coborârii, toate cele ce trăiseră înainte ca ființe fantastice, s-au făcut țândări, mii de bucăți strălucitoare, multicolore. Frica parcă îmi înțepenise toate simțurile... scăpând mâna tovarășului meu, am ridicat-o ca pavază ochilor, de parcă doream să opresc miile de cioburi ce-mi pătrundeau în carnea zdrelită, mii de luminițe ce-și găseau locul în trupul cocârjat.

- Se deschide poarta... Se rup lacătele de bronz...
- glasul lui Sava m-a trezit din reveria dureroasă...

- Zăvorul chiliei mele?...

- Poarta Blajinilor... Colacii plutesc în liniște, coronițele împletite plutesc și ele... Și ouăle roșii la fel... Deschide ochii, Kirill...

Bucuros, eliberat parcă, am urmat cu privirea firul apei limpezi, ce lumina poarta de fum auriu, lacătele de bronz ce se rupeau într-un scrâșnet și vaiet mistuitor.

Din spatele Porții s-au ivit Blajinii, călugării cei mai sfinți, ființe plutitoare cu trupul auriu desfăcut în aripi uriașe.

- Hristos a înviat... – rostește Sava.

- Adevărat c-a înviat... – răspund gazdele aurii...

- Adevărat c-a înviat... – rostesc sfielnic...

Ei sunt Cei din adâncuri, osândiți dintru începuturi. Ei sunt gazdele adâncului cel mai adânc, ființe luminoase ce ne-au umplut de o bucurie nestăvilită, ne-au poftit alături la marele ospăț al Paștelui, să ne înfruptăm împreună din colacii însuflețiți și din ouăle roșii. Desfătarea atât de dulce, înțelegerea deplină, ne-au făcut să credem, și eu și Sava, că putem rămâne de-a pururi aici, între albi Blajini care ne înconjurau cu nemăsurată bunătate. M-am apucat să istorisesc de frumoasa mea mănăstire dalmată, de slujbele și cântările de la malul mării, despre bătăliile ce le-am dus întru apărarea credinței, de curgeau vorbele ca mărgăritarele înșirate în salba comuniunii depline... Ca într-o biserică ortodoxă în care prin glasurile rugătoare se unesc în spirit toți creștinii.

Îmi doream să pot rămâne aici, pe tărâmul lor, lipsit de spaima și grija de deasupra, până s-a auzit ca un tunet Glasul:

- Nu vă înțelegeți Misia... Știți bine că voi, Blajinilor, veți rămâne de-a pururi viețuitorii adâncurilor... Doar vouă vă este dat să vă înfruptați de osânda bucuriei și luminii întunecate... între voi nu pot viețui muritorii... Doar voi sunteți sortiți nemuririi...

- Și noi... – am bâiguit neputincios în fața Glasului de tunet...

- Cât despre voi, călugări muritori, veți face calea întoarsă, înlănțuiți în Inelul Vremii, prin Pâlnia adâncului, veți fi cărămida însuflețită care va lega trupul mănăstirii. Nu veți uita niciodată bucuria ospățului înlănțuit, tihna trăită împreună în dragoste și

jertfelnicie... Misia voastră nu-i aici, ci deasupra, în lumea muritoare, ai cărei prunci sunteți în vecii vecilor...

Clipita drumului întors în Locul fără de Fund, în mlaștinile Bezdinului, m-a readus la poarta mănăstirii, și nu mică le-a fost mirarea fraților care m-au găsit abia suflând, cu hainele zdrențuite și barba încălțită în ierburi și trestii cântătoare...

Nu pricepeau de ce mă zvârcolesc ca un vierme urlând ca bezmetic:

- Unde-i Sava?... El a rămas între Blajini... De ce eu? Am o misie de îndeplinit împreună cu Sava...

Peste puterile lor de înțelegere era și apariția mea după câteva luni de absență, că trecuseră prin destule pățanii, speriați de inspecția cătanelor împărătești care întrebaseră pe bună dreptate unde-i prizonierul. Mințiseră cum s-au priceput ei mai bine, că m-am molipsit de o boală ciudată, boala mlaștinilor, care transmite moartea dacă te apropii de trupul celui în suferință. Doar așa au scăpat de pedeapsă, că nu-și îndepliniseră sarcina de temnicheri după porunca edictului împărătesc.

Fără să pună prea multe întrebări, m-au purtat pe brațe, m-au spălat de tina și ierburile ce-mi înconjurau trupul, mi-au dat de mâncare ca unui prunc neștiutor, șoptind pe la colțuri:

- S-a întors din măruntaiele pământului cu o misie de îndeplinit... Nu trebuie tulburat cu prea multe întrebări... Ne va dezvălui el la timpul potrivit Taina...

De sub pleoapele grele ce-mi ascundeau nedumerirea, mă întrebam cum de știau și ei de măruntaiele pământului, de Lumea și tainele ascunse în Inelul Vremii...

Preț de câteva luni n-a fost nevoie să închidă nici zăvorul chiliei, unde zăcusem ca o zdreanță ruptă și fără de putere și nici cel al porții mari din nordul conacului... Mai apoi, cu trupul întărit îndeajuns ca să pot dezvălui starețului misia încredințată mie de Glasul Adâncurilor, mi-am reluat îndeletnicirile de noapte zidind și văruind bolțile albe de-a lungul coridorului, fără a avea curajul să mă îndeletnicesc cu reparațiile mănăstirii până nu s-o îndeplini pedeapsa...

Patru ani mi-am rânduiește gândurile făcând planuri peste planuri, nu numai de construit și reparat zidăria, ci îndrăznind să-mi rânduiesc pașii pe treptele iubirii, pregătit fiind să pot dezvălui rugătorilor dragostea de fiu, de aproape, de tine însuși.

În anul lăsat de la Domnul 1846, printr-o minune, că doar cum altfel se poate numi scrisoarea împăratească prin care s-a dispus coborârea mea din chilia-temniță, permisiunea de a mă arăta lumii... La înfăptuirea ei sunt convins că au dat o mână de ajutor și frații mei de la Bezdin, mai ales starețul, care îi scrisese Măririi de la Curtea din Viena că a sosit ceasul ispășirii pedepsei pentru deținutul avut în pază, fără a uita a spune apăsător că eu, Kirill, nu mai prezentam niciun fel de pericol pentru rânduiala Imperiului.

Cu multă tristețe în suflet mi-am părăsit locul de osândă, micuța chilie cu vederea spre mlaștini... A trecut ceva vreme până să înțeleg că și deschiderea oferită de fereastra de la parterul conacului e la fel de frumoasă, poate mai ispititoare, că dădea spre satele dinspre pustă, unde viețuiau oamenii câmpiei, cu care în timp am legat prin spovedanie și vindecări de suflete și trup frații adevărați, că băteam cu pasul uneori cât era ziuica de

lungă tipsia câmpiei arse de soare până la porțile gospodarilor, pe care îi îndemnam cum mă pricepeam mai bine să nu ne ocolească, să nu uite de biserica din mlaștini, care îi așteaptă, care îi cheamă cu glas de clopot vechi.

Gândeam împreună la repararea și sculptarea stranelor din lemn de tei, a crucii de pistol, a sfeșnicelor, a iconostasului, unde trebuia ca ornamentele vechi să fie puse la locul lor, iar cele ce lipseau să fie lucrate cu migală din nou.

Urmam fără crâcnire, ba, pot spune, cu multă bucurie și împlinire în spirit, porunca ce o promisem cu atâta vreme nemăsurată în urmă – Porunca Glasului din adâncuri.

VIII

În pragul unei dimineți de vară, când iarba se pregătește de pârjolul soarelui, când păsările își cântă nestingherite delicatul tril dinspre mlaștini și unele se întovărășesc în adevărate simfonii dinspre pădure, de îndată ce Sava terminase utrenia, mi-am convocat ca un șef de stat major ajutoarele în micuța mea bucătărie.

- Și doar acum ne spui, Măicuță? Dacă aude Lați, se agită ca un țap bătrân, de-mi ridică tensiunea la 200...

Sofina și Lați sunt apropiații mei și ai mănăstirii de câțiva ani buni... El fusese colegul meu și, de îndată ce a aflat că m-am călugărit, s-a înființat la poarta mănăstirii cu un ochi răsând la bucuria revederii și cu altul plângând, mai ales Sofina, nevastă-sa, după feciorul pierdut înainte de vreme... Că s-au bucurat împreună douăzeci și unu de ani, până la moartea fiului, Ioan, înecat în apele bulbonate sau împins spre înec... Hotărâseră împreună vreo cinci tineri năbădăioși să-și petreacă ziua pe malul Mureșului la pescuit și scăldat și nu s-a lămurit nici până azi, deși fusese o anchetă polițienească amplă, cum de fiul lor a dispărut fără urmă, de s-au găsit doar hainele aruncate între sălciile de la marginea apei. Întrebați fiind, ceilalți au dat din colț în colț, că era greu de crezut cum de nu știau ce făcuse bietul Ioan în ultimele ore, se scăldase de unul singur, pescuise ori avusese un conflict cu vreunul dintre curajoși, despre care se aflase că avea obiceiul să-și iasă ușor din fire, mai ales după câteva beri suflate pe nerăsuflate în arșița zilei.

Amărăți, îndurerați peste poate, și-au găsit alinarea în liniștea și rugăciunile făcute împreună, că se obișnuiseră să-și petreacă două săptămâni pe vară într-una din chiliile de la parter... Femeia, harnică, o moldoveancă durdulie, da' iute ca piperul, mă ajuta să deretic în toate chiliile, să spăl așternuturile, să soresc dunele și perinile ce se umflau ca niște găște grase pe balustrada din lemn dimprejurul conacului cu bolți rotunde și albe, și bodogănea uneori, când refuzam politicos să-i degust sarmalele, gogoșile și puii umpluți cu tot felul de bunătăți copti în duba șporheitului.

- Dumneata, Maică, trăiești cu fum de tămâie și apă sfințită... Nici nu știu cum mai răsuflă, după atâta zeamă chioară și cartofi stingheri.

- Așa m-am obișnuit, Sofina dragă... Așa mi-am înțeles eu nevoile trupului.

- Că doar n-o fi cu păcat să te înfrupți din bunătățile mele?

- Nici vorbă... Fă și dumneata niște sarmale de post și atunci să te ții...

S-a lăsat ea și după obiceiurile mele, că Lați, dragul de el, îi gusta și lauda mereu orice fel de bucate. Rotunjor, binevoitor, nu-și găsisese locul, de-a fost nespus de bucuros când a apărut din senin Sava, marele organizator-șef...

- Călugărul ăsta deșirat s-a născut din mlaștini, Maică? Sau l-au trimis din Serbia și nu ne-ai spus și nouă din timp?

- Cu ce te-ai fi ales dumneata, Lați dragă, dacă știai că vor trimite un călugăr...

- Păi, voiam să știu și eu dacă își țin promisiunea cu obștea călugărească, doar dumneata, Măicuță, ne-ai

povestit de legământul făcut atunci când te-au abandonat aici, în pustietate...

- Nici chiar așa, Lați... Nici chiar așa... – caut să-l îmbunzez, că le poartă pică mai înalților Bisericii de când i-am povestit despre primii mei ani, fără lumină electrică, singură cuc între zidurile vechi.

- Văd că nu mă luminezi... Oricum, mă bucur că mai avem un suflet în curte...

Cu timpul, că nu trecuseră nici două luni de la apariția misterioasă, s-au dat unul după altul și se completează reciproc în planurile de refacere a acoperișului și tencuitul pereților scorojiți, însă rotofeiul, curios, căuta mereu răspunsul la întrebări în doi peri, fie despre Serbia, despre mănăstirile de pe acolo, ori, sfios, întreba și despre misterul mlaștinii și al locului fără de fund... Cred că Sava i-a istorisit câte ceva despre Vinca lui, despre călătoria celor unsprezece sutane, că într-o seară, după ce rânduise lemnele în spatele grajdurilor:

- Măicuță, nu s-au rătăcit prin cărțile dumitale și vreuna despre Vinca, mănăstirea aceea din Serbia?

I-am găsit o monografie bilingvă despre viața sârbilor bănățeni și a celor de dincolo de Dunăre, care l-a mulțumit numai pe jumătate, că i-am auzit șușotind despre o prietenă a Sofinei care lucra la Biblioteca Județului.

Zdrahonul de Sava, întunecat uneori, harnic peste măsură, a reușit să și-l apropie, să-l tolereze și, în cele din urmă, să-l perceapă ca supus în toată organizarea refacerii mănăstirii.

Vestea că vom primi musafiri importanți a descumpănit-o, că nu avea pregătit niciun pui și drumul

până în satul cel mai apropiat nu se încadra în timpul necesar pregătirilor.

- Eu m-am gândit să faci niște gogoși... Știu că Monei îi plac gogoșile făcute de dumneata...

- Păi așa vii mai de acasă, Măicuță... De ce n-ai spus de la început că doamna Mona este musafirul nostru. De fapt, ea-i de-a casei...

- Nu vine singură... O însoțește o doamnă, soție de pictor, după cum am înțeles la telefon...

- Dacă e prietenă cu doamna Mona, e-n regulă... Nu poate fi o sclifosită care să-mi găsească nod în papură... Ca preoteasa din Banatul sârbesc, o știi dumneata, Maică...

Nici nu vreau să-mi aduc aminte de disputele culinare dintre Sofina și soția preotului care îi însoțise într-o vară pe copiii din tabără, când nu știau, ca două coțofene, care e starostele bucătăriei.

Se instalase o tihnă călduță la poarta zilei de vară când am întins masa la umbra nukului din spatele mănăstirii. În micuța bucătărie sfârâiau gogoșile umflate, răspândind un miros de zahăr pudră și scorțișoară, că, de îndată ce le scotea cu o lingură specială din tigia înfierbântată, Sofina, cu obrajii îmbujorați, le tăvălea într-un amestec pufos și bine mirositor.

Uriașul, cu mâinile zdrelite, cară pe umerii aplecați oleacă o grindă menită să susțină peretele din spatele grajdurilor, de-i flutură sutana, mai-mai să-l orbească pe micuțul dolofan ce sprijină cu brațele ridicate marginea grinzii.

O bucurie tihnită îmi odihnește oasele bătrâne.

Cei doi, un ungur doar cu numele, și o moldoveancă aprigă, unul molcom și mucalit, cealaltă, iute ca piperul proaspăt măcinat, știu să facă un adevărat spectacol din orice clipă, oricât de neînsemnată. Târguiala în piața din centrul Aradului devine o adevărată aventură, târgoveții care țin la prețul morcovilor, al pepenilor, cu șorțurile boțite și cântarele descântate, căroră Lați le ține vitejește piept până își umple plasa cu marfa la prețul negociat la sânge, plivitul buruienilor din micuța grădină din fața casei lor e o luptă cu arme adevărate, că săpăliga devine dintr-o dată o sabie de cavaler ce retează șmecherii care sufocă răsadurile, se încolăcesc mișelește în jurul plântuțelor fragile.

Când s-a ivit Sofina în ușa bucătăriei cu gogoșile umflate, rumenite, clădite meșteșugit unele peste altele, pudrate ca niște cucoane sclifosite și bine mirositoare, mai că mi-a venit să țip de bucurie.

Până și ursuzului călugăr i-au sclipit ochii, de-a lăsat grinda pe piciorul celuilalt, grăbit să mi se așeze alături pe banca de sub nuc.

Lați a sărit să-și ajute consoarta, nu care cumva să scape vreo dolofană pe iarba din curtea mănăstirii.

- Nu se răcesc până sosesc musafirii noștri? – zâmbesc mucalit.

- Păi, ăsta-i doar primul tur, Măicuță. Pentru noi, ai casei. Urmează și porția pentru cucoane.

Oare am meritat eu, cârtitoarea, îndoita în mulții ani de singurătate, tihna zilei de vară, când sunt înconjurată de doritori în ale muncii mănăstirești, de privirea caldă cu care Sava mă întâmpină în fiecare

dimineată, care înseamnă mai mult decât o obște călugărească așa cum mi se promisese la începuturi?

Primii mei ani de singurătate deplină, când eram și duhovnic și stareț și călugăr, cu speranța pitită în spatele hainelor negre, ocrotită în nopțile de nesomn, când foșneau morții în cimitirul dinspre pădure, tocmai năzuința că vor veni călugărițele să ne rugăm împreună mi-a dat curaj și tărie să aștept în smerenie clipa de azi.

Numai astfel se explică puterea de a înfrunta chiar și porunca starețului de la Bodrog, care, după cinci ani de când mă abandonase la poarta Bezdinului, s-a învrednicit să străbată tipsia câmpiei care desparte cele două mănăstiri, și tot aici, sub nuc, încruntat, mâniat, pot spune:

- Maică, adună-ți lucrușoarele și haide acasă...

- Unde acasă, părinte?...

- Cum unde? La Bodrog, ce, ai uitat locul unde te-am binecuvântat?

- Să uit? De Maica Veniamina? De lecțiile dumneaei? Că doar ea m-a învățat să vorbesc cu florile, cu iarba, cu vântul și frunzele copacilor. îmi spunea: „Când vei reuși să ascuți, să înțelegi glasul pământului cu toate viețuitoarele lui, să-mi aprinzi o lumânare la mormânt.”

- Și ai aprins lumânarea? Ți-ai ținut făgăduiala?

- Când, părinte? Că doar de cinci ani de când m-am așezat aici, în locul fără de fund, nu mi-a fost îngăduit să plec...

- Tocmai de aceea am venit, să-ți deschid poarta, să-ți dau îngăduința de a te întoarce acasă...

- Și ei? Sârbii cu care ați făcut învoiala?

- Ei n-au respectat termenii învoielii, dacă e să vorbim despre o asemenea învoială...

- Un târg, mai bine spus... – șoptesc vorbe grele, știind că un târg înseamnă și vânzare...

- Ai dreptate, fata mea... învoiala spunea că ei vor aduce aici măicuțe din Banat ori din Serbia, că nu te vei nevoi de una singură...

Înțelegeam greu ascultarea la care mă supunea starețul de la Bodrog... Îmi venea să-i sărut dreapta, să zbor în micuța mea chilie, să-mi adun cărțile și rândul de haine cârpite într-o boccea, s-o arunc pe spate și să ies cât mai grabnic pe poarta grea, uriașă, dinspre pustă. Am făcut câțiva pași repezi și, ajunsă în coridorul cu bolți albe, mi-au căzut privirile pe inscripția 1873 – scrijelită cu cifre negre peste dalele din piatră – m-am scuturat ca arsă, am ridicat ochii spre biserica noastră, cu clopotul de la Vinca ce parcă suna a denie. Am rămas stană, cu ochii pironiți spre clopotul vechi...

- Zorește-te maică, grăbește-te, că ne prinde seara și mai avem multe de îndeplinit până la apus...

- O clipită... doar o clipită... – de abia îngăimam vorbele, incapabilă să-mi mișc nici mâinile și nici picioarele...

N-am să-i uit niciodată căutătura, rece la început, că mă privea ca pe un obiect pe care trebuie să-l îndeși în traistă și să mergi mai departe cu povara lui în spate, răceală ce s-a topit ca un bulgăre de nea pus pe tipsia cuptorului și a devenit caldă ca pita scoasă din jarul încins.

- Care e voia ta, Anghelina?

- Voia mea e voia Domnului, părinte...

- Înțeleg... – s-a urnit de sub nucul din curte și ne-am îndreptat împreună spre biserica noastră...

- Nu pot pleca, părinte... Dacă plec, cui las biserica?... Cum pot eu să-mi părăsesc biserica?...

- Bezdinul e biserica ta, Anghelina... – cu glasul înmuiat în lacrimi, repeta după mine... – Nu-ți poți lepăda biserica...

Înțelegeam amândoi că există o ascultare mai adâncă decât aceea pe care voise să mi-o arate, mâhnit și el, neînțelegând cum de fusese cu puțință să fiu lăsată de una singură ca paznic al locului fără de fund. Ori eu i-am dat înțelegerea că nu eram un simplu paznic al mlaștinii și pădurii, eram păzitorul bisericii ce se cerea slujită și ocrotită de un muritor în sutană.

Ne-am supus amândoi, eu, speriată la ceea ce va să fie, el, cu sufletul îndoit că se supusese a doua oară unei voințe care se cerea ascultată cu atâta jertfă... Și, în înserarea care se așternea peste frescele bisericii, am cântat cum de atâtea ori îmi cântam doar mie, imnuri neștiute, neînvățate de nicăieri, de parcă atunci cântul prindea viață alături de sfinții desprinși din pereții scorojiți.

Știu acum, în tihna nemăsurată, când îmi aștept musafirii, când Sofina așterne tava cu umflatele pudrate pe masa de sub nuc, când Sava îmi urmărește privirea, sfios la gândul nou-veniților cu care va fi nevoit să schimbe câteva cuvinte, că ascultarea ce am urmat-o atunci, acum cincisprezece ani, a fost încercarea, una dintre încercările peste care trecusem cum se cuvine...

- Sărut mâna, Măicuță... – zâmbitoare, Mona deschide poarta mare, poftind-o pe musafira necunoscută spre banca de sub nuc... O frumusețe impozantă, brunetă, cu ochii mari, albaștri, și părul bogat strâns la spate, ținută impecabilă, drapată într-un caftan de mătase albăstruie...

- Doamna B., soția pictorului despre care v-am vorbit...

- Eram sigură, Mona dragă, că mă vei prezenta ca soția pictorului... – o tachinează fără răutate necunoscuta, cu o voce sigură de propriile calități și forțe.

- Poate am făcut-o dinadins... – glasul preferatei mele sună suficient de tăios încât să-mi dau seama că reîntoarcerea ei în politică nu-i de bun augur... Că mă informasem și eu din ziarele aduse de profesoara care își mai varsă amarul în chilia mea, îi plecase feciorul peste mări și țări, în Australia, și nu știa sărmana cum se descurcă prin căldurile de acolo de peste 40 de grade, că doar nu reușise băiatul să primească altă slujbă decât aceea de șofer de cursă lungă prin pustiurile încinse de soare... Din presă aflasem de așa-zisa promovare a distinsei doamne politician în funcții înalte din administrație, că s-a pus serios pe treabă, s-au declanșat și ceva anchete cu iz penal la inițiativa dumneaei, iar jurnaliștii lansau întrebarea dacă va avea curajul să meargă până la capăt cu dezvăluirile, deoarece bănuielile planau pe deasupra unor nume de răsunet din politica locală...

Îmi poftesc musafirele să se așeze la umbră.

- Mă bucur nespus că v-a adus Mona aici, în singurătățile noastre...

- Am aflat că v-ați canonit de una singură peste douăzeci de ani, Măicuță... Însă acum văd că-i curtea plină de lume...

- S-a îndurat Domnul și mi-a ascultat rugile... Dacă n-am fost vrednică de o obște adevărată, mi-a dăruit un călugăr și multe alte suflete care îndeplinesc împreună ascultările mănăstirii...

- Ce minunat ați spus, măicuță... Ascultările mănăstirii, ale bisericii...

- Biserica noastră, locul unde ne adunăm cu toții, lăcașul slujbelor, că acum avem și cine să le țină – călugărul Sava, locul unde ne rugăm împreună, ascultăm și participăm la Sfânta Liturghie și la Sfintele Taine...

- Biserica... Trupul lui Hristos... al obștii credincioșilor...

- În ceasurile de acum, sufletul creștinului doar îl caută pe Hristos, dar nu întotdeauna în găsește...

- Adevărat ai grăit, Maică... – Sava, care se apropiase ca o fantomă din alte timpuri, s-a aplecat făcând cruce largă, cu privirea ascunsă sub sprâncenele stufoase...

- E părintele nostru... Sava... ziditorul...

Cele două femei se ridică, Mona aruncându-i o privire complice, pe care numai noi o putem pricepe, cei care știm de călătoria lor împreună în adâncuri, luați de vârtejul Vremii, când au urmat porunca...

- Când m-a invitat doamna Ileana să văd desăvârșita pictură de la Gai mi-a venit ideea să-i fac, la rândul meu, invitația de a vizita Bezdinul.

- S-a terminat lucrarea lui Dumnezeu? – Auzisem eu că pictorul acela vestit s-a nevoit ceva vreme.

- Am fost și noi s-o vedem... Ce ne-am mai bucurat împreună cu Lați... Ce să vă spun, Măicuță, că ne curgeau lacrimile și în același timp ne venea să chiuim de bucurie... – Sofina, care auzise glasurile în curte, s-a ivit cu a doua tavă încărcată cu gogoșile pudrate și înfoiate...

- Același simțământ de bucurie, de fericire, pot spune, m-a cuprins și pe mine, păcătoasa, când împreună cu doamna Ileana am redescoperit frescele maestrului...

- Atâta albastru aurit... Nu-i așa, Lați dragă... – Sofina mai-mai că-și varsă bucatele dând să cuprindă cu brațele necuprinsul albastru.

- El, Petru, care l-a odihnit în sufletul său pe Mântuitorul Hristos, a zugrăvit multe icoane, multe fresce din care lumina dumnezeiască se revarsă cu o strălucire copleșitoare... – completează soția pictorului... șoptit, tainic...

- Strălucire care ne bucură, ne face să simțim până în adâncul cel mai adânc dragostea Lui... – ochii Monei sunt umezi, deschiși, așa cum mi-e drag să o privesc, să o știu de-a noastră...

- Poate ne învrednicim și noi, Maică, să facem un drum până la Gai... – Sava prinde glas, jucând și el în hora entuziastă a celor din jur...

- De ce nu?... Că doar de acolo mă trag și eu...

- E ca o vizită în care îți pui hainele de sărbătoare, doar că hainele ce-ți înfășoară trupul sunt picturile maestrului...

- Poate greșesc și eu alăturându-mă vouă, laudătorilor... Eu sunt doar soția pictorului... – caută să îndulcească lucrurile Ileana.

- Doamna Ileana e femeia din spatele bărbatului fără de care...

- Gata, Mona scumpă, de-ajuns cu laudele... Dacă n-aș ști că izvorăsc din suflet, m-aș supăra de-a binelea... Să vorbim despre locul acesta minunat... E o poezie misterioasă, ciudată aici...

- Vă poftesc în biserica noastră... E vremea să intrăm...

Sava, ceremonios, zvelt, cu umerii trași, e în fruntea șirului celor ce-l urmează ascultători – Ileana, la fel de țeapănă, maiestuoasă ca o împărăteasă, Mona mea, aplecată de parcă poartă greutatea neștiute în spinare, și la urmă Sofina și Lați, care își dau coate, așteptând parcă să li se înfățișeze și lor minunea prevestită de gesturile călugărului...

Privirea mi s-a încolăcit blând în jurul mănăstirii și, preț de-o clipă, mi s-a părut că spărtura din ziduri care aproape o rupea în două s-a făcut ca ața de subțire, de parcă pereții se uniseră într-o înfrățire de cărămidă și var, ca o cusătură făcută de mâna unei femei pricepute în ale țesutului.

Îmi amintesc de vorbele cu care s-au înfrățit Sava și Mona o dată ieșiți din buricul pământului – repetând amândoi aceleași cuvinte: „Mănăstirea se va rupe în două, se va frânge... Nu ne este îngăduit să o lăsăm să piară... Nu ne este îngăduit...” Mai apoi veniseră arhitecții aduși de la Muzeu, care au confirmat pericolul prăbușirii și au desenat tot felul de planuri și schițe

topografice cu prioritățile în ale restaurării. Când i-am întrebat de costuri însă:

- E vorba de sute de mii de euro... Fundația trebuie dezvelită, întărită, și de abia după aceea se poate trece la întărirea zidăriei, a pereților și a turlei... Bani mulți, Măicuță... Bani mulți...

Nu le-am mai pus lor întrebarea, că îmi era imposibil să strâng o asemenea sumă, și am rămas doar cu năzuința că poate cândva se va săvârși vreo minune...

Cum să nu-mi frec ochii înspăimântată de-a binelea când crăpătura adâncă ce pornește de jos, de la temelie, și urcă în zig-zag până la turlă, se strângea sub ochii mei ca prinsă într-o menghină uriașă... De teamă să nu mă socotească ceilalți cu mințile pierdute, n-am dat drumul țipătului de bucurie ce i-ar fi scos din biserică și poate cu nedumerirea lor ar fi oprit minunea.

Mi-am purtat pașii spre chilia mea, unde trupul sleit s-a trântit pe patul tare cu ochii ținți spre micuța bibliotecă... Mi-am adus dintr-o dată aminte de o carte ce-mi fusese adusă de la Râmeț, o mănăstire de maici din inima Ardealului, undeva pe râul Stremț, despre o monahie ce trudise ca iconar... Mai bine să-mi port gândurile pe tărâmul icoanelor, să le povestesc și celor din biserică, îndeosebi soaței pictorului, ce am citit, decât să le dezvălui posibila vindecare a pereților rușiți de vremuri... Am citit cu smerenie cele două rugăciuni – Rugăciunea pentru iconar și Rugăciunea iconarului...

RUGĂCIUNE PENTRU ICONAR

*Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru,
Care nemărginit ești cu firea dumnezeirii și pentru
mântuirea oamenilor în vremile acestea mai de pe urmă*

Te-ai întrupat în chip tainic din Maria Fecioara și de Dumnezeu Născătoarea și ai socotit vrednic lucru să fii zugrăvit, Care singur Chipul Preacuratei Feței Tale L-ai zugrăvit în preacinstita mahramă și printr-înșa ai vindecat boala eparhului Abgar și sufletul lui l-ai luminat spre a Te cunoaște pe Tine, adevăratul Dumnezeuul nostru; Care prin Duhul Tău Cel Sfânt l-ai înțelepțit pe dumnezeiescul Apostol și Evanghelist Luca a zugrăvi chipul Preacuratei Maicii Tale, care Te poartă pe Tine ca pe un prunc într-ale ei brațe și-i zice lui, binecuvântându-l: „Darul Celui Născut din mine, prin mine, împreună cu el să fie”; însuși, Stăpâne, Dumnezeu al tuturor, luminează, înțelepțește sufletul, inima și cugetul robului tău... (numele); și mâinile lui le îndreptează fără de prihană și prea bine a zugrăvi chipul asemănării Tale și al Preacuratei Maicii Tale și al tuturor Sfinților, întru a Ta slavă și întru strălucirea și înfrumusețarea sfintei Tale Biserici și spre iertarea păcatelor celor ce cu cinstire cuviincioasă le aduc acestora închinăciune și cu bună cucernicie le sărută și cinstirea la cel înfățișat o înalță; și-l izbăvește pe dânsul de toată diavoleasca uneltire, sporind în toate poruncile Tale, prin mijlocirile Preacuratei Maicii Tale, ale Sfântului slăvitului Apostol și Evanghelist Luca și ale tuturor Sfinților Tăi. Amin.

RUGĂCIUNEA ICONARULUI

Stăpâne, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule Unule-Născut al lui Dumnezeu, icoană a Nevăzutului Părinte, Care ne-ai creat pe noi după Chipul Tău și pentru a noastră mântuire, din iubire de oameni ai luat trup din Preacurata Ta Maică, Născătoarea de Dumnezeu, Cel ce ești frumusețea tuturor fiilor oamenilor și izvor a toată

frumusețea, nevăzută și văzută, Care ai binevoit a ne face biserică a Sfântului Tău Duh, Care ai sfințit materia prin dumnezeiasca Ta iconomie, care ai dăruit teologia culorii Preacuratei Tale Mirese, Biserica, spre aducere aminte a nespusei Tale pogorări, spre zidirea și sfințirea credinciosului Tău popor, Ție, căzând, mă rog și de la Tine cer să-mi dăruiești și mie, păcătosul și nevrednicul Tău rob, darul slujirii iconografice; curățește din inima mea toată întinăciunea păcatului și scrie în ea preasfântă voia Ta. Întărește-mi voia minții și mă luminează cu puterea Preasfântului Tău Duh, întărindu-mi neputincioasele mele mâini spre bineplăcuta Ție zugrăvire a sfintei Tale icoane (sau a Sfântului...), așa încât cei care se vor închina și o vor săruta, spre Tine, adevăratul Prototip, înălțându-și inima și cugetul lor plini de har și întru totul sfințiți cu bucurie, cunoscând pe cel asemenea și slăvind împreună cu toți Sfinții care din veac au bineplăcut Ție, pe Tine, Fiul cel întrupat și Cuvântul, împreună cu Cel fără de început al Tău Părinte și cu închinatul Duhul Tău, Cea de o ființă și nedespărțită și de viață făcătoare Treime. Amin.

Lipsită de curaj, cu teama că doar imaginația îmi jucase feste lipind zidurile, așezată la masa mea, am căutat citind de mai multe ori sensul adânc al cuvintelor rugăciunii, când, pe nesimțite, maiestuoasa Ileana, cu silueta înaltă, plină, s-a ivit în tocul ușii.

- Mă scuzați, Măicuță... Am bătut de mai multe ori... Dacă deranjez, mă pot retrage în curte, sub nuc... E umbră și bine și acolo...

- Intră, fata mea... Așează-te...

Gesturile sfielnice, timide, care nu-i sunt în obișnuință, o fac să pregete înainte de a se așeza pe unul din scaune, de parcă ar fi avut de ales între zeci de fotolii elegante și măsuțe sculptate.

- Tocmai am citit Rugăciunea pentru iconar... și Rugăciunea iconarului... Sunt convinsă că dumneata, fata mea, te-ai rugat Domnului să-l îndrume și păzească atunci când închipuie pe lemn și culori...

- M-am rugat și pentru el și pentru mine, Măicuță, să-mi dea puterea de a-i fi alături... Nu-i puțin lucru să trăiești lângă un om dăruit. Mi-am impus cu timpul curățenia sufletului picătură cu picătură, să fiu în stare în cele din urmă să fiu proptă și îndrumar la nevoie...

Ochii mari, adânci, se umplu de lacrimi. I se întâmplă și ei, puternică și neînfrică în lumea de afară, să o podidească plânsul odată așezată la masa mea, care poartă multe greutate pe tăblia roasă, multe capete s-au plecat frânte de parcă pereții chiliei s-ar fi prăbușit peste umerii lor.

I-o fi fost și ei greu, sărăcuța, în drumurile prin lumea luminată...

- Parcă spunea Mona că domnul B. a pictat o biserică la o Universitate din America...

Se ridică, își scutură umerii, își îndreaptă spinarea și redevine, prin ținuta puțin țeapănă, insul puternic, supărător de tare, care mă face să-i înțeleg lacrimile ce ascund adevărata față a femeii, pitită sub faldurile caftanului înflorat, țipător pentru gustul meu, merit tocmai să drapeze pe de-a-ntregul furtuna interioară.

- Nu numai în America, și în multe alte locuri de la noi. La Neamț, Zalău, Bucea, și acu' vom pleca la Deva...

- Și ei, americanii, cum v-au privit? Cum s-au împăcat cu icoanele noastre? Sunt neoprotestanți doar?...

Curiozitatea mă împinge să duc discuția spre măiestria lui, de care se leagă ca pruncul de buricul mamei și împlinirile și neîmplinirile femeii.

- A fost un soi de concurs, o selecție, apoi o prezentare a planurilor și frescelor în fața mai-marilor Universității, unde am avut și eu rolul meu, că le-am purtat prin fața ochilor un lampadar ce închipuia domul bisericii baptiste ce urma să fie împodobit de Petru...

Mă bufnește râsul închipuindu-mi cum s-a plimbat maiestuoasa doamnă din fața mea printre scorțoșii universitari cu o lampă rotundă...

- Iartă-mă, copilă... Chiar e adevărat ce spui? Ce idee ciudată ai imaginat?

- Cumva trebuia să-i fac să perceapă, să vadă frescele și pictura cupolei, că, vezi dumneata, Măicuță, i-am pus pe toți să se așeze pe covor, ditamai profesorii universitari, că numai așa puteau privi ca în biserică, de jos, cu ochii credincioșilor ce se ridică în rugăciune...

- Cât a durat lucrul acolo? – curioasă, cum nu-mi stă în fire, că arareori pun eu întrebări celor ce-mi calcă pragul, îi las în largul lor, să se destăinuie cât pot și doresc...

- Doi ani s-a canonit Petru pe schele, începând din octombrie 1994, și a petrecut iama trudind sus, în înaltul cupolei, că, vezi dumneata, acolo clima e blândă...

- Și ei, neoprotestanții, cum au acceptat fresca, icoana? – chiar nu mă pot înfrâna, întreb ca o babă iscoditoare, însă ispita e prea mare... Femeia asta s-a plimbat prin lume și îmi poate deschide atâtea porți...

- Pe tema asta am avut zeci, sute de vorbe, dezbateri, contradicții de tot felul... Și cu cei de acolo, și cu cei de acasă... Ei, neoprotestanții, pornesc de la ideea de ÎNCHINARE, închinare ce nu poate avea loc altfel decât în DUH ȘI ADEVĂR... Nu ne închinăm decât în fața lui Dumnezeu, în fața Fiului, așa cum ne-a împărțășit Cartea Sfântă: „EU sunt Calea, Adevărul, și Viața” sau mai citează din Ioan: „Dar vine ceasul și acum a și venit, când închinătorii adevărați se vor închina Tatălui, în duh și adevăr, fiindcă astfel de închinători dorește și Tatăl. Dumnezeu este Duh și cine se închină Lui trebuie să I se închine în duh și în adevăr.” Mai pe înțelesul tuturor, nu putem spune decât că pe Dumnezeu nu l-a văzut nimeni, nici chiar lui Moise nu i s-a înfățișat ca o materialitate, ci doar ca un rug uriaș aprins...

- Eu sunt cel ce sunt... – șoptesc și eu...

- Greu de explicat, nici nu știu cum să mă fac înțeleasă și chiar mă sfiesc să port cu dumneata o asemenea discuție.

- Draga mea, eu te-am provocat, și să-mi fie iertată curiozitatea, însă doream să aflu cum i-ați cucerit, știind că ei pornesc de la poruncile lui Moise: „Să nu-ți faci chip cioplit, nici vreo înfățișare a celor ce sunt sus, în cer, sau jos, pe pământ, sau în apă și sub pământ.” Și mai departe: „Să nu te închini lor, nici să le slujești căci eu, Domnul Dumnezeuul tău, sunt un Dumnezeu gelos, care pedepsește vina părinților în copii

până la al treilea și al patrulea neam pentru cei ce mă urăsc.”

- Tocmai asta-i ideea... – mă completează puțin exaltată. – Singurul obiect al închinării fiind Cuvântul, ei se întreabă cum de îndrăznim noi să ne închinăm la icoane...

- Îndrăzneală e și din partea mea să te provoc pe tine, copilă, la o asemenea discuție... Sunt sensuri și adevăruri profunde, care necesită multă smerenie și înțelepciune pentru a le pătrunde tâlcul. Haide să-mi povestești despre fresca ce i-a fermecat pe neoprotestanți la sfințirea bisericii și mai apoi... Faptele, doar ele, în simplitatea lor, pot dezveli adevăruri ascunse pentru cei neavizați...

- Unde ai dispărut, Ileana? Nici n-am observat când te-ai strecurat, că m-a prins Sava cu programul lui... N-are astâmpăr niciun minut... Are planuri îndrăznețe, vrea să-i mobilizeze pe cei din parohia de la Arad și îndeosebi pe preoții care își aduc vara copiii aici și nu-și îndeamnă enoriașii, părinții lor, să se implice și ei în refacerea mănăstirii... Ce spui, Măicuță, de ideile lui?

- Da, desigur, are dreptate... – o aprob, cu gândul la icoane și închinăciune, cu glasul plat, de-a simțit de îndată că nu-mi stă mintea la planurile viețuitorului meu...

- Despre ce vorbești? Poate deranjez?

- Nici vorbă, Mona... Cum de-ți trece prin cap așa ceva... Doar dumneata m-ai adus aici... Noi ne-am încurcat sau, mai bine zis, eu n-am explicat suficient de clar și pentru mine și pentru Maica tâlcul adânc al zugrăvirii și închinării...

- Chiar nu pricep! Care-i dilema? – ca de obicei, pragmatică, Mona vrea să închidă discuția ce poate degenera în încâlceli inutile.

- Eu am avut curiozitatea să întreb cum s-au împăcat cei din America, neoprotestanți fiind, cu frescele soțului doamnei și mai apoi cu icoanele. O întrebare prostească poate...

- Spuneam, Mona dragă, că neoprotestanții nu se închină la icoane, consideră închinarea ca un păcat, pentru că ea se înfăptuiește doar în fața Domnului, iar Măicuța m-a completat cu spusele Bibliei, știi și dumneata porunca ce interzice a-ți face chip cioplit... însă cei de acolo, și în timpul muncii de doi ani, când se năștea pictura murală, și mai apoi, după slujba de inaugurare, s-au deschis, s-au bucurat, să nu folosesc cuvinte mari, ca admirație, laudă, în fața picturii, care, prin splendoarea ei, îndeamnă la contemplare, sensibilizează sufletul. Impactul imaginilor sacre asupra sufletului, asupra înăuntrului privitorului, a fost imens, spre bucuria noastră. Putem spune că am câștigat bătălia picturii sacre, care, prin forța-i dată de credință și talent, a cucerit sufletele, le-a înfrânt rezervele, justificate poate, le-a deschis poarta spre bucuria sfântă.

Sfioasă, îndrăznesc să adaug:

- Icoana este o rugăciune exprimată în imagini, ea este înțeleasă întâi de toate prin rugăciune și este destinată omului credincios, căruia i se înfățișează prin rugăciune. Asta este menirea ei – să contribuie la rugăciune, să ajute deseori...

- Ce atâta teorie... se burzuluiește Mona...

O simt agitată, lipsită de răbdare... Chiar nerăbdătoare de a-și împlini misia pentru care o adusesse pe Ileana la Noi... O enervează discuția noastră...

- Ce-o mai întoarceți pe o parte și pe alta... Omul, adică și eu, are nevoie de ceva material, de o reprezentare vizuală, auditivă... Să vadă, să audă, să simtă mirosul de tămâie, să guste, să se împărtășească de cele sfinte... Și dacă reprezentarea, în dogmele Bisericii integrată fiind, mai este și o lucrare de artă, care îți mângâie sufletul, te înalță, te bucură, ce-i rău în asta?... E un păcat?... Oare?

- Nicidecum, Mona dragă... Nicidecum... – caut să înnod firul poveștii de peste ocean... – Cum spuneți, după inaugurarea capelei li s-a deschis și lor gustul?

- Pe nesimțite, dascălii au făcut câte unul comenzi pentru birourile lor, pentru sălile de lectură și rugăciune, unde studenții și chiar și profesorii își caută liniștea. Se arătau tot mai puțin circumspecți față de arta creștină, ca în cele din urmă să-și împodobească și casele cu tablourile și crucifixele noastre, câștigasem o luptă, dacă se poate spune astfel, în cucerirea sufletului prin imaginile sacre...

- Prin frumusețea lor... Imagini care te bucură... – recunoaște Mona mai împăciuitoare... Brusc i se mai luminează fața, trece cu mare ușurință de la o stare la alta... Bănuie că reîntoarcerea ei în lumea politicii nu-i de bun augur, mi-aș dori să aibă puterea de a se destăinui, că numai astfel îi pot fi de ajutor...

- Știți, Măicuță, mi-a rămas sufletul prins de unul din tablourile maestrului, unde sunt înfățișate Sfânta Fecioară și Elisabeta... Amândouă însărcinate cu pruncii în pântec... una purtând ca rod al pântecului pe

Mântuitorul nostru și cealaltă pe Sfântul Ioan Botezătorul. Nu-mi găsesc cuvintele potrivite... Mai bine să citim din Cartea Sfântă...

Mă roagă cu ochii să-i găsesc, să-i citesc din Sfânta Evanghelia după Luca.

- „36 – Și iată Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea denumită stearpă.

- 37 – Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință.

- 38 – Și a zis Maria: Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău! Și îngerul a plecat de la ea.

- 39 – Și în acele zile sculându-se Maria s-a dus în grabă în ținutul muntos, într-o cetate a seminției lui Iuda.

- 40 – Și a intrat în casa lui Zaharia și a salutat pe Elisabeta,

- 41 – Iar când a auzit Elisabeta salutarea Mariei, pruncul a săltat în pântecele ei și Elisabeta s-a umplut de Duh Sfânt.

- 42 – Și cu glas mare a strigat și a zis: Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pânteceleui tău.

- 43 – Și de unde mie aceasta, ca să vină la mine Maica Domnului meu?

- 44 – Că iată, cum veni la urechile mele glasul salutării tale, pruncul a săltat de bucurie în pântecele meu.”

Ridic ochii din Cartea Sfântă:

- Să înțeleg, draga mea, că maestrul a pictat, a reușit să materializeze cele citite de mine?

- Nu numai atât, Măicuță... Tabloul să-l imaginezi ca pe o fereastră ce se deschide măiastru și dintr-o dată pătrunzi, purtat de o mână nevăzută, în starea de grație a celor două Sfinte, două femei însărcinate prin Voia Domnului, amândouă cu capetele plecate una spre alta și în același timp spre pruncii ce-i poartă în pântec... Aplecarea mamelor spre pruncii lor și, în același timp, închinarea unuia dintre prunci spre rodul din pânțele Măriei... Toți sunt un tot unitar, un rotund fără nicio fisură...

- Îți mulțumesc, Mona... Niciun critic n-a sesizat mai cuprinzător întregul tabloului, închinarea și în același timp binecuvântarea în Duhul Sfânt.

- Și culorile... Albastrul, griul și auriul... Un regal strălucitor și blând în același timp...

Închid ochii, acopăr cu pleoapele imaginea chiliei și imaginez închinarea Sfintelor, reușesc să văd cu ochii sufletului fiecare detaliu. Astfel, înțeleg ce au reușit cei doi, deschizători de drumuri, adevărați misionari ortodocși.

Parcă îmi sună în urechi vorbele Sfântului Vasile cel Mare: „Nu ne închinăm în rugăciune chipului zugrăvit, ci ne înălțăm către Prototip.”

Eu cred că Biserica a instituit o oarecare mijlocire, ca un pod ce leagă malurile Mureșului – unul împădurit, întortocheat, cu sălcii și mlaștini înșelătoare, și celălalt, al mănăstirii, al clopotelor –, ce leagă lumea materială, splendidă și ea, strălucitoare, amăgitoare uneori, cu cea duhovnicească – Sfânta Biserică legând cele două lumi a făurit un simbol, o reprezentare vie a adevărurilor credinței, o teologie în culori, așa cum spunea Ileana, însuflețind icoanele și picturile alesului.

Sleită, îndoită, mă întreb dacă n-am greșit deschizând drumul cuvintelor pe o cale atât de întortocheată, că doar m-am ferit dintotdeauna să săvârșesc „lucrurile Domnului cu nebagare de seamă”.

- Măicuță, te-ai întristat? Te-am obosit cu ale noastre? – Mona se apropie sfielnic și îmi prinde mâna.

- Nu voi m-ați obosit, ci gândurile noastre mă apasă un pic...

Nici n-am apucat s-o întreb, să aflu ce spune musafira noastră despre pictura, bătrâna pictură ce așteaptă și ea...

- Așteptarea va fi răsplătită... – grăiește ciudat Ileana, ca și cum mi-ar fi ghicit gândurile. Se ferește să facă angajamente deșarte... Percep bruma de promisiune din glasul ferm, sunt convinsă că-i va vorbi pictorului despre noi și frescele noastre.

- Vă așteptăm împreună. Pe amândoi. Să ne faceți o vizită... Vă așteptăm.

IX

Niciodată situațiile conflictuale, dificile chiar, urzelile, pânzele de păianjen țesute măiastru, menite să mă pună la pământ ca pe o bleagă ce nu ar fi în stare să simtă de unde vine pericolul, nici unele nu mi-au indus frica ori simțământul de neputință, starea de degringoladă în care vorbești vrute și nevrute și mai ales acționezi haotic, fiind numa' bună de tranșat ca mielul de Paști.

Din contră, unii spun că mă hrănesc, că-mi extrag puterea taman din țepii dușmanilor.

- Cu cât o loviți mai aprig, cu atât mai mult te poți aștepta să-ți întoarcă palma, să ți-o tragă când ți-e lumea mai dragă... – l-au auzit nu o dată pe minunatul securist, splendidul fost președinte de partid, filozofând în fața tâmpiților mai nou veniți în partid. Nu-și ferea vorbele, realiza dumnealui că înțeleg aprecierea ce vine din partea unui maestru al manipulării.

- E o femeie puternică, doamna noastră...

- Puțin spus, dragii mei... Periculos de puternică... Are o vână în ea de ne pune la pământ pe toți de aici...

- Nici chiar așa... Poate exagerați... – sărea câte unul mai țăfnos, neavizat și plin de sine, care cuteza să creadă că în politică armele sunt la vedere – săbiile scoase din teacă sau pistoalele încărcate în fața martorilor și duelul începe la comanda arbitrilor...

- Ascultă de bacea, că-i hârșit prin partide și parlamente... Nu-i sta în cale, că mătură ograda cu tine și asta în văzul lumii tocmai pentru a arăta de ce este în stare, ca un semn pentru virtualii cutezanți...

Aura, întreținută și creată cu bună știință de periculosul meu prieten, nu-mi displace, însă știu când să pun batista pe țambal, să opresc fabulațiile ce-mi pot dăuna imaginii...

Faptul că-mi înscenează de tot felul, că mă pune în fața unor situații idioate, din care sută la mie ieși șifonat, au fost o floare la ureche, că mă învățasem de-a lungul anilor, îi prevedeam la fix mișcările de șarpe veninos ce se încadrează în tactica manipulative învățată bine din vremea când scria informări despre colegi, prieteni, rude probabil, uneltiri nevinovate față de capcana întinsă de cei cât de cât apropiați ce veniseră cu darurile otrăvite oferindu-mi postul de înalt funcționar public.

Cadoul, învelit în hârtie cerată, mirosind a Channel 5, prezentat ca la o paradă de top, mi-a luat mințile, m-a păcălit, să pun garda jos, să nu simt putoarea de varză acră de butoi nespălat, să le accept oferta îmbietoare, ca o tâmpă ce se lasă cumpărată cu un flecușteț strălucitor.

Speram să mă pot mărturisi Măicuței de la Bezdin, însă am realizat la timp că nu-i locul potrivit neliniștilor și spaimelor mele, că acum doar o adusesem pe soția maestrului cu un scop precis și bine determinat... Fresca mănăstirii se cerea restaurată cât mai grabnic de o mână pricepută, cu atât mai mult cu cât funcția cu care mă încălțasem îmi permitea să întocmesc un proiect de accesare de fonduri europene, să aduc bani, conștientă că o astfel de lucrare presupune mai mult decât ajutorul și munca brută pe care Sava o îndeplinește îndârjit zi de zi. M-a cam scos din țâțâni discuția fără rost despre închinarea la icoane, am

înghițit hapul de dragul Măicuței, însă tot am reușit să le scurtez pe cât posibil dizertația...

Ajunsă în cele din urmă în sufrageria apartamentului, după ce mi-am trântit geanta și pantofii incomozi încă din antreu, așezată comod, înfundată în moliciunea fotoliului meu de piele cafea cu lapte, caut să-mi fac ordine în gânduri, să analizez faptele, așa cum mă dăscălise cu ani în urmă maestrul meu în ale Tribunalului... Faptele, așezate în ordinea lor cronologică, nude, dezbrăcate de interpretări subiective, doar ele, memorate corect, pot duce la haina juridică potrivită.

Primele luni de la înscăunare, când mi-am lipit fundul de scaunul comod din piele întoarsă cu spetează înaltă și mânere sculptate, semănau cu un dejun de concediu, când, după un somn lipsit de griji, ești servit cu platouri uriașe, de unde poți alege la discreție un sortiment bogat de bunătăți decorate măiastru. Nemaivorbind de iaurturile grase, smântânoase, ce se odihnesc în boluri din sticlă și, bineînțeles, cafeluța servită cu tot dichisul. Așa mi se ofereau cu zâmbete lingușitoare și trunchi aplecat majoritatea subordonaților, atât de la secretariat, cât și de la Oficiul Juridic, că-mi mersese faima de scorpie afurisită și se temeau că le pot face viața amară dintr-un nimic, preferând să-și îndoaie spinările în loc să-mi prezinte obiectiv dosarele în curs de rezolvare sau de nerezolvat, să ne sfătuim împreună... Tot viperă sunt și atunci când le accept plecăciunile, știind că nu ajută la nimic, că de-o fi să le găsesc hârtii în neregulă, termene pierdute sau, mai grav, aranjament urât mirositor, o să-i aplec eu în genunchi de le-o sări reuma și bolile închipuite de care

se plâng crezând că-mi provoacă un oarece sentiment de milă...

Așa cum am acceptat cadoul parfumat fără să analizez ce i-a determinat, de fapt, să-mi ofere înalta demnitate, așa m-am lăsat sedusă de plăcerea dejunului și de atmosfera prefabricată în dans de epocă, oprit doar de audiențele în care am dat cu fruntea de grinzeaua de sus, cum m-a cadorisit un bătrân venit să-și ceară pământul cel negru.

Se înscriesese primul în programul de audiențe, venit de prin nordul județului cu o cursă de 5 dimineața, clop de paie împletite, ros nițel pe la colțuri, și în mână cu o plasă de nailon burdușită cu tot felul de documente pe care mi le-a răsturnat de-a valma pe birou.

- Nu te speria, doamna președintă, că nici eu nu m-am speriat de sutele de memorii adresate șefilor de tot felul...

- Nu mă sperii eu așa de ușor, domnule dragă...

- Păi, așa te-ai dat pe spate, ca unul de la Procuratură când i-am povestit cum mi-au furat pământul cel negru... Că știa dumnealui mai bine că și pământul se poate fura de ăia puși să-l împartă...

- Dacă e vorba de un furt, ai procedat perfect adresându-te celor de la Procuratură, că ei sunt îndrituiți să-ți rezolve problema...

- Care va să zică, te speli și dumneata pe mâini, mă trimiți de la Ana la Caiafa cu jalba în băț?

Și-a trântit clopul peste vraful de hârtii de-au zburat colile prinse cu ace de gămălie ca niște aripi de porumbel hâșăit de pe pervazul ferestrei. M-am aplecat să le prind din zbor, scrise de mână, cu litere mari de școlar începător.

- Nu vă obosiți, că le adun eu, mai bine îmi ascultați păsul, și dacă vă simțiți în stare, că putere aveți...

- Nu-i vorba că nu mă simt în stare, ai sesizat bine, urmează să stabilem dacă am abilitatea și puterea de a rezolva...

Dacă pe vremea când profesam avocatura în cabinetul meu, eram singurul șef, răspunzător de toate deciziile în aranjarea cauzei unui client, aici funcția administrativă mă obligă să-l ascult, neavând posibilitatea să-i arăt ușa dacă nu mă simțeam în stare sau bine merci nu eram dispusă să-mi bat capul cu încurcăturile de mațe greu de descâlcit.

Cu mare greutate, după aproape o oră, am priceput eu cine-i furase pământul cel negru, că, potrivit legii, Comisia locală de fond funciar din satul dumnealui refuza să-i recunoască dreptul și mai apoi să-i restituie hectarul de pământ luat cu japca pe vremurile comuniștilor imediat după cooperativizare.

- Nepricopsiții mi-au tot cerut la acte, la documente, să le dovedesc că Tata avusese pământul ăsta... Le-am pus eu în fața ochilor o țâdulă semnată de primul brigadier care recunoștea că-i luase lu' Tata doi cai și o căruță cu care se ducea porumbul după hectarul nostru și declarațiile lui Pătru și Vasile, vecinii de holdă de atunci. Ei o țineau una și bună să le aduc funciara, chiar dacă i-am dus, mama mă-sii de treabă, la hotar să le arăt pământul nostru cel negru, că doar nu l-a mâncat gaia...

- Și acum cine-l folosește, vreau să spun, cine-l lucrează?

- Păi, nimeni, doamnă dragă, că-l opresc ei, nemernicii, știu ce rodnic și bogat, gras ca untul, să-l întinzi pe pâine nu alta... Îl păstrează pentru secretarul Comisiei, să-l împrăștiarească, chiar dacă neam de neamul lui n-a avut niciodată vreun ar de pământ, nici negru și nici nisipos, de lângă râu.

Stăpânindu-mă cu greu, hotărâtă, totuși, să fac ordine între hârtiile deșirate, îndoite, am chemat un țiptăr de la Oficiul Juridic însărcinându-l să ia foaie de foaie și să caute urme de carte funciară – știind bine că era imposibil la o cercetare atentă să nu poată fi identificată urma proprietății... Ceea ce s-a și întâmplat, noroc că, adunător și strângător din fire, adusesese și actele vecinului Vasile, unde se specifica și numele împrișinului, ca hotarnic cu pământul acestuia.

Crescută la oraș, învățată cu tot ce înseamnă confortul asfaltului, nu mă pot lăuda că înțeleg prea bine lupta asta ancestrală după pământuri, dragostea necuprinsă de brazdă, care nu poate fi catalogată nici ca avariție, nici ca dorință de înăvuiție...

Cuprinsă de furie pe cei de la Comisie, care își dovediseră superficialitatea, să nu spun reaua-voință, am pus mâna pe telefon și am țiptat ca apucata, că bine mi se sugerase, m-am dat cu capul de grinda de sus.

- Să nu-mi mai trimiteți oameni pe cap cu probleme pe care le puteți rezolva singuri... Oare n-ați fost atenți că pământul cel negru poate fi identificat cu date de carte funciară și ca atare se poate restitui de îndată?

Scuzele de genul că au sute de asemenea cereri pe cap și juristul Primăriei mai are încă două comune de

conseiat n-au stat în picioare, că le-am dat și termen de rezolvare.

- Numa' să mai vie pe aici omul cu negrul lui pământ cu tot nerestituit, că aplic eu legea, care va deveni neagră pentru voi...

Mai să-și arunce clopul de paie până-n tavan, gata-gata să-mi tragă o pupătură peste masa încărcată cu hârtoage.

- Strașnică muiere... Strașnică, nu-i așa, dom'le?

- Șefa nu se lasă... Așa era și pe vremea când fusese avocat...

- Păi așa mai vii de-acasă... Acum mă dumiresc eu de unde le pricepe atât de bine...M-aș fi dus și eu la unul, dar n-am bani să-i mănânc prin tribunale.

Ca el s-au perindat cu sutele, de ajunseseam la plăcerea neașteptată oferită de descifrarea întortochelilor din actele funciare și mai ales înțelegând destul de repede că pot oferi soluții.

Ce să mai vorbesc de proprietarii sau urmașii lor, care mi-au umplut biroul, că veniseră vreo douăzeci de moți de la poalele Apusenilor care de care mai inflammat.

- Să ne dai înapoi Pădurea Nemeșească... Pădurea noastră și a străbunilor, că altfel...

- Altfel ce... – am sărit, iritată, făcându-mi vânt cu un dosar de plastic pe care mi-l pusese la îndemână juristul tânăr ce le știa câte ceva din doleanțe și le sintetizase împreună cu hârtiile topografice aferente.

- Altfel ne facem noi vânătorii hoților de lemne și numa' bunul Dumnezeu mai știe ce se poate întâmpla.

- Are dreptate Laleaua, că punem mâna pe puști la nevoie – completează altul cu gesturi aspre spusele primului, ce-și zice Laleaua Neagră, un mustăcios cu

ochii vineți și mustățile roșiatice lăsate pe oală ca doi turturi din peșterile munților.

- Pădurea Nemeșească e a noastră de pe vremea împăratului, că avem și actul de donație... A dăruit-o nemeșilor care au luptat în armata crăiască.

- La fel ca la Rănușa, unde am auzit că Maria Tereza l-a cadorisit pe un viteaz să primească atâta pădure și pământ de deal cât a putut cuprinde călărind de la răsăritul până la apusul soarelui... – mă dau cunoscătoare.

- O fi și asta adevărat... Dacă nu vă este cu păcat, ei, rănușenii, și-au primit înapoi pădurile sau bat drumurile ca noi? – un bătrânel hâtru, cu fața ridată într-un zâmbet acru, iscodește mai abitir ca un avocat cu experiență.

- Să încercăm o rânduială... Dacă vorbiți cu toții deodată, nu ajungem la nicio înțelegere. Mai întâi vă avertizez că la mine nu țin nici amenințările, că puneți mâna pe arme, nici poveștile nesustținute de acte... Dacă aveți dovezi ale proprietății, ne putem așeza la masă...

- Îmi permiteți – intervine tânărul, timorat, că nu știu de ce la mama supărării transpiră și se bâlbâie ca netoții în preajma mea în mapa ce-o țineți la dreapta sunt colile de carte funciară și actul de donație în copie legalizată.

- V-am spus noi de la început că pădurea e a noastră cu documente în regulă, numa' cei de la Primărie au dat-o lui Banciu s-o prăduiască cu ai lui, c-a făcut nemernicul un fel de composorat forestier după revoluție și în cârdășie cu Ocolul Silvic fură cu tirurile noapte de noapte.

- Cu mașinile cele mari, doamnă dragă, că nu le ajung căruțele – se completează unii pe alții, se întrerup, ba mai și chiuie închipuindu-se pe urmele hoților de lemne...

- Să înțeleg că învinuiți atât Primăria, cât și Ocolul Silvic?

- Și pe Banciu, hoțul ordinar, că ne-am plâns și la Poliție, dar degeaba.

Mustăciosul, liderul ce-și zice Laleaua, reușește să lege lucrurile într-o oarecare coerență.

- Am cerut, domnucă dragă, Primăriei, Comisiei funciare, că știi dumneata de comisiile astea făcute să încurce mai mult decât să descurce oamenii, le-am cerut dreptul nostru, Pădurea Nemeșească de 120 de hectare, și doară ne-am dus de acasă cu actele de la Franz Iozef, că nu s-au pierdut pe vremea comuniștilor, ai noștri le-au ascuns prin lăzile din cămarile cu făină ori în grinzile podului, că nu trăbă să ne amintești dumneata, știm și noi că fără de documente de funduală nu te poți prezenta la stăpânire.

Și ăștia, din Comisie, sunt neamuri cu Banciu, că primarul de-i șefu' cel mare e văr de-al doilea cu nevasta ăstuia și-s amestecați în firma de tiruri fără de care n-ar putea jefui atât de amarnic pădurile... Se mai înrudesc ori poate numai beau împreună și fac petreceri în cabana din Valea Frunzișului ce ține de Ocolul Silvic.

- Și vouă ce v-au spus, ce nu-i în regulă în doleanțele voastre?

- Păi, ce să ne spună, domnucă... Ba că nu suntem compositori în asociația lui Banciu, ba că Ocolul are ordin de sus să nu împartă pădurile, ba că cei de la Județ nu-i lasă să ne elibereze titlurile de proprietate, și

tocmai de aceea am venit să întrebăm direct, aici, la Județ, care-i adevărata față... Să nu ne prostești domnucă și dumneata, că suntem tare amărâți...

După câteva clipe, învârtind în cap complicata poveste cu toate implicațiile, am hotărât că nu pot pune mâna pe telefon și să-i atenționez, chiar avertizez pe cei îndrituiți să aplice legea la nivelul Comisiei Locale, am nevoie de timp să leg discuția și cu cei de la Ocol și Poliție, doar că le-am promis solemn neferindu-mi ochii de privirea șuie a Lalelei, ciudatul cu poreclă fără nicio legătură cu moșii din Apuseni, i-am reprogramat peste două săptămâni, când voi descurca cărările din Pădurea Nemeșească.

Cercetările ce-au urmat au scos la iveală întâia dată virtualul conflict cu cei ce mă promovaseră, ai mei din partid, că primarul, capul răutăților, cel ce încurcă ițele, era de-al nostru, și m-am trezit cu un telefon de la unul ce se ținea ca membru fondator al partidului.

- Vorbește lumea prin târg că vă descurcați de minune în noua funcție, doamna Mona... Felicitări, felicitări... De oameni de curaj avem nevoie.

- Mulțumesc, chiar vă mulțumesc... Apreciez deosebit lauda venită din partea dumneavoastră... – aproape îmbujorată, habar nu aveam ce avea să urmeze...

- Sunt convins că aveți grijă de oamenii noștri...

- De care oameni? – m-am prefăcut nedumerită, deși mi se aprinseseră beculețele de avertizare...

- Cum de care? Dumneavoastră sunteți femeie deșteaptă, descurcăreață...

- Descurcăreață nu prea mă fericește, dar să zicem și așa...

- Dintotdeauna ați știut de unde bate vântul... - continuă cu vocea pe care nu o recunoșteam, că de obicei, răgușit, fumător înrăit, hârâia din gât de-ți încrețea pielea.

- Și acu' de unde bate, tovarășe dragă?... - mieroasă, lingușitoare, dau după el cu tonul.

- Nu vă faceți că nu pricepeți, că doar ați participat efectiv la alegerile locale și ne știți primarii pe de rost...

- Aha... A... da... Cam atât doreați să-mi spuneți... Să vorbim de vijeliile viitoare? Voi urmări buletinul meteo diseară la televizor... Oricum, vă mulțumesc pentru avertizare și grijă...

Nu am băgat în seamă stopul ridicat de impiegatul de mișcare, crezând că șeful de gară mă va lăsa în pace și telefonul era doar o întâmplare oarecare, probabil primarul cu pricina îi e vreo rudă și a socotit că poate opri trenul.

Ancheta, declanșată atât la Ocolul Silvic, cât și la Primărie, a dovedit că Laleaua și moșii mei aveau dreptate să-și redobândească Pădurea Nemeșească, ba, mai mult, interesându-mă la Poliție, am grăbit ancheta, care lăncezise din așa-zisa lipsă de probe în depistarea hoților de lemne ce devastaseră o bună parte din pădurea de peste deal.

Tot o anchetă, însă la Parchet de data asta, mi-a fost confirmată complice întrucâtva de unul dintre tinerii de la Oficiul Juridic.

- Știți, doamna Mona, ne-au cerut date despre petiția celui cu pământul de lângă Fabrica de Strunguri... Știți dumneavoastră, afirmațiile ciudate ce le

făcea despre primar și viceprimar... îi cunoașteți dumneavoastră...

- Ce naiba vorbești cifrat, băiete... N-am niciun chef să-mi bat mintea cu misterele tale...

L-am lăsat cu gura căscată, că nu știa de unde să mă apuce...

- Vă rog să mă scuzați, însă credeam că îi protejați... că-i acoperiți cumva... Nu susțin eu c-au făcut ilegalități, însă dacă întreabă Parchetul... Oricum, eu v-am adus la cunoștință...

- Ce mi-ai adus la cunoștință, frumosule... – tonul înghețat ce spune amabilități e mai al dracului decât cel aspru ce-ți toarnă înjurături. Știa bine ce ascunde amabilitatea mea de fațadă...

- Chiar nu vă amintiți despre reclamația omului cu terenul de lângă Fabrica de Strunguri?... Acela care a fost vândut fără licitație de Primăria din G....

- Primăria din... Rostesc numele orașelului... închid ochii să văd trăsăturile celui care probabil în audiență fiind mi-a reclamat ceva dubios în legătură cu o vânzare a Primăriei...

- Da... acolo unde e fieful dumneavoastră... Pardon, al partidului... – fâstâcit, speriat, nu știe cum să dreagă busuiocul și în același timp se simte dator să mă lămurească... Să mă avertizeze sau să-mi bage un ic sub fund...

- Și omul cu petiția... Vrei să spui că nu și-a primit pământul?...

- Dumneavoastră chiar nu vă amintiți?...

- Cum mama naibii să-mi aduc aminte de sutele ce-mi calcă pragul... Că știi la fel de bine ca și mine că

sunt cu sutele... Dacă ai început discuția asta stupidă, te rog să te concentrezi și să-mi prezinți speța în detaliu.

- Ca la Tribunal... Parcă sunteți la bară, doamna Mona...

- Păi ce, ai uitat că mi-am ros coatele pe băncile Tribunalului cuvântând la bară ani buni?

- Cum aş putea uita, că am învățat, am furat de la dumneavoastră meserie pentru dezbaterile când sunt trimis să apăăr interesele Comisiei Județene...

- Păi vezi, frumosule, că vorbim aceeași limbă... – mă bucură că-i ager și „fură meserie”, așa cum m-am canonit și eu la începuturile mele ca tânăr stagiar... Văzând că-mi desfac ridurile verticale ce-mi pornesc de la rădăcina nasului și străpung fruntea ca două linii trase în tuș, prinde curaj și reușește să sintetizeze speța așa cum a prins de la mine, că e absolut necesar să rânduiești ideile când ești pus în fața instanței, un ghiveci, oricât de frumos ambalat în texte de lege, dacă nu are logică în faptele ce trebuie să curgă unele din altele, nu va fi ascultat de nici un magistrat.

- Păi, omul nostru nu reclama că nu și-a primit pământul, că dobândise un titlu de proprietate, contestat, e adevărat, de Primărie în instanță, însă Judecătoria îi dăduse câștig de cauză.

- Nu te zori, drăguțule... Păi, dacă omul cu pricina a câștigat în instanță, ce naiba a căutat la mine în audiență?

- Am impresia că dumneavoastră vă grăbiți să aflați...

- Chiar ești insinuant fără rost... Continuă, dragule... – mieroasă, zâmbitoare, de data asta, îl îndemn, curioasă unde vrea să ajungă...

- El reclama că, deși avea dreptul câștigat prin judecăți, Primăria a tergiversat punerea în posesie, ca mai apoi să afle de la unul cu limba mai lungă, că știți și dumneavoastră cum sunt unii funcționari când nu-și iubesc șeful ce-i beștelește toată ziua, le încarcă cocoșa cât încape și mai 10 kile pe deasupra, unul dintre cocoșarii de la Primărie i-a șoptit că pământul lui fusese vândut printr-o manevră de culise, fără licitație, unei firme care, colac peste pupăză, nici nu a plătit prețul decât mult mai târziu, după alte încâlcici pe care nici el și nici eu nu le-am priceput ca lumea...

- Care va să zică, omul reclama niște ilegalități din bucătăria Primăriei? Și eu, dacă a fost la mine, cum susții dumneata, cum l-am îndrumat? – curioasă, că realmente nu-mi aduceam aminte amănuntele audienței.

- Păi, i-ați spus să facă plângere penală, să se adreseze organelor de urmărire penală...

- Chiar așa?... – și, brusc, m-a pufnit râsul, de mă scuturam ca apucata pe speteaza fotoliului de mare șef, mai-mai să-l scot din țâțâna de fier ce-i permitea o rotație de 180 de grade, că, vezi Doamne, cel care se tolănește sau se canonește pe speteaza de piele întoarsă să poată manevra cum dorește hârtiile din biroul oval.

Realizam în cele din urmă unde-l ducea capul pe tinerelul sugubăț și nu prea... Dacă eu l-am îndrumat să facă plângerea penală, înseamnă că-i o răzbunare în sânul partidului, că altfel cum puteam eu să-mi demasc propriii tovarăși de arme...

Cum însă întrebarea lui nu cerea un răspuns grabnic și, de altfel, nici măcar nu m-am sinchisit să-i dau o explicație, am rămas doar eu cu nedumerirea pe

cap, știind cu certitudine că nu-mi trecuseră în acel moment niciun fel de gânduri răzbunătoare la adresa edililor din orașul G., ori taman certitudinea asta ridica semne de întrebare cu privire la judecata mea întunecată sau iluminată în clipita când i-am arătat calea plângerii penale petiționarului jefuit ca-n codru...

Nedumerirea s-a înfipt zdravăn în mintea mea, că în noaptea ce-a urmat am avut un vis magnific, care mi-a dat în zorii zilei, când am mijit ochii, o stare de bine și liniște cum nu m-a învăluit decât acolo, în buricul Pământului, când am priceput vorbele nespuse, ci doar privite, vorbele Blajinilor... Se făcea că eram în cerdacul unei mici bisericuțe din lemn, înaltă, cu turla țuguiață acoperită cu șindrilă. Am dat să apăs pe clanța ușii, să intru, că se auzeau din cerdacul sculptat cântări molcome, alinătoare și un glas de preot de o dulceață aleasă, care la un moment dat rostea din Sfânta Evanghelie pilda vindecării slăbănogului ce fusese suit pe acoperiș de niște bărbați, că încercaseră să-l ducă în fața LUI, însă din pricina mulțimii adunate nu reușiseră, iar El, văzându-le credința, a zis: „OMULE, iertate îți sunt păcatele tale.” Nerăbdătoare, înghesuită, încercam să mă strecur printre trupurile țepene în rugăciune, dar lipite parcă într-unul singur, care nu-mi permitea în niciun chip să-mi găsesc un locșor cât de mic în interiorul bisericii și, mai mult, nici să ascult citirea pildei până la capăt... Transpirată toată, nedumerită cum de trupurile deveniseră un tot mișcător, de nepătruns, am început să plâng cu ochii pe crucea altarului, când deodată glasul preotului le-a poruncit:

- Lăsați păătoasa să se apropie...

Și s-a desfăcut cărarea trupurilor într-o lumină ciudată care parcă urca spre crucea altarului...

- E vremea să vă rânduieți calea. E vremea să vă rânduieți viața... E timpul să vă faceți rânduială în toate...

Am căzut în genunchi în lumina cărării dintre trupurile ce se desfăceau prietenoase chiar și față de mine, păcătoasa, numită astfel de vocea altarului, și m-a cuprins o bucurie fără de seamăn, de parcă îndemnul rânduiei creștinești îmi luase o cumplită povară de pe umeri și, chiar îngenuncheată, mă simțeam ca o pană ușoară, într-o stare de zbor, de lepădare de păcate...

- Numai după o dreaptă rânduială veți cunoaște calea spre Casa Domnului.

Și trupurile desfăcute dintr-unul singur în multe fețe deschise repetau în șoaptă: „Să ne facem rânduială, să fim vindecați.”

- Numai după o dreaptă rânduială veți fi mântuiți și casa voastră va fi Casa Domnului...

Bucuroasă că mi se deschisese calea trupurilor – odinioară stane de piatră în drumul spre altar, am murmurat și eu:

- Numai după o dreaptă rânduială ... numai după ce-mi voi rândui gândurile, vorbele, faptele...

Trezită în zorii zilei cu trupul mustind într-o transpirație calduță ce udase așternuturile de mătase, am luat starea de mulțumire cu mine și în timpul dușului, când mi-am lăsat corpul biciuit de apa rece ce-mi trezea simțurile unul după altul, și în bucătărie, în timp ce-mi preparam cafeaua amară, neagră ca tăciunele, iară pic de zahăr sau lapte care să-i strice aroma înțepătoare.

- O rânduială... O rânduială... E nevoie de o rânduială... Numai astfel...

Mintea ce se așeza la locul ei, iară fabulosul visului care să-mi strice judecata mult lăudată cu care mă dau mare în fața tuturor lingăilor de la Județ, mintea a scos îndoiala de sub plapoma fantasticului.

- Ce îndoială?... Care îndoială?... Care-i rânduiala mea?... Ce nu-i rânduie?... Ce nu-i în ordine în minunata mea viață?...

Râd de una singură, nedumerită, însă nu speriată, că nesiguranța asta spumată, ciudată, nu-mi aduce nici spaimă și nici teamă.

Voi afla cât de curând care-i rânduiala mea. Și, ca o vijelie pornită pe neașteptate, le-am ordonat subalternilor să-mi aducă în ordine cronologică mapa cu sentințe privitoare la retrocedări, știind bine ce caut... Voiam să citesc, să înțeleg cum a obținut petiționarul meu pământul de lângă Fabrica de Strunguri.

Înarmată cu datele juridice, înțelegând că nu există niciun dubiu privitor la legalitatea retrocedării, că știam eu nu puține cazuri când cu acte mai mult sau mai puțin false se dădeau moștenitorii unor proprietăți valoroase tot felul de escroci, care nu aveau nici în clin, nici în mână, cu proprietarii de drept, ba chiar am cerut la arhiva Tribunalului dosarul de instanță, de s-au minunat cei de acolo când am completat formularul de informare personal.

- Dumnezeuastră? Chiar v-ați găsit timp să treceți pe la noi? Și asta în noua calitate...

- Ce naiba, Vasile, te miri de-ți pică ochelarii de pe nas? – bătrânul arhivar, înalt, deșirat, nu contenea să-și holbeze ochii de sub ramele negre...

- Păi, aveți tot felul de tinerei pe acolo, care vă puteau face un resume. De ce v-ați deplasat personal?...

- Chiar așa mă cunoști tu, Vasile?... Câteodată e necesar să văd cu ochii mei, doar cu ochii mei, că n-am încredere în privirea altora...

- Asta cam așa-i, doamna Mona... Că nici în politică drumul nu-i departe de Tribunal când vorbim de speculații și înșelătorii... – îmi trage cu ochiul complice, știe el ce știe de pe vremea când lucram împreună, eu, avocat care nu știam cum se mănâncă justiția, și el, cu oarecare experiență, că nu degeaba se spune că arhiva este oala unde se sparg toate ouăle clocite din justiție.

Convinsă încă o dată de veridicitatea actelor de proprietate și de stare civilă ce-i atestau calitatea succesorală, mi-am fixat a doua zi o întâlnire cu procurorul care solicitase date despre caz. Poate ar fi fost suficient să întocmesc referatul, înaintat cu o simplă adresă celui în drept, pe capul căruia picase dezlegarea ițelor afacerii, că-mi mirosea de la distanță putoarea unor înțelegeri murdare, însă am lăsat să curgă lucrurile spre o întâlnire față în față cu anchetatorul poate dintr-un spirit de frondă, vezi Doamne, să arăt că sunt bine documentată în ceea ce ține de atribuțiile mele și, de ce să nu recunosc, poate îmi doream să dovedesc, și nu numai mie, că n-am de gând să protejez pe nimeni, nici chiar pe cei ce mă promovaseră, companionii din partid, așa cum complice îmi sugerase de la începutul încurcăturii tânărul meu subaltern...

- Aveam și noi copii din dosarul instanței, doamna Mona... Doream doar o părere avizată a celor ce răspund de legalitatea retrocedărilor... Și cum

dumneavoastră aveți o faimă binemeritată – zâmbeste strâmb tânărul procuror, care aduce de departe cu tânărul meu subaltern tocmai prin zâmbetul nițel cam strâmb, nițel ironic, care se vrea periculos, însă nu pentru o hârșăită ca mine prin ale Tribunalului, și nu numai...

- Chiar așa, domnule dragă... Chiar așa... Nu credeam că-mi bate faima și pe la ușile Parchetului.

- Vreau să mă fac bine înțeles... Sunteți printre puținii oameni din administrație, veniți din politică, bineînțeles, care nu purtați vreo coadă prin dosarele noastre...

Nu-l fac să-mi explice despre ce coadă vorbește, cunosc jargonul unora din parchetari care împrumută câteodată din vocabularul interlopilor tocmai din dorința de a înțelege mai bine, de a descifra lumea ciudată și periculoasă pe care sunt datori s-o limpezească prin acoperământul legii.

- Sunt măgulită și nu prea... Dacă nu sunt reclamată, înseamnă că nu sunt băgată în seamă...

- Asta știam că sună mai bine în relațiile cu presa... – nu se lasă tinerelul, și asta-mi face plăcere... Întotdeauna lipsa toleranței într-o conversație mă incită... Nu agreez o convorbire în care zâmbim unul altuia, acceptăm fără crâcnire ideile celui alt, chiar dacă se bat cap în cap cu ale noastre, doar de dragul unei bune înțelegeri tolerante... Nu m-am împăcat tolerant cu propriile greșeli și asta mi-a permis o oarecare intoleranță față de cel de alături...

- Desigur că e valabil în special în relațiile cu presa că mulți dintre noi, politicienii, cum ne place să

fim numiți, căutăm în permanență să ieșim în față, să șocăm chiar, să apărem pe prima pagină...

- Vă contrazic din nou... Dumneavoastră nu aveți voie să faceți politică... Doar sunteți funcționar public... Sau mă înșel?... – joacă tare băiatul, incitându-mi simțurile... Să fiu mai atentă ce scot pe gură că am un interlocutor pe măsură.

- Cum am putut scoate asemenea prostie, dragul meu?... Chiar nepermis pentru un funcționar în serviciul public... E interzis de lege să facem politică, cum altfel, domnule dragă?

- De parcă ați fi aterizat din Marte pe scaunele dumneavoastră și nu propuși de un oarecare partid... mă scuzați însă...

- Știu, știu, dragul meu... Prosteala asta, lozincile te enervează... De altfel, nici eu nu suport fariseismul ăsta de mahala... Nu fac politică, însă simpatiile, sentimentele, sunt de partea unui partid, de ce să mă ascund după ușă, că nu-mi stă bine, femeie bătrână...

- Nici chiar așa, că multe cucoane ar dori să arate cum arătați dumneavoastră.

- La vârsta mea vrei să spui?... Arăt bine pentru vârsta mea... – și, ca orice femeie toantă, îmi dau ochii peste cap, mă înroșesc de fațadă și aștept cu plăcere complimentele, oricât de nesincere și vagi ar fi. Doar că luminița de atenționare s-a aprins, i-am citit printre vorbe o oarecare curiozitate, alimentată poate de suspiciunile din dosarul său... Ar dori să afle, să mă tragă de limbă, să scot prostioara care să mă lege în vreun fel de cei suspectați de corupție... Că doar suntem tovarăși de arme... Și cine a văzut corb la corb să-i scoată ochii...

Mă hotărâsc în cele din urmă să sparg gheața politețurilor, chiar dacă înțepăturile, complimentele fără iz de linguseală, mi-au făcut plăcere.

- Referatul nostru și hârtiile anexate cred că sunt de folos anchetei. Da' de bună întrebare, ce urmăriți voi? Care-i obiectul urmăririi penale?...

- Păi, în rem vorbind, e vorba de infracțiuni de abuz în serviciu, dare și luare de mită, trafic de influență...

- Cu asta chiar m-ai lămurit... Dumneata crezi că eu am făcut purici degeaba ca avocat?... Poate nu știi că am profesat ca avocat pledant ceva vreme înainte de a intra în politică...

- Mă subestimați, stimată doamnă... Tocmai de aceea am dorit să stăm de vorbă între patru ochi... Știți cu ce se mănâncă dreptatea...

- Poate da, poate nu... – zâmbesc acru... – Bag de seamă că ezitați să-mi răspundeți la întrebare... Voiam să aflu nu ce infracțiuni cercetați, ci pe cine cercetați... Cine sunt implicați?...

- Întrucât mâine încep urmărirea penală împotriva lor, vă pot satisface curiozitatea... E vorba de primarul și viceprimarul din G. ... Și urmează să mă hotărâsc în funcție de mai multe elemente să implic și niscaiva consilieri locali și, bineînțeles, reprezentanții firmei câștigătoare.

- Câștigătoare?

- Nu vă prefaceți că nu știți de niciunele... Doamna Mona, să fim serioși. Aveți o faimă de femeie bine informată...

- În speța de față, mi-a scăpat informația... – mă dau total neștiutoare, deși bănuiam dedesubtul afacerii.

- Sintetizând, lucrurile stau cam așa... Fără să țină seama de hotărârea judecătorească ce stabilea dreptul de necontestat al lui S., cel care v-a adresat și dumneavoastră memoriul, ignorând dispoziția instanței, au hotărât să vândă la licitație terenul Fabricii de Strunguri, dezafectat de unele din construcții care sunt în stare nefuncțională... Mai apoi, printr-o artificiu trecut sau nu prin Consiliul Local, asta urmează a se stabili în anchetă, vând fără licitație terenul pe un preț de nimic unei firme care n-a plătit decât un avans derizoriu, urmând ca restul de preț să fie achitat ulterior... în realitate, firma avea relații strânse cu viceprimarul urbei și niscaiva consilieri...

- Stai, domnule dragă... Dumneata vrei să spui că s-a înstrăinat un bun al statului fără plata integrală a prețului și fără nicio licitație? Teribil ce le-a mers capul... Tembelii... – scap înjurătura, furioasă, dezamăgită de naivitatea celor implicați sau, mai bine zis, de curajul nebun, sau posibil că mita substanțială le luase mințile...

- E ușor să dispui de bunurile statului... Doar sunt ale noastre, ale tuturor și în același timp ale nimănui... Și astfel, pornind de la simpla reclamație a unuia care nu-și primea pământul unde s-a ajuns... – conchide procurorul malițios.... Lăsând porțița deschisă spre alte discuții sau mă aștepta la cotitură, crezând că voi încerca să îndulcesc culpa evidentă a aleșilor locali...

De aici s-a pornit bulgărele de zăpadă care a declanșat avalanșa... La început doar niște telefoane nevinovate, când secretara de la sediul partidului, care, între două oftaturi despre starea de sănătate a bunicii

dinspre mamă, pretextând că mă roagă să-i pun o vorbă bună chirurgului nou venit de la Timișoara, a întrebat miiros:

- A fost pe la sediu domnul S., primarul nostru...
Știți și dumneavoastră, cel anchetat de Parchet...
Sărmanul om, ce i s-a înscenat...

- E posibil... Nu știu prea multe...

- Se întreba dacă n-ar fi posibil să-l primiți...
Poate aici, la sediu, sau oriunde doriți dumneavoastră...

- De ce, mă rog... Ce aş putea eu ajuta?

- Dumneavoastră? Păi, dumneavoastră le puteți descurca pe toate...

Înfuriată peste măsură, deși știam bine că nu dăduse telefon de capul ei, era doar solul ce anunța viitoarea bătălie:

- Spune-le celor care te-au îndemnat să mă suni să-și bage banii luați în fund... Că pe mine nu mă privesc afacerile lor... Să se descurce cum or ști...

Astfel, într-o seară, când, trântită la televizor, urmăream o emisiune pe Național Geografic despre jungla Amazonului și-mi plimbam ochii printre liane și fluturi multicolori, m-am trezit cu slinosul meu – ferchezuit nevoie mare, ascuns în spatele unui buchet de trandafiri roz -, neinvitat, sunând de zor la ușa mea, cu un zâmbet caraghios ce-i brăzda fața rotunjoară de la o ureche la alta.

- Trandafiri roz? Ce te-a apucat, frumosul meu?
Chiar roz ți-ai găsit să cumperi?

- Păi, ultima dată v-am oferit trandafiri galbeni și m-am

gândit că, având în vedere starea de spirit, să mă opresc la dulceturi...

- Starea de spirit e gri... Oricum, îți mulțumesc...
- Nu mă poftiți înăuntru? Știu, am încălcat una din regulile de politețe...

- Un telefon prealabil când vrei să faci o vizită se impune întotdeauna... Că doar așa te-am dăscălit... – zâmbesc scurt... cu fața închisă într-un rictus dizgrațios.

- Am omis telefonul și am crezut ca prostul că rozul va acoperi gafa...

Mai gata să-i închid ușa în nas, însă, curioasă să aflu cu ce mesaj s-a înarmat în traista de piele, îl poftesc în cele din urmă.

- Aproape uitasem ce minunate tablouri aveți... Pe ăsta când l-ați achiziționat?...

- Dacă privești atent, te dumirești tu...

- Aveți dreptate... Nu poate fi decât al pictorului de la Gai... Îi recunosc stilul...

- Deci, mi-ai urmat sfatul și te-ai desfătat până și dumneata cu albastrul aurit... Mă bucur... Sincer, mă bucur pentru sufletul dumitale...

Reușise să mă uimească tocmai prin aplecarea chiar interesată pentru frumos și credință... Este și ăsta un prim pas.

- Ciudat tablou... Maica Domnului sau o țărancă ce-și protejează pruncul... Sau un înger ce acoperă cu aripi de lumină Nou-născutul... Recunosc Lumina... Chiar dacă nu albastră, e aceeași stare de deschidere spre bucurie ca în biserica din Gai...

- Cum ai spus? Repetă, te rog...

- Stare de deschidere spre bucurie, doamna Mona... Pe vremuri îmi explicați dis-de-dimineăță, când veneam, încruntat la sediu, cu capul moară ce măcina

gândurile rele, să-mi deschid, să mă deschid spre bucurie...

Chiar dacă presimt, să nu spun că știu cu certitudine ce-mi va cere, îl poftesc politicoasă pe fotoliul ce-i dă posibilitatea să admire tabloul pictorului B. și îi ofer un pahar cu vin alb...

- Mă încântă aplecarea ta spre frumos... Am avut privilegiul să-l cunosc atât pe pictor, cât și pe soția acestuia... Întâlniri cu oameni speciali ce-ți pot tușa destinul...

- Cum a fost și întâlnirea mea cu dumneavoastră...

- Ești pus pe fapte mari astăzi... Să mă aștept la ce-i mai rău... Dacă tu te-ai străduit să-mi apreciezi tablourile, să vizitezi mănăstiri, să mă așezi printre mentori... E și asta un început bun în ale diplomației...

- Vă rog să mă credeți că tabloul chiar m-a impresionat... Și ideea de a o îmbrăca pe Maica Domnului în costum popular cu aripi de înger...

- Cred că-i destul, frate dragă... Spune cu ce mesaj te-au trimis, că sunt destul de obosită și n-am chef să discut despre compoziția tabloului taman cu tine... – i-o tai scurt, deși o clipă căzusem în plasa unei posibile conversații plăcute...

- Dumneavoastră o vreți în felul acesta... Păi, e vorba de dosarul Fabricii de Strunguri... Terenul... Parchetul...

- Știi că te pot da pe ușă afară în trei secunde, drăguțule... Știi că pot chema Poliția și să afirm că ai venit să mă mituiești...

- Cu un buchet de trandafiri roz? – râde mânzește... Știa că sunt în stare de orice, însă,

învățăcelul meu fiind, a învățat cum să dea înapoi loviturile.

- Sunteți de-a noastră orice ați face... Nu puteți să vă negați apartenența. Că doar noi v-am propus, noi v-am așezat pe fotoliul de piele întoarsă...

- Cu pielea întoarsă tot de la mine copiezi...

- Și dacă noi v-am pus, putem avea și pretenții...

- Pretenții? – uimită de curajul orb, simt cum mi se face piele de găină, se ascute fiecă por gata de luptă.

- Tu ești inconștient... Nu știi cu cine te pui... – Mă ridic și dau să-i torn paharul de vin peste cămașa scrobită, însă mă abțin în ultima clipă.

- Tocmai eu știu cel mai bine decât mulți alții... De aceea m-au trimis și tocmai de aceea am acceptat...

- Băiete, curajul tău îmi dă de gândit... Nu cred că ești atât de prost încât să nu bănuiești ce cutie deschizi vorbindu-mi astfel... Ce-i în spatele tău... Banii? Posturi ce se clatină?

- Și de unele, și de altele, și mai ales...

- Știu... Lasă-mi posibilitatea să dau eu singură răspunsul... Gratiile... Pușcăria... Teama de zdup?

- Chiar vă duce gândul prea departe... Nici chiar așa...

- Poate chiar așa, drăguțule... Și spune-le celor ce te-au trimis să-și bage mințile în cap... Cu mine nu pot face târg...

- Bănuiam că veți reacționa în felul acesta. Însă noaptea e un sfetnic bun chiar și pentru o femeie de talia dumneavoastră... Gândiți-vă la implicații, la consecințe... – mioros, a schimbat tonul și a mai sorbit din paharul de cristal.

Nu l-am scos pe uşă cu un picior în fundul grăsuţ, l-am lăsat pasămite să admire tabloul, că furtuna iscată se cerea potolită cel puţin pe moment...

Cât despre mersul anchetei, m-am informat doar din presă, că aflaseră şi reporterii de investigaţii despre scandalul mocnit gata să dea în clocot, în zadar începuseră mai-marii partidului să-l acopere cu declaraţii pompoase de genul: „Primăriile au înflorit de când banii alocaţi de guvern le acoperă nevoile cetăţeneşti. S-au reparat 10 şcoli şi se construiesc 4 grădiniţe.”

Făceau cărare pe coridorul Parchetului edilităţii oraşului G., senini, însoţiţi de o armată de avocaţi, se declarau nevinovaţi, curaţi ca cerul de primăvară. Mai mult, culmea tupeului, scuturându-şi penele ca nişte găşte îngraşate, mai dădeau pe afară cu vina pe unii funcţionari neglijenţi care pasămite ar fi încurcat actele licitaţiei. Cât despre ziarişti, care mirosiseră că e vorba de mult caşcaval dosit în conturi întortocheate, făceau tot felul de aprecieri privind valoarea tranzacţiei, mai precis, a banilor negri, care se umflaseră la câteva milioane de euroi.

Eu aşteptam curioasă până unde vor întinde coarda cu mine, suspecta numărul unu în declanşarea anchetei, şi asta până m-a oprit – să vezi cine – într-o după-amiază când încercam să-mi limpezesc minţile plimbându-mă pe faleza oraşului în drum spre casă.

- Aerul e de bun augur, şi dacă îl combinăm cu mişcare ajută la sănătate.

În spate, micuţ, pipernicit, cu o cămaşă boţită şi părul lins dat pe spate lăsându-i fruntea lombrosiană dezgolită, bombată caraghios pe deasupra sprâncenelor,

taman interimarul președinte mă invită cu un gest scurt să mă așez pe una din băncile proaspăt vopsite.

- Chiar mă grăbesc spre casă... Sunt obosită și n-am chef de discuții inutile...

- Utile sau nu, cred că am dreptul să vă răpesc câteva minute...

Cocoțată pe tocuri îl pot privi în creștetul capului și asta nu-i convine, că tocurile cu care și-a potcovit pantofii nu-i oferă înălțimea jinduită și de el, ca, de altfel, de toți piperniciții care, fie își înalță pantofii, fie caută să se ridice pe vârfuri la fiece mișcare, de parcă sunt niște țărci sturlubatic, nervoase, mereu înțepate și săritoare.

Cu o strâmbătură, mă trântesc pe banca verzuie alături de piticania cu aere, umflată ca un balon.

- N-ați înțeles mesajele... Chiar nu vreți să dați înapoi după ce ne-ați făcut atâta rău?...

- Știu ce dorești, însă cu regret te anunț că nu stă în puterea mea să opresc lucrurile... Nu am niciun fel de competențe în materie penală...

- Tocmai asta-i problema, doamnă dragă... Nici prin cap nu ne-a trecut când te-am promovat că ești capabilă de asemenea isprăvi... – Vorbește întotdeauna la plural, de parcă ar fi reprezentantul unor forțe puternice, oculte chiar, ale căror secrete și mistere doar el le poate descifra.

- Ideea a fost doar a dumitale, că doreai cu orice preț să scapi de mine ca o concurentă periculoasă la președinția partidului... Vezi cum s-au întors faptele cu susul în jos...

- Se amânaseră alegerile și aveam nevoie de un om de nădejde la administrație... Ca să vezi ce ne-ai făcut...

- Unde dai și unde crapă... Însă, dragul meu, chiar nu pricep de ce vă agitați în halul ăsta... – nevinovată, îmi dădeam ochii peste cap dinadins, să-l scot din toate răbdările, să-l determin să dea toată otrava afară, să aflu la ce mă pot aștepta... Că doar nu te-ai înfruptat și dumneata din purcoiul cu bani?...

- Doamna mea, te știam mai diplomată... Faci pe justițiară cu mine? Taman cu mine? Sau poate dorești să scot la iveală dosarul profesional...

- Dosarul meu... Știu că ești dat naibii, dar nici chiar așa... Unde naiba ții dosarele de cadre? Ai o pivniță specială? Suntem cu miile așezați pe rafturile duminale?

- Nici nu speram să ajung la vreo înțelegere... Voiam doar să mă conving personal cât te-ai stricat la cap de când umbli pe la mănăstiri și te dai pocăită... Sunt dator însă să-ți atrag atenția cât se poate de serios că în problema asta sunt amestecați și indivizi periculoși... Chiar foarte periculoși...

Cu greu mi-am ținut mâinile încleștate pe mânerul poșetei de piele, că zvâcneau ca apucatele, gata-gata să-i tragă o pereche de palme peste fața boțită și fruntea bombată cu două umflături ca niște coarne pe deasupra privirilor reci.

Povestea cu indivizii periculoși mi-a amintit de unul dintre colegii mei, avocat cu experiență, care îmi dăduse pe vremuri un sfat asemănător când amândoi apăram un hoț de mașini implicat în traficul de peste Prut.

- Mona scumpă, eu mă retrag, că aseară am primit un telefon de amenințare... Bandiții ăștia mi-au atras atenția să conduc prudent mașina, mai ales afară din oraș, și să-mi supraveghez mai cu atenție copiii când vin de la școală... Eu mă retrag și te-aș sfătui și pe tine să dai înapoi, chiar dacă n-ai familie... Nu-i plăcut să petrecem ani buni prin spitale cu mâinile și picioarele ghipsuite...

Nu am dat înapoi nici atunci și nici acum nu sunt dispusă să fiu complice nici chiar de ordin moral cu pocitania rămasă pe banca proaspăt vopsită de pe faleză.

Ciudat însă, a doua zi de dimineața, după ce noaptea m-au chinuit coșmaruri cumplite, în care oameni cu chip de lup mă tot urmăreau prin cotloane întunecate, gata-gata să-mi sfâșie carnea dezvelită, că nu știu prin ce împrejurare alergam despuiată, înspăimântată peste poate, încercând să mă apăr cu un ciomag butucănos de felul celui pe care-l promisem cu ceva vreme în urmă de la un cioban ce revendica și el o pășune de la poalele Apusenilor, m-am trezit cu pijamaua sfărtecată și trupul lac de sudoare mustind neplăcut în așternuturile mele de mătase.

Primul gând a fost să sar din patul puturos, să dau fuga sub duș, însă o stare de moleșeală m-a doborât, întinzându-mi mâinile și picioarele ce parcă se rupseseră de trup, fără pic de vlagă.

O stare de oboseală cruntă se instalase nu numai în membrele desperecheate, ci și în minte, de-mi plutea capul ca într-o pâclă deasă, materializată în forme griverzui, ce-mi împungea creierii cu ace ascuțite, menite să provoace o durere surdă.

Golită cu totul de putere, m-am lăsat moale descoperind dulceața puturoasă, o lene molipsitoare ce nu permite nici minții, și nici trupului să se urnească, să urmeze tipicul obișnuinței.

Senzația de durere s-a transformat pe nesimțite în frig, de-mi tremurau toate încheieturile, incapabile să mențină trupul legat, de parcă palmele se desprindeau de osul mâinii și labele picioarelor jucau o sârbă îndrăcită...

Murmuram cu greutate: „Sunt obosită, teribil de obosită, și mi-e frig, tare frig...”

Am tras cu greutate plapoma până peste ochi și, încovrigată, căutam cu disperare o fărâmă de căldură încercând să adun trupul zdrențuit, să-i poruncesc, incapabilă însă din pricina minții încleiate să dau vreo comandă covrigului desprins parcă de mine.

Pleoapele grele, reci, acoperind lumina, cântau și ele... „Oboseală... Prea multă oboseală...”

Starea de sfârșeală n-a conținut, m-a ținut în așternut, incapabilă să ridic mâna până la receptorul telefonului, care începuse să sune ca apucatul... Deși mintea și-a adus aminte că trebuia să conduc o ședință importantă cu consilierii din primărie, efortul s-a dovedit prea mare cât să pot răspunde apelurilor ascuțite ce spărgeau liniște dormitorului...

„De ce nu sunt lăsată în pace... Sunt obosită, peste măsură de obosită...”

După ceva vreme, trupul s-a destins încetul cu încetul, încălzit sub plapoma de puf, de a încetat și tremurul oaselor, încetase și troznetul lor de gheață, devenind ca brânza de vacă nestoarsă îmbibată cu smântână grasă.

Sfârșeala se îmbrăca molatec în straiile plăcerii destinse, dând oboselii o stare de bine în mișcarea mătăsii unduitoare...

Nici nu știu cât am zăcut ca o zdreanță nestoarsă, înmuiată în transpirație caldă, când deodată mi s-a părut că aud șoapte, vorbe de neînțeles, dinspre piciorul patului... Primul impuls, de a deschide ochii, era prea obositor, pleoapele grele nu se dădeau ridicate, de altfel, mi se părea lipsit de sens să-mi stric de una singură plăcuta toropeală, până când o mână grea mi-a scuturat umerii pe deasupra plapomei calde.

- Mona... Trezește-te... Ce-i cu dumneata?

Mintea leneșă a reacționat în cele din urmă, întrebându-se ce caută și mai ales cum a pătruns mâna în casa mea. Fără să deschid ochii, murmurând vorbele:

- Ce cauți la mine în casă? Lasă-mă în pace și pleacă... Cât mai repede, pleacă...

- Poate ar fi bine să-i aducem un pahar cu apă?

- O lingură cu miere de stup i-ar face bine...

Văzând că nu-i chip să scap de vocile străine, mi-am adunat puterile și am lăsat lumina să pătrundă pe sub pleoape.

- Voi sunteți?... Dumneata, Sava? Și dumneata, părinte?

- Noi... Cine altcineva?... Nu te speria... Doar noi suntem...

- Și... Cum ați intrat... Aici... La mine, în casa mea?

- Iartă-ne... Am fost amândoi la comenduire, însă niciunul de acolo nu ne-a putut spune unde ești... Erau îngrijorați și nu-și puteau explica lipsa dumatăle... Că te știu punctuală și...

- Aha... Și totuși, cum ați intrat?

Nedumerirea a desfăcut lenea, recunoscând cu ochii minții silueta deșirată a călugărului de la Bezdin și anteriorul preotului păcătos...

- Mi-ați încredințat cheia când ați plecat la București cu treburi de stat... Eu, amărâțul, venisem la oraș să cumpăr cele de trebuință pentru mănăstire... Nu-ți amintești că ne lipseau varul și vopselele... Parcă și de cuie mai avem nevoie... M-am rătăcit prin uriașele ce-și spun magazine, că și nepriceputul de Petru, omul meu din sat, nu se descurca de niciun fel, de ne-a prins noaptea pe drumuri... – încurcat, cel ce-și spune Sava caută să mă liniștească...

- Noi ne-am îngrijit de cele ce pot veni pe deasupra dumatăle... Că s-a auzit tot felul de zvonuri... Și poate ai nevoie de sprijin și apărare...

Preotul păcătos, care își dusesese spaimile pe drumul Bezdinului, că-mi istorisise Maica de sufletul zbuciumat ce se așternuse pe vremea singurătății depline printre mlaștini pe pragul mănăstirii... Tot el m-a însoțit la Gai, de am urcat vitejește sus, m-am cocoțat printre copacii pădurii din biserică...

Un gălgăit ce se aseamănă cu râsul înfundat se pornește din gât, incapabil să deschidă fălcile încheștate... Sunt caraghioși, și mă gândesc la distracția nemernicilor de la partid, care nici nu-și pot închipui două arătări înveșmântate în negru, unul mai bărbos decât celălalt, care se nevoiesc lângă patul meu elegant, foșnitor în mătăsurii scumpe...

Brusc, parcă deslușesc încă o siluetă deșirată, care își fâlăie faldurile veșmântului împrejurul odăii...

- El? Cine-i?... Nu-l recunosc... Ați adus o obște călugărească?... Eu sunt pe ducă?... Voi îmi cântați prohodul?...

Mă scutură din nou frigurile, frica alungă oboseala și tremur din toate măduarele pe sub plapoma pufoasă...

- Nu te teme, fata mea... Sunt Kirill... Tot din adâncul Bezdinului mă trag și eu... Ai nevoie de rugile noastre... Nu-ți stă în putere să te rogi de una singură...

- Kirill m-a însoțit în drumurile prin măruntaiele pământului... Știi și dumneata drumul... Acolo am cunoscut amândoi liniștea, am înțeles poruncile...

Mi-e peste putință să le mai urmăresc vorbele, știu, simt doar, că-mi liniștesc spaimele, frigurile. E atâta blândețe în vocile lor adânci...

- Ai nevoie de rânduială... Viața dumitale se cere rânduită... Așa cum s-a cerut rânduială după mărturisirea păcatelor și în umila mea existență... Îți amintești că am fost rânduit să mă mărturisesc celor pe care i-am turnat... pe vremea comuniștilor... Am săvârșit păcatul de moarte, însă drumul Bezdinului, canonul și Maica mi-au adus rânduiala și mai apoi liniștea – se mărturisește preotul păcătos.

Și cel ce-și spune Kirill, care îmi părea cel mai încruntat, fioros chiar, se apleacă și îmi șoptește deslușit, de parcă șoptele se unduiesc pe deasupra trupului în aripi mișcătoare:

- Te vom duce la Bezdin... Ai nevoie de noi și de Măicuța noastră...

X

În pântecel pământului viețuiesc de la începutul Veacului Blajinii de stirpe bărbătească, oameni cu trupul scund înfășurat în fire lucitoare care leagă măruntaiele pământului ca niște fuioare albe țesute la lumina focului veșnic ce arde în buricul adâncului, din care și-au croit mantii largi și ȋtari strânși pe gleznele puternice, cămăși de borangic ce lasă să se vadă semnul adâncului crestă pe piept. Semnul ȋnțelepciunii celei mai adânci, punctul mișcător de-a pururi ce ține în balanță suflarea păcătoasă de deasupra.

Bărbații albi se roagă neȋncetat pentru noi, pentru iertarea necredințelor noastre și o duc numa' ȋntr-un post tot anul, până primesc Vestea că au venit Paștile, că a ȋnviat cu moartea pe moarte călcând Fiul Domnului.

Postul cel Mare ȋl duc fără crâcnire până ȋntr-una din zilele Săptămăunii Luminate, ȋntre Paști și Dumineca Tomii.

Hisoave vechi pomenesc de viața din adâncuri, de locurile fără de fund care leagă ca niște fuioare de lână imaculată, ȋnnegrită doar pentru ochii muritorilor de rând, murdărită ȋn mlaștinile ori fântănilor bolborosind a mister, bulboane ce legă lumea pământească de cea a Blajinilor.

ȋn zilele luminate de după ȋnviere, femeile o simt, o știe adâncul lor muieresc, că a venit Vremea să ȋmpletească coronițe din flori și spice de grâu verde, să coacă din făina cernută de șapte ori cozonaci rotunzi ca floarea-soarelui, să roșească ouăle, și cu toatele poposesec

pe malul apelor, unde așează cu gesturi măsurate, scrise în literele vechi știute și necitite vreodată, înșiruie colacii galbeni pe firul apelor bulbonate ca să-i ducă înspre capătul din adâncuri, presară ouăle roșii și coronițele împletite măiastru cu gândul că verdele câmpului și mireasma fânului cosit în roua dimineților vor alina frunțile Blajinilor.

Mai cântă doine numa' de ele știute să le legene sufletul cu glas de muiere despre sfârșitul Postului și puterea dragostei.

Și colacii umflați ca floarea-soarelui și ouăle roșii și cojile sângerii și florile plutesc pe apele bulbonate până ajung în pâlnia Locurilor fără de fund, de unde o iau pe cărări întortocheate spre Lumea Blajinilor.

Cuvioșii înveșmântați în alb atunci și doar atunci chiuie a bucurie, că altfel zâmbesc arareori, deși lumina ochilor e veșnic veselă și caldă. La sositul darurilor pământești, daruri anunțătoare, înainte-mergătoarele praznicului, bolborosesc a veselie toate măruntaiele întortocheate, că, vezi bine, marea sărbătoare trebuie prăznuită. Atunci și doar atunci sunt Paștile Blajinilor, când tremură scoarța bătrână de jocurile bărbaților care doar în acea zi a anului primesc puteri nebănuite ce-i fac înalți ca brazii de deasupra de care s-au despărțit pe vecie. Prinși în horă, cu brațele încolăcite unul într-altul, cu frunțile îmbrobonate de sudoare, își așează coronițele pe deasupra pletelor argintii, joacă în buza timpului în jurul focului veșnic ce clocotește ospățul. Mai apoi se așează, roată vie în jurul buricului, și se înfruptă din colacii rotunzi ca floarea-soarelui, de parcă lumina de deasupra învie în întunericul tulburat, le umple trupurile albe, torțe vii ce luminează veselie sărbătorii.

E Vremea Blajinilor.

E Sfânta zi de Joi din Săptămâna Luminată dintre Paști și Dumineca Tomii.

E ceasul în care se pregătește ofranda pentru cei din măruntaiele pământului, e ceasul Vestirii, e clipa bucuriei când Lumina se leagă, se înnoadă cu nodul Jertfei o singură dată în curgerea anului.

Maica Anghelina, măicuța-străjer, așteaptă în fața porților deschise alaiul femeilor furnicuțe cu spinările îndoite sub greutatea sacilor, câte două, câte trei, purtând cu demnitate făina cernută de șapte ori, grăbind pașii prin tipsia câmpiei trezită de razele calde spre poarta mănăstirii unde se va îndeplini Jertfa.

Și, ca niciodată, singurătatea străjerului ce veghease ani în șir zidurile și biserica, liniștita singurătate s-a rupt prin puzderia viețuitorilor ce așteaptă fiecare în felul său întruparea sărbătorii.

Trupul Monei, peste măsură de istovit, zace fără de vlagă în chilia de alături cu cea a Măicuței, că doar a fost nevoie să-l privegheze în ceasurile de boală și desprindere de suflul vieții mai-mai să-și piardă căldura în frigul dimineții dintre pereții roși de vremuri.

Doar de vreo două zile și-a adunat puterile și, cu ajutorul călugărului masiv ce se străduia gingaș, caraghios chiar în neîndemânarea cu care căuta să-i sprijine neputințele, că doar tot el, însoțit de preotul cel păcătos, o aduseseră cu multă grijă și o dăduseră în seama Măicuței, temători și totuși împăcați gândind că stă în puterile rugătoare de la Bezdin să-i redea forța pierdută, în două dimineți, purtată pe brațe aproape, s-a scurs prin curtea mănăstirii spre biserică, unde aflase ca prin vis că a răsărit, a crescut Pădurea din biserică.

Minunea se întrupase, se săvârșise întocmai ca la Gai, unde cu ceva vreme în urmă se cocoțase ca o pasăre șchioapă pe trunchiurile copacilor sus, până în vârf, unde pictorul B. înviețuia pereții.

N-a îngăduit Maica, speriată de prea marea osteneală, că lumina din ochii femeii ar fi îndrăznit să urce, să se prelingă de-a lungul trunchiuri lor pădurii mișcătoare.

„Femeia asta s-a supus prea multor încercări... Praguri ridicate de cei cu care s-a întovărașit, însă multe ridicate de propriile neputințe. Ce au mai urlat ziarele, ce au mai pictat-o în culori feștelite și întortocheate... Că niște profesori ce vizitaseră mănăstirea cu vreo lună în urmă, știind că sunt interesată și citesc ziarele locale, mi-au adus un vraf de hârtii în care am găsit titluri cât jumătate de pagină – Conflict deschis în cadrul partidului de la putere sau Mai-marii partidului sunt puși să facă ordine cu cei de la Consiliul Județean sau Speculații cu terenuri sub oblăduirea Doamnei M....

Mi-a fost destul de greu să înțeleg în ce meandre s-a rătăcit Mona mea. Cu cine s-a încotoșmănat... Cum s-a lăsat pradă trufiei, că nu mi-e rușine cu izbucnirile ei, și-a dat poalele peste cap chiar aici, în mănăstire, de vreo câteva ori, când discuțiile o porneau la vale împotriva propriului interes sau când socotea că-și pierde vremea, nevoită fiind să asiste la vorbe în vânt care n-o priveau de niciun fel... S-a cam învățat să i se facă pe plac, să fie periată de cei din jur, ba mai mult, îi plăcea nespus să le vadă spinările aplecate la poruncile

din înălțimile postului pe care îl ocupase... Uneori o bănuiau de pasiuni regizorale chiar... Pregătea cu minuțiozitate tot felul de scenarii, regiza în cel mai mic amănunt, închipuia situații jenante uneori, neprevăzute pentru lingăii care o înconjurau și se bucura cu ochii făcuți ca niște linii de cuțit ascuțite, crudă până în a le răni, a le îngenunchea orgoliile și așa aproape inexistente.

N-am avut îndrăzneala să comentez cu nimeni faptele de necrezut care reieșeau din articolele pline de invective și povești incredibile, nici măcar lui Sava nu i-am împărtășit temerile și spaimele. Că mă treceau fiori reci pe șira spinării la gândul hoților care furaseră milioane sau miliarde, că nu mai știu socoteala banilor vechi transformați în cei noi, oricum, se învârteau în jurul protejatei mele sume fabuloase. Unii dintre ziariști socoteau că nu băgase mâna în sacul banilor publici, n-o acuzau de complicități cu cei ce păgubiseră statul prin vânzări de terenuri sau mai știu eu ce, însă alții, din contră, mângăleau cuvinte tari susținând că ar fi fost imposibil ca așa o mare hoție să se întâmple fără știrea mai-marii șefe care împărțea pământurile... Chiar apăruse un titlu care m-a șocat: Hoața din vârful, complicea din rîndul partidului aflat la putere.

O știu, simt că frumoasa mea n-a vîrât mâna, o pot înveșmînta în hainele trufiei, îngâmfwării, nepăsării uneori, însă niciodată în cele ale hoțului de rînd... Mi-e teamă că cei pe care n-a mai voit să-i apere, politicienii jechoși care o promovaseră, îi furaseră mințile gâdilîndu-i trufia, s-au dovedit mai subtili decît politiciană mea, mai șireți, mai alunecoși, deștepți în rele, de i-au sucit mințile, i-au amorțit ghearele cu care nu o dată se lăuda,

ostentativ chiar: Măicuță, am eu unghiile mele, bine îngrijite și manichiurate, însă lungi și ascuțite ca ghearele pisicii din poveste, cu care pot să zgârii la nevoie și chiar să scot ochii dușmanilor...

Pericolul, faptele care îi pot fi puse în cârcă de propriii tovarăși în ale politicii, sunt reale, greu de ocolit și îndurat chiar. Nu mă mir că mi-au adus-o pe brațe Sava și păcătosul meu drag – m-am bucurat nespus că aici îi pot oferi adăpost și ocrotire, milă și iertare, că doar o merită din plin... Nu o dată, ci ori de câte ori am avut prilejul, le-am spus vizitatorilor și credincioșilor ce se minunau de acoperișul cel nou, de fața spoită alb a noastră și a mănăstirii:

- Să știți că multe din minunile de aici n-ar fi fost posibile fără ajutorul doamnei Mona de la Județ, care a înțeles îndurarea și porunca Domnului nostru.

Uneori, așa cum simt bucuriile viitoare, care îmi aduc starea de bine chiar prin prezența unor sărmani abătuți din întâmplare la porțile noastre, așa simt și încercările nefaste ce plutesc pe deasupra celor dragi mie. Și mantia întunecată plutește amenințător pe deasupra capului Monei, de trebuie s-o urmăresc îndeaproape, că, neputincioasă cum pare, tot mai are resurse nebănuite, puteri ascunse, să facă o nefăcută, să-și facă răul ce n-au fost în stare să-l țeasă până la capăt cei din politica Lumii de afară.

Și s-a adunat cu toatele acu', în Săptămâna Luminată, când ne pregătim, când avem atâtea de îndeplinit pentru Paștile Blajinilor... Să primesc cum se cuvine femeile din satele dimprejur, să le așez covata din lemn pentru frământatul colacilor în coridorul ce se cere curățit mai abitir decât orice brutărie obișnuită, să

rânduiesc roșirea ouălor, curățirea mlaștinilor și, colac peste pupăză, de trei săptămâni au sosit și musafirii noștri, pictorul și doamna Ileana, care s-au înduplecat să rostuiască restaurarea picturii... Și-au ridicat schelele pădurii din biserică, așa cum îi place ei, scumpei mele fete, s-o numească... Fata asta nestăpânită, îndoită sub povara încercărilor, care mi-e aproape ca fiica cea de sânge...”

Cu gândurile împărțite în șapte, Măicuța se învârtea ca un titirez în curtea plină cu femei gureșe, care, înveșmântate în alb și negru, săreau ca niște țărci printre aluaturile înfoiate, glumind vesele, că simțeau puterea aluatului bine frământat ce se va coace în cuptoarele din chiliile Maicii și cel uriaș din bucătăria nouă, șurluită cu leșie și sodă ascuțit mirositoare de Sava în fiecare dimineață.

Câteodată, zdrahonul îmbrăcat în mantia de călugăr, cu căutătura aspră, vorbind de unul singur în tot felul de bolboroseli încâlcite, din care nu se putea desluși decât „Kirill... ajută-mă, Kirill” –, uriașul puternic, care nu se da în lături să facă grămezi uriașe din surcele aduse din pădure numa’ bune de ațâțat focul pentru coptul colacilor sau să deretice în cotloanele grajdurilor și să măture drumeagul din fața porților vechi, câteodată uriașul scotea câte un oftat prelung din rărunchi care încrețea carnea muierilor gureșe ce își puneau palmele peste gură și îndrăzneau să întrebe cu privire la ce greumânt l-o fi făcut pe Sfinția sa să-și canonească rărunchii într-o asemenea spaimă...

- După câte a îndurat pentru sfânta mănăstire...
După cât s-a zdrobit sărmanul...

- Ce să fi îndurat? Că doar n-a tras la jug? – câte una mai cârcotașă nu-și scăpa vorbele ascuțite...

- Păi nu știi că s-a făcut slugă și la Milan și la alții să le deschidă ochii?

- Că doar n-or fi ei chiori până la izmeneala slugii?

- Nu grăi cu păcat, vecină dragă... Ce, nu știi că până nu s-a lăsat el pe seama muncii neplătite în gospodăria lui Milan nici prin cap nu ne trecea că putem munci pe gratis aici, la mănăstire?... El ne-a deschis ochii, prin fapte și nu prin predici lungi de nu le mai pricepe nimenea...

- Un fir de adevăr spui și dumneata... – recunoaște în cele din urmă și cea cârcotașă –, numa' după ce a lucrat la casa lui Milan și chiar la culesul porumbului, abia apoi s-au îndurat și alții să vie aici la construcții, ba și-au deschis și baierile pungii pentru materiale, ciment și alte cele...

- Și tot nu ne-am dumirit de ce-i așa de îngândurat...

- Păi, cu râsul n-a fost niciodată prieten...

- Poate e îngrijorat, ca și Maica de altfel, de starea doamnei ăleia, fosta de la Județ ce tăia și spânzura... Că s-au auzit tot felul de zvonuri... Să mă ierte Dumnezeu, că nu vreau să-mi fac păcate în Săptămâna Luminată, însă unii spuneau că s-a mânjit și dumneaei... Că altfel de ce-o fi venit taman aici... Și chiar mă întreb de ce-o oblojesc cu toții, și Maica, și Sfinția sa, și părintele de peste Mureș... – cârcotașa tăiasse o altă discuție cu limba-i de șarpe...

- Taci, draguță... Chiar păcătuiești... Nu știi că dumneaei, doamna pe care-o spurci, s-a zbatut pentru banii de acoperiș... Ea a adus milionul de la București, că altfel puteam munci pe brânci cu toții și tot nu adunam purcoiul de bani să ne acoperim cu țiglă nouă mănăstirea...

„Mă cuprinde, mă înfășor într-o haină ascuțită, plină de țepi, nu-mi găsesc odihna, ba chiar nici glasul lui Kirill ce mi se ivește în taina nopții alături nu-mi ogoiește teama... Înciudat, nu mă pot bucura de pregătirile pentru Paștile Blajinilor, nici chiar amintirile drumului, ale ospățului din adâncuri, nu-mi sunt de folos... Văzându-mă atât de tulburat, preotul păcătos care mă însoțise la Arad la locuința Monei m-a tras deoparte ieri de cu seară, când se liniștise viermuiala muierilor prin ogradă și tremuram de unul singur la marginea mlaștinii, ca scuturat de friguri.

- Sava, frate Sava... Nu lăsa să fiarbă înăuntrul tău, nu ține clocotul sub capac, că nici nu știi când dă pe dinafară și atunci e jale mare... Sar bulbucii temerilor, împroașcă pe veșminte, ba chiar și obrajii-ți sunt arși de lichidul fierbinte... De mai ajunge câte un strop și pe lumina ochilor, frige și te trezești orb, întunecat pe vecie. - Că așa m-am fript și eu până când am avut curajul mărturisirii. Și asta doar după ce am făcut drumul mlaștinilor, prin tină lipicioasă și gropi primejdioase, și am ajuns cu mulți ani în urmă o umbră de om la porțile Bezdinului, de m-a luat Maica Anghelina ca pe o arătare sălbatică și m-a închis în chilia

din stânga intrării să-mi urlu păcatele ca o fiară... Mă strecuram ca o umbră pe întuneric de-a lungul coridoarelor pietruite, de mă tăia ascuțișul până la osul picioarelor goale, până m-a dus Maica în biserică și m-a pus cu fața la icoane și m-a cuprins cu brațele calde Măicuța din altar și arhanghelii ce păzesc de-a stânga și de-a dreapta și-au deschis larg aripile deasupra trupului meu păcătos, l-au acoperit cu taina iertării. Abia după canonul și iluminarea din biserică m-am simțit în stare să ies în lume și să-mi mărturisesc păcatul...

L-am întrebat cum s-a săvârșit mărturisirea și a istorisit că s-a dus tot prin mlaștini, a traversat Mureșul cu compul spre satul său, unde, după Sfânta Liturghie, când oamenii mai rămăseseră la biserică, el urmând să le facă niscaiva anunțuri legate de programul slujbelor și a deniilor, s-a apucat așa, dintr-o dată, să le povestească, la început cu glas pițigăiat și mai apoi tot mai întărit, cum l-au recrutat cei de la Securitate sub amenințări că-i scot copiii de la liceul nou înființat, că-l duc pe taică-său, fost legionar, din nou în temnița de la Aiud, cum a iscălit un fel de angajament că-i va informa despre întâmplările ascunse de prin sat... Se lăsase o liniște de mormânt, de cantorul scăpase lumânările jos, unele aprinse, că era să ia foc covorul țesut ce urma linia stranelor aurite până spre altar. Unul dintre credincioși, Vasile, burtos și nemilos de fel, a urlat mai să se spargă vitraliile ferestrelor:

- Turnătorule... Turnător nemernic...

O altă muiere țipa ca din gură de șarpe:

- Ne-am spovedit în fața lui... Ne-am mărturisit tainele...

Mulțimea se agita ca apa mării în preajma furtunii, până când unul din bătrâni, care trecuse chiar el prin temnițele comuniste, a tunat peste țipetele ascuțite:

- Și ați suferit pentru cele mărturisite părintelui?... Tu, Ană, că te văd mai vitează, ai tras vreun ponos pentru cele spuse la spovedanie?... Sau dumneata, Vasile?... Te-au dus la închisoare că te-ai mărturisit părintelui ori te-au prins cu ocaua mică când furai porumb de pe holdă?... Sau tu, fătucă sturlubatică de te ascunzi în spatele Anei și îi dai coate să toarne venin... Pe tine te-a prins bărbatul în patul brutarului după spovedanie ori i s-ar fi deschis și lui ochii după curvășăriile tale?

Preotului, păcătosului, i se udase cămașa de sub reverendă, de-o puteai stoarce ca pe o cârpă proaspăt spălată, însă nu s-a arătat moale, neputincios, doar ochii cerșeau milă, înțelegerea fraților, celor păstoriți de ani buni, care ba se întunecau, ba se deschideau spre înțelegere și iertare, de nu știa unde să-și arunce privirea, spre altar, spre chipul Mântuitorului, ori să aibă curajul până la capăt și să înfrunte dezonoarea, ura din ochii lumii tulburate, imprevizibile...

Bătrânul care se așezase în fața vorbelor grele ce zburau ca apucatele s-a ridicat din strana plătită de familia lui de ani de zile și mai apoi stăpânită de el de la însurătoare și până în zilele de azi, și a tunat a doua oară...

- Dumneata, părinte, ai greșit că te-ai supus judecății noastre aici, în lăcașul Domnului... Cu un fel de înșelătorie sperai că aici mila, iertarea, le vei obține mai lesne fără să plătești prețul nemerniciei... Mă rog, dacă

așa te-ai socotit și s-a împlinit mărturisirea în fața Domnului, însemnează că și voința Lui a fost să înțelegem frumusețea iertării, a păcatului mărturisit... Cred că-i mai bine să ne ducem pe la casele noastre, să mniezăzăm, că-i sfânta zi de Duminecă și se cade să ne așezăm în bună rânduială la masă... Și mai apoi, luni, marți sau săptămâna următoare, după ce ne-om liniști gândurile și temerile, fiecare, după puterea înțelegerii și îngăduința faptelor, să ridice sau nu piatra...

Sătenii i-au urmat povața, că era un gospodar cu stare și de frunte, că-și dovedise cumpătarea nu numai în temniță, unde salvase vreo doi purtându-i în spate prin gropile și adâncimile Canalului, ci și mai apoi, când tot el a reușit prin puterea exemplului să-i povățuiască pe cei din sat cum să-și predea cotele, să-și păstreze cât mai îndelungat pământurile când a venit cooperativizarea.

- Și astfel, frate Sava, după vreun an m-am trezit cu un inspector de la Episcopie, că mersese vestea până la mai-marii noștri, mi-a adus un fel de memoriu iscălit de câteva sute dintre credincioșii mei ce fuseseră gata-gata să mă alunge din biserică, semnaseră cu toții cerând să fiu lăsat să slujesc în continuare, să fiu pedepsit să-i privesc în ochi câte zile oi mai avea din înălțimea altarului. Că nu-i lucru ușor să fii nevoit să-ți privești victima ce ți-a arătat îndurare și iertare, sărbătoare de sărbătoare, slujbă după slujbă... Să-ți cauți cuvintele în nopțile de sâmbătă sau dinaintea sărbătorilor, când, pregătind predica, mă perpeleam ca în mlaștinile Bezdinului negăsind vorba potrivită, virgula, punctul ori semnul întrebării perpetue...

Oricum, Sava, mărturisește-te, dă afară clocotul și spaima, că altfel poți orbi, să-ți ia Dumnezeu Lumina ce o aduseși cu atât râvnă din tărâmul lor, al Blajinilor...

Știu că port semnul veșnicilor tulburări, al veșnicilor îndoieli și spaime nepermise ce tronează pe deasupra capului meu, că avea dreptate Teodosie, îndrumătorul meu din cei unsprezece de la Vinca: – Tu, Sava, porți blestemul neîncrederii, porți blestemul îndoielii de sine până...

L-am întrebat atunci, m-am întrebat chiar și după drumul din adâncuri, m-am canonit în fiecă noapte în spaime că nu voi fi în stare să îndeplinesc poruncile Blajinilor, să fiu cărămida ce leagă trupul mănăstirii... Și acum, după drumul la casa muierii ăsteia, mai îndoită, mai încurcată, mai păcătoasă decât mine ori părintele mărturisitor, chiar nu-mi pot face niciun fel de rânduială în gânduri... Ar fi bine să ascult glasul rațiunii, să-i recunosc meritele, că doar s-a istovit nenorocita cu memorii și drumuri pe la capitală să obțină milionul, cum spune Maica, să facă posibilă repararea acoperământului fără de care se prăbușeau zidurile peste noi. Trufia, că nu poate renunța la măririi și funcții la comenduire, au adus-o din nou sub aripa Măicuței care o oblojește ca pe un copil neștiutor, taman pe ea, marea păpușară, că seamănă câteodată cu cei ce se pricep să mânuiască păpușile la târguri cu fire nevăzute, de sar și vorbesc arătările din lemn și cârpă după voia păpușarului-șef... Sunt blestemat să dezleg rostul vremurilor încâlcite, să încerc mereu să pătrund înțelesul timpului...

Voi aștepta clipa când mlaștinile, trestii și păsările mi-or îndruma încă o dată în înțelegerea CLIPEI. Sau poate pictorul B., că și pe dumnealui l-a adus tot Mona, ni l-a pus plocon în prag, numa' bun să restaureze pictura, să redea viața Sfinților de pe pereții mănăstirii... Misia muierii se stinge. Candela și-a ars fitilul până la capăt, de ceara n-are putere să dea lumină, cu tot ajutorul și străduința Maicii Anghelina și, de ce să nu recunosc, cu toate rugile și năzuințele mele."

Ileana, după ce urmărise de dimineață osteneala femeilor ce frământau aluatul în covețile uriașe, a mai schimbat o vorbă cu Sava, care, taciturn, de-abia s-a înduplecat să o lămurească unde duce drumul de-a lungul digului ce separă mlaștina de lumea împădurită, că voise să-și determine consortul să facă o drumeție, de vreme ce tot se învoise să-și trimită la oraș tinerii ucenici.

S-a izbit de refuzul categoric:

- Ileana, draga mea, nu mă mai țin picioarele...
Am o anumită vârstă...

- Te dezmierzi, dragule... Din contră, o mică escapadă ne-ar prinde bine la amândoi...

- Picioarele tale nu s-au ostenit să înalțe schela, să urce... Chiar, dragă, de câte ori am urcat, că-ți aduci aminte de neisprăvitul din sat care s-a dat mare cunoscător în ale lemnului? Lucian, Milan, sau mai știu eu cum? Ce m-a încurcat... Neisprăvitul...

- Poate dorea să-ți fie de folos... Sau, mai precis, Măicuței... De ce te stropșești fără motiv?

- Știi bine că n-am suferit niciodată amatorismul... Mai bine stai deoparte decât să te dai atotștiutor... în fine, draga mea, ți-aș fi recunoscător să mă păsuiești de data asta... Cred că mă voi retrage în livadă, simt un farmec anume între pomii pe jumătate uscați și totuși plini de păsări...

- Păsările din pădurea pe care te invitasem să o vedem împreună...

- Altă dată, Ileana... Altă dată, că nu s-au vârat zile în sac... – își dă părul pe spate lăsând a mia oară privirea neagră de sub sprâncenele groase să o înduplece, să-i facă pe plac ca întotdeauna.

Îl urmărește cu privirea cum trece printre femeile gureșe, sfios parcă.

- Am auzit, domnule, că ne pictați biserica? Să vă dea Domnul sănătate...

- Mulțumesc... N-o pictez... Restaurez doar...

- Ce faceți?... O stricați?... O arestați?...

- Nici vorbă... Scot la iveală frumusețile ascunse sub timpuri...

- Cum adică?

- Lasă, Velinca, nu mai întreba, că nu te pricepi... Domnul spală de fum și mucegai fețele Sfinților...

- Cam așa... Ai dreptate și dumneata... Spăl fețele Sfinților cu mare grijă. Că nu vreau să-i fac să dispară, au fost pictați cu mare măiestrie cu sute de ani în urmă... Cu multă măiestrie...

- Asta o știm și noi... Că doar ne-am rugat și ne rugăm printre ei și de ei, domnule dragă... – se dă atotștiutoare Velinca cea apostrofată.

- Vă doresc spor la treabă... Frământați aluatul ăsta de dimineață... De-abia aștept să gust din colacii voștri...

- Asta numa' mâine, după ospățul Blajinilor...

- Al cui? – se preface doar, politico, că doar îl trage ața spre locul cu farmec din afara zidurilor în mica livadă cântătoare pe jumătate uscată.

- Ei sunt cei din buricul pământului – spune tainic una dintre femei, care își face o cruce înaltă închinându-se spre mlaștini... Misterioasă, șoptește apropiindu-se de pictorul mirat: Stăpânii locul fără de fund... își cheamă aleșii uneori... Și dumneata ești unul dintre aleși... Bagă de seamă...

- Ales pentru ce?... alesul cui?

Ileana, simțindu-i teama nehotărâtă, a socotit că-i necesar să intervină când pietonii a scăpat neîndemânatic o mapă groasă pe care o purtase sub braț.

- Dragul meu, ți-au căzut schițele... Desenele...

Se repede și adună cu grijă foile plutitoare din care răsăriseră ca prin farmec arhangheli și îngeri ce se așterneau peste aluatul învolburat, peste capetele femeilor, duse de o boare iscată dintr-o dată ca un vârtej sturlubatic pe sub crengile nucului uriaș din curtea străjuită de bolțile albe.

- Uitați-vă... Priviți că zboară îngerii pe deasupra noastră...

Speriate, femeile dau capetele pe spate de-și scapă maramele înflorate cu care-și prinseseră părul în timpul frământatului, pânze multicolore ce se amestecă cu foile albe, prind viață printre aripile înaripaților...

Își trag covețile pline cu aluatul înfoiat, de fac o cărare cu capete plecate lăsându-i pictorului un drum deschis, tăcut, fără vorbe de prisos.

- Să ne vedem fiecare de treburile noastre...

Ileana îl urmează îndeaproape până spre poarta mare din lemn tare și abia după ce a ieșit dintre zidurile groase, urmărindu-l cu privirea ocrotitoare cum se pierde printre ierburile înalte spre livada dinspre dig, respiră ușurată, așternând cu privirea caldă drumul pictorului...

„Va aduna între coperțile groase din carton o nouă scrie de desene, ca atunci, la Birmingham, când participam la școala duminicală de pe lângă biserica baptistă. Fusesem invitați și noi să ascultăm dezbaterile de la școală, unde chiar mi-am aprofundat unele teme biblice... Și el, dragul meu drag, picta în timpul dezbaterilor... Desena pe ce avea la îndemână, foi rupte din bloc-notesul meu, pe șervețele, cu pixul negru, carioca, ruj de buze sau creioane dermatografe rătăcite prin poșeta mea de cucoană neglijentă, de folos de data asta, că-i prilejuia tot felul de improvizații pentru îngerii și heruvimii care prindeau viață, răsăreau și ei printre dedesubturile poșetei mele. Magicianul se juca, nestăpânita-i forță crea imagini sacre, care au cucerit nu numai sufletul participanților la școală, ci chiar și sufletul pastorului, care, în cele din urmă, sfios, i-a oferit o mapă adevărată la început cursurilor, dându-i de înțeles că poate să participe în felul său la lecțiile și discuțiile noastre prin imagini sacre, redată însă prin

linii și culori... O viziune a cerurilor cu îngeri ca un rezultat miraculos al școlii duminicale.

Vrăjiți, într-o după-amiază de sărbătoare învățăceii școlii duminicale căseau ochii speriați parcă de frumusețea și delicatețea desenelor, prezentate câte una de pastorul mândru, la rândul său, că doar el îi oferise mapa cerată pictorului venit de undeva de departe.

- Putem comanda și noi câte un desen? – a întrebat una dintre femei.

- Sau poate un tablou?

- Un crucifix mi-aș dori cu adevărat...

Îi străluceau ochii și, bucurându-se, s-a oferit să le picteze icoane, să le împodobească oamenii casele, să le bucure inimile, găsind astfel admiratori înțelegători printre neoprotestanți. Imaginile sacre au deschis porțile ce păreau ferecate, i-au făcut să înțeleagă Teologia în culori... să fie mai puțin circumspecți în fața artei creștine.

Se terminase și pictarea capelei Beeson de la Universitatea Stanford, pictase zeci de tablouri, bijuterii strălucitoare, însă am înțeles și eu ce-l frământa mai presus de toate. Fuseserăm exilați, într-o răscruce a vieții, dar ne lipseau amândurora și dealurile de acasă și munții și, mai ales, spațiile ample oferite de o biserică ce așteaptă să fie împodobită...

În 2001, când am fost invitați de părintele G. din Zalău, am simțit binecuvântarea de care aveam nevoie și din vara aceluia an am lucrat la împodobirea cu fresce a noii construcții... Același Iisus cu brațele desfăcute, îmbrățișând din înalt, dăruind lumină și bucurie, se regăsește în înaltul cupolei nou pictate. Mai apoi, la

Deva și în alte orașe, ne-am găsit, ne-am regăsit împreună menirea... Și, dintr-o dată, ne-am trezit la Gai, în ziua aceea ciudată când am cunoscut-o pe Mona, însoțită de părintele complet ieșit din tipar, m-am apropiat nici nu știu în ce mod de femeia asta contradictorie, care m-a purtat mai apoi aici, în locul ăsta fără de fund... E un alt fel de vrajă ce m-a legat de data asta de un loc misterios, de un personaj ce uneori îmi provoacă senzația crudă de respingere și alteori mă incită, mă copleșește cu personalitatea-i turbulentă, acaparatoare.

Nu atât fresca veche, cerșind parcă îndurare sub mantaua timpului, nici chiar căldura Maicii Domnului din spatele altarului ce își desface brațele la fel ca Mântuitorul din frescele lui, mi-au limpezit hotărârea să-l determin să vie aici, în fundul pământului, într-un loc despre care nici nu auzisem și nici nu citisem de niciunele. Doar ea, paznicul lăcașului, femeia care s-a canonit zeci de ani de una singură așteptând și păzind ca un oștean bătrân comoara credinței, doar Maica Anghelina care m-a străfulgerat de la început cu privirea-i albastră – la fel cum cu ani în urmă privirea alesului m-a legat pe viață. Pe atunci o tânără jurnalistă de la Radio București a dorit să realizeze un interviu cu un oarecare pictor P. B. M-am dus să văd cu ochii mei cum se pictează bisericile și mi-am preparat o documentare de o lună. El a reușit să stabilească un contact secret și absolut cu o sursă transcendentă situată în alte planuri, dincolo de universurile tangibile, căci în mintea sa pot să existe multiple lumi paralele.

Luna pentru care mă pregătisem s-a transformat în ani, o viață alături de pictorul meu, ce mi-a pictat destinul pe veci.

Naturalețea călugăriței ce-ți dezleagă în cuvinte simple cele mai întortocheate spaime m-a cucerit, m-a învăluit ca o pelerină călduță ce-ți oferă confort și libertate în același timp, mi-a adus vorbele potrivite să-l conving după ce terminase pictura de la Gai să vie doar să vadă, să simtă misterul Bezdinului... Am bănuir că taina locului, secretele ascunse de misteriosul Sava, îi vor deschide apetitul, îl vor face să-și pună măiestria pe tavă ca de atâtea ori, dăruind generos tulburătorul său talent. Când a pășit întâia oară pe poarta veche, uriașă, în fața căreia zâmbea șagalnic Maica, și mai apoi s-a plimbat însoțit de cei doi călugări pe cărările știute doar de ei printre mlaștinile ciudate, bolborosind a mister și taină, mi-a șoptit:

- Aici se încrucișează timpul... Se intersectează Lumile... îți mulțumesc, Ileana mea. M-ai purtat de mână ca de obicei.

Îl urmăresc cum se desprinde, cum taie iarba înaltă cu foile sub braț. Știu că va zămisli, că va dezlega poate prin imagini misterul Bezdinului.”

Se îngână ziua cu noaptea în curtea mănăstirii.

Femeile gureșe, istovite, și-au legat năframele colorate în jurul capului, le-au strâns în noduri dedesubtul bărbiei și păzesc în jurul focului mocnit din cuptoare. Colacii rotunzi, pictați cu gălbenuș auriu, fuseseră înșirați unul după altul în tăvile înnegrite și mai

apoi jertfiți jarului ce țipă din când în când, mai scoate câte o flacără rebelă ce se învâрте în jurul aluatului lucitor.

Răbdătoare, ascultă cântecul jarului, cu mâinile cuminiți, împreunate, așteaptă ca Sava să le aducă mai aproape coșurile din nuiiele de salcie pline ochi cu flori și spice verzi.

Urmează împletitul coronițelor. În trei, în șase, tulpinile delicate se cer mânuite cu grijă, spicele crude se vor împreuna cu flori șiruri-șiruri, cosițe verzi pătate în albastru și galben ce se leagă în rotundul coroanei.

Doar trei dintre ele, meștere la vopsit și încondeiat, păzesc în bucătăria din spatele nucului clocotul din oalele uriașe unde fierb la foc încet zeci de ouă aduse de prin cuibarele de acasă, adunate și alese cu grijă de două săptămâni încoace.

Mai apoi, când socotesc că s-a împlinit timpul, le scot unul câte unul pe masa acoperită cu hârtie albă, cerată, și doar una dintre ele le îmbăiază în vopseaua roșie ca sângele dintr-un castron de porțelan cu mânere delicate.

Odată roșite în baia de sânge cu toatele, le culcușesc în pat de iarbă proaspătă din coșulețele de paie păstrate de ani.

Cum roșul nu strălucește îndeajuns, le ung pe câte unele cu slănină afumată, cu gust de sare și fum de vatră, și abia atunci, mândre nevoie mare, aduc câteva din coșulețele de paie umflate cu ouă străluminate și le așează molcom pe masa de sub nuc, așteptând împreună cu celelalte coptul colacilor.

Trei sutane negre își fâlfâie faldurile veșmintelor călugăriei în jurul nucului.

Maica Anghelina, ostenită, că se agitase de dimineață ba să urmărească frământatul aluatului, ba să-l bodogăne pe Sava că n-a încins la timp cuptorul uriaș din cuhnie, ba să amestece roșul vopselei până o da culoarea potrivită, se ogoaie în cele din urmă și își pregătește un vraf de flori și spice gata să le împletească, să le lege împreună. Mai scoate câte un oftat din când în când, privind spre ușa chiliei unde zace Mona.

Neobosiți, cu bărbile zburlite, Sava și preotul păcătos stau de strajă focului ce coace aluatul.

La semnul uneia dintre femei, mai deschid preț de o clipită ușa înnegrită, suflă în jarul mocnit de ridică cenușa ușoară ca un nor ce se așează peste pletele călugărului sau pe reverenda preotului.

- Aveți grijă, părinte, să nu se ardă colacii... întoarceți tava din spate, că o prinde focul și-i face scrum.

- Ne străduim. Ne străduim, femeie.

Doar el, părintele, le bagă în seamă. Cât despre Sava, uriaș, cu mâinile ca niște lopeți, întoarce tăcut tăvile, aruncând și el o privire scurtă spre chilia Monei. Face câțiva pași, gata-gata s-o ia spre coridorul boltit.

- Mai adu un coș cu spice, părințele. Haide, că se lasă noaptea și n-am împlinit rânduiala.

Dă din cap, își scutură pletele cărunte și se opintește aruncându-și peste umăr coșul de nuiele din care curg spicele crude.

- Ce fac acolo, sus?

- Cine, soră? Mai cu socoteală, că se termină spicele. Nu le rupe.

- Cum cine? Pictorul și doamna lui.

- Nu vezi? Ne zugrăvește și pe noi! Asta face, că nu s-o fi apucat să coacă și dumnealui colacii...

Tulburată, Ileana, sprijinind una din bolțile rotunde, simte nevoia să se agațe de tăria zidului. Își șterge pe furiș o lacrimă rebelă mijind ochii spre minunile ce prind viață urcate parcă din mușuroiul curții pe pânza lui.

Îi aude parcă vorbele, și le repetă ca întotdeauna: „Culoarea, formele, ornamentele, tridimensionalitatea pe care o dăm noi sunt mijloace de a transforma materia în spirit. Însăși pictura este în realitate ceva între spirit și materie, adică de domeniul sufletului”.

Își coboară din nou privirea spre zarva curții, atrasă de albastrul din ochii Măicuței. Înțelege că-i potrivit să coboare, să se alăture femeilor.

- Chiar nu știu să leg spicele. Mi-e teamă că se rup.

- Cu răbdare, fata mea. Ca la mătânii. Mai spui o rugăciune, mai îndoi o tulpină pe care o legi de cealaltă.

- Și câte-o floare.

- Și flori, doamnă dragă, că le-am cules de dimineață din grădina mea. Una câte una, una câte una...

- Și cu pădurea?

- Care pădure? – uimită, Ileana ridică ochii spre femeia ce-i urmărea împletitul.

- Cea din biserică, ridicată de bărbatul dumitale. Tare se muncește sârmanul. Mi-au povestit mie Milan și Vichentie, care l-au ajutat să ridice copacii. Câte zece ceasuri, de dimineață până spre apus.

- Tot n-am înțeles de ce o numești pădure.

- Păi, așa vorbesc oamenii de pe-aici, că ați mutat pădurea în biserică, dacă nu-i cu supărare.

- Mai puțină vorbărie, că se ard colacii – tună Sava din bucătăria plină de aburi.

Ca arse, femeile sar răsturnând coșurile cu restul spicelor crude, își suflecă mânecile din mers și își dezleagă năframele lăsând capul descoperit în fața jarului.

Cu gesturi măsurate însă, domolite în fața vetrei, scot unul câte unul colacii rotunzi ca floarea-soarelui și îi poartă cu grijă pe una din mesele de lemn din coridorul cu bolți albe, așternute cu prosoape brodate pe margini în ciucuri atârând ca clopotele din turn.

Umflați, strălucesc în noaptea ce se lăsase pe nesimțite ca niște felinare uriașe.

Cu toții, lucrătorii din curte, ba chiar și pictorul, se învârt în jurul meselor, așezând, aliniind umflații luminați, mirosind, adulmecând mirosul de pâine proaspăt coaptă.

N-au băgat de seamă silueta Monei, care s-a prelins ca o umbră de cenușă spre ușa bisericii, a mai aruncat cu teamă o privire spre furnicarul oamenilor luminați în galbenul colacilor, adulmecând ca un animal rănit mirosul de acasă, de aluat proaspăt copt, strecurându-se ca un fir de fum tremurat.

Pădurea vie, trunchiurile mișcătoare i-au înlănțuit trupul îndemnând puterile să se adune în brațe și tălpi.

- Voi urca... Acolo, sus, mă așteaptă Măicuța. Acolo, sus...

Se cațără, se agață de lemnul aspru zdrelindu-și mâinile, de lasă urme însângerate pe scoarța proaspăt cioplită.

Se ogoaie o clipită plutind parcă printre trunchiurile drepte ce-i par trupuri însuflețite într-o horă nebună. Se prinde și ea în dansul pădurii mișcătoare, bătând ritmul cu tălpile goale.

- Mai sus. Așteaptă-mă, Măicuță...

Zdrențuite, veșmintele cenușii se rup în fâșii înguste ce sar ca apucatele în ritmul dansului.

Gâfâind, continuă să urce cu ochii lipiți de chipul Măicuței din spatele altarului.

- Sunt aproape, Măicuță. Iartă-mi mie păcatele.

Pădurea mișcătoare înlănțuie trupul zdrelit, însângerat, până când un dangăt adânc, coborât din clopotniță, sparge liniștea bolții pictate. Atunci lemnul s-a scuturat, s-a îndepărtat de brațe, de tălpi, lăsându-i trupul neajutorat să alunece lin de parcă plutea înăuntrul pădurii, care brusc s-a lepădat de carnea păcătoasă, lăsând-o pradă pământului, pietrelor, lepezilor ascuțite.

Un vaiet prelung s-a împletit cu glasul clopotului spărgând vitraliile din dreapta altarului și ca un trup rănit s-a înfățișat celor din curtea mănăstirii.

Ochii albaștri, ochii Maicii Anghelina, au întâlnit privirea neagră de sub sprâncenele pictorului și s-a oprit în spaima călugărului.

- S-a dus. Mona noastră s-a dus.

S-a săvârșit Praznicul Blajinilor în mare liniște învăluit în dangătul clopotului bătrân, clopotul purtat de cei unsprezece călugări de pe meleagurile Vincăi. Nu se întreba niciun muritor, nici măcar una din muierile ce-și învăluiseră chipul în marama înnegrite, strânse unele în altele, așteptând ca Măicuța să pornească alaiul spre mlaștini, nu îndrăzneau să-și rostească nedumerirea – cum de bate clopotul bătrân și mai ales cine trage de funia aspră?

Doar el, Sava, deslușea din tânguitul copleşitor chipul fratelui Kirill, zidit parcă în vaietul limbilor.

Colacii lucitori mai abitir ca floarea-soarelui, așezați în coșuri adânci, odihniți pe ștergarele colorate, așteptau îndăluirea alaiului.

În cele din urmă s-a urnit, cu Maica în frunte, care rostea o rugăciune deasupra lor, spre apele Mureșului, pe cărăruia din spatele mănăstirii.

Aici, la malul apei, călugărița și muierile cu Ileana alături, care adunaseră coronițele împletite din flori și spice, nu înainte de a le săruta cu sfințenie, au așternut pe drumul apelor colacii împunși cu câte o lumânare aprinsă, ploaia de flori și ouăle mai roșii ca sângele.

- Să ajungă sufletul colacului în lumea adâncului.
- Să ajungă mirosul florilor în hăul întunecat.
- Să vestească Lumina Învierii Domnului.
- Să se ospăteze călugării cei mai sfinți cu bucatele noastre.

Alaiul muieresc s-a strecurat printre sălciile plângătoare dinspre mlaștina bulbonată ce glăsuia

ciudat, împletit cu dangățul clopotului de la Vinca, așteptând jertfa.

Și, în vreme ce muierile se îndepărtau împăcate una în spatele celeilalte, dintre trestii s-au ivit trei bărbați cu veșminte lungi, negre, care purtau pe brațe trupul fără viață.

Ochii împovăratului Sava au căutat încuviințarea Maicii înainte de a lepăda povara-i pe buza locului fără de fund.

Stane de piatră, păcătosul preot și pictorul măiestru s-au nevoit așteptând porunca călugăriței-străjer:

- Cred, Doamne! Ajută necredinței mele – s-au scurs vorbele fuior împletit pe deasupra mlaștinii.

Tăcuți, au lepădat povara, când s-a îndăluit vijelia.

Și se învâртеau colacii în cercuri largi pe luciul apei răzvrătite.

Și florile împletite și spicele au prins a se mișca, a se încolăci pe creștetul celei duse ca niște coroane împărătești bătute în pietre nestemate.

Și s-a pornit Vârtejul și apele s-au deschis în conuri de umbră mișcătoare și negura s-a coborât tot mai grea pe deasupra bulboanei până când din adâncuri s-a ivit inelul de jăratec, Inelul Vremii, care a învăluit neînsuflețitul trup, l-a coborât cu vârtej de foc în adâncul locului fără de fund.

- S-a strămutat de la noi. Mona s-a strămutat.

Cuvântul de după

Îmi luasem rămas bun, chiar socoteam că venise clipa să-mi scot din minte întâmplările Bezdinului, gesturile, vorbele Monei, icoanele, frescele pictorului B., zbuciumul celor doi, Sava și Kirill, călugării mei din alte vremi, toți și toate îngemănate oarecum prin Inelul timpului în Locul fără de Fund.

Și totuși, mănăstirea, mlaștinile, mă chemau, dădeau semne la ceas de seară, când, pe terasa mea privitoare spre Mureșul bulbonat, mângâiam cu ochii minții încă zburătăcite, neașezate la loc, paginile manuscrisului. Auzeam parcă dangătul clopotului de la Vinca și simțeam până în adânc vorbele Maicii Anghelina, emoțiile înțelepte ce se cutremura de fiecare dată din cap până-n picioare la glasul clopotelor.

Îmi doream o despărțire calmă, caldă chiar, să le pot deschide ușa spre lume Monei, pictorului B., și mai ales mă rugam să-i pot scoate din chilia-temniță pe cei doi – Sava și Kirill.

Și totuși, ușa nu se lăsa deschisă pe deplin, în starea de agitație, de ciudă chiar, dorind să mă pot dezlega de cei ascunși între filele cărții, să-mi pot așeza mințile în ordine, fără călătorii în Lumea Blajinilor ori nopți argintate, înghețate, în chilia-temniță, m-am trezit dorind din toți răunchii, o dorință ce doare, să mai fac o dată drumul Bezdinului, să mă îndălui pe calea câmpiei, să-mi port pașii pe coridoarele pavate cu dale de piatră tocită și mai ales să-mi rotunjesc privirea în bolțile albe.

Am sunat în dreapta și-n stânga, l-am rugat pe bunul meu companion Lați, și parcă prea se poticneau toate variantele posibile. Ba o răceală rebelă, ba un taximetrist ocupat, ba o prietenă șoferiță de negăsit. Dorința de a cuprinde cu ochii minții Bezdinul, de a mă ruga la Icoana Maicii din spatele altarului și mai ales alinarea ce-o căutam de fiecare dată în ochii albaștri, în privirea și căldura Maicii Anghelina – devenise insuportabilă.

Piedicile de tot felul mi se încurcau în minte, dându-mi o stare de agitație cumplită, până ce s-au limpezit cu toatele când buna mea prietenă T. s-a oferit natural, fără nicio stăruință, să petrecem o după-amiază la mănăstire.

Nu am anunțat, nu i-am telefonat ca de obicei Măicuței, și nu m-am mirat când am citit pe chipul din spatele gratiilor mulțumirea și nu uimirea.

- Știam că vei veni – m-a întâmpinat privirea albastră și caldă și totuși, cu putere de cuțit neiertător uneori.

Fereastra cu canaturi și obloane maronii, zăbrelită de vremi, lasă să se vadă chipul strălucitor încadrat între pătratul gratiilor ce parcă se topeau în căldura privirii.

Ne-a întâmpinat firavă, micuță, cu mâinile împreunate, în fața chilieii, o siluetă delicată, toată numai zâmbet, o mamă iubitoare ce-și așteaptă pruncii pierduți în lumea mare.

- V-am așteptat, copila mea.

- Și eu știam că ne așteptați, Măicuță... Doar că unele piedici... Lați... Boala lui... Un fel de răceală... Și

mai apoi, prietena mea s-a oferit să ne așezăm la drum chiar azi...

- Trebuia să veniți azi... Era scris să veniți azi...

Poftiți – deschide larg ușa scorojită...

Mai stau o clipită, să mi se lipească de retină soarele minunat ce umple de lumină alea coridorului... îmi doresc s-o cuprind, să-i simt căldura brațelor întinse, să mă scald în lumina caldă care poleiește ireal, un aur vechi lipit de bolțile albe reflectat în pardoseala de piatră ce prinde culori de frescă bizantină.

Oftez din greu, de parcă-mi îndes bucuria cât mai adânc, o dosesc în suflet, să rămână ferecată ca un diamant prețios ce se cere zăvorât cu teamă chiar, să nu fie ispită pentru ochii pofticioși ai hoților de comori.

În cele din urmă, mă las moale pe scaunul de lemn tare, de-a dreapta Măicuței mele, care îmi simte emoția, tulburarea, și o rupe cu o glumă.

- N-am pus perini și pe scaunele voastre... Sunteți femei în toată firea, înalte, puternice... la uitați-vă câte mi-am îndesat eu pe jilțul din capul mesei.

Într-adevăr, vreo cinci pernițe colorate, vesele, unele peste altele, înalță șezutul ca un turn multicolor pe care se cocoată cu oarecare greutate trupul firav.

- Ca domnița din poveste... – râde zgomotos prietena mea... – Doar că bobul de mazăre tot se simte... Mă iertați, Măicuță, însă așa spune povestea...

- Chiar asta spuneam și eu... Mi-am aranjat șederea ca o prințesă din poveste... D'apoi când or zbura perinile, atunci să vedeți pocinog...

Izbucnim în râs cu toatele, și simt cum mi se destinde carnea încordată ce se pregătea să se destăinuie în fața icoanelor rânduite de-a lungul pereților chiliei...

Dintotdeauna mă ia cu friguri, cu spaime, în fața Mântuitorului răstignit ce atârnă deasupra patului tare acoperit cu o cergă dungată, care parcă mă privește muștrător, în fața micimii tulburărilor, frământărilor, cu care am pășit în curtea mănăstirii.

- Eu, cum vedeți, m-am cam micit odată cu vremea... Nu ajung cu coatele pe tăblia mesei, nu pot citi, nu văd literele nici cu două perechi de ochelari, așa că am fost nevoită să mă cocoț pe rând pe câte una din perini. Ce să spun, o adevărată prințesă...

Ne-am îndăluit la vorbă, înșirând spaime, neîmpliniri, întâmplări mărunte, care aici, în tihna micuței chilii, păreau neînsemnate, caraghioase, prin umflarea fără de rost...

- De ce vă pripiți? Toate la rândul lor... Suntem atât de grăbiți în dorințe... Parcă ne împinge cineva cu biciul pe la spate...

- Cam greu de trăit fără planuri... planurile se cer îndeplinite cât mai grabnic... Că doar nu le-am gândit degeaba... - continuă prietena mea, destăinuindu-și neîmplinirile de mamă ce-și dorește rostuirea pruncilor la casa lor.

Se așezase și ea pe scaunul din dreptul ușii ce dă spre bucătărie, cu brațele sprijinite pe genunchi și privirea plecată, scăpând vorbele unele după altele, deschisă pe deplin, ca la spovedanie...

După vreun ceas în care ne-am deșertat pe rând sacul, ne simțeam ușurate... sfioase.

- Știți, dragele mele, că aici vine ceva lume să-și spună păsul...

- Cum nu, Măicuță... mai ales la maslu se face coadă până la treptele de la intrare...

- Coadă spui, fata mea? O fi și coadă, dacă spui... Niciodată nu sunt destul de înțeleaptă să pot spune în cuvinte puține ce trebuie spus...

- Cei ce așteaptă își doresc așteptarea... Poate nu m-am exprimat eu prea bine... Coadă nu-i cuvântul potrivit...

- Una dintre femei a fost îndrumată să citească un Psalm de cincizeci de ori pe zi și se canonea sărmana să împlinească porunca... Am întrebat-o ce a reținut după citire... ce a înțeles... Ce a urmat după citire...

- Destul de greu să te concentrezi... mintea omului are și ea limitele ei de înțelegere... – socotește să intervină cu o lecție prietena mea, care ascultase istoria, răbdătoare, depășindu-și firea iute, care nu o dată, știind diagnosticul, mi-a explicat succint ce am de făcut fără prea multe detalii...

- Aveți dreptate, doamna doctor... – o completează călugărița... Eu, în micimea mea, am rugat-o să spună doar o dată Tatăl nostru... Și asta căutând să pătrundă înțelesul fiecărei vorbe în parte... Să nu treacă peste înțelepciunea ce se ascunde în spatele cuvintelor... Vedeți voi, femeia era cătrănită rău pe una ce-i furase bărbatul... Nu era nici urmă de iertare nici față de păcatul omului ei și nici față de destrăbălarea celeilalte... – ... „precum iertăm și noi greșităilor noștri...” – repetăm amândouă, răspunzând ca pruncii întrebării nespuse...

Pe neașteptate, privindu-mă într-un fel aparte, Măicuța sparge șirul vorbelor:

- L-am găsit... mormântul... Kirill...

S-a lăsat o tăcere grea...

- Kirill... Kirill al meu... Kirill din gândurile și paginile mele? Despre ce vorbești, dumneata, Măicuță?

- Cel din cartea pe care tocmai ai terminat-o? – se minunează prietena mea.

- Acela, Măicuță? Kirill cel întemnițat? Din chilia din colțul coridorului? Chiar el? – nu conteneam să repet, să încerc să-mi îndes în minte minunea...

- E o minune... Chiar e o minune...

- Așa a fost voia Lui – și ochii albaștri, pătrunzători, mă privesc până în cele mai întortocheate simțiri.

Pielea se încrețește ca scuturată de friguri și repet ca un robot: Kirill al meu... Personajul meu... nopți de însingurare... întrebări fără de răspuns...

- Copila mea, îți amintești când îți povesteam despre spaimile ce mă încercau la începuturile așezării mele aici... La scurtă vreme am auzit și eu despre camera de tortură... Despre chilia-temniță... Eram prea cuprinsă de temeri, de singurătatea cu care de-abia reușeam să-mi împart nopțile, încât să caut adevărul, să aflu cine fusese întemnițat, torturat poate, aici, în mănăstire... Ca de atâtea ori, am alungat pe moment răul, neînțelesul din spatele cuvintelor... Știam prea bine că voi afla cu timpul ce s-a petrecut în alte vremuri acolo, în cămăruța îngustă, strâmtă, cu geamul ce dă spre mlaștini...

- Acolo s-a canonit Kirill... De acolo, privind rânduiala trestiiilor și foșnetul ierburilor înalte, am țesut, am căutat să înțeleg temerile, îndoielile călugărului...

- Știi bine că ți-am istorisit tot ce am aflat pe parcursul timpului...

- Știu, Măicuță... Cum să nu știu... Kirill cel trăitor în Savina, lavra ortodoxă, care s-a alăturat răsculaților de la Șibenic în 1821... Cel întemnițat de armata imperială ani în șir și mai apoi surghiunit taman aici, la Bezdin...

- Și ieri ne-a fost dat să-l scoatem la lumină din adâncul mormântului...

- După atâta vreme... după atâția ani... Când a murit Kirill? Parcă în 1850, așa îmi amintesc... – încurc anii... încurc cifrele... întreb, speriată, ca o școlăriță prinsă cu tema nefăcută.

- S-a dus, a adormit întru Domnul prin iulie 1857... Acum 154 de ani...

- Dar mormântul, unde-i mormântul? Că doar nu o dată am căutat să aflu în vremea când îmi scriam cartea unde se odihnește eroul meu...

- Erou și sfânt, draga mea...

- A fost canonizat? – punctează prietena, uimită.

- Cu voia Celui de Sus, urmează, după rânduiala Bisericii, și canonizarea.

- Și unde-i mormântul? – sar ca un arc, nesuportând nicio clipă așteptarea... Calmul Măicuței parcă-mi arde pielea, încrețită...

- La trei pași de biserică, în partea de nord, către mlaștini... Să mergem, că nu-ți mai pot struni nerăbdarea, fata mea...

Traversăm în fugă curtea doar noi, oaspeții de o după-amiază, urmărite de privirea albastră a Măicuței, care s-a oprit cu brațele sprijinite de bolta coridorului alb...

Pământul fusese scos de o parte și de alta a gropii adânci ce lăsa vederii dungi roșiatice și albe, urme de cărămizi pe dunga lutului tăiat, mutilat parcă, despuiat de taina ascunsă atâta vreme.

Părea o gură maronie, roșiatică, deschisă nouă, muritorilor, spre a destăinui Taina, un Mister dezbrăcat,

înveselit de iarba dimprejur și acoperit de umbra bisericii.

- Aici? Chiar aici?

Am împreunat mâinile, am rostit o rugăciune cum m-am priceput mai bine și ne-am închinat amândouă în fața gropii desfăcute.

Ostenite peste măsură, ne-am trântit de-a dreptul pe banca de sub nucul din curte, căutând să facem rânduială în emoții și trăiri... cerând cu privirea un ajutor... Călugărul Simeon a trecut în grabă prin fața noastră îndreptându-se spre una din chiliile de la parter... în cele din urmă, ne-am adunat puterile, socotind că-i potrivit să facem o plimbare în spatele mănăstirii, spre Mureș, unde se întinde în voie țara mlaștinilor...

- Cine a știut locul? Cine le-a spus unde-i înmormântat Kirill, călugărul tău?

- Nu-i al meu... E din cartea mea... Din paginile cărții mele, din gândurile mele...

- Tu nu te poți concentra... Am întrebat simplu... Cum s-a aflat locul unde a fost înmormântat Kirill? – simt o oarecare iritare în vorbele prietenei. Tocmai nervozitatea îmi dă de știre că nu-și poate stăpâni nici ea emoția. – Și cum s-a nimerit să te tragă așa chiar azi aici... Să nu-mi spui că te-a chemat el... Sfântul?

- Nu știu... Chiar nu știu... Cum spune Maica noastră: să ne lăsăm în voia Domnului... Dacă însuși Mântuitorul s-a lăsat în voia Tatălui, cum am putea noi, muritorii, să nu ne lăsăm în voia Lui?

- Desigur... Tot voia Lui a fost să-ți dorești alătura cu capul purcederea drumului chiar azi... Tot

voia Lui a fost să-ți imaginezi cu puterea gândului frânturi din viața lui...

- Unele taine ajung să te înspăimânte... Îți mărturisesc că sunt în oarecare măsură speriată... derutată...

- Haide să mai schimbăm câteva vorbe cu Măicuța... Ea are puterea să ne liniștească...

Împăciuitoare, o urmez în curtea interioară, trăgând zăvorul porții bătrâne ce închide zidul dinspre mlaștini.

- Și el? Unde-i Kirill? Unde-i sunt osemintele? – se întreabă prietena mea...

- Poate... Poate... Uite, Simeon... Parcă ne așteaptă...

- Știi doar că nu vorbește românește... Nu știu dacă se cade...

Sfioase, ne apropiem de călugărul din Serbia venit la Bezdin de vreo doi ani, care pare o arătare în hainele lui gri, lungi până la pământ, sprijinit de ușa chiliei de-a dreapta intrării... Deși nu face nici un gest, privirea parcă ne îndeamnă să dezlegăm misterul până la capăt... Fără o vorbă, fără a cere încuviințarea și fără a aștepta răspunsul, pătrundem în mica încăpere văruită în alb, în mijlocul căreia un trup abia deslușit zace acoperit cu un cearșaf și un patrafir roșiatic...

Simt o mireasmă ciudată, îmbătătoare, care se desprinde parcă din pereții crăpați de vremi, și îngenunchem amândouă la picioarele trupului ascuns sub pânda imaculată... Nu știu ce-mi rostesc buzele, cum m-am rugat și cum am mulțumit Cerului pentru darul nemeritat... Mi se perindau prin fața ochilor imaginile

descrie în manuscrisul meu, simțeam parcă durerile și torturile celui odihnit, adormit întru Domnul...

Mai apoi îmi port brațele pe deasupra trupului și simt o căldură copleșitoare, întrupată, parcă vie, prezentă fizic, care îmi arde căușul palmei până la os...

Nici nu știu cine a cutezat să ridice preț de-o clipită pânda, de am zărit chipul mumificat, de culoarea mării calde, care m-a străpuns cu hăul privirii întunecate fără de ochi până înăuntrul sufletului.

Cu pași mărunți, sfioși, închinându-ne, am părăsit albul chiliei, care parcă se îngemăna cu albul pânzei sub care Kirill se îndurase să ni se arate nouă, păcătoaselor...

I-am mulțumit din priviri călugărului, care părea că nu vede sau poate nici nu ne-a zărit, n-a fost nevoit să încuviințeze intrarea noastră în camera adormirii întru Domnul.

După câteva zile am obținut datele biografice ale protosinghelului Chiril Țvetcovici, Sfântul Mărturisitor.

S-a născut în anul 1791, la 15 februarie în localitatea Baoșici, regiunea Boka-Munteneșu.

Părinții se numeau Ioan și Anghela. Făcea parte dintr-o familie preotească străveche, bunicul era preot.

Din botez a avut numele Constantin.

Frecventează școala primară (confesională) din satul natal, sub îndrumarea preotului paroh.

La vârsta de 14 ani, în 1805, intră ca frate de mănăstire la Mănăstirea Savina-Munteneșu.

Primește tunderea în monahism în anul 1808.

Își desăvârșește studiile viețuind în mănăstire. A învățat pictura bisericească.

În anul 1812 a fost hirotonit diacon de către Episcopul de Dalmația, Benedict Cralievic.

În anul 1815 este hirotonit preot de către același episcop.

În anul 1817 este numit preot la Șibenic-Dalmația. Ocupă funcția de protosinghel și totodată cea de secretar episcopal.

Mare luptător pentru dreapta credință, s-a împotrivit uniației și exceselor filocatolice ale episcopului Benedict.

A fost anchetat la Șibenic, vreme de patru ani; după aceea a stat închis douăzeci de ani în închisoarea de la Gradiška-Slavonia.

Iese din închisoare în anul 1846, interzicându-i-se întoarcerea în Dalmația.

Autoritățile îi vor stabili domiciliul forțat, exilându-l la Mănăstirea Bezdin – Banat.

Trece la cele veșnice la 28 septembrie/12 octombrie 1857, la Mănăstirea Bezdin.

Și pentru că Taina Bezdinului nu s-a dezvăluit pe deplin,

Și pentru că de atâtea ori realitatea e mai maiestuoasă decât imaginația, mai plină de mister, mai întortocheată decât meandrele minții, mai spectaculoasă și mai deschisă decât orice închipuire,

Și pentru că darurile rezervate mie prin posibila închinare în fața osemintelor, a moaștelor ieșite la

lumină din adâncul pământului, prin întruparea personajului așa cum l-a făurit gândul meu, nu s-au dovedit suficiente, coșul cu daruri nu mi se umpluse îndeajuns,

Și pentru că bucuria se cerea încercuită,

Și pentru că taina se cerea dezvăluită întru totul așa cum nu aş fi îndrăznit nicicând să imaginez în manuscrisul meu,

Și pentru toate cele neștiute și nedeslușite,

S-a rotunjit povestea Bezdinului închizând cercul personajelor, al întâmplărilor, cum nu m-am dovedit vrednică să-l închid prin puterea scrisului, în sfânta zi de sâmbătă, 27 august 2011, când din nou m-am îndăluit pe drumul pusteii spre mlaștinile Locului fără de Fund.

Maica, învățătorul meu în ale Tainei, m-a chemat de astă dată să particip, să fim împreună, să-i fiu alături, ca atâția alți pelerini, la Sărbătoarea Hramului mănăstirii și îndeosebi la așezarea moaștelor în biserică.

După câteva zile de arșiță cumplită, când fusesem prizoniera căldurii dogorătoare ce m-a întemnițat în casă, moleșită și cu gândurile sleite, s-a arătat o după-amiază de vară blândă, cu cerul ca sticla, fără pic de nor care să-i știrbească din strălucire soarelui molcom ce cobora spre tîpsia câmpiei aruncând doar o rază de lumină roșiatică spre mănăstirea înaltă, albă, înconjurată de ape și trestii gălbui.

Mă scăldam, la rîndul meu, în căldura după-amiezii de vară tihnită, nebănuind că mă mai așteaptă o mare bucurie.

Lume luminată se adunase în jurul mănăstirii. În curtea interioară, străjuită de bolțile albe, biserica strălucea, proaspăt văruiată prin strădania preotului din

Sânpetru German și a enoriașilor săi, ca o mireasă superbă în simplitatea și curățenia varului.

Câteva Măicuțe de la Morisena în veșmintele lor negre fâlfâiau pe drumul ce duce spre poarta veche, grăbite să nu piardă începutul slujbei.

În curte, un alt stol de păsări delicate și, în același timp, drepte ca niște lumânări, cu chipuri palide strânse sub negrul vălurilor, Maicile venite din Serbia se adunaseră în jurul unui călugăr învălurit și el.

Preoți fără de număr punctau mulțimea pelerinilor care șușoteau, rosteau povestea lui Kirill, a moaștelor ce fuseseră așezate în interiorul bisericii...

Am înțeles că osemintele fuseseră depuse în biserică și, în așteptare, văzând că mulțimea închinătoare nu-mi permite momentul de liniște, de singurătate, pe care-l doream, să-i pot mulțumi Domnului pentru bucuria cu care m-a copleșit, am căutat cu privirea un locșor mai retras sub umbra nukului. O femeie cu capul înfășat într-o maramă albă brodată, mi-a făcut un semn oferindu-mi o scoarță albastră pe care s-o aștern pe cimentul unui postament din dreapta curții.

- Ați fost să-i vedeți mormântul?

Încuviințez dând din cap și bag de seamă că nu-mi vin la îndemână cuvintele... Mi se întâmplă uneori în pragul unor bucurii copleșitoare să-mi piară cu adevărat glasul, de parcă starea de liniște destinde, desface toți mușchii feței și nu numai, deschide sforile înlăuntrului și lasă doar ochii să cuprindă, să soarbă ce li se oferă cu atât generozitate, iar buzele capătă pecetea clipei de fericire...

Și de astă dată lacătul ce-nchide glasul nu mi-a permis să scot o vorbă și dau din cap îndreptându-mi privirea spre locul unde am descoperit cu câteva zile înainte groapa lui Kirill.

- Spun unii că deasupra mormântului pluteau câteodată flăcări verzui în miez de noapte... Să fie adevărat?... Oare Măicuța Anghelina le-o fi văzut și dumneaei?

Dau din cap neștiutoare, determinând-o să se întoarcă spre o altă credincioasă ce purta în brațe un copilaș de câțiva anișori și să şușotească împreună, sfioase, încercând să-și împărtășească din cele aflate.

- Acolo sus, în colțul coridorului, zice că-i celula unde l-au închis...

- Nu poate fi vizitată?

- Mai apoi... Acu' doar ne închinăm... Cine știe ce vor hotărî preoții?

- Și flăcările zici că ardeau acolo în curte, înspre biserică?

- Așa am auzit... S-a purtat vorba de la unul la altul printre călugări... Și mai apoi s-a scris în documentele mănăstirii...

- Uite-o pe Maica noastră... S-o întrebăm pe dânsa... Ea ne poate dezvălui orice – încrezătoare, cea înfășurată în marama albă sare în întâmpinarea Măicuței, care se îndrepta vioaie spre mine.

- Mă bucur nespus că ai venit. Chiar mă întrebam dacă ești în biserică sau...

- Măicuță, ați văzut flăcările? Este adevărat?

De-abia pot să îngaim ceva nedeslușit... Maica o îndrumă răbdătoare spre preotul B. care să-i astâmpere curiozitatea și, ca întotdeauna, privirea albastră înțelege

mai bine chiar decât mine că mi s-au legat vorbele și, neputincioasă, îndrăznesc doar prin lumina ochilor.

Dinspre coridorul de-a dreapta porții mulțimea se agită și deslușesc printre trupurile mișcătoare siluetele a trei episcopi înveșmântați în haine strălucitoare ce se îndreaptă spre deschiderea câmpiei.

- Ce? Cine?... Vine cineva?

- Haide, fata mea... Episcopul de la Vârșeț... Sfinții lor se duc să-l întâmpine... Ridică-te și urmează-mă...

Îmi sprijin mâna de trupul firav, pe care-l simt la fel de tremurat ca al meu... Preocupată, egoistă în bucuria pe care mi-o doream doar a mea, neîmpărtășită, ca o Taină ce mi se poate desluși doar mie, uitasem de nemărginita bucurie a singuraticiei călugărițe care mai bine de douăzeci de ani visase, așteptase clipa ce se săvârșea în fața noastră...

În zilele, nopțile, în diminețile când își dorea o suflare alături, când aștepta cu sufletul la gură obștea monahală promisă, când, văzând cum se năruie, cum se scorojește fresca din interiorul Bisericii, cum se crapă turnul, cum se crapă pereții, cum se sfarmă țigla acoperișului, a așteptat credincioșii să vie, să înțeleagă că nu-i posibil, nu-i permis, nu-i îngăduit să lase ca biserica să se rupă în două, ca apa să potopească pereții chiliilor vechi, ca nepăsarea să macine zidurile până spre cărămidă...

Ori Kirill făcuse posibil, și nu numai el, ci și truda, înțelepciunea, darul cu care ca o furnică adunase zi de zi zbuciumul și suferințele pelerinilor, de se dusesse vestea că undeva între mlaștini există un loc și o

călugăriță ce-i în stare să asculte orice păcat, să ușureze orice suferință, să aline orice boală...

O urmez tăcută. Mi-au trecut ca un fir de foc cuvintele unuia dintre preoți pe la ureche...

- O aduc... Doamne, mare-i mila și îndurarea Ta...

- O aduc, părinte... O aduc înapoi...

- O așează acolo unde-i este locul...

Speriată, privesc spre făpturile înveșmântate în negru și bag de seamă că poartă un suport din lemn, dreptunghiular, și se străduie să-și facă loc prin mulțimea ce se îmbulzește spre drumul dinspre câmpie, se bulbonează ca apele Mureșului după ploi și vijelii...

Strâng mâna Măicuței... Și tremurul cărnii se încrețește, se răcește, se încălzește de la o clipă la alta.

- Măicuță? Oare... Este posibil?

Privirea albastră se scaldă în lacrimi... E atâta fericire în necuprinsul albastrului că-mi doresc să rămân aici, doar aici, acum și doar acum, să rămân agățată de clipa când am ghicit că rotundul împlinirilor e pe cale să deschidă Taina.

De-abia când mulțimea s-a rânduie, când pelerinii, preoții, călugării, femeile-lumânări au prins forma unui alai domnesc în spatele episcopilor, am îndrăznit să privesc Icoana.

O așezaseră în suportul din lemn greu și strălucea în roșiaticul apusului ca o tipsie de aur greu împodobită cu pietre prețioase.

Vorbele se leagă înlăuntrul meu tainice, ascunse:

- Măicuța Domnului... Icoana adusă de cei unsprezece de la Vinca.

Dorința lui Sava s-a împlinit. Ruga călugărului... Ruga lui Sava...

Deși nerostite, vorbele găesc ecou și loc înlăuntrul călugăriei ce freamătă alături.

- Ai așternut pe hârtie povestea Icoanei ce ne-a fost luată fără drept în tulburarea vremurilor... Istoria celor unsprezece...

Dinlăuntru, rescriu pagina primei cărți în ale Bezdinului:

„Am înngenuncheat și noi, purtătorii și păstrătorii comorii, și cei șapte, mai răpănoși, însă curați în simțiri. Au înțeles încă de pe atunci că, așa cum pentru noi locul și biserica lor însemnau o nouă casă, și pentru ei icoana și clopotul au rosturi mai adânci ca adâncul cel mai adânc din lacul ascuns în spatele zidurilor.

Am așezat-o împreună pe tronul Maicii Domnului, sculptat măiastru, aurit și marmorat, de parcă așteptase dintotdeauna icoana noastră să domnească de-a pururi, și ea împodobită cu aur, argint și pietre scumpe, închisă cu sticlă, strălucitoare de-ți lua ochii. Chipul sfânt e încadrat într-o ramă de argint curat, lucrată de un meșter giuvaer vestit pe meleagurile noastre, împodobită cu diferite portrete miniaturale de sfinți adoratori ai Măicuței. Pe deasupra sunt așezate cinci șiraguri de perle mărunte, de care atârână o cruce mică de aur alb, împodobită cu șase perle negre, mai atârână și o cruce mai mare de aur roșcat, cu trei rubine încrustate în mijloc, și o cruce mai mică de argint, lucrat în găuri filigranate cât ochiul de ac.”

Mai apoi încerc să regăsesc cele aflate în documentele sârbești.

„În anul 1737 obștea călugărilor de la mănăstirea Vinca (Serbia) a fost obligată, din cauza invaziei turcești, să pornească în pribegie. După peregrinările prin Banat, egumenul vincan Teodosije (Veselinovic) a primit aprobarea episcopului Timișoarei Nikola (Dimitrijevic) de a se așeza cu obștea la mănăstirea Bezdin.

Pribegind, călugării vinceni purtau, respectiv cărau cu sine, tot ce au putut lua din mănăstirea lor: vase de cult, candelă, prapuri, odăjdii, cărți, stampila, o birjă nouă, trei cai cu harnașament, unul pentru călărit cu șea, trei pistoale, chiar și un clopot. Ca odoare deosebite au dus ușile împărătești și icoana făcătoare de minuni a Născătoarei de Dumnezeu. Cu venirea lor, toate acestea au revenit mănăstirii Bezdin. Cele două comunități monahale s-au unit în anul 1740 și l-au acceptat pe Teodosije ca stareț.”

În cele din urmă, după ce alaiul trecuse de poarta mănăstirii și Icoana și-a regăsit locul în biserică, am îndrăznit și eu să mă închin, să îngenunchez, să pipăi cu ochii sufletului racla lui Kirill și Icoana de la Vinca, ce mi se încrucișau în minte printre filele cărților mele.

Taina ce mi se dezvăluise în după-amiaza zilei de 27 august 2011 în locul numit Bezdin din Câmpia Banatului...

Taina ce-a însuflețit trunchiurile copacilor,

Taina ce-a dat viață mănăstirii,

Taina ce m-a făcut să înțeleg că pădurea mea, pădurea din biserică, e una vorbitoare, mișcătoare, rugătoare, întrupată în trupurile credincioșilor ce-mi

stau acum alături cu brațele întinse ca niște ramuri pline
de viață.

Pădurea mea din biserică...

Cuprins

Cartea întâi. Maica Anghelina

Vorbe înainte	5
I.....	27
II.....	44
III.....	68
IV.....	87
V.....	108
VI.....	132
VII.....	162
I.....	205
II.....	231
III.....	260
IV.....	286
V.....	311
VI.....	340
VII.....	367
VIII.....	395
IX.....	419

X.....453

Cuvântul de după480